This is a reproduction of a library book that was digitized by Google as part of an ongoing effort to preserve the information in books and make it universally accessible.

Google™ books

https://books.google.com

This is a reproduction of a library book that was digitized by Google as part of an ongoing effort to preserve the information in books and make it universally accessible.

Google™ books

https://books.google.com

Digitized by Google

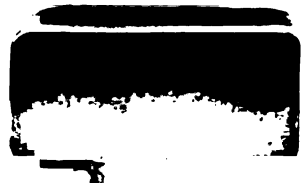

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

SVERRIS SAGA

etter

Cod. AM 327 4°.

Utgjevi av

Den Norske Historiske Kildeskriftkommission

ved

Gustav Indrebø

Kristiania
I hovedkommission hos Jacob Dybwad
1920

Digitized by Google

Det Norske Historiske Kildeskriftfonds Skrifter.

1. **Norske Samlinger.** Efter offentlig Foranstaltning udgivne af C. A. Lange Bind II. Christiania. Feilberg & Landmarks Forlag. 1858—1860. 8vo.
   „**Norske Samlinger,** udgivne af et historisk Samfund i Christiania, Første Bind" — udkom paa samme Forlag i Aarene 1849—1852. (Nu gaaet over til N. W. Damm & Søns Forlag, der indtil videre sælger Bd. I—II tils. til nedsat Pris Kr. 6.00).
2. **Norske Magasin.** Skrifter og optegnelser angaaende Norge og forfattede efter reformationen. Samlede og udgivne af N. Nicolaysen, Bind I—III. Chr.a. Johan Dahls Forlagsboghandel (H. Aschehoug & Co.). 1858—1870. 8vo. (Bd. I utsolgt; bd. II—III kr. 8,00).
3. **Liber Capituli Bergensis.** Absalon Pederssøns Dagbog over Begivenheder, især i Bergen 1552—1572. Udgiven efter offentlig Foranstaltning med Anmærkninger og Tillæg af N. Nicolaysen. (Særskilt Aftryk af Norske Magasin. Første Bind). Chr.a. Johan Dahls Forlagsboghandel (H. Aschehoug & Co.) 1860. 8vo. (Kr. 2,00). (Utsolgt).
4. **Flateyjarbók.** En Samling af norske Konge-Sagaer med indskudte mindre Fortællinger om Begivenheder i og udenfor Norge samt Annaler. Udgiven efter offentlig Foranstaltning [av Guðbrandr Vigfusson og C. R. Unger]. Bind I—III. Chr.a. P. T. Mallings Forlagsboghandel. 1859—1868. 8vo. (Bd. I utsolgt; bd. II—III kr. 7,00).
5. **Norske Rigs-Registranter,** tildels i Uddrag. Udgivne efter offentlig Foranstaltning. Bind I—XII. 1523—1660. Chr a 1861—91. 8vo. (Kr. 72,00). (Utsolgt).
6. **Pavelig Nuntiers Regnskabs- og Dagbøger,** førte under Tiende-Opkrævningen i Norden 1282—1334. Med Anhang af Diplomer. Udgivne efter offentlig Foranstaltning ved P. A. Munch. Chr.a 1864. 8vo. (Utsolgt).
7. **Meddelelser fra det norske Rigsarchiv,** indeholdende Bidrag til Norges Historie af utrykte Kilder. Bind I. Chr.a. Feilberg & Landmarks Forlag. 1865—1870. 8vo. (Tilkjøps ved henvendelse til Riksarkivet).
8. **Bidrag til Norges og Sveriges Historie 1812—1816.** Udgivne af Yngvar Nielsen. Chr.a. P. F. Steensballe. 1869. 8vo. (Kr. 3,20).
9. **Codex Frisianus.** En Samling af Norske Konge-Sagaer. Udgivne efter offentlig Foranstaltning [av C. R. Unger og A. C. Drolsum]. Chr.a. P. T. Mallings Forlagsboghandel. 1871. 8vo. (H. 1—2 kr. 4,00; h. 3 utsolgt).
10. **Biskop Eysteins Jordebog** (Den røde Bog). Fortegnelse over det geistlige Gods i Oslo Bispedømme omkring Aar 1400. Efter offentlig Foranstaltning udgivet ved H. J. Huitfeldt. Chr.a 1879. 8vo. (Utsolgt).
11. **Jómsvikinga-Saga** i latinsk Oversættelse af Arngrim Jonsson. Udgiven af A. Gjessing. Kristianssand 1877. 8vo. (Kr. 0,60). (Utsolgt).
12. **Sigurd Ranessøns Proces,** udgivet efter Haandskrifterne af Dr. Gustav Storm. Kr.a 1877. 8vo. (Kr. 0,80).
13. **Bergens Borgerbog 1550—1751.** Udgiven efter offentlig Foranstaltning af N. Nicolaysen. Kr.a 1878. 8vo. (Kr. 2,00). (Utsolgt).
14. **Monumenta historica Norvegiæ.** Latinske Kildeskrifter til Norges Historie i Middelalderen. Udgivne efter offentlig Foranstaltning ved Dr. Gustav Storm. Kr.a 1880. 8vo. (Kr. 4,00).
15. **Biskop Jens Nilssøns Visitatsbøger og Reiseoptegnelser 1574—1597.** Udgivne efter offentlig Foranstaltning ved Dr. Yngvar Nielsen. Kr.a 1880—85. 8vo. (Kr. 8,20).
16. **Matrikler over nordiske Studerende ved fremmede Universiteter.** Efter offentlig Foranstaltning samlede og udgivne af Dr. Ludvig Daae. H. 1. Chr.a 1885. 8vo. (Kr. 1,40).
17. **Norske Regnskaber og Jordebøger fra det 16de Aarhundrede (1514—1570).** Udgivne ved H. J. Huitfeldt-Kaas. Bind 1—IV. Chr.a 1885—1906. 8vo. (Kr. 40,00). (Utsolgt).
18. **En Tale mod Biskopperne.** Et politisk Stridsskrift fra Kong Sverres Tid, udgivet efter offentlig Foranstaltning ved Dr. Gustav Storm. Chr.a 1885. 8vo. (Kr. 0,80). (Utsolgt).

(Fortsættelse paa Omslagets 3die Side.)

Digitized by Google

SVERRIS SAGA

Digitized by Google

Digitized by Google

SVERRIS SAGA

etter

Cod. AM 327 4°.

Utgjevi av

Den Norske Historiske Kildeskriftkommission

ved

Gustav Indrebø

Kristiania
I hovedkommission hos Jacob Dybwad
1920

Digitized by Google

Emil Moestue A/S Boktrykkeri — Kristiania.

Digitized by Google

INNLEIDING

HANDSKRIFTI AM 327 4°.

Handskrifti AM 327 i kvart (22,5 cm. × 15,3 cm.) er ei pergament-handskrift med 92 blad. Nokre blad vantar. Etter bl. 85 er ein lakune paa eitt blad, etter bl. 86 ein ny lakune, likeins paa eitt blad, og paa slutten kann ein rekna seg til at tvo blad er burte. Av bl. 92 er det nedste burtklypt, men ikkje so at det har skadt teksti. Ein initial paa baksida av bl. 6 har ete hol paa pergamentet, so nokre bokstavar vantar paa framsida av bladet. Paa same maate har ein initial bl. 72 tært burt noko av eit par bokstavar. Elles finst ein sjeldan gong hol eller rivor, men ikkje so at det gjer teksti noko. Fargen paa skinnet er i det heile ljos. Dei fyrste bladi, serleg bl. 1, er noko myrkare, bl. 92 og ymse blad elles er flekkute og litt tilrakka soleis, daa ikkje so at det gjer skrifti utydeleg. Paa baksida av fyrste bladet og paa framsida av det andre er skrifti her og der noko utgnissa, verst er det myrke fyrste bladet. Sjeldan er det utgnissingar elles. Paa framsida av fyrste bladet har det upphavleg ikkje vore skrive noko. Naar ein ser burt ifraa at det er kome burt nokre blad, er handskrifti utifraa vel berga, so det er ein hugnad aa sjaa henne. Kvar side har 32 linor.

Um soga aat handskrifti veit vi ikkje so mykje. Paa framsida av fyrste bladet er skrive eit vers, med hand fraa det 14. h. aa.:

. . . . . a mik	loghmadr ſem la
vel matu ſia mik	oc gak bort Ifra.

I fyrsten av verset har namnet paa den som har aatt boki staatt; men det er burtskrapa. Eit eigarnamn finn vi derimot i øvre marg bl. 55 b. Der staar, og med hand fraa det 14. h. aa.: þessa bok a ældridh. — Bl. 34 a, øvre marg, er skrive (14. h. aa.): fra þoro sendr herra Sigurdi logmanni. I ytre marg bl. 69 b

Digitized by Google

staar ein brevformular: oll*um* mo*nnum* þei*m* ſem þetta bre*f* ſia æda høyra ſender ſiugurder. Vi kann ikkje segja um det er den same Sigurd lagmann som her er meint. — Bl. 57 a, nedre marg, staar, med hand fraa det 14. h. aa.: Sigurðr pb' Guðlavx-ſon nem mik. Bl. 42 b, nedre marg, staar: Siug(ur?) pb'. — Bl. 1 a staar etter det nemnde possessjonsverset fyrst ei vaabøn paa latin: qui culpat scr*i*ptum, capud ei*us* ſit maledict*um*, og so: Iſtud opus aſger*us* (aſser*us*?)[1] fecit. Her er altso nemnt ei Eldrid, som har aatt boki, ei Tora, ein lagmann Sigurd (bl. 34 a og kanskje bl. 69 b) og ein prest (pb' ɔ: presbyterus) Sigurd Gudlaugsson, som har aatt boki eller havt henne til laans, og endeleg ein Asgerus ɔ: Aasgeir.

Bl. 55 b ved sida av setningi: þessa bok a ældridh, staar eit latinsk vers. Dersom det er laga um Eldrid, so har ho vore nonne, for verset talar um ei monaca. Elles er den Eldrid som er nemnd her ukjend for oss. Men vi veit at Eldrid er eit namn som vart brukt i Noreg i midalderen. Det finst i dei ættelistone over norske storfolk som er innskotne i Fagrskinna B, i ei rekkje norske diplom fraa Austlandet fraa det 14. og det 15. h. aa., i jordeboki Bjǫrgynjar Kalfskinn, som er fraa det 14. h. aa., og i Aslak Bolts jordebok (1432—1449). I Linds Norsk-isländska Dopnamn staar ikkje nemnd nokor islandsk kjelde der namnet Eldrid finst. — Namnet Tora var aalment baade i Noreg og paa Island. — Av lagmenner som heitte Sigurd, var det i det 14. h. aa. ein paa Island, nemleg Sigurðr Guðmundsson, som tok lovsoga paa sud- og austlandet aar 1358 og døydde 1380. I Noreg var det fleire lagmenner i det 14. h. aa. som heitte Sigurd: 1. Hr. Sigurd av Rande, lagmann i Ryfylke, nemnd i diplom fraa aari 1299 til 1308. 2. Hr. Sigurd Jonsson, Frostatings lagmann, nemnd med titelen lagmann i brev fraa 1307 til 1322 ($^{28}/_{1}$). I brevet vi har fraa 1322 er han nemnd soleis at vi ikkje kann sjaa visst um han daa enno var lagmann. I 1324 hadde han sikkert gaatt av. (Cfr. Munch, NFH, 2. Hovedafdeling I, s. 428). 3. Sigurd Baardsson, nemnd som lagmann i Ryfylke i brev av $^{21}/_{3}$ 1338 og $^{8}/_{9}$ 1340 (DN IV no. 232 og VIII no. 132; cfr. Munch, same staden, s. 430). 4. Hr. Sigurd Havtorsson, umtala som riddar fyrste gongen i 1348, og kalla lagmann i Oslo i nokre brev fraa 1347—1348 (DN I no. 240.

[1] Utgjevarane av Fms. las Isserus (Fms. 8. bd., innleiding), P. A. Munch i NFH III, s. 1039 merkn. 4 Isgerus, Kålund i Katalog over den Arnamagnæanske Handskriftsamling Aſserus.

Digitized by Google

307. 309; IV no. 334. 337. 341; cfr. Munch, same staden, s. 392. 431). 5. Sigurd Eiriksson, som var lagmann paa Upplandi, og er nemnd soleis fyrste gongen $^{14}/_{2}$ 1358 (DN IV no. 389) og seinare i ei rekkje med brev, siste gongen 1374—75; kanskje var han daa død. (DN X no. 74; cfr. Munch, same staden, s. 514 og II, s. 11). 6. Sigurd Gyrdsson, lagmann i Skien, og nemnd i aari 1368 —1373 (DN I no. 398. 405 og III no. 387). Paa Orknøyane var ein lagmann Sigurd Sigvatsson; han var ettermannen aat Sigvat Kolbeinsson, som kanskje var far hans, og som synest ha høyrt heime i eller ved Bergen. Sigurd Sigvatsson har ferda ut eit brev i Bergen 1338 (DN XII no. 88; cfr. Munch, NFH, 2. Hovedafd. I, s. 316. 431. 635). Det er vel ein av dei norske lagmennene med herretitel som handskrifti har vore send til, fraa Tora.[1] — I DN I no. 394, eit kjøpebrev fraa Bjarkøy fraa aaret 1367, er nemnd ein Siughurdr Gudlauksson; men det staar ikkje at han var prest. — Asgerus = Aasgeir maa vel vera eit avskrivar-namn, ikkje eit autor-namn; men mannen er ukjend.

Det er daa berre namni Eldrid og „herra Sigurðr lǫgmaðr" som lærer oss noko um handskrifti, og dei synest visa at ho har vore i Noreg i det 14. h. aa. For det same talar rettskrivingi i marginalnotane; og den ting at handskrifti er so vel konservert, talar og for at ho har vore i Noreg fraa gamall tid.

I slutten av det 17. h. aa. var ho i Bergen, i mag. Edv. Edvardssens eige. Han fører upp i lista over uprenta kjeldor som han har brukt til sin „Bergens Beskrivelse" (ferdig 1674—76) ei „Kong Sverres Krønnecke, skrefven i gammel Norske" (N. Nicolaysen, Norske Magasin II, s. 499). Det er vaar codex. Av Edv. Edvardssen fekk Arne Magnusson handskrifti, og han tok henne med til Danmark 1708. Han let skrivaren Aasgeir Jonsson taka ei avskrift av henne, og den avskrifti finst i den Arnamagnæanske Samlingi (no. 79, fol.). I 1710 let han Jon Halldorsson i Hitárdal faa henne til laans, og han skreiv ein kopi for seg (Kålund, Katalog).

I *margen* staar kapitel-tal, som er sette til ca. 1600. Dei er sluskut tilsette. Dei tek fyrst til med kap. 5 (4), gjer eit

[1] Det kunde nemnast at vi kjenner ei fru Tora Viljamsdotter som høyrde aristokratiet til liksom desse lagmennene — ho synest ha vore av Hestbø-ætti — og som livde i den fyrste halvparten av det 14. h. aa.: ho er nemnd 1332 og 1336 (DN IV no. 199 og no. 227; cfr. Munch NFH, 2. Hovedafd. I, s. 404). Men um det er ho som har havt med handskrifti aa gjera, kann vi ikkje vita.

Digitized by Google

hopp fraa 78 til 88 m. m. Paa ymse stader staar marginal-tilvisingar til innhaldet, og fraa ca. 1600: Bl. 2 b t. d. utanfor fyrsten av kap. 4 staar — skrifti er mest utmaadd —: Gunnhild moder Suerris kongs; lenger nede same bladsida (utgaava s. 4_5): . . . . Sigurd[ar?] k'gs; bl. 3 a (utg. 4_{14-16}): Suerris Drøm; bl. 4 a (utg. 7_{10-11}): Æisten k'gr ſlage*n* aff Magnus kg[i?]; lenger nede same bladsida (utg. 7_{14}): Ceciliæ føſter Suerris; bl. 4 b (utg. 7_{28}): eustens flock; bl. 5 b (utg. 9_{34}): Suerris . . ., mest usynlegt; bl. 9 a (utg. 17_{20}): mioz; bl. 9 b (utg. 18_{25-26}): Rond, miors; bl. 10 b (utg. 20_{24}): vm galdran y sogenn, det er vel: over, framum Galdane i Sogn. — Han som har skrive dette i det 16. h. aa., og som maa ha vore lokalkjend, har altso meint som Gustav Storm (Hist. Tidsskr. II R. 5 b. (1886), s. 189), at det var ved *Galdane* bøndene freista aa stogga kong Sverre, ikkje ved *Vindhella*, som Yngvar Nielsen har prøvt aa visa i festskrift til Daae 1904 (s. 46 ff.); — bl. 16 a (utg. 31_{35}): k'g S bliffuer ſkoten i foten aff Sercker riodum; same bladsida (utg. 32_{24}): Serkir bleff ſlagenn, osb. Tilvisingane har so liti interesse at det løner seg ikkje aa prenta dei av alle saman. Dei fleste av dei, men ikkje alle, er skrivne med ei og same hand. Bl. 92 b øvst i ytre marg (utg. $190_{20\,ff}$) er skrive med ei hand (bokskrift) fraa 14. h. aa.: hacon m*eð* guðs hakon noꝛegs konogr ſon. Bl. 25 b—26 a (utg. kap. 49) staar ei umskriving til dansk av eit heilt stykke av teksti. Umskrifti er ufri og full av grove misskyningar og av meiningsløysor, som kvar lett ser naar han samanliknar med teksti. Eg prentar henne like vel av. Ho er soleis, so vidt som eg kann lesa den smaae og utydelege skrifti: Saa vaar kongen for synder ude i Sundet(?) [der om hielp med han*nem*][1] norden oc kom til Bergen[2] neſte dag før[2] Peders-[Miſſe.[2] gaff hand dag oc fred alle Bymend. Toge dee hannem vare (vaar?) ſaa mange(?) at ſchilt vaare, oc lagde hand nu alt Landet vnder ſig. En Lendmand giorde raad ſit, hand ſchulle faa at pa(a)le leidet med Magnuſ konge ei til Bergen oc dee giøre det til ſam*m*en, oc kome til han*nem* om Morgenen, oc Varth pall icke før var vide *(fol. 16 a)* end dee hørde lyden gaa ude. Thee Paal rackte (drog)[3] fra ſin Sted, oc Vaart der man-

[1] Ordi i parentesen høyrer til slutten av kap. 48. Dei staar i cod. sist paa same lina som har fyrste ordi av kap. 49. Overskrifti over kap. 49 staar midt paa lina. [2] Ogso skrive til med same hand over ordet inne paa lina.

[3] Parentesen er sett til av umsetjaren.

Digitized by Google

gen Mands fald. der falt pool Anderſen oc fleere mend med han*nem*. Saa at-burt[e?] vart dend ſam*me* Vinter paa anden Vge [Om kong: Sverre oc Jon kutizo][1] Lange-Faſten om Natten efter Mondagen. Da vart (blef)[2] mend Sverre kongens ordsn var, at Langschibet rym(?)te til[bager?] oc var d*er* ingen til reſt (øfvers)[2] paa et skip. Hørdes der oc meget vaabne-brag udj hans Hær. Mend blef[3] . . . . . der ſagdes nu megen brag i Byen af Birche-Beenerne, fordj de[3] . . . . . at k Magne mone(?) kom*me* med ſin hær. Mand klædde ſig der haſtig, ſomme bevæbnet oc ſomme icke. Oc alle flydde ſom*me* i kircker oc i fiæll up (i klipper)[2] ſomme anden Vey i Byen k. Sverre vaar da gaaendis Vdj Hærberget oc ude i Svalene oc der den førſte hærbleſning kom op, ſagde hand: Nu Søete(?) (hielpe)[2] Gud oc hin Hellig k: Olaf. Siden ſprang hand op i Gaarden oc ind efter Strædd*er*ne, oc fant nu ingen Mand for ſig førend Hand kom op til Nonneſetters. der reed en Bonde imod han[*nem*] kongen bad Bonden faa ſig Hæſten. Bonden vaar mut(?) oc vilde iche lade han*nem* Hæſten. da bad kongen han*nem* ſige huor meget Hæſten koſtet oc ſiger nu at de andre med Vaaben ſøgte Hæſten, om iche nær hand han*nem* anden Vey. Saa meget fornøden[4] vaar det hannem da at ride, at hand iche for meget Guld eller ſølf*uer*. vden hand[5] . . . . . Hæſt[5] . . . . . lig Men[5] . . . . ſagde hand da ſiden, at hand aldrig havde reedet værre Hæſt. Oc da reed hand op til Alreckſtad oc fant der nogle Birckebeener. Som bide der efter hielp, oc kom*me* Birckebeenerne neden af Byen II e. III. VI e VII. tilſam*men*. Da kom ſaadan Rycte at det vaar Bonde-Hæren oc iche kong Magnuſ Oc vaare det Voſſer oc Øſtringer oc Nordhorder. Jon kutiza reed for den*ne* Hær og hafde de roet til Skips op Ved Jons-brygger. Ginge der op oc ſloge deris Leyer paa Jons-Wolden[e?]. oc kom*me* ſaa ind ad til Vogens Botten (inderſt ind i Vigen)[2] Oc blef der iche raad til at redde noget i Byen. Som*me* løbe landveys ud at Holmen, oc gick der op vden for Øſter kiercke-gaard. bleſ de der oc opvacte en Hær. Som*me* ſprang op in i kierckegaarden.

„Umsetjaren“ maa vel vera ein nordmann. Men det er-

[1] Desse ordi, som er ei kap.-overskrift, er stelte midt inne i teksti, nett som i cod. [2] Parentesen er sett til av umsetjaren. [3] Umsetjaren har sett ope eit rom etter dette ordet, av di det kjem nokre ord som han ikkje har skyna. [4] Fyrst er sett eit anna ord (behageligt?), som er overstroke. [5] Heretter kjem noko som er vandt aa lesa.

Digitized by Google

tydelegt at det gamle maalet har vore heilt framandt for han. Difor er han i stand til aa umskriva: „Jon kutiza reð fyrir þesom her“ med: J. k. reed for denne hær; „varð ecki af tilræðino þeira i bøiN“ med: blef der icke raad til at redde noget i byen; „bleſu þa ok øptu herop“ med: bleſ de der oc opvacte en hær, osb.

I den siste fjerdeparten av handskrifti har einkvan i det 16. h. aa. sett til over lina eller ute i margen umsetjing til dansk av einskilde ord og uppløysing av nokre avstyttingar. Han som har gjort det, har tydeleg vore kunnigare enn han som har laga umsetjingi bl. 25 b—26 a. Bl. 76 a er „keſia“ (utg. 154$_{10}$) umsett med „glaffwen*n*“; bl. 77 a „þrænſcr“ (utg. 156$_{2}$) med „vd af Þr*a*ndheim“, „hrapalliga“ (utg. 156$_{19}$) med „haſteligen*n*“; bl. 77 b „oðr“ (157$_{5}$) med „galin“, „brodſcot“ (157$_{6}$) med „pileskud“; bl. 78 a er „al'“ (158$_{15}$) uppløyst til „a lan*n*d“, til forklaaring paa „fylcðu“ (158$_{18}$) staar i margen „ſchlachttordning“, „porthus“ (157$_{25-26}$) er over lina umsett med „horuhuſþ“, „roðan“ (157$_{35}$) med „kors“, og „ſna*v*ðr“ (158$_{8}$) med „fattig“; bl. 79 a er „.d.“ (159$_{35}$) uppløyst til „dott*ur*“, og „ſpraca“ (159$_{36}$) er umsett med „tidin*n*di“; bl. 80 a er „þ*e*i“ (161$_{35}$) uppløyst til „theſþe“, og „allar utvinnur“ (161$_{34}$) umsett med „all den mad“, „oſpect“ (161$_{37}$) med „o ſtyri“, „fior“ (162$_{13}$) med „liif“; over „half-þritog“ (162$_{22}$) er og skrive noko: „. . . fore t . . . men“; bl. 80 b er „[ecki] a*v*ðſotlict“ (163$_{5}$) umskrive med „w vin*n*ligtt“. — Bl. 10 b har ein annan, ukunnigare skrivar umsett „lia færa“ (20$_{27}$) med „[er] at ſlaa“.

Fleire stader staar notisar paa latin som ikkje har nokon samanheng med innhaldet. Bl. 1 a staar, forutan det gamalnorske possessjonsverset som er nemnt, og den latinske vaaboni, og setningi: Iſtud opus etc., ei paakalling paa Maria: Aue regina celor*um* mater regiſ anglor*um* O Maria floſ v*ir*ginu*m* velud roſa v*e*l lilium funde preces ad filium pro ſalute fidelium. Bl. 25 b er ei onnor Maria-paakalling: marie p*e*ccat*o*rio gr*a*t*i*arum plene. Eit par obscøne vers staar bl. 48 b og 55 b. Bl. 48 b: n*on* bonuſ e*st* luduſ ſu (for cum) uirga ludere et nuduſ; bl. 55 b: Qui monaca potit*ur* v*i*rga tendente morit*ur* no*n* alit*er* morit*ur* monac*am* quiqu*nque* potit*ur*. Det er dette verset som kanskje gjeld den Eldrid som er nemnd i ein notis paa same sida av ei samtidig hand. Bl. 56 a staar: Gutture clauſa lupi raro ſolet eſca relabi; bl. 68 b: deuſ dat m*ih*i bonu*m* i*n* genius: (tvo utydelege

Digitized by Google

ord fylgjer). Alle desse notisane synest vera fraa det 14. h. aa.

Bl. 77 b staar, paa gamalnorsk, ei uppmoding til ein lesar: Goð cona leſ vel, og vidare med same hand: bardaca S. k. ſon. Bl. 15 b, 47 b, 51 b o. fl. st. staar rablingar og penneprøvor som kann vera meir eller mindre ugreide, fraa 14. til 16. h. aa. I nedre marg paa bl. 22 b, 32 b, 40 b, 69 b, 85 b og i øvre marg paa bl. 81 b staar notisar som er halvt eller mesta heilt utskrapa. Fleire eller færre ord av brevformularen: Qllum mǫnnum þeim sem þetta bref sjá eða etc. staar bl. 60 a, 63 b (halvt utskrapa), 69 b (tidlegare nemnd), 82 b, 87 a og 89 a.

Bl. 29 b er i nedre marg teikna ein vaapnskjold, eit simplare uppatt-tak av same teikningi staar i nedre marg bl. 35 b. Bl. 33 b og 34 a er nokre raatt stiliserte blomsterteikningar, bl. 34 a har dessutan eit bilæte av ein konge — St. Olav — med krune og øks. Bl. 63 a har ei morosam teikning av ein eldre mann med langt skjegg — skal det vera ein illustrasjon til forteljingi um øyskjeggjane, som det fortelst um paa denne og dei næmast fyregaaande sidone? I margen bl. 51 a, 52 a og 53 a har ein og same mann teikna mannehovud, eitt paa kvar side, bl. 76 b og 84 b har ein annan teiknar freista seg, og med mannehovud. I nedre marg bl. 83 a er teikna ei løve med krune paa, bl. 38 b, 46 b og 66 b ser ein ufullførde dyreteikningar.

Paa fyrste sida av fyrste bladet staar ei og ei halv line med runer. Finnur Jónsson har lese det som er lesande av dei i Aarb. f. Nord. Oldk. 1910, s. 304, i avhandlingi: Runerne i den norsk-isl. digtning og litteratur. I ytre marg bl. 59 a staar *ei* line med runer; men desse og er utydelege, fleire av dei.

Initialane staar i regelen halvveges ute i margen. Paa dei høge bokstavane staar stavane heilt ute i margen, og stavane kann vera nokso lange, fraa 5 til 13—14 linor høge. Lengst er staven i Þ, som i regelen er paa 11—13 linor. Initialen I, som er berre ein stav — han finst bl. 37 b, 90 b og 91 a —, staar fritt ute i margen; bl. 60 a (utg. s. 122) er han utegløymd. Høgdi paa bokstavane som staar inni kolumna, er 2 eller 3 linor. Umfram store er H i brodden av prologen og i kap. 1, og so M i kap. 3. Initialane er teikna med raudt, blaatt og grønt blekk. Dei fleste er nokso enkle. Rikast utstyrte er initialar med lange stavar som ornamenti kann slyngja seg uppetter. Baade initialane og ornamenti er vakkert og netthendt fraa seg gjorde.

Digitized by Google

Kapitel-overskriftene, som for det meste er rett innhaldslause, er fraa same tid som codex sjølv. Dei er skrivne med raudt blekk. Oftast staar dei i slutten paa lina, anten den som det fyrre kapitlet endar med, eller den som det nye kapitlet byrjar med; men ikkje sjeldan staar dei midt paa lina, soleis at dei siste ordi av det fyrre kapitlet staar til høgre for overskrifti, og dei fyrste ordi av det nye kapitlet til vinstre. Nokre stader er overskrifti deilt paa 2 linor, t. d. ved kap. 3. Fleire stader naar ho ut i randi. Bl. 73 b (utg. s. 149) er ei overskrift deilt, so noko staar inne paa lina og noko ute i margen. Tvo stader — utg. s. 16 og 122 — vantar overskrift.

Kålund set handskrifti til ca. aar 1300 (Katalog). Det same gjer Marius Hægstad i artikelen „Nordische Schrift" i Hoops' Reallexikon der germ. Altertumskunde, bd. III s. 337. I Fms. VIII finst eit facsimile av den nedre halvparten av bl. 2 b, og i Kålunds Palæografisk Atlas, oldnorsk-islandsk Afdeling, no. 42, er eit facsimile av bl. 42 a. Skrifti er kraftig, og umfram vakker og tydeleg. Arne Magnusson kallar handskrifti „codex optimus".

UTGAAVA. AVSTYTTINGAR.

Handskrifti er avprenta ordrett og bokstavrett. Men det er nokre teikn i utgaava som gjeld for tvo eller tri teikn i handskrifti. For ę og ė i hdskr. staar soleis ę i utg., og ø utan kvist og med kvist over eller under er attgjevne med ø. ø med kvist over er stundom vand aa skilja fraa ė, so det er tvil um kva som er rettast aa lesa. o med kvist over, som finst ovleg sjeldan, er attgjeven med ǫ. Tvo slag r i hdskr., ꝛ og r, er attgjevne med eitt og same teiknet (r). ꝛ staar i hdskr. etter o, b, d — ikkje B, D — og ð; r staar elles. Angelsaksisk v (y) og latinsk v (v) er baae attgjevne med v. Dei skifter i hdskr. utan regel. v er mest brukt i fyrsten; men y'ane vert i fleirtal naar ein kjem eit stykke utover, og dei har overhand i størsteparten av boki. Bl. 3 a er det ein 47 v mot 2 y, bl. 20 a har det vorte 25 y mot 9 v, og bl. 40 a er det ein 24 y mot 5 v. Hdskr. har undantakslaust angelsaksisk f (ƒ), som er attgjeven med f, og d er i hdskr. rund (ꝺ). I hdskr. staar ikkje prikk over i, men prikk er sett til i utg. Umvendt har utg. ingen prikk over y; hdskr. har det konsekvent. Der som hdskr. har dei „store" bokstavane G, M, N og R for dubbelkonsonant, har utg. det og. Det er gjort same skil som i hdskr.

Digitized by Google

paa s (oftast = dubbelkonsonant) og ſ (oftast = einskildkonsonant), so nær som i sernamn og folkenamn; der er alltid brukt S. Sernamn og folkenamn staar i utg. allstad med stort. Interpunksjonen er som i hdskr. Punkt som staar fyre og etter avstyttingar, er oftast strokne, av di dei høyrer avstyttingi til. Men der som ein etter teiknsetjingi elles i hdskr. rimeleg skulde venta skiljeteikn, har eg late avstyttings-punkti og staa; det kann letta lesingi. I hdskr. staar præposisjonane í og á ovleg ofte samanskrivne med det etterfylgjande ordet. I utg. staar præposisjonane for seg. Samansetningsledene i samansette ord er i hdskr. gjerne rykte ut ifraa einannan, i halvt eller heilt fraastand. I utg. staar i det høvet bindestrik millom ledene (t. d. Fær-eyiom 1$_{26}$). Naar det kann vera tvil um anten det skal vera samanskriving eller ei, er det i utg. sett bindestrik. Er eit samansett ord i hdskr. deilt paa tvo linor, og det staar bindestrik etter fyrste leden, so er ordet skrive heilt saman i utg.; staar det ikkje bindestrik etter fyrste leden, so *har* utg. bindestrik millom ledene. Konjunksjonane því at og þó at staar stundom i eitt ord og stundom i tvo ord. Men ofte er det ikkje godt aa avgjera um dei skal vera samanskrivne eller ei; difor er dei skilde i tvo ord allstad i utg.

Dei halvfeite tali i margen er kapitel-tali fraa utg. i Fms.

I klomber ( ) staar ord som er tilsette i teksti, men ikkje finst i manuskriptet. I klave [ ] staar ord eller bokstavar som har staatt i manuskriptet, men er utmaadde eller ulesande. Reine skrivfeilar er retta, eller det er, nokre gonger, peika paa dei med eit *soleis* i notane. Alle rettingar er det gjort greide for i notane. Feilar elles er det gjort lite med; for uppgaava var aa gjeva att teksti so nøgje som mogelegt.

Avstyttingar er uppløyste og attgjevne i ei normalisert rettskriving med kursiv. Til avstyttingar brukar hdskr. 1. specielle avstyttingsteikn, 2. interlineare bokstavar og 3. einskilde bokstavar som staar for heile ord.

Avstyttingsteikn. Eit siksak- eller hakeforma teikn (ᵘ) er ovleg mykje brukt. Tidast tyder det ir, er, ær: fyr*ir*, Sv*e*rrir, v*æ*ri; sjeldan staar det for r: *e*r 86$_{11}$; eit fritt bruk har vi i avstyttingar som Sv*e*rris 36$_{23}$, Eyſt*ei*n 68$_{7}$, Biorg*y*niar 151$_{19}$, bøiar*i*ns 163$_{19}$, Hallv*arð*r 167$_{3}$, Saſto*ðum* ibd. Sovorne avstyttingar møter ein oftare.

Teiknet ʷ tyder ra: vitʷ*ra*ri 65$_{5}$, Gudbʷ*ra*ndr 84$_{16}$, leiðangʷ*ra* 161$_{34}$, dʷ*ra*pu 83$_{23}$.

Digitized by Google

Teiknet ∼ tyder ur: dott*ur* 2$_{25}$, nat*uru* 3$_{8}$, Sig*urþar* 65$_{27}$, kon*ur* 150$_{2}$; ei sterkare avstytting merkjer det ut i *fyrir* 42$_{24}$.

Teiknet ^{9} staar for den latinske endingi -us i personnamn: Magn*us*, Philipp*us*, Gregori*us*, Benedict*us*; stundom staar det for us elles og: h*us*þingſ 66$_{10}$, h*us* 86$_{6}$, h*us*carl 109$_{38}$, þion*us*tu 161$_{30}$; sterkare avstytting ligg fyre i M^{9} = M*agnus* 40$_{7}$ o. fl. st., [erki]b^{9} = [erki]b*yscup*, oftare.

Teiknet ꝝ (rund r med strik gjenom den horisontale vengen) er av og til brukt = rum: noccor*um* 36$_{26}$, 66$_{21}$, vor*um* 86$_{22}$, ſtor*um* 110$_{25}$.

Teiknet ȝ er ovleg ofte brukt for eð i me*ð*; i me*ð*an 11$_{22}$.

p med ein kvist under lina tyder pro i nokre latinske ord: pr*o*logus 1$_{1}$, pr*o*ceſſio 17$_{9}$, pr*o*uendu 171$_{6}$.

Prikk (·) over ein konsonant merkjer ut at konsonanten skal vera dubbel; staar ofte over c, p og t: flo*cc*, up*p*, flut*t*e.

Dette er teikn med fast tyding; fri tyding har, forutan i sume høve hake-teiknet (og ^{9}), prikk nede paa lina, og so horisontalt strik (—) over lina. Slikt strik staar ovleg ofte, tidast for ein nasal: ſe*m*, ſin*n*; dinæst for ei bokstavgruppe med nasal: iafn*an*, h*on*u*m*, me*nn*, tiþ*in*di, han*ſ*, ko*nungſ*, l*and;* endeleg staar det serleg ofte i avstyttingar som: eig*i*, e*igi*, þe*ir*a, þe*tt*a, Birk*ibeinar*, nauðul*iga*, ſc*al* osb. I avstyttingar av ordet ſculu, der striket gaar tvert over l, har det til høgre ein sleng uppover. Strik gjenom l kann elles og ha ein sleng til høgre, uppover eller nedover.

Interlineare bokstavar. Interlineart til avstyttingar er vanlegast brukt:

a = ara, era, va, anna, osta: f*ar*a, v*er*a, s*va*, m*a*n*n*a, oR*ost*a (alle ofte);

e = re: dr*e*pa; tr*e*borginne 64$_{20}$, Andr*es* 108$_{9}$;

i = ri, vi, il, ið: ſig*r*inum 64$_{10}$, þ*v*i (ofte), t*il* (ofte), v*ið* (ofte);

o = ro, aro, oro, osto, on: ibr*o*t, fog*r*om, v*ar*o (ofte), f*or*o (ofte), oR*ost*o (ofte), h*on* 86$_{29}$;

u (v) = ru, un: dr*u*ckin*n* 6$_{28}$, t*r*vnað 86$_{24}$, mv*n* 36$_{24}$;

m (M) = onnum: m*onnu*M 8$_{26}$ og ofte;

n (N) = enn: me*nn*, meN;

r = ar, aðr: þ*ar* (ofte), v*ar* (ofte), ofund*ar* 6$_{23}$, v*arþ* (ofte), m*aðr* (ofte);

R = ar(r): udiarflig*aR* 64$_{10}$;

s = es: þ*e*sum 65$_{29}$, þ*e*saRi 66$_{6}$, o. likn. ofte.

Som dømi syner, er sjølve dei interlineare bokstavane, som

Digitized by Google

er svært tydelege, ikkje kursiverte, men berre dei bokstavane som er utelatne.

Einskilde bokstavar, aaleine eller saman med avstyttingsteikn — strik over lina, prikk etter eller baade fyre og etter, eller endeleg baade strik og prikk — er ofte brukt for ord som kjem tidt att, soleis b eller bb = B*irkibeinar*, d = d*ottir*, e = e*ða;* dette ordet er sjeldan skrive fullt ut —, h = h*ann*, h*et* og andre former av dette verbet, h*undruð*, J = J*arl(inn);* s. 4$_{18}$ er avstyttingi skrivi :J: = J*arli*, elles er ho skrivi .J. —, k = k*onungr*, kk = k*onungar*, m = m*enn*, p = p*restr*, pp = p*resta* 122$_{34}$ p*afa* gen. 132$_{2}$, q = q*vað*, q*vaz* osb., ſ = former av subst. ſ*on* eigedomspron. ſ*inn* og verbi ſ*egia* og ſ*vara*, v = v*isa*, þ med tverstrik over lina = þ*at* (ovleg ofte), med tverstrik gjenom staven under lina = þ*eim*. Tverstrik under lina finst og i avstyttingi þ*eir*, men her staar det i regelen over lina. Personnamn som kjem ofte att, er tidt avstytte, so berre fyrste bokstaven — plus ein eller tvo prikkar — staar: M = M*agnus*, S = S*verrir*.

Paa samanskriving av bokstavar finst ein tri, fire døme: 39$_{29}$, 54$_{25}$ (a + N), 52$_{6}$ (l + l), 70$_{26}$ (a + r); sjaa og 110$_{33}$.

RETTSKRIVING.

Rettskrivingi i AM 327 4^{0} er etter maaten konsekvent, faar ein segja. Nokre hovuddrag i henne er framlagde i det fylgjande.

Vokalar.

Akcentar er brukte berre undantaksvis. Oftast staar dei over lang a, og det er nokre serskilde ord dei helst held seg til: á præp. 13$_{11, 22}$, 19$_{14}$, 21$_{18}$, 22$_{12}$ o. fl. st., i alt uppteikna 20 gonger; á f. 13$_{35}$, 20$_{18}$, ár gen. 13$_{36}$, 21$_{16}$, 140$_{7}$, ánni, ánne dat. 30$_{35}$, 34$_{3}$, 37$_{37}$, 166$_{11}$, ána akk. 36$_{11}$, 163$_{29}$, osb.; i alt er á f. og former av á uppteikna ein 27 gonger; á vb., præs. av eiga 123$_{32}$, part. av eiga: átt 39$_{22}$, 42$_{6}$ o. fl. st., i alt notert 6 gonger; ár f. 95$_{6}$, 167$_{16}$, árar 127$_{30}$, árum 187$_{19}$; ás i Garlar-áſ 116$_{7}$, Giollur-áſ 144$_{11}$, Rafnáſſ 148$_{20}$, Froða-áſ 188$_{24}$; aráſ 28$_{14, 22}$, 78$_{28}$, upp-ráſ 151$_{24}$, aráſina 175$_{30}$, at-ráſ 179$_{26}$; dráp 80$_{7}$, 85$_{17}$, 118$_{1}$, 159$_{23}$; fám vb., av inf. fá 136$_{24}$, 162$_{31}$, 190$_{16}$; fám adj., dat. pl. 5$_{15}$, 62$_{24}$, 63$_{14}$, o. fl. st., til saman 6 gonger; vár pron. 27$_{22, 23}$, 57$_{33}$, 94$_{12}$, 165$_{4}$, til saman 14 gonger; vár n. 124$_{31}$. — Dessutan ná 20$_{39}$, ván 33$_{14}$, 153$_{8}$, váſ 45$_{21}$, átta talord 69$_{31}$, þing-há 80$_{9}$, hátt 83$_{35}$, 188$_{13}$, há 95$_{31}$,

Digitized by Google

tár 104$_{17}$, hár adj. 105$_{7}$, vág 108$_{36}$, hámesur 108$_{37}$, Várbelgi 120$_{38}$, háll 176$_{25}$, Árdal 191$_{13}$.

Akcent over lang e staar i ſét part., av inf. sjá 8$_{13}$. Dessutan over e = æ i iafn-nér 166$_{18}$.

í: Præp. í 5$_{23}$, 18$_{3}$, 45$_{28}$, 89$_{6}$, 104$_{25}$, 122$_{18}$, vín 6$_{27}$, mín 67$_{2}$, tíutegu 89$_{14}$, líc 92$_{31}$, víg-maNliga 99$_{21}$, vín-dryckio 109$_{21-22}$, vínpott 109$_{23}$, -víc 181$_{24}$. Over *i* i stigande diftongar staar akcent i: ſtafn-líam 61$_{29}$, fría-dagiN 172$_{31}$; ſnío 12$_{30}$, ſníor 21$_{28}$; omíuc 23$_{9}$, bíugi 112$_{16}$, híup 175$_{35}$; Míolo 162$_{1}$ (akcenten kann her vera noko tvilsam), Smíor-berg 187$_{20}$.

ó: -ós 15$_{18}$, 64$_{18}$, heróp 28$_{15}$, 96$_{3}$, róm vb. 58$_{31}$, konungdóm 68$_{29}$, nón(ſceið) 70$_{13}$, 183$_{4}$, óþ 84$_{4}$, róm m. akk. 91$_{9}$, ſtór 93$_{25}$, ór præp. 41$_{5}$ o. fl. st., til saman 6 gonger.

ú: út 46$_{17}$, 176$_{23}$ o. fl. st., til saman 6 gonger, úetit 46$_{24}$, búm n. dat. pl. 154$_{35}$.

ý: af-ſýniz 151$_{16}$.

œ: Adv. æ 9 gonger, fyrste gongen 151$_{30}$, miuc-ræſ 167$_{27}$, Strinzſæ 168$_{21}$.

á: Gávtelfi 25$_{23}$ (akcenten tvilsam).

Over stutte vokalar er akcent sett i vál 112$_{6}$, -ſcín 23$_{5}$, her-ór 25$_{17}$, og so i Ofluár 34$_{5}$, 69$_{26}$, 102$_{6}$ o. fl. st., i alt 8 gonger. Ofluar, utan akcent, staar t. d. 73$_{18}$; men denne formi er sjeldnare.

Dei einskilde vokalane. a. u-ljodbrigde av a framfor ein u i næste staving som har halde seg, er gjennomført. Teiknet for den ljodbrigda vokalen er o, au eller av: gagndogum 49$_{8}$ buondum 55$_{32}$, leicorunum 91$_{33}$, Boglum 134$_{6}$, Brottu-eyri 164$_{22}$; cauſtoðu 18$_{7}$, haumrom 20$_{28}$, daulom 25$_{7}$, gagndaugum 48$_{35}$, auðrom 65$_{15}$, Bauglum 190$_{25}$; kavlloðu 1$_{10}$, favðor 9$_{24}$, davlunum 24$_{3}$, Bavglom 191$_{11}$. au møter ein etter maaten oftare i fyrsten av boki enn paa slutten. av er etter maaten brukt tidare mot slutten enn i fyrsten. o er det teiknet som er brukt tidast i heile boki. I impf. av verb som kalla staar -oðu og -uðu (-uðo): ætloðu 27$_{39}$, ætluðo 24$_{24}$. Undantak utan ljodbrigde er ovleg sjeldsynte: ritaðo 1$_{15}$, þurcaðo 23$_{19}$, ætlaðu 25$_{37}$, leitaðu 28$_{27}$, freſtaðu 143$_{34}$, ſkipaðu 179$_{17}$. Av andre typar er notert berre eitt undantak: dugandum 123$_{22}$. Det er litevetta fleire undantak fyrst i boki enn seinare. — a og e skifter i panzara 169$_{1}$ og panzera 175$_{34}$. Ved sida av Floru- 127$_{4}$ og elles har ein Florauagum 127$_{28}$, 129$_{9}$.

á er i regelen utan ljodbrigde. Ljodbrigda form, skrivi o, har nott passim, von 9$_{9}$, 30$_{9}$ (vanleg form van), vorum pron. 86$_{22}$,

Digitized by Google

Oflu-, Oflo- mange stader. 3. pers. flt. impf. av vera er oftast skrive avstytt: *varo* (interlinear o); fullt utskrive staar varo t. d. 6_{33}, 108_{2}, 166_{5}, men vel so ofte staar voru, t. d. 13_{34}, 26_{14}, 92_{5}, 180_{36}. Det heiter stødt komo, komu 3. pers. flt. impf. Ved sida av -kvamo f. 110_{18} staar -comu f. 158_{31}. — Teiknet *a* for den ljodbrigda vokalen har ein i Afluar 143_{9}.

e er i regelen skriven e, men stundom er skrive æ. æ staar oftast fyrst i boki og vert sjeldnare di lenger ut ein kjem. Her er ei liste over ord med æ fraa dei fyrste 30 sidone i utg., etter den rekkjefylgja som ordi har i teksti: ænn 1_{19}, væl 1_{19}, væg 1_{20}, æn 1_{20}, fornæfkio 1_{24}, hæfðe 2_{4}, væga 2_{16}, ængan 2_{18}, flæftum 2_{19}, æn 2_{34}, ænn 3_{10}, ærkibyscup 3_{11}, æk 3_{12}, ærchibyscup 3_{12}, væl 3_{12}, æn 3_{13}, mæft 3_{21}, ærkibyscup 3_{22}, ælfkaðe 3_{27}, æn 3_{34}, 4_{1}, æf 4_{9}, hælgi 4_{17}, ær 4_{21}, længi 4_{21}, ær 4_{25}, þvæginn $4_{25, 29}$, næfndi 4_{27}, Sværi 4_{28}, fælldi 4_{36}, hældr 5_{4}, æn $5_{5, 14}$, ær 5_{7}, Sværir 5_{19}, hænt 5_{25}, ærchibyscupf 5_{27}, ærkibyskup 5_{32}, vændir 5_{33}, hæfði 6_{19}, hænda 6_{22}, gæfit 6_{27}, æf 6_{28}, ærviðe 7_{2}, hæfði 7_{8}, æn 7_{11}, væl 7_{18}, fræt 7_{18}, værða 7_{19}, æn 7_{31}, æc 8_{8}, -tvæGiom 8_{9}, æn 8_{9}, æk 8_{15}, ængi 8_{21}, ængom 8_{28}, æn 8_{31}, 9_{33}, 11_{11}, 12_{2}, fændi 12_{8}, hæfiaz 12_{18}, æn 13_{30}, bæzti 14_{12}, Sælbuar $14_{26, 32}$, vændo 15_{1}, æn 16_{30}, æf 16_{31}, ofræfli 27_{27}, æn 19_{12}, ofræflif 19_{35}, æn 20_{32}, væl 23_{24}, æn 24_{7}, 26_{9}. Deretter ingi døme fyrr s. 33. Ein ser at skrivaren til aa byrja med har ein sterk tendens til aa bruka æ; men alt mot slutten av denne bolken bøygjer han seg meir inn under ein skrivemaate med e. Etter s. 30 er notert berre desse dømi med æ: ofræfli 33_{11}, 39_{1}, 50_{31}, æn(n) 34_{9}, 58_{29}, fættir (og andre former av vb. setja) 36_{10}, 135_{6}, 147_{18}, dvælia 38_{10}, trægt 46_{9}, ræro 49_{1}, vændo (og andre former av vb. venda) 51_{24} o. fl. st.; i dette ordet, som er det som har æ oftast — 19 gonger etter s. 30 — held æ og lengst ut (vændu 190_{19}) —, næðan 53_{35}, ængum 65_{4}, væl 64_{13}, 111_{31}, flæft(ir) 71_{3}, 97_{21}, bæþit 73_{4}, formæffum 76_{15}, borgar-clætt(r) 125_{36}, 151_{8}, ftrængi 127_{25}, rændu 127_{27}, ærkibyfcupi 131_{23}, fætta talord 171_{36}. Her kann vi og nemna bęra 116_{33}. — Den opne ljoden møter vi oftast i framljod (over 40 gonger) og i grannelaget av v og f (og over 40 gonger), dinæst i nærleiken aat l, etter r, s, n, m, b, fyre nt og nd; etter g 1 gong (gæfit).

89_{14} staar tíutegu, mot tigar t. d. 59_{32}. Ved sida av endingi -indi, som er den vanlege, finn vi nokre faa gonger -endi: fannendom 11_{16}, likendi 64_{5}, vanheilendif 111_{14}. Sjaa og under y.

Digitized by Google

Ved sida av det vanlege -ligr, -liga staar kynlegr 5$_{15}$, þacſamleg 42$_{26}$, ſannlega 51$_{1}$, ſtillilega 66$_{36}$.

For é er nokre gonger skrive æ: væli 3$_{6}$, hæþan 5$_{2}$, hæðan 8$_{29}$, lætu (læt, lætim) 15$_{10}$, 16$_{36}$, 18$_{23, 27}$, 43$_{15}$, knæin 52$_{1}$, hvæ 91$_{27}$, hætu 116$_{20}$, Hlæſey 170$_{18}$. Her og er dei fleste dømi fyrst i boki.

i, í vert stundom skriven J i framljod: Jlla 31$_{20}$, Jnga 68$_{1}$, JſiN 73$_{24}$; av og til og naar bokstaven er eit ord for seg, d. v. s. præp., t. d. 33$_{32}$. Konsonantisk i er og sume gonger skriven J i framljod: Jon 146$_{12}$, Jarll 35$_{30}$, 36$_{27}$. — i for e staar i Clemitz 92$_{4}$; ſnimma er uppteikna 173$_{3}$, den vanlege formi er ſnemma.

o, ó. Negtingspartikelen vert skriven u (v) og o um einannan: vvigr 81$_{18}$, ugrynni 161$_{37}$, oſpect ibd. o og u skifter i nokre ord: ogorligan 2$_{11}$ — ogurligr 46$_{3}$, noccor, som er det vanlege — noccuR 141$_{19}$, half-þritog 60$_{4}$ — tvitugſesa 31$_{5}$, Ozorar 69$_{11}$ — Ozurar 17$_{36}$, Simonar 120$_{26}$ — Simun 120$_{27}$, Simvn 120$_{38}$, Oflo 170$_{22}$ — Oflu, Ofluar oftare. io, iu skifter i hioGu 165$_{36}$ — hiuGu ibd. 38. — 180$_{34}$ staar igognum, mot det vanlege igegnum. *a*v staar i Aſtreyingar 53$_{37}$, men 84$_{31}$ Oſtrar-firði.

u, ú er skriven u, sjeldnare v. Døme med v er Vnaſ 1$_{27}$, vliclict 3$_{11}$, nv 7$_{23}$, mvn oftare, gvðſ 119$_{29}$; specielt staar ikkje sjeldan interlinear v for u: dvckinn 6$_{35}$. — u (v) for y i ofdrvccior 45$_{21}$, ofdrvckiona 111$_{1}$, ſculldir 55$_{15}$ (ſcylldir ibd. 31), 119$_{13}$, ſcvlldir 184$_{5}$. Manuð akk. 142$_{4}$ er eit undantak, manað- er regel. Botulfr staar 42$_{8}$, 139$_{31}$, -olf er det vanlege: Botolff 100$_{35}$, Þorolf 47$_{21}$, Eyiolf 47$_{22}$. u skifter med i i adv. þannug 26$_{34}$, 28$_{6}$ — þannig 35$_{6}$ og elles i regelen. Suffikset -unn, -onn skifter med -inn, -enn i morginn: morguniN 34$_{29}$, morgoniN 80$_{36}$ — morgin 116$_{22}$, morgeniN 145$_{2}$. Um impf. flt. av verb som kalla sjaa under a.

y, som paa skap skil seg tydeleg fraa angelsaksisk v (y), staar i ſyſtryngr 125$_{7}$, Syðr-menn 175$_{35}$; ſyſtrungr, Suðr- er det vanlege. Ein analogisk y staar i lyclar 36$_{10}$. y og i skifter i nokre ord: þyckia 16$_{8}$ er eit undantak fraa det vanlege þickia. Der som byscup er skrive fullt ut, har det oftast y: byſcopi 30$_{26}$, men nokre gonger er skrive biscop-: biſcopar 96$_{21}$, biſcopi 118$_{19}$ o. fl. st. I fyrste parten av hdskr. heiter det regelfast fyrir. 52$_{7}$ (fyrr i alle høve svært sjeldan) møter ein ved sida av det firir, og sidan skifter fyrir og firir. Fram mot slutten

Digitized by Google

vert firir mest eineraadande. Fyri 3$_{32}$, 185$_{22}$. Med yfir og ifir er det som med fyrir, firir, berre det at ifir ikkje vinn den overvegti fram mot slutten som firir. — Endingi -yndi, ved sida av det vanlege -indi, finn vi nokre faa gonger: ſannynde 1$_{21}$, ſannyndum 1$_{23}$, ſannynda 65$_{6}$. Sjaa elles under e.

For ø staar for det meste teiknet o: ſoct 139$_{28}$, ſlongðu 149$_{30}$, ſlockva 158$_{1}$, valſlongan 135$_{5}$, oxi 169$_{16}$. Det staar (i regelen) naar ø er framkomen ved kombinert i- og u-ljodbrigde. ø er brukt i røro 35$_{3}$, øfra 125$_{18}$ (det vanlege er rero, efra), og so i ørindi passim. ey er skrive i greyro 32$_{20}$ (vanleg grero), reyru 185$_{14}$. e staar i ſefr 171$_{2}$.

For æ og œ, i-ljodbrigde av á og ó, er i fleirtalet av høvi brukt eitt og same teiknet, soleis som dei gjorde paa Island ikring 1300.

Teiknet er jamnast æ: agætiſ 1$_{23}$, bæði 39$_{38}$, bærit 50$_{5}$, tilræðino 54$_{3}$; noRænnar 1$_{27}$, tæki 2$_{20}$, fæR 3$_{13}$, bræðr 9$_{23}$, ſæmðar 11$_{33}$, mæði 20$_{14}$, ræddu 29$_{2}$, fætrnir 31$_{27}$, ſækia 35$_{15}$, fatækir 45$_{16}$, Þrændi 46$_{29}$, æptu 61$_{22}$, bræðrung 68$_{7}$, Orkdæli 75$_{28}$, endr-bæta 86$_{37}$, osb. — Ikkje sjeldan er det ę (kvisten i hdskr. baade over og under): hęri 11$_{17}$, vinſęld 29$_{9}$, bęði 35$_{4}$, auðſę 68$_{30}$, agętir 73$_{25}$, framkęmð 137$_{32}$; bęn 9$_{14}$, Gæ̨ldęlir 15$_{4}$, dęgr 21$_{33}$, Sundęlir 26$_{27}$, ęptu 28$_{15}$, 139$_{26}$, ſękia 29$_{12}$, 77$_{21}$, 138$_{24}$, Þręnda- 46$_{27}$, ferðiz 52$_{1}$, fęra 57$_{28}$, berfęz 66$_{29}$, þętti 79$_{24}$, rędur 87$_{17}$, uhęgt 99$_{11}$, rędu 130$_{8}$, rędſlo 130$_{17}$, kęmi 148$_{35}$, bęndr 162$_{19}$, 171$_{37}$, 172$_{7}$, 183$_{11}$, 190$_{24}$, bęiar-menn 162$_{20}$, bęiarinſ 181$_{6}$. Av di e med kvist over og ø med kvist over stundom er so like einannan i hdskr., hadde det kann henda vore rettare nokre stader aa setja ø: bøn osb. — Endeleg er stundom e brukt: geta 9$_{7}$, 139$_{15}$, 182$_{19}$, vandreþa 9$_{22}$, frendom 9$_{23}$ (frend- oftare enn frænd-), venna 17$_{28}$, beði t. d. 19$_{21}$, i alt ein 6 gonger, vanqveþi 20$_{12}$, þreli 25$_{18}$, gnevaði 26$_{1}$, etlaði 26$_{10}$, gefi impf. konj. 27$_{7}$, geti impf. konj. 27$_{28}$, vegðar 29$_{32}$, þrell 33$_{8}$, ner ofte, vistnok oftare enn nær, etlaði 36$_{24}$, etla 38$_{25}$, veri impf. konj. 50$_{5}$, 59$_{22}$, neſta 53$_{3}$, 130$_{18}$, ner vb. 53$_{29}$, netrnar 78$_{25}$, agetan 103$_{22}$, reðr 141$_{25}$, nefrar 149$_{29}$, 150$_{9}$, neſtum 151$_{11}$, (van)gezlo 159$_{25, 26}$, 169$_{37}$, fegia 180$_{35}$, neſt 189$_{2}$; kemi impf. konj. oftare, Innþrenda 16$_{27}$, ſecia 18$_{22}$, feri impf. konj. 29$_{6}$, ſemðarfor 29$_{22}$, -reðu 32$_{4}$, Þrendir 46$_{33}$, reddu 86$_{19}$, frecnliga 128$_{7}$, teki impf. konj. 187$_{25}$.

Men i rett mange høve er œ-ljoden halden ut fraa æ-ljoden, og er skriven med sitt eige teikn — ø utan kvist, med kvist

Digitized by Google

over eller med kvist under — soleis som det framleides var skikk ved aar 1300 i Noreg: døtr 2$_{26}$, høgiaz 7$_{21}$, fatøki og andre former av dette adj. 7$_{23}$, 9$_{14}$, 103$_{14}$, 111$_{3}$, bøn, bønar, bøna 9$_{19}$, 35$_{19}$, 44$_{11, 14}$, 166$_{18}$, føzla 12$_{25}$, føða 14$_{29}$, førðr 35$_{13}$, føri 39$_{25}$, ørit 43$_{29}$, nafn-bøtr 45$_{23}$, 107$_{26}$, øptu 54$_{5, 25}$, 147$_{34}$, røddu 62$_{28}$, røtt 66$_{12}$, Þrøndir 73$_{4}$, ſunnrøN 90$_{35}$, føriz 116$_{5}$, høgra 117$_{11}$, margrøtt 121$_{23}$, bøta 130$_{37}$, øR 157$_{4}$, øran 161$_{21}$, grøn 165$_{2}$, Galdølum 171$_{38}$, -døgrum 172$_{27}$, kømi 172$_{36}$, røðum 173$_{8}$. ø er regel med faa undantak i brøðr, bør, bøndr, som er tidt brukte ord, serleg dei tvo siste, og ø er notert 13 gonger i vb. døma med subst. dømi.

Sjeldan er æ og œ forbytte soleis at teiknet for œ er brukt for æ: ſøi 16$_{20}$, bøði 46$_{37}$, 60$_{10}$, 120$_{34}$, ø 79$_{30}$, 136$_{9}$, 166$_{26}$, røna 121$_{35}$. Naar altso eit serskilt œ-teikn er brukt, so er det i regelen brukt korrekt.

ey er skrive i eyR 121$_{31}$.

Diftongen au vert skriven au, av (sjeldnare) og *a*v: draumar 2$_{3}$, nauta 25$_{16}$, caupangſ 47$_{5}$, Gaulardalſ 71$_{1}$; -cavpangi 242, navðſyn 27$_{22}$, havſtit 47$_{5}$; dravmi 2$_{24}$, navt 3$_{27}$, -cavpangſ 24$_{18}$, Gavlardal 71$_{19}$. Det er her som ved ǫ (u-ljodbrigdet av a), at *a*v vert det teiknet som faar overvegti fram mot slutten.

ei er i regelen skrive beintfram soleis, æy finst nokre gonger, og serleg i fyrsten, som denne lista viser (cfr. e): æin(n) 2$_{4, 34, 49}$, næiſtaþi 2$_{16}$ (neiſtarnir 2$_{22}$), ſtæiniN 2$_{20}$, u-æiriN 2$_{31}$, ÆinaR 3$_{8}$, æinnhvern 4$_{22}$, þæim 6$_{3}$, 59$_{13}$, græiða 6$_{15}$, -græin 8$_{6}$, malalæitan 8$_{23}$, æitt 8$_{31}$, bæitaz 8$_{34}$, hæit 9$_{3}$, næitaði 9$_{19}$, væita 12$_{13}$, hæin 14$_{23}$, æiga 16$_{7}$, hæilagri 16$_{15}$, æigi 17$_{5}$, 41$_{7}$, væitto 18$_{39}$, tvæim 34$_{19}$, þæir 45$_{31}$, luðr-ſvæininn 57$_{27}$, ræiði 76$_{2}$, hæitr 89$_{28}$. Dertil kanskje męira 180$_{33}$. æi staar mykje i dei same stillingane som æ staar for e.

Kontraksjon har ein i Ækisherað 12$_{22}$, Sæmſfirði 134$_{26}$, 135$_{35}$, 143$_{13}$, Semſ-firði 139$_{24}$ — ingen stad Seimſ- —, vetti (= veitti) 35$_{17}$. Det siste maa ein vel rekna for misskriving.

Ogso ey er nokre gonger, oftast i fyrsten, aldri paa slutten, skrive med open ljod: Æyſtein- 2$_{1}$, 3$_{22}$, 7$_{10}$, 43$_{36}$, 44$_{25}$, 64$_{20}$, hæyrði 2$_{12}$, æyrna 6$_{18}$, forunæyti 7$_{1}$, æyðimork 13$_{34}$, hæyrðo 15$_{3}$, 19$_{31}$, Halæyiar 134$_{16}$.

øy er uppteikna 1 gong: hrøyſti- 158$_{30}$.

I tonelette stavingar er det skifte millom i og e, men det er eit regellaust skifte, og det synest ikkje vera tale um vokal-

Digitized by Google

harmoni: hafði 3$_{24}$, landit 3$_{7}$, maNi 110$_{4}$ — hafde 3$_{34}$, lande 5$_{34}$, manne 118$_{26}$; blaſit 2$_{17}$, raþin 3$_{20}$ — raðenn 5$_{16}$, male 6$_{15}$; henni 2$_{5}$, hendi 4$_{27}$ — henne 2$_{4}$ (soleis oftare naar ordet er skrive avstytt: h*enne*), hende 8$_{35}$; villdi 3$_{28}$, ſinni 6$_{4}$, mikilli 7$_{27}$ — villde 11$_{25}$, ſinne 6$_{36}$, mikille 7$_{16}$; riki 3$_{10}$, Vikinni 108$_{16}$ — ſiðer 14$_{2}$, Vikenni 108$_{17}$, Vikinne 109$_{11}$; flocki 8$_{7}$ — flocke 11$_{9}$; þotti 4$_{15}$ — þotte 7$_{13}$; ſpurði 5$_{22}$ — ſpurðe 7$_{8}$; myndi 1$_{20}$ — mynde 1$_{18}$; ſyndiz 4$_{19}$ — ſyndez 4$_{8}$; mæði 13$_{18}$ — mæðe 6$_{12}$. i er nok mest brukt, serleg i den seinare parten av boki.

Regellaust skifter og u, o: latum 2$_{18}$, vapnum 5$_{8}$ — atto 2$_{26}$, baðo 7$_{25}$; halfu 111$_{9}$ — ſialfom 5$_{1}$; ætlaðu 25$_{37}$ — þurcaðo 23$_{19}$; brendu 112$_{27}$, reru 116$_{26}$, gengu 115$_{13}$ — brendo 115$_{39}$, rero 113$_{22}$, gengo 112$_{21}$; ſigldu 116$_{22}$, villdu 116$_{5}$, lifinu 110$_{33}$ — ſigldo 114$_{32}$, villdo 6$_{6}$, lifino 111$_{21}$; ſinu 110$_{30}$ — ſino 113$_{24}$; honum 5$_{16}$ — honom 4$_{16}$ (mykje oftare enn honum); foru 120$_{32}$ — foro 112$_{28}$ (dette ordet er oftast skrive avstytt: *foro*); urðu 116$_{23}$, ſtundum 112$_{22}$, þionuſtu- 2$_{7}$ — urðo 7$_{3}$, fundom 8$_{34}$, þionuſto- 2$_{17}$; myndu 112$_{19}$, ſcylldu 111$_{24}$ — myndo 112$_{20}$, ſcylldo 5$_{7}$; ſynduz 7$_{29}$, tynum 112$_{1}$ — ſyſlor 2$_{33}$, alþyðo 3$_{18}$; ſættuz 110$_{15}$ — næſto 114$_{11}$; bønum 112$_{12}$ — bøiom 122$_{33}$; hofðu 1$_{13}$, motſtoðu- 10$_{26}$ — hofðo 2$_{21}$, motſtoðo- 5$_{31}$. Oftast etter maaten er o brukt i diftongen io: eikiom 38$_{2}$, i artikelen -ino til inkjekynsord i dativ: bloðino 111$_{13}$, og etter e: fengo 126$_{16}$. Men gjenomførd er han ikkje: eikium 15$_{19}$, bloðinu 111$_{13}$, fenguz 118$_{36}$. Elles er nok u jamtover mest brukt, serleg lenger ute i boki.

Konsonantar.

Tviskriving av konsonantar. l er for det meste skriven dubbelt fyre dentalane d, t og z: ſkylldi 1$_{7}$, villdo 2$_{22}$, deilld 4$_{16}$, hvilld 23$_{10}$, verolld 106$_{3}$, ogso ſiglldo 35$_{3}$, ſigglldi 80$_{35}$, iarll, iarllinn fl. st., men sovorne døme er sjeldnare; gallt 24$_{15}$, heillt 103$_{19}$, iafnheimillt 24$_{37}$, veſallt 30$_{22}$; hellzt 12$_{6}$, Harallz- 135$_{39}$; hrapal|liga 156$_{19}$ ved lineskifte. Undantak med einskild l er t. d. Gunnhildr 1$_{27}$, ſialdan 21$_{27}$, Salt-neſi 14$_{8}$, felt 118$_{9}$. Fyre þ (ð) staar ein l: fiolþi, hulþi, dvalþiz; þolðe 7$_{5}$. — Dubbel-n (n*n* eller N) staar av og til, men ikkje ofte, fyre d og t: vannda 11$_{4}$, renndu 181$_{14}$, brenndu 184$_{1}$, funnduz 191$_{6}$, vaNdi 132$_{10}$; ſennt 55$_{25}$, þynntiz 70$_{24}$, munntu 136$_{12}$, ſpenntu 167$_{15}$, reNt 168$_{3}$, breNt 183$_{39}$. Ikkje so sjeldan staar nn fyre z (=ds): GuðbraNzdale 23$_{33}$, huNz 92$_{32}$, ifleNzcr 91$_{5}$, laNz- 143$_{31}$. Sjeldan elles: miNcaðiz 127$_{36}$.

Digitized by Google

Eiu finn stundom nnn, skrive N med strik over: eiNn 160$_8$. Ordet en konj. er skrive enn og en, og i endingar finn ein nn for n, og umvendt.

Andre tviskrivingar: ck (cc) i hvarcki 8$_{25}$ (men hvartki 24$_{26}$ o. fl. st.; oftast hvarki), kyccſatta 43$_{24}$, hecclo 45$_{27}$, ſaccfulla 143$_{33}$. — tt, for det meste skriven t*t*, d. v. s. t med prikk over: mattaz 46$_7$, kuttiza 54$_{38}$, Hirttu- 58$_1$, þryttr 153$_{10}$, vagſbottninum 155$_{31}$, ſtyrtt 11$_{20}$, dømtt 17$_{12}$, fott 30$_{23}$, ſatt impf. 47$_5$, ſcyrtt 63$_9$, hett 71$_5$, kærtt 124$_{34}$ etc. Serleg i slutten paa einstavingsord staar tt. Cfr. ſætt|tuz 101$_{34}$ ved lineskifte. — Ved avstyttingar finn ein ikkje sjeldan erR (ɔ: *er*R): SverRis 1$_{25}$, ferR 7$_{13}$, herR 21$_8$, hverR 28$_8$; ein kann og sjaa Rr: foR-rað 22$_{18}$, og stundom elles og staar R for einskild-r: haR n. 10$_{10}$, HaRaldr 132$_9$. Sjaa og under m. — ss: licſſinſ 102$_{28}$ (skrive i tvo ord).

Einskildkonsonant for dubbelkonsonant staar sporadisk. Det er notert k (c) for kk t. d. i nokur 2$_{36}$, ſtac 36$_{18}$, bucr 42$_8$, þacſamleg 42$_{26}$, þauk 58$_{30}$, okr 67$_5$, flocſ 134$_{21}$, flocſinſ 137$_3$; n for nn t. d. i inan 2$_{23}$, hinar gen. sg. f. 86$_{24}$; p for pp i up og samansetningar med up (som uphaf 1$_5$, upreiſtar 5$_{33}$) mange stader; r for rr i samansetningane foræði 151$_{33}$, a*r*ſtrumſ 168$_{10}$; t for tt i mit 13$_{18}$, raut 14$_4$, not 24$_9$, natſtaða 26$_{18}$ — soleis fleire gonger samansetningar med nat- —, veit part. 40$_{13}$, ſciot 44$_5$ o. fl. st., flut 95$_{19}$, -flotiN 100$_{38}$, matu 102$_{29}$, retlatan 103$_{22}$, retr 143$_{19}$, undan-dratr 151$_{35}$, got 169$_{30}$, pretr 189$_{12}$ o. fl. ord.

Konsonantburtfall. d vantar fleire gonger i þrænſkr, t. d. 156$_2$, 159$_{33}$, etter analogi med skrivemaaten þrænzkr, der d med rette skal vera burte. Ein kann nemna her at det er skrive Einriði 158$_{28}$, 159$_{33}$, men den vanlege skrivemaaten paa dette namnet er Eindriði. — g vantar millom tvo konsonantar i fylþo 64$_{30}$, men det er vel helst feil; verkelegt burtfall ligg fyre i morni; i framljod vantar g i næiſtaþi 2$_{16}$, neiſtarnir 2$_{22}$. Um h fyre l, n, r sjaa under denne bokstaven. — Konsonantisk i vantar i foruna (for fioruna) 31$_{28}$, forunni 32$_9$. Ein maa rekna det for misskriving. Men ein lyt leggja merke til, at 31$_{23}$ der ordet er skrive rett fioruna, er i fyrst sett til ved retting over lina. Feilar er og frambyGar 98$_{32}$ (ſcutbyGiar 98$_{35}$) og Harðkinn 74$_{33}$ (for Hiarðkinn). — k er utskoten i det tunge ordet Folskn, altso skrive Folſn 160$_{22}$, s vantar i det same ordet 29$_{20}$: Folcnar. s vantar dessutan fleire gonger i Tunsberg, t. d. 33$_{36}$, 121$_6$, og

Digitized by Google

genitiv-s er burtkasta i ſcip-ſogn 40$_{26}$ (ſcipſ-ſogn 36$_{20}$), og stundom i Jonsson, altso: Jon-ſon, t. d. 126$_{26}$. — r er burtkasta fyre st i veſtar 12$_{29}$, og t millom tvo konsonantar i apni 88$_{17}$. — Det staar kæmt 7$_{18}$, uhallkæmt 39$_{16}$, framkęmð 137$_{32}$ mot framkvæmð t. d. 157$_{18}$; 109$_{27}$ þyðerſkir.

Konsonantinnskot. Ein innskoten d staar i randſacat 84$_{2}$. h er innskoten i Valldhamarſ 85$_{15}$ — elles Valldamar- —. r er innsett i Salt-eyrar- 55$_{34}$ — for -eyiar-, som staar elles —, og s i Guðſbranz-dali 17$_{19}$.

Assimilasjon ligg fyre i anneſ < andneſ 63$_{37}$, Sannbru- 157$_{33}$, $_{35, 37}$, cfr. Sandbreccunni 36$_{27}$, og i ſcrętту < ſkræktu 188$_{13}$.

Einskilde konsonantar. c sjaa under k.

Det staar nokre faa gonger d for ð: Gudbrandr 84$_{16}$, fylgdarinnar 104$_{33}$, lid 116$_{7}$, Godranni 120$_{27}$, 121$_{11}$. Men slikt maa ein rekna for feilar. Likeins er det ei tankeløyse naar det staar buanði 32$_{17}$ for buandi; for skrivaren held dei tvo ljodane skarpt ut ifraa einannan. Feil er venteleg og leypdi 15$_{32}$, vanleg skrivemaate er leypti (leypði 51$_{19}$). — ð (stundom skriven þ, sjaa under denne bokstaven) staar etter lg og ng: fylgðo 30$_{11}$, fylgð 96$_{28}$; þyngð 79$_{21}$, þengð 97$_{8}$, þrængði 106$_{3}$, ſlongþu 135$_{5}$, tengðu 147$_{15}$, cringði 155$_{4}$, hengðr 163$_{11}$. — ð (og skriven þ) konkurrerer med d etter m, like vel so at ð heilt har overtaket: ſamðe 2$_{31}$, dreymðr 10$_{36}$, framkvænð 22$_{11}$, grimþ 22$_{26}$, dreymði 45$_{33}$, ſæmð 72$_{10}$, fremð 72$_{16}$, dømðr 76$_{12}$, grimðiz 106$_{6}$; dreymdi 3$_{3}$, ſæmdanna 39$_{38}$, Aumd 172$_{29}$. — I impf. av verb med stutt rotstaving paa l er notert ð i þolðe 7$_{5}$. — I impf. og perf. part. av verb med rotstaving paa k (c) konkurrerer ð (þ) med t. Her med har ð overtaket: kveycðo 4$_{11}$, hnæcði 5$_{24}$, fylcþo 15$_{24}$, fylcði 16$_{3}$, hnecðu 25$_{11}$, vaꝛcðu 40$_{9}$, ſteicðr 46$_{6}$, lucðir 96$_{34}$, vacði 155$_{10}$, kræcðu 168$_{6}$, mercði 186$_{27}$; fylcti, fylctu mange stader. ð tevlar og med t etter k (c) i subst.: (u)ſpecð 109$_{31}$, 123$_{26}$; uſpect 137$_{37}$. ð staar i yrcðu 91$_{12}$, der ðu er det etterhengde pron. i 2. pers. eint. — I impf. av verb paa p finn vi ð i leypði 51$_{19}$, glapði 170$_{7}$, dertil ſteypþiz 36$_{18}$. — ð staar nokre gonger i endingi for 2. pers. flt. (ind. ell. imp.) av verbet: eroð 7$_{31}$, munoð 9$_{6}$, meguð 27$_{20}$, 28$_{13}$, 110$_{35}$, 132$_{24}$, eiguð 27$_{25}$, hafið 28$_{12}$, viggyrðluð 95$_{19}$, gætið 95$_{33}$, vitið 147$_{33}$, vituð 162$_{12}$; likeins nokre gonger i participium: fagnað 4$_{21}$, samnað 27$_{38}$, freiſtað 31$_{34}$, tiolduþ 36$_{9}$, ſetið 39$_{37}$, vitað 54$_{8}$, heitið 58$_{27}$, 73$_{5}$, notið 180$_{30}$. Dømi er iallfall ikkje so mange fleire enn dei som er rita upp her. Endingi

Digitized by Google

-ið staar i adj. litið 18$_{13}$, 27$_{25}$, 32$_{28}$, 59$_{14}$. Av einstavingsformer merkar vi: ſeð (former av vbb. vera og sjá) 38$_{35}$, 50$_{6}$, 139$_{20}$, 165$_{2}$, 173$_{3}$.

ðr for nnr i þorfiðr 180$_{20}$. — Teiknet Đ finst i Đrottinſ- 9$_{31}$.

Handskrifti har alltid fn: ſtefnit 30$_{1}$, iafnaði 66$_{28}$, efnat 73$_{12}$, ikkje mn, so nær som i samna, samnaðr, der mn er upphavlegt. Um ft, pt sjaa under p.

Dubbel-g er skriven anten gg eller ᵹ: hyggianda 27$_{21}$, fram-eggian 51$_{8}$, bryggionum 139$_{2}$; hyᵹit 27$_{24}$, eᵹian 28$_{12}$, liᵹr 39$_{21}$, leᵹ 132$_{18}$. ᵹ er mest brukt, mykje oftare enn gg.

h vantar ofte i framljod fyre l. Han er i regelen burtkasta i subst. lutr (fiarlutr) og i vb. laupa, ord som er serleg tidt brukte; og dessutan vantar han i lifðe 5$_{9}$, leypti, leypir etc. 15$_{32}$, $_{33}$, 51$_{19}$, 75$_{18}$, ljoðſ 22$_{14}$, lioði 29$_{26}$, Lada-hamri 29$_{35}$, lyða 35$_{17}$ o. fl. st., i alt notert 9 gonger, Laðum 48$_{2}$, loðu 58$_{36}$, lioðit 118$_{6}$, lyddi 126$_{5}$, 138$_{34}$, lyðit 138$_{36}$, lioðliga 155$_{16}$, laðnar 157$_{27}$, Laðhamra 163$_{17}$, Laðir 165$_{18}$, laðin 167$_{19}$, lyddiz 171$_{5}$. Nokre døme er nok oversedde. Eg har notert desse dømi med h: hliva 4$_{34}$ o. fl. st., inf. og andre former av dette verbet i alt 9 gonger, hlunnar 18$_{38}$, hlið f. 4 gonger, hliſciolldr 26$_{25}$, 105$_{16}$, Hlaþir 30$_{1}$, Hlaðhamar, -hamra 30$_{5}$, 78$_{9}$, 164$_{31}$, hlitt 39$_{1}$, hleypt etc. 5 gonger, hlyrſ (i vers, h rimbokstav) 72$_{13}$, -hliðinu 74$_{9}$, 150$_{3}$, hlaᵹp 83$_{35}$, 176$_{5}$, hloðu 96$_{7}$, hlyrit 98$_{6}$, hlifðuz 98$_{10}$, hluNſ 139$_{16}$, hlaᵹt 142$_{3}$, hlaᵹpit 153$_{29}$, hlaᵹðu 156$_{23}$, hlaᵹpa 158$_{19}$, hlaðin 166$_{29}$, Hlæſey 170$_{18}$, hlioðligazt 171$_{1}$, hliott 171$_{5}$, hlyða 188$_{26}$.

Fyre r vantar h ikkje fullt so ofte etter maaten, dømi utan h svarar vel til dømi med h paa lag som 1 til 4 eller 5. Det er notert desse ordi utan h: rið 15 gonger (hrið ca. 70 gonger), ræddar 2$_{23}$, ræzlo 5$_{3}$, 18$_{6}$, 58$_{29}$, ræddari 10$_{17}$, raᵹſtr 10$_{30}$, reinſat 19$_{3}$, ræðaz 28$_{3}$, rauſtan 50$_{14}$, ruðu 61$_{33}$, rafnſ 92$_{32}$, ureyndu 94$_{35}$, rafna 97$_{27}$, ringia 103$_{13}$, ringt 104$_{6}$, rafni 113$_{7}$, Rafnáſſ 148$_{20}$, ringinum 158$_{23}$, ureint 163$_{31}$, Rafnſ-vaginum 184$_{15}$.

Fyre n vantar n i neiſo 7$_{27}$, men hn er regel: hnæcði 5$_{24}$, hneig 8$_{19}$, hniga 10$_{14}$ o. fl. st., hneckia 20$_{7}$, hnecðu 25$_{11}$, hnaccinn 32$_{15}$ etc.

Dømi utan h vert etter maaten færre naar ein kjem ut i boki enn dei er i fyrste parten.

ch (cH) er skrive nokre gonger, mot vanleg k, i erchibyscup, t, d. 5$_{27}$, og ch staar i Michialſ-Meso 115$_{15}$.

Digitized by Google

c og k skifter mykje utan regel: bocar 1$_{11}$, licara 1$_{22}$, cann 2$_{3}$, oc so godt som allstad, clæðin 2$_{23}$, vacnaði 2$_{24}$, folc 11$_{25}$, ec mest allstad, mioc 29$_{28}$, Eiricr 63$_{2}$, coma 65$_{25}$, Nicolaſ passim, crækðir 168$_{12}$ — bok 1$_{17}$, kann 67$_{9}$, ok 4$_{20}$ (einaste dømet som er notert), ek nokre faa gonger, folk 11$_{23}$, miok 2$_{15}$, rikr 3$_{19}$, komin 1$_{8}$, komuz 73$_{18}$, krækðu 168$_{6}$; ſcaði 67$_{34}$, ſcer 160$_{27}$, ſcip 68$_{19}$, ſcutu 69$_{4}$, ſcylldo 63$_{3}$ — -haſka 64$_{2}$, ſkip 71$_{16}$, skolum 175$_{26}$, -ſkogr 180$_{1}$, skutna- 164$_{18}$, ſkylldi 1$_{7}$. Ein regel er det daa like vel at k staar fyre (konsonantisk og vokalisk) i, so nær som naar vi har ljodgruppa sk: lyki 66$_{18}$, tekinn 68$_{2}$, fylking 70$_{24}$, Eiriki 71$_{22}$, ſækia 9$_{1}$, kioſa 9$_{20}$ (derimot baade ſci- og ſki-). Og so har ein alltid kv (eller qv), og det er notert berre ct.

Dubbelkonsonanten er skriven ck og cc: ecki passim, þicki 1$_{17}$, feck 1$_{27}$, ſcacki 119$_{19}$, nockot 127$_{34}$ — fecc 6$_{11}$, drecca 6$_{28}$, flocci 9$_{14}$, becer 95$_{24}$, þaccaði 151$_{4}$, feccz 190$_{34}$.

g er skriven c framfyre t i inkjekyn av adj. paa -ligr: allkunnict 1$_{17}$, undarlict 2$_{19}$, raðlict 29$_{30}$, aðſotlict 163$_{5}$; likeins i kunnict allstad, og i hofuct 38$_{3}$ (bloðugt 61$_{21}$), oruct 153$_{9}$, biuct 189$_{28}$, tryct 144$_{28}$. Umvendt staar g for k i fylgt (av fylkia) 70$_{1}$, 179$_{35}$. fæcti staar 38$_{13}$, etter analogi med inf. fækia. — kn for gn i knæfaði 54$_{28}$, elles gnæfaði (gnæv-).

Um l sjaa under tviskriving av konsonantar.

M er oftare brukt = m i slutten av ord: bondum, monnum. Bokstaven staar daa gjerne interlineart, i avstytting. Stundom er M brukt i avstytting av ordet messa: Nicolaſ-M*eso* 190$_{4}$.

Lang n er skriven nn, det vil oftast segja n med strik over, eller N: an*n*at 126$_{35}$, ſan*n*a 126$_{36}$; annan 169$_{34}$; ſaNa 118$_{11}$, VikiNi 125$_{11}$. Det heiter higat 65$_{16}$, 67$_{1}$, 110$_{20}$ o. fl. st., men oftast hingat. Sjaa elles under tviskriving av konsonantar.

pt er skrive i ord som lopt, aptr, eptir, aptann, grǫptr osb. Det staar for ft i halpt 11$_{12}$, 66$_{31}$ (halft t. d. 67$_{13}$), þurpti 18$_{36}$, 24$_{27}$, 98$_{4}$ (þurfti t. d. 31$_{31}$), þurpt 23$_{11}$, dreipt 25$_{24, 30}$, 96$_{34}$, 175$_{33}$, leypt 27$_{10}$, þyrpti 27$_{28}$, 114$_{28}$, tylpt 61$_{7, 9}$, hapt, av hafa 68$_{16}$, 141$_{12}$, þyrptim 96$_{15}$, tylptir 142$_{2}$, ellipta 171$_{28}$, hvelpt 186$_{19}$. I det siste ordet har skrivaren like vel kanskje meint f, ikkje p.

q er gjerne brukt fyre v (u) naar ordet er skrive avstytt: q*vað*, q*vaz* ofte, vanq*v*eþi 20$_{12}$, q*v*alþi 105$_{32}$, q*v*elldit 135$_{6}$, 184$_{2}$, kynq*v*iſlir 138$_{9}$, q*v*iſlir 138$_{10}$; stundom og naar ordet er skrive fullt ut: quez 28$_{3}$, quaz 29$_{21}$, 138$_{12}$. Men oftast staar k, naar

Digitized by Google

ordet er fullt utskrive: kvað 4$_{32}$, kvaðu 18$_{33}$, kvaz 30$_{18}$, kvez 35$_{12}$.

r er tviskriven rr eller R: orroſtum 1$_{9}$, noccorra 23$_{10}$; kuR 116$_{6}$, heRa 132$_{19}$, foRæði 123$_{1}$, ſnaRæði 170$_{35}$. Cfr. elles tviskriving av konsonantar.

Handskrifti gjer tydeleg skilnad paa s og ſ, soleis at s staar for dubbelkonsonanten og ſ for den einskilde ljoden: os, þes, þeso mange stader, visi impf. 6$_{1}$, hvas 165$_{14}$; þes-kynſ 39$_{30}$; barnſ 2$_{6}$, ſialfr 4$_{1}$, þingſ 11$_{13}$, ſogþu 117$_{5}$. Men det er mange avvik fraa regelen. ſſ staar ikkje sjeldan for dubbelkonsonanten: þeſſi oftare, Vnaſſ 2$_{2}$, viſſo 3$_{2}$, miſſa vb. 8$_{9}$, meſſuna 126$_{6}$. Einskild ſ kann og gjelda for dubbelkonsonant, men sjeldan: þeſo 11$_{6}$, Nicolaſ gen. 118$_{25}$. So finst det tilfelle daa dubbelkonsonanten er skriven ss: oss sjeldan. Endeleg staar i visse høve s for den einskilde ljoden. Det er 1. naar ein annan bokstav eller eit avstyttingsteikn staar over lina, uppover denne bokstaven. Daa er det stutte bokstav-teiknet meir praktisk enn det lange. Døme sva (a over s), ser ofte (avstyttingsteiknet for -er over s); derimot ſva 166$_{15}$, utan nokon bokstav over lina, ſer 163$_{18}$, utan avstyttingsteikn over; — 2. naar bokstaven s sjølv staar interlineart; daa og er det stutte teiknet mest praktisk. Døme: hins 13$_{5}$ o. fl. st.; — 3. oftare naar bokstaven staar i slutten paa lina. Den øvre vengen paa han har daa gjerne ein litt lengre sleng enn vanleg mot høgre, so ein ser at skrivaren har sett s, for di han skulde faa lina utfyllt. Døme: Heðins 118$_{1}$; — 4. ved analogi av og til elles, t. d. i eit ord som sva (skrive fullt ut).

t staar for ð i ſcilnat 92$_{39}$. Umvendt ð for t i ſcarðzmaðr 105$_{6}$. Cfr. elles d, ð og z.

v (u) er skriven intervokalisk for f av og til; desse dømi er funne: hava 1$_{2}$, $_{4}$, $_{16}$, $_{24}$, 3$_{1}$, 4$_{33}$, 6$_{6}$, 20$_{4}$, $_{6}$, seinare ca. 10 gonger i heile boki, havaz 4$_{8}$, 21$_{22}$, hliva 4$_{34}$, geva 8$_{4}$, yuir 13$_{3}$, ſava 13$_{32}$, gnevaði 26$_{1}$, ęva 28$_{16}$, ſova 38$_{3}$, -huvo 40$_{33}$, Sunnevo 58$_{23}$, leyvi 119$_{31}$, Olavi 124$_{29}$, Brettiuo- 146$_{26}$, ſviua 164$_{19}$; etter r: ærvaðe 6$_{12}$, ærviðe 7$_{2}$, erviðe 12$_{17}$, 14$_{27}$, erviðiſ 20$_{13}$, Tyrui 18$_{24}$, horva 31$_{10}$, 51$_{23}$. Skrivemaatar med v møter ein tidast fyrst i boki. — v er tilsett i framljod framfyre o, u i volldi 86$_{35}$, 129$_{10}$, vunnit 186$_{3}$. — Det staar hoGa t. d. 5$_{8}$, 31$_{29}$; men 162$_{34}$ o. fl. st. staar hoG, som maa løysast upp til hoGva.

Digitized by Google

u staar ikkje sjeldan for v; dømi er desse: Etter þ i þui ca. 20 gonger, þua 4$_{26}$ (þva 4$_{28}$), þuert 41$_{36}$, þuerra 119$_{35}$, þuatdagin 126$_{18}$; etter h i huiða 41$_{16}$, hui 161$_{21}$ (hvi 161$_{23}$); etter d i dualþiz svært ofte, duol 66$_{8}$, 149$_{34}$, duolin 143$_{35}$; etter ð i ſtaðua 72$_{26}$; etter k, q i ſcualldr 91$_{19}$, myrkua- 150$_{3}$, quez, quaz oftare; etter r i arui 90$_{28}$, arua-drifa 98$_{4}$; etter s i andſuorin 6$_{33}$, ſua 19$_{22}$, 44$_{34}$, 65$_{26}$, 188$_{12}$, Suino- 87$_{34}$, 103$_{1}$, 120$_{22}$, -ſuica 103$_{29}$, ſuiga 141$_{33}$, ſuivirðing 151$_{31}$, eiðluarar 161$_{23}$; etter t i tuiſcipt 6$_{8}$, tuitog- 123$_{9}$; intervokalisk eller i framljod i Iuarſ 17$_{4}$, Iuar 40$_{16}$, Hauarð 47$_{22}$, paui- 123$_{19}$, 134$_{1, 2}$, paua- fleire gonger, Eyuindr 167$_{38}$, prouendu 170$_{6}$, uinhallr 43$_{7}$, foruitnaz 2$_{18}$, allzualldande 12$_{37}$, Flora-uagum 127$_{23}$, borðuiðr 163$_{25}$. Nokon eigenleg regel kann ein ikkje setja upp, anna berre det at u oftast staar etter konsonantar som høyrer til den same stavingi.

x = ks staar i sovorne ord som ſex- 5$_{5}$, vaxa 19$_{26}$, axl 31$_{21}$, Isax gen. 69$_{20}$, Kirialax 133$_{16}$, Laxa-vagi 155$_{2}$. x er lik sk i Fix-hrygr 97$_{33}$.

z staar ofte brukt jamgodt med s: preſtz 2$_{30}$, kennimanz- 2$_{31}$, landz- 3$_{6}$, gautzcr 8$_{29}$, vitz 8$_{34}$, trauſtz 9$_{9}$, gullz 17$_{1}$, landzſkylldir 19$_{22}$, motz 30$_{18}$, orðztir 33$_{8}$, garðz 36$_{31}$, fiallz 38$_{21}$, Criſtz- 40$_{27}$, Þorfinz- 41$_{35}$, braðz 87$_{16}$, manz 87$_{17}$, batzinſ 100$_{11}$; utleiðiz 81$_{35}$; i Laxa-vagz 155$_{5}$ er z komen til ved seinare retting. Ein ser det er mest etter dentalar z staar lik s.

For ts (ds, ðs) har skrivaren for skikk aa setja z — naar det ikkje staar tz, (dz, ðz) daa: moz 12$_{12}$, vaz- 13$_{15}$ (vatz 17$_{20}$), berfæz 48$_{26}$, Lopz-ſonar 131$_{19}$, gazca 136$_{17}$, ſpiozſcotit 154$_{16}$; Guðſbranzdali 17$_{19}$, lanz 44$_{31}$, Harallz 48$_{26}$, liða-giallz 182$_{14}$; orztir 33$_{12}$, -ſporz 37$_{4}$, utanborz 165$_{5}$. Cfr. vitz (vegar) 180$_{18}$, Strinzſæ 168$_{21}$. z = gs (ɔ: ks) i brizla-lauſt 59$_{11}$.

I superlativ-endingane -ast, -ust tevlar zt og st: ſkiotazt 4$_{31}$, licazt 7$_{2}$, heilaztr 41$_{16}$, optazt 55$_{16}$, scyndiligazt 73$_{8}$, auðſottuzt 59$_{23}$ — vitraſtir 26$_{23}$, þyccaſt 31$_{18}$, vænligaſt 35$_{18}$, ſnarpaſta 51$_{11}$, ricuſto 26$_{29}$. I bezt, yzt (stomn paa t) staar alltid zt. I einstavings superlativ elles er notert berre st: meſtr 163$_{28}$, fremſtir 164$_{4}$, fleſt 164$_{7}$, efſt 167$_{24}$, ſeinſt 167$_{26}$; likeins etter r, baade i einstavings og fleirstavings ord: verſta 56$_{17}$, fyrſta 176$_{20}$, ſidarſt 13$_{25}$, ofarſt 186$_{26}$. — z aaleine i optaz 185$_{27}$.

I refleksiv-formi av verb staar z: tocz 31$_{5}$, vanz 168$_{20}$, ſigrimz 168$_{23}$, gafz 168$_{29}$, bioz 170$_{14}$, ſcutuz 172$_{5}$, funduz 183$_{12}$, dvalz 186$_{4}$. Naar verbalstomnane endar paa dentalane t, d eller

Digitized by Google

ð, kann z gjelda for dei med: ſcauz 31$_{15}$, lez 37$_{27}$ (men letz 33$_{19}$), liz 33$_{9}$, 56$_{5}$ (men litz 119$_{28}$), leiz 163$_{5}$, hellz 130$_{5}$, kvez, kvaz, qvez, qvaz so godt som allstad. — Undantak med andre endingar er sporadiske: sk (sc) i þoſk 4$_{24}$, forſc 34$_{25}$, berſk 41$_{18}$; zc i hælumzc 112$_{5}$, gerzc 159$_{32}$; c i bioðumc 9$_{24}$, metumc 112$_{6}$, þickiomc 138$_{1}$; zt i leizt 162$_{26}$; tz i biotz 102$_{32}$, drotz 109$_{9}$ — cfr. retz 131$_{38}$, av ráða —; s i kvaðſ 29$_{8}$.

Skrivaren veit aa halda ut ifraa einannan þ og ð; like vel staar tidt þ der det eigenleg skulde staa ð. Soleis 1. svært ofte i grannelaget aat avstyttingar: Sig*urþar* 1$_{4}$, *verþr* 4$_{22}$, ſ*verþ* 4$_{35}$, *ferþ* 5$_{34}$, tiþ*in*dom 4$_{30}$, ſiþ*an* 4$_{35}$, v*arþ* 7$_{15}$, f*ramkvæmþar* 7$_{30}$, men Sigurðar 2$_{1}$, verða 2$_{3}$, -ferð 2$_{34}$, gerði 3$_{31}$. ð ved sida av avstytting er sjeldnare. Døme: ufriðr 4$_{16}$; — 2. ved lineskifte midt i ordet: ætla|þi 18$_{24}$, har|þa 21$_{14}$, fly|þo 21$_{16}$, ſog|þu 117$_{5}$, haf|þi 118$_{17}$, Alrecſta|þa 155$_{4}$, li|þinu 155$_{34}$. Det er eit princip for skrivaren aa ikkje byrja ny line med ð; — endeleg 3. stundom utan speciell grunn: nauþ 12$_{36}$, aþr 13$_{16}$, yþr 17$_{27}$, baþ 18$_{8}$. I dette siste høvet er 'det skrivemaaten paa avstytte ord og ved lineskifte som ligg i handi paa skrivaren.

I impf. av linne verb med stutt rotstaving paa l staar konsekvent þ, som maa svara til uttalen hjaa skrivaren: hulþu 2$_{20}$, hulþi 3$_{7}$, dualþiz 5$_{29}$, talþiz 11$_{14}$, þolþu 12$_{27}$, duelþiz 24$_{8}$, scilþu 24$_{16}$. Paa same maate staar þ i subst. som fiolþi, kulþi. Det er skrive fullþingſ ein gong 92$_{34}$, elles staar korrekt fullting. — þ etter n er uppteikna i det stuttstava verbet dunþu 54$_{29}$, og i subst. ſynþir 43$_{32}$, 44$_{2}$; regelen er d etter n. —

Adjektiv-artikelen er hinn, hin, hit: hinn goði 66$_{30}$, 122$_{28}$, hina mæro 51$_{3}$, hit micla 35$_{1}$, hit verſta 56$_{17}$.

Nokre ordformer: kniam 98$_{25}$, kniom 2$_{7}$, ærvaðe 6$_{12}$, erfaðe 45$_{22}$ (ærviðe 7$_{2}$, oftast erfiði, erviði), ſonr 7$_{24}$ (elles ſon); þrimr 21$_{37}$, 28$_{7}$ (seinare þrim); ecki vætta 6$_{34}$, 18$_{16}$, ecki vetta 22$_{16}$, 94$_{36}$; mek 10$_{13}$, ſec 14$_{24}$, ſek 29$_{15}$, 53$_{28}$; þeima 176$_{36}$ o. fl. st.; man 3. pers. eint. præs. 2$_{19}$, 30$_{25}$, 38$_{26}$, 41$_{34}$, 43$_{3}$ og ofte elles, mant 41$_{17}$, 91$_{6}$, mantu 68$_{14}$; þecke = þicki 3$_{12}$. Fleire av desse formene, specielt av dei som staar fyrst i boki, er norske.

Det er ymis skilnad, ser ein, paa skrivemaaten fyrst og sist i handskrifti: i fyrsten nokre, um ikkje so mange, verbalformer paa -aðu, -aðo; ikkje so sjeldan æ, æi, æy for e, ei, ey; etter maaten fleire døme paa æ for é; fyrir og yfir; burtkasta h fyre

Digitized by Google

l, r, (n) oftare etter maaten; au (av) og *av* um einannan til teikn for diftongen au og ljodbrigdevokalen ǫ (for denne siste og o); mest teiknet v, sjeldan y; oftare hava for hafa o. likn.; visse norske ordformer — fram mot slutten so godt som ikkje verbalformer paa -aðu; mest ikkje æ for e, endaa mindre æi, æy for ei, ey; etter maaten sjeldnare æ for é; ved sida av fyrir, yfir ofte (oftare) firir, ifir; etter maaten sjeldnare burtkasta h fyre l, r, (n); *av* faar meir overtaket over au (av) som teikn for diftongen au og ljodbrigdevokalen ǫ (for o framleides ogso o); sjeldnare v, oftast teiknet y; sjeldnare hava for hafa o. likn.; sjeldnare norske ordformer; dertil kanskje noko meir jamtover i, u (ved sida av e, o) i tonelette stavingar enn i fyrsten. Like vel er det 'kje tvil um at det er ei og same hand som har skrive heile boki. Overgangen fraa den eine skrivemaaten til den andre er jamn og utan skarpe brot.

Rettskrivingi er i det store og heile islandsk.[1] Men det finst ymse avvik fraa islandsken som tek seg ut som norske (til deils trøndske) maalmerke, serleg i fyrsten: verbalformene paa -aðu, -aðo; æ, æi, æy for e, ei, ey; burtkasta h fyre l, r, (n) — h vantar daa like vel ofte nok i islandsk og, so dette er ikkje stort aa agta paa —; i mange høve skilnad millom æ og œ, ogso paa slutten; visse ordformer.

Ein skulde tru at desse avviki skriv seg fraa norsk paaverknad paa eikor vis; anten so at ein nordmann har skrive av etter islandsk fyrelag og har retta seg noko etter sitt eige maalføre, serleg fyrr han vart kjend med den islandske rettskrivingi, eller so at ein islending har skrive av i Noreg eller etter norsk fyrelag og har vorte paaverka av norsk tale eller skrift. Til den meiningi at membranen er gjord i stand i Noreg (av ein islending), hallar, synest det, Kr. Kålund i Palæografisk Atlas, oldn.-isl. Afd. (1905), s. XII. F. Jónsson segjer, Ark. f. Nord. Fil. XXXVI, s. 102; „[327] er uden tvivl . . . skrevet af en islænder, men rimeligvis i Norge.“ At ein norsk paaverknad verkeleg kann sporast, torde etterrøkjingi ovanfor ha vist.

Kr. Kålund nemner (Katalog I, s. 55) at skrifti i fragmentet AM 75 e, fol. 2 (fraa ca. 1300) liknar skrifti i AM 327 4°.

[1] Marius Hægstad kallar i ei faaordig upprekning av eldre norsk-islandske manuskript i artikelen „Nordische Schrift“ i Hoops' Reallexikon der germ. Altertumskunde, bd. III s. 337, AM 327 4° ei islandsk handskrift

Digitized by Google

Dette fragmentet er paa 3 blad og inneheld stykke av soga um Olav Haraldsson den heilage. Likskapen er i røyndi stor, ogso i rettskriving. Men i rettskrivingi finst og ymis ulikskap. 75 e, fol. 2 brukar t. d. for ljodbrigdevokalen av ó oftast (for æ sjeldan) teiknet œ, eit teikn som 327 4° ikkje kjenner. For æ har 75 e, fol. 2 etter maaten oftare enn 327 4° ę eller e. Ein finn faður, medan 327 4° ikkje, det eg kann sjaa, har sovorne undantak fraa u-ljodbrigde — i 327 4° finst þurcaðo o. likn. ein hende gong. Ein finn myclo ved sida av miclo; 327 4° har berre miclo (-u). Eit smaaord som því er i 75 e, fol. 2 oftare skrive fullt ut þyi (ved sida av þui); 327 4° har for skikk aa stava þui naar ho skriv fullt ut. Ek er konsekvent skrive med k i 75 e, fol. 2, medan 327 4° so godt som allstad har ec. Dessutan er, med ujamne millomrom, ein eller eit par gonger paa sida, fyrste bokstaven i lina rykt ut i margen i 75 e, fol. 2; noko tilsvarande finn ein ikkje i 327 4°.

Cod. AM 327 4° er tidlegare lagd til grunn for utgaavor av Sverresoga tvo gonger. Fyrste gongen for den utgaava som B. Thorlacius og E. Chr. Werlauff fullførde 1813, og som er 4. bandet og framhald av Noregs Konunga Søgor, utgj. ved Schøning m. fl. 1777—1783. Denne utgaava er forsynt med eit variantapparat, med merknader og med dansk og latinsk umsetjing. Teksti, som var prenta alt 1795, har Skule Thorlacius sytt fyre. Det er ei vakker, storlagd folioutgaave. Men ho er ikkje paalitande nok, og teksti fraa 327 er blanda saman med teksti fraa andre handskrifter utan at variantane gjev upplysning um det. Andre gongen er handskrifti lagd til grunn for utgaava i Fornmanna Søgur 8. bd., Kjøbenhavn 1834, ved C. C. Rafn og Finn Magnusson. Denne utgaava er mykje meir paalitande, og ein lyt segja det er ei god utgaave. Men ho er ikkje alltid kritisk nok. Etter 327 4° er det ordraget av Sverresoga prenta som staar i Antiquités Russes II (Kjøbenhavn 1852), s. 76 ff.

I utgaava er lakunane i AM 327 4° utfyllte etter Flatøyboki. Stykki or Flat. er attgjevne etter dei same princippi som hovud-hdskr. Det er ikkje nokon grunn til aa gjeva nokor utgreiding her um rettskriving etc. i Flat. Det skal berre nemnast at over fleire bokstavar: g, r, n, y staar det prikk i Flat. n med prikk over er attgjeven n*n*, elles er desse prikkane

Digitized by Google

beint fram strokne i utg. Naar ſ og k eller ſ og þ er samanskrivne, og det paa same tid ligg ei avstytting fyre, er ſ kursivert og prenta *s*.

TILHØVET MILLOM AM 327 4° OG DEI ANDRE HOVUDHANDSKRIFTENE AV SVERRESOGA.

Sverresoga har vi i hovudsaki i 4 handskrifter: AM 327 4° fraa ca. 1300, Eirspennill — AM 47 fol. — og fraa ca. 1300, kanskje litt yngre enn 327, Flateyjarbók fraa ca. 1380 og Skálholtsbók yngsta — AM 81 a fol. — fraa det 15. h. aa. Eirspennill, fraa og med Sverresoga, er utgjeven i Konunga Sögur av C. R. Unger 1873, og seinare fullstendigt av Finnur Jónsson for den Norske Kjeldeskriftkommissjonen 1913—16. Flatøyboki gav Guðbrandr Vigfússon og Unger ut 1859—68. Og A. Kjær gav ut Skaalholtsboki for den Norske Kjeldeskriftkommissjonen 1910 f.

Det som fyrst fell den i auga som granskar desse handskriftene, det er at det er ein tydeleg skilnad millom Eirspennill paa den eine sida og AM 327 4°, Flatøyboki og Skaalholtsboki paa den andre. Dei tri siste handskriftene kann, um dei og syner ymis innbyrdes ulikskap, setjast saman i ei gruppe. Eirspennill derimot staar for seg sjølv; denne handskrifti er stuttare og faaordigare enn hine tri. Og hovudspursmaalet med umsyn til handskriftene av Sverresoga, det er nettupp: korleis er tilhøvet millom Eirspennill og so 327, Flatøyboki og Skaalholtsboki? Er Eirspennill eit ordrag, ei avstytting av ei eldre, umfangsrikare upphavsskrift, som svara meir til 327 etc., eller gjev han den upphavlegaste formi paa soga, so 327-gruppa repræsenterer utvidingar?

Dei fleste granskarar har halde Eirspennill for ei avstytting. Utgjevarane av Fornmanna Sögur kallar Eirspennill eit aagrip (ordrag) — dei skulda endaa til Snorre Sturleson for aa ha faatt denne soge-tilemningi i stand (Fortale — skriven av Finn Magnusson — til Fms. 8, Kj.h. 1834, s. XI ff.; cfr. Grønlands historiske Mindesmærker II, s. 228). Oluf Rygh kallar Eirspennill eit „Udtog“ (Fortale til Norges Konge-Sagaer II, oversat af P. A. Munch, udgivet og fortsat af O. Rygh, Kra. 1871, s. IX). A. Kjær kallar teksti „forkortet“ (Utg. av AM 81 a fol.), og det same gjer Alex. Bugge (Fortale til Norges Kongesagaer

Digitized by Google

oversat ved G. Storm og Alex. Bugge III, Kra. 1914, s. XII); og Finnur Jónsson segjer (Utg. av Eirsp., s. XXI), at Eirspennills tekst av Sverresoga er „forkortet og noget omredigeret, — ikke med hensyn til indholdets generelle art og omfang, men med hensyn til dets ordlyd." Denne synsmaaten greider han utførleg ut um i Ark. f. Nord. Fil. XXXVI, s. 97 ff.

I motsetning til desse segjer Yngvar Nielsen (Hist. Skrifter tilegnede Ludv. Daae, Kra. 1904, s. 59), at 327, iallfall paa eit serskilt punkt, er ein utvida redaksjon, og at Eirspennill er upphavlegare. Og Halvdan Koht samanliknar i avhandlingi „Norsk Historieskriving under Kong Sverre" (Edda II (1914), s. 97 ff.) 327 og Eirspennill etter innhald og stil, og kjem til det at Eirspennill syner den upphavlegaste tilemningi og 327 repræsenterer ei utviding. Ikkje han som har skrive 327, har utvida, men fyrelaget hans har gjort det, og det er skrive i Trøndelag.

Fyrr vi tek til aa røda um sjølve hovudproblemet med umsyn til handskriftene, skal vi nemna eitt og anna som er sermerkande for AM 327 4° aaleine og skil henne ut fraa alle hine tri handskriftene, og likeins eitt og anna som er serskilt for handskriftene Flatøybok og AM 81 a fol. Vi kallar i det fylgjande AM 327 4° for A, Eirspennill for E, Flatøyboki for F og AM 81 a fol. for 81.[1]

Med umsyn til A er aa merka:

1. Ho set her og der til forsterkande eller „maalande" tilleggsord — adjektiv og adverbium — som skal gjera stilen livlegare: harmaði mjǫk skaða þeira 8_{24}[2] — det ordet som er merkt ut med rom skrift, staar berre i A —; kom einn maðr hlaupandi á vatsstrǫndina 13_{14-15} — E F 81 vantar alle det utmerkte ordet, um dei elles ikkje ordlegg seg heilt likt innbyrdes; farinn af mikilli mœði 13_{18}; undir þat alt glaðliga at ganga 15_{7-8}; glaðliga legg A til og 37_{20}, 55_{30}; staðfastlig ráð 38_{31}; sœmiliga tígn 39_{36} — sœmiliga vantar F 81, det heile E; íhugit vendiliga 43_{21-22}; fullkominnar vináttu 55_{26}; allsvaldanda guði 132_{26} — allsvaldandi er elles eit fast tilleggsord til guð, og staar oftare i alle handskrifter; ór mikilli ánauð 146_{33}, osb. Halvdan Koht har peika paa at paa

[1] Teiknet ⌗ som er brukt sumstad, tyder „lik" eller „um lag lik".

[2] I dømi er heretter av praktiske grunnar brukt normalisert rettskriving.

Digitized by Google

ein stad gjer eitt av desse specielle tilleggsordi i A forteljingi urimeleg (glaðliga 55$_{30}$), og at det difor maa vera eit seinare innskot (Edda II, s. 100). Ein lyt i det heile sjaa med mistru paa dette slag tillegg i A.

2. Alle handskrifter brukar oftare stilistisk parallelisme ɔ: dei nemner eitt umgrip med tvo ord eller vendingar som har same eller mest same tyding. A har parallelismar av og til der som dei andre handskriftene ikkje har: skulum vér nú styðja ok styrkja yðart ríki 2$_{16}$; rekinn af þínu ríki eða af landi 136$_{8}$; hvat Sverri bjó í skapi, eða hverr hann var 6$_{1-2}$; hverr þar hefði verit, eða við hvern þeir hǫfðu rætt 6$_{7}$; fleire døme s. LVI—LVIII.

3. Oftare finst i A ekstra fylle-setningar, som: Eyjolfr gerði nú ráð sitt 62$_{29}$, og sumstad legg handskrifti til vendingar som skal runda stilen av og ikkje tener til anna, som t. d.: nú verðum vér at segja nǫkkurn part frá mǫnnum Magnús konungs 40$_{8-9}$: nú munum vér segja frá Sverri konungi 163$_{22}$. Ordleggjingi i A kann dessutan paa sine stader vera umstendelegare enn i dei andre handskriftene, og naar dei har tilsvarande ordelag.

Forutan stilistiske tillegg[1] har A og tillegg med saklegt innhald.

4. Ho har nokre geografiske upplysningar som vantar EF81. Soleis segjer ho, i ei overskrift, at sjøslaget ved Nordnes stod „við Hugastrǫnd", s. 60. Det maa vera rangt, og namnet er laant fraa forteljingi um slaget i Norefjorden. Ho nemner namnet paa Sverres borg ved Nidaros, Sion, s. 115$_{24}$. Um Olav Smjorkoll segjer ho at han høyrde heime „á Vǫrum" s. 172$_{29}$. S. 183$_{31-32}$ talar ho um bøndene „alt fyrir austan ána um Agðir"; F har berre „fyrir austan ána", og E81 nemner korkje nokor aa eller Agder. „Um Agðir" er visseleg kome inn ved eit mistak. Berre A nemner, s. 182$_{25}$, ein stad i Baahuslen som heiter Þarfar, men F har ope rom for namnet. Ei sjølvgjevi upplysning kjem A med naar ho s. 81$_{28}$ talar um at skutone

[1] „Tillegg" skal ikkje her segja noko um anten vi har med seinare tekstutvidingar aa gjera eller ei. Meint er plus-stykke. — Eit stilistisk sermerke for A som kann nemnast er det at ho har ein serskild elsk til adverbiet síðan. Sjaa t. d. s. 2$_{27}$, 5$_{13}$, $_{25}$, 40 merkn. 4, 63$_{10}$, 182$_{12}$ jamført med dei andre handskriftene. Fleire stader brukar ho síðan i ettersetningar som vanleg har þá.

Digitized by Google

skulde sigla „suðr um Stað með landi“. S. 21$_{16-18}$ skal ho forklaara dei topografiske tilhøvi nøgnare enn E F 81, men ho segjer ikkje noko synderleg nytt. Karakteren av dei, ikkje mange, geografiske tilleggi syner at dei fleste iallfall er seinare innskot. Der som F syner serleg skyldskap med A, lyt ein rekna med paaverknad fraa den eldre handskrifti paa den yngre (rettare fraa ei systerhandskrift til A, cfr. her nedanfor s. L).

5. Av tillegg elles kann nemnast: Ein fylgjesmann aat kong Sverre, Jon, har tilnamnet hein s. 14$_{23}$. S. 44$_{23-25}$ er nemnd ein Traand i Vite og svaret som han gav daa folk i Bergen spurde um tidender etter slaget paa Kalvskinnet. S. 69$_{39}$ er lagt til eit „þriðju“ som forrengjer meiningi, og avgjort er uegte. Det vigtugaste plus-stykket er kap. 85, um den islandske skalden Maane. Det er utvilsamt eit seinare innskot, og det er ein islandsk skrivar som har sett det inn til ære for ein landsmann. Um det fyrst er skote inn i vaar codex eller alt i fyrelaget for han, kann ikkje avgjerast.

6. Ikkje sjeldan v a n t a r A stykke som finst i E F 81. Ho vantar nokre faa upplysningar som kjem det geografiske ved. Soleis nemner ikkje ho s. 71$_{21}$ at bonden Avle budde „á Ástum“ (F 81; „á Ustuin“ E). Og A 74$_{7}$ vantar eit „á Grjóti“. Vi kann og nemna at s. 125$_{18}$ vantar merknaden um at Sverre var i Trøndelag daa han spurde at øyskjeggjeflokken hadde reist seg; cfr. E 367$_{15-16}$ # F 81. S. 126$_{34}$ vantar eit „nær bœnum“, og ved det faar teksti ei litt onnor meining enn i E (368$_{30}$) F 81. S. 394$_{11-12}$ segjer E # F 81 at baglane for inn i Sogn og drog til seg vister. A 152$_{16}$ segjer berre at — „síðan fóru þeir íbrott“. S. 190$_{20-21}$ er det tydelegt at det vantar ein merknad um at baglane kom sud til Sognesjøen og veik inn der; cfr. E 433$_{20-21}$ # F 81. — Personnamn eller tilnamn gløymer handskrifti burt nokre faa stader. S. 71$_{23}$ kallar ho son aat Jon Kutiza berre Torfi, det er tilnamnet, og s. 100$_{33}$ berre Eindriði. E F 81 har baae stadene Eindriði torfi. S. 100$_{34}$ staar rangt „Andrés son Guðbrands kúlu“, skal vera „A. s o n E i r í k s sonar G. k“. Soleis E 343$_{32}$ # F 81. S. 145$_{32}$ vantar „Eiríkr af Há“ i ei upprekning av hovdingar; s. 168$_{3}$ gløymer A aa nemna heimstaden til den same mannen. S. 159$_{33}$ vantar i ei onnor upprekning Kinnaðr Eldríðarson. S. 182$_{9}$ vantar ei heil upprekning av baglarhovdingar, som staar E 424$_{34}$ ff. # F 81. Ein kann og nemna at s. 3$_{17}$ staar Magnus og Erling nemnde utan titlar, medan E F 81

Digitized by Google

legg til resp. „konungr“ og „jarl“, som sikkert har staatt upphavleg. — Hist og her vantar A heile setningar eller periodar av teksti aat E F 81. S. 64$_{26}$ vantar soleis, sikkert med urette, ei setning um at Eirik kongsson sa seg vera son aat kong Sigurd Haraldsson og hadde vore lenge utanlands; cfr. E 312$_{3-4}$ ≠ F 81. S. 92$_{30}$ vantar setningi „Heklungar flettu þá fullskjótt af klæðunum (cfr. E 335$_{13f.}$ ≠ F 81), som og synest upphavleg. Nokre spottord mot heklungane vantar s. 79$_{4}$ (cfr. E 324$_{6}$ ≠ F 81), og i talen aat Svinapeter vantar nokre kvasse setningar mot Bergens-mennene (A s. 103 jfr. med E 346$_{14f.,\ 35f.}$ ≠ F 81). S. 116$_{4}$ er ei setning som har vorte meiningslaus: „En bœjarmenn lǫttu“ etc. — av di den fyregaaande setningi har falle ut; cfr. E 358$_{19f.}$ ≠ F. Uklaar er A og s. 75$_{35f.}$, og der og kjem det av at noko av teksti, um lag ei line, har falle ut; cfr. E 321$_{15\ f.}$ Nokre ord i E 362$_{19-21}$ ≠ F 81 vantar A 120$_{20}$, og det gjer at A faar eit anna aarstal for jarls-utnemningi aat Eirik kongsson enn dei andre tri handskriftene. S. 128$_{31}$ vantar ei upplysning um at Loden, son aat Paal Smaattauga, og Hallvard Bratte rodde burt fraa slaget i Florevaag paa tvo skip; cfr. E 371$_{7\ f.}$ ≠ F 81. Ordi „ok iðruðust lítlu síðarr“ E 389$_{12}$, og ei forklaaring kvifor nokre birkebeinar kom til aa sleppa ifraa seg ein baglar dei hadde fanga E 399$_{16-18}$, vantar A 147$_{13}$ og 157$_{3}$; men baae stadene synest teksti i E ≠ F 81 vera best. — Fleire stader vantar stykke i A, for di skrivaren ved eit kurant avskrivarmistak har sprunge fraa eit ord i ei line til same ordet ei eller fleire linor lenger nede. Sjaa s. 46$_{8}$, 189$_{24}$ jfr. med E 296$_{7-9}$, 432$_{17ff.}$ baae stader (um lag) ≠ F 81. Den verste feilen av dette slaget er paa s. 48 øvst. Skrivaren har hoppa fraa eit „Hafli hét“ til eit „Heðinn hét“ (sjaa 81 s. 54$_{2,\ 5}$ ≠ E F) og har faatt ei meiningslaus forteljing um brevet som kong Magnus sende kong Sverre um bonden Havle (Avle). I alle desse høvi er det setningar eller mindre stykke med saklegt innhald som vantar. Ei setning som berre er stilistisk prydnad vantar s. 25$_{3}$; cfr. E 278$_{12-14}$ ≠ F 81.

Det kann ettervisast ved rett mange av dei stykki som vantar i A at dei venteleg har staatt i originalen; det er grunn til aa tru at paa mest alle dei stadene vi har nemnt her, er det so at det er A som har gløymt burt noko. Men noko princípp som skrivaren gaar etter, er det 'kje tale um. Han har sprunge over av vanvare.

Digitized by Google

7. I ikkje faa høve er det so at A segjer det same som E F 81, men ho brukar andre ord eller vendingar. Døme paa eitt ord i A og eit anna ord med same meining i E F 81: A 13$_{1}$ farnað, dei andre fagnað; 13$_{33}$ at úfœru: at þrotum; 16$_{36}$ knuskan ok svívirðing: k. o. illleikni; 18$_{34}$ starfa: at hafast; 24$_{37}$ búǫndum: vasikampinum — det siste ordet, eit skjellsord, er meir specielt enn ordet i A, og difor vel det upphavlege; 59$_{4}$ rakningar: svaðilfarar; 128$_{12}$ góðir brœðr: góðir halsar — det er i Sverres munn denne tiltalen er lagd; „halsar" er det vanlege tiltaleordet Sverre brukar, og det kunde lett trengja seg inn for eit anna ord. Den ærefulle tiltalen „brœðr" høver ovleg godt paa denne staden — det gjeld for Sverre aa stiva birkebeinane upp i eit hardt knipetak —, men ordet vilde ikkje lett trengja seg inn dersom det ikkje var upphavlegt; 155$_{29}$ f. lítit lið: riðul einn manna — her er riðul det mest specielle; osb. osb. — I nokre høve synest A ha det upphavlege, i andre høve E F 81. Ein lyt døma etter eit skyn.

Døme paa heile vendingar eller setningar som er annleis i A enn i E F 81, men tyder det same: 5$_{1}$ ætla þat með sjalfum þér, dei andre: vit þat (vit fyrir víst F); 18$_{16}$ þá laust hrælzlu í hug búandkǫrlum: skaut þeim þegar skelk í bringu; 20$_{25}$ f. lét hann koma ráð ímót ráði: lét hann ráð ráði mœta, osb. osb. Det er ikkje raad til aa setja upp nokon fast regel for kven som har det rettaste i sovorne høve.

8. Personnamn og tilnamn skriv A oftare paa sin eigen maate, avvikande fraa E F 81. Soleis: S. 15$_{11}$ Knútr — førar for ein flokk fraa Telemark —: Hrútr dei andre; 15$_{20}$ Jón Gunnarsson: J. Guðrúnarson af Sannesi E 269$_{21}$ f., J. Guðrúnarson af Sandi F 81 — Gunnarsson er rangt; 85$_{28}$ Arngeirs: Algeirs E F, Alfgeirs 81; 100$_{12}$ Pétr son Jóns byskups: Hróa byskups E F 81 — det siste er rett: 142$_{0}$ Sigurðr sticulags (rangt): Nikulásson F 81, son Nikulás E; 142$_{1}$ Ívarr snerkr (rangt): silki, selki E F 81; 71$_{5}$ Eyvindr skráfi (visst rangt): skrápr dei andre; 100$_{35}$ Hallsteinn snakr (rangt?): sink(r) E 81, snikr F; 118$_{12}$ Þórgríms hrossa: hrossaprests dei andre; 120$_{13}$ Þjóðolfr vík: pík dei andre. Ein ser at naar A staar aaleine i høve som desse, er det god grunn til aa mistenkja henne for at det er ho som har feil.

9. Stadnamn skriv A ofte annleis enn E F 81, og daa tidast

Digitized by Google

rangt. Dei uppteikna dømi er desse: A 37$_{12}$ Skrautavǫllum: Sprotavǫllum dei andre; 71$_{21}$ á Ryn: á Ryðási E F (rett), á Tyðási 81; 71$_{24}$ Orkvarósi: Orknar- dei andre; 82$_{8}$ af Rign: Fenhring dei andre; 84$_{30}$ Alfecstaða: Alrecstaði dei andre; 88$_{1}$ Hvarfsey: Hvamsey dei andre; 147$_{9}$ Reims: Reins dei andre; 159$_{37}$ Borg: Berg dei andre; 184$_{31}$ Fortunu: Portyrju dei andre. Dømi er visst endaa fleire. Hertil kjem at s. 41$_{5}$ skriv A rangt Orkadal for Gaulardal, s. 82$_{26}$ á eyjunni, som visst er rangt for á Háeyjunni; s. 125$_{25}$ les A Eyjarskeggjar lǫgðu út eptir Elfinni, som er beint det motsette av det rette, upp. E F 81 har i alle tri høvi det rette. — Talet paa rangskrivne stadnamn i A vert endaa større naar vi reknar med dei høvi daa A staar saman med ei eller fleire av dei andre handskriftene um aa skriva rangt; t. d. Ornesi 59$_{31}$ ǂ E, for Ænesi som det staar i F (81 Aurnesi). Dei rangskrivne stadnamni koncentrerer seg ikkje i nokon merkeleg mun um nokon serleg landslut. Handskrifti syner ei jamn geografisk vankunne som strekkjer seg over heile landet. Men dei fleste rangskrivne namni er daa som venteleg kann vera vestlandske eller trøndske, for fraa Vestlandet og Trøndelag nemner soga i det heile flest namn. Skrivaren let ikkje til aa ha vore serleg lokalkjend nokonstad i Noreg.

Dette hindrar daa ikkje at A stundom skriv namni rett eller mest rett og alle dei tri andre handskriftene rangt. Ækisherað (ɔ: Eikisherað) A 12$_{22}$ er rett, Ríkisherað E F 81 er heilt rangt; Steindar A 84$_{26}$ er rett skrive, um so kanskje eit -fjarðar vantar, Strindarfjarðar E F 81 er rangt; endeleg er Þugn A 172$_{22}$ rettare enn Þúfu E F 81.

Handskrifti F er den som staar A næmast. Men ho har daa sine sermerke. Stilistiske brigde burt fraa det upphavlege finst vistnok oftare enn i A: utvidingar, innsetjing av meir blomstrande vendingar, innføring av latin-paaverka konstruksjonar. Døme paa det siste er „at gjaldinu luktu ok gislunum settum“ kap. 26 slutten, mot „ok er þetta gjald var út gengit“ A 28$_{31}$ ǂ E. Sovorne konstruksjonar er merke etter den lærde ordleggjingi aat Styrme Frode eller kanskje Magnus Torhallsson. Dei er elles rett sjeldsynte ogso i F, og i det heile er ikkje spraaket i F so serleg overlest.

Digitized by Google

Realupplysningar som synest ha høyrt til originalen, gløymer F burt fleire stader, t. d. kap. 35 slutten (cfr. A 40$_6$ ≠ E 81), kap. 37 (namnet paa eit skip, cfr. A 42$_5$ ≠ E 81), kap. 58 (cfr. A 63$_{27}$ f. ≠ E 81), kap. 61 fyrsten (Karl Kjotlærs fall), kap. 120 slutten. Ein vill-leidande feil kjem fram kap. 106 av di ein skrivar har sprunge over nokre ord. F faar det til at skutone aat kuvlungane skildest i Angr, som er ei hamn paa Sandøy, Sunnmøre, i staden for utanfor Stad, under eit uver.

Dei vigtugaste uegte innskoti i F som gaar paa innhaldet, er desse:

Kap. 56. Sverre la midt under Nordnes-slaget fraa seg vaapni og song sekvensen *alma chorus dei* til endes og livde seg ikkje medan.

Kap 92. Merkesmannen aat Eirik kongsson, Benedikt, er nemnd med tilnamnet hǫfuð (hofut).

Kap. 110, som handlar um Sigurd Brenne, er utvida med mange ord og i egte „romantisk" stil, med mange alliterasjonar og parallele ordelag. Alt (den islandske) forfattaren til den upphavlege Sverresoga fortel um islendingen Sigurd Brenne med ein daarleg duld sympati, som stikk av mot den aand han fortel um dei andre, ikkje-islandske uppreistførarane mot Sverre i. F skildrar Brennaren med kjærleik og tydeleg nasjonal byrgskap. For so vidt gaar utvidingane her i nokon mun paa innhaldet.

Kap. 114. „Kongen" aat vaarbelgjene er tvo gonger kalla Víkarr, dei andre handskriftene nemner ikkje namnet.

Kap. 181 er skoti inn ei samanlikning millom Sverre og far hans, Sigurd Munn. Stilen syner likskap med den i kap. 110.

Kap. 182 er gravskrifti aat Sverre eit innskot.

Det kann vera anten Styrme Frode — som har havt noko med upphavsskrifti for Flatøyboki aa gjera — eller Magnus Torhallsson — den mannen som har skrive denne parten av Flatøy-codexen — som har gjort desse innskoti. Truleg er dei Styrme aa takka. Stilen aat interpolatoren, so langt vi kann døma um han, svarar godt til skrivemaaten aat Styrme, soleis som vi elles kjenner den.

Med umsyn til personnamn og stadnamn er det her og der strid millom F paa ei side og A E 81 paa hi; t. d. kap 37 F Hjarrandi hviða, A E 81 Qzurr prestr; kap. 53 F Ænesi (rett), A E 81 range former; kap. 86 F Grafdal (gaar for aa vera rett),

Digitized by Google

A E 81 Granda. Naar det gjeld det topografiske, torer F i det heile vera den mest paalitande av handskriftene — so lærde og P. A. Munch —, um det so ikkje er vanskelegt aa peika paa feilar hjaa henne heller.

Um 81, som er den yngste av handskriftene, er aa segja at ho er den som er fullast av openberre feilar og. Teksti har vorte ute for forrengjingar ned gjenom tidi, og har lide paa ymis vis. Naar handskrifti har innskot, syner dei gjerne berre fram ei lett paaviseleg vankunne, som naar ho set tilnamnet „Jorsalafare" til kong Sigurd Haraldsson (Munn) s. 4$_{31}$, eller naar ho fortel at Peter Støypar fall i slaget ved Torsbjorg, s. 189$_{27}$. Eit brigde som „suðr í Þótn" s. 140$_{12}$ for „suðr í Hrott" talar og for seg sjølv. Naar ho s. 174$_{11}$ nemner Þrælaberg som landingsplass utanfor Oslo paa ein stad der A E F ikkje har det namnet, syner det ingenting um lokalkjennskap ikring Oslo hjaa skrivaren; for seinare i det same kapitlet er det fortalt i dei andre handskriftene og at nokre av folki aat Sverre la til nett ved Þrælaberg. Derimot syner det ei serleg islandsk interesse hjaa han som har skrive, naar 81 s. 163$_{33}$ legg til um den heilage Torlak at han var biskop „í Skálholti".

Det lyser fram av det som er sagt, at det samhøvet millom A, F og 81 som vi byrja med aa nemna, er ikkje absolutt. Det finst innbyrdes avvik millom dei, baade med umsyn til ordleggjing og til innhald. Men naar vi samanliknar med E, lyt vi like vel segja at svipen paa stilen i det heile er den same i desse tri handskriftene,[1] og naar vi tek burt nokre tydelege innskot i A og F, er innhaldet stort set eins. So det er med full rett ein steller A F 81 saman i ei gruppe. — Vidare syner det seg at ingi av dei tri handskriftene har den teksti som høyrer gruppa til, rein. Vi har nemnt flest av feilane i A — veikskapen hjaa denne handskrifti er specielt skrivemaaten paa stadnamni og i det heile det geografiske, og so det at skrivaren spring over smaastykke i gaaløyse; det finst og stilistiske utvidingar — men 81 har endaa fleire feilar, og alt i alt visst F og; so A lyt vistnok framleides gjelda for codex optimus i denne gruppa.

[1] Vi ser burt fraa eit par innskotne stykke i F.

Digitized by Google

Det spyrst berre um den teksti som kjem fram ved kritisk sigting og samanlikning millom A, F og 81,[1] skal gjelda for upphavlegare enn Eirspennill-teksti, um A-gruppe-teksti staar nærmare den originale redaksjonen paa Sverresoga enn E.

Vi skal sjaa kva som i hovudsaki skil E fraa A F 81.

Tillegg utover det som finst i A F 81, er sjeldsynte, baade slike som er reint stilistiske og slike som gjeld innhaldet. Til det fyrste slaget høyrer mangordigare vendingar som: [brjóta bág við] ok berjast 271$_{21}$ — dei ordi som staar innklombra, vantar A F (81 annleis) —; [mestr ok] fríðastr 325$_{7}$ f. (fríðastr A, vænligastr F, vænstr 81); brann upp þegar alt [at kǫldum kolum] 392$_{10}$ f. Etter den aalmenne karakteren aat E lyt vi paa fyrehand helst halda sovorne umstendelegare ordelag der for upphavlege. Til det siste slaget kann ein rekna dei sjølvgjevne attpaa-upplysningane i setningane: fór han norðr til Þrándheims ok kom til kaupangs 313$_{5}$ f., [fór] suðr til Danmerkr á Halaeyri 377$_{14}$. Sovori ordleiding er god sogestil, og det er ingen ting i vegen for at E her kann ha det rette. Derimot er iallfall setningi s. 361$_{18}$: sem fyrr er ritat, eit innskot; ho viser tilbake paa ein stad i soga um Magnus Erlingsson.

Det som fyrst og fremst skil E fraa A F 81, det er ikkje sovorne uvigtuge tillegg, men det at E er mykje stuttare.

1. A F 81 har ofte stilistiske *parallelismar* der som E greider seg med ein led: [ljá eða] upp gefa (kap. 59 — det innklombra ikkje i E); [kærleik ok] blíðu (kap. 60); [bakelda eða] smíðarkol (kap. 82); herklæddir [ok búnir til orrustu] (kap. 89). Fleire døme her nedanfor s. LVI—LVIII.

2. Ofte skjer E burt slikt som vi kann kalla *innleidande spursmaal:* spursmaal som skal gjeva kongen eller andre høvet til aa koma med eit paabod eller ei vigtug utsegn. Jamfør t. d. A 39$_{8}$ f. ǂ F 81 med E 290$_{12}$, eller A 61$_{22}$ ff. ǂ F 81 med E 309$_{29}$ f. Paa den siste staden, i forteljingi um Nordnes-slaget, staar det i A: Þá mælti Ormr konungsbróðir við sína menn: „Hvat veit óp þetta?“ Þá segir maðr hátt: „Þar fell nú Magnús konungr!“ E let mannen koma med dette ropet, som kallar fram vendingi i slaget, utan innleiding: Þá mælti maðr á skipi Orms konungsbróður: „Þar fell nú M. konungr!“

[1] Or denne teksti lyt vi m. a. skyta ut dei meiningslause tilleggi i A um Hugastrǫnd og Agðir (A s. 60, 183), tillegget um skalden Maane, og dei upprekna tilleggi i F.

Digitized by Google

3. Sjølve dei *staaande innleidingsformlane* til utsegner kann vera knappare i E enn i A F 81; t. d. E 259$_{3}$: konungr kvað ekki; A 4$_{32}$ ǂ F 81: konungr svaraði, kvað ekki.

4. E tek i det heile ikkje med slikt som lesaren med god vilje kann tenkja seg til sjølv: refleksjonar som hovudpersonen gjer, motiveringar for handlingar, forklaaringar um fyremaalet med ei handling, og um det eine og det andre side-umstendet. A E 81 repræsenterer den lune forteljaren som gjev seg god tid — ikkje ein utflytande skvaldrar eller ræsonnør —, E interesserer seg berre for resultatet, det turre faktum. A F 81 skal ha forteljingi avrunda paa alle kantar, utan sprang. E bryr seg ikkje um overgangar og skyr alle umsveipor — stilen er ordknapp, so han tidt vert baade kantut og skarp. Sjaa t. d. A 4$_{18-20}$ (A er her og i dei andre dømi ǂ F 81) — E 258$_{26\,f.}$; A 4$_{26\,f.}$ — E 258$_{33}$; A 5$_{6\,f.}$ — E 259$_{14\,f.}$; A 5$_{9\,f.}$ — 259$_{17}$; A 5$_{19}$ — E 259$_{25}$; A 6$_{19-21}$ — E 260$_{24}$; A 8$_{33}$ — E 262$_{26}$; A 9$_{28-30}$ — E 263$_{21}$; A 10$_{3-4}$ — E 263$_{34}$; A 10$_{18\,f.}$ — E 264$_{12\,f.}$; A 11$_{25-27}$ — E 265$_{17-19}$; A 13$_{7}$ — E 267$_{4}$; A 19$_{18-20}$ — E 273$_{10}$; A 21$_{10-13}$ — E 274$_{32-34}$; A 94$_{7\,f.}$ — E 336$_{27}$; A 118$_{11\,f.}$ — E 360$_{17}$, osb. osb.

5. Det er so rimelegt at vi i staden for *specialiseringar* i A F 81 oftare finn samanfatande ordelag i E. Soleis t. d. kap. 18: bæði af mœði ok illviðri, svefnleysi og matleysi A 20$_{18\,f.}$ (A framleides ǂ F 81), fyrir margra hluta sakir E 273$_{33\,f.}$ Sjaa og A 25$_{15\,f.}$ — E 278$_{7}$; A 25$_{17-19}$ — E 278$_{27}$; A 34$_{8}$ — E 286$_{2}$; A 81$_{16}$ — E 326$_{1}$; A 108$_{20-22}$ — E 351$_{14\,f.}$; A 152 $_{22-24}$ — E 394$_{18\,f.}$; A 158$_{2-4}$ — E 400$_{21\,f.}$, osb.

6. *Talar* er ikkje sjeldan faaordigare i E enn i dei andre handskriftene. So t. d. alt Sverres tale til birkebeinane kap. 8, eller Sverres tale fyre slaget paa Kalvskinnet kap. 35. Kap. 97 vantar endaa til heilt det stutte referatet som A F 81 har av Sverres tale over gravi aat kong Magnus, og kap. 99 vantar heile talen aat Haavard jarlsson som han heldt paa tinget i Bergen etter jordferdi aat kong Magnus.

7. Ofte vantar E *tidnemningar* og tidsetningar som staar i A F 81. Døme: sœkja á ókunn lǫnd [nǫkkura hríð] (kap. 7 slutten); ok er á leið daginn [svá at komit var at nóni] (kap. 33 — A 37$_{2\,f.}$). Sjaa og t. d. A 37$_{39\,f.}$ (ǂ F 81) — E 289$_{10}$; A 49$_{8}$ — E 298$_{25}$; A 63$_{23\,f.}$ — E 311$_{7}$; A 63$_{27}$ — E 311$_{9\,f.}$; A 126$_{34}$ — E 368$_{30}$; A 136$_{30}$ — E 379$_{15}$; A 161$_{35\,f.}$ — E 404$_{6}$, osb.

Digitized by Google

8. *Stadnemningar* vantar og svært ofte i E um dei staar i A F 81. Specielt er det so at E tidt nemner berre maalet for ei ferd, men A F 81 nemner dertil ein eller fleire stasjonar paa vegen, eller leidi dei fer. Soleis alt kap. 16: þeir kómu [yfir (upp í A) Dofrafjall] í Guðbrandsdali — det innklombra vantar framleides i E. Liknande kap. 28: þeir váru ofan komnir norðr í Naumudal, [ok hǫfðu vikit suðr hit ytra], ok ... þeir myni vitja hingat fjarðarins. Upplysande for skilnaden millom A F 81 og E er eit døme kap. 68: A (74_{30} *ff.* # F 81) fortel at Øyolv Avleson og felagane hans for undan fiendane etter eit overfall som heklungane hadde gjort paa Nidaros, og dei for upp til Kleppabu, og so upp over Nid og til Gauldalen, vidare upp gjenom Soknedalen og over Dalsskog (= Uppdalsskog), og so til fjells. E nemner av millomstasjonane berre Kleppabu og Soknedalen. Endaa klaarare er kap. 77 slutten, som fortel um nokre rømingar som flydde fraa Bergen. A F 81 fortel at dei for upp til Aalreksstad og nord um fjellet, kom ned i Osterfjorden, for derifraa upp til Voss, og so nord i Sogn og upp til Valdres, og landevegen alt aust i Viki. E nemner berre utgangspunktet Aalreksstad og maalet Viki. Andre døme finn ein A 20_{32} *f.* (# F 81) — E 274_{16} *f.*; A 31_{1-3} — E 283_{24} *f.*; A 35_{37} *f.* — E 287_{27} *f.*; A 36_{25} — E 288_{15}; A 37_{32} — E 289_{6}; A 37_{37} *f.* — E 289_{9}; A 52_{33} — E 302_{1}; A 53_{24} — E 302_{20}; A 57_{20} *f.* — E 306_{6}; A 69_{32} – E 317_{5}; A 83_{36} *f.* — E 328_{2} *f.*; A 102_{5} *f.* — E 345_{6} *f.*; A 111_{36} *f.* — E 354_{29} *f.*; A 140_{14} *f.* — E 382_{34}; A 145_{30} *f.* — E 387_{29} *f.*; A 171_{31-33} — E 414_{21} *f.*; A 181_{3} *f.* — E 423_{35} og fleire stader. Det er ein gjenomgaaande skilnad millom A F 81 og E i den maaten dei fortel um ferder paa.

Stundom ligg skilnaden i at A F 81 nemner baade utgangspunktet og maalet, E berre maalet: hann [fór ór Óslóarfirði ok] vendi suðr til Goðmars (kap. 138 fyrsten). Og stundom er ulikskapen den at E nemner det specielle punktet som er maal for ferdi, men A F 81 dertil det vidare umraadet som punktet ligg innanfor; fór konungr [norðr í Víkina ok vendi þá inn] til Óslóar (kap. 139). Cfr. A 11_{12} *f.* — E 265_{6}.

Ikkje sjeldan kjem A F 81 til aa nemna namn som slett ikkje finst i E. Av slike nanm nemner dei i Trøndelag: Selasjór (Selabú F) kap. 14, Hefringr (vt. F) kap. 27, Knarrarskeið, Sandbrekka nedri, Þjóðmýrar kap. 33, Feginsbrekka kap. 35, Gelmin kap. 63, Goðreksstaðir kap. 137, Uppdalsskógr, Skaun

Digitized by Google

(= Børseskogna) kap. 142, Solvi kap. 143, Hrafnáss (vt. F), Þrǫngi, Kleppstaðir, Flaðkafjǫrðr (fjǫrðrinn Flaðki 81, vt. F) kap. 144;

paa Haalogaland: Vágar kap. 15, Qngull, Ófóti kap. 75;

paa Vestlandet og i Bergen: Steinavágr kap. 81, Aurlandsfjǫrðr kap. 152, Kaupangsfjall, Svaforni (Svofhorni 81, Fornafjall F), Folka (Folk F, vt. 81) kap. 178, Veisan, Koprinn (vt. 81) kap. 77;

paa Agder: Unnardys, Listi kap. 85, Sveimar kap. 140;

i Baahuslen: Spjǫrr kap. 51, Sonaberg, Hásteinn kap. 130, Nautasund, Svanhals kap. 139, Lanasund kap. 141.

Dessutan Hlésey i Danmark kap. 160.

Det er flest med slike namn fraa Trøndelag, men ein finn daa namn og fraa dei andre landslutene, so nær som fraa Viki og Upplandi. Fraa Upplandi har like vel A F 81 ein geografisk notis utover E som er merkande. Det er merknaden um at Mjøsen er so stort eit vatn at det er likare ein sjø kap. 16 slutten; og likeins upplyser dei men ikkje E, at det var 5 raster (milor 81) der som birkebeinane drog skipi sine (same kap.); „eit stort eid", segjer E.

Dei geografiske tilleggsupplysningane i A F 81 er det i regelen ikkje noko aa segja paa; dei er korrekte nok. Det er „í Spjǫrinni í Salteyjarsundi" (kap. 51), det valdar vanskar, og so er Svaforni, Svofhorni, Fornafjall (kap. 178) visst alt saman forrengde skrivemaatar.

9. Fleire stader vantar litt *lengre stykke* i E (cfr. under 6). Soleis vantar i kap. 20 slutten, ei utgreiding um eit vanskelegt stykke veg Sverre og mennene hans hadde aa fara etter overgangen over fjelli, — i kap. 43 og slutten, um at Sverre baud ut leidang etter slaget paa Kalvskinnet, og fylgde etter kong Magnus til Bergen, og sette syslemenner sidan over det av landet han for over, — kap. 51 upplysningi um ein liten samanstøyt millom birkebeinar og heklungar i eller nær Saltøysund, birkebeinane (?) tok tvo skutor, — kap. 58 den løglege forteljingi um at biskop Eirik let alle lærde menner setja upp paa land, so mykje skipet skulde verta lettare, — kap. 63 meldingi um at heklungane tok upp buet for Eirik og Arne Evjen, og at dei for uspakleg fram i Trøndelag; — kap. 66, som er knytt til Viki og Upplandi, vantar heilt. Dette er det vigtugaste plus-stykket i A F 81; — i kap. 77 vantar eit stykke um kor djerve Eirik kongsson og mennene hans var under overfallet i Bergen 1183,

Digitized by Google

— kap. 78 meldingi um at Sverre etter det same overfallet forfylgde kong Magnus aust til Agder, og so vende attende til Bergen, — kap. 106 nokre linor um forsvarsraadgjerder som Sverre hadde teke i Nidaros, og um at han baud kuvlungane slag — um umbunaden i Nidaros er det og fortalt stuttare i E enn hjaa dei andre kap. 156 —, og dessutan umtalen av Atle Skaalme; — i kap. 112 vantar ein kommentar til det at Erling jarl hadde tolt at erkebiskopen tok sylvmeten sakøyre, — kap. 124 upplysningi um at Paal Jonsson møttest med kong Sverre i Oslo, — kap. 128 ei utsegn fraa nokre danske menner, at biskop Tore og Rikard Svartemeister hadde gjeve pavebrev fraa seg til pant, og so det at Sverre gav mennene betaling, — kap. 130 m. a. umtalen av eit motaatak som birkebeinane gjorde ved Seimsfjorden daa baglane hadde øydelagt valslyngja for dei, og ei setning um djervskapen aat Nikolas av Vestnes, han var fyrst paa land; Nikolas av Vestnes er ikkje heller nemnd i kap. 143 paa ein stad der dei andre handskriftene dreg han fram; — kap. 160 vantar utsegni um at Sverre etter slaget paa Strindsjøen forfylgde baglane radt til Læsø.

Ein kann ikkje segja at desse tilleggsstykki heller samlar seg um nokon serskild landslut. Dei knyter seg snart til Trøndelag, snart til Viki osb. Det gjeld og um vi tek med alle dei endaa mindre tilleggi — eit slikt er notisen um at Sindre Snæbjørnsson (og Narve Guttormsson) fall utanfor Nordnes (kap. 58) — som vi ikkje kann rekna upp her. Av dei tri folkenamni t. d. som A F 81 har og ikkje E, høyrer Ostreyingar (kap. 49) Hordaland til, Eiðbyggjar (kap. 79) Sogn, og Heggnir (kap. 162 — A her lakune) Viki.

10. Til slutt skal vi nemna nokre samanhengande stykke, der teksti i E er meir *samantrengd* enn i A F 81: Tingingane millom helsingjane og Sverre er det fortalt stuttare um i E kap. 26; um striden paa Sprotevollane er det fortalt stuttare kap. 33, um fyrebøni hjaa kong Magnus for Avle paa Aastan kap. 45 slutten, um draapet paa Paal Andresson kap. 49 fyrsten, um forliket millom Sverre og bøndene paa Sudvestlandet kap. 50 fyrsten, um ein strid i Nidaros kap. 62, um Øyolv Avleson som kom seg undan heklungane, og um Ottar Gaase kap. 68, um herfestingi i Nidaros kap. 71 slutten, um ei hersamling som kong Magnus hadde i Bergen kap. 73, um striden ved Steigarberg kap. 75 slutten, um tingingane fyre erkebiskopsvalet i

Digitized by Google

i Bergen 1188 kap. 108, um lutskiftet paa Hovudøyi kap. 136 slutten, um striden paa Valkaberg kap. 163. Heller ikkje her kann ein segja at ein einskild landslut eigenleg gaar fyre dei andre, eller at handskriftene A F 81 legg specielle interessor for dagen.

Høyrer no alle desse tilleggi i A F 81 med til den upphavlege redaksjonen paa Sverresoga, eller er dei seinare innskot?

Det staar 'kje til aa negta at det ligg nær aa mistenkja A-gruppa for interpolasjon. Stilistisk utviding og uttøygjing av talar er specialitet for skrivekjære avskrivarar. Og det er nett i det spraaklege at ein hovudskilnad millom A-gruppa og E ligg. og ein lyt gaa ved at paa sine stader er den faaordigare stilen aat E ikkje laakare iallfall enn den ordrikare stilen i A F 81.

Like vel trur eg det er E som har stytt av.

Det er vigtugt aa leggja merke til at ved sida av dei stilistiske tilleggi finst det og mange tillegg med saklegt innhald i A F 81. I det store og heile er dei korrekte, so langt som vi kann kontrollera det.[1] Iallfall er dei likso korrekte som innhaldet elles i soga. Men dei vitnar ikkje um serlege avskrivarinteressor i nokor leid, og ei eller onnor sovori interesse skulde vi venta aa finna spor etter ved so sterk ei utviding som det her maatte vera tale um. Ikkje heller vitnar dei um ein serleg elsk til nokon speciell landslut eller um lokalkjennskap specielt paa e i n kant av landet. Tilleggi kjem alle kantar av landet til godes, og interpolatoren maatte ha overgaatt sogeskrivaren (heimelsmennene hans) i lokalkjennskap baade nordanfjells, vestanfjells og austanfjells, og han maatte i alle periodar aa kalla av Sverres historie ha vore i stand til aa supplera den originale sogeskrivaren. Det er ikkje mykje rimelegt.

Merka seg kann ein og at dei mange geografiske tilleggi um leidi og ruta, og um utgangspunktet for ferder, dei forlikar seg vel med god sogestil.

Dinæst er det so, at paa ymse stader kjennest det beint fram som teksti i E er samandregi eller umlaga. Vi tek nokre døme, etter som dei kjem i boki:

Kap. 13 fortel um at Sverre paa den namngjetne ferdi si gjenom Jarnberaland etc. kom til eit vatn som dei maatte fara

[1] Undantak specielt „í Spjǫrinni í Salteyjarsundi" kap. 51.

Digitized by Google

over paa flotar. Daa Sverre skulde støyta fraa land, kom ein mann til og bad um aa faa vera med paa floten hans. „Sýndist honum flotinn eigi bera mega alla þá menn er áðr váru a," staar det so i A (F likn., 81 rangt her). E har berre: „honum þótti flotinn trautt mundu bera þá." Her er det greidt at E ikkje har det upphavlege. For pointet i forteljingi er nettupp at floten heldt paa aa søkka alt fyrr denne mannen kom utpaa.

— Kap. 18 staar A 20_{20} ≠ F 81 at ein einstig gjekk langs ei elv so fossut og stor at inkje livande kom over, „nema fljúgandi fugl." E har: „útan fugla" (for fugl; s. 274_5). At E har drege saman og øydelagt ei fast vending, synest tydelegt.

— Kap. 24 staar A 26_3 ≠ F 81 um utfallet paa striden i Huvenesskogen: „en svá lauk at guð gaf konungi fagran sigr." Ordi vantar i E. Um dette er aa segja at baade setningar som liknar den her og ordi „guð" og „fagr sigr" tidt gaar att i denne parten av soga.

— Kap. 25 er setningi: „vildi Sverrir konungr þá enn gildra til nǫkkurra veiða í Víkinni, ef í hendr bæri," som staar i A F 81 og vantar i E, kriticert vorti av Koht. Eg kann ikkje sjaa anna enn at det er ei egte Sverresoge-vending (cfr. her nedanfor s. LXIII), og at ho høver til heile situasjonen der som ho staar (cfr. F. Jónsson, Arkiv XXXVI, s. 108).

— Erkebiskop Øystein nemner etter A F 81 i talen sin kap. 28 at birkebeinane var komne ned i Namdalen, og hadde snutt søretter og var ventande i Trondheimsfjorden. „Hadde snutt søretter" vantar E; men ordi er so godt paa sin plass, at ein helst held dei for upphavlege. — I same kapitlet kunde det synast som setningi: „þeir hǫfðu .iiii. skip ór bœnum þau er við bardaga kómust" (A $31_{3\,f.}$) var uturvande og berre eit ut-tøygjande uppatt-tak; for det er nettupp nemnt i fyrevegen at bymennene og kjøpmennene budde til 4 skip. Men i røyndi er merknaden turvande; for i fyrevegen er og sagt at erkebiskopen budde til det femte skipet, og stod ikkje desse ordi, vilde det sjaa ut som skipet hans var med i slaget alt fraa det byrja. Seinare faar vi høyra direkte at det ikkje var so. Det er ein feil, men ein som er lett aa forklaara, at setningi vantar i E. — Seinare i same kapitlet staar i A F 81 men ikkje i E nokre setningar um korleis vedskiftet slutta millom Helge Byggvomb og dei tvo mennene han ikkje drap (A 31_{32-34}). Ein saknar setningane i E; for ein ventar aa faa høyra kva utfall striden aat Helge

Digitized by Google

endeleg fekk. — Endaa seinare i same kapitlet er det tydelegt at den stuttare meldingi i E um korleis Saltnes-sveinane fall, er misvisande (A 32$_{8-11}$, E 284$_{19}$ f.). Men her kann det vera av gaaløyse og ikkje med vilje at ein skrivar har drege saman; so denne staden er ikkje mykje aa leggja vegt paa.

— Kap. 29 fyrsten staar det i A 81 at etter slaget ved Hattehamaren for „dei" (Sverre og mennene hans) til Upplandi. Men sume drog ned til Møre og drap Serk (paa Rjodar). „Sidan for dei etter kong Sverre. Daa birkebeinane kom aust i Viki, spurde kong Magnus og Orm kongsbror det" (F annleis). I E staar berre: „Sidan for dei aust i Viki, og daa kong M. og O. k. spurde det" etc. Den samantrengde ordleggjingi i E er uklaar („dei" kann mistydast), medan ordleggjingi i A 81 er fullt logisk. — Straks nedanfor i same kapitlet staar i A F 81 setningane: „en Birkibeinar [sóttu] undan, því at þeir hǫfðu lítit lið hjá því sem Magnús konungr." Dei vantar i E, men dei høver utifraa godt til situasjonen og til den talen Sverre held straks etter.

— Kap. 31 skildrar A 34$_{15-17}$ # F (81) ferdi aat nokre fulle, ottelause heklungar paa ein trong skogstig med sovorne ord: „váru þessir menn mjǫk drukknir af miði. Þeir váru málgir ok vissu sér enskis ótta vánir. En gatan var eigi rymri en einn maðr mátti ríða senn." E 286$_{9}$ f. har: „þeir váru drukknir mjǫk. Einn maðr mátti ríða senn." E gjev eit fatigt bilæte, A F (81) gjev eit tydelegt, som gjer heile situasjonen meir livande. I det fylgjande er det nettupp fortalt baade i A 81 og i E, at birkebeinane som laag paa lur, skaut inn i myrkret etter maalet aat hine.

— At erkebiskop Øystein kap. 32 ikkje er komen med i ei upprekning av dei hovdingane som kom imot kong Sverre (A 34$_{37}$ f., E 286$_{30}$), endaa han faktisk var med, er ein gløymskefeil som ein ikkje kann rekna noko med. Fleire stader i upprekningar har leder falle ut soleis i E.

— Kap. 33 sluttar svaret aat Erling jarl paa tri tilbod fraa Sverre soleis i A F 81: „kvaðst hann heldr munu gera Sverri presti kost en hann honum" (A 37$_{28}$). E: „kveðst heldr skyldu gera honum kosti." Den fyndigare slutningi i A F 81, med tvo motsetningar stelte kraftigt upp mot einannan, er i godt samhøve med stilen elles i talar og replikkar i Sverresoga. — Paa slutten i same kapitlet, i forteljingi um bonden med maltklyvjane, ser det ut som

Digitized by Google

skrivaren i E fyrst har vilja springa over det at birkebeinane samla seg kring bonden og vilde verdsetja maltet; etterpaa har han tenkt seg um og sett det inn, men daa paa rang plass.

— Kap. 48 vantar i E upplysningi um at Nikolas Arneson, som under slaget paa Ilevollane skulde falla Sverre i ryggen, etter slaget for ut over Gaulaasen og ut til Stein og fekk seg ei skute der (A 52$_{19-20}$). Men det er naturlegt at vi faar høyra korleis det endeleg gjekk med Nikolas og flokken hans.

— Kap. 53 heng talen aat Orm kongsbror fyre Nordnesslaget i E mindre godt saman med det som staar ikring enn i A F 81, nett for di E vantar noko av det som A F 81 har, baade fyre og etter talen.

— Kap. 60 let A (68$_{33}$) ‡ F 81 kong Sverre segja til kong Magnus: Det er all-ukongelegt, synest det meg, aa berjast i einvige, „sem þær kempur er engra manna hafa forræði.“ Dei utmerkte ordi vantar i E (316$_{3}$). Men i dei ligg nettupp pointet i samanlikningi.

— Kap. 62 fyrsten vantar i E setningi: „ok [Magnús] vendi norðr með landi.“ Stilen vert klaarare med setningi enn utan.

— Kap. 63 fyrsten staar det i alle handskrifter at kong Magnus — etter eit vellukka overfall paa Nidaros — budde seg skyndeleg til aa fara or byen, for di, legg A F 81 til, han spurde at Eirik kongsson samla ein stor her av bønder i Gauldalen. Det siste vantar i E. Men det trengst ei forklaring, kvifor kong Magnus skunda seg burt etter ein vigtug siger.

— Kap. 76 fortel um at Sverre sneik seg sør med landet den gongen han kom so uvarande paa kong Magnus i Bergen i 1183. Det er nemnt der at birkebeinane tok tvo heklungeskutor i Ulvesund. Desse sette Sverre birkebeinar-mannskap paa og sende fyre sudetter, dei skulde gjera vegen klaar. Birkebeinane brukte ei krigslist, staar det i A F 81. Dei batt til stamnane dei skjoldane som heklungane kjende so vel, og som dei sjølve hadde aatt (A 82$_{15}$ f.). Dette siste nemner ikkje E. Like vel staar det straks nedanfor hjaa E som hjaa dei andre, at heklungane vart narra for di dei kjende skutone, og likeins skjoldane.

— Kap. 117 segjer Sverre etter A F 81 m. a.: Det synest meg rettare for Gud at erkebiskopen ikkje hadde nokor hird, „svá at aflaga væri“ (A 123$_{15}$ f.). Svá at-setningi vantar i E, men knapt med rette. Det maatte undra um Sverre, mot lovi, skulde ha kravt at erkebiskopen absolutt ingi hird skulde ha;

Digitized by Google

han hadde nettupp, etter det alle handskriftene fortel, late lesa upp or lovboki paa tinget at erkebiskopen skulde ha ei so og so stor hird.

— Kap. 164, i forteljingi um striden paa Valkaberg (denne utg. 177$_{29-35}$, 178$_{25-28}$; E 421$_{2}$ f., $_{26-29}$), faar ein ei sterk kjenning av at teksti i E er samandregi, specielt naar ein legg merke til at heile stykket i E har faatt overskrifti „Bardagi á Valkabergi".

— Kap. 168 slutten kjem den ironiske vendingi: „váru þá ok bœndr fullráða at allir vildu firrast Birkibeina" (A 183$_{20}$ ≠ F 81) fyrst til sin rett naar ein tek med desse ordi eit par linor ovanfor i A F 81: „en bœndr litu meirr á, ok gerðu ráð sitt hvárt betra myndi vera fram at fara eða aptr." Dei vantar E.

Talet paa døme kunde aukast fleirfaldigt. Det som er drege fram her, er smaating det meste. Men i ei jamføring som denne veg smaating. Og det er ikkje lett aa koma burt ifraa, at det finst mangfaldige detaljar i Eirspennill-teksti som let seg greidast forklaara naar ein gaar ut ifraa at denne teksti er avstytt. Ho er stundom so avhoggi og kantut, so utan sans for avrunding i stil og forteljing, at ein lyt stussa. Og paa sine stader er ho mindre fyndig og pointert enn A-teksti, endaa ho er stuttare.[1]

Eit moment til skal nemnast. E F 81 syner oftare ein tydeleg innbyrdes likskap og staar saman mot A. Specielt er dei saman um fleire feilar der som A har det rettare. E F 81 skriv Ríkisherað, Strindarfjarðar, Þúfu, som alt saman er rangt. A har korrektare Ækisherað, Steindar (-fjarðar vantar), Þugu. Dei sams feilane synest føra E F 81 attende paa ei sams upphavsskrift. Ein annan ting er merkande: Den allitererande vendingi „koma dyn fyrir dyrr" finst tvo gonger i E F 81 (E 278$_{13}$, 327$_{11}$ f.), men det finst ikkje spor av henne i A. Det og synest vera meir enn eit slumpehøve, og talar for at E F 81 gaar attende paa eitt grunnlag og A paa eit anna. Attanfor dei fire hovudhandskriftene kjem vi daa til tvo upphavsskrifter: grunnlaget for E F 81 (vi kann kalla det B) og grunnlaget for A (vi kann kalla det A$_1$). Og etter som F 81 i hovudsaki er lik A,

[1] Med dette skal ikkje segjast at Eirspennill i det heile er eit daarlegt verk, stilsleg set. Det skal berre understrikast at den knappe formi i E slett ikkje allstad gjer stilen betre i denne handskrifti enn i A.

Digitized by Google

so maa B ha vore det. Det vil segja at den tridje handskrifti som byggjer paa dette grunnlaget, E, maa ha stytt av.

Eit par ting til med umsyn til handskriftene lyt vi nemna.

Det fyrste er at paa mange stader er det eit specielt samhøve millom E og 81. Dei har baade utelatingar, tillegg og avvik elles saman, imot A F. Feilar og har dei saman: Halstár E 408$_{7}$, Hollstar 81 s. 211$_{17}$, for Holtar (Holtarbœr F); fiskabryggjum (bryggju 81) kap. 150, for Fauskabryggju(m) A F; Aldinhauga kap. 178, for Aldin(s)haga A F; konungs skipinu kap. 166 (E 424$_{7}$, 81 s. 235$_{20}$), for k. skipum A 181$_{13}$ ≠ F; tóku þá Svíar til jarls Jón son Sørkvis konungs ... hǫfðu þá Svíar jarl bróklausan kap. 182(E ≠ 81), for konungs, konung F (A lak.). E og 81 gaar altso tilbake paa B gjenom ein sams millomled, som har faatt inn desse feilane.

Det andre er at det er ein speciell skyldskap millom A og F, ved sida av at F staar i eit samhøve som nemnt med E 81. Kap. 162 t. d., etter „undarliga leynt at“ (A 172$_{18}$), er oversprungne dei same ordi i A og F, og lenger nede i kapitlet er dei same namni oversprungne i ei upprekning (etter Ámundi burst, A 172$_{23}$); og fleire slike sams overspringingar kann vi peika paa, forutan andre ting. Ein lyt forklaara det soleis at F har havt eit dubbelt grunnlag og byggjer paa ei systerhandskrift (upphavsskrift) til A ved sida av at ho byggjer paa B.

Vi skal resumera det som er sagt. A, F og 81 høyrer etter innhald og stil saman i ei gruppe. Den reinsa teksti som kann dragast ut or dei syner oss ei upphavlegare form paa Sverresoga enn E-teksti. E stytter av, mest paa kostnad av stilen, men og i ikkje liten mun paa kostnad av innhaldet. E F 81 gaar tilbake paa ei sams upphavsskrift, B. Millom den og E 81 ligg ein millomled, M, som er sams for desse tvo handskriftene. A gaar tilbake paa ei serleg upphavsskrift, A$_{1}$. F har paa ein eller annan maate teke imot paaverknad fraa denne upphavsskrifti og. Den ættleggen vi faar for handskriftene, kann sjaa ut som figuren paa næste side viser. x er den eldste typus for soga.

Ein lyt gaa ved at den løysingi av problemet som her er freista paa, har ikkje lett for aa greida alle vanskar. Soleis ikkje korleis samanhengen er med namnet Granda A E 81 (kap. 86), som gjeld for aa vera rangt, mot Grafdal F, som er halde for korrekt. Eg trur at baade grunnlaget for A og grunnlaget

Digitized by Google

for E F 81 har havt Granda, og so har F sett inn Grafdal. Etter den geografiske upplysningi ho elles legg for dagen, kunde ein tru henne til ei sovori retting.[1] Ei vellukka retting fraa F si side ligg og fyre kap. 53: F Ænesi som er korrekt, A E Ornesi, 81 Aurnesi.

Med umsyn til Halvdan Kohts teori um tilhøvet millom handskriftene (Edda 1914) lyt eg slutta meg i grunnsyni til Finnur Jónssons kritikk i Arkiv XXXVI.[2]

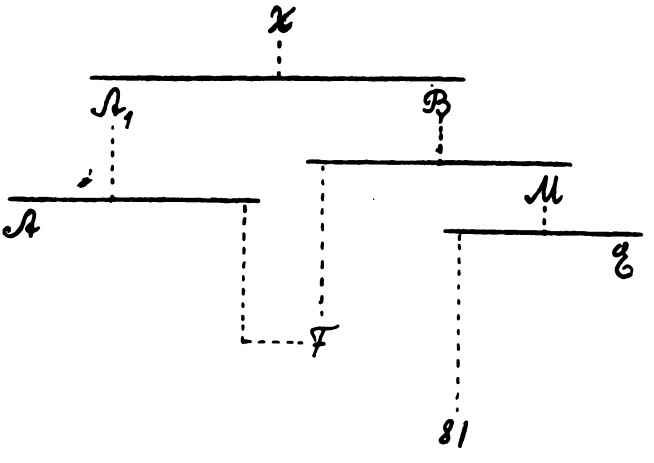

GRYLA OG „HINN SÍÐARRI HLUTR".

Um kven som har forfattarretten til Sverresoga har det vore skrive mykje. Det staar i fyremælingi fyre soga (citert etter 327): „Er þat upphaf bókarinnar er ritat er eptir þeiri bók er fyrst ritaði Karl ábóti Jónsson;" „er sú frásǫgn eigi langt fram komin." „Kǫlluðu þeir þann hlut bókar... Grýlu. Hinn síðarri hlutr bókar er ritaðr eptir þeira manna frásǫgn er minni hǫfðu til, svá at" etc. Sume legg det i desse ordi at Karl Jonsson har skrive heile boki, noko, som prologen elles nemner, etter Sverres forteljing eller under hans tilsyn, og noko etter andre kjeldor; andre tek det so at Karl har skrive fyrsten

[1] Det bør kanskje leggjast til, at for di um ein ikkje har kunna identificera Granda, er det ikkje heilt umogelegt at det kann vera rett; F har i det høvet gjort ei retting til det verre.

[2] Det „lendir menn" som F. Jónsson etterlyser, for di han ikkje finn det i kap. 33, staar straks etter, i kap. 35 (A 39_8 ‡ F 81). Det staar saman med eit „innleidingsspursmaal" som E spring over, etter sin vanlege maner.

Digitized by Google

av boki — den parten som Sverre har havt tilsyn med, og som er kalla Gryla — og ein annan mann har skrive slutten.

Den fyrste meiningi hadde m. a. Konrad Maurer (Über die Ausdrücke etc., München 1868, merkn. 10). Læra er teki upp att av G. Vigfússon og C. R. Unger i fortalen til Flatøyboki (1868), s. XI, av Vigfússon aaleine i Prolegomena til Sturlunga Saga (1878), s. LXX f. — baae stadene er det ei original forklaaring paa dei ordi i prologen: „er sú frásǫgn eigi langt fram komin" — og av Sars i Udsigt. II bd. (1877). Utførlegare enn desse har F. Jónsson utvikla dei grunnane som kann tala for at Karl Jonsson har skrive heile soga, i Litteraturhistoria si II (1898), s. 387 ff. I Ark. f. Nord. Fil. XXXVI held han ikkje so absolutt paa at Karl har skrive alt saman. Han samanfatar s. 130 si syn paa korleis soga har vorte til soleis: „Det er abbed Karl Jonsson som er forfatter av sagaens første del, og denne gaar til kap. 100 og maaske lidt længere. Den sidste del er — derom er alle enige[1] — forfattet paa Island, om af Karl selv — hvad jeg snarest tror — eller en anden, faar staa hen." Gustaf Cederschiöld, i Konung Sverre (1901), s. 96 f., sluttar seg heilt til F. Jónssons lære i Litteraturhistoria.

Fleirtalet av granskarar har like vel ikkje vilja gjeva Karl Jonsson æra for meir enn den fyrste parten av boki. Forfattaren til den andre parten saag utgjevarane av Fornmanna Søgur (8. bd., s. XXX ff.) i den Isserus (feil for Asgerus eller Asserus) som dei fann nemnd paa framsida paa fyrste bladet i codex, P. E. Müller (Sagabibliotek III (1820), s. 420 ff.), N. M. Petersen (Annaler for Nord. Oldkyndighed 1861, s. 260) og P. A. Munch (Norske Folks historie III (1857), s. 395 f.) i Styrme Frode, dei fyrste utgjevarane av Sverresoga, Thorlacius og Werlauff, og etter dei mange andre, endeleg i ein ukjend bokmann, som vi ikkje kann peika ut no.[2]

Naar det spyrst um kvar skilet skal setjast millom Grylaluten — som altso etter dei fleste granskarar si meining er det einaste Karl Jonsson har skrive — og den seinare luten, so

[1] Ikkje alle; cfr. Alex. Bugge, Norges Kongesagaer III, s. VI—VII.

[2] Um korleis granskarar i denne flokken tolkar prologen sjaa Oluf Rygh, fortalen til Norges Konge-Sagaer, oversatte af P. A. Munch II, utg. og fortsat av O. Rygh, s. VI f., R. C. Boer, Ark. for Nord. Fil. XIII (1901), s. 312 ff., Rudolf Meissner, die Strengleikar. Halle 1902, s. 15 ff.

Digitized by Google

kløyver og meiningane seg. Rudolf Meissner er den som er radikalast til aa stytta fyrste bolken av. Han segjer (die Strengleikar) at Gryla rekk berre ut kap. 17. P. E. Müller (Sagabibliotek) og Halvdan Koht (Edda 1914) trur at Gryla har spent over dei tvo fyrste, urolege aari aat kong Sverre og rekk til og med slaget paa Kalvskinnet 1779, og dei set skilet, Koht ved slutten av kap. 39, Müller ved kap. 43. Koht freistar aa syna at det er ymis skilnad paa soga fyre kap. 39 og soga etter dette kapitlet. Han har faatt tilslutning av Fr. Paasche i Edda III (1915), s. 198 f., men har møtt hard motsegjing hjaa F. Jónsson i Arkiv XXXVI. Dei fleste reknar no at Gryla gaar lenger fram, til Magnus Erlingssons fall 1184. Dei reknar kap. 100, som fortel um at Sverre skipa landsstyret, og um korleis han lønte mennene sine, um giftarmaalet hans med den svenske Margrete og um borni hans, for avslutningskapitel.[1] Sume held det rimelegt at Gryla gaar endaa nokre faa kapitel lenger fram, soleis F. Jónsson — som sjølvsagt skil millom Gryla og den seinare luten, um han so reknar Karl abbet for forfattar til baae bolkane —. P. A. Munch (N F H III, s. 395 ff.) tykte det byrja ei ny avdeiling i soga med aaret 1189, eller med tidi etter Jon Kuvlungs fall, og etter Munch skulde fyrste parten slutta med kap. 109 ɔ: med aaret 1188; vistnok det aaret reiste Karl abbet fraa Noreg attende til Island.

Naar ein skal fella dom um korleis Sverresoga har vorte til, er det tvo spursmaal det gjeld aa faa svar paa. Det fyrste er: Kva segjer prologen? Det andre er: Er det slik ein skilnad paa den fyrste og den seinare luten av boki, at ein rimeleg bør deila henne millom tvo forfattarar, og kvar skal ein i tilfelle setja skilet millom dei tvo bolkane?

Prologen har vore interpretert mangfaldige gonger, og det syner seg, at dei lærde kann ikkje verta samde um korleis han skal tolkast. So mykje meir er ei saumfaring av soga sjølv paakravd, ei etterrøkjing um anten ho ber same svipen fraa fyrst til sist eller ei. Men ein lyt vera klaar over at det er ikkje visst ei sovori etterrøkjing heller vil gjeva noko sikkert resultat. Finn vi djupt-gaaande ulikskap, er det vigtugt; men finn vi

[1] E. Mogh, Geschichte der norwegisch-isländischen Literatur 2. Aufl. Strassburg 1904 nemner stutt og koncist s. 803 merkn. kva skilnad — spor av ulik forfattarindividualitet — han tykkjer han finn paa soga fyre kap. 100 og soga etter dette kapitlet.

Digitized by Google

det ikkje, so er ikkje det avgjerande. For sogone er i ein viss mun einannan like, mange av dei; og dessutan er det so, som baade Meissner, Mogh og Bugge segjer, at um ein autor no. 2 har arbeidt Karls verk inn i si bok, so har han vel arbeidt um, og sett sin stempel paa det alt saman. So ein skal paa fyrehand nettupp ikkje i noko høve venta for mykjen ulikskap.

Ein ting slær prologen fast, um han so elles er uklaar. Det er at den fyrste luten av soga har vore kalla Gryla, og denne luten har Sverre havt eit direkte tilsyn med, korleis han vart skriven. Resten av boki har han ikkje havt eit slikt direkte tilsyn med. Det skal altso setjast eit skil millom Gryla-luten og „hinn síðarri hlutr". Vi vil i det fylgjande berre freista um vi kann finna kvar det bør setjast. Det er eit spursmaal som lyt løysast for seg fyrr det kann verta tale um aa slaa noko fast um kor mykje Karl Jonsson har skrive. Paa tvo stader kann det vera tale um aa setja skilet millom Gryla og den seinare luten: etter forteljingi um slaget paa Kalvskinnet 1179, ved slutten av kap. 43 (eller 39), eller etter forteljingi um kong Magnus' fall m. m. 1184, ved kap. 100 (eller litt seinare).

Vi vil fyrst sjaa paa eitt og anna i det spraaklege, um vi av det kann finna rettleiding um kor langt Gryla naar. Um etterrøkjingi ikkje skulde føra til resultat i det stykket, lyt vi trøysta oss med at ei spraakleg etterrøkjing kann ha ei viss sjølvstendig interesse.

Av talet paa *konjunksjonar* kann ein sjaa kor mykje undersetningar forfattaren brukar, kor samanfløkt periodebygningi hans er. Det syner seg etter ei teljing eg har gjort,[1] at i heile boki er konjunksjonen *því at* brukt 207 gonger, derav i bolken kap. 1—43 79 gonger og i bolken kap. 1—100 139 gonger;[2] *svá at* er i heile boki notert likso mange gonger som því at, derav 65 gonger i kap. 1—43 og 108 gonger i kap. 1—100; for *þó at* er tali 59, 15 og 35; for *ef* 185, 44 og 98; for *áðr* 54, 13 og 28; for det ubundne relativet *hvat* 41, 16 og 26; for partikelen *nema* 35, 11 og 18; for partikelen *sem* 443, 108 og 245; for partikelen *er* ca. 1282, ca. 312 og ca. 696. Eg trur ikkje tali for kap. 1—43 er for store. Etter dei framkomne tali

[1] Ved teljingi har eg freista aa leggja kritiske princip til grunn. Ein annan vilde vel koma til litt andre tal, men knapt so at hovudtilhøvet vart annleis.

[2] Eg bed um orsaking for alle desse tali, og for ein sovoren mekanisk analyse av eit livande verk som Sverresoga.

Digitized by Google

skulde alle desse smaaordi — so nær som áðr, som ved sida av seg har det einstydande fyrr en, som ikkje er uppnotert — vera brukte litevetta meir etter maaten i bolken kap. 1—43 enn i boki i det heile; setningsbygningi der skulde altso vera noko meir samanfløkt. For því at (tilhøvet 17: godt 10), svá at (14: godt 10), hvat (35: 21) og nema (24: 18) er skilnaden tydeleg, for þó at, ef,[1] sem og er er han liten. Det heile vilde ikkje vera noko aa ansa paa um ein skulde sjaa kvart av desse ordi for seg. Men ein lyt sjaa alle under eitt, og naar ulikskapen over det heile viser i *ei* leid, vitnar det um ein viss (liten) stilskilnad millom fyrste bolken (kap. 1—43) og resten av boki. — Det gjensiduge tilhøvet millom midbolken (kap. 44—100) og den siste bolken varierer meir enn tilhøvet millom fyrste bolken og det andre.

Sverresoga brukar ikkje so reint lite av kunstige stilistiske verkemidlar, parallelismar, alliterasjonar, samanlikningar (det siste daa sjeldan) m. m. Slikt finst gjenom heile soga. Eg har freista telja saman *parallelismane*.[2] Det syner seg at bolken kap. 1—43 merkjer seg ikkje noko ut fraa heile bolken til og med kap. 100. Derimot torer det vera vel so mykje av dette slag stilpynt i heile bolken kap. 1—100 som i det siste stykket i boki (etter kap. 100). Stor er skilnaden ikkje. — Etter som Sverresoga spraakleg set er ugranska, kann det ikkje vera heilt umotivert aa stella saman nokre døme paa parallele ordelag.[3] Det er berre sett til kvar dei finst i denne utgaava:

Tvo sideordna substantiv: vás ok erfiði 6$_{11}$ f., 45$_{21}$ f.; féleysi ok (mikinn A) vanda 7$_{35}$ f.; góðir drengir ok spakir menn 11$_{24}$: af ránum ok (mikilli A) óspekt 12$_{1}$ f.; til þeira stórvirkja . . . ok hærri tígnar 13$_{29}$; knuskan ok svívirðing (k. o. illleikni E F 81) 16$_{36}$; mjúklæti ok lítillæti 22$_{27}$; heiðviðri ok sólskin 23$_{4}$ f.; ránsmenn eða [ribbungar vt. 81] 45$_{11}$ f. (ræningjar ok ribbaldar F); mein eða grand 48$_{9}$ (apla grand! F); með sætt ok mínu órlofi 65$_{14}$; (á)girnd ok ofsa

---

[1] ef er brukt aldri so lite meir kap. 1—43 enn jamtover i heile boki. Men det lyt leggjast til at partikelen er brukt likso mykje i bolken kap. 101 og ut.

[2] Det gjeld her og at samanlikningi millom dei ymse partane av soga ikkje kann vera eksakt, for di det alltid vil vera stader der handskriftene let ein i tvil um eit ordelag er upphavlegt eller ei.

[3] Parallelismane finst ikkje „i tusundtal“ (Koht i Edda II, s. 101). I alt vert det millom tvo og tri hundrad som ein med rimelegskap kann rekna for upphavlege.

Digitized by Google

86_3; vǫrn ok gæzla 86_{25} f.; styrk ok gæfu 86_{30} f.; styrks ok fulltings 92_{34}; frið ok frelsi 96_{36}; slœgðum hans ok brǫgðum 97_{13} f.; makligar þakkir ok þægilig laun 101_8; grið ok sætt 103_{33} f. (g. o. frið E); samnað ok mótstǫðu 116_3 f.; svík ok líflát 121_{24}; jarðir ok eignir 132_{30}; spott ok háð 153_1 f.; eiðrofan (eiðsvaran! 81) ok konungsníðing 168_{28} f. Desse dømi (med eitt undantak) og nokre fleire finst i alle fire handskrifter. Berre i A F 81 staar desse, som for det godt kann vera upphavlege. Dei innklombra ordi vantar i E: til rána ok óspektar 11_{26} (alt vt. E); með ópi ok kalli [ok (ákafligri A) eggjan] 54_{27}; með [kærleik ok] blíðu 66_{38}; með starfi ok kostnaði 73_{12} (alt vt. E); ván [bakelda eða] smíðarkol 88_{26}; með mannhættu ok (miklu A) starfi 88_{35} (alt vt. E); sœmdir veita eða nǫkkura lotning 89_{24} (alt vt. E); léni ok trausti 89_{28} (alt vt. E); [skapi ok] hugboði 96_{17}; illgerðir [ok herskap] 97_{22} (# F); hald ok traust 124_{16} (alt vt. E); [dróttinssvika ok] landráðamann 130_{34} f.; fǫðurleifð [né arfr] 133_5 f.; markaðr [ok kaupstaðr] 134_{16}; [vangœzlu ok] forsjáleysi 159_{25}; [tal sitt ok] ráðagerð 179_4 (F 81, A lak.), og nokre fleire. Parallelismar kann og staa i E, men vanta anten i A, F eller 81: óvini ok mótstǫðumenn, finst A 10_{26} f. og E F; rán ok fjártǫkur 29_{32} E F; í manndrápum ok ránum 35_{11} E F; mikilli hjalp ok (fullkominni A) miskunn 44_9 E 81; orrustu ok atgǫngu 50_{36} E 81; gǫfugmenni ok góða drengi 59_7 f. (g. o. góðmenni E F); vandræði ok úgifta E 314_{10} F 81 (umlaga noko A 67_2); í hreysum ok fylsknum 68_{26} f. E F; mál og skaplyndi 96_{14} E 81; styrk ok krapt 101_5 E F; eptir guðs vilja ok hans tilskipun 101_6 f. E 81; brǫgðum eða efnum 101_{13} E F; með engarri virðingu né frama 156_{19} f. (v. né orðstír E 81); bœn mín ok vili 166_{18} E 81; ráð ok vili 166_{38} E F. Av døme som finst i berre tvo handskrifter er iallfall dei som finst i AE sikkert i regelen upphavlege. Det er ikkje rom til aa nemna dei, men vi nemner nokre som staar berre i A, endaa dei knapt er upphavlege. (Vi merkjer ikkje ut den leden som vantar i andre handskrifter): gaman ok skemtan 6_4; ráð sín ok félag 9_{32}; handfesti ok vápnatak 22_{35} f.; mikil nauðsyn ok vár skylda 27_{22} f.; sigr ok hinn hærra hlut 33_4; nauðum ok valki 39_{14}; þvílíkan hlut ok skaða 59_5: hirðin ok konungs sveitin 83_{30} f.; leiðangrs ok starfs 96_{16}; í þessa verǫld ok ánauð 106_2 f.; fals ok hegomi 122_4; valk ok vandkvæði 129_{33} f.; snild eða framkvæmd 137_{32}; fǫng eða efni 158_{24}. Dette er dei aller fleste parallelismane av tvo sideordna substantiv som staar berre i A.

Digitized by Google

Tvo sideordna adjektiv. Naar berre sidetal fraa denne utgaava er nemnt, staar dømi i alle fire handskrifter, elles i A og i dei handskriftene som er nemnde etter sidetalet. Kva for ein led som vantar i den handskrifti som ikkje er nemnd, er ikkje sett til: vinsæll ok ástsæll 3_{18} 81 (v. o. ársæll F); sakbitinn eða dráps verðr 6_{29} f. (likn. E F 81); ver þú hraustr ok sterkr 10_{30} (likn. E F 81); mikill ok merkiligr 10_{33}; erfiðligir ok þungligir 12_{26} E F; merkiligr ok undarligr 13_{27} E; lítillátr ok mjúklyndr 22_{28} f. (likn. E F 81); traustari ok snarpari 58_{15} (# 81); spaka ok friðsama 87_{16}; snarpt lið ok kœnt við orrustur 95_{31} F 81; friðsamir ok réttir 101_{18}; hollir ok trúir 103_{30}; úspakt ok stillt lítt 137_{27}; fasta atsókn ok ákafa 147_{36} (harða a. o. á.81); góðrar fylgðar ok drengiligrar E 394_{30} f. F 81 (ikkje i A); manna hraustastr ok djarfastr 156_{2} f. 81 (— ok hvatastr F); hljótt ok kyrt 171_{5} F 81; kátir ok stórorðir 186_{3} f.; djarfr ok frœkn 194_{28} (A lak.). — Berre i A: búin ok alger 85_{38}; kátir ok glaðir 91_{37}; góðra drengja ok gǫfugra 105_{20}; øran ok blindan 161_{21} f.

Adverbium: at betr ok drengiligarr 94_{39} E 81; illa ok údjarfliga 98_{16}; fast ok vígmannliga 99_{21} (hart ok — E F 81); limaðr vel ok fagrliga 105_{7} f. E 81; taka vel við konungi ok sœmiliga 105_{13} f. F 81; vel ok makliga 105_{15} F 81; allvel ok drengiliga 118_{4} 81 (— ok karlmannliga F); fagrliga ok mjúkliga 118_{22} f. (likn. E 81). — Berre i A: vel fylgjast ok øruggliga 39_{12} f.

Verbum: hefja hann ok halda til ríkis 3_{26} F 81; bárust vápn á ok drápust 22_{12}; mǫrg tíðindi at sjá ok vita 42_{25}; ljá eða upp gefa 65_{13} F 81; aldri láti þér nú svá illa (eða snauktit E F 81) eða syrgit 103_{11}; synjaði ok mælti ímóti 130_{32}; ræna ok herja 136_{4}; hǫggva þat eða meiða 137_{31} F 81. — Berre i A: nefna eða geta 9_{12}; styðja ok styrkja 9_{16}.

Participium: reknir ok hrjáðir E 285_{2} f. F 81 (vt. A); tjaldat ok búist um 101_{1} f. F 81; reist ok hrist 108_{34} E (likn. 81); sakat ok lamit 169_{3} F 81. — Berre i A: luktir ok inni byrgðir 96_{34} f., reknir ok keyrðir 103_{1}.

Ymse slag samanstellingar, lengre parallelar: bindast fyrir sitt mál ok gerast fyrir þeim hǫfðingi 7_{25} f. F 81; hvat er konungar sǫgðu, eða hverja leið þeir lyki sínu tali 66_{17} f. F 81; herklæddir ok búnir til orrustu 96_{9} F 81; launa yðr með góðu ok eptir hinum beztum fǫngum 101_{21} E; drepa niðr hǫfði eða bera klæði yfir hǫfuð sér 103_{10} f.; hvat efni ofdrykkjan er (eða hvers hon aflar vt. 81) eða hverju hon týnir 110_{35} f.; flǫgu af þeim eða

Digitized by Google

hlaupum þeira 141₄ E (likn. F); Birkibeinar hefði saurgat kirkjui allar ok bannsettir menn væri inni 147₂₄ f. F 81. — Berre i A:[1] en hinir vitrari menn ok þeir er við ráðagerðir váru hafðir 65₄ f.

Med umsyn til *alliterasjonar* er det vandt aa vinna oversyn, korleis tilhøvet er millom dei ulike bolkane i boki; for ein kann ofte ikkje vera viss paa um det er med meining og vilje bokskrivaren har sett bokstavrim, eller det er berre ein slump at det staar. Ein skal visst ikkje vera altfor rædd for aa meina at rimi er laga med vilje. Eg faar det til at det etter maaten er litt meir med alliterasjonar i bolken kap. 1—43 enn i det som kjem etter, og i heile bolken kap. 1—100 torer det igjen vera litevetta meir enn i siste stykket i boki (kap. 101 og ut). Braae overgangar er der ikkje.

Ofte er det tvo sideordna ord som rimar. Gjerne er dei i skyld til einannan etter tydingi (parallelismar), eller og kann dei ha beint motsett tyding: norðr eða norðan 11₃₇ E F; mosa eða mýrar stórar 12₃₁ (— st. mýrar E F 81); ljúft ok leitt E 273₃₀ F 81 (ikkje A); þegn ok þræll fleire stader; lygi ok loklausu E 294₆ F 81 (ikkje A); skrúð ok skarlat 45₁₈; oga (gjólífi F) eða ofdrykkjur 45₂₁ 81; skattar ok skyldir fl. st.; í friði ok frelsi 67₁₈ f.; sultr ok seyra 79₁₉; oddi ok eggju 90₁₈; likn. 153₁₄, 168₂₆; með friði ok fagnaði 93₁; orði né eiði 96₂₂ E F; likn. 112₂₀; tauta eða tutla 103₁₅; lás ok lykill 103₂₇ f.; guðs lǫgum ok lyð 106₃ f. (# F 81); lítinn mann ok lágan 106₁₆; lérept eða lín 110₂₁; kurr ok kvittr 116₆ f. F 81; mat ok mungát 123₃₁ F 81; bann ok blótan 129₃₀ E F; bannist um eða blótist 130₂; vápn né vistir 142₁₂ F 81; leiðangr ok liðagjald 144₇ (ikkje F) o. fl. st.; ørr ok óðr 157₄ f. F (likn. 81); stoð ok styrk 157₁₉ E F; fé ok frelsi 173₇; konur sem karla 188₃ E F; bjúgt eða bratt 189₂₈ E F; bót eða bana 193₃₁ f. (herifraa A lak.); bannat eða bǫlvat 194₅; fast ok fagrt 194₂₁; cfr. fagna ok í frið leiða 103₃₅ (likn. E 81).

Stundom er rimordi tvo ord av same roti; sideordna plar ikkje ledene vera daa: lét hann koma ráð ímót ráði 20₂₅ f. (likn. E F 81); cfr. 24₂₆ f.; réð honum ráð 50₁₄ F 81; hélt maðr á manni 110₄; munu því allir fagna várir menn ... ok þeir fegnastir 192₂ f. E (A lak.).

Det kann vera substantiv + tilhøyrande adjektiv som rimar: hinn fátœki flokkr 7₂₃: fljúgandi fugl 20₂₀ F 81; fagran for-

[1] Naar det er rekna upp parallelismar som finst berre i A, men ikkje slike som finst berre i E, F eller 81, so er det ikkje for di kvar av desse handskriftene ikkje har sine serlege dubbel-ordelag. Det er for di A serleg kjem oss ved

Digitized by Google

mála 44$_{14}$ E 81; yfrin efni 96$_{31}$; fáheyrðan fjándskap 106$_{31}$; vís ván 162$_{9}$ E F; fullan fjándskap 194$_{10}$ E (A lak.); skapat skeggit 194$_{20}$ (A lak.).

Eller substantiv med ein genitiv til seg: stafkarls stig 123$_{29}$ f. F 81; búgogn búanda 137$_{30}$; bús búhluti 137$_{31}$ E F.

Verbum + substantiv, specielt objekt: beita þá brǫgðum 15$_{25}$; seg satt 38$_{10}$; likn. fl. st.; sœmd at sœkja 39$_{24}$ E F; viði vaxinn 47$_{26}$ E 81; leita lastmæla 111$_{10}$; falsir fé 130$_{25}$; hit og: skaut þeim skelk í bringu E 303$_{24}$ F 81 (ikkje A).

Verbum + styringi i komplement: í ljós látit 6$_{6}$; í flótta falla 33$_{9}$ E F, 153$_{12}$; ræðr (ryðr E F 81) sér til rúms 39$_{31}$; á hæl at hópa 58$_{13}$ F 81; eytt með eldi 97$_{22}$ E 81; grímdist mót guði 106$_{6}$(likn. andre).

Verbum + andre ord: varast vitrlig ráð 14$_{9}$ (v. ráð v. E); aldri var fyrr farit 18$_{36}$: saman sǫmnuðust 23$_{36}$ E F; likn. 25$_{13}$: er vel vildi 35$_{24}$; litaðist um lengi 105$_{27}$ f. F 81; vei verði 135$_{30}$; biti betr 147$_{33}$.

Subjekt + eit ord i prædikatet: skollr var í skapi 18$_{19}$ f.; hvar erum vér nú allir 41$_{8}$ (bør vel lesast so); fáir fœra mér slíkt 48$_{7}$ E 81; gæti guð til 51$_{7}$ E 81, 53$_{23}$; likn. 101$_{28}$, 127$_{11}$, 153$_{30}$; seint mundi bót bíða 93$_{19}$ F 81; búandinn skyldi bogna við 175$_{30}$ f.: á þat horfir minn hugr 193$_{22}$ f. F (A lak.).

Ymse samanstellingar: kunna fótum sínum forráð 22$_{17}$ f.; láta skapat skera 37$_{16}$ f.; á fiskinni fast 102$_{18}$; mjúkir hirðmenn ok hógværir 103$_{27}$ (likn. andre): seint ætla ek slíkum trúa mega 104$_{18}$; hingat í heim 106$_{2}$ E F; útan af útskerjum 106$_{15}$; rásim fyrir ráð fram 126$_{30}$ f.; báðum blindr 129$_{38}$; allir at úvilja mínum 132$_{16}$ f.; horfinn heilla 140$_{38}$: í málum mestir 153$_{26}$; harðari í horn at taka 189$_{16}$ F.

Tvo setningar bundne saman med rim: sá fekk gagn er guð vildi 19$_{2}$: likn. 37$_{12}$ f.; hinir váru brott eltir er búa létu 19$_{16}$ f.; var búandinn bundinn, en húskarlar hans barðir 24$_{12}$ f.; hvat eru þér þá nema þrælar djǫfulsins ef þér þjónit honum 106$_{36}$ f.: stœði hverjum horn ór enni er mér hyggr illa 107$_{8}$ F 81; gæta með vizku, en veita með mildi 111$_{26}$ f. E F (ikkje tvo setningar): ek em svá gamall sem á grǫnum má sjá 132$_{8}$; [er] hinum úgagn er eigu 137$_{32}$ F 81. I sovorne høve er det eine rimordet ofte eit verbum.

Tri stavar rimar: fátt til félags hvárir við aðra nema féleysi 7$_{35}$: finnumst á feginsdegi, faðir 42$_{1}$ f. F (vt. E 81); fyrst á

Digitized by Google

flóttann er fremstr var 54$_{30}$ F 81; fyrirgert fé sínu ok fjǫrvi 123$_{37}$ (-- ok friði andre): flaug svá fram sem fugl 167$_{16}$ E F; margs manns mein 172$_{17}$ F 81.

Samanslyngde rim: hafa ekki nema þjófa ok ránsmenn ok raufara þræla ættar ok stafkarla sem guð steypi þeim 59$_{8}$ f. F 81 (E annleis); sá maðr er áðr var fullsæll at fénu þá verðr hann vesall [ok válaðr vt. 81] [ok fátœkr vt. E] 111$_{2}$ f.

Mange av dei upprekna dømi er staaande vendingar, som høyrer daglegtalen til; det gjeld baade der som rimordi er sideordna ord og elles. I ættesogone er det og nett i verkelege faste formlar ein serleg finn alliterasjonar (cfr. Meissner, die Strengleikar, s. 219). Sverresoga har daa like vel ved sida av formlane og meir sermerkte samanstellingar.

Nokre faste sentensar som jamleg har stavrim, er *ordtøki*. Av ordtøke er desse uppteikna, og det er visst ikkje fleire i boki: fall er farar heill 36$_{19}$, 175$_{31}$; lifa orð lengst eptir hvern; alt er áðr skapat; ekki kemr úfeigum í hel; ekki má feigum forða; í flótta er fall verst, alle fem s. 50 (i Sverres tale fyre slaget paa Ilevollane); sá hefir er hættir 81$_{29}$ f.; er gott heilum vagni heim at aka 81$_{36}$ F 81; margr kyssir á þá hǫnd er hann vildi gjarna at af væri 101$_{36}$ f.; likn. 107$_{5}$ f.; hit kann vi vel og rekna: opt hit sama svín í akri 103$_{2}$ f.; vidare: sárt bítr soltin lús 106$_{19}$ F 81; í þǫrf skal vinar neyta 174$_{5}$ (A lak.); opt verðr slíkt á sæ, kvað selr, var skotinn í auga 175$_{3}$ f. (A lak.); seint þrýtr þann er verr hefir 179$_{20}$. Minst av ordtøke er det i den fyrste bolken (kap. 1—43) og mest i midbolken (kap. 44—100). Men tilhøvet er ikkje soleis at det gjev rom for noko slag slutningar.

Ordtøket skal med si fyndige form slaa ei sanning fast. Eit spraaklegt middel av eit anna slag til aa prenta inn noko som vert sagt, er *uppatt-taket*. Ein finn det brukt til stilistisk middel nokre gonger, men ikkje ofte, i Sverresoga. Døme: er íbrottu sá Sverrir er við hernaði fór til margra kaupstaða, brottu eru nú ok þeir sǫmu Birkibeinar 103$_{23-25}$; eigi var Magnús trúr, ok eigi var Búriz trúr 138$_{20}$ f. F 81. Cfr. 22$_{20}$, 103$_{18}$ f. — Til aa konstatera skilnad eller likskap millom dei ymse bolkane i boki er materialet for lite.

Hendingar og *enderim* er ein stilprydnad som er mykje mindre brukt enn alliterasjonen i den norrøne prosa-litteraturen (Cederschiøld, Fornsǫgur Suðrlanda V—VI, Meissner, die Strengleikar, s. 217 f.). Ogso med umsyn til dette slag rim kann ein

Digitized by Google

paa sine stader vera i tvil, um det berre er ein slump at tvo ord kling likt, eller um bokskrivaren har laga det soleis med vilje. Døme paa hendingar og enderim fraa Sverresoga: yðr grimmastir er áðr váru vér hollastir 9_{28} E F; erfiðligir ok þungligir 12_{26} E F, og eit par døme til paa -ligr: svefnleysi ok matleysi 20_{14} F 81; vinsæll ok ástsæll 3_{18} 81 (— ok ársæll F), 104_{30}; flutt ok stutt 43_5 E 81; grið ok frið 53_3 81; eigunni ok heilsunni 111_{15} f. Specielt aa merka er 103_{21-23}: rétt*an* hǫfðingja ok vitr*an*, mild*an* ok málsnjall*an*, réttlat*an* ok friðsam*an*, ágæt*an* ok øruggg*an* til *land*varnar ok allrar *land*stjórnar (likn. andre). Her er det tydeleg tanken at alle dei einslydande, klangfulle endingane skal gjera sin verknad ved sida av framrimi og so det uppatt-tekne land- i dei tvo siste hovudordi. Tvo sjølvstendige rimord har vi i ein sentens A 129_{31} f. og F: munu þeir í banni [v e r a vt. E 81] er bannsverk g e r a. — Rimi er for det meste ikkje mykje karakteristiske. Desse slag rim er ikkje heller so mykje brukte i Sverresoga at det er noko utmerkjande for henne; og ikkje er dei brukte so at det er specielt utmerkjande for nokon serskild bolk av soga. Mest finst det etter maaten av dei i den fyrste bolken (kap. 1—43).

Samanlikningar brukar ikkje dei eldre sogone so mykje, og det er mest staaande formlar dei brukar. Samanlikningane i Sverresoga er og mykje staaande vendingar fraa daglegtalen, slike som var allemanns-eige. Men det finst og stader der dei har ein meir personleg farge, og bilætet er meir uvanlegt. Dømi som er noterte, er desse:

Samanlikningi eit *sem* + ei heil setning: svá var at sjá í fjallit upp sem í loga sæi 92_{28}; fyrir þessum flota var svá at sjá á sæinn sem þá er stór regn eru í logni 98_2 f. (Vidare staar: þessi skúr leið skjótt yfir, ok var þat ǫrvadrífa. Dette er vel det bilætet som er mest gjenomført i soga); hljóp til skipanna sem hann væri ørr [ok óðr vt. E] 157_4 f. (rein formel); fell á golfit sem hann væri hǫggvinn 161_{12} f. F 81 (likeins); herr bónda var alt norðr ok út at sjá sem í skóg sæi 175_{12}; [lágu Tunsbergsmenn] svá þykkt sem unnvǫrp væri 176_{21} f. Nemnast kunde her den staden der møda som Sverre hadde er samanlikna med ulukka aat kongeborn i stykmødresogor (kap. 7).

Samanlikningi *sem* + substantiv: gneistaði sem af [glóanda A] járni 2_{16}; sǫkk flotinn sem steinn 13_{26}: hljópu hingat ok þingat sem mýss í holur 16_{11} f. F 81; taka þá í kvíum sem sauði til

Digitized by Google

skurðar 25$_{3}$ *f.*; likn. 96$_{34}$ *f.* (vt. her F) og 97$_{12}$ *f.*; hjoggu þá niðr bœndr sem búfé 54$_{31}$ *f.*; [hengja upp] sem einn krákuunga 68$_{6}$, 106$_{26}$; berjast í einvígi sem [þær vt. E] kempur [er etc. vt. E] 68$_{33}$; [hógværir vt. A] sem lamb, ágjarnir sem léon 111$_{24}$ *f.*; [hafi] (ú)trygð sem refrinn 138$_{18}$; í málum mestir sem refr í halanum 153$_{26}$; flaug svá fram sem fugl 167$_{16}$; skjótir á fœti sem dýr 187$_{33}$; [þénit vǫmbina] sem verkmenn við þúst 189$_{21}$ *f.* Dei fleste av dette slag samanlikningar, og specielt mest alle dei vanlegaste av dei, er tekne fraa dyreriket.

Samanlikningi ligg i eit samansett adjektiv: snjóhvítr 10$_{9}$ E F; dauðadrukkit 40$_{13}$ E F.

Ein kann ikkje segja at samanlikningane samlar seg i nokon speciell bolk av boki. Dei er spreidde jamt utover.

Tillaup til aa bruka *maalande ord* er gjorde her og der i alle bolkane. Det er daa stødt korleis pilene aat birkebeinane (ikkje aat fiendane) kvin, korleis merket aat Sverre flyg, forfattaren skildrar: ǫrvarnar flugu hvínandi yfir hǫfuð þeim 16$_{5}$; likn. 48$_{29}$; þar gnæfaði merki yfir þeim 26$_{1}$ *f.* F 81; likn. 54$_{28}$; því næst dundu á þá vápn Birkibeina 54$_{29}$ (drifu F); skúturnar brúnuðu at þeim í sundit 82$_{19}$ *f.* F 81; sverðin glituðu á lopti E 39$_{35}$ F 81 (vt. A). — *Maalande tilleggsord* er ikkje brukte soleis at det er noko sermerkjande for Sverresoga, eller soleis at vi av det kann draga slutningar um forfattarskapen.

Vendingar som ikkje nemner saki beint fram, men skriv um, finn ein av og til. Det er mest *umskrivingar* fraa dagleg-talen som er nytta. Her er nokre døme: þess hlutarins er oss gegndi sízt hvárumtveggjum at missa (ɔ: livet) 8$_{8}$ *f.*; blístra í spór honum 25$_{9}$; mínum mǫnnum leiðist beltadráttr þessi 79$_{25}$ *f.*; komnir náliga í botnholu 81$_{26}$ *f.*; hlaupa um horn þeim 82$_{33}$ *f.* (annleis F) cfr. 189$_{16}$ F; bað þá elda þar baðstofur [ok taka at verkakaupi slíkt er þeir vildu vt. E] 88$_{12}$ *f.*; ván eiga bakelda eða smíðarkol, þar sem nú eru bœir þeira 88$_{26}$ *f.*; likn. 163$_{13}$ *f.*, 167$_{13}$ *f.*; biði þar hunds ok hrafns 92$_{32}$ (vanleg umskriving; likn 97$_{26}$ *f.*); [Magnús konungr sagði at] Birkibeinar . . . munu vilja hafa gǫngudrykkju við yðr; mun þeim svá þykkja sem þér ætlit nú at skenkja þeim 92$_{8-10}$. Dette er eit av dei meir gjenomførde bilæti; Sverrir konungr hefir nú beygt halsana á meirum stórbukkum en þér erut 103$_{16}$ *f.*; sópa ekki hagliga um tún (ɔ: plundra) 154$_{32}$ *f.* E F cfr. 103$_{25}$ *f.*; sýnist mér svá sem hér váði alt saman

Digitized by Google

kalfar ok ulfar 107₈ er bibelsk talemaate; det er derimot ikkje bilætet s. 134₉ f.: Danir myni enn ala oss ulfa; — kann vera at yðr þykki rumborat sáld mitt 107₄ f.; [hafi] hera hjarta 138₁₈ (daglegtalen); þessir hafa þvílíka kaupferð sem hinir fyrri 176₁₄ f. F 81 (ɔ: dei fer etter ulukka). Ei vending som oftare gaar att er den: „gildra til nǫkkurra veiða, ef í hendr bæri"; ho finst soleis s. 26₁₆ f., 34₉ f., 47₂₃, 69₂₃. Substantivet veiði og verbet veiða finn vi elles og, t. d. s. 148₂₈ E F, 171₂. Og so har vi fleire gonger adjektivet veiðibráðir, som raamande er brukt um dei gløypske birkebeinane: s. 77₅, 82₂₆, 181₁₁. „gildra til veiða, ef" etc. kjem att oftast i fyrste bolken (kap. 1—43), seinare berre ein gong eit lite stykke ut i midbolken. — Talen um aa elda badstovor, um bakeld o. likn. finn vi 4 gonger etter kap. 43, fyre ingen gong.

Oftare freistar soga aa faa fram ein stilistisk verknad med aa setja *tvo alternativ* eller *motsetningar* (antitese) *upp imot einannan;* og ein kann ikkje negta at det kann vera fynd i samanstellingane. Døme: þótti sér lítil ván þaðan uppreistar er aðrir bræðr hans fengu steyping 5₃₂ f.; þeir menn er meirr váru ǫfundar fullir en gœzku 6₂₂ f. E F; mjúklæti — ofmetnaði 16₁₃ f. F; hann mun eigi þar mikit á leggja er lítit er til gert 22₂₄ f. E F; lúta með góðum hlutum til guðs miskunnar — hrapa með úráðum í fjándans hendr 22₃₀ f.; þá ættim vér at verja þeim bœinn, en eigi þeir oss 30₉ f. F 81 cfr. 37₂₈; sé ek þann nú margan hér hryggan — er fullkátr myndi vera, ef 43₁₀ f.; taka erfiðan róðr til lítilla gœða 81₂₆ 81; meira hóglífi ok minni mannhætta 90₁₉ f.; sá kallar nú frændann, er fyrir skǫmmu kallaði fjándann 107₆; margr er áðr var fullsæll, gekk snauðr íbrott 158₇ f. F 81; þetta var mælt en eigi gert 179₃₂. Her og gjeld det at ein ikkje sjeldan finn ordelag som høyrer daglegtalen til, serleg millom dei dømi som ikkje er nemnde (vel t. d. uppstelt mot illa, gott mot ilt). — Um dette slag samanstellingar torer ein segja at dei etter maaten samlar seg i rikare mengd i den fyrste parten av boki (kap. 1—43) enn seinare.

Um *skjellsord* og utneimne i soga skyt vi inn eit par ord her. Ein kann ikkje venta ho skal vera fri for slikt, so uppøst ei tid som ho er ifraa. — Sverre er kalla prestr for spott s. 37₂₆, ₂₈, 90₂₃, 160₁₆, 163₉ (her berre A), eller djǫfulsprestr 40₂₄, fjándinn 22₂₂, guðníðingrinn 136₃, bikkja 192₁₆ (A lak.). Dei fleste utnemni paa han er „religiøse". Sverre har sine skjellsord att um uvenene

Digitized by Google

sine. Han brukar tilnamni skakki um Erling jarl (68₃, 119₁₉), blindi um erkebiskop Eirik (129₂₉, 133₆), Kyrpinga-Ormr um far aat Erling jarl (106₁₀). Nett av di at berre han brukar desse tilnamni, ser vi at det er klengjenamn. Biskop Nikolas kallar han skaufali 138₂₅, 141₂, og andre kallar biskopen níðingrinn 136₁₀; heklungane kallar Sverre for gullhalsarnir 101₂₃ (cfr. mjaðaríslrurnar þeira Víkverja 50₃₀), baglane for eiðrofar ok konungsníðingar 168₂₇ f. Andre skjellsord og utnemne er: vasikampr kap. 22 (A 24₃₇: búǫndum), brukt av forfattaren sjølv um bonden, djǫflarnir 70₃₃, brukt av ein birkebein um heklungane, fjándalimirnir gestirnir 97₂₀, brukt av Aasbjørn Jonsson um gjestene aat Sverre, þorparason 97₂₁, um Ulv av Lauvnes; cfr. og hafhrútar 163₁₂, brukt av biskop Nikolas um skipi aat Sverre, og det nedsetjande verbet harka 30₂₄. Skjellsordi i det heile er liksom dei um Sverre for ein stor part „religiøse"; ofte skuldar dei og motparten for truløyse, og so spottar Sverre uvenene sine for rikdomen deira, og dei att spottar birkebeinar for at dei er komne or smaa kaar. — Den tettaste samlingi av skjellsord er i „talen" aat Torstein Kugad, som han heldt daa han laag paa kne for kong Sverre og bad for seg, for di han hadde svike kongen (s. 161).[1] Denne talen er eit fint døme paa kor livs livande soga er, og skori ut or det verkelege livet. Ingen kunde ha ei laakare sak aa verja enn Torstein, og i sovorne høve trengst det kraftige ord.

Kunstig stilpryd — skjellsordi talar vi ikkje um — finst i det heile i noko større mun i Sverresoga enn i klassiske sogor flest. Det er serleg i dei lengre talane ein finn parallelismar, bokstavrim etc. Det gjeld for talane aat Sverre, og det gjeld for talane aat andre, soleis t. d. talen aat kong Magnus fyre slaget i Norefjorden. Den talen som er rikast utstyrd, det er Svinapeter sin tale for Bergens-mennene. Der er spraaket so at talen godt kunde forsvara romet sitt i ei romantisk soge eller i ei av forteljingane i Strengleikar.[2] Ogso stutte replikkar har ofte alliterasjon og faar stundom ei sentens-liknande form („eigi fór

[1] A har: djǫfulsmǫnnum, villubyskup, níðingarnir, falsarar o. fl.

[2] Svinapeter har ikkje halde talen soleis som han staar i soga. Det er forfattaren som har laga talen. Og vi faar som ei kjenning av at han har slept seg laus og har vilja laga eit rettelegt kunstverk i same stil som dei seinare romantiske sogone. Og eit kunstverk er det; for talen er baade morosam og godt ihopsett, og framifraa karakteriserande for personen som han er lagd i munnen paa.

Digitized by Google

svá, þá er *vel vildi*"; „*fáir fœra* mér slíkt"). Gjenom heile Sverresoga er det so at talane er rikare paa stilpryd enn prosaen ikring. I dette stykket er ho i samhøve med klassiske sogor elles; for i dei og raakar ein paa parallelismar m. m. serleg i direkte tale (cfr. Meissner, Strengleikar s. 219). Av dei ymse bolkane i soga har den fyrste (kap. 1—43) meir med alliterasjonar, synest det, og antitetiske samanstellingar enn midbolken og specielt slutten, og i det heile kann ein segja at han nyttar litevetta meir kunstige stilmidlar enn resten av boki (specielt enn slutten).

I eitt punkt, som vi ikkje har nemnt, skil stilen i fyrste luten seg tydeleg ut: forfattaren gjev seg der rett som det er til aa *ræsonnera* og *forklaara*, i di han bryt av forteljestraumen for ein augneblink. Det gaar han som so mange naar dei skal ræsonnera, at stilen vil verta vriden og tung. Stavrim og dilikt er det og noko meir av paa sovorne stader enn elles. Seinare i boki er forteljingi meir fri for slike avbrot.

I dei klassiske sogone er det sjeldan so at *forfattaren vender seg direkte til publikum* (aahøyrarane, lesarane). I Sverresoga hender det fleire gonger. Soleis er det ei direkte tiltale-setning i kap. 15 (s. 15$_{32}$), og i kap. 18 fyrsten vender forfattaren seg i ein lengre tiltale til dei som høyrer (eller les), med ei høgtidleg utsegn um at han vil segja sant. Kap. 19 (s. 21$_{35}$ *f.*) nemner han etter A igjen dei som lyder til fraasegni hans, og i dei andre handskriftene og er ordi iallfall halvt direkte vende til publikum. Endeleg talar forfattaren kap. 92 (s. 99$_{13}$ *ff.*) til dei som lyder til fraasegni. Vi finn dette slag tiltale baade i fyrste bolken og i midbolken, men oftast i fyrste bolken (tvo-tri gonger mot ein).

Den som vil gjera seg upp ei meining um upphavet til Sverresoga, lyt av og til venda tilbake til prologen. I dei høvi vi har nemnt, vender forfattaren seg til publikum paa vigtuge stader og skal auka spaningi eller fyrebu paa det som skal koma. I prologen vender han seg til det paa ein annan maate: med *ei orsaking for at ikkje alt kjem med*. „Det kann vera at dersom dei faar sjaa denne boki som kjenner vel til hendingane, so vil dei tykkja at det er fare snøgt over mange stader, og at mangt staar att som kunde vera forteljing verdt." Ei liknande orsaking for at ikkje alt er medteke, kjem att kap. 71: „Det vore mangt (anna) aa fortelja; men vi vil like vel bera fraasegn

Digitized by Google

mest um dei tilburdane som synest oss merkelegast, og kongane sjølve var til stades ved" (s. 77$_{30-32}$); liknande igjen kap. 149 (s. 157$_{12-14}$) og kap. 163 (s. 176$_{38}$ ff.). Det er i midluten og den siste luten desse tri siste merknadene staar, i den fyrste luten av sjølve soga finn vi ikkje noko tilsvarande. No kann ein rekna det for visst at prologen har ikkje vorte til paa same tid som Gryla, men seinare. Skulde ein i det, at ein tanke fraa prologen kjem att fleire gonger i dei tvo siste lutene, men ikkje i den fyrste, sjaa eit vitnemaal um ein nærmare samanheng millom prologen og dei tvo siste lutene? Skulde det vitna um at desse tvo bolkane (som til saman umfatar kap. 44—slutten) har vorte til paa same tid som prologen og altso ikkje, nokon av dei, høyrer med til Gryla?

Sverresoga citerer tvo slag kjeldor. Det er *brev* og *munnlege fraasegner*.[1] Brev er nemnde kap. 9, 11 og 14 (same brevet i desse siste tvo kapitli), 45 (tvo brev), 50, 111 (tvo brev), 121 (tvo brev), 124 (tvo brev), 125 (og ei jordebok er nemnd her), 127, 128, 136, 145, 177, 180. Mest alle desse brevi, som for størsteparten er til eller fraa Sverre, er nemnde etter kap. 43. Men det vil ikkje segja mykje for vaart spursmaal. Det ligg i saki si eigi natur at røvarhovdingen Sverre ikkje hadde so stort brevskifte som kong Sverre.

Dei munnlege fraasegnene som soga nemner, er av tvo slag; det er det som Sverre sa, og det er det som „alle sa", „folk sa" o. likn. Sverre er nemnd som heimelsmann kap. 5, 33, 40, 43 og 49. Tilvisingane til det „alle sa" o. likn. finst kap. 40, 58 (tvo gonger), 71, 74, 80, 86, 93, 115, 120. Kap. 40 skal vi setja ut av rekningi, av grunnar som vi seinare skal nemna.[2] Vi faar daa at fyre kap. 43 er det vist berre til Sverre, etter kap. 43 er det og vist til Sverre — færre gonger enn i fyrste bolken —, men hovudsakleg til folketale — til „manna frásǫgn", som prologen segjer er ei kjelde til „hinn síðarri hlutr". Det *er* ein skilnad her, anten ein no vil leggja stor eller liti vegt paa han.

Dei *draumane* i soga som er utførleg fortalde, staar alle i den fyrste bolken (kap. 2, 5, 10, 42). Stuttare fortalde er eit par draumar kap. 163 og 180.

[1] Dei skriftlege historiske uppteikningane som prologen talar um, er ikkje nemnde i sjølve soga.

[2] Sjaa her nedanfor s. LXXV—LXXVI.

Digitized by Google

Talane i soga. Ein av dei ting som karakteriserer Sverre-soga, er dei mange talane ho har, specielt Sverre-talane. Det har vore sagt at talane liknar einannan gjenom heile boki, og det har vore sagt at det er ein viss ulikskap millom dei som staar i den fyrste bolken (kap. 1—43 (39)) og dei som finst i dei tvo seinare bolkane, og endeleg at i dei tvo fyrste bolkane liknar talane einannan, men dei i den siste bolken skil seg ut fraa hine.

Vi skal fyrst gjeva ei stutt oversyn over talane.

Det er ikkje so faa personar som er førde fram „talande". *Birge jarl* svarar dei birkebeinane som vil ha ein av sønene hans til hovding med eit slags tale (kap. 9), erkebiskop *Øystein* har korteleg ordet kap. 28 og 39; kong *Magnus* held tale paa tinget for orkdølene kap. 69, for Tunsberg-mennene kap. 84, og han held eggjingstalar til mennene sine baade fyre slaget ved Nordnes og fyre slaget i Norefjorden (kap. 53, 89); fyre slaget i Norefjorden talar og heklunge-hovdingen *Aasbjørn Jonsson*, kap. 90. Fleire eller færre ord er lagde i munnen paa *Olav jarlsmaag* (kap. 120, fyre slaget i Florevaag), *Hallkjell Jonsson* (kap. 120), *Harald Maddadsson* (kap. 125), biskop *Nikolas* (kap. 135 og 155), overlauparen *Torstein Kugad* (kap. 152 og 153) — den eine gongen spottar han Sverre, den andre gongen bed han um naade —, *Sigurd jarlsson* (kap. 177). Av dei trufaste venene aat kong Sverre har *Gudlaug stallare* ordet kap. 33 — han ber fram tri vilkaar som Sverre er viljug til aa slaast paa —, *Haavard jarlsson* kap. 51 og 99 (siste gongen ikkje i Eirspennill), *Svina-peter* kap. 96 (i Bergen); av aalmugen talar ein bonde *Helge* paa Fyrileiv kap. 138. Men dei fleste og dei merkelegaste talane er lagde i munnen paa *Sverre*. Regelfast talar han fyre kvart vigtugare slag. Soleis fyre slaget ved Hattehamaren (kap. 27), slaget ved Hørtebru (kap. 29), slaget paa Kalvskinnet (kap. 35), slaget paa Ilevollane (kap. 47), slaget ved Nordnes (kap. 52), fyre overfallet paa Bergen 1183 (kap. 76), fyre slaget i Norefjorden (fleire stubbar som er skilde aat, kap. 88), slaget i Florevaag (kap. 120), slaget i Oslo 1197 (kap. 134), fyre det fyrste overfallet paa baglane i Bergen, Bergens-sumaren (fleire mindre stubbar, kap. 147), fyre slaget paa Strindsjøen (kap. 158 og 159). I desse talane, som ikkje paa nokon maate har den same interessa alle saman, rettleider han mennene sine og gjev instruksjonar for slaget, og i dei merkelegare av dei styrkjer

Digitized by Google

han hugen hjaa birkebeinane og eggjar dei. Eggjingstalar finst og kap. 143 og 164; jamfør dessutan talen kap. 81 (s. 882₁–₃₀). Til typen eggjingstalar høyrer og talane aat fiendsmennene til Sverre kap. 53, 89 og 90. Um utvegar ut av uføret talar Sverre kap. 73. Etter slagi held han sigersorasjonar. Soleis kap. 38, etter slaget paa Kalvskinnet over Erling jarls grav, kap. 94, etter slaget i Norefjorden, og kap. 99, etter jordferdi aat kong Magnus (dette er den lengste talen som er referert), kap. 136, etter slaget i Oslo mot baglane 1197, kap. 165, etter sigeren over bøndene i Oslo 1200. Ein tale etter fullgjort og velgjort verk er og talen for Mariesudi daa ho var sett paa vatnet, kap. 80. Ei karrikert etterlikning av sigersorasjonane aat Sverre er talen aat Svinapeter kap. 96. Nokre faa gonger vender Sverre seg til mennene sine og spør um raad (kap. 51, 52, 88). Stundom er han moralforkynnar og uppsedar: i talen under uveret paa fjellet kap. 20, talen mot ovdrykk kap. 104, talen i Tunsberg um aa visa miskunn mot baglane kap. 179; jamfør og den stutte talen til helsingjane kap. 26 um aa syna næstekjærleik; refsar, for ulydnad eller for blaudskap, er han i fyrsten av talen i Grøningsund kap. 133, i ein tale til Bergensmennene kap. 146 og i talen i Tunsberg um at mennene hans skulde halda ut, kap. 176. For seg sjølve staar talen til birkebeinane som vilde taka han til hovding kap. 8 — der dreg han seg undan —, svartalen til Harald Maddadsson jarl kap. 125, talen mot Eirik blinde kap. 121 og talen til biskopane paa møtet i Bergen 1195 um at dei maatte halda truskapen mot han, kap. 126 — baae desse kjem kyrkjestriden ved —, den stutte talen til trøndene kap. 154 — Sverre bed um hjelp —, avskilsordi hans fyrr han døydde kap. 180. — Av samtalar kann specielt nemnast samrøda millom Erling jarl, Sigurd Nikolasson og Jon av Randeberg kap. 34, ordskiftet millom kong Magnus og kong Sverre paa Øyri i Nidaros kap. 60, ordstriden i Seimsfjorden kap. 131. Um dei tvo fyrste gjeld det at dei har ein plass i økonomien aat soga; den tridje har bokskrivaren meir sett inn til moro for seg og lesaren. Tingingar millom erkebiskop Eirik og kong Sverre er for ein part fortalde att i direkte (sam)taleform kap. 117.

Med umsyn til tanke-innhaldet er det ein innbyrdes skyldskap millom mange av talane aat Sverre, i di eitt og same motivet kann koma att i tvo eller fleire talar. Um seg sjølv

Digitized by Google

nemner han soleis i talen til dei naudstadde birkebeinane kap. 8, at han er komen fraa eit utskjer; han tek det upp att i ei vel vald vending i talen i Bergen etter jordferdi aat kong Magnus, kap. 99, sjølvsagt for at det skal falla meir i augo kor høgt han er komen. Det same motivet som her i kap. 99, at Sverre ikkje er so vesall som det ris til etter det ytre, finn vi att i tiltalen til Sigurd Lavard og nokre andre rømande birkebeinar i Oslo 1200 kap. 164,[1] og i talen i Tunsberg um aa syna miskunn mot dei overvunne baglane kap. 179.[2] Um motmennene sine Erling jarl og kong Magnus har han i fleire talar det aa segja, at dei har synt ovmetnad, som er Gud imot, med aa riva magti til seg (kap. 38 og 99); og gong paa gong minner han um uretten som han lid av fiendane, og um all møda som han har havt for aa vinna retten sin og riket (t. d. kap. 35, 38, 59, 88, 99, 179, 180). Naar han eggjar birkebeinane sine, so vender han seg sjølvsagt ofte til soldataandi og korpsaandi hjaa dei: paa flugt er fall ærelaust (kap. 29, 47, 147), „heita má þat Birkibeinum hvǫt," nemleg at noko er so faarlegt at det er mesta uraadlegt (kap. 76), birkebeinane trivst best med aa staa over andre i mod og djervskap (kap. 147), fienden veit ikkje korleis birkebeinane er vane til aa bruka vaapni — med desse og liknande ord driv han dei oftare fram. Men naar han ikkje talar specielt til soldataandi, so er det mest stødt til primitive, lægre instinkt han appellerer: æregiren (t. d. kap. 35), hemnhugen (t. d. kap. 35, 159), herjehugen (kap. 81), vinningssykja (t. d. kap. 47, 94), eller dei reine proletarinstinkt (naar han talar um mjødistrane aat vikverjane kap. 47; um gullhalsane kap. 94 i ein sigerstale). Sjeldan vender han seg i eggjingstalane til høgre kjenslor hjaa mennene sine; det er daa etterlikningsverdige fyredøme han steller fram for dei: dei gamle birkebeinane kap. 143, 164, dei som var i forneskja kap. 176. I talen fyre slaget paa Ilevollane talar han sterkt til lagnadstrui.

Den uppatt-tekne appellen til ikkje altfor høgtliggjande eigenskapar hjaa birkebeinane hindrar ikkje — det er ikkje noko underlegt i det, og ein skal ikkje draga slutningar um hyklarskap hjaa Sverre for det — at det er eit religiøst drag i svært

[1] Dei gamle birkebeinane fann at eg var ikkje so svært modig; men kann de fylgja meg, skal eg takka dykk, er meiningi i det han der segjer.

[2] Sverre minner her um korleis han hadde vorte hædd og svivyrd av fiendane. Men „kven av dykk tykkjest større enn eg og vil ikkje tola aa jamnast med meg?"

Digitized by Google

mange av talane hans. Han citerer skriftord (kap. 20, 99), tek døme fraa Bibelen (kap. 99), og held ei preike mot ovdrykk (kap. 104). Talane fyre slagi endar oftare med ei bøn til Gud um hjelp (kap. 47, 88, 147; cfr. dertil sigerstalen kap. 94, og so kap. 120 der det er motparten som sluttar talen soleis), og i sigerstalane kann vi finna ei pliktskyldig takk til Gud (kap. 94, 136, cfr. og kap. 80 og 180). Sverre viser til Guds styring (kap. 35, 38, 94, 99) og bed Gud skifta rett millom han og fiendane hans (kap. 52, 180). Han talar um at han er skyldig for Gud og treng Guds miskunn (kap. 20, 125, 179); men so segjer han at han og vil tilgjeva uvenene sine, eller han ynskjer dei Guds tilgjeving (kap. 38, 80, 125, 179, 180). Karakteristisk er det korleis Sverre paa eit par stader kombinerer det religiøse og so eit verdslegt, ikkje so serleg respektabelt motiv naar han skal verka paa aahøyrarane. Han talar til helsingjane kap. 26, fyrst um den religiøse skylda deira, og so bed han dei tenkja etter kva godt dei har aa løna Erling jarl og kong Magnus for! Og etter slaget i Norefjorden talar han til mennene sine, kap. 94, og bed dei taka seg av liki aat fiendane paa kristenmanns vis; for daa vil dei baade fortena seg takk av Gud, og gods attpaa!

Den eigenskapen som meir enn noko sermerkjer talane aat Sverre, og det i alle bolkane i boki, det er at dei er so fulle av ironi og spott. Sverre spottar fiendane fyre slaget, han talar hædande ord mot Erling jarl daa han staar over gravi hans (kap. 38), finn aat erkebiskop Eirik, for di han har vorte blind, og for di han har liti raad i utlægdi (kap. 121, 126), og hæder biskop Nikolas, skaufhalinn (kap. 133). Han harcellerer over dei som held han for utsending fraa den vonde (kap. 99), og sparer ikkje aa sneida sine eigne birkebeinar, anten det no er for di dei fer med uspekt der dei skulde fara fredsamt fram (kap. 81), eller for di desse ville karane faar det braatt med gudlegskap naar dei kjem i knipe (kap. 164), eller for at dei viser for lite traalynde (kap. 179). Um det so er avskilstalen daa Sverre skal døy, so finn vi ein ironisk brodd der.

Den aandi som gaar att i Sverre-talane, er mangslungi som Sverre sjølv, men ho er den same gjenom heile boki. Oftast staar det kulde av det han segjer, nett for di han er so ferdig til spott og kallar so mykje paa utiltalande instinkt. Men det finst og talar der ein baade mandig og mild tone

Digitized by Google

kling utan misljod: talen paa fjellet under uveret, talen i Tunsberg um miskunn mot baglane.

Naar ein ser paa innhaldet av Sverre-talane, finn ein daa ikkje noko som leider ein til aa setja skilet millom Grylaluten og det andre paa den og den staden og ikkje andre stader.

Ser ein paa stil og komposisjon, so kann det ikkje negtast at etter kap. 104 — som inneheld talen mot ovdrykk — kann ikkje talane mæla seg med dei beste talane tidlegare i boki. Her er altso en viss skilnad. Men ein maa agta seg for aa gjera han skarp; for i dei siste talane aat Sverre, dei som han heldt i Tunsberg, og avskilsordi hans fyrr han døydde, er det baade kraft og stemning.

Med umsyn til noko slikt ytre ved talane — baade Sverre-talane og dei andre — som talet deira og umfanget, er det ikkje, det eg kann finna, nokon nemnande ulikskap millom dei tvo fyrste bolkane. I den tridje bolken er stubbane med direkte tale i det heile stuttare enn i dei fyrre bolkane; nokon retteleg „stor" tale finst det ikkje etter kap. 104. Den „største" er talen i Grøningsundet kap. 133.

Til slutt vil vi sjaa litt paa tendensen i soga, um han er eins fraa fyrst til sist.

Forteljemaaten i sogone let i regelen ikkje forfattaren personleg stikka seg fram og syna sin medhug og mothug. Og um Sverresoga er det sagt at ho er rett upartisk (F. Jónsson). Det er no sanningi med noko modifikasjon. Paa ymse stader i soga bryt forfattaren ut fraa den strenge objektiviteten; ein merkar kva han tykkjer, og sporar ein medviten vilje til aa verka paa lesaren i ei serleg leid. Alt i tilvisingi til stykmødresogor (kap. 7) kann vi skimta sympatien hans, at den er med Sverre. Og vi skimtar han i smaa innskotne setningar og tillegg her og der. Som t. d. i setningi: „Eigi kom mikill flokkr í hans fǫruneyti" s. 637 f., som soga skyt inn fyrr ho nemner kor stort fylgjet aat Sverre var daa han for til syster si, Cecilie, nemleg ein mann: lesaren lyt tenkja litt og faar medkjensle med Sverre, so einsam han var.

Forfattaren feller dom over motmennene aat Sverre. Han kallar dei mennene hjaa Birge jarl som vilde lokka jarlen til aa drepa Sverre for „meirr ǫfundar fullir en gœzku", og for „skammsýnir" (s. 623 f.). Og han vil ha fram um bøndene paa Hadeland at dei synte seg svikfulle (þessi sáttarfundr var eigi

Digitized by Google

ætlaðr prettalauss af búǫndum s. 18$_{12}$ f.). Samanlikn og at den verste motmannen aat Sverre, Erling jarl, vert sverta i samtalen millom jarlen, Sigurd Nikolasson og Jon av Randeberg i kap. 34 og i den stutte talen aat erkebiskop Øystein i Bergen, kap. 39.

Ofte kjem spott over uvenene aat Sverre til synes, eller glede naar det gaar dei ille. Dei trøndske hovdingane som ikkje fall for Sverre i det fyrste slaget han heldt ved Nidaros, dei, staar det (kap. 15), ljop hit og dit, „sem mýss í holur" (E annleis). Etter slaget, „daa gjekk mange med mjuklæte til han som fyrr hadde blaase mot han med stor ovmetnad." Straks etter staar det at nokre fiendar „fekk den kjøpferd at dei selde klædi sine og vaapni mot „knuskan ok svívirðing";" og ein annan fiendeflokk fekk „den same marknaden som dei fyrre." Ein ser for seg, korleis forfattaren gottar seg. — „Tóku þeir betra ráð," staar det ovmodigt kap. 16 um nokre bønder paa Hadeland som gav seg med ein gong daa birkebeinane lyfte vaapni. — I kap. 17 er forfattaren spitig mot Hallvard paa Saastad og lendmennene paa Hedmark, som fekk ubodne gjester til den drustelege veitsla si, og kap. 21 mot bonden Torgrim, som tenkte aa fanga Sverre, men sjølv vart fanga og var glad til han slapp med bøter. Det er ein maner i fyrsten av soga at forfattaren fortel um planane eller fyrebuingane aat uvenene til Sverre, og so kjem han med ei spitig vending og segjer korleis Sverre slær raadene deira overende. — Forfattaren er kaut i ordi naar han fortel um heklungane at dei flyr: „flýðu þeir þá harðast til skipanna er áðr hǫfðu mest eggjat uppgǫngunnar" (s. 78$_{36}$ f.). — Kap. 156 segjer han um mennene aat biskop Nikolas, ein gong birkebeinane forfylgde Nikolas, og biskopen eggja mennene sine so ofseleg, at dei maatte ro undan: Biskopen turvte ikkje eggja mennene sine so mykje; for hugen deira var stor nok til aa ro undan. — Naar ein les korleis forfattaren kap. 148 skildrar det fyrste overfallet som birkebeinane gjorde paa baglane daa dei laag for borgi i Bergen, Bergens-sumaren, er ein ikkje i tvil um kvar han har samhugen sin. Han gled seg over mannefallet millom baglane og legg glans over striden aat birkebeinane. I kapitlet etter (149) skriv han so ironisk: Baglane heldt seg (etter denne striden og andre stridar seinare) noko fraa borgi og byen, „og tykte ikkje dei laag so laust fyre som dei hadde tenkt." — Ogso i forteljingi um striden i Oslo 1200 millom birkebeinane og bøndene (kap. 163—165) er det lett aa sjaa kven samhugen

Digitized by Google

hans fylgjer. Han har moro over bøndene naar dei er uhepne; sjaa t. d. s. 176$_{6}$ f., 178$_{27}$ f., 179$_{36}$, 180$_{16}$ f., eller s. 180$_{11}$ f.: „fundu þá bœndr at þeir mundu smærra steikt hafa en þeir ætluðu“ — med desse ordi fortel han at bøndene trudde dei hadde slege i hel kong Sverre, og so var det berre ein lendmann. Paa den maaten fortel han ikkje um vanlukka aat birkebeinane. — Forteljingi kap. 168 er spiteleg mot dei bøndene som der er med baglane, for di dei synte tviking og udjervskap. — Partistoda aat forfattaren syner seg i ei umskrivande vending som: „váru þar fyrir þeir menn (nemleg birkebeinar) er þeim veittu embætti,“ i den maaten ho er brukt paa. Ho finst paa tvo stader, kap. 142 (A F 81) og 163 (alle). — Forfattaren har glede av aa maala ut korleis birkebeinane øydelegg fiendane sine: pilene deira kvein over trøndene, vaapni deira dunde paa bøndene, birkebeinane hogg bøndene ned som bufe. Alltid naar soga har sovori utmaaling, so er det verknaden aat vaapni til birkebeinane, deira framgang ho skildrar.

Naar soga kjem til stader der det knip for birkebeinane, vert forfattaren heilt teken, og eit lite utslag syner seg i forteljingi. Soleis i forteljingi um Nordnes-slaget. Daa kong Magnus og mennene hans heldt paa aa faa overhand og vilde til aa gaa upp paa skipi aat birkebeinane, daa, segjer han, og ordi viser at han er med, „reis upp margr sá er áðr hafði fallit fyrir grjóti ok vápnum, ok dugði hverr sem mátti“ (s. 60$_{17}$ f.).

Han har age for krigsdugen og djervskapen aat birkebeinane og kann ikkje dylja det stødt. Um birkebeinane under slaget i Florevaag staar det at dei var vane med arbeidet (aa slaast), „svá fóru þeir kœnliga“ (s. 127$_{35}$). Og daa det saag spelegt ut for birkebeinane i slaget ved Torsbjorg, daa „tok dei alle eitt raad, og ingen turvte læra av den andre“ (kap. 143). Forfattaren lyt leggja til etter han har fortalt um korleis Sverre fekk tak i alt feet som baglane skulde vakta for bøndene Bergens-sumaren: No skorta det ikkje paa mat, „enda var drengiliga eptir sótt“ (kap. 148 fin.). Bondeheren som fall over kong Sverre i Oslo 1200 var so stor at det syntest umogelegt aa gaa imot, „for dei som ikkje var fullkomne røystemenn“ (s. 175$_{23}$). Sjølve Reidar Sendemann lyt gjeva Sverre ein kompliment (kap. 160).

Til tendensen høyrer det naar forfattaren skriv nøgje um at heklungane vanhelga kyrkjone, og at dei pinte birkebeinar

Digitized by Google

(kap. 62). Uvenleg er skildringi av korleis baglane bar seg aat daa Torstein Kugad hadde gjeve upp borgi til dei (kap. 137).

Til tendensen høyrer det og at forfattaren let Gud gripa inn til fyremun for kong Sverre: „Men so stor miskunn synte den allmegtige Gud mot kong Sverre," at folket i Jarnberaland hjelpte han og let han fara gjenom landet deira (kap. 12); „Gud greidde soleis kongens sak" (kap. 14); Sverre takka for den fagre sigeren „som Gud gav han" (kap. 15); „den fekk gagn som Gud vilde" (nemleg Sverre, kap. 16); likn. kap. 20, 21, 24. — Forfattaren reknar det for ovdjervskap at fiendane tok merket aat St. Olav og vilde bruka mot Sverre, so vi skynar det er Guds straff over dei at det gaar ille med dei (kap. 15). Og han let skina igjenom at det var med eit under Sverre vart frelst over vatnet i Herjedalen (eller Jemteland, kap. 13) og vart berga av toka fraa Erling jarl (kap. 32).

Det er ei partitaking for Sverre og birkebeinane i heile Sverresoga. Det kann ikkje vegast upp med at ho gjer freistnader paa aa vera rettferdig mot motparten og, i di ho t. d. let vel over heklungane, at dei og var djerve (s. 60$_{32}$ f., 64$_{10}$, 99$_{21}$ f.), og likeins over øyskjeggjane (s. 129$_{11}$ f.), og over ein baglar (kap. 159); ikkje heller veg det upp at ho gjev kong Magnus eit heiderlegt ettermæle (kap. 98).

Tek ho daa like sterkt parti for Sverre fraa fyrst til sist?

Det kann ein knapt segja. Partitakingi er absolutt tydelegast i den fyrste bolken (kap. 1—43). Der bryt forfattaren oftast med den objektive, heilt upartiske forteljemaaten, og berre der let han Gud gripa inn til fyremun for Sverre, men der til attergjeld rett ofte. Dette siste kann ein ikkje sjaa burt ifraa.

Resultatet av etterrøkjingi er at vi finn nokon ulikskap millom dei ymse bolkane av Sverresoga. Med umsyn til stilen so er det noko fleire undersetningar, det vil segja litt meir samanfløkt setningsbygnad i den fyrste bolken enn seinare. Kanskje har denne bolken litt meir enn dei andre med kunstig stilprydnad (alliterasjonar, antitetiske ordelag). Ei einskild vending: „gildra til veiða, ef" etc. finst serleg der (veiðibráðir adj., veiði f., veiða vb. finst ofte nok seinare); nokre vendingar um aa elda badstovor, um bakeld, finst fleire gonger i dei siste bolkane, ingen gong i den fyrste.[1] Forteljestraumen er oftare

[1] Det finst andre vendingar, t. d. samanlikningi med sauer som vert fanga, som finst baade i fyrste bolken og seinare. Kanskje er det berre ein slump i baae høvi-

Digitized by Google

avbroten i fyrsten, i di forfattaren gjev seg til aa læra og ræsonnera. I fyrste bolken vender han seg fleire gonger til publikum for aa spana interessa eller fyrebu paa noko som kjem. Det gjer han berre ein gong seinare, i andre bolken; men der og i den tridje, derimot ikkje i den fyrste, vender han seg til publikum med orsaking for at ikkje alt kjem med; paa liknande maate talar han i prologen, som under alle umstende ikkje høyrer Gryla til. I fyrste bolken citerer han av munnlege heimelsmenner Sverre og han aaleine;[1] etter kap. 43 kjem Sverre meir burt som heimelsmann, derimot er der ofte nemnt „folketale" o. likn. Alle dei draumane som er utførleg fortalde, finst i fyrste bolken. Gjenom heile boki er tendensen Sverre-venleg, men sterkast er han det i den fyrste bolken. Med det heng det saman at denne parten av soga er den som gneistrar mest av liv. — Talane aat Sverre er med umsyn til innhald like einannan gjenom heile boki; med umsyn til umfang, til stil og komposisjon staar dei talane som kjem etter kap. 104 — i tridje bolken, kann ein segja — i det heile noko under talane fyre dette kapitlet.

Men den ulikskapen vi har funne, er ikkje soleis at han vilde tvinga oss til aa setja skil i soga millom bolkar med ulikt upphav anten ved kap. 43 eller ikring kap. 100, dersom vi ikkje visste at ho skal deilast i ein lut som Sverre har havt tilsyn med korleis han vart skriven, og ein lut som han ikkje har havt tilsyn med. Og naar vi skal deila, veit eg ikkje nokon betre stad aa setja skilet enn etter kap. 43. Det synest meg som det er meir ulikskap millom bolken kap. 1—43 og det fylgjande enn millom heile bolken kap. 1—100 og det som deretter fylgjer.[2] At ulikskapen ikkje er større enn han er, men tvertimot einskapen sterk fraa fyrst til sist, lyt ein forklaara av at ein mann har redigert det heile til slutt. Gryla har vel daa i mykje vore mynster.

Um Gryla rekk fram til og med kap. 43, hindrar ikkje det at han som har halde fram med soga, kann ha sett inn nye stykke fyre dette kapitlet. Specielt mot slutten paa den bolken som laag fyre daa han tok til aa skriva vidare, vilde ikkje ein sovoren framgangsmaate ha vore underleg. Soleis seinare innsett

[1] So naar vi ser burt ifraa kap. 40; um det sjaa her straks nedanfor.

[2] Bolken kap. 1—43, som paa nokre innleidingskapitel nær fortel um tidi 1177—79, er den utførlegaste i soga etter aaremaalet han spenner over.

Digitized by Google

paa plassen sin torer kap. 40—41 vera. Kap. 41, um upphavet til heklunge-namnet, er ein so laust tilknytt episode, at kapitlet høver ikkje paa slutten i ein bolk som elles er fast ihoptimbra. Og den opne talen kap. 40 um at dei fyrste birkebeinane hadde vore ransmenner og ribbungar etc., torde vera lettare og tryggare for ein bokskrivar aa føra naar hendingane var komne litt paa fraastand og ikkje laag fullt so nær som daa Gryla vart skrivi. — Kap. 42 er det naturlegt aa rekna med til Gryla-luten for di draumen i dette kapitlet er umtala kap. 35.[1] Kap. 43 høyrer hit for di det rundar det heile av og gjev avslutning. Og so fører det forteljingi um Sverre so langt fram i tidi som kap. 39 fører forteljingi um kong Magnus, til vinteren etter Kalvskinnslaget.

Det har tidlegare vore drege fram einskilde ting or soga etter kap. 43 som er brukt til prov paa at ein alt i andre bolken ikkje lenger har aa gjera med Gryla. P. E. Müller heldt fram i Sagabibliotek, at kap. 59 — um jarnburden aat Eirik kongsson, og at han ikkje vilde staa inne for ætti aat Sverre — ikkje kunde ha vorte til under Sverres tilsyn. Det har vore halde fram fraa den andre sida at forteljingi truleg er sann. Det kann gjerne verå. Men det er nettupp fyremunen for dei som sjølv skriv eller let skriva soga si, at dei treng ikkje taka med alt som er sant. Sverre har fulla nytta ut denne fyremunen. Difor er det ikkje so lett forklaarlegt at dei faarlege ordi aat Eirik skulde ha kome inn med løyve fraa Sverre. Det vilde vera lettare aa skyna at ein, elles velviljug, forfattar som arbeidde paa eigi hand, kom til aa taka dei med.

Alt i den gilde fortalen til den fyrste utgaava av Sverresoga er det peika paa at forfattaren har „feilet paa menneskelig vis“ med aa setja Valdemar (I) i staden for Knut (VI) til konge i Danmark i aari 1183 og 1184 (kap. 78 og 84). Som det har vore halde fram seinare (Koht, Edda II, s. 92), vert denne menneskjelege feilen lettare aa forklaara naar ein gaar ut ifraa at dette ikkje er skrive so stutt tid etter at Valdemar var død som i aari 1185—88 — i den tid var Karl abbet i Noreg og skreiv Gryla —, men i ei seinare tid.

[1] Halvdan Koht har peika paa at draumen er umtala tidlegare (Edda II). Aa negta at Sverres ord kap. 35 (s. 3926): „sem mik hefir dreymt til“ sigtar til denne draumen, synest vera aa negta ein samanheng som ter seg fram av seg sjølv. Cfr. ordi s. 4617 f.

Digitized by Google

Eg vil nemna at i kap. 100 staar det um dei birkebeinane som Sverre gjorde vel imot etter at han hadde vunne heile landet: „váru þeir honum øruggir jafnan síðan“ (s. 107$_{29}$ f., vt. E). Dette kann ikkje vera skrive straks etter slaget i Norefjorden. Det maa vera skrive etter at sume andre hadde synt seg utrue, etter fraafallet under baglarkrigen, eller i alle høve etter øyskjeggje- eller kuvlunge-uppreistene. Er ordi upphavlege, kjem ein daa med slutten paa andre bolken nedum aar 1188 i minsto.

Kap. 98 staar det at etter kong Magnus var død, hadde dei trunkrevjarane lett for aa faa folk som sagdest vera hans etterkomarar, „sem enn mun sagt verða síðarr“ (s. 104$_{34}$ f., vt. E). Er denne setningi egte, so syner ho og at slutten paa andre bolken er skriven sikkert etter øyskjeggje-uppreisti, som vart slegi ned 1194. For Sigurd, kongen aat øyskjeggjane, var den fyrste av Magnus si ætt som fekk stort tilheng. (Vaarbelgje-kongen Vikar er ikkje aa rekna paa).

Etterrøkjingi vaar har golde det spursmaalet kor langt Gryla rekk. Eit anna spursmaal er kor mykje Karl Jonsson har skrive. Prologen segjer at det er han som har ført Gryla i pennen. Men um han har skrive meir, heile soga eller iallfall so mykje som midbolken, det segjer ikkje prologen so klaart. Det synest ikkje vera rimelegt at det er Karl Jonsson som har skrive prologen; og er det ein næmare samanheng millom den og dei tvo siste bolkane (cfr. her framanfor s. LXV f.), skulde ein helst tru at han ikkje har skrive dei heller. Ein kunde og segja som so, at det er lite rimelegt at Sverre skal ha sett synderlegt merke paa stilen i den parten av soga som han har havt tilsyn med. Finn ein difor nokon spraakleg ulikskap millom den og det seinare, og *nokon* ulikskap meiner vi at vi har funne, so tyder det snarast paa at tvo forfattarar har arbeidt med soga. I minsto tyder det paa at det ligg eit fraastand i tid langt nok til at stilen hjaa ein forfattar kunde skifta, millom den fyrste parten og den seinare parten. Men heile dette spursmaalet skal vi ikkje gaa næmare inn paa; og heller ikkje paa det spursmaalet som reiser seg i samanheng med det: korleis tilfanget til kap. 44—182 (+ kap. 40—41) har lege fyre for den endelege redaktøren for heile soga.

Digitized by Google

Professor dr. *Halvdan Koht* har gjeve meg verdefull rettleiding for arbeidet med denne utgaava. Fyrstearkivar *Sigurd Kolsrud* har lese igjenom ein part av innleidingi (dei tri fyrste stykki) i manuskript og har elles gjeve nyttige raad. Arkivar *Johan Agerholt* har hjelpt meg med aa lesa sume randnotar i handskrifti. Eg segjer dei alle mi beste takk. Den *Arnamagnæanske Handskriftsamlingi* skyldar eg takk for di ho i lengre tid laante ut codex til bruk paa det Norske Riksarkivet i Kristiania.

Kristiania, august 1920.

Gustav Indrebø.

Digitized by Google

RETTINGAR.

S. 3 merkn. 3, les: Soleis venteleg for um. — S. 5$_{20-21}$, 11$_{14}$ og kanskje fleire stader konungs-nafn, les konungs nafn. — S. 9$_{34}$ dreymdi, les dreymði. — S. 13$_{28}$ audſynt, les auðſynt. — S. 41$_{16}$ huida, les huiða. — S. 92$_{12}$, $_{23}$ helldr, les helldr. — S. 93$_{22}$ konungs-ſkipſinſ, s. 95$_{21}$ konungs-ſcipit, og liknande nokre fleire stader, les konungs ſkipſinſ, konungs ſcipit etc. — S. 145 merkn. 3, les: Millom eller fyre dei tvo etc. — S. 155$_{31}$ vagſ-bottninum, les Vagſ-. — S. 157$_{6}$ broðſcot, les brodſcot.

S. 7$_{23-24}$ hof-þingia, les hofþ-ingia. — S. 12$_{10-11}$ ret-tar-, les rett-ar-. — S. 25$_{16-17}$ Ver-ma-, les Verm-a-.

S. 19, 28 og 31 vantar i margen linetalet 35. — S. 177, utanfor line 3, skulde staa kapitel-talet 164.

Digitized by Google

Digitized by Google

(*fol. 1 b*)[1] prologus

Her hefr upp oc ſegir fra þeim tiðindum er nu hava verit um rið [oc i[2] þeira M[anna[2] minnum er fyrir þeſſi bok hava ſagt. En þat er at ſegia fra Sverri konungi ſyni Sigurþar konungs Harallz-ſonar oc er þat uphaf bocariNar er ritat er eptir þeiri bok er fyrſt ritaði Karl aboti Ion-ſon. en yfir ſat ſialfr Sv[er]rir konungr. oc reð fyrir hvat rita ſkylldi er ſu fra-ſogn eigi langt fram komin. þ[ar[2] er ſagt fra nockorum hanſ orroſtum. Oc ſua ſem a liðr bokina vex hanſ ſtyrkr. oc ſegir ſa hinn ſami ſtyrkr fyr[ir] hina meiri luti. kalloðu þeir þaN lut bocar fyrir þui Grylu[3] hinn ſiðaRi lutr[4] bocar er ritaðr[2] ept[ir] þeira manna fra-ſogn er minni hofðu t[il] ſva at þeir ſialfir hofðu ſet oc heyrt þeſſi tiðinde oc þeir meN ſumir hofðu verit i oRostom með Sverri[2] konungi. Sum þeſſi tiðinde varo sva i minne feſt at meN ritaðo þegar eptir er ny-orðin varo. oc hava þau ecki breyz ſiðan. En vera kaN þat ef þeir meN ſia þesa bok er allkunnict er um. at þeim þicki ſkyndiliga yfir farit i morgum ſtoðom oc mart þat eptir liGia er fraſagnar mynde vert þickia. oc mego þeir þat ænn væl lata r[ita ef][5] þeir vilia. En þo at ſumir lutir ſe her annan væg ſagðir æn meſt likendi myndi a þickia i oRostom fyrir fiolmenniſ ſakir. þa vito þo allir ſannynde til at þetta er ecki aukit. Oc þickir os at licara at þær ſagnir mune vera við ſannyndum er a bokum ero ſagðar fra agætiſmonnum þeim er verit hava i fornæskio

her hefr upp Sogu SverRis konungſ[6] 1

HRoi byſcop var i þann tima i Fær-eyiom ær kallaðr var broþir Vnaſ kambara. Vnaſ feck konu noRænnar er Gunnhildr er nefnd. þat var ofarliga a dogum þeira brøðra ſona HaRalds gilla

---

[1] Paa den øvre halvparten av denne sida er mykje av skrifti utydeleg.

[2] Sers utydeleg. [3] Hdskr. *Gryla?*

[4] *l* og noko av *u* burte paa grunn av ein flekk i pergamentet.

[5] Ulesande; cfr. Eirsp. [6] Overskrifti svært utydeleg.

Digitized by Google

Jnga Sigurðar oc Æyſteins. Gunnhildr gat ſon þann er nefndr var Sverrir oc var callaðr ſon Vnaſſ. fyrir þesom ſveini birtuz ſtorir draumar ſem iafnan cann verða fyrir ſtor-tiþindom. Gunnhildr moðir hanſ ſagðe æinn draum at henne hæfðe ſynz fyrir burð hanſ. henni þotti ſem hon væri i eino agætligo lopt-huſi oc þottiz hon lettari verða barnſ þes er hon geck með. En þionuſtu-kona hennar ſat fyrir kniom henni oc ſkylldi taka við barnino þegar er fæt væri. Ok er *(fol. 2 a)* henni þotti ſem barnit v[ær]i fætt[1] ſlo mikille hręzlo a konu þa er yfir henne ſat oc callaðe a hana acafliga oc mælti Gunnhildr min þu hefir fæddan undarligan burð oc ogorligan ſynum .iii. ſinnum callaði hon með hinum ſomum[2] orðum. En er hon hæyrði konona calla sva opt hit ſama með ſkialfande roddu þa foruitnaz hon hvat burð[3] þat væri er hon hafði fætt. henni ſyndiz ſem þat væri einn ſteinn vel mikill oc ſniohvitr at lit. En hann gloaðe ſva miok at alla vægа næiſtaþi af honom ſem af gloanda iarni þvi er acafliga er blaſit i afli. En hon mælti sva við þionuſto-konu ſina. Gætom vit vandliga þesa burðar oc latumængan mann verða varan við. þvi at flæſtum man undarlict þickia er ſia. Siðan þotti henne ſem þær tæki ſtæinin oc legði i ein ſtol oc hulþu með klæði fogro En þa er þær hofðo varðveitt þesom ſteini ſem þær villdo. þ[a] flugo þo neiſtarnir[4] alla vega igegnum clæðin oc um allt lopt-huſit inan. þær gerðuz miok ræddar af þesi ogn er þar ſtoð af. Oc ſiðan vacnaði hon or þeim draumi. Vnaſ oc Gunnhilldr atto ſon er Hiði het oc dottur er atti Svina-Stefan þeira ſon var Petr ſteypir[. En] atto þav fleiri døtr. Sverrir var .v. vetra er hann for af Noregi oc veſtr til Fær-eyia. oc var hann þar með Hroa byscupi at foſtri oc u[p]fæzlo[5] Sætti byscup hann til bocar oc gaf honom vigflor. sva at hann var vigðr til preſtz oc er hann var fullcominn maðr at alldri. þa ſamðe hann ſik litt við kennimanz-ſkap var u-æiriN. hann varð uſattr við Bryniolf ſon Kalfſ ſendi-manz er þa hafði konungi ſyflor þar i eyionum. hafði Sverrir loſtit manN En þeir Bryniolfr veitto honom heimferð. æn hann for æinn undan oc var ſva nær farit með þeim. at hann liop iN i ſtofu nockora undan oc fal ſik. kona nokur fal hann i ofni oc ſetti hello fyrir ofnſ-munnaN. Siðan gerði hon elld fyrir þeir leituðu hanſ um

---

[1] *fæt?* [2] *fǫmum?* [3] Soleis.

[4] Fyre ordet er kanskje *g* gnissa ut. [5] Flekk i pergamentet.

Digitized by Google

ſtofuna oc funno hann eigi. Mart þottuz meN nu ſiðan hava at merkiom. er viſſo at hveriom manne hann varþ at hann þotti mikillar naturu vera. || hann dreymdi ſtora drauma oc toku ſumir 2
meN þat fyrir hegoma oc hofðu at ſpotti. hann ſagði þann draum eiN at hann þottiz vera i Noregi oc verða at fugli ſva miclom at nef hanſ
toc auſtr til landz-enda en væli-fiaðrar hanſ toku norðr i Finnbuin *(fol. 2 b)* En með vængionum hulþi hann landit allt. hann bar þaN draum fyrir vitran[1] mann þaN er ÆinaR het oc ſpurði hvat hann ætlaði þaN draum mundo merkia. EinaR let ſer þat blint vera. oc þotti liclict at ſa draum mynde boða fyrir riki nockor. Oc ænn mælti 10
hann. vera kaN at þu verðir ærkibyscup. Sverrir ſagði. Vliclict þecke mer þat at æk verða ærcHibyscup. þvi at ec em eigi væl til fæR at vera prestr. Sverrir hafdi .iiii. vetr oc .xx. aðr æn hann yrði hinſ ſanna vis um ſitt[2] faðerni. EiN vetr var hann ſiþan i Fær-eyiom aðr hann for til Noregſ 15

Vpp[3] Magnus Erlings-ſon[4] 3

Magnus[5] oc Erlingr hofðu i þenna tima mikinn ſtyrk af rikiſmonnuM oc af allri alþyðo var konungr vinſæll oc aſtſæll. En iarll var rikr oc vitr harðraðr oc ſigrſæll. varo þar oll landraþin er hann var. Aufundar-meN atti hann marga bæði rika 20
oc orika oc var mæſt at þvi norðr i land i Þrænda-logum. En ÆyſteiN ærkibyscup er norðr þar ſtyrði ollo folki var hinn meſti aſt-vin Magnus konungſ ok hellt þar ollum ſtyrk undir hann norðr i land. Magnus konungr hafði með ser alla hina ſtærſto meN er i varo landino. Suma i hirð en ſumir ſato i veizlom hanſ. Oc 25
þar með var ſamþycki allrar alþyðo at hefia hann oc hallda til rikiſ. nat at þvi meſt hanſ for-ellriſ. at allt landzfolk ælſkaðe hann oc villdi þiona af-kvæmi Sigurþar Iorſala-fara. helldr en Harallz gilla oc hanſ æt-monnum

Dravmar SverRis 4

Þat varð til nylundo at GuNhilldr moðir Sverriſ gerði ferþ ſina or landi brot oc ſuðr til Ruma-borgar. En er hon var fyri þeim manne er henne veitti ſcriptir þa ſagðe hon at ſon hennar var ſa er annat faðerni var æn hon hafðe ſagt. oc var konungr

---

[1] Avſtyttingsteiknet for *ra* ugreidt.

[2] Prikk (avſtyttingsteikn) over *t* flyt saman med eiu bokstav i lina over.

[3] Soleis. [4] *s* over lina.

[5] Initialen er ein samanskriven dubbel-*m*.

Digitized by Google

faþir hanſ. æn hann var ſialfr þvi leyndr. En þetta mal var borit fyrir pavaN. var henne þat boðit i ſcript[1] ſina at hon ſcylldi lata vita ſon ſinn faðerni ſitt þegar er hon fyndi hann. hon gerði ferþ ſina eigi miclo ſiðaR en hon kom heim. oc for til Fær-eyia. oc ſagði Sverri at hann var ſon Sigurþar konungſ. honom feck þesi ſaga mikillar ahygio oc reikaði hanſ hugr miok. þotti torſotlict at deila til rikiſ moti þeim Magnusi konungi. oc Erlingi Jarli. En honum ſyndez litilmaNlict at havaz ecki at helldr en æin buanda-ſon æf hann væri konungſ ſon. Oc er hann miNtiz hverso þeir draumar hofðu þyddir verit af vitrom monnuM er hann hafði dreymt. Oc *(fol. 3 a)* þesir ſomu draumar kveycðo huginn hanſ til hefndar. eptir ſina frendr ‖ Með þeim hætti hefir Sverrir ſagðan þenna draum. at hann þottiz vera kominn til Noregſ veſtan um haf. oc þar með til nockoRar[2] oc þat hellzt at hann væri koſiN til byscupſ. En honum þotti vera mikill ufriðr i landino af konunga deilld. oc þotti honom ſem hiN hælgi Olafr konungr ætti[3] deilldina moti Magnusi konungi oc Erlingi Jarli oc þottiz hann ætla i hug ser a hvaRa fund hann ſkylldi ſækia. honum ſyndiz at kioſa helldr at fara a fund Olafs konungs. Ok er hann kom þar. var honum vel fagnað oc við mikilli bliðo. En ær hann hafði þar eigi længi verit þa verþr ſa at-burðr æinnhvern morgin. at honum ſyndiz ſem þar væri fatt manna hia konungi. eigi meiR en .xv. menn eða .xvi. oc þoſk konungrinn við trapizo i einne lopt-ſtofu. Oc ær hann var þvæginn þa villdi annaR maðr ganga at trapizonne oc þua ſer i þvi ſama vatni er konungr þo ser i. En konungriN ſcvt við honum hendi ſinni oc bað hann hætta. Siðan næfndi hann SvæRi Magnus oc bað hann þva ser i þvi ſama vatni. hann þottiz ſva gera ſem hann bauð. Oc er hann var þvæginn. þa kom maðr inn laupandi með braðom tipindom. oc bað meN til[4] vapna taca ſem ſkiotazt ſagðe at uvinir konungs varo fyrir durom. konungr svaraði kvað ecki ſaca myndo. oc bað menn taka hoG-vapn ſin oc ganga sva ut oc ſagðiz hava myndo ſciolld ſinn oc hliva þeim þar ollum með. þeir gerðo ſem konungr mælti. Siðan tok hann ſverþ ſitt oc ſelldi þesom unga maNi SveRi. oc ſiþan fælldi hann honom merki ſitt i hond oc mælti. Tac nu við merkino

---

[1] Hdskr. *ſcrip*.

[2] Etter dette ordet er utegløymt *tignar*: cfr. Flat.

[3] Hdskr. *atti*. [4] *i* (over lina) skriven dubbelt.

Digitized by Google

herra oc ætla þat með ſialfom þer at þetta merki ſkalltu iafnan bera hæþan ifra. hann þottiz við taca merkino oc þo með nockorri rælo. Nu toc konungr ſciolldiN oc gengo þeir ut allir ſamt hælldr ſcyndiliga. honom þotti ſem for-dyri væri ſva langt þar ſem þeir gengo ut. at eigi var ſcemra æn ſextogt oc þotti honom eigi all-hatt mega bera merkit meðan þeir varo inni i huſino Oc ær þeir varo at durom komnir þar ſem þeir ſcylldo ut ganga komo at moti þeim .vii. menn við vapnum oc villdo hoGa merkiſmaNinn. En konungr geck fram með ſciolld ſinn oc lifðe honum oc ollum þeim. sva at ecki ſacaðe til. komo ſiþan a rumlende oc a fagran voll. Eptir þat þottiz hann upp reiſa merkit oc bera i fylking. Magnus konungſ oc Erlings Jarls oc ſyndiz þegar ſu fylking hrockva fyrir er at ſotti fram. Siþan vacnaðe hann oc hugleidde draum ſinn. þotti betra dreymdr æn eigi. oc ſyndiz þo kynlegr vera. ſagði ſiðan *(fol. 3 b)* vinom ſinum oc þo fám oc var þvi nær raðenn ſem ſiþan gafz. En er honum komo ſlikir lutir i hug þa ſtyrctiz hann viþ þat.

Veſtanferþ Sverris til Noregs [1] 6

SværIr bio nu ferþ ſina til Noregſ at ſia hvat i vill geraz. Oc er hann kom þangat. hafði ſa maðr latit gefa ser konungsnafn er EyſteiN het. þeir varo brøðra-ſynir oc Sverrir. En er Sverrir ſpurði þat grof hann vandliga eptir þes mannz at-ferþ. oc faNz honum þat eina í. ſem unglig myndo vera morg rað hanſ oc til-tæki oc hnæcði þat. þvi at honom þotti ſer eigi þar hænt til at raðaz. Siþan gerði hann ferþ ſina norðr i land. þvi at Hroi byscup foſtri hanſ hafði þat raðit honom at fækia ærcHibyscupſ fund. oc birta fyrir honum ſiN vanda. En er hann var a leið kominn. gerðiz hann ſpurall við þa menn er norðan komo. hann dualþiz um rið i Selio. þvi at þar varo hanſ kuNmenn fyrir þar var eiN prestr ſa er honom ſagði inniliga þat er hann villdi vita. oc þaðan af ser Sverrir. hverſo mikill motſtoðomaðr ærkibyscup hafði verit hanſ brøðrom. þotti ser litil van þaðan upreiſtar er aðrir brøðr hanſ fengo ſteyping. Vændir ſiþan aptr ſuðr oc gerir ferþ ſina or lande. for ſiþan með byrðingſmonnuM. til Tunſbergſ oc þaðan auſtr til Konunga-hello. Jafnan var hann i þeiri ferþ a ræðo við ſialfan iarlinn. oc feck hann

[1] Ei seinare hand har maala skriftdragi i overskrifti upp att med svart blekk og skrive siste ordet ut til *Noreg* (!)

Digitized by Google

sva dulz fyrir honom at eigi visi Jarl hvat Sverri bio i ſcapi eða hverr hann var. hann var optliga með hirðmonnum eða oþrom konungſ monnum. oc var ſva glaðr við þa at þæim þotti hverrar ſtundar gaman oc ſkemtan at hanſ tale. Oc af ſinni ræðo oc vitrleic grof hann sva undir þeim at hann varþ margra luta þeira vis af þeim er þeir villdo[1] eigi hava i lioſ latit ef þeir visi hverr þar hefþe verit eða við hvern þeir hofðo rætt. hann hugſaði vandliga ef alþyðan væri nockot tuiſcipt i ſino orða-lagi. at[2] engi grunaði hans orð oc engi visi hvat honom bio i ſkape. faNz honom þat eitt i. at oll alþyðan væri Magnusi konungi holl. Or Konunga-hello for hann til Lioðhuſa oc fecc mikit vaſ oc ærvaðe. hann kom i Eyſtra Gautland við mikille mæðe .iii. nottom fyrir iol kom hann til Birgiſ iarlſ broſu magſ ſinſ er atti Brigit foður-ſyſtor hanſ. þar bar hann upp ſinn vanda fyrir mag ſinn oc frendkono. þau toko litit af hanſ male til græiða. baro til þes .ii. lutir. Sa var annaR at Eyſteinn frende hanſ hof þaðan flock ſinn. oc villdo þau eigi annan efla meðan hann var a lifi. AnnaR lutr var ſa at þat var borit til æyrna Birgi. at Erlingr Jarl *(fol. 4 a)* hæfði gort hann til gabſ þangat. Sverrir var þar um iolin oc flutte iafnan fyrir iarli ſiN vanda. bað hann til leGia nockor heilræði hvat til raða ſcal taca. En þat bar þar til ſem iafnan kaN hænda. at þar varo við ſtaddir þeir meN er meiR varo ofundar fullir en gæzko. oc þetta ſama hagaðe honum til mikilf[3] haſca. þvi at margir ſkamſynir menn hugðo þesi tiþindi ſann vera. oc villdo drepa hann. En Jarl villdi þat eigi vera lata. nema nockorar ſakir berar væri til. Villdi eptir þvi lata leita helldr hvat titt væri. honum var gæfit bæði vín oc drecca æf hann yrði drvckinn. oc mætti nockot þat orð finnaz i hanſ munne. at hann þætti ſacbitinn vera eða fyrir þat drapſ verþr. En með þvi at Sverrir var a hverri ſtundo miok hugſiukr um ſitt mal. þa gaf hann litinn gaum miðe eða vini. þo at honum væri þes yfrin gnott. helldr veitti hann þvi meiri við-ſia. er hann faN at undan varo dregin andſuorin fyrir honom. um þau malin oll er honom varðuðo hoſðu þeir ecki vætta at ſok er hann villdo drvckinn gera. || Oc at liðenni iola tiðinne. ſneri hann ferþ ſinne til Verma-landz þvi at hann þottiz eigi þau and-ſvor fa ſinſ malſ af Jarli er honom licaðe. oc eigi kom mikill

[1] Hdskr. *villdo þeir* med umflytjingsteikn over.

[2] Soleis; Flat. *þuiat*. [3] For *m* har skrivaren fyrst byrja paa *l*.

Digitized by Google

flockr i hanſ forunæyti. þvi at hann for þaðan við annan mann. oc i þeiri ferþ fecc hann mikit vaſ oc ærviðe. var þvi licazt ſem i fornum ſogum er ſagt at verit hæfði. þa er konunga born urðo fyrir ſtiup-mæðra ſkopum. þvi at þat var .vi. daga eða .vii. iſamt er hann for villr um ſtorar merkr oc okunnar þolðe þa i þesi valki bæði hungr oc kulþa. En er hann kom a Verma-land þa mætti hann þar þeim monnum er komnir varo af Noregi. hann ſpurðe þesa menn inniliga tiþinda. Oc þeir kunnu honom ny tiþindi at ſegia at EyſteiN konungr hafðe farit norðan oc auſtr i Vik. oc þeir Magnus konungr hofðo bariz oc Æyſteinn konungr hafðe þar fallit oc mikill lutr liðſ[1] hanſ. æn þat flyit a Verma-land eða Þela-mork eða ſuðr til Danmarcar er undan komz. þetta þotte Sverri mikit auka ſina harma oc vandkvæði oc ferR þa fyrſt til ſyſtor ſinnar Cecilie. er þegar hafðe buit veizlo amot brøðr ſinum er hon hafði ſpurt til hanſ ferða. Oc er þau funnoz. varþ hon fegin oc fagnaðe honum við mikille bliðo. Siþan gerðo þau rað ſin hvat hann ſcylldi af taka. þvi at honom var þa eigi væl aptr kæmt[2] i Noreg var þa komin fræt um hanſ hag oc ferþir. oc þotti þat licazt at hann (*fol. 4 b*) man værða ſækia a okunn lond nockora rið. oc biða þar þeira tiðinda er guð villdi lata nockorn veg høgiaz um hanſ mal

tala Sverris konungſ 8

Nv ſpyR þetta ſa hinn fatøki flockr er þa hafði miſt ſinſ hofþingia. at ſonr Sigurþar konungſ var kominN a Verma-land. En hverr er þat ſpurðe for a fund hanſ oc baðo hann bindaz fyrir ſitt mal oc geraz fyrir þeim hofðingi. Lið þetta var við mikilli neiſo. ſumir varo miok ſarir en ſumir klæðlauſir. oc allir naliga vapnlausir. allir varo oc sva miclir æſku-menn at ecki ſynduz honom þeir licligir til mikillar raða-gerþar. hann ſvarar a þa leið. Eigi ſyniz mer vart rað liclict til mikillar framkvæmþar oc ſtorræða. þer eroð menn ſnauþir. æn ec em fe-litill oc yðr okunnr mego þer oc ſia ef yðr miſlicar min raða-gerþ. at þer vitit eigi gorla hveriom þer þionit. Em ec oc þar fæddr er menn ero litt vanir ſlicom ſtorræðum eða ſtarfi. oc ſyniz mer ſem ver hafim fatt til felagſ hvarir við aþra nema fe-leyſi oc mikiN vanda. verð ec þes eigi buinn at binda yðor vandkvæði a mina

---

[1] Hdskr. *lið*.

[2] Ei seinare hand (ca. 1600) har korrigert til *kvæmt* med aa setja *v* til over lina.

Digitized by Google

ahyggio.[1] Nu m*eð* þ*v*i at þ*er* hafit ti*l* var ſtundat. þa vil ec rað gefa ti*l* með yðr þ*at* er m*er* ſyniz Birg*ir* magr miN oc þau B*r*igit eigu .iii. ſonu oc ero þ*ei*r iafn-bornir til l*and*z ſ*em* M*agnus* k*onung*r Erl*ings*-ſ*on*. farit þangat oc biðit h*ann* geva yðr nockorn af þei*m*. yðr ti*l* fyr*ir*-maNz. hefi ec oc vandliga at hugat yðro liðe oc fin*n*z m*er* þ*at* eina i ſem litil myni v*er*a m*ann*a-græin m*eð* yðr oc er m*er* miok af-hent vi*ð* þeso*m* flocki at taca. oc ſe æc ſtor vandkvæði a v*ar*o male oc meſt fyr*ir* ſak*ir* þes lutarinſ er os gegndi ſiz hvaro*m*-tvæGio*m* at miſſa. æn meiri van at engi ſe fa*v*ng a i yðro foruneyti ti*l* s*v*a mikilla landraða ſem þarf imoti Erl*ingi* J*arli*. Em ec oc ti*l* engrar raða-gerðar fæR. ſa m*aðr* er i eino ut-ſkeri er fæddr. oc fiaRi oðrum londo*m*. hefi ec oc lit*t* ſét an*n*aRa m*ann*a ſiðu fyRi en nu er ec ko*m* i yþart l*and*. En miclo ſiðr kaN ec þo vi*ð* h*er* f*ar*a e*ða* landraðum at ſkipa. em ek ti*l* enſkis fæR vkun*n*igr ollo*m* m*onnu*M. veit æk oc eig*i* um æt mina. oc ganga þes allir dulþ*ir* nema þ*at* eina er ec ſegi fra eiN ſaman. Nu kaN v*er*a at þ*er* mælit ſlict vi*ð* mik ſe*m* vi*ð* hin*n* fyRa hofðingia yðarn at þ*er* viſſot eig*i* hvat m*ann*a h*ann* v*ar*. ſa er yðor þionuſta hneig til. oc (*fol. 5 a*) v*er*ðr yðr þ*at* ſama at b*r*igzlo*m* haft iafn*an*. hvar ſem þ*er* kun*n*ut mæta yðro*m* uvino*m*. Vito oc allir m*enn* van ſona Birgiſ en min ængi

9 dra*v*mr[2]

Þesir m*enn* f*or*o a fund Birgiſ B*r*oſo. vi*ð* þesi ſomo malalæita*n* h*ann* harmaði miok ſcaða þ*ei*ra oc ſagði s*v*a. Syni*r* mini*r* ero born at alldri. oc kun*n*o hvarcki g*er*a rað fyrir ſialfo*m* s*er* ne oðru*m* m*onnu*M. ero þ*ei*r ecki ti*l* ſlicſ fær*ir* oc þo meſt fyr*ir* æſko ſac*ir*. Syniz m*er* oc litil vol i yðro*m* flocki þ*ei*ra m*ann*a er rað megi g*er*a fyr*ir* ſ*onum*[3] mino*m*. Oc ma ec ængo*m* h*er* hæðan lypta. þ*v*i at ecki þola Noregſ m*enn*. at gautzcr h*er* riði a l*and* þ*ei*ra. En þar ſe*m* þ*er* erot komn*ir* a min*n* fund. man ec gefa yðr æit*t* rað. æn guð ræðr hv*er*ſo gefz. Son Sig*ur*þ*ar* k*onung*ſ v*ar* m*eð* os um iol. en nu man h*ann* v*er*a a V*er*ma-l*andi*. takit h*ann* ti*l* hofþ*in*gia. h*ann* hefir alldr ti*l* oc er licligr ti*l* vitz. biðit h*ann* bæitaz fyrir yðart mal. þ*ei*r s*ogðu*. Ver fundo*m* þan*n* man*n* oc viſaðe h*ann* os af hende s*er*. Jarl*inn* eGiar þui meiR oc m*æl*t*i*. Sva ſeg*ir* m*er* hugr u*m* at enga upreiſt fin*n*e þ*er*

---

[1] Ein part av *y* og den næmast fylgjande *g* burtgnissa.

[2] Hdskr. *dra*ᵛ*m*. [3] Skrive *.ſſ.*

yðarſ malſ.[1] ef eigi kemr þaðan enda ſculo þer a hanſ fund ſækia ef þer vilit min rað hafa. Oc þau mego þer bera honom min orð at ec hæit allri minne vingan ſlicri ſem ec ma við coma. ſcal hann oc her hafa her ſinn oc friþland hvar ſem hann kemr i Svia-velldi. Gerit honom þann koſt at hann ſcipiz við yðra nauðſyn allra ſaman eða þer munoð hann af taka lifino. þeir hofðo ſett til giſla at geta hanſ meþan þeir foro til Birgiſ Jarls þvi at SvERir hafðe ætlat ferþ ſina ut til Iorſala. þvi at hann þottiz eigi vita þa menn i Noregi er hann ætti trauſtz af von. Sva hofðo þeir Magnus konungr oc Erlingr Jarl grimliga leikit alla þa halfo. at engi maðr þorði Sigurþ ne Hacon konungſ nafni nefna eða geta. Nu komu þesir menn i annat ſiN aptr til Sverris við brefom Knutz konungſ oc Birgiſ Jarls oc mælto sva. Su er var bęn at þer ſcipiz við at hialpa þesom fatøca flocci til þes at þer vanvirðit eigi var orð. oc sva litit ſem ver tokum fyRi af yðro mali. þa ſculom ver nu ſtyðia oc ſtyrkia yðart riki allt þar er ver megom við comaz. En þo at þeir lockaðe hann við þeso fagr-mæli. þa ſa hann eigi at ſiðr ſin van-efni. til sva mikilſ raðſ. oc næitaði hann þeira bøn. þa minntuz þeir a-lyctar-orða Birgiſ Jarls oc baðu hann þa[2] um .ii. koſti kioſa. hvart hann villdi helldr þeira mal miſkunna eða eiga af þeim van ſciotra vandre- (*fol. 5 b*) þa oc ſegia a þa leið. Ver hofum lengi þionat yðrom frendom. latit feðr vara oc bræðr oc naliga alla frendr oc friþlondin fyrir ſacir faðor þinſ oc nu bioðumc ver allir enn i vandaN fyrir ſialfan þic. En þu vill fyrir-lita bæði os oc ſæmð þina ſialfſ. Nu ſcaltu viſt vita at ver munom drepa yðr frendr. oc caupa os sva i friþ við Magnus konung. oc vera yðr grimastir[3] er aþr varo ver hollaſtir. Mikit ſyndiz honom nu enn ſitt mal vandaz af nyio oc hugði hann at með ſialfom ser. ſa at þa myndi braðaſt yfir luca hanſ ætt oc þeira frenda ef hann hętti til þesa afar-koſta. Drottinſ-daginn at .vii. vicna foſto bundo þeir rað ſin oc felag. En mana-daginn eptir gengo .lxx. manna. til handa SverRi. oc gerþuz ſumir hirðmenn æn ſumir geſtir. ſumir huscarlar. ‖ Oc um nottina eptir dreymdi SverRi At hann þotti vera auſtr i Borg þar ſem Rąmelfr fellr i ſia. oc þotti honom þar vera Magnus konungr oc Erlingr Jarl i bønum oc lið þeira. honom þotti nockoR kuR um þat at þar myndi vera nockoR konungſ-ſon i bønum.[4] oc ſyndiz honom allt

[1] Prikken etter *malf* utydeleg. [2] Staven i *þ* er noko misskriven.
[3] *s* over lina. [4] Tverstriket gjenom *ø* utydelegt.

Digitized by Google

folk vera i eptir-leitan hvar hann mvn vera. En hann þottiz vita at þesi kuR var um hann ſialfan. hann þottiz fara leyniliga or bønum oc ſyndiz honom vera fyrir ser Marie-kirkia. hann ſotti þangat tiðir. Oc er hann þottiz biðiaz fyrir i kirkionni ſyndiz honom maðr ganga at ser oc taca i hondina oc leiddi hann i eina ſtucu norðr ifra ſonghus-durom oc mælti við hann. Gack[1] með mer broðir ec hefi leynt mal við þic. hann þottiz ganga með honom oc hyGia vandliga at hanſ yfirlitom. honom ſyndiz þesi maðr afar gamall oc ſnio-hvitr fyrir hærom. hann hafði ſceG mikit oc clæði afar ſið rioðr i andliti oc ſtutt haR um-hverfiſ oc helldr ogorligr. hann þottiz vera ihuga-fullr hvat er þesi maðr myndi vilia. Sa hinn gamli maðr fann þat a honom. oc mælti. hræz eigi þu broþir þvi at guð hefir mek ſendan þa þottiz hann hniga til iarðar fyrir honom oc ſpyria. hvat manna er tu herra at ec mega viſt vita at guð hefir ſendan þic. hinn gamle maðr ſvarar i annat ſinn. oc bað SverRi eigi ottaz. ſagði guð sic ſendan hafa til hanſ. þa þottiz hann verða ſlict eða ræddari. þa toc ſa hinn gamli maðr[2] i hond hanſ oc reiſti hann up oc mælti. hit þriðia ſinn. hręz eigi þu broþir friðr verþi með þer þvi at ec em Samuel guðſ ſpamaðr. hefi ec oc guðſ ørindi þer til handa at flytia. Eptir þat toc þesi gamli maðr horn (*fol. 6 a*) or ſcreppu er hann hafði a halſi ser. oc ſyndiz honom ſem criſmi væri i hornino. þa mælti ſa hinn gamli maðr við SverRi. lat mic ſia hendr þinar ſegir hann. Eptir þat þottiz hann retta fram baþar hendr ſinar til hanſ. Sa maðr ſmurði hendr hanſ oc mælti sva. helgiz oc ſtyrkiz þesar hendr. til hatrſ við uvini oc motſtoðu-menn ſina at ſtiorna morgom lyðum. Siþan kyſti hann SverRi oc toc i hond hanſ hina hægri oc mælti. við hann. Leitaðu nu auſtr or þrong þinna ovina. þvi at þu ſcalt konungr vera. oc eN kyſti hann SverRi i annat ſiN oc mælti. ver þu ræſtr oc ſtercr þvi at guð mun fulltingia þer. Eptir þetta vacnaði hann oc ſagði þegar þenna draum þeim .xii. monnuM er þar ſvafo i þvi herbergi ſem hann ſialfr. Ollum þotti dræmrinn mikill oc merkiligr. oc urðo allir hanſ menn þesom dræmum[3] noccot sva fegnir. Oc er hann leitaði eptir at þeir myndi raða drauminn þa bar engi træſt a. en ollum þotti betra dreymðr en eigi. Oc er hann faN at dræmr þesi mynde eigi raðinn verða. bað hann þa ecki um ſcepta þo at þetta hefði fyrir hann borit. Allir þottuz þeir finna

[1] Prikk over *a*.

[2] *r* (over lina) flyt noko saman med ein bokstav i lina over. [3] Soleis.

Digitized by Google

er við varo ſtaddir at ſtorum ſkiptiz hanſ lunderni eptir þenna dræm. var þat mikil raun allt ſaman er hann var i ukunno landi oc við alla okunna þioð. þat var oc allt ſenn er hann hafðe við foruneyti tekit oc hann varþ at bera vanda fyrir þeim er honom þionuðo. með þvi at engi var ſa annaR er rað kunni gera nema hann ſialfr i þeſo liði er hann hafði við tekit oc ſitt rað við bundit

fra Sverri konungi 11

Miðvico-dagiN i .vii. vicna[1] foſtu toc hann við þesom flocke oc hof for ſina af Hamri i Verma-landi. oc hafði eigi meira lið æn .lxx. manna. hann for i Vikina. En a þvi meli dreif til hanſ lið sva at hann hafði halpt fiorða .c. þa er hann kom þar er Saurbøir heita [i Vi-]kinni.[2] þar let hann þingſ kveðia. oc villdo hanſ menn lata gefa honom[3] konungſ-nafn. hann talþiz undan oc qvað betr ſama at hanſ mal væri aðr birt við nockorum ſannendom. En þeir ſogðuz þat eigi vilia heyra. oc tolþuz eigi vilia honom þiona til þes at hann væri eigi hęri en aðrir þeir er honom fylgðo. þat var drottinſ-dag hinn fyrſta i foſto. Gengo menn þa til handa honum oc tocu við ſverði hanſ. Eigi hafði hann lengi þeim flocki ſtyrt aþr en hann ſa þat er fyR hafði hann grunat. at eigi munde hann mioc mega ſtyðiaz við þeira raða-gerþ. Oc meðan hann var i Vikinni oc þeir. þa hugði hann vandliga at þeira hattum oc at-hæfi. ſyndiz honom þat folk miſiafnt *(fol. 6 b)* miok. ſumir goþir drengir oc ſpacir meN. en ſumir uſpakir. þa com honom i hug at freiſta ef þetta folc villde honom til noccorſ annarſ fylgia en til rana oc uſpectar einnar. þa for hann aptr til Verma-landz. þvi at hann villdi eigi ræna i Vikinne. oc villde hann helldr beriaz til landz ſem hann atti burði til. þaðan gerir hann for ſina oc ætlaðe norðr i land. hann for þar til er hann kom til Eiða-ſcogſ oc cannaði þa lið ſit. oc reyndiz sva at með litlom drengſcap hofðo margir til handa gengit. oc meiR af þvi at þeir hugðuz ranſ-menn at vera. helldr en konungi ſinum til ſæmðar at beriaz. þeso mali lauc ſva þa er til var kannat at hann hafði eigi meiR en .lxxx. manna þeira .ccc. þa ſa hann eigi efni ſin til þes ſem hann hafði ætlat við sva litit lið igegn ſlicu ofrefli ſem fyrir var van. Sa hann at ecki var at ſtunda a þat lið er eigi villdi fylgia honom norðr eða norðan.

[1] Hdskr. *vica*.

[2] Cfr. Flat. Ein initial paa baksida av bladet har tært hol i pergamentet.

[3] Siste staven i *m* vantar; cfr. note 2.

Digitized by Google

þot*tu*[1] þ*ei*r helldr vilia eGia alþyðo i hofuð s*er* af ranu*m* oc mikille uſpect æn fylgia h*on*om i man*n*ra*v*no*m*. oc v*ar* h*on*om þa miok angrſamt. þ*vi* at h*ann* var naliga i ondv*er*ðo nauþigr ti*l* k*onung*ſ tekin*n*. en veit*t* h*on*o*m* ſiþ*an* eig*i* goða fylgð. Nu hugleiddi h*ann* ſit*t* rað oc þot*t*iz eig*i* fong a ſia at h*ann* gæti við þ*ett*a lið ſciliz. af þ*vi* at þ*ei*r er hellzt villdo h*onu*m fylgia. gættu h*an*ſ vandl*iga*. Sv*er*R*ir* hafði paſca-viſt m*eð* eino*m* p*re*ſti þei*m* er vegliga veizlo g*er*þi imoti h*on*o*m*. Ept*ir* þ*at* ſændi h*ann* bref ſin i Noreg a Þela-mork þ*vi* at þ*ei*r v*ar*o rangſatt*ir* vi*ð* M*agnus* k*onung* oc Erl*ing* J*arl*. oc het h*ann* þei*m* noccor*um* rettar-botu*m*. ef þ*ei*r ſneriz ti*l* h*an*ſ oc ſtefndi h*ann* þei*m* norðr i l*and* ti*l* moz vi*ð* ſic ef þ*ei*r villde h*ann* noccot þydaz eða h*on*o*m* lið væita

12 f*ra* ferð S*verris* k*onung*s

At[2] liðin*n*e paſca-vicuNe ſa h*ann* at h*ann* mynde eig*i* komaz norðr i l*and*. nema h*ann* tæki noccora ucun*n*a ſtiga m*eð* erviðe af þ*vi* at ſtoR viðr-bunaðr v*ar* um allt landit ſiþ*an* er þ*ei*r ſpurðo at flocc*ri*N toc at hæfiaz auſtr i landit. at þ*ei*r at*tu* hv*er*gi coſt at comaz þar i landit er noccurar[3] v*ar*o ſtorbygðir fyr*ir*. Oc þa ſa h*ann* þ*at* at raðe at ſnua at Eyſtra-ſalti. oc ſiþ*an* f*er*R h*ann* yf*ir* þaN ſcog hin*n* fyrſta er .xiii. raſta v*ar* langr aðr en h*ann* co*m* i Ækiſ-herað. En er þ*ei*r foro þaðan at*tu* þ*ei*r þan*n* ſcog fyr*ir* er einc*ar* v*ar* langr aþr h*ann* ko*m* þar er h*eitir* Molungr þaðan for h*ann* en*n* .xv. raſta ſcog. ti*l* Iarnb*er*a-l*andz*. A þeso*m* ſkogu*m* ollu*m* v*ar* engi føzla nema fugla holld oc elgia. J þesaRi f*er*þ g*er*þuz m*ar*g*ir* lutir erfiðlig*ir* oc þungligi*r*. þ*vi* at þ*ei*r foru um obygðir mioc *(fol. 7 a)* lengi. oc þolþu bæði hungr oc culþa oc micla mæðe. mat*ti* þ*ar* oc ecki heſta vi*ð* niota e*ða* annaRa farar-ſciota. þ*vi* at i þan*n* tima v*ar*o veſtar ferþ*ir* er ſnío leyſti af ſcogu*m* en iſa af votnu*m*. þ*ei*r f*ar*a ſtundo*m* u*m* moſa e*ða* ſtorar myrar oc þrong*ar* m*er*kr e*ða* brota ſtora. Jarn-b*er*a-l*and* er und*ir* Svia-k*onung*i. oc v*ar* þa en*n* heiþ*it*. hofþo þ*ei*r alld*ri* ſet k*onung* koma fyR i ſit*t* l*and*. oc v*ar*o þ*ei*r ovan*ir* k*onun*ga yf*ir*-for. mat*ti* s*v*a at kveða. at þan*n* maN fyndi eigi er ſcyn kyn*n*i a k*onung*s m*onnu*m e*ða* viſſi hvart þ*at* v*ar*o m*enn* e*ða* dyr. Var þ*at* mikil nauþ at flytiaz milli s*v*a heimſcra þioða. En ſva micla miſcun*n* ſynde allzualldande guð.

[1] Prikk (avstyttingsteikn) over *t* flyt saman med ein bokstav i lina ovanfor.

[2] Initialen har tært hol paa pergamentet; cfr. s. 11 note 2.

[3] Hdskr. *noccur*.

Digitized by Google

við SverRi konung. at hann feck af þvi folki mikinn farnað oc leyfe til yfir-ferþar þann tima er þeir heyrðo orð hanſ. Af Iarnbera-landi for hann um þann ſcog er .xviii. raſta var yuir til þes heraþſ er Herdalr heitir. þat var hanſ land. þaðan for hann þann ſcog er var atta[1] raſta hins[2] fiorða tegar yfir. A þeim ſcogi var sva horð reiðan þeira at ecki var at eta nema borcr af viði oc ſafe oc þau ber er undir ſnio hofðo legit um vetriN. Sa at-burðr gerþiz at SverRir konungr ſcylldi fara yfir eitt mikit vatn i einni mork. oc varo þar engir farſ-koſtir i nand. nema menn gerþo ſer flota af viðe .iii. eða .iiii. ſaman. sva[3] þa matti verþa. Oc ſa floti er konungr var á. var eigi mikill oc varo þeir þar .iiii. a. þesi floti ſeig. þegar er þeir como ſcamt fra landi ſva at þeim toc[4] i mit bein a flotanum. en vatnit var halfrar vicu breitt. Oc i þvi bili com einn maðr laupandi a vaz-ſtrondina. hann var mioc þreyttr af gongu. þvi at þa varo þeir a enni meſto morkinni oc aþr hafði verit allt liðit .ii. daga mat-lauſt. þesi maðr callaðe a þa er a varo flotanum. oc bað þa hialpa ser. talþiz fariN vera af mikille mæði. En annat liðit var þa mioc komit yfir vatnit. Oc þa er konungr heyrði kall hanſ. ſa hann at þes mannz bani la við ef þeir tæki hann eigi Enn i annan ſtað ſyndiz honom flotinn eigi bera mega alla þa menn er aþr varo á. hann let þo flotann at lande oc toc maNenn þo at eigi væri færilict. Oc er ſa maðr. com a flotann til þeira. þa toc vatnit yfir kne þeim. oc foro sva yfir vatnit oc lendo við eina lag. gengo ſiðan af flotanum. konungr for ſiðarſt af. Oc þegar er hann ſteig af. ſauck flotinn ſem ſteiN. oc ſyndiz þa þegar ollum monnum þesi at-burðr merkiligr oc undarligr En nu er þat ollum audſynt at ſa floti bar þann farm er ætlaðr var til þeira ſtorvirkia er þa varo eigi fram comin oc hæri tignar æn þa *(fol. 7 b)* hafði hann. er hann flaut undir mannfarminom. en ſauck þann tima er meN varo af honom. Tvær nætr ſiþan varo þeir i auðn oc hofðu engi mat nema þeir atu ſava oc ſugo birkiu-við. En hiN .iii. daginn var allt liðit at u-færo comit. þeir ſotto þa sva hart þesa æyðimork. at ſcammar voru þa .xiii. raſtir eptir. Nu veic sva við at liðit for yfir eina á micla. liðit lagðiz niðr a ár-baccanum. ſem yfir com. oc neNtu eigi at ganga lengra fyrir þeiri mæði er þeir[5] hofðu. konungr for með þeim

[1] Over siste *t* er synleg ein prikk i pergamentet. [2] *s* over lina.

[3] Etter dette ordet vantar *fem*; cfr. Eirsp.

[4] Etter dette ordet vantar vistnok *vatnit*; cfr. Eirsp. [5] Hdskr. *þeiri*.

Digitized by Google

er ſiþarſt foro oc varo þeir .iii. ſaman. oc rac þa langt ofan eptir anne. oc ſveif at landi um ſiðer toku hvilld eptir þat. þa bað konungr menn vel við herðaz oc qvað ſkamt i bygðina vera. talþi enn myndo noccot raut fyrir brenna ef þeir kemi til criſtinna manna um ſiðer.

14 fra Sverri konungi.

Nu com hann til Iamtalandz oc villdo þeir honom imot ſtanda. hann ſendi þa fyrir Sigurþ af Salt-neſi oc ætlaði ſem reyndiz at þeir myndo miNr varaz vitrlig rað meðan eigi var comiN ſialfr hofþinginn. En i þeiri for feck Sigurþr oll ſcip þeira er þeir hofðu ætlat ser til landvarnar. Oc er konungr kom ſialfr[1] miſſa þeir ſcipanna. var ſa þa hinn bæzti at ganga til handa þar varo margir lendir meN Magnus konungſ. oc gengo allir til ſættar. þar varo þa veizlor bunar oc allr greiði við konung. þeir fengo honom .lx. manna. Eptir þetta byriar hann ferþ ſina þaðan a brot. oc foru eN við sva miclo erfiðe at .v. daga bergði engi maðr mat. oc eigi ſvafo þeir. þvi at konungr villde eigi lata fara boð fyrir. hann com fria-nott fyrir hvit-ſunno-dag i nand við bøinn þeir caupangſ-menn ſpurðu þetta. oc foro yfir ana Nið imot þeim. með .xvi. hundruð manna. var fyrir þeim Sigurþr ſticu-lagſ. Eiricr. Arna-ſon JvaR horti JvaR ſnerkr[2] oc JvaR Giafvallz-ſon. Enn er konungr varþ vaR við þetta. for hann ſialfr imot þeim við annan maN Ion hæin oc com i lið þeira ſialfra Vrðo þa ſaNliga visir hverr liðſ-munr var. oc ſa hann ſec eigi til færan at beriaz við .c. manna. imoti .xvi. hundruðum. oc hurfo þa aptr at ſinne Þa varo Sælbuar eN i ſamnaðe fyrir þeim .dcc. manna. En lið Sverriſ konungs var sva mott af langri vocu oc erviðe at þeir urðo þa hvilld at taka. Siþan ſendi hann menn til Vigleicſ a Digrini. at hann ſcylldi føða lið hans oc varþ hann vel við þesa orðſending. Oc er þeir foro þaðan ibrot greiddi guð sva konungs mal at hann oc lið hanſ komuz imille ſamnaþarins *(fol. 8a)* oc ſcipa þeira. toku þa hvert ſcip þeira Sæl-buanna. foro ſiþan i bygðina þeira manna er giarna villdo ſitia um lif þeira. bioGu nu i bum þeira. hverso ſem licaðe þeim er eignirnar attu. komo þeir ſva heim at engi var annaR til en iata þvi ollo er konungr beiddi. hann lagði a þa gialld. halfr manaðar viſt. konungr var þa i holmi einom i Selaſio. er Konungſ-holmr er callaðr. foru þaðan um nott sva at engi maðr visi nema þeir

[1] Prikk over *f*. [2] Cfr. s. 169 *ſilki*.

Digitized by Google

ſialfir. vændo þa i þat fiall er callat er Vazafell. oc varo þar sva at engi maðr varð vaR við þa En þeir ſa vandliga oll tiþindi til bøiarins. oc hæyrðo þat mart er mællt var til þeira ſialfra. Gaʀldęlir hofðu oc mikinn ſamnað. þat ſa þeir gorla Oc noccora daga varþ eigi vart við þa. ſlitu þeir þa ſamnaðinom. þat ſa þeir þegar Birkibeinar oc ſlaz eptir a hæla þeim. oc koma a ovart ollum moNum i bygðina. urðo þeir þa undir þat allt glaðliga at ganga ſem SveRRir konungr crafþi. Þa[1] ſpurðiz bratt til bøiarins. oc gerþo þeir eN lið or bønum eptir honom. Þeir Sverrir konungr lætu þa enn undan at ſinne. oc foro upp i Soknadal. Oc er hann kom[2] þar ſpurði hann at Knutr oc .lxxx. manna varo komnir af Þela-mork. oc vel vapnaþir. varo nu komnir at þeiri orðſendingo oc brefom er fyR var noccot af ſagt at hann hafði ſent a Þela-mork. þesom tiþindom varð hann fegiN for ſiþan imot þeim up i Renna-bu.

fra Sverri konungi

Eptir þat vende hann aptr oc hafði hann þa .lxxx. manna. oc .c. þeir foro þar til er[3] þeir comu til Gaʀlar-ós. oc fluttuz þar yfir a eikium. Oc þa .xx. menn er fyrſtir foro yfir ana. gerþi konungr i nioſn.[4] var þar Ion Gunnarſ-ſon fyrir þvi liði Bøiar-menn hofðo oc ſenda nioſn af ſinne hende. þeir varo .vii. þesir nioſnar-menn funduz. oc urðu bøiar-menn drepnir .v. en .i. handtekinn. einn komz ibrot oc bar nioſn til bøiarins. Eptir þetta for bøiar-liþit ut við liði ſinu. fylcþo oc hofðu .xii.c. manna. þa mælti JvaR horti. Nu ſcolum ver beita þa bragðom oc munom ver fela lið vart ſumt. þvi at eigi þora þeir til at raða ef þeir ſia allt liþit. Siþan ſettu þeir .dcc. manna. undir garðinn oc ætloðo at þeir ſcylldo koma i opna ſciolldo þa er ſaman lyſti liðino. þeir tocuz oc þa dirfð a hendr at þeir toku merki hinſ helga Olafs konungſ. oc leto bera imoti Sverri konungi þar ſem þeir varo lendir menn oc bøndr. En þat gafz með þeim hætti ſem nu mego þer heyra. Sa maðr var ſetr a bak.[5] oc leypdi eptir liðino. oc feck eig[i][6] ſtoðvat[7] heſtinn. oc leypir þa a .ii. menn. fecc annaR þegar bana af. en annaR *(fol. 8 b)* orcuml. sva

---

[1] Feil for þetta; cfr. Eirsp. Eit tverstrik (avstyttingsteikn) gjenom staven i þ er gløymt. [2] k (i fyrsten av lina) halvveges utgnissa.

[3] r (i slutten av lina) sterkt utgnissa. [4] i over lina.

[5] AM 81 a fol. legg til: *sem merkit bar.*

[6] Hol i pergamentet. [7] f halvveges burte.

Digitized by Google

at alldregi varð heill ſiþan. En hann ſialfr fell af baki oc felldi þa merkit niðr. konungr fylcði liþi ſino. imoti þesom .v. hundruðum manna. oc ſcipaði ſaman bog-monnum ſinum. Neytti þa hverr maðr vel ſinna vapna. En þeir lago undir garðinom meþan. oc urðo eigi fyr varir við. en orvarnar flugo hvinandi yfir hofuð þeim. komo þeir allir fyrſtir a flotta er Jvar þottiz ſigrin undir æiga. oc ran hverr at oðrum. attu þeir ſigri at fagna er ulicligra matti þyckia fyrir liþſ-fiolþa ſacir. felldi Sverrir konungr þar Jvar ſilki oc Jvar Giafvallz-ſon oc með þeim mein en .c. manna. toco þeir þa merki Olafs konungſ. oc baro i bøin við fogrom ſigri. En hofþingiar þeir ſem eptir varo liopu hingat oc þingat ſem mys i holur. Eiricr Arna-ſon var þa hand-tekinn. Eptir þat tocu menn ser griþ til handa. gengo þa margir með miuclæti til hanſ. þeir er aðr hofðo við miclom ofmetnaði blaſit imot honom Sverrir konungr þaccaði nu allzvalldanda guði oc hæilagri guðs moður Mariu oc Olafi konungi. þenna fagra ſigr er gvð gaf honom. Oc ſyndi hann þat með þvi. at hann gaf hveriom griþ þeim er þes beiddi. hann þottiz þat ſia sva mart ſtormenni ſem undan flyði. at þeir myndo ſvicom vilia at honom coma ef hann øi eigi við.

Eptir[1] þenna bardaga ſendir konungr nioſnar-menn ut oc in fra bønum varo þeir ibrot .iii. nætr. oc comu aptr með þeim tiþindom at Inþrændir hofðu ſaman dregit .xx. hundruð manna. oc varo þa a for comnir. En Jvar hafði .l. ſcipa ut við Rauða-biorg. Oc er þesi tiþindi comu oll ſenn fyrir konung. ſa hann at eigi var ſetu-efni oc liopo til ſcipa. oc fengo .xi. ſcutur. Oc er þeir hofðu ſcamt roit ut ifra Holmi. ſa þeir flota Inn-þrenda er innan for oc comu ſiþan i ſcot-mal við þa. En .l. byrðinga lago við Rauða-biorg. konungr villdi ecki við þa eiga. þvi at þat varo allt caupmen oc comnir or Vagom. æn Sverrir konungr villdi alldri caupmonnum mein gera æf þeir kynni meta ſic. þar lago oc .xii. ſcutur. oc .i. lang-ſcip er Jvar hafði ſaman dregit. þeir flyðu þegar oc þorðu ecki við Birkibeina at eiga. En konungr for ut til Agða-nes oc fundo þar ſcutur .ix. oc þegar lagði Sverrir konungr at þeim. þeir fengo þesconar caupferþ at þeir felldo clæði ſin oc vapn[2] imot knuſcan oc ſvivirðing. læto oc allt lauſt þat er þeir hofðu fe mætt. konungr let þesa menn eigi drepa. þaðan foro þeir ut til Folſcnar. oc fundo þar byrðing

[1] Nytt kapitel utan overskrift. [2] *n* i hdskr. retta fraa *p*.

Digitized by Google

er IvaR atti. oc þar *(fol. 9 a)* varo a .vi. merkr gullz. Siþan taca þeir þetta fe. Eptir þat foro þeir ſuðr a Mæri oc fundo þar .xii. ſcutur eða .xiii. var þeim monnuM ſettr hinn ſami marcaðr ſem hinum fyRom. þvi at hvarir-tveGio ætlaðo til Iuarſ at fara ef æigi kemi troll mille hus oc heima[1]

fra Sverri konungi. 16

Eptir þetta ſnyr konungr norðr aptr til Þrandheimſ. Oc er þeir comu til bøiarins. gerþo bøiar-menn. ſem ſamðe við konung ringðo um allan bøiN oc gengo með proceſſio imoti honom. Siþan let konungr kveðia Eyra-þingſ. oc nefnde til .xii. menn. or hverio fylki þeira .viii. er fyrir iNan Agða-nes ero. oc er þeir como þa var konungi. gefit[2] konungſ nafn a atta fylcna þingi oc dømtt með vapnataki oc ſvarit honom land oc þegnar eptir landſ-logum[3] fornum. þesi tiþindi foro bratt oc como fyrir Magnus konung oc Erling Jarl. Sæmnoðu þeir þegar liði oc helldo norðr með landi. SverRir konungr ſpyR þetta oc villdi eigi biða. toc ſcip ſin oc menn oc foro ut i Orca-dal. ſettu þar upp ſcipin oc logðu elld i. oc brendo up oll. Siþan ſneru þeir til Upplanda. Oc er þeir como upp i Dofra-fiall i Guðſ-branzdali. þar attu þeir þing. oc at þingum foro þeir þar til er þeir como til þes vatz er Miors[4] heitir. En i Miorſ var ſamnaðr lendra manna. oc hofðo þeir .xviii ſcip. þar varo .iii. lendir menn. Hallvarðr af Saſtoðum. Sæbiorn Sindra-ſon oc JvaR gæſlingr. þeir hofðu annan ſamnað a landi. þat varo .xii. hundruð manna. En Sverrir konungr hafði .cc. manna. hann leitaðe. raða við lið ſitt hverso hatta ſcylldi En allir villdo beriaz. konungr ſvarar sva. Eigi ſyniz mer ſem yþr muni þetta vel hæfa. þvi at þetta er mikit ofræfli við at eiga. Etla ec oðro-vis venna minna harma at reca. helldr en ganga i ılica ſnoru. þvi at eigi er minſ foður eða brøðra at hefndra oc margſ for-ellriſ at ec ſia við iorðu lagiðr eða coma a flota.[5] Siþan foro þeir þaðan at konungſ raði .ii. dagleiþir. konungr gerþi .lx. manna. fyrir a Haða-land til vatz þes er Rond heitir Oc tocu þau ſcip oll ſem þar voru. En er konungr kom þar. þa varo fyrir .iii. ſamnaþir .ccc. i tveim ſtoðum. en .v. i einom ſtað. þa ſkipti konungr liðe ſinu i helminga oc hafði hann ſialfr .c. manna. en annat .c. ſendi hann til bus Ozurar hiſla oc

[1] Dette ordet er skrive ut i margen til høgre.
[2] Hdskr. *gefi*. [3] *d* i hdskr. retta fraa *g*. [4] *s* over lina.
[5] Over *t* har kanskje prikk (avstyttingsteikn) runne i hop med ein *f* i lina ovanfor.

Digitized by Google

rænto þeir þar. til .xx. marca gullz. oc meðan þeir varo ibrot villdi konungr eigi ecki at hafaz. oc reð hann þa til at-gongo við þvi liði er þa var eptir imoti þesom ſamnaði er .ccc. varo í. Eptir þat bioGuz hvarir-tveGio við. með ſlicom fongum er til varo. oc genguz ſiðan imoti. Enn þegar *(fol. 9 b)* er Birkibeinar ofruðu vapnum ſinum. þa lauſt rælzlo i hug buandcorlum. tocu þeir betra rað baðu ser griþa oc cauſtoðu vapnum oc ſyndo ſva hrælzlo. konungr gerþi ſem fyR gaf hveriom manne griþ er baþ. Oc er aþrir þeir ſem i ſamnaði hofðu verit ſa hverso þeira felagom hafði tekiz þa ſęttuz þeir oc við konung. Var þa þeiri lyðni iatat ſem alldri var fyR a Haða-landi. oc var þar þing ſtefnt. ſcylldi konungr eiga ſattar-fund. þesi ſattar-fundr var eigi ætlaþr prętta-laus af buondom. þvi at þeir ſa at konungr hafði litið lið. oc ætloðu þeir konungi at-gongo at veita a þingino En þann dag er þing ſcylldi vera. como þeir þar. er farit hofðo at taca bu Ǫzurar. var þa meira konungſ lið en buanda. þorðu þeir þa ecki vætta annan veg at gera en konungr villdi. lagði konungr ſlict allt a hendr þeim ſem honom ſyndiz. iatoðu þeir þvi ollu. var þa callat ſem þeir væri ſattir. En þo reyndiz ſem fyR. at noccuR ſcollr var i ſcapi buandcarla. Tocu þeir þat rað at ſenda Ormi konungſ-broður orð. at hann ſcylldi fara utan or Vikinne at konungi. þvi at hann hafðiz þa a ſcipum við. þeir letuz myndo ſecia amoti ef hann villdi undan. Siþan læt Ormr miclo liþi ſamna oc let ſtorſcip draga or þvi vatni er heitir Tyrui. ætlaþi ſiþan upp i Rond at SverRi konungi. konungr var þar fyrir a ſcipum. þa var sva giſlum ſcipat fyrir at a Heiðmorc varo .xviii. ſcip i Miorſ. þętta ſpurði Sverrir konungr hann gerði þa rað ſitt hann læt ſem hann myndi fara amot Ormi oc gerþi þangat alla nioſn ſina. Siþan for hann i ſcog oc .xl. manna hanſ með honom oc felldo viþo Engi maðr visi hvat þat ſcylldi. En hann hafði þat boðit ſinum monnuM at þeir ſcylldo eptir honom coma. oc sva gerþo þeir at þeir como þar ſem hann var oc varo þar um nottina. En[1] i dagan um morginiN kvaðu við luðrar. ſtoð þa upp allt liþit. engi visi þo hvat er konungr villdi ſtarfa. Oc er menn varo clæddir ſcipaði hann liþi ſinu. Bað þa draga ſcip þau er varo i Rond .v. raſtir þar ſem alldri var fyR farit með ſcip. Nu þurpti eigi at ſpyria hvat þesi viðr ſcylldi er konungr let fella i ſcoginom. oc varo þat hlunnar þa. Þeir lettu eigi þesi ferþ fyR en þeir como i Miorſ. Oc er þeir como þar væitto þeir at-roðr vano

[1] *n* litt misskriven. Over bokstaven radert.

Digitized by Google

braðari[1] þeim lendom monnuM er þar varo fyrir. þeira viðr-ſcipti lauc a þann veg at ſa fecc gagn er guð villdi. Sverrir konungr rac ibrot alla ſina fiandmenn. Enn er þar var reinſat. for konungr *(fol. 10 a)* til Hamar-caupangſ oc atti þar þing. mælti þar engi maðr imoti hanſ vilia En þo at lendir menn flyði fyrir konungi þa flyðo þeir ſuðr i vatnit. var þa langt imillom þeira þvi at Miorſ er sva mikit vatn at þat er licara ſio

Veizla a Saſtoþum 17

Hallvarðr a Saſtoðum oc aþrir lendir menn. hofðu micla veizlo a Sa-ſtoðom oc bauð hann ollum til er þiGia villdo at þeira flockr yrði ſem meſtr. var þar þann tima kirkiu-mesa. þar varo .ccc. manna. at þvi boði. en þo como fleiri æn boþit væri. Birkibeinar ſotto oc til kirkiu-meso oc bioGuz þa til oRosto. fylctu hvarir-tveGio liði ſinu. genguz imoti ſiþan oc ſcutuz á. Oc ſciott logðu lendir menn a flotta oc liþ þeira varo drepnir .vii. menn en .v. handtecnir. Nu taca þeir veizlo er oboþit komo. en hinir varo brot elltir er bua leto. þeir runno til Ormſ konungſ-broþur oc ſogðo ſinar farar litt vegligar. Siþan let SverRir konungr eptir leita við þa menn er handtecnir varo hvar ſcip þeira væri folgin. oc þat ſogðu þeir. Eptir þat tok konungr ſcip þau oll ſem varo i Miorſ beði ſma oc ſtor. þar fecc konungr fiarlut allra lendra manna oc þeira er undan flyðo. Sua oc allar landzſcylldir. þær er Magnus konungr oc Erlingr Jarl ætluðu ser. Nu hafði Sverrir konungr eignaz oll Upplond oc Eyſtri-dala. varþ iafnan þeira lutr betri er til hanſ hnigo. en hinna er fra beitto. Oc ſva ſem meN ſa þat at hanſ afli toc vaxa oc meiR af vitrligom raþom en af fiol-menni. þa þotti æ þvi fyſiligra til hanſ at ſtunda. Samnaz nu lið til hanſ ſva at hann hafði .ccc. manna

fra Magnuſi konungi[2]

Eptir þetta comu þeir Magnus konungr oc Erlingr Jarl i Vikina oc hæyrðo þesi tiþindi fra Birkibeinum er nu varo ſogð. Samna ser nu liði af nyio um alla Vikina oc fengo sva mikit lið at þat var ugrynne herliðſ. Oc er Sverrir konungr [ſa þat.[3] at honom var þetta eigi rað at biða or ſtað þesa haſca oc hinſ micla ofræfliſ Gerir nu ſitt rað hverso með ſcal fara.

[1] Soleis. [2] Skrifidragi i *konungi* uppatt-maala med svart blekk.
[3] Flat.: *spyrr þat þa sa hann.*

Digitized by Google

18 *fra ferþ Sverris konungſ af Vorſ.*

Nu byr Sverrir konungr ſina ferþ ofan i Sogn oc ætlar til Biorgyniar. oc með þvi at almattigr guð oc hin helga Maria hava margan fagran ſigr gefit SverRi konungi. þa kann vera at ofundar-menn oc ovitrir vili eigi trua vaRi ſaugo oc calli at ver munim vera eigi ſaNfroðir ef ver ſegiom hann iafnan hava ſigr haft. Nu ſcolum ver hneckia þeiri tortrygð oc ſyna einarð vaRar fra-ſagnar. þvi at margan vil-ſtig varþ hann at ganga oc hanſ meN. aþr beði væri rekit ſva margra oc ſtoRa *(fol. 10 b)* harma ſem hann atti þeim feðgom at giallda. oc hann fengi ſina foðurleifð ſotta af ſlico ſtormenni ſem imot var. en eigi meira liði en hann hafði. Oc þo at hann hefði iafnan mikil vanqveþi oc vaſ fyrir erviðiſ ſacir. þa com hann þo alldri i ſlica raun. beði af mæði oc illviðri ſvefnleyſi oc mat-leyſi ſem i þesi ferþ.[1] Nu lyptir hann ferþ ſinni oc ætlar til Biorgyniar. En er hann kom i Sogn. þa hofðu ſciotara farit nioſnir hanſ fiandmanna. oc mætti hann þar miclom ſamnaði. varð þat hit fyrſta er hann com ofan við liþ ſitt i Sogn at leið hanſ la um noccot einſtigi þat ſem á var a aþra hond. ſva ſtrong at hon fell oll við forſum. sva at ecki kvict matti yfir komaz. nema fliugande fugl. A aþra hond varo fluga-biorg þau er þar matti oc engan veg comaz. þetta einſtigi var ſva þrongt at eigi matti fram ganga meiR en eiN ſeN. þar ſato bøndr yfir uppi a haumrom með mikinn ſamnað oc hofðu þar ſtort griot oc ſtora viðo. oc varo bunir at fella ofan þegar er lið konungſ gengi undir. Oc er konungr ſa þetta let hann koma raþ imot raði. oc mælti sva við lið ſitt. Nu ſculo þer eigi lia færa at þesir menn megi yþr mein gera. En þer ſculot þo við þa glettaz i ſlico ſem þer megut við comaz. en ec mvn vita ef ec coma noccorum ſtarck i liþ þeira. Siþan for hann oc noccorir menn með honom. þar ſem hann matti við comaz upp a fiallit. oc kom þa a bac þeim oc a þa ovara. como þeir þegar a flotta. æn noccorir menn varo drepnir af þeim. Siþan for hann i bygðina með lið ſitt oc varo þeir inn i Lera-dal. En um morgonenn urðo þeir eigi varir við fyR. en ÓzuR hiſli com þar farandi með .v. ſcipom. oc .xx. Birkibeinar toko þegar til vapna ſinna oc gengo imot þeim. En þo at ſcipa-menn. hefði lið mikit. þa treyſtoz þeir eigi upp at ganga. þvi at þeim ſyndiz uhreint fyrir þar er Birkibeinar ſtoðu a landi uppi við ſialfa hofnina oc
19 helldo i-fra. ‖ Nu ſa konungr at ecki matti þar ſcipom ná. er allt

[1] Hdskr. *ferþir.*

Digitized by Google

var nioſn fyrir comin. ætlar hann nu at fara upp a Vorſ oc coma sva ofan i Biorgyn Þetta var mikil haſca-for a vetrar-degi. þvi at þat er mikill fiallvegr oc var þar van mikilla ſniova. þat rað tocu þeir þvi at þeim varþ bardaga þa auðit i þvi ſinne. Siþan foro þeir upp a Vorſ. oc braz þeim þar eigi margfalldr haſki. Var ſa hiN fyrſti at þa hofðo ſaman ſamnaz fiandmenn þeira Vorſar allir oc margir Sygnir. Harðengr oc Sunnhorðr. var þat uvigr herR. com þetta lið allt a uvara Birkibeina *(fol. 11 a)* Simunſ-meso-dag er konungr[1] ſat um mat-borði oc ætlaði ſiþan at ferþaz. oc er þeir urðo varir við. liopu þeir undan borðino oc herclædduz oc biðu liðſ manna ſinna. þvi at þeir hofðu eigi allir eitt herbergi um nottina. Oc er allt com ſaman. fyletu Birkibeinar liði ſinu oc sva bøndr. En þo at Birkibeinar væri liðfæri. þa villdo þeir eigi at ſiðr til raða. oc gerþo sva harþa hina fyrſto at-gongo. at þegar hrocc fyrir fylkingar-broddriN buandanna. þeir flyðo yfir ár-gliufr noccur. oc þar er bøndr flyþo yfir ana. varo ner noccur gliufr upp i-fra þeim oc miot yfir oc ſcutuz þeir á. foro nu ſinom megom hvarir upp með ánne oc villdo bøndr comaz fyrir þa. en ſiþan i opna ſciolldu. Gliufrin varo æ þvi breiðari er ovaR varo. oc vatn at ofanverþum. Var þeira oc þvi lengra imille er þeir hofðu lengr farit. En þa tok at natta oc fal þa ſyn amilli þeira sva at þa matti ecki at havaz. var þa eigi coſtr at fara til bøiarins þvi at allt var nioſn fyrir comin aþr. Oc var i Biorgyn sva mikill ſtyrer fyrir oc mannfiolþi. at Birkibeinum var þat ufært. Nu villde hann aptr hina ſomu leiþ fara. Toc nu ſiþan .v. leiðſogu-menn þa er vegviſaſtir varo. þurfti þa oc þes við. þvi at veþr gerþi a sva illt. at ſialdan verþa ſlic. com þa sva mikill ſnior at þat var or dømum. þat er oc ſciott at ſegia [þar ſem þeir hofðu meiR en .xx. oc .c. heſta við[2] gylltom ſoðlum. oc margſconar gripi leto þeir þar i ſcickiom oc vapnum oc morgum oðrom goðum lutum. þat fylgði oc þeso. at þeir viso ecki til hvar þeir foro. varo oc sva matlausir at eigi fengo þeir vatnit helldr en annat. þat var .viii. dęgr at þeir bergðu engo nema ſnio. gerði oc sva illt veðr hinn næſta dag fyrir allra heilagra meso. ſem uliclict mvn þickia þeim er til lyða þesar fraſagnar. at af þvi fecc eiN maðr bana er veðrit caſtaði honum oc braut i ſundr ryGinn i honom i þrimr ſtoðum.

[1] Prikk under *r*.

[2] Eirsp: *at þar letu þeir meir en .c. hesta með*; AM 81 a fol.: *at þar letu þeir .xx. hesta ok .c. medur.*

Digitized by Google

Oc ſa eiN var þa til er bylirnir como at caſta ser i ſnioinn[1] oc hallda ſciolldum yfir ſic ſem faſtazt. oc þa logþuz leiðſagnar-meN fyrir þui at þa viso þeir eigi hvar þeir varo comnir. var þa oc ſva myrct. at þa matti ecki fyrir ſia. var liðit farit af ollu ſaman ſullti oc mæði en ſumir af kulþa. þa var sva fyrir-comit magni þeira at engi *(fol. 11 b)* villdi lengra fara. Oc er hellzt matti noccot ſia fra ser. ſa þeir at þar varo fyrir brattir hamrar er þeir varo at comnir. þa com illr cuR a lið konungſ. Sumir mælto at þeir myndo ganga ofan fyrir hamra oc þola eigi lengr sva micla kvol. oc þa mynde ſciotazt um raða. Sumir mælto at meiri framkvæmð ſyniz os til fornra minna at taca oc gera eptir dømum hvatra manna þeira er ſialfir baruz vapn á oc drapuz. helldr en þeir villdi nauðir þola lengr. ‖ Nu toc konungr til orða oc beiddi ser lioðſ. hann mælti ſva. Ec hefi at hugat ſagði hann yðaRe raða-gerþ. oc ſyniz mer uvænlig oc i þesi ætlan dugir ecki vetta. ef þer gangit fyrir hamra ofan oc farit yþr ſialfir. þat er æRa manna til-tekia þeira er eigi cunno fotum ſinum foR-rað. En með þvi at þer vilit ſialfir vapnum beriaz. þat er heiþinna manna ſiðr þeira er ecki vita til guðſ. En ver erom criſtnir menn. oc criſtinna manna born oc vitom ver at ſa maðr er ser ræðr ſialfr bana. a enga van til gvðſ. Nu er þetta fiandanſ aminning oc ſculom ver eigi hanſ vilia gera. Scolum nu ſnuaz til guðſ miſcunnar oc latum os þat i hug coma þo at os þicki ſtrangr guðſ bardagi. at hann mvn eigi þar mikit a leGia er litit er til gert. Nu iþromz ver ſynða vaRa. oc vitom at af varo illlifi erom ver barþir af guði. en eigi af grimþ hanſ. þvi ſculom ver með miuclæti oc litillæti til hanſ luta at ſialfr kendi hann sva. Nemi þer af mer þvi at ec em litillatr oc miuclyndr i hiarta. oc muno þer finna hvilld ſalum yðrom. Nu ma hverr maðr þat ſia at betra er at luta með goðum lutom til guðſ miſcuNar. en hrapa með uraðom i fiandanſ hendr. Vil ec at þvi iati þer at þat ſama[2] ſculo þer allir vel undir ganga er ec vil upp taca. Nu ſcolum ver allir calla til guðſ miſcuNar oc heilagrar Marie oc hinſ helga Olaff konungſ. með helgom bønum. lauc konungr sva ſino mali at þegar attu þeir at handfeſti oc vapna-tak. at þeso heiti er konungr mælti fyrir. En sva mikill

[1] Paa grunn av feil i pergamentet er av dei tri bokstavane: *oin* den nedre halvparten burte, og det er eit ope rom fram til det næste ordet *oc*; den fylgjande lina er ikkje skrivi heilt ut mot margen til vinstre.

[2] Prikk under *m*.

Digitized by Google

acafi var at hvaſleic veðrſinſ þa er konungr toc at mæla. at varla namu þeir er næſtir varo. oc þa er[1] hann hafði fyrir ſcillt heitino. hafði guð ſva braþa oc haleita miſcuN gert við þa. at þegar þottiz engi vita hvaðan vindr var á. gerþi þegar heiðviðri oc ſol-ſcín. oc ſva blitt veðr ſem um mitt ſumar væri. Nu kendo þeir hvar þeir varo comnir. oc hofðu þeir *(fol. 12 a)* þvers farit fra þvi er þeir ſcylldo. En sva var lið hans daſat at .xx. meN varo dauþir niðr grafnir a einni litilli ſtundo. Nu leita þeir til bygþa var þo for þeira ſein oc omíuc. foro nu oc komu til ſetra noccorra. Oc er[2] þeir caſtoðu ser niðr oc tocu hvilld. Eptir þetta leitaðo þeir at taca ser elld. þvi at ørin var þurpt til ef faz mætti. en þat var ner miðri nott. Sva varo þeir mioc farnir at engi var til fæR at taca elldiN. Nu var þat ſem fleira at i einn ſtað var til at taka með guðſ miſcunn. þvi at þar la lifit þeira við ef eigi fengiz elldrin. oc fecc ſa elldinn tekit er meſtri ſtyrði giptunni i þeira flocki oc oll raða-gerþin fylgði. En þat var Sverrir konungr. toc hann þenna elld með tinno oc tendraði þar við kerti. fecc ſiþan i hond ſinom monnuM. gerðu þeir þar af mikiN elld oc þurcaðo ſic. þar var einn litill bør oc for konungr til þes buanda oc var hann þar um nottina. En ſumt lið konungſ for i megin-bygþina. En er konungr ſa[3] at lið hanſ var nært með þvi ollo ſem til var. þa for hann ſialfr oc þat af liði hanſ er hellzt þotti fært at hallda vorþ. þvi at einſtigi var þar þat eitt er þeir varo allir hirðir ef þes væri væl gætt. konungr var a þvi varðhalldi til hinſ .iii. dagſ. En þa villdi hann fara i meiri bygð þar er lið hanſ var ſumt. Mikil torfæra var þar at fara Jmilli bygðanna var mikill fiallvegr eða elligar var at fara um noccora bratta hlið. sva at þat var mikill mannhaſci. Lið konungſ matti þa ecki fara um fioll uppi þvi at þegar lagði a hin ſomu illviðri er þeir comu i bygðina

fra Sverri konungi oc Þorgrimi 21

Siþan for Sverrir konungr upp a Valldreſ oc toc þar veizlor at bum ſinum oc þaðan i GuðbraNzdale. oc var honom þar buin halfſ manaþar veizla at bui konungſ a Steig oc ollo liði hanſ. heðan ifra var eN eigi um kyrt at ſitia. Bøndr .xii. varo þeir a Heiðmorc er ſaman ſomnuðuz at þvi at hveR þeira ſcylldi

[1] Paa grunn av feil i pergamentet er det eit ope rom etter dette ordet; den fylgjande lina er ikkje skrivi heilt ut til høgre; cfr. s. 22 note 1.

[2] Soleis. [3] *f* noko misskriven.

Digitized by Google

raða fyrir .c. liði. þat varo menn Magnus konungſ or Hamarcavpangi. Oc þa er konungr varþ vaR við ſlic tiþindi. Bio hann ferþ ſina or davlunum oc villdi eigi þar verða inni byrgðr. ef þeir kemi fyrir dalſ-mynnit þesi buandi er nefndr Þorgrimr er fyrir var buondunum oc æſir var þeſa ſamnaðar. konungr bar ſcyndi at um ferþ ſina. þvi at ſialfr villdi hann helldr bera nioſn æn aþrir fyrir honom. þat var eina nott at konungr for ſialfr fyrir liði ſinu. þvi at hann villdi eigi at allr floccr hanſ duelþiz til þesaRar *(fol. 12 b)* ſyſlo. hann for þa not við .xv. meN oc kom til Þorgrimſ oc faN hann heima við .ix. mann. oc varþ þeira fundr með oðru moti en Þorgrimr hafði til hugat þvi at guð ſcipti sva með þeim at ſa bar hæra lut er tignari var. oc var buandi bundinn. en huscarlar hanſ barþir. Oc sva lauc þeira mali at konungr tok mikinn fiarlut af Þorgrimi. oc a þat ofan gallt hann SverRi konungi halfa morc gullz oc varþ þo feginn er hann com þvi við Scilþu nu at þeso

22 *fra Sverri konungi*

Eptir þetta for Sverrir konungr til Hamar-caʀpangſ. oc var þar handtekinn Haralldr GuðbraNz-ſon. En hann var frendi konungſ oc baðu margir at hann ſcylldi eigi drepa. oc gallt hann konungi .xii. vra gullz. Aþrir menn Magnus konungſ comuz af lʀpi undan. oc leto fiar-luti micla i allzconar lutom. Siþan for konungr i Eyſtri-dali. oc com þar .v. nottum fyrir iol. En bøndr ætluðo at þeir mundo ſetiaz i coſti þeira um iolin með ſitt lið. oc toco sva við at ſia. at engi maðr let iola-veizlo ſina bua. hvartki mungat ne aðra coſti. En er konungr ſa þetta rað. þa gerir hann oc ſitt rað imot þvi at hann oc lið hanſ þurpti eigi at ſiðr iola-viſtina at bøndr villdi eigi bregðaz a beina við hann. Oc ſnyr nu ferþ ſinne abraut þaðan oc bra a þat at hann myndi fara auſtr a Verma-land. for hann þa auſtr til Eiða-ſcogſ ſem rett leið la. En er hann kemr þar þa ſcilr hann flocc ſinn oc let fara .c. manna auſtr yfir ſcoginn a Verma-land oc varo þeir vel comnir. konungr ſneri þa aptr leiðinne i dalana við .cc. manna. þvi at hann þotti þegar vita at þeir myndo hafa iola-veizlor ſinar er þeir hofðu braut ſnuit. reyndiz þetta ſem mart eptir konungſ ætlan. komo þa aptr at iolunum oc i bygðina. oc varþ þa at vera ollum iafnheimillt hverso er buondum licaði hafði konungr hinar bezto veizlor um oll iol

Digitized by Google

Sverrir konungr for a Verma-land **23**

Erlingr Jarl var þa i Vikinni auſtr oc ſpurði[1] þetta. hann let. þegar bioða ut leiðangri a bac iolum. oc hugðiz mundo taca þa i kviom ſem ſauði til ſcurþar. En þar veic annan veg af. hafði SverRir konungr ſnemma við ſet þeiri ſnoru er þeir ætluðu hann i veiða. konungr hafði ſva ſett ſitt rað at hann toc hinar fyrſto veizlornar i norðan-verþom daulom. oc ſotti ſva ſuðr at mynnino ſem a leið iolin. var hann þa fyR ibrotu oc auſtr a Vermalandi en iarl kom upp þannig. oc atti hann þa at bliſtra i ſpor honom. Etlar iarll nu at fara auſtr eptir honom a Verma-land En þeir hnecðu þri oc ſogðu hann eigi ſcylldo verRi farit hafa. oc felldo brota fyrir hann a ſkoginum. Oc við þat allt ſaman hvarf hann aptr. ‖ SverRir konungr *(fol. 13 a)* ſamnaði nu ſaman ollo liþi **24** ſinu oc reið við .v. hundruð manna ofan i Vikina til bus Simunar i Scricſ-vic. Toc upp buit en brendo bøinn oc oll lang-ſcip hanſ oc a'ſtr-farar-ſcip eitt al-nytt. oc .xl. nauta let hann reca a Verma-land. En er Simun ſpurði ſcaða ſiN. let hann ſcera upp her-ór at þeim Birkibeinum oc bioða þangat þegni oc þreli til þeirar ferþar. Simun var hofþingi mikill oc ricr oc þorði engi maðr imot at gera hanſ boði. oc dro hann ſaman a litilli ſtundo sva[2] mikit lið at hann hafði .iiii. hundruð oc .xx. manna. En konungr var farinn auſtr undan allt til Elfar oc var comiN til landamæriſ. Simun for þa upp með Gá'telfi.[3] er konungr var ſtaddr i einni litilli bygð oc ſcamt þaþan. var ſcipat liþi hanſ oc dreipt til giſtinga. þri at þesi bygð var litil. enda viſſi konungr eigi ſva ſciotan haſca ſem gerðiz. Siþan ſendo vinir hanſ honom nioſn af Gart-landi. at Simun for við uvigian her. oc myndi coma a hanſ fund bratt ef eigi varaðiz hann. En er Sverrir konungr ſpurði þat varþ þegar til clæða at taca oc vapna. Sendi ſiþan boð ollu liðino. varþ þat eigi ſciott þri at liðino var viða dreipt. konungr for i einn ſcog. er heitir Hufunes-ſcogr oc beið þar liðſins Oc er menn hanſ varo comnir. leitaþi hann við lið ſitt hvat til raða ſcylldi taca oc ſagði ſva at honom ſyndiz ſem þeim myndi verþa þungt at beriaz imot Magnusi konungi oc Erlingi Jarli ef þeir ſcylldi flyia fyrir lendom monnum. fyR en þeir visi hvat fyrir væri. þo at þeir hefði mikit lið. Allir ſogðu helldr beriaz vilia við Simun en flyia. oc ætlaðu þo eigi sva mikit liðit ſem var. foru nu ſiþan imot liðino. oc mættuz fyrir dag. oc i

[1] Hdskr. *ſpurð.* [2] *a* (over lina) flyt saman med ein *þ* i lina ovanfor.
[3] Akcenten over *a* tvilsam

Digitized by Google

ſva miclo niða-myrcri at engi ſa fyR en þar gnevaði merki yfir þeim. Toco þegar at hræðaz oc var þesi oRosta allhorð oc eigi long. En sva lauc at guð gaf konungi fagran ſigr. oc fell .c. manna oc xl. af Simuni. En af Sverri konungi .vii. menn. þeir treyſtoz eigi at reca flottan beði fyrir ſacir liðſ-fiolþa oc myrcrs

25 fra Sverri konungi

Eptir þenna bardaga byriaði Sverrir konungr ferð ſina til Konunga-hello oc fecc þar micla fiarluti þeira manna er undan hofþu flyit. æn lagði gialld a bøiN .xx. mercr vegnar. hann var þar eigi lengr en .ii. nætr. þvi at hann etlaði ſem liclict var. ſva mikit lið ſem flyit hafði með Simune. at þeir myndo aptr venda. þaðan for hann til Lioðhuſa oc dualþiz þar noccorar nætr. Eptir þat drogu þeir Magnus konungr oc Erlingr Jarl mikit lið ſaman ſva at alla lenda menn þa er voru i Vikinni hofðu þeir með ser *(fol. 13 b)* Oc þo bar sva til at hvarigir viso til annaRa oc foruz þo imoti. Villdi Sverrir konungr þa enn gilldra til noccorra veiða i Vikinne ef i hendr bæri. þat var eina nott at eigi var lengra mille natſtaða þeira en roſt oc viso þo hvarigir til annaRa. En or þvi nat-boli foro hvarir imot oþrom til þes at eigi var lengra imille en eiN fiorþungr. Nu verþr Sverrir konungr vaR við hvar þeir foro feðgarnir með lið ſitt. ſneri hann þa þegar aptr. oc for þar til er hann com a Vermaland auſtr. þar hafði hann ſtefno við alla hina ricuſto menn oc þa er vitraſtir varo oc ſpurði hvart þeir villdi eiga við hann ſamband noccot oc væri hann hliffciolldr fyrir þeim eða villdi þeso boði neita. þeir ſogðu ſic giarna vilia beriaz með honom ſem hann væri þeira konungr. [Sundęlir mælto oc ſlicom orðum.[1] Oc er Magnus konungr oc Erlingr Jarl ſpurðu þetta. hurfo þeir aptr við sva buit. En ſendu Orm konungſ-broþur a Upplond. þvi at þar var frendaafli hans allr. oc ſcylldi hann þar ſitia fyrir ef Sverrir konungr leitaði eN þangat af Vermalandi.

fra Sverri konungi oc Iamtum

SverRir konungr byr nu ferþ ſina allt auſtr i Eyſtra-ſallt oc hafði þannug eigi meiR. en .cc. manna. oc er hann com til Iarnbera-landz var þar fyrir mikill maN-ſamnaðr. þeir felldo brota fyrir. oc ſogðu at þeir varo[2] uvanir konunga[3] yfir-for oc

[1] Overstrika.

[2] Dette ordet vantar i hdskr. [3] Prikk under *k*.

Digitized by Google

letuz enn eigi vilia. þa reið konungr at fram oc talaði við þa. lꝛc ſva þeso tali at þeir leyfðu honom at fara ſem hann villde. oc gerþo honom allan greiþa ſem þeir mattu. ‖ þaðan for hann **26**
i Helſingia-land. Oc er hann com þar er Alptar heita. mætti hann miclo fiolmenni i ſamnaði imoti ser. þat varo .xxx. hundruð. oc allt til oRostu buit .c. maNa var albryniat. þetta lið allt hafði við lagt niðingſ-orð hveriom manne er þeim gefi friþ eða leti fram fara. hofðu at þeso vapna-tac allir menn. þat fylgði oc at þeir leyfðu engom hanſ manna a ſitt þing at coma. oc ecki orð þar at tala. En þat varð um ſiþir at leypt var ollum konungſ-monnuM at fara a þing þeira oc heyra mal manna. þa mælti SverRir konungr við ſina meN at þeir ſcylldo fylkia liþi ſinu oc vera vel við bunir hvat ſem þesi lyðr tæki til. En er landz-lyðrinn ſa þetta. þa droguz þeir við þat. sva at þaðan af foro orð imille at konungr ſcylldi ganga a þing[1] þeira oc menn hanſ ſcylldo bera ørindi hanſ fram. en ſialfom honom var ecki lofat at tala. En þeir Helſingiar ſogðu hann alldri ſcylldo fram comaz oc leto engan coſt á nema hverfa aptr ſomu leið. Oc þar com um ſiþir at konungi var lofat eitt ørindi. konungr hof sva ſitt tal Eigi er os kunnict hveriar ſacar-giptir[2] þer meguð os finna. En at þvi er yðr hyggianda at ver eigom allir eiN gvð oc collum hann varn foður. *(fol. 14 a)* þa er þat mikil navðſyn oc vár ſcylla at hverR vár hafi friþ við annan oc geti hverR annarſ ſem ſialfſ ſinſ. þvi at minir menn hafa yðr alldri gert mein. hyGit at hverso litið gott þer eiguð at launa Magnusi konungi oc Erlingi Jarli. Siþan let hann fram leiða .ii. hros. oc ſagði ſlatra ſcylldo. kvað þat a hvert land coma myndo ef þeir ſperði sva mat ſinn. at criſtnir menn þyrpti at eta hrosa-ſlatr hia þeim. ef þeir ſcylldi hallda lifino. Oc þa er hann lavc mali ſino. bað ſa honum til veizlo er aþr hafði niþingſ-orð við lagt ef hann næði yfir-for. Siþan bioða bøndr honom oc ollu liði hanſ a veizlor. Nu ſpurðu Iamtr hverso Helſingom[3] hafði farit oc tocu þeir vel við þeim. for Sverrir konungr at veizlom auſtan um landit Oc er hann com norðr i landit treyſtiz hann vel þeira vin-mælum. oc ſendi fra ser liðit oc ſkipti a giſtingar-ſtaði i bygðina. sva at konungr hafði eigi meira lið eptir en .c. manna. þat var eitt-hvert ſinn um mið-nætti at maðr com til konungſ oc bar þa nioſn at Iamtr hofðu ſamnað liði auſtan af landino oc foro eptir konungi. oc ætloðu at drepa hann oc allt lið hanſ.

[1] Prikk i pergamentet under *n*. [2] *r* i *sacar* over lina. [3] Soleis.

Digitized by Google

J þeso raði varo allir lendir menn. Sverrir konungr stoð upp þegar oc let vekia alla sina menn[1] oc bað þa her-clæðaz oc sagði þeim hverra tiðinda hann var vis orðinn oc quez þat mioc ræðaz at menn hans mundo drepnir vera. þeir sem i bygðina hofðu farit. for nu þegar þesa somo nott með þat lið er honom fylgði oc imot þannug sem hann spurði at Iamtr varo. En þeir hofðu farit i þrimr floccum oc cringt sva um konung. at or sinne ætt scylldi hverR at honom coma. Oc er konungr for yfir noccora vaz-vic milli Undurs-eyia oc meginlandz. þa com imot honom herR Iamtanna. oc var hringr sleginn um þa. hofðu Iamtr þar .xii. hundruð manna. þa mælti Sverrir konungr til sinna manna. hafið þat orðtac oc eGian mille yðar sem þer heyrit þa hafa Iamtrna. oc heimtiz þegar er þer meguð or her þeira oc vt i eyna. en veitom þeim fyrst harða arás oc freistom ef þeir vicni fyrir. Birkibeinar eptu nu her-óp oc runnu fram diarfliga En Iamtr sottu at þeim hvaðan eva. varð þar mikill bardagi oc horð oRosta. En sva var myrct af nott at engi kendi annan at syn. þa heimtoz Birkibeinar or þyst buandanna oc upp i eyna. var þa gengin horð hrið. Bøndr fundo þetta eigi sciott oc borðuz sialfir[2] langa rið. var þa oc naliga i dagan. En er bøndr hætto *(fol. 14 b)* at beriaz oc fundo at þeir drapuz sialfir. þa veitto Birkibeinar þeim sva harða arás at bøndr hrucco fyrir. Oc er þeir sa ufarar sinna manna[3] þa flyðu bøndr. En Birkibeinar sottu þegar eptir þeim oc drapo af þeim slict er þeir villdo. þar fell af þeim Iamtom ner .c. manna. en mikill fiolþi var saR. Sverrir konungr hafði .c. manna. en Iamtr hofðu .xii.c. konungr gerþi eptir liði sino um morguniN oc com þat þa allt til hans. þa leitaðu Iamtr griþa. oc fengo konungi gisla oc sættuz við þat. oc lagði konungr a þa gialld. oc þa iatuðu þeir at geraz konungs þegnar oc hann fengi syslo-menn yfir sac-eyri oc aþrar scylldur. þeir festo þat mal með morgum eiðum. Oc þa er þetta gialld var ut gengit scilþuz þeir við sva buit

27 *fra Sverri konungi*

Her eptir byriaði Sverrir konungr ferþ sina norðr um fiall oc com ofan i Naumo-dal. hann reð ser þar til scipa er bøndr attu. oc lagþi[4] siþan ut i Scillingar. þar atti konungr hus-þing

[1] Dette ordet vantar i hdskr. [2] Den fyrste i misskriven.
[3] *a* (over lina) flyt saman med ein bokstav i lina ovanfor.
[4] *g* i hdskr. retta fraa ð.

Digitized by Google

við lið ſitt. þvi at hann villdi eigi at landz-meN yrði varir við hvat er þeir. ræddu. konungr leitaðe þa við lið ſitt hverso þeir ſcylldo hatta ferðum ſinum. ſegir at honom ſyndoz vera .iii. koſtir til. ſa einn at fara norðr a Haloga-land oc afla ser þar fiar. ſækia ſiþan ſuðr. til Biorgyniar oc vita ef þeir fengi þar noccot unnit a ſinum ovinum. hiN var annaR[1] at þeir feri af landi oc veſtr i eyiar. let þes meiri van at þar fengiz liðſafli Sa var hinn .iii. at heria til Irlandz eða onnur Veſtr-lond. kvaðſ þat ætla at þvi minni myndi vera vinſęld. Magnus konungſ oc Erlings Jarls ſem þeir hefði lengr fyrir raðit landino. En at sva buno er mikill afli þeira. oc mun os verþa þungt við at eiga. Lið allt ſvaraði. letuz vilia ſękia inn til bøiarinſ. oc tolþo ecki fyrir myndo at na bønum. ſvgðo eigi vera konungſ-liðit i bønum· oc myndo þeir vinna mega Niðar-os. er konungr atti þar marga vini. oc coma sva afla undir ſek. konungr ſvarar. Ecki em ec þes[2] fus oc hefir mic litt dreymt. ſyniz mer raðligra eN ſem fyR at þer vikit noccot eptir minum raðum oc ſækiom ſiðaR til bøiarinſ. Liðit villdi ecki annat en fara til bøiarinſ.[3] konungr ſagði þa raða myndo. foru nu at ovilia konungſ ſuðr til Þrandheimſ-mynniſ. Oc er þeir comu ſuðr til Folcnar.[4] ſegir konungr at hann villdi til Biorgyniar. en eigi iN i fiorðiN. quaz ætla at eigi myndi þangat ſemðar-for verþa at ſinne. liðit ſagði at ecki væri annat viſara oc tvlþo ecki fyrir at na bønum. urðo allir a eitt ſattir aþrir en konungr. at þeir ſcylldu til Þrandheims. Nu roa þeir inn i fiorðinn *(fol. 15 a)* til Rvða-biarga oc lvgðo þar at. konungr let þa calla alla ſina meN af ſcipum. oc ſpurði nu i lioði hveria ætlan þeir hefði a ſinni at-logu. til bøiarinſ. er þo villdo þeir þes sva mioc fyſaz. þeir ſogðuz ætla at veita at-roðr at bønum oc vita ef þeir næði upp-gongo. konungr ſvaraði. Ecki ſyniz mer þat raðlict. ætla ec bøiar-meN eigi lia os bøinn at ver eigim a honom valld. Væntir mik at þeir veri bøiN. muno þeir oc litillar vegðar vænta af os Birkibeinum um ran oc fiar-tocur. Er þat mitt[5] rað at gera eina ſcuto iN með Staði a nioſn aþr en lyſa tæki. oc yfir fiorðinn fyrir innan Holm. oc lata þesa ſcutu liGia undir Laða-hamri sva utarla at vel megi hana ſia or bønum þa er lioſt er orðit. oc lata hana tiallda ſem bezt. En menn þeir allir ſem a ero ſcolu ganga a land. oc upp i ſcog oc

[1] *R* (over lina) utydeleg. [2] *s* over lina. [3] Prikk under *r*.
[4] Soleis *(= Folscnar)*.
[5] Prikk (avstyttingsteikn) over *t* flyt saman me i ein bokstav i lina ovanfor.

Digitized by Google

fram hit efra ofan fyrir Hlaþir. oc ſtefnit a aſinn fyrir ofan bruna.[1] oc ſitit þar til lyſingar. En ver ſculom roa IN yfir fiorðinn til Flaðka oc sva IN með Gaular-aſi til þes er ver leGiom við Gullhamar þa væntir mic þes at þegar er lyſa tecr. oc þeir ſia or bønum at ſcip liGr við Hlaðhamar at þeir muni ſcipa ſcip ſin or bønum oc ætla þat lið vart allt. muno þeir hyGia þar vera fleiri ſcip hia er þeir ſia eitt liGia. ſyniz mer os raðlict meðan er þeir roa IN til Hlaðhamra. at þa rerim ver undan Hefring oc IN at Eyrom. oc væri þes meiri von at þa ættim ver at veria þeim bøinn en eigi þeir os. Guðlaugr ſvaraði. Eigi mun os þickia lið vart of mart þo at ver tviſciptim þvi eigi. Nu fylgðo fleiri menn honom at þesi ræðu en konungi Var þat af koſit at þeir ſcylldo roa at bønum þann tima er lioſt væri. konungr qvaz vera mega þar er þeir vâro. en talþiz vera ofus. ætla ec oc segir hann illa muno gefaz yðra raða-gerþ utan miN vilia.

28 tala Eyſteins e[rkibyſcupſ][2]

EyſteiN erkibyscup var fyrir i bønum. oc hafði latit blaſa til motz annan daginn aþr. kvaz hafa ſpurt til Birkibeina. at þeir varo ofan comnir norðr i Nærmo-dal. oc hofðu vikit ſuðr hit ytra oc væntir os segir hann at þeir myni vitia hingat fiarþarinſ. En mer er sva ſagt at þeir hafi litit lið oc ſma ſcip oc þo liðit mott oc veſallt. er þat ufallit buondom oc caupmonnuM at gefa upp fott ſin eða fe fyrir þeim þiofum oc illmenni er SverRir *(fol. 15 b)* hefir ſaman harkat. Viliom ver helldr veita yðr noc-corn ſtyrc til ef þer vilit hallda vorn fyrir bønum. man ec lata til min ſcip oc alla huscarla mina þa er i byſcopſ-garði ero ſtaddir. ef bøiar-meN oc caupmeN vilia ſic til leGia. þetta rað lez ollum ſynilict þickia oc qvoðuz helldr þat vilia. en fæta uppgongum Birkibeina. voru þa ſcipuð .iiii. ſcip af bøiar-monnuM oc cærp-monnum. oc hit .v. erkibyscups ſcip þar varo a hans huscarlar oc var þat bezt ſcipat. þar var Sigurþr forraðſ-maðr. ſon Azzorar balla. Bøiar-menn hofþu vita-vorð a Digr-mula. oc ſetto upp um morgenin er lyſti oc þeir ſa at ſkipin varo við Rærða-biorg. fleygia nu elldi[3] i vitann. oc er bøiar-menn ſa þat. bleſo þeir til ſcipanna oc logðu ut or ánne. En Birkibeinar racu af ser tiolldin oc reru yfir

[1] *r* misskriven.

[2] Dei tvo siste ordi av overskrifti staar uti margen; av det siste, som har vore avstytt, er berre fyrste bokstaven lesande.

[3] *nu elldi* er skrive tvo gonger og overstrika siste gongen.

Digitized by Google

fiorðiN inn undir Gaular-oſ. En bøiar-menn ut um vikina at moti. Oc er þeir comu ut fyrir Digr-mula. þa ſa hvarir aþra. mættoz þa a vikinne fyrir innan Hattar-hamar. þeir hofðu .iiii. ſcip or bønum þau er við bardaga comuz. Sverrir konungr hafði oc .iiii. ſcip oc var eitt at einſ tvitugſesa. Siþan tocz þar bardagi bæði harðr oc mikill oc var gott veðr á[1] landnyrðingr meþan þeir borðuz oc hof oll ſcipin ſaman at landino oc til þes er landit toc við. Oc þa er þeir hofðu bariz um hriþ. for fram erkibyscups ſcip. þat hafði ſeinna orðit or bønum. Birkibeinar ſa þat oc þotti ſer horva eigi vænt er aþr gecc þungt en þetta ſcip kemi. Braſt þa flotti a þeim Birkibeinum. oc liopu a land af ſcipom ſinum. Sverrir konungr var sva clæddr at hann var i kufli blam oc ſiþum. hann for fram at ſcipi mioc sva ſnemma oc ætlaði til landgongu. Oc er hann com fram um ſiglo þa ſcauz niðr þilia undir fotum honom oc fell hann i rumit. en menn liopu sva þyct yfir hann at hann matti eigi upp ſtanda. oc dvalþi þat ferþ hans mioc langa ſtund. meþan menn liopu þyccaſt yfir hann. Sa maðr liop i ſiþaRa lagi er Helgi het oc var callaðr byG-vamb. konungr leit við honom oc kendi Helgi hann oc mælti. Jlla munum ver ſciliaz við varn konung. hann feck i[2] axl konungi oc ſtuddi hann upp or rumino. Oc þa mælti konungr. Helgi konunga þu nu eigi i meira lagi[3] fyrſt. liopu þa a land upp baþir ſamt. Oc er þeir comu up i fioruna[4] þa foro at þeim menn .iii. af bøiar-MonnuM Helgi liop imot þeim oc barðiz við þa. En konungr cleif upp i eiN bac- *(fol. 16 a)* ca bratſan. En er hann var comiN mioc ſva upp a baccann. þa ſteig hann a kufl ſiN oc ſcruppo honom þa fætrnir hrapaði hann niðr aptr i foruna[5] þa liop at honom eiN ſa er aþr ſotti Helga oc villdi hoGa til hanſ. En er Helgi ſa þat þa ſcręmðiz hann undan þeim .ii. er honom varo imot oc til þangat er hann ſa at konungr þurfti liðſ við oc hio hann þaN bana-hoG er aþr villdi at konungi vega En konungr leitaði upp i annat ſinn. þeim monnuM var nu minna um at-ſocn við Helga er aðr hofðu freiſtað fyR oc hurfu nu ifra við sva buit. konungr var ecki vel fæR oc var orðinn ſaR a fæti. hafði verit ſcotinn með

[1] Akcenten ikkje tydeleg.

[2] i skriven tvo gonger (ved lineskifte).

[3] For *l* har skrivaren fyrst sett *J*.

[4] i over lina. Under lina nedvisingsteikn.

[5] Soleis her og i det fylgjande.

Digitized by Google

gaflaki[1] i ORosto. þat ſar veitti honom Serkr af Rioðum. Nu for Helgi með konungi oc fluttuz þeir sva upp eptir Garlar-aſ[2] þar til er liðit dreif at þeim þat er undan hafðe comiz Veic konungr fram[3] a fiallit oc hvilldiz þar. heyrðu þeir þa vm-redu bøiarmanna[4] at þeir ræddu um þat hvart hann SverRir mvn fallinn vera eða eigi. þa ſvaraði Helgi ſva hatt at þeir heyrðu bøiar-meN. Sverrir konungr gerir yðr eN verri hrið aðr en hann ſe dauðr. þar hofðu margir goðir drengir fallit. Sigurþr af Salltneſi Jon ketlingr broþir hanſ fell i forunni. Vilhialmr broþir þeira hellt undan a eino ſcipi ut með aſinum oc fyrir neſit. En bøiar-menn[5] ſcipto fotum þeira oc foro aptr ſiþan við sva buit. Guðlaugr ſtallari var mioc ſaR oc komz hann upp a aſinn. oc var i ſcarlazkyrtli. þar mætti hann einum buanda. oc þottiz ſa ſia gerla at hann var af flotta-monnum. Buandi hafði bolaxi i hendi. oc hio til hanſ þar ſem mættiz halſinn oc hnaccinn. Guðlaugr fell af hoGino. oc þottiz buandi hafa drepit hann. toc hriſ oc bio um hann. Siðan fletti buanði hann clæðunum. Eptir þat ſcilþu þeir. Guðlaugr vitcaðiz noccoru ſiðaR oc ſtoð upp oc com til bøiar noccorſ. var þar við honom vel tekit. hann for ſiþan eptir konungi oc greyro ſar hanſ. þvi colluðu Birkibeinar hann ſiþan Gvðlaug gnita-ſcor

29 tala Sverris konungſ

Eptir þesa ORosto foro þeir a Upland en ſumir komu ofan a Mæri til Sercſ oc drapu hann með .xii. mann. foro ſiþan eptir Sverri konungi. Oc er Birkibeinar koma auſtr i Vikina. ſpurði þat Magnus konungr oc Ormr konungſ-broþir. Bua nu ferþ ſina at leita þeira. oc ſiþan ſpurðu þeir til þeira oc fottu eptir þeim En Birkibeinar undan þvi at þeir hofðu litið lið hia þvi ſem Magnus konungr. Sverrir konungr talaþi þa við lið ſitt oc ſagði sva. at þat var gert utan hanſ vilia er þeir foro iN i Þrandheim við lið ſitt at beriaz við cavpangſ-meN. hofum ver latit lið vart oc *(fol. 16 b)* hina bezto drengi or varo foruneyti. Oc er

[1] Herifraa og 4 linor nedetter (l. 9—12 i hdskr.) har ei seinare hand maala upp att skriftdragi i høgre halvparten av lina; dei har vore utydelege.

[2] Den same handi har skrive *Gular-aſ.*

[3] Den same handi har retta avstyttingsteiknet for *ra* til *a.*

[4] Den interlineare *a* i *manna* som er brukt til avstyttingsteikn, er mest ikkje synleg. Den same handi har „korrigert" han til *m.*

[5] AM 81 a fol. legg til etter dette ordet: *sottw eptir honum; hann hliop a land ok fell j fiorunne, en bœiarmenn.* Likn. Flat.

Digitized by Google

varar ufarar ſpyriaz til buandanna þa erom ver nu recnir hvar ſem ver komum. oc þickir ollum monnuM þeim er vita varar hracningar litil til-kvæmð þar ſem ver erom. En aþr þesi oRosta væri hofðu ver iafnan ſigr oc hinn hæra lut. ottuðuz þa oc fleſtir menn at fara með hernaði imoti os. Nu munu þer ſpurt hafa at Magnus konungr feR eptir os við miclo liði. En ver munum nu litla rið lata undan þeim recaz um landit aþr bæði mvn liGia a os þegn oc þrell. oc mvn lið vart allt drepit við litlum orðztir sva ſem þeir menn allir er i flotta falla. Nu liz mer drengiligra þo at ver hafim eigi mikit lið at ſnuaz imoti varom ovinum. oc með þvi at ver ſem ofræfli bornir. þa megum ver vel sva til haga at ver fallim með miclum orztir ef ver beriomz við ſialfan Magnus konung. En með þvi at sva vel verþi at ver ſigromz a honom. þa man þaðan af vaxa vaR ſtyrcr. Er oc eigi þes ván at ver munom ganga til þesa landz oc rikiſ sva letliga. at eigi ſiaim ver eitt-hvert ſinn merki Magnus konungſ a lopti. hofum ver nu oc hollzti lengi latit recaz um landit oc þolat margſkynſ vandræði af varum ovinum. þa talaði Sverrir konungr með morgum fogrom orðum fyrir liðino oc eGiaði meN miok. letz vel hugr um ſegia. treyſti nu lið[1] ſitt. oc varþ at hanſ tali goðr romr

bardagi við Hirtu

Eptir þetta foro þeir þar til er þeir comu fram um brvna a þeiri á er Hirta heitir. oc hofðu þa ſanna nioſn at Magnus konungr var kominn ner þeim. Sverrir konungr let liðit fara i kioR noccor ſkamt ifra brunni. Magnus konungr oc Ormr konungſ-broþir hofðu oc ſanna nioſn af um for Birkibeina. Oc er þeir comu at brvnni let Magnus konungr þegar fara ſitt merki yfir oc fylgði þar ſialfr. ſlict ſama Ormr konungſ-broðir. Oc er konungr var kominn yfir bruna oc noccot liðit. Þa veittu Birkibeinar þeim harða araſ. tocz þar ſnorp oRosta. oc eigi long fell mioc lið Magnus konungſ en hann ſialfr flyði aptr yfir brvna oc sva Ormr konungſ-broðir oc hvaRtveGi ſaR. J þeiri oRosto let Magnus konungr mart manna. Eptir þat ſcutuz þeir a noccora rið yfir ana þvera. Oc eptir þat ſcilþuz þeir

fra Sverri konungi. oc Magnusi konungi

Magnus konungr for þa aptr til Tunbergſ til ſcipa ſinna oc ſiþan auſtr með landi. En Sverrir konungr for upp a Rauma-riki. oc auſtr hit efra til Lioðhuſa. oc þar ſpurði hann

[1] Prikk over i.

Digitized by Google

at Magnus konungr var i Konunga-hello. for þa þangat oc com a uvart. varð þar noc- *(fol. 17 a)* coR bardagi oc ecki mikit mannfall. hellt Magnus konungr ofan eptir ánne. oc toc Sverrir konungr þar noccur ſcip oc let brenna. Magnus konungr for þa norðr i Vikina. oc inn til Ofluár. ſat þar um rið oc gerþi fra ser nioſnir allt auſtr til Elfar. Sverrir konungr lagði nu undir ſik allar hinar eyſtri ſyſlor oc tok þar giolld varo þa i Vikinne hvarir-tveGio Birkibeinar. oc Heclungar. oc veittuz iafnan a-raſir.
31 Sverrir konungr for norðr i Vikina með liði at gilldra ænn til noccoRa veiða ef i hendr bæri. Oc ein-hveria nott reið ſialfr konungr a nioſn með .vii. mann i noccorn ſcog ſcamt fra Saurbøium. Oc a þeiri ſomu nott for einn ſveitar-hofþingi af liði Magnus konungſ með .l. manna oc ætlaði at freiſta ef hann fengi noccot drepit af liði Sverris konungſ ſuðr i herað. en nottin var myrc. þa heyrði Sverrir konungr reið þeira. oc varo þesir meN mioc drvcnir af miði. þeir varo malgir oc viso ser enſciſ otta vanir. En gatan var eigi rymri eN einn maðr matti riða ſeN. Sverrir konungr mælti við ſina meN at þeir ſcylldo vera liðſamir oc hofum boga vara buna oc ſcot oc gongum tvæim megin gautunnar. oc er þeir coma gegnt os. þa ſcioti hverR ſem ma tiðazt oc kann vera ef þeir fa ſlicar bendingar at þeir ætli lið vart meira en sva ſem þat er. En ef ver verðum ofrliði bornir. þa megum ver forða os. Nu ſcuto Birkibeinar ſem tiðazt eptir malino hinna. En sva var myrct at hvergi ſa fra ser. Oc þeir er eptir riðu viso eigi hvi ſætti er hinum forſc sva ogreitt er framaR foro oc fylcðuz allir ſaman viso eigi hverio gegndi. En Birkibeinar ſcuto æ ſem tiþazt. hinir hugðu at vera myndi margir menn a ſcoginum. oc tocu undan ſem tiðazt. Birkibeinar ſottu eptir þeim meðan þeir mattu oc elltu þa. En um morguniN er lioſt var orðit oc þeir vendo aptr fundo þeir .xviii. menn drepna oc marga heſta

32 fra Magnusi konungi.

Um haſtit for Sverrir konungr norðr til Þrandheims oc veitti mikit ſlag monnuM Magnus konungſ. i caupangi oc fecc ſigr. hann toc þar .x. ſcip. En eptir um varit for hann ut eptir firði með liði ſinu oc ſuðr a Mæri. for hann ut-leið er ſuðr ſotti. Oc er þeir ſigldu norðan at Staði. þa com þar imot Magnus konungr oc Erlingr Jarl. EyſteiN erkibyscup. Ormr konungſ-broðir oc mart lendra manna. þeir hofðu allmikinn her. oc ſtor ſcip. En er

Digitized by Google

Sverrir konungr. ſa þetta hit micla lið oc kendo hvarir aþra. þa leituðo þeir Sverrir konungr a haf ut. gerðu þa hvarirtveGio ſiglldo oc røro ſem *(fol. 17 b)* meſt matlu þeir. En er Magnus konungr ſa þetta. þa toku þeir eptir þeim bęði ſigling oc sva roðr ſem acafazt. þa nalgaðiz ſcipin Sverris konungſ. sva at ſcip þat er Erlingr Jarl ſtyrði com þannig ner. at þeir ſa meN af borði. let þa Jarl hefiaz við oc beið sva ſinna manna. oc er oll ſcip varo eptir comiN þa kallaði Jarl oc ſcipaði til at-logo. oc ſagði at þa myndi liclict þickia at fundr þeira myndi verða oc Birkibeina. Bað menn þa minnaz hverso mikinn ſcaða Birkibeinar hofðu gert i maNdrapom oc ranum. Bað alla þat varaz at engi maðr yrði sva diarfr at griþ gefi Birkibeinum. en vel kvez honom þickia at Sverrir væri handtekinn ef sva yrði til oc førðr honom lifandi þeso iatuðu allir. lata ſiþan ſiga or heflum oc fækia eptir þeim. En er Sverrir konungr ſa þat at ſcipin Magnus konungſ. varo miclo ſciotari. oc ſaman dro með þeim þa ſyndiz honom eigi þau or-ræði er vel[1] myndi lyða. ef eigi vetti guð þeim ſina miſcuN framaR en þa myndi þickia vænligaſt um þeira rað. Sverrir konungr lagðiz þa til bønar oc het til hins[2] helga Olafs konungſ. oc talaði þa fyrir monnuM morgum fogrum orðum. oc a þeiri ſomo ſtundo lagðiz a ſiainn sva mikil þoca at ecki ſcip ſa fra oðro þa er Magnus konungr oc Erlingr Jarl ſa eigi leið ſina ſnero þeir[3] ſtofnum. oc beitto inn undir land. Siþan mælti Jarl. Eigi for þa sva er vel villdi. Nu comu þeir ſaman ollum herinum i Hereyiom. oc annan dag eptir ſpurðu þeir til Birkibeina. at .v. ſcip hofðu ſiglt um ſund oc hofðu ſtefnt i fiorðinn. þa kvaddi Jarl hofðingia til talſ oc raða-gerðar. oc ſagði sva at hann þottiz eigi vita hvart Birkibeinar myndo hava beitt með lande norðr eða ſuðr er þeir hava landz leitat. oc ſyniz mer ſem hvartveGia mvn liðit fyrir þurfa. Jarll ſegir at hann vill at erkibyscup oc Ormr konungſ-broðir fari ſuðr til Biorgyniar oc aþrir lendir menn. oc ſcipſtiornar-menn þeir ſem hann vill nefna at veria þar land. En konung oc Jarl ſegir hann norðr ſcolu fara oc með þeim meira lut herſinſ. var sva gert ſem Jarl mælti. || Oc er menn Magnus konungſ komo a Norðmæri. **33** ſpurðu þeir þau tiþindi at Sverrir konungr hafði ſiglt af hafi utan fyrir ſunnan Æðey oc sva norðr at KnaRar-ſceiði for hann þa norðr til Þrandheims-mynniſ oc ſiþan iN til caupangſ. oc lagði ſcipum ſinum þegar við bryGior

[1] *v* og *e* misskrivne. [2] *s* over lina. [3] Over *ei* staar eit strik som er uturvande.

Digitized by Google

fra Sverri konungi. oc Magnusi konungi

Magnus konungr oc Erlingr Jarl fara norðr eptir þeim. Oc er Sverrir konungr oc hanſ menn ſia ſegl þeira oc attu þa *(fol. 18 a)* ſcamt til bøiarinſ. þa let hann blaſa monnuM ſinum til talſ oc ſegir þeim ſina ætlan at hann vill ganga ifra ſcipom ſinum oc engi ſcylldi sva diarfr at hann flytti eptir ser fleira en vapn ſin oc þau clæði er hann ſtoð i. En eptir þetta tal vapnaz Birkibeinar. oc gengo upp i bøiN. En ſcipin fluto oll tioldup fyrir bryGium. huðfot lagu i rumum oc halfrymiſ-kiſtur þeira ſtoðu a ſcipum. en lyclar varo ſættir i locin. Oc er þeir Magnus konungr oc Erlingr Jarl rero upp i ána liði ſinu. þa gengo Birkibeinar.[1] vp um bru Sva hefir ſialfr Sverrir konungr ſagt at hann matti þui hellzt hælaz at eigi myndu morg dømi til þes vera at flotta-menn hefði sva ſciliz við fiar-lut ſinn eða ſcip. ſem þeir gerðu. oc ſagði at eigi væri eN viſt nema ymsir nyti fiar eða clæða. MeN Magnus konungſ oc Erlings Jarls logðu at ut við Brøttu-eyri. fyrir utan Scipa-kroc oc gengu þar upp. þa liop Jarl a land oc ſteypþiz[2] a knein en ſtac niðr hondunum oc mælti. fall er farar heill. Siþan foro þeir upp um ſtræti hverR við ſina ſcipſ-ſogn ſem a land ſteig[3] oc buiN varþ. Jarll varþ fyrſt buinn með ſina ſveit. Oc er hann com up um Criſtz-kirkiu-garð oc fyrir ofan byscups-garð[4] til brvarinnar. þa ſa hann merki. Sverris konungſ fara hvatliga. oc ſtefndi þioð-leið up til Cleppa-bvſ. Etlaði hann at þar mvn konungr undir vera oc fleſt allt liðit. Sotti Jarl nu upp yfir brvna a Sprota-vollu. En Sverrir konungr oc fleſt lið hanſ la i dal noccorum þeim er verþr ſcamt fra brvnni upp af Sandbreccunni neðri. Jarll visi eigi at Sverrir konungr væri þar fyrir. þvi at hann hugðiz taca ſcylldo noccora meN af þeim er ſiðaR færi. þa liopu Birkibeinar upp oc at þeim. En Jarl ſotti þa vt aptr til brvarinnar oc ut yfir brvna. oc[5] allt til þes garðz er gerþr er við brvar-ſporðinn milli oc bøiarinſ. En er lið Magnus konungſ oc Jarls ſotti upp imoti þeim. þa ſnero þeir Birkibeinar aptr yfir brvna. oc ſcutuz þeir a yfir ána. En Jarl bað ſina menn ganga or ſcot-mali oc ſetiaz niðr a acriN oc ſia hvat þeir hefðiz at. þeir Sverrir konungr ſettuz oc niðr i oðrum ſtað með bacca þeim er verþr með Sandbrecko oc ſatu ſva hvarir-tveGio langa hrið um daginn. MeN Magnus konungſ. leto ſækia ser mungat ofan i bøinn. Margir

[1] *Þa gengo Birkibeinar* er skrive tvo gonger og overstrika siste gongen. [2] *y* i hdskr. retta fraa *p*. [3] *g* i hdskr. retta fraa *ð*. [4] s over lina. [5] Flat.: *Birkibeinar fylgdu þeim*.

Digitized by Google

menn gengo af liði hvaRatveGio er boga hofðu oc ſcutuz imot varo þa ſærðir noccorir menn fyrir hvarom-tveGiom Oc er a leið dagiun sva at komit var at noni. Geck Guðlaugr ſtal- *(fol. 18 b)* lari Sverris konungſ til brvar-ſporz oc hafði ſciolld fyrir ser. hann callaði a lið Magnus konungſ. oc kvaz vilia tala við þa ef þeir villdi til lyða. JvaR horti ſvaraði. hann var af liði Magnus konungſ. oc qvaz vilia lyða þvi er hann ſegði. Gvðlaugr hof sva mal ſitt. Sverrir konungr vill gera Magnusi konungi oc Erlingi Jarli oc þar með ollu liði þeira .iii. koſti. Sa ſcal vera eiN at þeir gangi ifir brvna. En Sverrir konungr mvn ganga langt upp ifra með allt lið ſitt. fylki þa hvarirtveGio liði ſinu sva vel ſem þeir vilia oc beriomz a Scrauta-vollum.[1] hafi ſa gagn er guð vill. En með þvi at Magnus konungr oc Erlingr vill eigi þenna coſt. þa gerir Sverrir konungr þann coſt annan at þeir með lið ſitt gangi ut til borgar oc fylki þar i goðu tomi. en ver Birkibeinar munum ſækia yfir brvna til oc lata þa ſcapat ſcera. Sa er hinn .iii. ef þeir vilia hvarngan hinn. at þeir gangi ut a Eyrar til ſcipa ſinna oc fylki þar ſva vel ſem þeir vilia. en ver Birkibeinar munum coma imoti oc ſækia ut um bøinn. oc þat ſculo þer með ſonnu vita at Sverrir konungr vill gladliga beriaz ef hann ma raða. Eptir þat tal gecc JvaR horti af baccanum. þar til er hann hafði aþr ſtaðit oc upp a acriN. fann þar Erling Jarl oc ſagði honom þesi boð. En Magnus konungr var ſofnaðr hia iarlinum. oc iarliN clappaði hendi ſinni a bac honom oc bað hann vaca. konungr ſpurði hvat er titt væri. Jarl ſegir nu þesa coſti er Sverrir prestr hafði þeim boðit. Magnus konungr baþ Jarl kioſa. Jarlinn lez engan þenna coſt myndo kioſa. qvaz hann helldr munu gera Sverri presti coſt en hann honom. Eptir þetta gecc JvaR. oc ſagði Guðlaugi ſvor iarlſinſ. Siþan for Gvðlaugr oc ſagði Birkibeinum. þa þyrptuz þeir ſaman noccora ſtund. Oc eptir þat tocu þeir til gongo. oc ſtefndi Sverrir konungr upp at veg fyrir auſtan ana til Cleppa-buſ. En þeir hattuðu sva gongo ſina at hverR þeira gecc eptir oðrum þotti þa mikit liðit at ſia aþr en hinn ſiþarſti maðr gecc. Nu ſcilþuz þeir at þeso ſinne

fra Sverri konungi

SverRir konungr for nu upp með ánni til bøiar þes er Kot heitir. hann let þar taca ofan hus oc gera af flota. fluttuz nu ſiþan a þesom ſama flota ifir ána Nið. Oc um miðſ-aptanſ

[1] Soleis *(= Sprota-vollum)*.

Digitized by Google

ſceið foro þeir ut ifir Þioðmyrar oc sva ofan til Staff oc fluttuz þar ifir Gavl a eikiom. oc er þeir varo comnir yfir. þa bað konungr þa hvilaz oc let ser vera hofuct oc qvaz ſova vilia konungr ſofnaði bratt. Oc er comit var at natmali. þa com þar eiN bu- *(fol. 19 a)* andi oc for með mallt-klyfiar oc ætlaði til bøiarinſ at ſelia malltit. Birkibeinar þuſto at honom oc leto ſem þeir ſcylldo fala malltit. konungr vacnaði oc spurþi hvat er væri. þeir[1] ſogðu at þar var cominn buandi eiN. Sverrir konungr qvaz vilia finna hann oc ſva var. konungr mælti til buandans[2] Ecki munum ver dvælia ferþ þina. en ſeg ſatt fra at þu fant Birkibeina oc þeir varo comnir ifir Gavl oe ætluðu nat-ſtað ſinn at Meþal-huſum i nott. At þeso ſcilþu[3] þeir. Birkibeinar dvolþuz þar noccorar nætr .iii. eða iiii.[4] aþr en þeir fæcti til bøiarins annat ſinn

34 *fra* Erlingi *Jarli*

EiN aptan er Jarl hafði mataz. þa com til hanſ Sigurþr Nicolaſſon oc Jon af Randabergi. þa mælti Sigurþr. hvart ero greiddir ut-verðir herra. Oſſ er ſagt at meiri van ſe at Birkibeinar muni bratt vitia var. oc myndi þat vera mitt rað at liði væri blaſit ut til borgar með vapnum. hyGiom ver þat ſatt at Birkibeinar ero nu comnir i Gaular-dal. oc geta ſumir at þeir myni leita upp til fiallz En os er ſannliga ſagt at eigi er hinſ minni van at þeir myni hingat a varn fund. þa ſvaraði Jarl. Ec villda giarna at þat væri ſatt at þeir fætti hingat a varn fund. þvi at þes vænti ec at þa hafi þeir ſcaplict ørindi. En uhrædda etla ec yðr ſofa mega natt-langt firir Birkibeinum. þvi at mer er ſagt at þeir muni hafa ſnuit upp til fiallz. Oc eigi man Sverrir þora at ſækia os hingat ef ver verðum aþr varir við ſem nu er. þa mælti. Jon af Randabergi. þetta ſcylldi os gotz furða er iarll heitr os. at ver þurfim ecki at varaz Birkibeina. En mæla þat ſumir menn herRa at þer gefit meira gavm at gera yþr mioc drvcna af miði eða vini. en gera ſtaðfaſtlig rað firir liði yðro. þa ſegir Jarlinn reiðr mioc. þat hefir oc ſialldan fyR verit mællt til min at eigi hava hollzti vaR verit. En nu veit ec eigi hvart helldr er.[5] at ec mvn enga ætlan kunna fyrir þeso liði ſem þer ſegit eða mvn hitt at þer ſeð helldr hræddari en vera ſcylldi. Oc firir þa ſoc ſculo þer nu mega liGia uhræddir þesa nott. at nu ſcal ec ſialfr hallda vorð. ef þer truit mer. hafði

[1] Ordet er skrive med den same avstyttingi som elles er brukt for þar (*þ'*).
[2] *s* over lina. [3] Hdskr. *ſciþu*. [4] Prikken fyre *iiii* er burtgnissa. [5] Hdskr. *ec*.

Digitized by Google

þat fyR þott noccor hlitt. oc attum ver þa við meira ofræfli at ſcipta en nu er. Eptir þetta gengo þeir *(fol. 19 b)* ibrot Sigurþr oc Ion til ſcipa ſinna. En noccoru ſiðaR for iarliN til reckio oc af clæddiz. lagðiz ſiþan til ſvefnſ oc allt lið hanſ nema ut-verðir varo greiddir at vanda

tala SverRiſ konungs 35

Nu er at ſegia fra Birkibeinum at þeir comu i nætr-ellding utan a Steinbiorg. þa ſpurðu lendir meN hvi gegndi um ferþir hanſ. Sverrir konungr ſagði þeim at hann ætlaði til bøiarinſ at iarlinom. Oc er hann com ifir aſiN a Feginſ-breccu. þa ſteig hann af baki oc fell a kne oc baðz firir. Eptir þat talaði hann fyrir liðino noccorum orðum oc bað þa vel fylgiaz oc oruGliga þvi at nu munum ver fagran ſigr vinna. En eigi þarf at greina fyrir yðr i hveriom naðum oc valki. þer hafit iafnan verit ſtaddir aþr en ver hafim komiz hingat i land oc tekit fatt upp til gæða oc uhallkæmt her til. Ma ec oc vel marca a mino ſcaplyndi at yðr myndi mal þickia at taca meira gott upp firir yðarn ſtarfa oc ſtorligan haſca þann er ver hofum eN coſt att her til Slict hofum ver upp tekit ſem ver hofum til vegit. þar veizlor er þær hafa til verit. þar annat fe ſem ver hofum þui nat. En nu liGr þo noccoro[1] meira við en ver hafim opt átt um ſlict at leica þar ſem børinn er i Niðar-oſi. her er nu oc firir i bønum Magnus konungr oc Erlingr Jarl oc mart lendra manna oc hirð-manna. Er nu eptir meiri ſæmð at ſækia en ec ætla iafnan munu føri a gefaz. Þicki mer licara at ver faim ſigr. eptir þvi ſem mik hefir dreymt til. Sækiom nu þvi faſtara at. ſem nu vænti ec at ver munum meira eptir taca en fyR. Vil ec nu yfir lyſa firir ypr til hvers þer ſculot vinna. Sa er lendan maN[2] fellir með ſaunnum vitnum. ſa ſcal lendr maðr vera. Oc þes-kynſ maðr ſcal hverR vera ſem hann ſialfr ræðr ser til rumſ. Sa hirðmaðr er hirð-mann drepr. oc taca þar af aðra marga goða luti i ſæmðum af os. Nu eigom ver um ſlict at leica oc hyG ec at þeir hafi enga ſanna nioſn um varar ferþir. þes þicki mer oc meiri van at þeir ſe nu hamingio-lauſir. oc man comit at enda-degi þeira lif-ſtunda. En ver munum fa ſigr oc ſæmiliga tign. ſem os byriar. mun guð sva ſcipta með os. þvi at þeir hafa lengi yfir varo riki oc ſæmðum ſetið. oc cann nu vera at þeir miſi *(fol. 20 a)* er með rango fengo. bæði ſæmd-

[1] Den siste o har eit litt uvanlegt skap. [2] a og N samanskrivne.

Digitized by Google

anna oc rikiſ. er oc *eigi* uliclict[1] at þar m*ð* tyni þeir nu lifino. Gerit hina fyrſto hriþ ſem harþaſta oc man þa vel lyða. þeir muno vera mioc drucnir oc ſyfiaþir oc sva rað-lauſir. Sumir a ſcipom her oc hvar i bønum oc muno varla vita hvert er þeir horfa eða hvat þeir ſculo at hafaz. En er Sverrir konungr lauc ſinu male. tocu allir þui vel oc foro nu ofan um Steinbiorg

36 *fra monnum Magnus konungs*

Nu verðum ver at ſegia noccorn part fra monnum Magnus konungſ. þeir vacðu ut a Eyrom þesa[2] ſomu nott oc hoſðu þar leic. Oc þa er þeir ſa lið Birkibeina fara utan um Steinbiorg. þa var blaſit oc þar með callat at liðit ſcylldi vapnaz oc ganga ut. Lið Magnus konungſ la mart uppi i bønum. oc hafþi verit dauða-druckit um kvelldit. þvi at konungr hafði veit þeim um dagiN oc lago i þeim gorðum ſem þeir hoſðu tekit [i hanſ[3] her-bergi. En er iarlinn varð vaR þesa tiþinda ſtoð hann upp oc clæddiz. oc bað liðit vapnaz. þa com IuaR horti frendi hanſ. oc mælti. Lið vart er drifit upp i bøinn. oc mvn mart ufært hafa niðr lagz at ſofa. oc trui ec eigi at vel comi ſaman liðino. Er þat mitt rað at blaſa ollu liðino ut til ſcipanna oc lata ſiga ut ſcipin fra bryGiom. oc buaz um i tomi. beriaz ef os ſyniz a þvi fong vera. En at oðrum coſti roa ut or ánni. þvi at bøiarlyðr þesi man os vera otrur til liðſemþar. þa ſvarar Jarl. Eigi veit ec IvaR nema þetta væri raðlict. En eigi ma ec þat vita at diofulſ-prestr þesi SverRir. ſetiz i rum ſonar minſ. Jarlinn ſtoð þa upp oc callaði bað alla ſina menn buaz ſem hvatligaſt oc ganga a land. Oc er Jarl com a land oc ſcipſogn hanſ oc merki. gecc[4] hann upp um bøinn at ſtræti.[5] oc miNtiz til Criſtz-kirkiu. Oc þar com þa til hanſ Magnus konungr með ſinu merki. oc ſveit Sigurþr Nicolaſ-ſon oc Ion af Randabergi JvaR horti. laugðuz þa margir menn a kne oc baðuz fyrir. þvi næſt ſneriz Jarl fra kirkionni oc mælti til ſinna manna. Standit upp oc takit vapn yðor. vera caN at noccorum ſe coſtr at liggia her um hriþ. Erlingr Jarl hafði rauðan kyrtil af fuſtani oc ſilki-huvo. ſpanga-brynio oc ſpent eigi til locſ fyrir at ser. hann *(fol. 20 b)* hafði brvgðit ſverþ i hendi. oc caſtaði þvi upp i hendi ser. oc mælti. Enn ſculo þer þat ſegia at þesi hinn gamli ſcal cunna

[1] Hdskr. *ulilict*. [2] *a* misskriven (retta fraa *o*?). [3] Soleis.
[4] Fyre dette ordet har hdskr. eit unødvendigt *Siðan*.
[5] For *r* har skrivaren byrja paa *æ*.

Digitized by Google

at beita ſverþino i dag. oc mælti til luðr-ſveina at blaſa ſcylldi ſem tiðazt. oc þa er þeir komu ut um ſtopul ſa Jarl a tvær hendr ser. oc mælti. hvar erom ver nu allir

fra Sverri konungi 37

SverRir konungr hafði ór Orca-dal. ner .ccc. manna eða noccoru meiR oc var lið þat litt vapnat. Bøndr hofðu gert heiman verc-menn ſina þvi at þeir ſialfir þorðu æigi at fara. oc hrædduz refſingar Erlings Jarls. En er þeir foro utan um Steinbiorg. liop fram maðr eiN firir aþra menn. hann var bæði mikill oc ſtercr oc hafði mikinn tre-lurc um oxl oc ecki vapn annat. þa mælti OzuR prestr. hvert villto maðr eða hvi leypr þu sva við trelurkinn. hvar ero vapn þin. Annan veg er at beriaz við Erling Jarl en þriſkia corn. þar ma vel hafa ſuſt til. þesi maðr het Eyvindr. hann ſvarar. Vapn þau er ec ætla at beriaz með muno coma imot mer or bønum oc iarlſ-menn fara eN með þau. Þa mælti HiaRandi huida. Mælþu allra drengia heilaztr. þu mant vera goðr maðr. Siþan fecc hann honom keſio ſina oc hand-axi. oc mælti. Berſk þu með þesom vapnum

fall Erlings Jarls

Nv foro Birkibeinar utan at bønum. oc funduz þeir a acrinum fyrir ofan ſtopul. litlu firir utan bøiN. þeir Magnus konungr oc Erlingr Jarl hofðu .v. hundruð manna. þar varþ þegar mikill bardagi oc hin ſnarpaſta oRosta. oc eigi long. Þorir ſpæla bar merki Erlings Jarls. oc fellu menn af hvarumtveggiom. oc meiR Magnus konungſ menn. Oc þa var ſott at faſt þar ſem merki Erlings Jarls var En er Þorir var nauðuliga ſtaddr ſcaut hann niðr merkino i acriN sva at merkit ſtoð rett upp. þa toc at ſiga aptr fylking Jarls. Oc sva com at naliga ſtoð merkit a bac þeim Birkibeinum. er meſt ſottu fram. En þeir er ſiþaR foro þa hugðu iarliN þar fylgia. oc ottuðuz ætloðu at flotti myndi cominn i lið þeira. Oc er þetta fann Sverrir konungr[1] let hann hoGa i ſundr ſtongina. A þeiri ſtundo fecc Erlingr Jarl lag af keſio. oc com a hann miðian. þa mælti maðr. hætliga herRa ſaGði hann. JarliN ſvarar. fylgi þer merki konungſ vel. Ecki man mic ſaca. Oc litlo ſiðaR gecc ner iarlinum OzuR prestr oc Helgi ÞorfiNZſon. JarliN hio OzuR um þuert andlitit oc var þat mikit ſar oc liott mioc. Siþan ſettiz Jarl niðr oc com þa at honom Magnus

[1] *k* mest utgnissa.

Digitized by Google

konungr. matti Jarl þa ecki mæla. Magnus konungr mælti. finnumz a feginſ-degi faþir. vaRar (fol. 21 a)[1] iarlſ varo okyRar. oc var hann þa cominn at liflati. fell Jarl þar oc fleſt oll ſu ſveit er næſt honom ſtoð.[2] Eptir þat braſt flotTiN a liðino. flyði Magnus konungr i bøinn oc mikit liðit. hann toc Ryðina er Jarl hafði átt. oc fluttiz með hana ut or ánni. þar fell a acrinum Sigurþr Nicolaſ-ſon Jon af Randabergi JvaR horti. EinaR litli lendr maðr. Botulfr or Fiorðum. oc .ii. ſynir hanſ. Biorn bucr liop ut a[3] ana oc tyndiz. hann var i brynio oc ſauck þegar niðr. Mart manna liop ut a ana oc tyndiz þar ſumt. en ſumt fecc lif. JvaR Sveinſ-ſon fell þar. oc Guthormr ſnerill. þesir varo allir lendir menn Magnus konungſ. Ner .lx. hirðmanna fell þar oc mart annaRa manna Sverrir konungr toc Olafſ-ſuðina er aðr hafði ſtyrt Magnus konungr. oc fleſt oll ſcip þeira toc hann. hann fecc nu oc þar ſcip ſin. þau er hann hafði latit firir þeim Magnusi konungi oc Erlingi Jarli

38 tala Sverris konungs

Lic Erlings Jarls var borit til graptar fyrir ſunnan kirkiu. en nu er groptr hanſ i kirkiu. oc er iarðat var likit. þa talaði Sverrir konungr yfir grepti hanſ oc mælti. Eigi hæfir at þagat ſe[4] ifir með ollu sva gofugſ maNz grepti ſem nu ſtondum ver ifir. Allda-ſcipti er mikit orðit ſem þer megut ſia. oc er undarliga orðit. er eiN maðr er nu fyrir .iii. EiN fyrir konung. oc einn fyrir Jarl. einn fyrir erkibyscup. oc em ec ſa. her ero nu morg tiþindi at ſia oc vita. þau er mikilſ ero verþ. oc monnum mego vera þacſamleg. at bæði til þesarrar kirkio. oc annaRa ero bornir margir licamir þeira manna er fylgt hava Magnusi konungi. En þat er ſem morgum man cunnict vera at Eyſteinn erkibyscup oc margir aðrir lendir[5] maN. hafa iafnau ſagt at allir þeir menn er berþiz með Magnusi konungi. oc verþi land hanſ. oc letiz með þvi. at ſalur þeira manna allra væri fyR i Paradiſo. en bloðit væri callt a iorðunne Nu megum ver allir fagna her sva margra manna heilagleic ſem her muno helgir hava orðit ef

[1] I ytre marg paa fol. 21, utanfor 6 av dei nedste linone, er ei rift i pergamentet. Ho har ikkje skadt teksti.

[2] For o har skrivaren fyrst sett a. [3] Vantar i hdskr.

[4] Dette ordet er av ei seinare hand utstroke. og vistnok same hand har rabla eit ord over þagat (ſtaddet).

[5] Feil for lærðir.

Digitized by Google

þetta er sva sem erkibyscup hefir sagt. at allir se þeir orðnir helgir menn er fallit hafa með Erlingi Jarli. þa megum ver oc ætla hverso heilagr sialfr Erlingr man orðinn er i fyrsto reð þvi er Magnus var til konungs tekin þa er hann var barn. hann hefir oc siðan flutt oc stutt hans riki her til alla stund Megum ver þat ætla at hans arnaðar-orð man verþa mikil hialp við allz-valldanda guð. Ef eigi er þat at erkibyscup hafi noccot uinhallr verit i malino. þa er hann sagði þetta. *(fol. 21 b)* En sva hefir nu til scipt at ver stondum nu ifir þeim er lengi baro ægis-hialm yfir os oc morgum oðrum. Se ec þan nu margan her hrygan standa ifir þesum grepti. er fullcatr myndi vera ef sva stæði yfir minum grepti. þo at hann væri ecki vandliga buinn. En þat mal syniz mer scamsynlict oc eigi goðgiarnlict eptir þvi sem iafnan hefir fyrir yþr birt verit til hvers ver hvarir ættim at hygia þan tima er ver lætim lifit með slicum at-burðum. Syniz mer sem os hvarom-tvegiom mætti mikill fagnaðr a vera er sva hefir til scipt um lif manna sem sialfr guð villdi. Mættim ver lifa til noccors batnaþar oc með minna otta en her til. af þvi at nu munum ver eigi þa hræðaz er nu stondum ver yfir greptinum. En yþr ma þo miclo meiri fagnaðr a vera liflati þeira manna er nu ero við yðr scilþir licamligri samvisto. oc ihugit nu vændi-liga fyrir-heitit erkibyscups. Nu er liðin su stund at callt mvn vera orðit bloðit. Oc at[1] ver megim eigi fagna þeira iartegnum. þa man þo gott orðit til kyccsatta[2] i bønum. i þesi hriþ muno þer eigi þeira mist hava. helldr muno þeir nu mega syna yðr fagran avoxt sinna verca. ef þer dyrkit þa sem helga menn. sva sem þer hafit hugat. En ef sva illa er sem mer segir hugr um. at um þat se at leica at brostit hafi þa hin fogro heitin sem þeim[3] var heitit. þa muno þeir orit lengi golldit þeira lygi. oc allir þeir er þvi truðu. oc þat er mitt rað at scipta a aþra lund til. biðia fyrir þeim er fram ero farnir af þesom heimi oc biðia til guðs at Erlingi Jarli se fyrir-gefnar allar þær synþir er hann gerði meðan hann var i þesa heims lifi. oc eincum þat er hann toc sva micla dirfð til ein lendr maðr. at hann let gefa konungs nafn syni sinum. en a þat ofan reisti hann flocc oc merki amoti konunga sonum Haconi konungi oc Æysteini konungi oc felldi þa baða fra rikino. En siþan hellt hann rikino með Magnusi konungi. oc eigi retтligar en nu megu þer heyra. Ver sculom nu oc biðia fyrir allra manna salum þeira er latiz hafa i þeso

[1] Flat. Eirsp. *þo at.* [2] Eirsp. *kyksettra.* [3] Hdskr. þeir.

Digitized by Google

hino rangliga vandræði bæði nu oc fyR. biðia þes[1] guð at hann fyrir-gefi þeim allar synþir oc biargi salum þeira. Vil ec oc firir-gefa þeim firir guðs sacir allt þat er þeir hafa miſgert við mik Nu geri hverR maðr sem syniz oc hann ætlar ser bezt gegna muno. oc þeim er fram ero farnir af heiminum. oc sva sciot varo af callaþir at þeir varo *(fol. 22 a)* bæði þionuſto-lauſir oc ſcripta-lauſir. oc með noccorum minna viðr-bunaði oc grimmara hug en sva ſem nu myndo þeir ſialfir kioſa. Vil ec þat helldr abyrgiaz. at yðr ſcal at mikilli hialp verþa. oc fullkominni miſkunn allt þat er þer gerit nu fyrir þeira ſalum. helldr en hitt at raðit ſe at þeir þurfi eigi bøna. Oc er konungr hafði þetta talat. þa veic hann ſinni ræðu til þeirar ſiðvenio ſem þar er tið at mæla yfir gofugra manna grepti þaccaði fyrſt kenni-monnuM ſinn yfir-ſong oc fagran formala. en allri alþyðo bøna-halld oc ſlicar eptir-gerðir ſem hverR nennti framaſt at gera eptir ſinn vin eða naung. hann bað hvern mann bua sva vandliga ſem ſialfr villdi um ſinn frenda eða hugðar-mann. En hann lez mundo fa menn til at bua gropt þeira manna er eigi yrði aðrir til. konungr lıvc sva ſinu mali at ollum varþ hugþecc hanſ ræða. oc gerðu margir menn goðan rom at konungſ mali.

39 fra *Magnusi konungi*

Magnus konungr for með þat lið er undan hafði comiz ſuðr til Biorgyniar Þrandr i Vita mælti. er menn ſpurðu hann tiþinda. hann ſagði. sva ottum ver hæringinum nu at hann la eptir. Magnus konungr fann Æyſtein erkibyscup i Biorgyn oc Orm konungſ-broður oc ſagði þeim þesi tiþindi. þa atti Magnus konungr þing við lið ſitt oc bøiar-menN. oc ſagði fra ſcaða ſinum. En i annan ſtað bað hann ser fulltingſ. þa ſvarar Eyſteinn erki-byscup konungſ mali. oc ſegir at allir dugandi menn mundo vel til viliaþir at ſtyrkia hanſ riki. oc efla hann eptir ollu magni til lanz oc rikiſ. hefir þesi fundr sva farit herRa ſem margir mundo vilia at þer erut heilir aptr comnir er allr lyðr aN. En þo at Erlingr Jarl væri vitr maðr oc rikr. þa þotti morgum hanſ offi ſua mikill at þungt þotti at bera. En allir menn munu þvi iata at leGia ſitt lif við yþart lif. at þer megit na yðro riki oc lande At þeso varþ mikill romr oc iatuðu allir at helldr villdu deyia með Magnusi konungi. en þiona Sverri. for þa Magnus konungr auſtr til Vicr oc lið hanſ. oc var hann þar um vetriN.

[1] *s* over lina.

Digitized by Google

oc hafði með ser mikit lið oc marga rikiſ-menn. hofðu þa mikinn ſtyrc oc viðr-bunað oc ſcipa-gerðir

fra Sverri konungi 40

Eptir þetta allt er nu var fra ſagt fall Erlings Jarls oc þann bardaga er þar var. þa ox sva mioc riki Sverris konungſ. at engi maðr var ſa i Noregi at eigi callaði hann þa konung. nema Magnus konungr oc hanſ menn. þar til þotti oc haðulict hvar ſem rikiſ-menn varo ſtaddir i caupſtoðum eða i oðrum ſtoðum ef Birkibeinar varo menn callaþir. En þaðan ifra þotti þat vera nafn-bot oc þeir mi- *(fol. 22 b)* kilſ verþir er sva heto. Oc þeir hinir ſaumo er verit hofðu verc-menn en ſumir ranſ-menn eða ribbungar. en eptir þetta er þeir hofðu verit i liði Sverris konungſ. oc vegit ſigr. baru þa ſcruð oc ſcarlat. oc goð vapn þau er aþr hofþu borit hirðmenn Magnus konungſ eða lendir menn. Oc þo at menn kendi þa at ſyn þeir er fyr hofðu ſet þa. þa dulþuz við at þeir myndo vera. er fyr hofðu verit fatækir. oc varliga ſialfir þeir mundo muna þa hina fyri æfi ſina. Þat er mal manna at eigi hafi frænara lið verit i ollum Noregi en i þann tima var með Sverri konungi. oc þat ſama vattaði hann ſialfr iafnan ſiðan. oc gat hinna fornu Birkibeina. þa er honom þotto ſinir men ſlaz i oga eða ofdrvccior en gæta eigi vel varðhallda eða þola váſ oc erfaðe eða bera nioſnir i ufriþi. Sverrir konungr gaf þa þegar mala hirð ſina oc ioc við þa margar nafn-bøtr. ſetti hann þa ſyſlo-menn um allan Þrandheim

fra þvi er ſilfr fanz i heclu 41

Sa at-burðr hafði orðit auſtr i Vic at noccur ſtafkerling hafði andaz. en þesi kerling atti eptir eina hecclo. En þar i heclunni fanz mikit ſilfr. þat var þar ſaumat í. En er menn Magnus konungſ. urðu þesa varir. þa tocu þeir oc brendo hecluna. en ſciptu ſilfrinu með ser. oc er Birkibeinar ſpurðu þetta þa colluðu þæir þa Heclu-arfa eða Heclunga

draumr Sverris konungſ 42

Sverri konung dreymði þan draum aþr iarlinn Erlingr felli. at hann [þottiz][1] þaðan af vita hverso ſocnin mynde ganga með þeim iarlinum hann þottiz ſofa i eino lopti i bønum. oc

[1] Hdskr. har *þaðan*, som altso er skrive tvo gonger; ei seinare hand har retta til *þotef*.

Digitized by Google

visi hann at nottin var lioſ oc ſa hann mann ganga IN i loptit at þeiri reckio er hann hvilldi .i. oc mælti. Riſ upp þu Sverrir oc gacc með mer. honom ſyndiz þesi maðr ogurligr. oc þottiz ecki oðru treyſtaz en gera eptir þvi ſem hann bauð. Sa maðr[1] for upp or bønum. en hann eptir þar til er þeir comu þar er elldr var fyrir þeim oc maðr ſteicðr la a elldinum. þa mælti draummaðr. at hann ſcylldi niðr ſetiaz oc mattaz.[2] leGR ſiþan manniN fyrir hann. hann þottiz þa til taca oc eta holldit af beinunum. oc þotti hverR biti trægt niðr ganga Oc sva lengi ſem hann hafði etit. þa þotti honom þvi minna fyrir er ofaR var. En er hann com at hofðino. villdi hann þa oc eta þat. Oc ſa maðr er hann leiddi þangat toc hofuðit til ſin oc kvað þa hætta ſcylldu. þotti honom þa litlo minna fyrir fra at hverfa en til at taca firir ondverþu *(fol. 23 a)* oc varþ þa við at ſciliaz. Gengo ſiþan aptr i bøinn. oc til ſama iNif. oc er hann þottiz kominn i ſomu reckio ſem hann hafði ór riſit. þa ſa hann leiðtoga ſinn ganga út. Oc ſiþan vacnaði hann. hafði Sverrir konungr þvi eGiat sva miok lið ſitt i bøinn at ganga. at hann þyddi sva draumiN. at þesi maðr er a elldinum la. myndi vera Erlingr Jarl er þa toc mioc at elldaz. oc Magnus konungr oc hanſ lið myndi þa vera miok ellt at raðum oc at þroti comnir. myndi hann eyða at meſtum lut með ſinu liði lendum monnuM oc hirðmonnum. En Magnus konungr myndi undan komaz þar ſem hofuðit var úetit.

43 *fra Sverri konungi*

Eptir þetta drifu til Sverris konungſ margir auðgir menn oc af goðum ættum. i Þrenda-logum. oc margir vinguðuz til hanſ þeir er heima ſatu. fal hann þa mioc ſitt trauſt oc trunað undir Þrændi. þvi at þeir hofðu alla ſtund verit utruir Erlingi Jarli oc hanſ riki. sva ſem fyR var ritat um þv ſcipti er iarliN atti við Þrændi. Sverrir konungr callaði iafnan ſitt heimili i Þrandheimi. gerði hann ſer Þrændi kærſta allz lanz-folcs.[3] oc ſagði iafnan þa er hann talaði hverso træſtir vinir Þrendir hofðu verit Sigurði konungi foþur hanſ eða Haconi konungi broður hanſ eða Eyſteini Birkibein. oc hofðu þeir iafnan þionat undir hinn ſama ſciolld. Sverrir konungr dvalþiz noccora rið i caupangi norðr. hann let þa bioða ut leiðangri[4] um allan Þrandheim bøði at mat oc liði.

[1] Ordet er fyrst skrive avstytt: *m* med interlinear *r* over; denne *r*'en er ikkje utstroken vorten: [2] Soleis. [3] *s* over lina. [4] Den siste *i* over *g*.

Digitized by Google

oc hafði ſcip buanda or heroðum. Oc er hann var buiN. for hann ſuðr eptir Magnusi konungi. En er hann com til Biorgyniar. var Magnus konungr fariN undan æſtr ollu liði ſinu. Setti Sverrir konungr allt ſina ſyſlo-menn um oll þau riki er þa for hann norðan oc um havſtit for hann aptr til caupangſ. oc ſatt þar um vetriN

fra SverRi konungi 44

Um varit bauð Magnus konungr liði ut ſunnan or lande ollum almenningi auſtan fra Liðandiſ-neſi oc norðr um Agðir. oc um Rogaland Horþa-land. oc um Sogn ór Fiorðum oc Mæri hvaratveGio. oc ór Rams-dali.[1] for þa um varit við allan þenna her norðr til Þrandheims. þar var þa með honom. Eyſteinn erkibyscup. Orimr konungſ-broðir Nicolaſ oc Philippus ſynir[2] Arna konungſ-magſ os allir lendir menn ſunnan or landi. ſem her ſegir.

Fylgðu[3] ræſi
Rygir oc Horðar
Filar oc Sygnir
ſem Firða lið.
Mærir allir
meN raumdælſkir
erkibyscup
oll Þrænda-log.

Magnus konungr com liði ſinu norðr i Þrandheim. oc lagði við bøinn a Steini ſunnan at Neſi. oc la þar *(fol. 23 b)* noccorar nætr. Sverrir konungr var þa iN i caupangi. oc gerþi fra ser Þorolf rympil Þioſtar ſvarta. Eyiolf Afla-ſon Hauarð lax með micla ſveit at. þeir ſcylldu gilldra til veiða ef i hendr bæri oc mæti þeir noccoru na af liði Magnus konungſ. þeir comu fram a þeim bø er het Langloar. En þar verþr dalr einn ofan til ſævarinſ oc er viði vaxinn. oc lagu þeir þar i dalinum MeN Magnus konungſ vrðu eigi fyR varir við en Birkibeinar komu at þeim. Magnus konungr hafði gengit a land oc ætlaði til baðſtofu a bøiN a Steini. oc er hann varþ vaR við. þa for hann ſcyndiliga til ſcipanna. Birkibeinar drapu þar ner .xxx. maNa þat er þeir fengo a landi ſtaðit. En er menn Magnus konungſ vapnuðuz oc liopu a land upp. þa ſottu Birkibeinar undan oc forðuðu ser. foru nu við ſva buit aptr til cæpangſ[4]

fra Sverri konungi 45

Eptir þetta lagði Magnus konungr inn til Holmſ. oc dvalþiz þar um rið En Sverrir konungr bioz inn i bønum. Siðan gerði Magnus konungr ſcip ibrot fra ser. þeso[5] ſcipi ſtyrði Birgir

[1] *s* over lina. [2] I hdskr. skrive *ff*. [3] *F* skriven med raudt og svart blekk.
[4] For *æ* staar i hdskr. ei tydelegare samanskriving av *a* og *u*. [5] *s* over lina.

Digitized by Google

garn oc Þrandr lyrta oc ſendir eptir buanda þeim er Hafli het. hann var a Lauðum. Magnus konungr ſendi til þes orð ef hann villdi frelſa lif ſonar ſinſ at hann ſcylldi coma út til konungſ oc geraz hanſ maðr. Hafli for i bøinn oc ſelldi Eyiolfi brefit. honom þotti mikill vandi a ſino mali. oc gecc með brefit oc færði Sverri konungi. konungr laſ brefit. oc ſiþan mælti hann. fair færa mer ſlict. Vit ſculom finna her gott rað til. oc leið hingat þaN er brefit bar. konungr let gera bref annat. oc ſagði sva. Ef þu Magnus konungr gerir Hafla mein eða grand. þa ſcal drepa Eilif epla-ſtong. Scuðu-Eiric oc Eindriða ſlandra fyrir þui at ſynir þeira ero þar með yðr. Þorir cnapr[1] ſon Eindriða. Vlfr kværi ſon Eiricſ. Gunnar ſon Eiliff. Slican dauð-daga ſculo þeir hafa ſem þer veitit Hafla. En þat ſcal Eyiolfr gera. Nu for ſendi-maðr við þeso ørindi oc færði Magnusi konungi brefit. Oc er hann ſa. varð hann reiðr við þetta. oc liop fram or lyptingunni oc hafði brefit i hende. oc mælti. þat ſe ec at þer ætlit raða nu hvern drepa ſcal eða lifa lata en eigi ec Nu ræddu þeir malit Ulfr oc Þorir oc GunnaR. Baðu konung ſefaz kvaðu hann ecki lande at neR at hann leti einn buand-karl drepa ſogðuz eigi vilia hætta lifi feðra ſinna við illræði Sverris konungſ. oc er Hafli latinn fara til bua ſinna.

46 fra Sverri konungi. oc Magnusi konungi

Magnus konungr reri noccora daga til talſ inn a Eyrar. En Sverrir konungr gecc ofan imoti. oc baʀð at þeir ſcylldi ſcipta lande með ser i helminga. oc vera baþir *(fol. 24 a)* konungar. ſem varo ſynir Magnus konungſ berfæz eð i ſynir Harallz. oc var um þat mart talat. varþ þo ecki af þeiri fætt. þvi at Magnus konungr villdi ecki a lyða. Fyſtu ſumir hanſ menn oc ſumir lattu. Magnus konungr oc hanſ menn gerþu rað ſitt er þeir lagu við Holminn. með hverium hętti þeir ſcylldu leGia til bøiarinſ. oc ætloðu at Sverrir konungr myndi tregr at ganga ut or tre-borginne. þa leto þeir bua um ackeri oc ſtrengia niðr við iſ. oc ætla at roa ner Eyrom oc felldu viðu með ackerino upp a fylking buanda. oc var um buit. en eigi fram haft. Morg var ſu ætlan þeira er eigi var freiſtat. Oc mana-daginn i gagndaugum. reri Magnus konungr iN at Eyrom til talſ oc eGioðu þa hvarir aþra til oRosto. Birkibeinar eGioþu Magnus konung. at hann ſcylldi leGia at Eyrom. En Magnus konungr eGiaði þa ut ór tre-borginni.

[1] Over ordet har ei seinare hand sett eit par ugreide bokstavar.

Digitized by Google

oc þeir berðiz við hann a Ilo-vollum. Eptir þat[1] ræro þeir ut til liðſ ſins Magnus konungr oc hanſ menn. þa mælti Sverrir konungr. þvi munum ver iata yðr ſem þer beiðiz nu. oc þetta feſta þeir konungar[2] mille ſin. at um morginen ſculo þeir finnaz a Ilo-vollum. Sverrir konungr let nu ſegia ollo liði ſino. hverso ætlat var. bað sva við buaz um ſcripta-gongo oc vapna-bunað

fra Sverri konungi

Þriðia daginn i gagndogum er ſol ran up. let Magnus konungr blaſa til braut-logu fra Holminum. Racu af ser tiolldin oc rero in til lanz lægðu at fyrir utan Ilo undir bergit. oc gengo þar upp. þa hafði. Magnus konungr ſceiðina miclo. oc var hon lægð ut um ackeri. En ſcutur oc ſmæri ſcip roa at landi. Gecc Magnus konungr oc allt liðit upp i Steinbiorg oc ſettuz þar oc biðu at ſolin ſotti a himininn sva at eigi ætti þeir iafnt at ſia igegn henne. En er þeir hofðu dualiz um hriþ gengo þeir ofan oc fylcðu liðino

fra Sverri konungi

Þa gecc Sverrir konungr ut or tre-borginni oc fylcði liði ſinu. ſottu þeir nu ut a volluna naliga undir bergit imoti þeim. Magnus konungr hafði ſcipat hirð ſinne oc ſino merki a þan arminn er visi at ſianum. þui at hann ſa þar fyrir merki Sverris konungſ var þat bæði mikit oc fagrt. hugði hann at þar myndi ſialfr konungr undir. En þat merki hafði Guðlægr ſtallari oc með honom bøiar-menn. oc heraðſ-menn oc leiðangrſ-menn or heraði. En Sverrir konungr let fara merki ſinu hit efra með berginu. Men Magnus konungſ varo eigi allir i bergino komnir oc vænti hann þaðan ſnarpraſtar orosto.[3] Magnus konungr hafði ſetl mikit lið at veita Birkibeinum bacfall. var þar ſettr yfir hofðingi. Nicolaſ Arna- *(fol. 24 b)* ſon. broþir Inga konungſ. Sverrir konungr gerði oc lið fra ser imoti þeim. var þar hofþingi Vlfr af Laufneſi. oc com fylking Nicolaſ at engo hallde Magnusi konungi ‖ Sverrir konungr talaði fyrir monnum aðr en fylkingar 47 gengi ſaman oc hof ſitt ørinde a þesa lund

[1] Skrivaren har fyrst skrive þeir, men r er underprikka.

[2] Hdskr. kk.

[3] Siste o (over lina) ugreid.

Digitized by Google

tala *Sverris konungſ*

Her er mik*ill* heR ſaman comin*n* oc *fritt* lið. mun nu þ*at* ſynaz at v*er* eigu*m* at deila við mik*it* ofrefli liðſ. Standa fylking*ar* M*agnus* k*onungſ* um alla vollu m*eð* gylltu*m* vapnu*m* oc dyru*m* clæðum. veri þa vel ſyſlat ef þ*er* bærit hvartveGia t*il* bøiarinſ i kvelld. Seð nu goþ*ir* halſar at got*t* er at eiga tva koſti. ſa er annaR at deyia. Eigi er sv*a* ſe*m* yðr ſe viſat i ſcog til timbrhoGſ. er þ*er* ſc*u*lot iafna hauGo*m* við lenda m*enn* M*agnus* k*onungs*. Er þ*at* ſcaml*a*ſt at þiGia oc sv*a* at veita ſtor haG. ſe*m* ſcalldit q*vað*.

Era ſe*m* kol-við cliufi
carll ſa er vegr at iarle.

Sva ſagði eiN buandi er h*ann* fylgði ſyni ſ*inum* t*il* her*ſ*cipa. oc reð h*onom* rað. bað h*ann* v*era* rauſtan oc harðan i maNra*n*u*m*. oc lifa orð lengſt ept*ir* hvern ſ*agði* h*ann*. Eða hv*er*nig mynd*ir* þu hat*ta* ef þu kæm*ir* i oRo*sto*. oc viſſir þu þ*at* aðr at þar ſcylld*ir* þu falla. h*ann* ſv*arar*. hvat væri þa við at ſparaz. at hoGa a tvær hendr. karl m*ælti*. Nu kynne noccoR m*að*r þ*at* at ſegia þ*er* m*eð* ſan*n*leic at þu ſcylld*ir* e*igi* þar falla. h*ann* ſ*varar*. hvat væri þa at hlifaz við at gang*a* fr*am* ſe*m* bezt. karl m*ælti*. J hv*er*Ri oRo*sto* ſe*m* þu ert ſtaddr. þa man v*era* an*n*at-hv*art* at þu munt falla e*ða* br*aut* comaz. oc v*er* þu fyr*ir* þvi diarfr þvi at allt er aðr ſcapat. ecki kæmr ufeigu*m* i hel. oc ecki ma feigu*m* forða. i flott*a* er fall v*erſt*. Þ*o*rolfr rympill oc broþ*ir* hans[1] Karl kiot-lær. oc þ*eir* .vii. volþuz t*il* oc gengo fyr*ir* fr*a*man fylk*ingar*. i oRoſtunn*i*.[2] S*verrir* k*onungr* talaði þa eN. Nu mego þ*er* oc þ*at* vita Birk*ibeinar* at illt mun gri*þ*a at leita und*ir* þa Heclunga. Er af þvi einn ut-vegriN t*il*. at ſtanda ſe*m* faſtazt oc lana þei*m* ecki fr*a*mganginn. Oc er yðr Birk*ibeinum* got*t* at reyna ſverðin a miaðar-iſtrurn*ar* þ*ei*ra Vicv*er*ia. ver hofu*m* yfrit frit*t* lið oc mart at b*er*iaz. En þ*eir* hafa þ*at* micla ofræfli er þ*eir* mego ecki þvi ollo við koma. hava þ*eir* þ*at* fleſt lið er betr væri fallit t*il* bruð-m*a*nn*a* en hirðm*a*nn*a*. oc meiR hef*ir* vaniz mioð-dryckio en her*ſ*cap. hirð mina oc mit*t* m*er*ki vil ec lata f*ar*a imot m*er*ki M*agnus* k*onungſ*. þvi at af hirð han*ſ* er os van ſnarpraſtar oRo*sto* oc at- *(fol. 25 a)* gongu. En lend*ir* m*enn* han*ſ* muno meiR leita s*er* færa. En buanda-mugriN ſa er þ*eir* hafa nauðgan h*er*tekiN hingat. þa muno þ*eir* ecki hirta um hv*ar*ir

[1] *s* over lina. [2] Den siste *o* over lina.

Digitized by Google

falla ef ſialfir ero þeir uſarir. Veit ec þat oc ſannlega um alla Þrændi at þeim er svа gefit. ſem ſcalldit qvað.

Etla[1] ec mer hina mæro
munfagra Jnguni
hvegi er fundr með frægium
fer Magnuſi oc Sveri.

Gangi nu vel fram goðir halſar oc gęti guð til. þesi tala varð Birkibeinum at mikilli fram-eggian. treyſtaz nu vel for-ſia konungſ oc fortaʀlum ſem fyr oc hanſ hug-boði um oroſtur

bardagi i Þrandheimi[2] 48

Nv ſigu ſaman fylkingar. var þar þegar hin ſnarpaſta orosta. Oc enga orosto hofðu þeir att fyri við iafnmiclo liði. var þo en miclo meira lið Magnus konungs þar er fram for merki Sverris konungſ fylgði oll hirð hanſ oc geſtir. þar let undan ſiga fylking Magnus konungs. oc braſt þar bratt flotti a. En i annat[3] ſtað þar ſem fram for merki Magnus konungſ. rucko þar fyrir fylkingar Guðlaʀgſ oc bøiar-manna. var þar at komit flotta oc ſumir a raſ comnir. Sverrir konungr ſat a heſti Oc er hann ſa ufarar ſinna manna. leypði hann at þeim. oc callaði hatt hvi flyi þer. ſnuit aptr oc beriz ſem bezt. ſe þer eigi at flyr allr herr þeira til ſcipanna. oc dugit nu mannliga. rekit flottann ſem þar er bezt er rekinn. Oc er hanſ menn heyra þetta oc þeir ſia konungin. þa treyſtaz þeir þegar at horva imoti. Oc er hirð Sverris konungſ ſa at aflin Magnus konungſ flyði allr. þa vændo þeir til þar ſem þeir ſa merkit hanſ oc coma a bac þeim. verðr þar þa mikit mannfall. þa mælti ein maðr. Flyr nu Magnus konungr. Maðr ein ſvarar. Eigi en ſegir ſa oc liop at honom oc hio hann bana-hog. var þar ſialfr Magnus konungr. Siþan flyði konungr oc allt lið hanſ firir utan þat er drepit var. þar fell Phillippus Arna-ſon Bryniolfr blanda ſon Eindriða Ion-ſonar. Jvar galli var mioc far. Oc þa er flottinn var rekinn reið Sverrir konungr i valinn oc com at Ivari oc laut niðr a heſtinum oc ſpurði ef hann myndi verþa græddr oc bað honom griþ. hann ſvarar oc kveðr þes meiri van at ſar hanſ myndi groa ef lækner væri til fengnir þar la oc ein maðr ſcamt ifra. þar var Bryniolfr

[1] *E* skriven med raudt og svart blekk.

[2] Det meste av overskrifti maala upp att med svart blekk.

[3] Soleis, for *oðrum*.

Digitized by Google

ſon Kalff ſendi-maNz af Fær-eyiom. oc fęrðiz hann a knæin oc hio til konungſ með ſverþi oc ſtefndi a halſiN. hann bra við ſtalhufo-barminum oc kom þar i bloðrefilliN *(fol. 25 b)* en ſverðit toc eyrat oc ſceindiz hann a halſinum mioc. oc caſtaði konungr ser af baki annan veg fra honom. oc þegar ſtoðu ſverðin oc keſiurnar sva þyct a honom Bryniolfi at hann matti varla falla[1] firir þa var oc drepiN IvaR galli oc Gyrðr ſciomi frendi hanſ er ſat undir herðum honom. þesir lendir meN fellu a Ilu-vollum. Nicolaſ maundull Andreſ.[2] Jon cula KolbeiN Giſla-ſon Eiricr laucr. Nicolaſ mavndull var allra manna ſtercaſtr oc hafði brynio þa er sva var travſt at alldri feſti vapn a oc hio hann tveim hondum oc ſtoð eiN ſinna manna um hriþ. varð hann ſva moðr um ſiþir at hann fell af þvi. En Birkibeinar flettu hann þegar af brynionni. oc drapu hann ſiþan. Sverrir konungr toc ſceiðina miclo oc morg ſcip onnur. Birkibeinar liopu a ſcip oc ſottu ut eptir þeim. oc tocu ut við Digr-mula Eindriða Calff-ſon oc .xxx. manna er þeir gafo griþ. En Eindriðe comz undan a land upp. annat ſcip tocu þeir fyrir innan Ravða-biorg. oc .ii. viſta-byrðinga tocu þeir ut við Stað. Nicolaſ Arna-ſon for við ſveit ſina ut um Gavlar-aſ oc sva ut til Steinſ. oc fecc þar ſcutu noccora. oc mart lið Magnus konungſ for land-veg

fra Magnusi konungi

Magnus konungr for ſuðr til Biorgyniar með liði þvi er eptir var. oc tocu Biorgyniar-menn vel við honom. hann atti þar þing oc baðu bøiar-menn at haN dvelþiz þar oc leto þo meiri van at Sverrir myndi þar coma bratt. þvi tocu allir vel oc buðu lið ſitt at veria bøinn með honom. Siþan let Magnus konungr taca oll kaup-ſcip er i varo bønum oc leGia ut ifra Holmi. oc yfir Munka-bryGiu oc ſtrengði allt imilli ſcipanna oc bryGnanna sva at ganga matti um þveran Vaginn. þa mælto raðgiafar[3] konungſ firir honom at uraðlict væri at trva sva vel Biorgyniarmonnum at byrgia ſik inne oc ſcip ſin i Vaginum. Eptir þat for Magnus konungr ibraut oc ſuðr við lande oc sva til Danmercr a fund Valldamarſ konungſ frenda ſinſ oc dualþiz þar um hriþ með honum

[1] *ll* ein samanskriven dubbel-*l*. [2] AM 81 a fol. *Anndresson*. Flat. *sun Andress*.
[3] Hdskr. *raðgiafiar*.

Digitized by Google

fra *Sverri konungi* 49

Sverr*ir konungr* for ſuðr um ſumarit norðan oc com *til* Biorgyniar neſta dag fyr*ir* Petrſ-mesu.[1] gaf h*ann* þa griþ oc friþ ollum bøiar-mo*nnu*M. Tocu þ*eir* við h*onom* ſæmiliga ſ*em* ſcyllt v*ar*. oc lagði h*ann* nu allt land und*ir* ſic. En lend*ir* m*enn* gerðu rað ſitt hvart þ*eir* ſcylldu f*ara* at Pale lendum m*anne* *Magnus konungſ* eða *til* Biorgyniar. oc *þat* ſama gerðu þ*eir*. comu at honum um morgun. oc varþ Pall *eigi* fyR vaR við *(fol. 26 a)* en þ*eir* heyrðu luðra-gang ut. þ*eir* Pall racu af *ser* tiolldin. oc urþu vel við. varþ þar mik*it* maN-fall. þar fell Pall Andr*eſ-ſon* oc mart m*anna* með h*onom*.

fra *Sverri konungi*. oc Joni kutizo

Sa atburðr varþ þ*ann* ſama vetr a annaRe vicu langa-foſtu um not*tina* ept*ir* mana-dagin*n*. at varþ-m*enn*. *Sverris konungſ* urðu var*ir* at langſcip reru a Vagin*n*. oc var m*erki* reiſt a eino ſcipino. heyrðu þ*eir* oc mik*it* vapna-brac *til* her*ſinſ*. Varð-m*enn* leto þeg*ar* við kveða luðra. ger*þiz* nu mik*it* brac i bønum af Birk*ibeinum*. for ſa kuR þegar at *Magnus konungr* myndi comin*n* með h*er* ſin*n*. Marg*ir* clædduz þ*ar* ſcyndil*iga* Sum*ir* vapnuðuz en ſum*ir* ecki. En all*ir* flyðu ſum*ir* i kirkiur en ſum*ir* i fiall upp. Sum*ir* ann*an* veg or bønum. *Sverrir konungr* var þa gengin*n* or h*er*-berg*ino* oc ut i ſvalarnar. Oc er hin*n* fyrſti herblaſtriN com upp. mælti h*ann* Nu gæti guð *til* oc hin*n* helgi *Olafr konungr*. Siþ*an* liop h*ann* ofan i garðinn oc iN ept*ir* ſtrætino oc faN nu engan mann fir*ir* *ser* fyR en h*ann* com upp *til* Nunnu-ſetrſ. þ*ar* reið ein*n* buandi imoti h*onom*. *konungr* bað buanda fa *ser* heſtinn Buandi mælti við oc villdi *eigi* lata þenna heſt. þa varþ *konungr* at lata ſek mik*it* coſta heſtin*n*. oc ſagði nu at h*ann* man með vapnum ſækia heſtinn ef *eigi* ner h*ann* h*onom* annan veg. Sva mikil naðſyn var h*onom* þa *til* at riða at h*ann* þreytti með cappi *til* þes reiðſciota er *eigi* fir*ir* mik*it* gull eða ſilfr myndi h*ann* riða vilia þes*om* heſti naðſynia-lauſt. þvi at iafn*an* ſagði h*ann* þ*at* ſiðan at alldri hafði h*ann* ver*Ra* heſti riðit. En þo reið h*ann* upp *til* Alrecſtaða oc faN þar noccora Birk*ibeina*. þ*eir* biðu þar um hriþ oc comu Birk*ibeinar* næðan or bønum .ii. eða .iii. .vi. eða .vii. ſaman. com þa ſa kuR með at þ*ett*a var buanda-herR. en *eigi* *Magnus konungr*. varo þ*at* Vorſar oc Aſtreyingar oc Norðr-horðar. Jon kutiza reð fyr*ir* þes*om* her oc hofðu þ*eir*

[1] *s* over lina.

Digitized by Google

roit at ſcipum yfir við Ionſ-bryGio. Gengo þar up oc ſcutu þegar fylking iN a Ionſ-vollum. oc comu mioc sva inn at Vagſ-botni. varð ecki af til-ræðino þeira i bøiN. Sumu liðino lendo þeir ut at Holmi oc gengo þar upp firir utan Criſtz-kirkio-garð. bleſu þa oc øptu her-op. ſumir liopu iN i konungſ-garð oc foro helldr udiarfliga. En fyrir þvi at myrct var af noti. sva at Birkibeinar ſa ecki lið þeira. þa flyðu þeir fyrir þvi. En ef þeir hefði vitað um þetta lið ſem var. þa myndo þeir ſciott þesa hafa rekit af ser. þvi at þetta var minni lutr buanda-liðſinſ en þat er *(fol. 26 b)* yfir var a vollunum. En er Sverrir konungr visi at ſaunnu at þetta var buanda-lið. en eigi menn Magnus konungſ. þa let hann calla ſaman alla ſina menn þa er þar varo comnir. bað þa vænda aptr til bøiarinſ oc ſagði at þeira lið myndi þegar ſaman ſamnaz er Birkibeinar heyrði luðr hanſ Andvoku kvað þes van at liðit myndi mart laupit i kirkiur eða þeir menn er folgiz hofðu i bønum munu allir til hanſ vilia ef næði. Oc þann tima er konungr ſotti ofan at bønum þa droz honom liðit. oc var þa i dagan. En er hann com til Olafſ-kirkiu. let hann blaſa oc reiſa merki. hafði þar verit mart Birkibeina i Olafſ-kirkiu. oc Cros-kirkiu. Nicolaſ-kirkiu. oc i Steinkirkiu. oc com þat allt til hanſ oc mart utan or bønum. Siþan fylcti konungr liði ſinu firir ofan Allra heilagra kirkiu. oc talaði fyrir liðino. bað þa ganga diarfliga til þesar oRosto. þvi at bøndr muno þvi veRum forum fara firir os ſem þeir eru fleiri ſaman. þa ſogðu Birkibeinar allir ſeN. baðu þaN[1] alldri þrifaz er ræddiz buanda-her. oc øptu þegar her-op. oc liopu or fylkingunni oc ut a volluna at buanda-fylking. með opi oc calli oc acafligri eGian. En er bøndr ſa þat imoti dagſ-bruninne at merki konungſ knæfaði hatt. kom þegar hræzla til þeira. þeso næſt dunþu a þa vapn Birkibeina. Sneriz þa ſa þeira buandanna fyrſt a flottan er fremſtr var. oc þa hverR at oðrum. Sloguz nu Birkibeinar eptir þeim oc hioGu þa niðr bøndr ſem bufe. Sumir bøndr flyðu til ſcipaNa en ſumir a caf oc tynduz margir. en ſumir varo tecnir af ſundi. Birkibeinar fylgðu þeim til ſtrandar. Oc er rekiN var hiN fyrſti flottiN. ſneriz kon-ungr aptr a volluna. oc foro sva firir innan Vagſ-botninn oc til bøiarinſ. komu þa til hanſ margir bøndr. oc gaf hann ollum griþ er a hanſ valld comu. Gecc konungr ut um bøinn. oc miNtiz þa til allra hofuð-kirkna. gerþiz þa oc lioſt af degi. Jon kuttiza hafði eigi upp gengit af ſcipum þvi at hann var gamall maðr

[1] *a* og *N* samanskrivne.

Digitized by Google

oc þungfæʀ. Bøndr rero þegar ut or Vaginum er þeir comu a ſcipin. oc varð ſa fegnaſtr er fyrſt varþ abrauto. oc þotti ſem var at alldri varþ verʀi ferþ farin en ſu við iafn-miclo liði

fra Sverri konungi **50**

Sverʀir konungr for þegar litlu ſiðaʀ með ſcutna-liði ſuðr með landi oc iɴ i Harðangr. oc viða um Horða-land toc þar af bøndum ſættir oc ut-giolld. þvi at margir hofðu Suɴ-horðar til komit buanda-liðſinſ. Varſum oc *(fol. 27 a)* Norðr-horðum ſtefndi hann til ſin. gengo þeir oc margir til ſætta. En margir flyðu undan. auſtr til Vicr a leit Magnus konungs ef þeir mætti hann finna

fra Magnusi konungi

Magnus konungr var þann vetr við Valldamar konungi frenda ſinum oc i goðum fagnaði. hafði Magnus konungr allt ſina menn i ſyſlum um Vikina oc toc þaðan ſcatta oc ſculldir. Ormr konungſ-broðir var optazt i Vikinni oc noccorir aþrir lendir menn. En ſumir i Danmorc með Magnusi konungi. hofðu þeir allir ſamt mikit fiolmeɴe. Oc er a leið langa-foſtu ſottu þeir Ormr konungſ-broþir ſuðr með lið ſitt moti Magnusi konungi. Sverrir konungr ſat i Biorgyn þar til er leið paſca. oc bioz ſiþan ibraut. oc hafði bæði mikit lið oc fritt hafði hann oc ſtor ſcip oc þyct ſcipat. þa mælti Sverrir konungr firir monnuᴍ ſinum Nu hefi ec [eiɴ yðr alla lenda menn[1] Magnus konungſ i pung mer nema. Nicolaſ cufung. En þat bio i þeso male at allir lendir menn Magnus konungſ hofðu ſennt Sverri konungi leyndar-bref. oc leituðu til hanſ griþa oc fullkominnar vinattu. þesi bref hafði konungr i pung ser

fra Sverri konungi. oc Magnusi konungi **51**

Sverʀir konungr for or Biorgyn noccoru eptir paſca-vicu oc aſtr með landi. oc geck allt folk glaðliga undir hann hvar ſem hann for For hann þa auſtr til Vicr oc toc þar allt ſcylldir oc utlegðir. oc allt þat er hann kunni beiðaz af buondum. hann ſpurði at Magnus konungr var ſuðr i Danmork oc lið hanſ. Sverrir konungr ſotti nu langt auſtr i Vikina. hann la i Spioriɴe i Sallt-eyrarſunde. þat var um dag at Sverrir konungr gecc upp a eyna til

[1] Eirsp.: *einurð allra lendra manna.*

Digitized by Google

varþ-manna ſinna a berg noccot. þa ſa þeir morg ſegl ſigla at auſtan. þa mælti konungr. at þat myndo vera hanſ[1] menn. bað nu blaſa ollu liðinu til landgongo til talſ. Eptir þat talaði Sverrir konungr firir liði ſinu. Magnus konungr feR með her ſiN at os. liz mer eN ſem ver Birkibeinar munim við mikit ofrefli eiga at ſcipta firir liðſ ſacir. En þo hefi ec sva mikit lið oc trauſt til oRosto. at ver munum þo eN þurfa at taca rað af yþr vitrom monnuM. ſem er Havarðr iarlſ-ſon eða Vlfr af Lafneſi eða Vlfr fly. oc aþrir vitrir menn i varo foruneyti. hvart ver ſcolum leGia til oRosto við Magnus konung eða leita undan norðr oc þangat i land ſem ver munom eiga noccora vini. en her ero engir. tocum nu at guðſ lofi gott rað oc ſciott. þa ſvaraði Jarlſ-ſon. Skiott mun ec birta miN vilia. Gongum ut a ſcip. recum af os tiolldin. oc roum ut or þesom þaular-vagi. reiſum viðu oc ſiglum norðr undan. beriomz eigi her *(fol. 27 b)* við Magnus konung. oc við ofrefli liðſ. þvi at þetta laNz-folc er os verRa fyrir at hitta ef ver latum ſcip var. en hit verſta heiðit folc. þvi at her a engi vaR liff van ef hann kæmr a valld Heclunga eða Vicveria. þa varþ mikill romr at male hanſ oc licaði þetta rað ollum vel. rero nu ut or hofninne. Oc er Birkibeinar hofðu dregit upp ſegl ſin. þa renna ſcip Magnus konungſ at þeim ſunnan or ſundino. oc foro fyrſt ſcutur Heclunga i ſcot-mal við Birkibeina. oc þorðu eigi at tengiaz við ſtor-ſkipin. þvi at þeim þotti þa licara at beriaz myndi verþa. Eyiolfr Afla-ſon ſtyrði ſcutu er Refan het. oc gecc hann a ſcip Vlfſ flyſ oc bundo eptir ſcutuna. A ſcipi Vlfſ var Pall fliða ſon Nicolaſ cufungſ. oc var barn at alldri. Birkibeinar hofðu tekit hann aþr litlo oc foſtra með honom. Nu liop eiN maðr at ſveininum oc toc hann upp. bað þa aca ſciott ſeglunum oc vikia ut i ſund noccot þrangt milli eyianna. þesi maðr liop ofan i ſcutuna oc hio þegar feſtina milli ſcipanna. oc rac þa fra ſcutuna. tocu hana menn Magnus konungſ. Toc þa Nicolaſ kufungr við ſyni ſinom. hvarir-tveGio urðu farir af ſcotum en fatt fell. hvarirtveggio rero undir ſeglum. oc comuz ſtor-ſkip Magnus konungſ ecki i ſcot-mal Eigi ſcorti þar eGian oc luðra-gang. Sverrir konungr gecc a ſcutu oc reri hia ſcipum ſinum oc lagði rað til með þeim. bað þa aca ſciott ſeglunum oc vikia ut i ſund noccot þrongt milli eyianna oc ſva gerþu þeir. En Magnus konungſ menn ſtefndu mitt leiðar ſundit. oc gaðu eigi at Birkibeinar hofðu ut hleypt. Magnus konungr

[1] Feil for *her*; cfr. Flat. AM 81 a fol. Eirsp.

Digitized by Google

hafði mikit ſcip þat er Sceg[1] het. þar varo .vi. rum oc .xx. varþ þeim ſeint at legia ſeglit. oc hitt en ſeina at taca androða. reru þa onnur ſcipin at honom. oc toluðuz við. oc reðu þa at fara leið ſina. En ſcutna-lið Magnus konungſ oc þeir er eptir ſneru. tocu Birkibeinar af þeim .ii. ſcip. ſneckiu oc het ſa Andreſ er ſtyrði. oc en ſcutu. oc drapu hvert manz-barn er a var baðum ſcipunum. Sverrir konungr ſigldi hafleið norðr yfir Folldina oc foro ſem hvataſt þar til er þeir comu i Biorgyn. oc var þat i vicu fyrir hvita-daga. dualþiz hann þar um hriþ. Magnus konungr for oc ſcyndiliga auſtan um Vikina. urðu honom allir menn fegnir. hann com til Tunbergſ oc dualþiz þar litla rið. ſneriz ſiþan norðr oc hafði u- *(fol. 28 a)* grynni liðſ for nu bæði dag oc notſ norðr eptir Sverri konungi oc la þat eina i hofnum er andviðri varo

tala Magnus konungs 52

Sunnu-dagin eptir hvita-daga var Sverrir konungr i Biorgyn með lið ſitt oc lagu oll ſcip hanſ fyrir bryGiom buin oc viggyrþloð ſvaf oc a ſcipum meſtr lutr liðſ. En ſumt i bø uppi. Sverrir konungr ſtoð upp þegar i ſolar-roð oc gecc upp a bacca til Olafſ-kirkiu. oc ſiðan til varþ-manna ſinna. þa ſa þeir at reri a VaGin ſcuta ſunnan firir Norð-neſ oc logðu at i Holmi. oc runnu þegar upp. konungr ſneri ofan imoti þeim. oc kendi at þat varo nioſnar-meN hanſ Oc þegar er þeir funduz oc kvodduz ſegia þeir konungi tiþindi. oc qvaðuz ſet hafa ſegl Magnus konungſ. oc eigi færi en a fiorða tigi. oc ſigldo nu ſunnan um Harð-fæ. þa ſvarar konungr oc hallzti ner os ſegir hann. kallaði ſiþan a luðr-ſvæininn oc bað hann blaſa titt. konungr gecc þegar a ſcip ſitt oc bað fęra af tiolldin Let nu roa ut a Vaginn. Slict ſama gerþu allir hanſ menn. lagðu ſaman ſcipin a Vaginum. þa talaði konungr fyrir liði ſinu oc mælti sva. Magnus konungr man bratt koma a varn fund með her ſinn. hefir hann nu ſem þer munot ſpurt hafa meiR en .xxx. ſcipa. en ver hofum eigi meiR en .xvi. ſcip. Nu mvn yðr eigi þickia van vár liclig at beriaz moti sva miclum her. En at oðrum koſti munum ver verða at flyia norðr i land. Vil ec nu leita raða við yþr hvart er þer vilit helldr beriaz með þvi liði ſem ver hofum eða flyia. En þa ſtund þotti mer verſt fara vart lið er ver hofum flyit fyrir Hattar-

[1] Soleis; men etter ordet, som staar i slutten av lina, er sett att ope rom for nokre bokstavar; cfr. s. 59 27 *SceGiann.*

Digitized by Google

hamri oc þar til er ver vagum sigr við Hirttu-bru. Nu flyðu ver firir Magnusi konungi austr i Vic. Oc vænti ec ef ver flyiom eN OROsto-lauſt. at litill otti þicki af os ſtanda. þa ſvara margir meN. at fuſari væri at flyia undan en baðu þo konung raða. oc gerþiz mikill kuR i liðino at þat væri ofrefli við at beriaz. þa mælti Sverrir konungr hatt. at guðſ vilia oc hins[1] helga Olafſ konungſ. þa buiz þer nu sva við at ec vil at viſu beriaz við Magnus konung. oc rekaz eigi lengr fyrir land fram. Oc þo at her ſe mikill liðſ-munr at fiolþa. þa hofum ver ſtor ſkip þo oc sva vel ſcipuð at liði oc vapnum at Heclungum ſcal minni-ſamt vera hverſo Birkibeinar kunnu beita ſverþunum aþr en ver ſcilim oc latum þa hafa eN hina ſomu ravn ſem fyR at varum fundum at þeir verðe eN a hæl at hopa. Eru þeir iafnan ſnið-hvasir i fyrſtunni. en verþa æ udriugir i allar þrautir *(fol. 28 b)* En þer erut þvi trauſtari oc ſnarpari ſem raunin er meiri oc lengri. kann ec oc þat ſegia yðr at i her þeira er ſa viſt annaR hverR er þegar mvn ottaz ef þeir ſia at þer horfit imot. muno fleiri þes[1] girnaz at flyia en ganga undir vapn yður. Nu vænti ec at ver ſculom ſigr bera af þeim. hefir yðr þat ſialldan logiz er ec ſagði þa er varir fundir hafa at borit. Nu mun eN ſem fyR at vart trauſt ſem allra annaRa er allt undir guði oc hanſ helgum monnuM. en eigi undir liðſ-fiolþa. Scyt ec nu mino mali til[2] almattigs guðs. oc hins[1] helga Olafs konungſ. oc hinnar helgo Sunnevo. Bið ec at þesi fundr[3] fari sva occar imilli Magnus konungſ oc min ſem guð veit at mala-efni occur ero til. þa varþ mikill romr at mali konungſ. oc ſogðu. Mælþu allra konunga heilaztr þat hefir os alldri logiz er þu hefir ſagt oc ſigrinum heitið. oc verþi ſa niðingr er vill eigi helldr beriaz oc falla með drengſcap ef eigi geraz annarſ koſtir. æn flyia með bleyði oc ræzlu. þa mælti konungr. hafit nu micla þauk af guði. oc sva af mer fyrir þesi ſvor. oc verit nu oruggir imoti uvinum varum. Róm nu imot þeim or bønum oc leGi hverR ſitt ſkip ſva fram ſem hann er drengr til. En eigi vil ec lata ſaman tengia ſcipin. Eptir þetta rero þeir ut fyrir Norðneſ oc biðu þar litla rið aþr en ſcip Magnus konungſ ſigldo ſunnan fyrir Hvarfſ-neſ. oc bar þau bratt at Vaginum. loðu ſiþan ſeglunum ſem tiðazt. Let þa Magnus konungr blaſa til talſ oc ſamlogu ſcipunum. þa talaði hann firir
53 liðino oc. mælti a þesa lund. ‖ Nu megom ver ſia ſcip Birkibeina. oc man nu vel til gefa at ver munom na at beriaz. þo at þeir

[1] *s* over lina. [2] *t* i hdskr. retta fraa *a*. [3] *u* i hdskr. retta fraa *a*.

Digitized by Google

hafi lengi undan rekiz i var En hvat man mer tyia at eGia þa meN til at-ſocnar við Birkibeina. ef noccorir ero þeir her með os er eigi vilia nu muna lat frenda ſinna. er Birkibeinar[1] hafa niðr drepit eða þær racningar er ver hofum af þeim fengit. Nu mvn þickia vænt til ſtefnt at þeir muni fa þvilican lut oc ſcaða i ſiN flocc ſem ver hofum beðit af þeim fyR. En þo ero var viðrſcipti umaclig fyrir þvi at ver hofum til motz við þa gæfugmenni oc goþa drengi. En þeir hafa ecki nema þiofa oc ranſmeN oc ræfara þræla ættar oc ſtafcarla ſem guð ſteypi þeim. En eigi er at rettu hefnt gofugra frenda vaRa þo at ver drepim þa alla. En briz-[2] *(fol. 29a)* la-lauſt er os at gera þat. Vil ec birta firir yþr minn vilia at engi verþi sva diarfr minna manna at einum (gefi)[3] griþ. ver hofum yfrit mikit lið oc fritt Gerum þæim þa rið hina fyrſto at þeir þurfi eigi aðra. þeir hafa litið lið. oc ſe guð þes lofaðr at nu man coma enda-dagr lifs[4] þeira. leGium sva þyct ſcipunum at Olafſ-ſuðinne ſem rum hafa. Oc þaN tima er hon er hroðin væntir mik at þeir bleyðiz er eptir ero. En ſcutur varar oc letti-ſcip ſculo kringia um þa. oc latit ecki ſcip braut comaz. þa mælti Ormr konungſ-broþir. þat er mitt rað at ver buimz ſva til þesa ſundar. at Birkibeinar muno moti os horfa. oc veita harða viðrtocu þo at þeir hafi minna lið en ver. En yfrin er næðſyn til at hverR dugi ſem bezt. Veri þat mitt rað at hrioða fyrſt ſcip þeira oll þau er ſmæſt ero. oc os verþa auðſottuzt. þvi at ec vænti at eigi roa þeir með ſtor-ſcipum undan os. Nu þo at Ormr talaþi þetta. þa reð þo konungr

frá liðe Magnus konungs

Magnus konungr hafði SceGiann. Ormr konungs-broðir hafði Gragaſina. þeir Narfi af Saſtoðum. oc SteinfiNr hofðu Hofðabuzuna. þesi .iii. logðu at Olafs-ſuðinne oc þar var oc með Magnusi konungi. Aſbiorn ſon Ionſ or Þiorn. Nicolaſ cufungr. Pall ſmatt-æga. Jon oc Munan ſynir Gætz af Orneſi. oc margir aþrir gofgir meN. þeir hofðu .ii. ſcip hinſ fiorða tigar. Eptir þetta greiddu þeir at-roðr ſiN. En Birkibeinar rero ut imot innan or Vaginum oc funduz fyrir norðan Norðneſ

[1] Her og fleire stader skrive .*bb*. med tverstrik gjenom stavane i *b*'ane.
[2] Soleis. [3] Vantar i hdskr. [4] *s* over lina.

Digitized by Google

54 bard*agi* við Huga-ſtrond

Með Sverri *konungi* varo þesir lendir menn. Vlfr af Lafneſi. Vlfr fly Havarðr iarlſ-ſon Barðr Guthormſ-ſon Jvar ſilki. Olafſſuðin er Sverrir *konungr* hafði. var half-þritog[1] oc allvel ſcipuð. Garnin var oc halfþritog er Garðlagr vali hafði. Harknifrin var .iii. rum oc .xx. er geſtir hofðu oc ſtyrði þvi Aðbiorn. Fiarða-collan. hana hofðu huscarlar. oc ſtyrði þvi Aſgeir hamar-ſcalle. Mart hofþu Birkibeinar ſtorſkipa. En i atroðrinum for Olafſ-ſuðin utarſt oc a ut-borða henne lagðo at .ix. ſtor-ſcipin. Varð þesi orosta harð oc long bøði. Sottu Magnus konungſ menn faſt at Olafſ-ſuðinne. baru a þa griot oc ſcot oc keſiu-lag. En firir þvi at þeir ſtungo ſtofnum at komu þeir ecki hogum við. var þo sva mikill vapna-burðrinn. at þar *(fol. 29 b)* er .iii. varo i halfrymi a Olafſ-ſuðinne. þa ſtoð ein upp. en engi i ſumum ſtaðom. þa er men Magnus konungſ þraut griot oc ſcot-vapn oc þeir ætluðu til uppgongo. þa toku Birkibeinar til ſcot-vapna oc egioðuz til varnar. Reiſ þa upp margr ſa er aðr hafði fallit firir grioti oc vapnum. oc dugði hverr ſem matti. gerþu allharða rið. Sverrir konungr liop upp a viðuna oc hafði hvitan kufl. oc vel byrt undir oc raðan ſciolld. hann egiaði mioc ſina menn. Siþan ſneriz hann oc leit a bacborða Olafs-ſuðinne hvar la Gvðlaugr ſtallari hanſ með half-þritogt ſcip. oc hafði eigi lengra fram lagt en til hinſ eptra auſtr-rumſ. þa mælti konungr oc callaði a Gvðlaug. Bað hann alldri þrifaz er hann lagði sva fram halfþritogu ſcipi. Guðlaugr ſvarar oc kvaz eigi raða mega. konungr toc þa ein palſtaf oc ſtacc við kinnungenum a ſcipi Guðlaugs. oc het nu a ſina menn at þeir ſcylldo draga þa fram með ſcipino. þeir gerþu sva. oc komu þeir þa til hinſ fremra auſtr-rumſ. Oc litlo ſiðar var engi ſa maðr a ſcipi Gvðlaugs fyrir framan ſiglu er eigi blæddi. Varð þesi orosta bæði harð oc manſcęð. Auðbiorn geſta-hofþingi lagði at geſta-ſcipi Magnus konungſ. oc hafa menn þat gert at agætum hverso diarfliga þeir ſottuz. oc þottiz þat engi maðr vita hvarir þar myndu efri verða.

55 fall *Magnus* konungs

Hallvarðr gæla het maðr vicverſcr oc ſcaut allra manna bezt. han ſcat um dagin aru til ſcipſ Magnus konungſ. oc flag firir ofan ſcipit. þa ſcat hann annari i borð niðri. oc hinni

[1] *f* i hdskr. retta fraa *p*.

Digitized by Google

þriðio und*ir* kioliN. þa mælti maðr. Gegnra ſcæztu i ſumar þa er feit la við oc [sett var[1] ſilfr við hv*er*R bezt ſcyti. oc toctu þa up ſilfrit oc ſynd*ir* þa at-ger*vi* þina. En nu væri þo meiri naðſyn a at ver*a* beinſceytr oc ver*ia* lif konungſ. h*ann* ſvaraði. þicki þ*er* ec e*igi* gegnt ſcotit hafa. þa ſ*egir* ſa. Engi er ſa a v*aro* ſcipi nu er iafn-ubeint mv*n* ſciota. Siþ*an* toc h*ann* upp tylpt a*rua* oc ſcæt a ſcip Magnus konungſ. oc hęfði hvert ſinni maN meðan h*ann* ſcæt. þar t*il* er allar v*aro* upp*i*. Oc er þ*es*i tylpt v*ar* upp*i*. þa lagði h*ann* bogan*n* und*ir* fot s*er* oc bræt i ſundr. þa mælti konungr. hvi for-þu[2] nu sv*a* með boganum. Enn er os hin ſama liðſ-þærf ſem fyR. Hallvarþr ſvarar. Leyſt hefi ec nu hendr min*ar* með ſcotum *(fol. 30 a)* oc eN ſcal ec ver*ia* rum mit*t* ſ*em* eiN-hv*er*R annaRa. toc þa ſverþ oc ſciolld oc gecc ut a borðit oc barðiz nu allra bezt || Magnus konungr gecc fr*am* **56** a ſcip ſitt oc barðiz i fyr*ir*-rumino oc v*ar* all-acafr. h*ann* gecc sv*a* ner Birk*ibeinum* at h*ann* liop oþr*um* fæti ut a borðit oc ætlaði at na með ſverði t*il* einſ maNz En Birk*ibeinar* kendo h*ann* at vapnum oc clæðum oc baro þyct vapnin at h*onom*. EiN maðr ſcæt ſverði t*il* han*ſ*. oc com þ*at* i riſtina oc liop igegnum riſtina. konungriN braz við ſciott oc forðaðiz. oc ſcriþnaði oðrum fæti a þiliunni er bloðugt var. oc fell a bac aptr. þ(ett)a ſa Birk*i-beinar* oc æptu þegar ſigr-op. þa mælti Ormr konungſ-broþ*ir* við ſina m*enn*. hvat veit op þ*et*ta. þa ſ*egir* maðr hatt. þar fell nu Magnus konungr. þa mælti Ormr. Scipt mv*n* þa laundunum. hoGi tengſlin oc roi undan ſ*em* harðazt. oc sv*a* ger*þu* þ*eir*. þvi næſt flyði Aſbiorn Ion-ſ*on* oc hv*er*R at oðrum. Magnus konungr liop upp ſciott oc callaði þegar bað þa e*igi* flyia oc let ſic eck*i* ſaca. þa let engi[3] ſ*em* heyrði. leyſtu þ*eir* þa SceGiaN fra Olaff-ſuðinni oc reru ibrot. En Birk*ibeinar* com*u* ſtafnlíam a Hofða-buzuna. oc hruðu h*ana*. Steinfinnr ſtoð eiN ſaman upp at lyctum oc varðiz alldrengili*ga*. fengo þ*eir* e*igi* fyR ſott h*ann* en þ*eir* tocu aſ fr*am* i ſtafninum oc luſtu h*ann* þar með. fell h*ann* þar með mikille hreyſti. Mærg ſcip ruðu Birk*ibeinar* þar. oc mart fell af þeim. En allr heR Magnus konungſ flyði undan með h*onom*. || Ormr konungſ-broþ*ir* lendi at yfir i Grafdal. þvi at **57** h*ann* hafði mik*it* ſcip oc þungt und*ir* arum. gecc h*ann* þar upp oc allir han*ſ* meN. toku Birk*ibeinar* ſcipit oc allt þ*at* er a var. Stucku ſum*ir* upp i fiallit ept*ir* Ormi. h*ann* var þung-fæR oc

[1] Hdskr. *fettir*. [2] *for* og *þu* paa kvar si line; bindestrik etter *for* vantar.
[3] *n* misskriven.

Digitized by Google

leiddo hann .ii. menn. En er Birkibeinar fottu faſt leiðina. þa ſpretti Ormr af ser digrum fe-ſioð er hann var gyrðr með. Let ſiþan laʋpa niðr ſilfrit.[1] noccorir af Birkibeinum foru honom næſt. oc tocu þeir ſilfrit laſu upp oc dvolþuz þar at um hriþ. En Ormr dro þa undan up i fiallit oc ſcilþuz þeir at þvi. Gaf Sverrir konungr þeim geſtunum mikit ſcac fyrir er þeir hofðu Orm latit undan ganga. En cropit þar um hriſ at noccorum ſilfr-penningum. Birkibeinar hofðu eigi fong a at reka langt flottann. sva varo þeir ſarir oc barðir. þeir tocu .xviii. ſcip af Magnusi konungi oc fluttuz með iN til bøiar. þar fengo þeir oc mikit (fol. 30 b) lut-ſcipti. þvi at Magnus konungr atti þa gott til lauſa-fiar i þaN tima. Dualþiz Sverrir konungr þa i bønum um hrið. oc ſcipti monnuM ſinum til ſcipſtiornar a þesi ſaumo ſcip er þeir hofðu tekit af Magnusi konungi. hann let hallda
58 nioſn um ferþ Magnus konungſ. ‖ Magnus konungr for i hriðinne ſuðr til Stafangrſ oc com þar ſaman lið hans[2] mikit þat er eptir var. Sva tolþu meN at þat er vitat var at fallit hafði fyrir Norðneſi af hvarratveGia liði. var[3] eigi færa en .ccc. Eiricr byscup i Stafangri toc vel við Magnusi konungi. oc eGiaði miok at hann ſneriz aptr til Biorgyniar oc talþi van at Birkibeinar myndi eigi vel við bunir at beriaz. konungi licaði vel þetta rað. Syſlaði Eiricr byscup þeim allt lið þat er hann fecc. oc ſcipaði ſinum huscarlum. hann for oc ſialfr við Magnusi konungi. oc fecc konungr eN mikit lið af heroðum. for ſiðan fám nottum ſiðaR norðr til Biorgyniar fottu nu leiðina ſem acafazt

fra nioſnar-monnum Sverris konungſ

Eyiolfr Afla-ſon var a nioſn með ſcutu noccora. oc fundu eigi fyR en þeir ſa her Magnus konungſ i ſundino firir ser. røddu þa milli ſin at þeir hefði hætliga roit. Eyiolfr gerþi nu rað ſitt. oc mælti at þeir ſcylldi roa fram i ſundit oc lata ſem þeir væri Heclungar. ſtefnum beint a ſcip Magnus konungſ ſem ver hafim noccur ny tiþindi honom at ſegia. Nu ætloðu Heclungar at þat væri þeira meN oc myndi ſegia konungi noccur tiþindi. er þeir ſtefndu þangat beint at. En þa er at ſotti kendu þeir at þat varo ecki þeira meN. Racu þa af ser tiolldin oc reru at þeim Birkibeinar luſtu við hart. oc reru ſuðr or ſundino. Heclungar reru eptir þeim. oc for þat ſcip næſt er a var. Eiricr byscup þar

[1] Etter dette ordet er eit ope rom, paa grunn av feil i pergamentet.
[2] Hdskr. hann. [3] Soleis.

Digitized by Google

var oc mart kenni-maNa. oc foro þeir næſt Birkibeinum oc fengo eigi tekit þa. oc er Eiricr byscup ſa at þeim ſottiz ſeint. þa mælti byscup at þeir ſcylldo bregða at landi ſem ſciotaz oc lata þa af ſcipino er lærðir varo. oc letta sva ſcipit. þa munu þeir tecnir verþa. þeir gerþu sva. En meþan þeir hofðu þetta ſtarf. ſottu Birkibeinar[1] faſt undan oc fengo byscups-menn[2] eigi tekit þa. Stefndo Birkibeinar ut til haff oc aptr hit ytra til Biorgyniar. oc baru Sverri konungi nioſn. oc ſogðu honom þesi tiþindi er þeir hofðu sva ſcyrtt ſet. En þegar er Birkibeinar urðu þesa varir. at Magnus konungr myndi ſciot coma a hendr þeim. Siþan[3] hafði konungr tal við lið ſitt *(fol. 31 a)* oc leitaði raða við þa hverso hatta ſcylldi. Allir varo nu eN ufuſari en fyR at beriaz. oc villdo helldr norðr undan leita. colluðuz ecki vel vera við bunir oRosto. margir ſarir mioc en allir moþir. En fám dogum aþr halldit oRosto við mikit ofrefli. oc ſegia sva margir at fyrir Norðneſi hefði þeir verit sva nauduliga ſtaddir at þeir villdo giarna hafa flyit ef þeir væri lauſari við oRosto. Var sva ſlitit þeso tali at þat var alraðit at buaz ibrat ſem hvatligaſt oc fara norðr undan. þa ſciptuz þeir milli ſcipanna. at oll ſcylldo fær verþa með noccoru moti. fecc konungr Eyiolfi. Afla-ſyni til forraða Hafða-buzuna er Narfi hafði haft. oc var þat mikit ſcip oc mioc reiða-laſt Eyiolfr Afla-ſon com um kvelldit ſiðla til bøiarinſ er hann bar nioſnina. En eptir um morguninn er ſol rann upp oc var litt farin. þa var Sverrir konungr fariN or bønum við allt liðit. oc hofðu þeir sva litt ſcipat at þeir urðu at flytiaz a batum mille ſcipanna at reiſa viður oc draga ſegl ſitt upp En um daginn um non-ſceið for Eyiolfr or bønum oc er þeir hofðu upp dregit ſegl ſitt. þa ſa þeir ſcip Magnus konungſ fara ſunnan firir Hvarfſ-neſ. Siþan ſa Heclungar ſcip Eyiolfſ oc þottuz vita at þar mundo vera Birkibeinar. ætluðuz nu at hafa þa veiði i hendi. ſigldu eptir þeim .v. ſcipum. oc raku þa allt norðr i Furu-ſund. þat varþ Birkibeinum hit meſta vandkvæði allt firir ſunnan Stað hvar ſem þeir ſcylldo nioſnum hallda. alla þa ſtund er deilan hofz mille þeira Magnus konungſ. oc Sverris konungſ. þa var þat iafnan hvart ſem þeir fundo bøndr eða landzfolc eða kaupmeN eða fiſki-menn. at þeim var alldri ſagt hit ſanna til Magnus konungſ eða til hanſ manna. þo at eitt anneſ væri imilli þeira eða eitt leiti ef þeir varo a landi ſtaddir. En ef Magnus konungſ menn hofðu meira lið þa ſogðu allir til Birkibeina. hvar

[1] Cfr. s. 59 merkn. 1. [2] *s* over lina. [3] Flat. og AM 81 a fol. *þa*.

Digitized by Google

ſem þeir varo ſtaddir. oc com þetta ſcipti Birkibeinum. til mikilſ maNtionſ oc liſſ-haſka En þat mælto allir um þa bæði vinir oc uvinir at þeir þottu þa hollzti diarfliga bera nioſnirnar oc recaz þa undan iafnan er engi vænti þeim liſſ. oc opt þar imoti hverfa er engi þotti likendi til at þeir myndu ſigr fa. fyrir Norðneſi fell Sindri Snæbiarnar-ſon oc Narfi Guthormſ-ſon. Af liði Sverris konungſ fell mart manna. þat er oc mal *(fol. 31 b)* maNa at engi oRosta hafi verit ſnarpare en ſu. þa er. þeir Sverrir konungr hafi att oc uſynna hafi verit hvarnig hniga myndi. aþr en auðna ſcipti ſigrinum. En eigi ſottu Magnus konungſ menn udiarfligaR at. þar til er þeir flyðu. oc þeir þottuz ſigriN hafa handtekiN i ondverþri oRosto oc meſt firir þui at þeir hugðu at Birkibeinar mundo ecki væl kunna at beriaz a ſcipum. þvi at eitt ſiN fyR var þat er þeir hofðu a ſcipum barz norðr firir Gaʼlar-aſi þa er þeir flyðu

fra Sverri konungi

SverRir konungr for norðr leið ſina oc helldr ſcyndiliga oc com til Þrandheims oc þvi næſt til Niðar-ós var þar við honom vel tekit. Let hann upp ſetia ſcipin oc bioz um i bønum. var þa vel upp halldit tre-borginne ut við Ilu-vollu. er ÆyſteiN erkibyscup hafði latit gera. þa let Sverrir konungr oc ſetia kraca utan fra borg hit fremra með ſænum oc var þat eigi al-gert a þvi ſumri

59 fra EiRiki Sigurþar-ſyni

Þat ſama var com til Sverris konungſ Eiricr ſa maðr callaðiz verit hafa ut til Iorſala oc farit i ana Iordan. oc hafði loganda kerti i hendi. oc var þat hanſ ſogn oc hanſ manna. at aðr en hann ſtigi i ána. þa mælti hann at guð ſcylldi lata kertit loganda[1] coma upp or ánne. ef ec em ſagði hann ſon Sigurþar konungſ. þa ſaʼgðu þeir er honom fylþo[2] at hann gecc up or anni með loganda kerti. Eiricr hafði verit i Micla-garði a mala við Manula konungi. Viða hafði verit i Suðr-rike með morgum tignum monnuM. hann var kurteiſ maðr. oc margſ vel kunnande. litill maðr vexti. oc ecki friþr ſynum. hann beiddiz þes af konungi at hann leyfði honom at flytia fram ſcirslor[3] oc færaz i æt þa er hann þottiz eiga at hann væri ſon Sigurþar konungſ. Sverrir konungr bar þetta mal firir hofðingia ſina fyrſt oc leitaði

[1] Hdskr. *logandi.* [2] Soleis. [3] *s* over lina.

Digitized by Google

af þeim raðagerþar. En þvi næſt hafði hann upi malit a hirð-ſtefnum oc lez þar vita vilia af ollu ſaman liðino hvert þeira ſamþycki væri til En þar fenguz þau ſvor af ollu liðino. At þeir villdo þiona Sverri konungi. oc ængum oþrum. En hinir vitrari menn oc þeir er við raðagerþir varo hafþir fyſtu þes at unna Eiriki ſannynda um faþerni ſitt þa mælti Sverrir konungr til Eiricſ. Með raði minna vina. vil ec gefa þer or-lof til þes at þu flytir ſcirflor sva at guð ſanne faþerni þitt. En þo at sva beriz til at þu verðir miN broþir oc ſon Sigurðar konungs. þa *(fol. 32 a)* hefir mic sva mikit til coſtat þesa nafnſ oc rikiſ er nu hefi ec. oc sva morg valc oc vandkvæði oc ſtorar maNhættur hefi ec þolat oc ver Birkibeinar. at eigi þer oc engum oðrum vil ec lia eða upp gefa konungſ-nafnit eða þetta riki er ec hefi nu. Mattu taca þenna coſt ef þu villt með fætt oc mino orlofi. En at auðrom coſti ſcaltu fara heðan ibrot i griþum sva ſem þu for[1] higat. Eiricr þaccaði konungi með fogrom orðum þui at hann var ſnialr maðr at mali. oc kvaz þenna coſt vilia feginN at ſanna faþerni ſitt. en eiga þaðan ifra ſitt rað allt a guðſ valldi oc konungſ

ſcirſla Eiricſ.

Eptir þat faſtaði Eiricr litlu ſiðaR til iarnſ. Oc þa er hann ſcylldi bera iarnit. þa ſkilþi Sverrir konungr fyrir eiðſtafenum. oc mælti sva. [At þes[2] leGr þu hendr þinar a helga doma oc boc. oc þvi ſcytr þu til guðſ. oc sva lati hann hond þina heila coma undan iarninu ſem þu ert ſon Sigurþar konungſ oc broðir miN. þa ſvarar Eiricr. Sua lati guð mic heila hond bera fra þeso iarni at ec em ſon Sigurþar konungſ. En eigi vil ec bera þetta iarn fleirum monnuM til faþerniſ en ſialfum mer. Oc eptir þesum ſama eiðſtaf bar hann iarnit oc varþ vel ſciR. Sverrir konungr toc þa við frendſemi hanſ oc ſetti hann hofþingia innan hirðar. var Eiricr vinſæll maðr oc allra manna litillataztr. hellt hann oc betr ſveit ſina en fleſtir meN aðrir

fra Magnusi konungi

Magnus konungr com til Biorgyniar. liði ſinu oc dualþiz þar um varit. oc er fraM leið let hann bua her ſinn. oc for norðr til cæpangſ. com hann þar at Olafſ-meso-degi hinum ſiðaRa. Sverrir konungr bioz i bønum oc hafði mikit lið. fyrir þvi at

[1] Soleis. [2] Flat. *at her:* AM 81 a fol. *Til þerss:* Eirsp. *til þes.*

Digitized by Google

bøndr heto honom gengi ſino. var þar oc fiolþi comiN i bøiN eptir þvi ſem vandi er til at fara til bøiar um gilldiſ-tið. La Magnus konungr lengi ut við Holm þvi at honom þotti uraðlict vera at ſækia i bøinn við maN-fiolþa þaN allan ſaman[1] er hann ſa þa. at Sverrir konungr hafði. oc villdi biða þes er lokit væri gilldiſ-tið. oc bøndr færi heim. Oc i þesaRi duol tavluðuz þeir við konungar noccora ſtund a hveriom degi. oc let Sverrir konungr bioða þa eN ſem fyR at ſcipta i helminga lande. En Magnus konungr kyri. Eptir þetta tal var hvarki iatat ne neitat af Magnusi konungi. Siþan let Sverrir konungr blaſa til husþingi i bønum oc ſagþi hann buondum þesi boð oc hvat þeir hofðu røtt. varþ nu goðr *(fol. 32 b)* romr at konungſ mali. oc qvaðuz þvi fegnir verða ef friþaðiz. oc eGiuðu mioc at þeir legði eN i umræðu. varo ſett griþ meþan tal þeira ſtoð. Reri Magnus konungr inn at Eyrum með einni ſcutu. En Sverrir konungr ſat a heſti uppi a Eyrum. var mð honom fiolþi manna oc fleſt bøndr oc bøiar-menn. er forvitnaz villdu hvat er konungar ſogðu eða hveria leið þeir lyki ſinu tali. Nicolaſ Arna-ſon talaði þar fyrſtr manna af hendi Magnus konungſ. oc for ſu ræða licliga til ſættar eptir þeiri umræðu ſem aþr hafði verit. talaði hann langt ørinde oc ſniallt. MeN Magnus konungſ hofðu roit noccorum ſcutum upp i ána. En Birkibeinar gengo ofan imot þeim oc letu bera mungat ofan or bønum. ſettuz allir ſaman ut a Bratttu-eyri drucku þar oc tavluðuz við. þo at þeir væri i tvennum floccum. þa varo þeir margir frendr eða magar ɛða[2] hofðu fyR verit vinir. Eptir þetta toc Sverrir konungr til malſ. kvaz fus vera at ſættaz við Magnus konung oc mætti landit friþaz. bauð þa coſti at ſcipta landi at iafnaði. oc væri þeir baþir konungar ſem fyR hofðu verit ſynir Magnus konungſ berfęz eða ſynir HaRalds konungſ gilla. oc talþi at ſiðan er Magnus konungr hinn goði hafði miðlat halpt land við Haralld konung foður-broður ſinn. þa hofðu optazt verit .ii. konungar ſeN i Noregi til tecnir. En ſtundum fleiri. oc ſagþi sva at þeir mattu vel gera at dømum hinna. Bøndr oc bøiar-meN gerþu mikiN rom at konungſ mali oc tolþu þetta vel mællt. Magnus konungr ſtoð upp oc mælti hatt. toc fyrſt ſtillilega til orða oc ſagði sva. þat er mer ſagt um Noregſ konunga þar er þer takit til døma at .ii. hafi ſeN verit konungar. þa hefir ſu miðlan verit gor mð kærleic oc bliðu mille broþra eða annaRa naſcylldra frenda. oc hefir iafnan lokit þeira ſcipti

[1] Prikk over *m*. [2] Over *e* er sett ein *i*, som er overstroken.

Digitized by Google

með uſætti en ſumum ſtoðum með alldr-tila oc beR þat næſt higat varo mali Oc inne ec mín vandræði þau er við ugiptu hafa orðit nu um hriþ oc lat gofugra manna bæði frenda minna oc vina. þa veit ec þat þo at ec ganga at noccorum nauða-ſættum. at ecki man okr þesar hirðirnar hægiar at hafa i einum caupſtað eða i einni mala-giof. af þvilicum ſocum ſem her hafa gerz imille manna. Nu mvn þat ſcamr friðr verða þo at þes ſe freiſtat. Þa ſvaraði Sverrir konungr. þat er ſatt er þu (ſegir)[1] Magnus konungr at vera kann þat um friðinn þo at vit villdim hallda at þo riufi aþrir. Nu helldr en occur ugipta verði lengri sva margra manna *(fol. 33 a)* mein. þa vil ec fara ibraut or lande með mino liði ef þer vilit binda þat ſvardogum at ec ſcal hafa til forraða halft landit oc ſetia þar yfir mina menn i friþi oc frelſi. þa mvn ec dveliaz ór lande .iii. vetr. En er ec kem aptr þa ſcolu þer oc yðrir menn. ryma land firir os. aðra þria vetr með þvilicum coſti ſem ver gerum yðr. þa ſvarar Magnus konungr þann coſt vil ec at þu Sverrir oc þer Birkibeinar farit braut or landi oc þat með at þer comit alldri aptr. Ec var vigðr oc coronaðr af legatanum af Ruma-borg oc at raði allz laNzfolcſ. Ec ſvarða þes i vigſlu minne at ec ſcyllda hallda landz-log oc veria með ſverþi þvi er ec toc við i vigſlu[2] minne land þetta firir agirnd oc ufriþi vandra manna. Ec het oc þvi at lata helldr lifi mino en ganga a þenna eiðſtaf. Nu raði guð hve langt lif mitt ſcal vera. en ecki er um þetta at tala at ec muna riufa mina vigslu-eiða[3] fyrir bleyði ſacar sva at ec miðla fyrir þvi landit þer SverRir. oc ec hefi aþr latit fyrir yðr Birkibeinum .c. lendborinna hirðmanna. oc .xvi. lenda menn. oc þann hiN .xvii. er meiri ſcaði er at en þesa alla aðra er aþr talþa ec upp þar er var Erlingr Jarl faþir minn. Oc eN er mer þat ugeranda at miðla þer rikit Sverrir þeim manne er ec hyG at enga ætt eigi til þes[3] at vera konungr. hvartki her ne i oðrum ſtoðum. Er þat oc ſaNazt at ec ſcal annat-hvart hallda ollum Noregi eða lata allan oc þar lifit með. þa mælti Sverrir konungr þes eina minniz þer nu Magnus konungr hverR yðaR ſcaði er orðiN i varo viðr-ſcipti. En þer litit eigi a þat hvat er ec hefi latit af yðrum frændum oc meira er at telia oc ſtæRa en þat er þer hafit nu talt. Fyrſt þat er faþir minn var felldr Sigurðr konungr ſuðr i Biorgyn. Oc þar næſt var felldr EyſteiN konungr fauður-broþir

[1] Dette ordet er utegløymt i hdskr. ved lineskifte.
[2] *g* i hdskr. retta fraa *f*. [3] *s* over lina.

Digitized by Google

miN auſtr i Vic. Oc noccoRi ſtundo ſiðaR eptir fall Jnga konungſ. var til konungſ tekinn Hacon broþir minn um allt land. Siþan reiſti Erlingr ſcacki flocc imoti honom oc felldi hann ſuðr a Mæri oc marga lenda menn með honom oc dyrliga drengi. Haralld broður miN let Erlingr hengia upp ſuðr a Hvarfſneſi ſem einn cracu-unga. Sigurðr broþir minn var hoGinn i Biorgyn. Eyſtein bræðrung minn felldo þeir a Re. Nu mætta ec þetta vel mæla ſem þer mælit við mik. at ec mætta eigi konungr vera yfir Noregi ef ec ſættumz við yðr af minne foður- *(fol. 33 b)* leifð fyrir þvi at þat varþ eN alldri fyR i Noregi at ſa væri konungr callaðr er eigi var konungſ ſon. en þu Magnus konungr. Oc eN ſcal þo vera ſama boð ſem fyR af minne hendi. Gacc upp a Ilu-vollu oc bu þic til oRosto oc lið þitt. En ec ſcal ganga ut af borginne með ollu mino liði. oc mantu fara ſlica for ſem fyRum eða veRi en næſt er vit borðumz. þvi at nu mun guð vilia at endir verði a þvi hinu rangliga riki er þu hefir hapt um hriþ. þa ſvaraði Magnus konungr. Eigi munum ver nu optaR ganga upp a blot-vallinn þiN Gacc helldr a ſcip oc ſcipa iafnmorg ſcip. leGium ſiþan ut or ánne oc beriumz. þa ſvaraði Sverrir konungr. Scip var eru nu upp ſett. oc ecki buin til oRosto at ſinne. En þo ma ec fa .iii. ſcip. en þu ſcipa onnur .iii. ſem þer ſyniz. leGiom þa ſaman þesi .vi. ſcip. þa mælti Magnus konungr. Ec ætla at hitt man vera betr fallit. at tyna nu eigi fleirum monnuM en aðr hafa latiz i þesaRe þræto. firir þvi at þat er ſatt[1] er þer ſegit Sverrir. at ec hefi iafnan orðit ſcyndiliga. at fara (fyrir)[2] yðrum monnuM. En þu Sverrir liGr þa i hreyſum oc fylſcnum hvert ſiN er bardagar ſculo vera. Oc ef þu þorir þa gacc einn ſaman með vapnum þinum. en ec man coma imoti þer eiN oc ſciptumz þa hoGum við. hafi ſa land oc konungdóm er ſigr fær. þa ſvaraði Sverrir konungr. hallzti auðſę er occur ugipta auðrom monnuM. þo at eigi berimz viit[3] ſialfir. oc eru til þes menn varir ſettir at beriaz með os i oRosto En all-u-konunglict ſyniz mer þat at beriaz i einvigi ſem þær kempur en engra maNa hafa forræði. En með þvi Magnus konungr at þu villt heldr við mic eiN ſaman beriaz en fleiri menn ſe við ſtaddir. Tac þer heſt en ec man annan oc riðum i turniment. firir þvi at þat er rikiſ-manna ſiðr. Oc sva ſem a leið þeira tal. þa reigðuz oc æ þvi meiR við liðſ-meN þeir er ſamdryckiona helldo. Gengu nu allir Magnus konungſ menn a ſcip oc reru ſcutunum ut or ánne

[1] *ſ* misskriven. [2] Vantar i hdskr. [3] Den fyrste, uturvande, i over lina.

Digitized by Google

fra Magnusi konungi. oc Sverri konungi **61**

Sverrir konungr let draga ſcutu vt ifir Eyrar a ſæiN oc liopu þar á meN oc logðu ut at þeim Heclungum oc comu sva ner at hvarir-tveGio ſcutu ſpiotum. Heclungar reru undan J þeiri hrið fello menn af hvarumtveGiom oc mioc mart varð ſart. Karl kiotlær fecc þar bana-ſar. Magnus konungr reri nu með ſcuturnar ut til Holmſ til liðſ ſinſ. En fám nottum ſiðaR *(fol. 34 a)* for Magnus konungr ut or Þrandheimi oc aptr ſuðr til Biorgyniar. varþ engi oRosta þat ſinne. dvalþiz Magnus konungr þann vetr i Biorgyn

drap Ozorar oc Eyvindar.

Magnus konungr hafði þat ſumar tekit leiðangra oc allar tekior fyrir ſunnan Stað oc allt norðr til Þrandheims-mynneſ. Sverrir konungr ſpurði nu at Magnus konungr var cominn ſuðr um Stað með allt lið ſitt. oc varo þa með honom fleſtir allir hanſ lendir menn. En Sverrir konungr hafði þa ecki annat ſinu liði til vetrviſtar en þat er þeir fengo or Þrandheimi þa gerði Sverrir konungr þat rað at byria ferþ ſina hit efra til Upp-landa oc ſetti eptir i Þrandheimi Eiric broður ſinn oc þann maN annan er Kolr het. oc var Jſax ſon i Folſcn oc mioc mart annat lið með þeim at gæta ſcipanna. varo þar oc margir aðrir ſveitar-hofþingiar. Sverrir konungr for alla leið ſina til Upplanda. oc gerþi fyrir ser i bygðina menn ſina at gilldra til veiða ef i hendr bæri. a Heclungum eða fe þeira. þa drapu þeir. Ozur ſon Ionſ vagadraʼmſ. oc Eyvind ſon Dura-Ionſ oc mart manna annaRa. Siþan for konungr ofan til Oſluár oc ſetti menn ſina i ſyſlur allt um Vikina En Heclungar flyðu undan ſumir aʼſtr oc ſumir norðr til Magnus konungſ. oc ſogðu honom um ferþir Sverris konungſ. Magnus konungr ſcipaði liði ſinu oc ſendi meſtan lut aʼſtr til **62** Vicr imoti Sverri konungi var firir þvi liði Ormr konungſ-broþir. Magnus konungr for með .vii. langſcip oc ſcutu hit átta oc vændi norðr með landi. oc kom til Þrandheims litlu firir Marteinſ-mesudag. En Eiricr konungſ-ſon oc Kolr Iſax-ſon hofðu fengit noccorn af-ſpring um ferþ Magnus konungſ. letu þeir vaca um nætr ut i gillda-ſcala. þeir urðu eigi til vis varir um ferðir Magnus konungſ fyR en þeir ſa at ſcipin ſigldu utan firir Digr-mula var þa þegar blaſit ollu liðino imot oc ſettar fylkingar. onnur ut a Eyrum en onnur uppi við Scipa-croc. var þar fyrir Eiricr konungſ-ſon. hinne þriðio ſtyrði Colr Iſax-ſon oc var þar ſumt bøiar-

Digitized by Google

folc með honom. En meſtr lutr bøiar-manna hafði fylgt a bryggiunum. þeir Magnus konungr lagðu ſegl ſin er þeir comu IN um Holm oc letu ſcipin renna at viðum at Eyrum. þetta var laugardag i vikunni. Oc er þeir Magnus konungr comu mioc utan at crosi þa lagðu þeir oll ſaman ſcipin. lagu þar langa hrið dags.

(fol. 34 b) bardagi i cǽpangi[1]

En þeir er a Eyrum varo oðu ut amot margir oc cæſtuðu grioti en ſumir ſcutu oc EGiuðu þa til uppgongu. þar comu engi ſvor imoti af Magnus konungſ monnuM. fyrir þa ſæc at hofþingiar varo a tali oc gerþu rað ſin. Hagbarðr muntari gecc þa at bruðcæpi ſino i bønum. hann callaði a Magnus konung. kvaz vilia bioða honom til bruðcæpſ ſinſ oc ollu liði hanſ með honom. var þetta gert við ſpott. Oc um nónſceið leyſtu þeir Magnus konungr flota ſIN. greiddo ſiðan roðr ſinn. oc roa .iiii. ſcipin þau er ſtærſt varo. til arinnar En onnur .iiii. at Eyrum. konungr ſialfr reri IN i ana. oc lagði at þar er firir var merki Eiricſ konungſ-ſonar. varþ þar horð viðr-taca oc ſcaum logðu þeir Magnus konungr ſibyrt við ſandinn oc ſcutu upp bryGiom undir fætr Birkibeinum. letu oc ganga utan bæði griot oc ſcot sva at Birkibeinar hopuðu undan. Eptir þat reðu Heclungar þegar til uppgængo En Birkibeinar tocu við þeim oc fellu þa menn af hvarumtveGiom oc varþ mart ſart. þa leiddiz bøiar-monnuM oc leiðangrſmonnuM at ſtanda þar lengr oc drifu þeir upp i bøinn. En er Birkibeinar ſa at þynntiz þeira fylking oc þat at Heclungar ſottu at faſt. þa ſneruz þeir undan oc flyðu. En Heclungar fylgðu þeim fullvel oc fell þa mart[2] manna af Birkibeinum En þeir er ut logðu at Eyrum liopu þegar fyrir borð sva at ſiariN toc i kne undir þeim. Gengu ſiþan upp oc Birkibeinar at moti þeim. tocz þar þegar harðr bardagi. þa mælti maðr til Kolſ. Upp ætla ec nu Heclunga komna i ánni. Kolr ſvarar. þat man os þa rað vera at flyia. þa ſvaraði maðr honom. Mun nu eigi Birkibeinum um ſeinat at flyia. Kolr ſnaraðiz imot honom oc mælti. þar ero þeir nu comnir dioflarnir oc hio til hanſ oc hvaR til annarſ. Oc er Eiricr konungſ-ſon flyði oc hanſ lið. þa ſneruz Heclungar ſumir ut a Eyrar oc varo comnir at Kol oc hanſ monnuM. gafu þeim þa uhagliga bacſlettu. fell þar Kolr oc margir hanſ ſveitungar. En allt liðit (flyði)[3] þat er eptir var. Eiricr konungſ-ſon flyði

[1] Nokre bokstavar i overskrifti uppatt-maala med svart blekk.

[2] *a* og *r* er samanskrivne og staar over lina. [3] Vantar i hdskr.

Digitized by Google

ut um borg oc sva ut til Gaular-dalſ. með honom flyði oc mart liðit. En ſumt flyði upp um bru margir liopu i kirkior iN oc varo þeir flæſtir drepnir. fyrir þvi at þa hellt engi kirkia monnuM. þa var þat gert er alldri varþ fyR at menn varo drepnir oc dregnir or Criſtz-kirkiu. Eyvindr ſcrafe hetti maðr hann var forn Birkibeinn oc hin *(fol. 35 a)* meſti her-maðr mikill maðr oc ſtercr. hann tocu þeir or cornum i Criſtzkirkiu oc drogu hann ut. logðu hann a kialca oc drogu ut a Eyrar oc drapu þar. Gvðlavg vala tocu þeir i kirkiu oc hofðu með hondum langa hrið oc pindu til ſagna. at hann ſegði þeim hvar Sverrir konungr hafði varþveitt laſa-fe ſitt. eða hvar vera mundi Lavarðr ſon hanſ er aðr hafði Guðlavgr foſtraðan. hann ſagði til hvarſkiſ. var honom þat vel borit ſiþan. Magnus konungr let drepa Guðlavg oc naliga fengo engir griþ af Birkibeinum þeir er coſtr var at drepa. Magnus konungr hafði Olaffſ-ſuðina oc allan ſcipa-ſtol Sverris konungſ xxx. langſcipa. En .iiii. ſkip let hann fram ſetia oc braut bua þav er þeir mattu með comaz. En brenna oll onnur. || Magnus konungr bioz nu or **63** bønum ſcyndiliga. þvi at hann ſpurði at EiRikr konungſ-ſon hafði mikinn buanda-ſamnað uppi i Gavlar-dal. Oc þa er þeir foro ut eptir firðinum gerþi hann til menn ſina at hoGa upp bu firir Afla oc firir Toſta a Yſtum. þriðia fyrir Helga a Ryn. þeir tocu oc upp fyrir Eiriki oc Arna Efio. oc foru allt uſpacliga hvar ſem þeir comu við. meþan þeir varo i Þrandheimi. Torfi ſon Jonſ kutizu la eptir einſcipa i Orcuar-oſi.[1] þaN ſama dag com Barðr Guthormſ-ſon með .xxx. manna or Hefni ſunnan oc a hliðina firir ofan Tungu. þa ſa hann hvar langſcip la oc þottiz vita at vera mundo Heclungar. oc treyſtiz eigi til at raða. varo þar um nottina oc gerði monnuM hellðr callt. Siþan ſendi hann .iii. menn til bøiarinſ a Gelmini til Ceciliam konungſ-dottur oc ſpurðu tiþinda. hon ſagði þeim mart a lavn. oc þat at MeN Magnus konungſ varo þar. MeN Barðar villdu til raða. oc liGium eigi her ſegia þeir. Barðr villdi eigi til raða oc hann reð. Vm daginn eptir foro meN Magnus konungſ ibrot oc comu eptir Magnusi konungi. Barðr for iN til bøiarins[2] oc dvalþiz þar um hriþ. Setti þar ſveit ſina oc ſottu þar til lagſ við hann ſveitar-hofðingiar Birkibeina. Helgi ÞorfiNz-ſon oc OttaR kneRa. Eyiolfr. Afla-ſon. En Eiricr konungſ-ſon for avſtr til Vicr eptir Sverri konungi oc ſagði honom ſina ferð eigi goða

---

[1] Soleis *(= Orcnar-)*. [2] *s* over lina.

Digitized by Google

fra Magnusi konungi.

Magnuſ k*onungr* for þa ſuðr ti*l* Biorg*yniar*. þa var m*eð* M*agnusi* k*onungi*. Hallr Snoʀa-ſ*on* ſcalld. h*ann* orti þa viſur þesar.

Glym-vollu[1] riſtr gulli
goð er ſtilliſ for Roða.
Olafſ-ſuð und auði
a'ðg*r*imſ buin rauðu.
nu er ægr or fa'r frægri
fellr hufr i ſvig *(fol. 35 b)* dufu
ſvelldr með ſæmð oc milldi
ſiklingr comiɴ hingat

Beʀ fyr*ir* Holm þ*ar* er haʀi
hlyrſ fagrgota ſtyr*ir*.
ſcip bruna rauð a reyðar
rymvoll und gram ſniollu*m*.
frægr m*eð* fremð oc ſig*r*i
folc-braðr k*onung*r haði
daʀa þing fyr*ir* drengi
doglingr comiɴ hingat.

64 M*agnus* k*onungr* let bua ti*l* iola-viſtar s*er* i Biorgyn. h*ann* veitti hirð-m*onnu*ᴍ ſ*inum* i hirðſtofu hin*n*i miclo. En geſtu*m* i Sun*n*efoſtofu Geſtu*m* licaði illa er hirðm*en*n d*r*vccu mioð en þ*ei*r mungat. Oc hit fi*m*ta kvelld iolan*n*a er geſt*ir* v*ar*o d*r*vcn*ir* liopu þ*ei*r ti*l* vapna oc ge*n*go at k*onung*ſ-ſtofun*n*e oc villdu up*p* hoɢa. Oc er k*onung*r varð vaʀ vi*ð* þa liop h*ann* ſcyndil*iga* ti*l* duran*n*a oc villdi ſta'ðua þa. En Barðr ſciolldr þræll h*an*ſ liop fyr*ir* h*ann* ut i forſtufuna[2] oc v*ar* þeg*ar* d*r*epin*n*. Ept*ir* þ*at* ſn*er*i k*onungr* iɴ aptr. racu hirðm*en*n aptr hurðina. En geſt*ir* brutu up*p* Siðan liopu þ*ei*r fyr*ir* dyrn*ar* er va'rð hofðu halldit um dagiɴ aðr. þ*vi*at þ*ei*r ein*ir* hofðu vapn in*n*e. ſum*ir* tocu ofan ofn-g*r*iot oc ba'rðu ut i forſtofuna. oc er bøiar-m*en*n urðu var*ir* vi*ð* oc h*us*carlar M*agnus* k*onung*ſ. oc lendra m*ann*a h*us*carlar vapnuðu (þeir)[3] ſic gengu ti*l* hirðſtofun*n*ar oc ſtuccu þa geſt*ir*n*ir* ib*r*ot f*ra*. oc urðu þ*ar* marg*ir* m*en*n ſar*ir*. Oc ept*ir* um morguniɴ het M*agnus* k*onungr* taca geſtina þa er fyr*ir* hofðu raðit. ſuma let h*ann* fothoɢa en ſuma handhoɢa[4] oc fair v*ar*o drepnir

[1] *G* skriven med raudt og svart blekk.
[2] Skrivaren har freista paa aa retta til *-ſtofuna*.
[3] Vantar i hdskr. [4] Siste *a* over lina.

Digitized by Google

fra Sverri konungi 65

Þa er Eiricr konungſ-ſon com a·ſtr til Sverris konungſ. bað hann oc hanſ felagar konung fara norðr til Þrandheims ſem ſcyndiligazt. oc ſagði at Þrøndir hofðu til þes orð ſend oc þes bæþit at hann væri þeira forſtiori ſem hann hafði heitið þeim fyR. þvi at Magnus konungr hafði þes heitaz þa er hann for or Þrandheimi. at giallda Þrændum þau ſvic oc velræði er þeir hofðu gert við hann oc Erling Jarl foður hanſ. Sverrir konungr ſagði sva at hann myndi ecki fara at um þær ſagnir er Eiricr flutti. oc talþi þa hafa litla vitro ſynda i ſinum raðum. veitti þeim nu harðar atolur sva ſem til var gert. la·c konungr sva ſinu mali. at fyrir þvi er þa var til efnat iola-veizlo með ſtarfi oc coſtnaði. þa lez hann ecki myndo þaðan lyptaz fyR en a bac iolum oc sva gerþi hann. ‖ En Ormr konungſ-broþir com a·str til Vicr. 66 með liði miclo. Siþan for hann til Tunbergſ oc lagu þar iafnan a ſcipum. foro ſtun- *(fol. 36 a)* dum a·ſtr ifir Folldina. ſtundum norðr a Agðir eða um Veſtfolld. hendu hvarir menn fyrir oðrum sva ſem við komuz en ecki foro Heclungar til Oſluar oc ecki matti konungr at þeim fara. fyrir þvi at hann hafði engi ſcip. Sverrir konungr for or Oſlu eptir kyndil-Meso. byriaði þa ferþ ſina norðr til Þrandheimſ.

fra ferð Sverris konungs

Þat varþ til tiþinda þa er hann for um Haða-land. at þeir riðu yfir Rond at iſi. JſiN braſt i ſundr oc tynduz þar .vii. menn oc allir agętir. Jon ſcutilſveiN oc Hallvarðr leppr Sunnefo-ſon. oc Augmundr Hallſteinſ-ſon broþir Loðinſ. oc varþ hvarki borgit monnuM ne heſtum

fra Magnusi konungi 67

Magnus konungr bioz eptir iolin at fara norðr til Þrandheims. oc for hann or bønum eptir kyndil-meso.[1] hann hafði hirð ſina oc villdar-lið var ſcorat a ſcipin .viii. hundruð manna. hann for nu ſcyndiliga oc lagu þo ſumſtadar i hofnum veðr-faſtir mioc longum. en þo comu þeir til Þrandheims allt a uvart oc sva iN til bøiarinſ. þat var la·gar-dagiN i annaRe vicu langa-fostu. þeir ſcipuðu sva at-roðrinum at noccor ſcipin la·gðu at Eyrum. ſum reru upp um Erlendz-ha·g. oc ſtefndo til bruar. oc foro nu ſcyndiliga

[1] s over lina.

Digitized by Google

68 *fra* Heclungum oc *Birkibeinum*

Nu verðum *ver* at ſegia noccot fra Birk*ibeinum*. þeir *varo* þa marg*ir* i bønum oc i baðſtofum en allir ubun*ir* við þesum micla ufriði. Barðr Guthormſ-ſon varð fyrſt vaR við. toc h*ann* þegar upp um bru oc allir h*anſ* meN OttaR kneRa oc Helgi Þorfinz-ſon attu ſcutu fyr*ir* bryGiom i k*onungs*-garði oc liopu þeir þangat til. Eyiolfr Afla-ſon hafði gengit til baðſ. oc var h*ann* af clæddr. h*ann* heyrði barn eitt mæla. her *fara* Heclungar. Eyiolfr toc clæðin i fang *ser* oc gecc upp or garðz-hliðinu hia Cros-kirk*iu*. *foro* þa Heclungar margir utan um ſtræti Siþ*an* liop h*ann* ofan a bryGior oc komuz[1] a ſcutu er þar la. Eptir þat brugðu[2] þeir ſverðum ſum*ir* buclarum oc þvi hverR er i hendi hafþi. letu ſiðan *fra* landi oc ſveipuðu yfir ana. Oc er þeir ſcylldo lenda fyr*ir* norðan Scellungar-hello. oc fyr*ir* ofan ErleNz-hæg þa viso þeir *eigi* hverio ſætti er ſcipit gecc *eigi* fram. Etloþu ſum*ir* at comiN væri a þa herfiotuR oc þeir myndo allir feig*ir*. en hitt var rænar at ackeri hafði hangit fyr*ir* borði *(fol. 36 b)* oc hofðu þeir *eigi* gat at draga upp i ſcipit hellt þeim þat þa er gryntiz yfir at landinu. hioGu þegar ſtrenginn er þeir visu þetta. Sveif þeim þa ſciott at *landi*. oc liopu ſiþan a land. þeir foro baðir ſamt OttaR oc Eyiolfr. Snior var falliN mik*ill*. Nu liopu Heclungar upp þeir er við Baccann hofðu lent. oc mættu þeim við gatna-motit fir*ir* ofan ErleNz-hæg oc liopu þa hvar*ir* ſem mattu. varo .iii. af Heclungum fot-hvataztir. þeir Eyiolfr oc OttaR foro baþir ſamt. Nu fundu þeir Heclunga. oc reðu Heclungar *eigi* a þa. comuz Birk*ibeinar* a gætuna fir*ir* þa oc til ſinna manna. oc varo þa .xv. ſaman i dal noccor*um* fyr*ir* neþan Berg OttaR qvaz vilia við taca en Eyiolfr latti. þeim mun ſamnaz lið ſagði h*ann* en os munu engir menn við faz. Eptir þetta helldu Birkibeinar undan oc upp i Cleppa-bu. oc sva upp yfir Nið oc i Gærlar-dal. droz þeim þa lið. komu þa allir ſamt þeir er undan hofðu flyit. foro þa upp um Socna-dal oc up yfir Dalſ-ſcog. Stefndu sva til fiallz. Oc er þeir comu i Harð-kinn. com þar Sverrir konungr imoti þeim æſtan or Vic. Enn er konungr faN ſina menn ſogðu þeir honom ſinar farar *eigi* goþar. hofðu latit marga felaga ſina. Oc þeir er konung hofðu flutt æſtan letu helldr haðuliga yfir þeira for. En um daginn eptir er þeir foro ofan til Uppdalſ. þa hofðu þeir allir reiðſciota er konungi hofðu æſtan fylgt. oc villdi engi þeira miðla ſinn heſt

[1] Soleis. [2] *g* i hdskr. retta fraa *d*.

Digitized by Google

við hina er norðan varo komnir. oc gecc Barðr Guthorms-ſon oc allir hanſ felagar þar var þa við honom Biarni Kalfſ-ſon ſcalld. hann qvað visu.

Fant[1] ſe ec hverN a hesti[2]
her er nu ſiðr hinn verſti
leið eigu ver langa
en lendir menn ganga.
hirð-menn ſcolu lapa
her erat gott til capa
munca ec margu kviða
en mat-ſveinar riða

drap Sigurðar oc Haconar armanna Magnus konungſ

Siðan for Sverrir konungr ofan til Orca-dalſ. oc þar a þeim bø er Griotar[3] het varo ſyſlu-menn Magnus konungſ. het annaR Sigurðr oc annaR Hacon. tocu Birkibeinar hus a þeim oc drapu þa baða oc alla þeira ſveitunga. EiN maðr comz undan ut um ſcialldþili. ſa het OttaR gaſi oc dro hann ut or garþinum. þeir leyptu .v. heſtum eptir honom oc com eiN þeira næſt oc fylgði lengſt oc var þar Sverrir konungr. En OttaR dro undan i kiaR-ſcoga noccora oc ſtefndi þa ofan til Orcnar-os. for þar yfir a bati oc sva iN til Steinſ oc þaþan iN i Gavlar-dal oc for hann iafnan ſem allra meſt matti haN

(fol. 37 a) fra Magnusi konungi **69**

Nu er at ſegia fra Magnusi konungi oc hanſ monnuM. at þeir ſveimuðu[4] um bøiN oc drapu mart af Birkibeinum. En engi þurfti þar griþ at nefna dvalþiz konungr i bønum um helgina. oc ſendi orð ut i Orka-dal at hann mundi þar coma miðvicudagiN eptir oc eiga þing við Orkdæli. hann ſendi orð upp i Gavlar-dal at Gavldælir ſcylldu coma til bøiarinſ fria-dagiN oc villdi konungr þa hafa þing i bønum. Magnus konungr for ut til Orka-dals með ollu liði ſinu. gecc þar upp til þingſ. bøndr varo komnir þeir er ſtefnt var. konungr ſtoð upp oc talaði. Langt man yðr Þrændum þickia a at miNaz þat er ver attum næſt ſamþinga. hafa nu liðit nu[5] sva .iii. vetr at þer hafit atſ at gera a þeima .xii. manuðum oc þar með tvenna aðra er þer

[1] *F* skriven med raudt og svart blekk. [2] *s* over lina.
[3] Over *G* staar tvo strik, som er brukte til avstyttingsteikn.
[4] *e* er sterkt utgnissa. [5] Soleis.

Digitized by Google

ſcylldut gort hafa a tveim hinum fyRum miſſarum leiðangr. latit þa oc fylgia gialld firi roðr oc ræiði oc allar ut-vinnur þær er konungr a at hafa oc þar með landz-ſcylldir oc ſac-eyri þaN er þer hafit aðr greitt oc golldit fiand-monnuM varum. oc hafi þer fyrir þat guðſ reiði oc sva mina. þaðan af talaði hann hart oc varþ sva reiðr at hann bannaðiz um. oc hugðu bøndr þat um rið at hann myndi vilia ganga at þeim oc drepa þa Hroi het maðr a KiaRca-ſtaðum. hann ſvaraði konungi noccorum orðum oc beiddi buondum friþar oc griða oc noccorra freſta um gialldit. kon-
ungr lagði þeim halff manaðar ſtefnu at allt gialldit ſcylldi þa coma iN til bøiarinſ. En het bøndum griðum ef þetta gialld greiddiz. var þa dømðr konungi leiðangr. þa foru þeir ſyſlo-menn er fyR varo nefndir Sigurþr oc Hacon up a Griotar. En kon-
ungr for um kvelldit iN til bøiarins. || fria-daginn er lokit var for-mæſſum i bønum. comu engir bøndr til þingſ. þa ſa þeir fara noccora menn utan um Steinbiorg með viþar-laws noccur. Magnus konungr var at herbergi i garði Eiricſ Arna-ſonar. oc i þvi bili com til bøiarinſ OttaR gaſi er fyR var nefnðr. oc þa er hann com i bøiN ſtefndi hann i garðiN Eiricſ. En hirðmenn noccorir varo i garðinum. Oc þa er hann com i bøinn ſa þeir at maðr for acafliga. þeir ſpurþu ef hann visi noccot til Birkibeina. hann ſvarar. ecki ſegi ec yðr til þes.[1] hvar er konungr yðaR þeir ſvara. Uppi i Criſtz-kirkiu a ſtefnu. Sa maðr ſtefnir þegar or garðinum Oc þa er hann com i bøiN ſa þeir at þesi maðr for til kirkiu. litlu ſiðaR com *(fol. 37 b)* konungr i garðiN oc liop acafliga. oc bað menn taca vapn ſin. oc ut a ſcip ſem ſciotazt. her fara Birki-beinar. at os. þvi næſt qvað luðr við. toc þa hverR maðr vapn ſin oc clæði mioc af ſcyndingu. liopu þegar a ſcip oc logðu út til Holmſ. oc er a leið dagiN. comu ecki Birkibeinar. oc eigi Gældælir til þingſ. þotti þetta undarlict ef Birkibeinar væri eigi i nand. En þat þotti þa licligra at þesi nioſnar-maðr myndi logit hafa. En hann hellt ſinni ſogn iafnri oc var a konungſ ſcipi. Margir baðu konung orloff at fara iN til bøiarinſ er eptir cælluðuz átt hafa clæði eða vapn eða ſilfr Sumir villdu ſækia ser drycc. Sumir attu konur i bønum. Magnus konungr latti þa alla at fara til bøiarins. en lofaði fám. En margir foro eigi at ſiðr

[1] *s* over lina.

Digitized by Google

fra *Sverri konungi*. oc *Magnusi konungi* 71

SverRir konungr oc Birkibeinar lagu uppi i aſinum oc visu[1] oll tiþindi i bøiN. En laugar-dagſ morguninn villdu liðſ-menn raða i bøiN. En konungr villdi eN at þeir biði þar til er fleſtir væri i baðſtofum En liðſ-menn reðu oc varo helldr veiði-braþir oc reðu helldr ſnemma dags[1] i bøinn oc var a mikit regn. þat varþ engi vaR við fyR en þeir comu i bøiN varþ þar engi viðrtaca. drapu þeir þar mioc mart manna. þar fell EinaR ſcipſtiornar-maðr Magnus konungſ. Sumir comuz undan a batum oc reru ut til Holmſ. þa foro oc utan mioc margir batar fra Holmi oc ætluþu iN til bøiarinſ aðr en þeir ſa hvar Birkibeinar foro utan at borg. Magnus konungr for ibrot með lið ſitt þegar er hann ſa for Birkibeina oc ut eptir firði oc sva alla leið ſina ſuðr til Biorgyniar. þat var mal manna. at nu þotti mioc ſyna hverso Magnus konungr oc hanſ menn. voru þa ufuſir til at ganga i fylcta oRosto imoti Sverri konungi oc hanſ liði. er þeir flyðu oRostolaſt or bønum þegar er þeim kom nioſn um ferþ Birkibeina. oc hafði Magnus konungr þa .viii.c. manna. En Sverrir konungr hafði þa eigi meiR en halft fiorða .c. manna. oc eN þat annat at þa var treborgin sva vel halldin oc dikinu fyrir utan. at betra var at veria með halfu minna lið en til at ſękia

fra *Magnusi* konungi

I þenna tima hafði Magnus konungr eiN allan ſcipa-ſtolinn oc hafði hann þui allt liðit oo landit firir ſunnan Þrandheimsmynni at ſcattum oc at ſcylldum. nema þat eina er Birkibeinar ſcutuz ſuðr a Mæri með ſcutor oc foro hvarir-tveGio oſpacliga þegar er eigi varo hofþingiar ner. Birkibeinar hofðu iafnan viſtir ſinar i Vic aſtr eða um Upplond. þvi at þar var þeim *(fol. 38 a)* vænſt til fefanga. Heclungar veittu þeim iafnan araſir oc hvarir oðrum oc hofðu ymſir betr. væri þar oc mart fra at ſegia. En þo munum ver þa at-burði meſt flytia með fra-ſogn er os þickia merkiligſtir oc ſialfir konungar hafa verit við ſtaddir

fra *Sverri konungi*

SverRir konungr let um varit eptir ſetia kracana sva at allt var cracat hit ytra með ſionum iN um gillda-ſcala oc upp um Eyrarnar þverſ til ariNar. oc með anne upp allt at bryGiom. Valflonga var oc ſett ut a Brattu-eyri. caſtali var oc geR uppi við brv.

[1] *s* over lina.

72 *fra Sverri konungi. oc Magnusi konungi*

Magnus konungr bioz um ſumarit eptir or Biorgyn. oc droz honom þa mikill heR ſunnan or landi. varo þa með honom fleſtir allir lendir menn hanſ. oc eru albunir fara ſiþan norðr til Þrandheims. lagði hann herinum iN um Holm oc la þar noccorar nætr. Sverrir konungr ſat i bønum. þa for Magnus konungr iN i Þrandheim oc toc þar leiðangr um allan Þrandheim oc for sva til bøiarins ut hann la hina fyrſto nott við Depil firir innan Hlaðhamra. En um morgoniN eptir var sva mikill ſia-lægr miorkvi at ecki matti ſia meiR en ſtafna amille ſcipa. reri þa Magnus konungr i logni iN til Holms[1] Oc er Sverrir konungr heyrði roðr þeira en ſa eigi þa hugði hann at þeir myndu at leGia oc let ollu liðinu blaſa imot ut a Eyrar. En þeir Magnus konungr varo þa ut við Holm um nottina. Oc um morguninn lægðu þeir iN at Ilu-vollum. oc gengu þar upp með meſtan luta herſinſ oc gengu ner iN-borginni. Birkibeinar ſottu imoti þeim ut til borgar oc ſcutuz a. Magnus konungr oc hanſ meN hugðu at þeir ſcylldo banna Birkibeinum allar flutningar til bøiarins. bæði a landi. oc a ſia. þa brendo þeir brvna a Nið. Sverrir konungr ſotti til borgar með ſinu liði oc letu þar gera tialldbuþir. hann let taca .ii. ſtofur i bønum oc let flytia ut þannig oc ſetia þar við borgina Satu nu sva hvarir-tveGio um rið. Magnus konungſ meN varo fleſtir a ſcipum um nætr. en ſciptu ſveitum til at vaca við borg um nætr oc hofþu þar iafnan fiolmennt. þeir hofðu ſtora ellda um netrnar ut a vollunum. þat ſa Birkibeinar at þangat var lioſt at ſia til elldanna. En þa var myrc nott sva at ſcamt matti ſia fra elldinum. Oc a einni nott vapnuðuz Birkibeinar oc gengu ut or borginni. veitto ſiþan Heclungum a-ráſ fundu þeir oc eigi fyR en arvar hvinu yfir hofuð þeim. Eigi var *(fol. 38 b)* oc langt at biða aðr en ſpiotum var ſcotit. þvi næſt neyttu Birkibeinar havG-vapna[2] ſiNa oc drapu um nottina mikit lið. en allt com a flotta þat er undan comz. En þeir er a ſciponum varo. heyrðu ganga luðra oc her-op up a volluna. þa rero þeir at landi oc ſettu upp merki ſin. gengu ſiðan upp til þeira. oc þvi næſt mættu þeir keſiu-lægum oc ſverðhoGum Birkibeina. Heclungar fellu þar margir. varð nu oc engi viðr-taca. flyðu þeir þa harðazt til ſcipanna er aðr hofðu meſt eGiat upp-gongunnar oc fell þar mart manna en ſumt[3] liop a caf margir naðu oc ſciponum.

[1] *s* over lina. [2] Kann og lesast *hǫrG-*.

[3] Over *m* staar avstyttingsteikn for *-ir*.

Digitized by Google

Sverrir konungr for aptr til landtiallda sinna IN um borgina oc hans lið. hofðu nu fengit mikit lut-scipti oc[1] vapnum oc clæðum gulli oc silfri. En er lysti um morguniN. þa sa Birkibeinar ut a volluna at Heclungar lagu þar þyct.

fra Sverri konungi

Þeir Magnus konungr reru ut til Holms. oc fám nottum siðaR foro þeir ibrot or Þrandheimi oc sva suðr til Biorgyniar. var þeim þetta mikil scaða-ferþ. oc þar sat konungr um vetrIN eptir i bønum. ‖ þaN sama vetr lætr Sverrir konungr efna til borgar- 73
gerþar ut a Steinbiorgum. varo konungs herbergi buin i ondverþa
langa-fostu for konungr þa ut þangat i borgina oc var þar iafnan
um varit. en sumt lipit var i bønum. Oc þann vetr let hann
reisa scip i bønum. var þat miclu meira en þau scip onnur er
þa varo i landi. þat var .iii. oc .xxx. oc mikit i ser. þetta scip
var callat Mariu-suð. þat var a vndverþum vetri er Sverrir kon-
ungr let blasa til þings einhvern dag bæði sinu liði oc bøiar-
monnuM. þa talaði Sverrir konungr oc sagði. Sva mikit vandræði
hofum ver haft um hrið hvarir-tveGio minir menn oc bøiar-menn.
oc slict sama bøndr i heraðino at her er nu sulltr oc seyra sem
van er at. þar sem sva mikill heR hefir fæz i einum firði .ii.
vetr. siðan er ver mistum scipa vaRa er os hefir oll þyngð af
staðit. oc veit ec eigi morg þau scip her iNan fiarðar er her-fær
se. oc er þat sat at segia ef ec visa van þes at ver Birkibeinar
myndim her fa scip sva at mer þętti os trvst at vera. at ver
Heclungar myndim ymsir at roaz. En nu með þvi at minum
monnuM leiðiz bellta-dratt þesi. þa se ec engan ut-veginn annan
en snuaz til Upplanda. oc þaðan austr a Verma-land. eða allt a
Gvtland. lvc konungr sva sinu mali at allir hans menn scylldu
buaz til þeirar ferþar. En eptir i vi- *(fol. 39 a)* kunni varo
iarnaðir .xx. hestar. var þar buiz ø til þeirar ferþar hvern dag
fra oðrum. þetta spurðiz af cvpmonnuM þeim er norðan comu til
Biorgyniar J Biorgyn var þa mikit fiolmeNi saman comit. Magnus
konungr oc hans lendir menn ner allir. hofðu þeir oc þar oll hin
stærsto scip sin. oc ætlupu at fara norðr at Sverri konungi. En
fyrir þvi dvalþiz su ferþ at þeir spurþu þat til Sverris konungs.
at hann var buiN brvt or Þrandheimi. foro þa meN Magnus kon-
ungs i syslur sinar. oc rvfz þa allr þesi samnaðr. En Sverrir
konungr dvalþiz i cvpangi fram um iol. Oc eptir iolin let

[1] Soleis, for i.

Digitized by Google

Sverrir konungr bua ſcutur noccorar for ſiðan ſcyndiliga oc ætlaði at coma a uvart Magnusi konungi ſuðr til Biorgyniar Oc er hann com ſuðr a Mæri toc þa andviðri oc lagu þeir um hrið En þa er Sverrir konungr þottiz vita at nioſn mundi firir comin til bøiarins hit ytra um eiðit. hvarf hann nu aptr norðr til Þrandheims oc dvalþiz þar um vetrinn oc um varit eptir

74 dráp Þorgilſ ſyſlo-manz

Þorgilſ het ſyſlu-maðr Sverris konungſ. hann hafði ſyſlu norðr a Haloga-landi[1] i nærzto þing-há. hann hafði oc finferþ. oc for um vetrin a fiall at finncaupum oc at ſcatti. þa bygði i Biarc-ey Viðkunnr Erlings-ſon. hann var allra manna friþaztr ſynum er þa varo a Halogalandi. hann var þa .xviii. vetra gamall oc hafði þa ny-tekit við ſinne fæður-leifð. Magnus konungr ſendir Viðkunni orð at hann ſcylldi coma til hanſ. oc taca af fer lenz manz rett ſem burþir hanſ varo til. þat var oc margra manna mal at fleiri lutir mundo vera i orðſendingo þeiri við Viðkunn. oc myndi þat vera einca-mal milli þeira. Viðkunr atti .ii. ſyſtr oc varo baðar friþar oc þottu þeir[2] coſtir agætir. þa var ugipt Ragnhilldr ſyſtir Magnus konungſ Viðkunnr for um vetrin in i fiorðu oc nioſnaði um ferþir Birkibeina J þenna tima var Þorgilſ comin af fialli oc hafði fengit all-mikit fe. þa ſat Viðkunnr firir honom in i Ægiſ-firði oc drap þar Þorgilſ oc .xii. menn með honom. toc allt feit oc hafði með ser til Biarc-eyiar

75 fall Viðkunz.

Vm varit eptir bioz Viðkunr norðan hann hafði ſcip þat er Gullbringan het. var þat tvitog-ſeſſa oc mikit i ser. þetta var hit bezta ſcip. þat hafði att Eyſteinn erkibyscup þetta ſcip var all-vel ſcipat bæði með liði oc vapnum. viſta-byrþing hafði hann annat ſcip. þar varo með honom ſyſtr hanſ baðar oc Jon *(fol. 39 b)* drumbi moður-broþir hanſ. þeir Viðkunr foro diarfliga oc ugðu ecki at ser hofðu ſciolldu ſina alla við ſtafna en brynior varo i kiſtum undir þilium niðri. Sverrir konungr ſpurði þat hvat Viðkunr hafðiz at oc gerþi moti honom Barð Guthormſ-ſon oc Jvar ſelca með .vii. ſcutum. En er þeir comu norðr i Angli þa ſa þeir ſcip Viðkunz at hann ſigllði þa norðan um Ofota. þat var uppſtigningar-dag um morgonin at Birkibeinar reru in undir Steigar-berg oc biðu þar. þeir Viðcunnr ſa þa eigi fyr en þeir

[1] I staden for o staar i hdskr. ein ikkje heilt fullført g. [2] Soleis.

Digitized by Google

comu at þeim oc ſcipin rendo ſaman. hleyptu þeir þa ofan ſeglino. En Birkibeinar lægðu at a bæði borð oc veittu harða at-ſocn. En menn Viðkunz hofðu ecki at veriaz með nema boga-vapn ein. oc ſneri bratt manfallino a þa. þeir Viðcunnr villdu ſciota batinum oc flytia af konurnar oc varþ þat ecki þvi at ſciott reð um. Birkibeinar hofðu ſigr en Viðkunnr. fell þar oc naliga allt lið hanſ. tocu Birkibeinar Gullbringuna oc allt þat er a var oc hofðu ſuðr til Þrandheims oc færðu Sverri konungi. hann lofaði mioc þeira ferð

fra raða-gerþ Sverris konungs 76

Um ſumarit eptir atti Sverrir konungr iafnan þing við ſina menn oc bøiar-menn. oc gerþi fyrir þeim ymſa ætlan oc ſtaðfeſtiz ecki um þat. Oc þar com at engi þottiz vita hvert rað hann mundi taca. Stundum var þat mællt at fara ſcylldi æſtr til Vicr eða a Gætland auſtr. Stundum þat at ganga a ſcutur oc ſigla veſtr til Orcneyia eða allt til Suðr-eyia. oc hafði Magnus konungr nioſn af þesu. oc ſat hann i Biorgyn. oc droz þa en þar ſaman vvigr[1] her. oc hofðu fiolþa ſcipa. þat rað toc Sverrir konungr. at hann ſteig a ſcutur oc hafði .xx. ſcip oc oll ſma. ſagði þat liðino at hann villdi norðr a Haloga-land. En er hann com ut or Þrandheims-mynni til Agða-nes þa var a hvaſt veðr norþan. oc let hann blaſa liðino af ſcipunum oc atti husþing oc mælti. þann kur ſem ec hefi a gert um þesa ferþ at fara norðr a Halogaland eða ver myndim riða æſtr a Gæt-land. en þat var þo ecki með alhuga mælt. oc er os þat þungt at taca erfiðan roðr til litilla gæða. En ver erum þar comnir naliga i botnholu fyrir þeim Heclungum. Nu ſe ec at in-dælla mvn vera at lata ſcuturnar ſvifa ſuðr um Stað með landi. fyrir vindi um ſundin. oc er sva ſem mælt er *(fol. 40 a)* at ſa hefir er hættir oc eigum ver þo coſti þegar er ver viliom at bregða til hafs[2] ut oc ſigla hit ytra til Vicr auſtr. Allir ſogðu at þat væri hit bezta rað Siglldo þeir þa ſuðr alla leið til þes[2] er þeir comu ſuðr um Stað. þa let konungr ſaman leGia ſcipunum oc atti tal við ſina menn oc mælti. Nu ſyniz mer vel hava radiz um vara ferþ her til. oc mvn nu raðuligazt at ſnua ut-leiðiz oc sva til Vicr æſtr oc er gott heilum vagni heim at aca. Oc er ſa coſtr at leita til Biorgyniar ef noccor væri fong a. oc er þat ecki mioc raðlict en heita ma þat Birkibeinum hvæt en eigi vil ec

[1] Fyrste bokstaven i ordet liknar mykje paa *u*. [2] *s* over lina.

Digitized by Google

þes eincar mioc fyſa. þat curu allir Birkibeinar at fara til bøiarinſ oc þotti gott. ef þeir fengi noccot fang a Heclungom Siþan gerþi konungr noccorar ſcutur IN i Ulfa-ſund en hann ſialfr ſigldi hit ytra til Aleyiar-ſundz. Birkibeinar tocu IN i Ulfa-ſunde .ii. ſcutur af Heclungum er verit hoſðu a nioſn oc drapu fleſta alla en gafu griþ noccorum monnuM. oc hoſðu tiþindi af. En þeir ſogðu at .iii. ſcutur lago i Lægiar-ſundi a nioſn. En viti var brendr ſuðr a Haeyio. en annaR innan af Rign.[1] oc ser fra þeim vitanum baði hiN nærðra vitaN oc sva iN til bøiarins. þat ſægðu þeir oc at allr[2] heRinn ſvaf uppi i bønum. oc sva i hveriom garði hveRR rikiſ-maðr ſvaf. ſogðu at allt liðit ugði ecki at ser. oc oll ſcip flutu tiolldut fyrir bryGiom. Siðan comu þeir til Sverris konungſ með þesum tiðindum. En er þeir ſigllðo norðan um ſundin gerþi konungr fyrir lið með .ii. ſcutum er þeir tocu af Heclungum oc bundo við ſtafna ſciolldu þa er þeim Heclungum varo aðkendir oc þeir ſialfir hoſðu att. foro þær ſcutur ſuðr. En er þeir ſigllðu a fiorðiN ſuðr fra Drif-eyiom. þa ſa Heclungar. oc kendo bratt ſcutur þesar[3] oc ſciolldu oc ætluðu at vera mundu felagar þeira. voruðuz ecki. fundu eigi fyR at ufriðriN væri. en ſcuturnar brvnuðo at þeim i ſundit. En Birkibeinar ſendu þegar bæði ſcot oc ſpiot. liopu Heclungar upp a land. oc varo drepnir en margir ſærðir. Birkibeinar tocu nu ſcuturnar oc allt þat er a var. oc biðu þar konungſ. Eptir þetta rero þeir Sverrir konungr ſuðr leið ſina. Oc er þeir ſottu ſuðr i ſundin þa gerði konungr eN fyrir ſcuturnar þær er Heclungar hoſðu att oc bað þa *(fol. 40 b)* taca vitan a eyionni. En Birkibeinar varo helldr veiði-braþir. oc reru þeir ſuðr ſciotara eptir en konungr villdi. oc varþ vita-karliN vaR við oc ſcvt elldi i vitaN. oc varþ ecki vart við til hinſ ſyðra vitanſ. þvi at Birkibeinar comu ſciott. oc tocu vita-carliN en brutu niðr vitaN Roa þeir konungr ſuðr með ſialfo landi. þvi at þar bar ſcuGan a ſæinn af fiollunum. Oc aðr en þeir reri at Holldhello atti konungr tal við liðit oc mælti. Engo er eN ſpillt i um vart rað oc megum ver nu lata fliota ſuðr um bøiN oc lægpa ſva um horn þeim. En allir letuz fuſari til bøiarinſ at leGia. konungr ſegir sva at hann vill ecki þa letia oc kvað þat licara at Heclungar myndo vera konungi ſinum litlir til varnar ef þeir vacna ſvefnærir. oc aðloðir muno þeir niðr hafa lagz. man þeim mioc a felmt verþa þa er ver komum. ver ſcolum sva hatta at-logunne. at

[1] Soleis, for *a Fen(h)ring*. [2] Hdskr. *all*. [3] *s* over lina.

Digitized by Google

Eirikr broþir minn ſcal roa undir bergit oc .x. ſcutur hinar ſtærſto oc ganga þar upp. en lata fara merki utan um Criſtz-kirkiu-garð oc sva fram i konungſ-garð. En ec mvn roa fram fyrir Holm oc in firir bryGior. oc leita til ſcipanna. munom ver þegar upp ganga ſumir in um Petrſ-kirkiu-garð oc sva upp a ſtræti. Vlfr af Lærfneſi ſcal roa in i Vagſ-botn með .ii. ſcutur oc ganga þar upp með merki fara sva innan eptir bønum oc gegna þeim er þangat ſtefna oc latit þar luðr ganga æ ſem titt er.

Slag i Biorgyn. 77

Nu greiddi Sverrir konungr at-roðrin ſem ſcipat var. Siþan lioſta þeir arum i oc roa ſem acafazt inn firir bryGiarnar þar er langſcipin flutu hiuGu ſtrengina oc hrundu ut ifra[1] bryGionum. flutu ſcipin ut a Vaginn. þvi at engir menn varo til gæzlunnar. Birkibeinar liopu upp a bryGiurnar. for þa upp merki konungſ oc æptu þegar her-op. Eptir þat liopu þeir upp i bøin. Stefndu i garðana þar er þeir viso van Heclunga. fell þa mioc mart af Heclungum. en allr fiolþinn flyði. þa er Sverrir konungr com upp til Mariu-kirkiu. þa var þar fyrir Jon Hallkelſ-ſon. oc bað griþa. konungr gaf honom griþ oc ſonum hanſ .ii. Rægnvalldi oc Hallkeli. konungr ſneri nu ut eptir ſtrætino. en ſum ſveitin in eptir bryGiom oc hiuGu ut ſcipin bæði cærpſcip oc lang-ſcip. var allr Vagrin fullr af ſcipum. þeir Ulfr ſottu inan um *(fol. 41 a)* ſtrætit oc drapu mart manna oc fengo enga viðtocu. En þa er þeir Eiricr lendo ut i Holminum. heyrðu þeir her-op mikit in i bøinn oc hugðu at Heclungar myndi aptr hverfa. oc orðit varir við. oc veita þeim viðr-tocu. þvi at þeim var van ef Magnus konungr væri viðr buinn at hann hefði sva mikit lið firir i bønum at þeim væri ufæra at beriaz við hann. En eigi at ſiðr liopu þeir upp diarfliga. oc æptu herop oc liopu utan i Criſtz-kirkiu-garþ. Magnus konungr ſvaf i hollinne oc oll hirþin oc konungſ ſveitin. konungr hafði verit i ſvolunum uti oc heyrði er hit fyrſta com opit in i bønum. liop konungr þa fram eptir ſvolunum til Postola-kirkiu. þa heyrði hann annat her-op ut i Criſtzkirkiu-garþi. hann liop ut um ſvalarnar oc ofan i kirkiu-garðin. var þat furðuliga hátt[2] hlaþ. konungr ſtefndi upp um byſcops-garþ[3] oc sva firir ofan Veiſuna oc firir ofan Coprin oc sva in firir ofan Nicolaſ-kirkiu. komu þa til hanſ menn hanſ.

[1] I hdskr. ein ufullført *f* i st. f. *i*.

[2] Akcenten over *a* litt utydeleg. [3] *s* over lina.

Digitized by Google

foro þa eN allt hit efra iN til Olafs-kirkio. com þa saman lið hans. Birkibeinar hofðu ecki raNdsacat bøiN firir þvi at þeir villdu ut i konungs-garþinn scynda sem mest. þa er merki Sverris konungs for innan at bønum þa óþ annat merki utan imot eptir garþinum oc scutu hvarir at oðrum. var þa við sialft at þeir myndi beriaz aðr en þeir kendi at þar for EiRikr konungs-son. Sneruz þa allir saman ofan at hollinni oc sottu at fast. Magnus konungs menn vorðuz með vapnum oc ofngrioti. var þat long hriþ. fell þar mart manna oc goðra drengia. En er þeir viso at konungr var eigi þar þa let Sverrir konungr gefa griþ fleſtum ollum þeim er þes beidduz. Eyſteinn erkibyscup var með scipi sinu yfir við Ionſ-bryGiur. liopu þa menn hans upp með vapnum oc sottu iN a Ionſ-vollu oc reðu til liðs við Magnus konung. En Birkibeinar mættu þeim oc drapu af þeim .xxx. manna. en racu aptr alla aðra oc varo þeir margir sarir er undan comuz. fellu þar frændr erkibyscups. Olafr langi Gudbrandr Þorbergs-son. Vt i hollinni fellu þeir Hallvarðr marar-drap oc Pall Eiricſ-son or Uppdal. þa er Magnus konungr. oc menn hans comu saman upp um Nunnu-setr þa mætti konungr liði sinu oc spuiði ef menn villdi snua aptr til bøiarins oc qvað ser sagt at Birkibeinar hofðu litit lið. En margir svoruðu. qvaðu þat ecki rað vera at vapnlausir meN gengi til oRosto. þvi at þat var fatt eitt manna þar er alvæpni hefði en mart var vapnlaſt oc litt clætt þui at menn hofðu sciott sprottit upp or reckiom sinum. konungr hafði ecki merki oc engan luðr. Oc af ollu þesu þottuz menn ecki færir til oRosto. Sneruz þa suðr til Steindar[1] *(fol. 41 b)* oc þaðan i Harðangr. reðu ser þar til scipa. oc fengu ser scutur noccorar oc feriur. Margir foro oc siþan suðr með landi bæði dag oc nott com þa mart lið hans eptir honom. En sumt þat er seinna varþ or bønum hafði snuit upp til Alfecstaða[2] oc norðr um fiallit oc comu ofan i Oſtrar-firði. oc foru þaðan upp a Vorſ oc sva hit efra norðr um Sogn oc þa up a Valldres oc hit efra allt i Vic austr.

78 Sverrir konungr sættiz við Eyſtein erkibyscup

SverRir konungr toc i Biorgyn allan scipa-ſtol Magnus konungs. þar toc hann oc alla gripi hans. þar toc hann oc coronuna oc gullvondiN er hann var vigðr með oc allt vigslu-scruð hans. fengo liðs-menn þar mikit lut-scipti. Eyſteinn erkibyscup hafði

[1] *e* noko misskriven. [2] Soleis *(= Alrecſtaða)*.

Digitized by Google

þat ſumar comit veſtan af Englandi ſnemma oc hafði verit .iii. vetr i Englandi fra ſtoli ſinum. Oc þa ſættiz erkibyscup við Sverri konung oc for hann um ſumarit norðr til ſtolſ ſinſ. En er Jon Hallkelſ-ſon oc ſynir hanſ comu a fund Sverris konungſ. þa bað hann þeim at fara i griðum hvert er þeir villdu norðr[1] til bua ſinna eða a'ſtr eptir Magnusi konungi. En þeir beidduz at fara til Sverris konungſ. konungr mælti moti. þvi at tyſvar hafi þer aðr ſvarit mer eiða oc halldit hvariga. Oc eigi at ſiþr ſvorðu þeir EN hit þriðia ſinn Sverri konungi. Oc litlo ſiðaR foro þeir ibrot oc auſtr til Magnus konungſ. En er Sverrir konungr ſpurði til Magnus konungſ. bioz hann ſem hvatligazt oc for eptir honom a'ſtr allt a Agðir oc funnuz ecki at þvi ſinne. oc ſneri hann aptr ſiþan til Biorgyniar. oc dvalþiz þar um hrið. En Magnus konungr for um ſumarit ſuðr til Danmarcar a fund Valldhamarſ konungſ oc flyði þa anñat ſinni landit fyrir Sverri konungi.

dráp ſyſlo-manna Sverris konungs. **79**

SverRir konungr ſcipaði ſyſlu-monnuM ſinum allt um Roga-land oc Horða-land. Jvar dapa ſendi hann IN i Sogn i ſyſlo. Vm ha'ſtit eptir for hann norðr til Þrandheims ollu liði ſinu oc var þar um vetrIN Oc er Sverrir konungr var norðr farinn. licaði Sygnum ecki við ſyſlo-menn. þat var litlo firir iol at ſyſlo-menn cra'fðu ut-gerþa til iola-veizlo ser oc ætloðu at ſitia i Luſa-ca'pangi. En ca'pangſ-menn urðu við þetta oþir. oc ſa'mnuðuz ſaman Socndælir oc Eiðbyggiar. oc foro til ca'pangſ. comu þar iola-aptan snuaz þa oc til ca'pangſ-menn með þeim. oc veittu at-gongo ſyſlo-monnum konungs fyrir þeso uraði varo meſt ArnþoR af Hvali oc Jſac Þorgilſ-ſon oc ſynir Arngeirs[2] prests Ga'tr oc Carlſhofuð. JvaR dapi bað griþa oc bað at fara ibrot með alla ſina menn. Bøndr villdo þat ecki oc gengo at þeim oc drapu þa ſyſlu-meNina oc fleſta alla ſveit þeira. En a laupi *(fol. 42 a)* comuz undan þeir er lifit þagu oc comuz þeir hit efra norðr til Sverris konungſ. oc ſogðu honom þesi tiþindi oc sva þat at Sygnir colluðuz hafa drepit þiofa oc illmenni oc tolþu þa obota-menn.

Gor Mariu-ſuðin **80**

Þat ſama ſumar er Sverrir konungr hafði tekit ſcipin i Biorgyn var Mariu-ſuþin buin oc alger. Oc um ha'ſtit er Sverrir konungr com norðr þa let hann ſetia fram ſcipit. Scipit var

[1] Hdskr. *noðr*. [2] *s* over lina.

Digitized by Google

gert firir ofan bøinn. oc var þat mal manna at eigi myndi mega fram fetia nema garþar manna væri brotnir. oc colluðu menn at konungr lysti i þesi scip-gerþ micla agirnd oc offa. mæltu margir illa firir scipino. En at þvi reyndiz er fram var fett at konungr hafði sva firir set oc ætlat at scipit gecc fram oc þurfti hvarki at briota hus ne garða til. Oc þa[1] er scipit liop af stoccunum fram a ana. þa bilaði i scarar noccorar þvi at sva hafði at boriz um vetrin þa er Sverrir konungr hafði farit suðr a Mæri. þa var scipit reist meðan i cavpangi. oc comnar við .ix. syiur a hvart borð þa er konungr com aptr. En er hann sa smiðina þa mælti hann. þetta scip er miclo minna efnat en sva fem ec vil at se. Nu scal hoga i sundr scipit oc legia i kiol .xii. alna langan. Smiðrin mælti moti en konungr reð. Oc varþ þat at scipinu at sam-scart varð mioc um botninn. oc hafði þar bilat at scavrunom þa er fram var sett. Sverrir konungr var uppi i scipino þa er a vatn var comit oc mælti. Guð se þes lofaðr oc hin helga mær Maria oc hinn helgi Olafr konungr. at þetta scip com með heilo a vatn. oc engum manne at meini sem margir gatu oc reddu þar um uvingiarnlig mal til var. En guð fyrirgefi þeim þat. Nu þicki mer þat licazt at eigi myni her vera þeir menn margir er set hafi fyr iafn-mikit lang-scip a vatni fliota sem þetta er. oc er þetta mikil land-vorn fyrir vorum uvinum ef til þesa scips vill falla noccor hamingia vil ec oc þetta scip gefa a travst oc trvnað hinar helgo Marie oc calla þetta scip Mariu-suðina. vil ec oc þes biðia at hin helga mær Maria se vorn oc gæzla fyrir þeso scipi. Oc her til iartegna vil ec gefa Mariu þa gripi er meir falla til guðs þionusto. En þat ero meso-fat þau er erkibyscup er sæmiliga. buin um hatiþir þott hann beri oc vænta þar imot at hon mun a lita þesar giafar. oc veita sin styrc oc gæfu bæði scipino oc þeim ollum er með þui fara. konungr let grafa i enisþanninn bæði fram oc aptr helga doma. hann scipti oc meso- *(fol. 42 b)* clæðunum let fara havculinn til Mariukirkiu en cantara-kapu til Helga-setrs oc oll onnur til Nunnu-setrs a Bacca. Mariu-suðin var ecki fagrt scip. allt minna til scutanna[2] en um mitt oc volldi þvi mest þat er aucat hafði[3] verit. konungr let gera at scipino þar er lest hafði. Sverrir konungr let gera um vetrin noccur langscip en endr-bæta sum

[1] þ synest vera maala utover ein s med interlincar a over; upphavleg har daa staatt sva. [2] Den fyrste a i hdskr. retta fraa u.

[3] Hdskr. *hafðit*, men t er underprikka.

Digitized by Google

oc bua oll ſem bezt. þa var gor Hialpin er Þorolfr rympill hafði. oc var .vi. rum oc .xx. þa var oc gor Viðſiain er Vlfr af Lafneſi hafði oc EN þvi næſt mikil

brend bygð i Socna-dal **81**

Um varit eptir paſca bioz Sverrir konungr norðan or carpangi oc hafði .iii. ſcip. oc .xx. oc fleſt ſtor. þar var þa með honom EIRikr broþir hanſ. Vlfr af Lafneſi. Vlfr fly Barðr Guthormsſon. JVAR ſelki Havarþr iarlſ-ſon. þeir hofðu mikit lið oc fritt. konungrIN hafði þa Mariu-ſuðina. var þar ſcorat a hana .cc. manna. oc .lxxx. konungr let bera a ſcipit ut .iii. kiſtur oc baru .iiii. menn hveria út. oc þottuz menn ugerla vita hvat i myndi vera. EIRikr konungſ-ſon hafði Oſc-meyna oc var þat ner halfþritogt. Sverrir konungr for nu með liði ſinu ſuðr með lande þeir lagu i Steina-vagi oc hafði konungr þar husþing oc talaði. ſagði sva at hann hafði enga frett þa til Magnus konungſ er þeim væri braðz ufriðar af van bað menn vera ſpaca oc friþſama fretta vandliga hvat er titt væri oc ihuga vm hverſ manz ręður. hvart er hann væri meira hattar eða minna oc kunna honom at ſegia allar nylundur þot þeim þætti litilſ vert. oc talaþi ſcamt orinde oc ſniallt. þeir lagu oc i Hereyiom. þar hafði konungr oc hus-þing oc talaði EN allt hit ſama ſem fyR. þaðan ſigldi hann ſuðr fyrir[1] Stað oc fengo hvaſt veðr. oc hofðu raſkott firir ſtalino. varð Mariu-ſuðin clocc mioc oc ſcart lyccionum. Sneri konungr IN til Ulfa-ſunda. oc er hann la þar urðu menn varir við hvat i þeim miclom kiſtum hafði verit. var þar þa tekinn or ſcip-ſavmr oc færðr i ſcipit. konungr fecc oc rek-ſavm i hvert halfrymi oc bað þa varþveita er þar bygðu oc taca til þa er þeir þyrfti. Sverrir konungr for nu leið ſina þar til er hann com ſuðr at Sogn-ſæ. þa ſagði hann liðino at hann vill ſnua IN i Sogn oc heimta giolld eptir menn ſina. þa er Sygnir hofðu af tekit. Siþan beidduz menn at fara til Biorgyniar þeir er ørindi attu. En fyrir þvi at konungr visi ſer enga van ufriþar. þa lofaði hann ollum þeim ſuðr at fara. oc foro .iii. ſcip ſuðr *(fol. 43 a)* Fyrir þeſo liði reð Suina-Petr. Nu ſciptuz menn milli ſcipanna foro þeir ſyðr er ørindi attu en aðrir i ſtaðIN i rum þeira. ‖ Sverrir **82** konungr ſneri IN i Sogn oc hafði .xx. ſcip. la fyrſt i Roſlum[2] oc ſendi boð IN i Socna-dal at bøndr ſcylldi coma til hanſ ef

[1] Avstyttingsteiknet for -ir flyt saman med ein g i lina ovanfor.

[2] Det er gjort freistnad paa, med radering, aa retta o til v.

Digitized by Google

þeir villdi fættaz við hann oc lagði þeim ſtefnu i Hvarfſ-ey. for þa konungr iN þangat. comu þar bøndr oc feſtu konungi giald konungr dømði a hond þeim .xv. mercr gullz oc lagði þeim .iii. natta ſtefnu at gialldit ſcylldi coma ut til hanſ. foro bøndr heim. Siþan gerþu þeir rað ſitt allir ſaman bøndr. kom þat a-ſamt at þeir nyttu ser þesa ſtund er konungr hafði gefit þeim. tocu þat rað at þeir fluttu fe ſitt a fioll upp oc mercr oc eyða alla bygðina. En er konungr faN at bøndr mundo riufa ſtefnuna oc liðin var ſu ſtund er a var kveðin. þa leyſti hann flota ſiN oc ſigldi iN eptir firði. Oc er hann com þar er firðirnir ſciliaz. þa gerþi hann fra ser Ulf af Lafneſi oc Þorolf rympil með .vi. ſcipum iN til Lvſa-capangſ oc bað þa ellda þar baðſtofur. oc taca at verca-capi ſlict er þeir villdu. þat er fra þeira ferþ at ſegia at þeir comu til Luſa-capangſ oc ræntu þar fe ollu því er þeir fengu. en brendu capſtaðiN. Ecki fengo þeir af monnuM. Sverrir konungr ſneri iN i Nora-fiorð .xiiii. ſcipum oc lagðiz iN við Socna-dal var þat oðinſ-daginn at apni. En þorſdagiN at morni let hann blaſa liþinu til talſ oc ſagði ætlan ſina. bað liðit vapna ſic oc ganga upp i daliN. þar .ii. er eiN þeira ſveitungr væri eptir at gæta ſcipanna. bað þa ſcipa til af ollum ſcipum oc mælti sva. fari menn gætiliga þeir er up ganga þa er menn fara ner ſcogunum eða þar er leynin ero firir. at meN fai eigi mein af aſcotum þeira. drepit oc því eina menn ef þeir vilia ſæta alapom við yðr. takit fe hvar ſem þer fait. En ef bøndr forðaz fund varn oc vilia eigi fættaz við os þa ſculom ver sva heþan fara at bøndr ſculo van eiga bacellda eða ſmiðar-col þar ſem nu ero bøir þeira. latit alldri cot eptir ſtanda nema þer gætit til um kirkiur þar er sva ma. farit nu hermaNliga er yðr er lofat oc þat boðit. firir því at margir fara þa uſpacliga er ec baNa oc ec leG við lif þeira oc limar. Siþan let hann upp ſetia merkit oc ſneri a leið ferþinne. þa þeyſtiz eptir allr mugriN. Nu litaðiz konungr um oc ſa at fatt eitt var eptir at ſcipunom. þa callaði hann oc mælti. bað eigi liðit ganga a land upp oc eyða ſcipin oc lia þes færiſ uvinum varum at *(fol. 43 b)* taca ſcipin undan os því at með maNhęttu oc miclo ſtarfi fengu ver þau. En sva var folkit geyſt at fatt eitt let ſem heyrði þetta er konungr mælti. þa ſneri ſialfr konungr ofan til ſcipanna oc þa er hann ſa at þar var liðit fatt eitt þa let hann ſcipin heimta ut undir ſtrengi. En er Birkibeinar gengo upp verþa þeir ecki við menn varir oc við engan buſmala en a ð varo oll hus þar er þeir comu

Gengo þa Birkibeinar þorſdaginn upp eptir dalinum oc um nottina eptir oc funnu einn mann þann er þeim ſagði þar tiþindi. er allt folk oc fe hafði flyit a fioll oc heiðar. friadagin þegar i ſolarroð þa viku Birkibeinar ofan ferþ ſinne or dalonum. Oc þa er ein-hverir comu til þes bøiar er efſtr var i dalinum þa ſciota þeir þar elldi í oc brenna. Oc er þetta ſa þeir er neðar foro. þa gera þeir ſlict hit ſama. oc nu gerir þat hverr at oðrom. oc leggia elld i hus þar ſem ſtaddir ero. þa var litill vindr a. En sva var reykrin mikill er oll toc naliga ſen bygðin at brenna. þa toc hverr reykrin annan um allan dalinn oc foro sva Birkibeinar allt ofan eptir dalinum. oc ſiðarſt brendu þeir a Steðiu. oc duolþuz þeir þar mioc lengi firir þvi at elldin villdi leggia at kirkiu. En þeir baro fyrir ſegl oc vęttu. oc þa er husin varo fallin for allt liðit til ſcipanna. Tíutegu bøia brendu þeir þar oc var þat allt fagr bygð. konungr let þa bratt leggia ſcipin yfir til Huga-ſtrandar oc logðu þar at er heitir Fimreiti

fra Magnuſi[1] konungi 83

Nu munom ver ſegia fra Magnusi konungi at hann hafði verit um vetrin i Danmorc oc for um varit ſunnan til Vicrinar. Aſbiorn Ionſ-ſon com fiorða dag paſca til Konunga-hellu. hann var af liði Magnus konungſ. var þar þa motz kvatt oc talaði hann. oc ſagði van til bøiarinſ Magnus konungſ við mikit lið. talþi micla naðſyn at taca vel við honom. vill hann vingaz við allt landzfolc þat er honom vill ſæmþir veita eða noccora lotning. kvað oc Dana-konung hafa veitt honom mikinn ſtyrc við miclo liði oc heitit honom en ſinum ſtyrc. ſegir at konungr væntir af hofþingium mikillar vinganar allt auſtr i land at hanſ riki mætti megnaz. oc hæitr yðr imoti miclo leni oc traſti. hann mælti ſniallt ørindi oc var goðr romr at gor af bøiar-monnum oc sva buondum

fra Magnusi konungi

Drotſinſ-dagin eptir paſca-viku com Magnus konungr til bøiarins. með .iii. ſcipum oc .xx. var þa gor fagr proceſſia imot honom oc með miclum fagnaði tekit við honom. Siþan gecc hann i bøin oc dracc i garði þeirar konu er Ragn- *(fol. 44 a)* hilldr het. dvalþiz hann þar um hriþ. þar varo þa með honom margir lendir menn. Ormr konungſ-brøðir Mvnan Gatz-ſon Hallkell Ionſ-ſon

[1] Hdskr. *Mugnuſi.*

Digitized by Google

Afbiorn Ionſ-ſon þar var þa oc með honom Haralldr ſon Jnga konungſ. oc margir aþrir rikiſ-menn. konungr atti husþing optliga oc talaði. hann var vel mali farin oc ſcoruliga. optazt ſcamtalaðr. Allir menn tocu með bliðu konungſ ørindi. dvalþiz hann þar .iii. vicur i bønum oc for þa til Tunbergſ. af Konunga-hellu hafði
84 hann .ii. ſcip oc het annat Keipa en annat Valla-buza. || var hann nu i Tunſberg oc fecc þar goþar viðtocur com þar mart manna til hanſ af landi ofan oc atti hann þar þing oc ſcat a ørinde oc mælti. kunnict mvn yðr vera ſegir hann hverso mikil valc verc[1] vandræði ver hofum þolat i rikino. Nu villda ec beiðaz af yðr noccorſ ſtyrcſ til at ver mættim fa rikit. vil ec en beiðaz at þer fait mer lið heðan ibrot. En þvi vil ec yðr heita at þesa ſcylldu ſcal eigi þurfa opt heþan ifra a yðr at leGia Er þat oc eigi undarlict þott monnum leiðiz at roa leiðangrin með os. þvi at opt verþr ſcaða-ſamr mioc. En firir þvi at ec var ſmurðr oc coronaðr til landz þesa. þa þori ec eigi firir guði at riufa sva eiða mina er þar fylgðu oc vil ec fækia til þesa landz oddi oc eGio meðan er mer deiliz lifit til oc landz-menn vilia fylgia. En ſe ec þat rað firir mer er meira væri hoglifi oc miNi mannhætta. at taca len af Valdamar konungi frenda minum. Nu gerþu meN mikinn rom at konungſ mali. oc ſogðu allir at honom villdo þiona oc honom fylgia oc betra væri at deyia með honom rettum konungi. en þiona þeim preſti er enga ætt atti til at vera konungr. Tunbergſ-menn fengu honom langſcip vel ſcipat af bøiar-monnum. konungr dvalþiz þar halfan manuð. for þa norðr.
85 honom byriaði ſeint || þeir lagu vicu i Unnaſ-dyſ a Liſta. þar var þa með Magnusi konungi. Mani ſcalld. oc kvað visu.

Byr[2] gefðu bratt hiN arui
Biorgyniar til morgum.
þes biðiom ver þioðum
þungſtalf[3] konungr ſolar.
angrar os þat er lengi
ut-nyrðingr helldr fyrðum
vindr er til ſeiN at ſuði[3]
ſunnroN i dyf Unnar.

konungr mælti. Vel er kveþit Tungli. En ſcyrtur margar lagu i hrugu er þvegnar hofðu verit oc mælti konungr at hann ſcylldi hafa eina. Mani com til hanſ aſtr at landz-enda. var þa comiN

[1] Soleis, for oc. [2] *B* skriven med raudt og svart blekk. [3] Soleis.

Digitized by Google

fra Rumi oc var ſtafcarll Gecc iN i ſtofuna þar er konungriN var með ſveit ſinni. oc var hann þa ecki feligr Mani collotr oc magr oc ner clæðlaʒs oc þo kunni hann konung vegliga at kveðia. konungr ſpurði hverR hann væri. hann kvez heita Ma- *(fol. 44 b)* ni oc vera iſleNzcr oc þa comiN fra Rumi ſunnan. konungr mælti. Þu mant kunna fræða Tungli ſetz niðr oc kveð. hann qvað ſiþan Ut-farar-drapuna er HalldoR ſcvalldri orti um Sigurþ konung Iorſala-fara moður-faʒður Magnus konungſ oc fecc þetta kvaʒði goðan róm þotti oc vel ſcemt. En leicarar .ii. varo i ſtofunni er laʒpa leto ſmaracca yfir havar ſtengr fyrir tignum monnuM. oc þvi hæra ſem menn varo tignari. konungr mælti. finnr þu Tungli at leicararnir ſia ecki vel til þin. nu yrcðu um þa viſu oc ma vera at þer verþi helldr gagn at. þa qvað Mani.

Slægr[1] feR gaʒR með gigiu
giN er her comit inni
meiðr hefir ſcialldar ſcoða
ſcripa lat oc pipu.
recer lætr raʒða bickiu
reckit ſcualldr firir alldir.
ſcolot lyði[2] þvi þioðir
þat er ſcaʒp yfir ſtaf laʒpa

Oc eN qvað hann.

Gigian[1] ſyngr þar er ganga
gripa menn til pipu
færa folſcu ſtora
fram leicarar bleikir
vndr er hvæ augum vændir
um ſa er þytr i trumbu
kniðan lit ec a caʒða
kiapt oc blaſna hvapta.

þa varþ at mikill latr oc ſlogu hirðmenn hring um þesa leicara oc qvaðu visuna. oc æ þat optazt kiapt oc blaſna hvapta. þeim leicorunum þotti ner ſem þeir væri i elldi. oc comuz ut or ſtofunni. En konungr tok Mana til ſin. oc var hann ſiþan i hanſ foruneyti til Biorgyniar. ‖ oc er þeir Magnus konungr foro norðr lagu þeir **86** .ii. nætr eða .iii. i ſomu hofn. Magnus konungr haſði með ser allt hit bezta lið ſitt. varo nu katir oc glaðir. menn hanſ varo mioc i leicum þar ſem þeir duolþuz. konungr var optazt falatr.

[1] *S* og *G* skrivne med raudt og svart blekk. [2] Soleis.

Digitized by Google

þeir lagu i Carmſundi .ii. nætr. fengu þeir þa ſvN tiþindi um ferþir Sverris konungſ. firir þvi at þeir byrþingar er af Biorgyn varo komnir. ſigldo hvern dag um þa. Eptir þetta gerþi konungr a nioſn Eilif ſon Clemitz af Granda. hann for þriðio nott vicu oc com aptr til konungſ miðvicu-dagiN. oc ſagði at þar voru i bønum Birkibeinar .iii. ſcipum Svina-Petr var fyrir þeim. Magnus konungr bað ſina menn reca af ser tiolldin ſem harðaſt oc ſnuaz til ferþar. ſagði at Birkibeinar varo i Biorgyn oc muno vilia hava gongu-dryckio við yðr. mvn þeim sva þickia ſem þer ættit nu at ſcenkia þeim. Oc er liðſ-menn heyrðu þetta. urðu þeir allir fegnir. ſuero nu ut ſcipunum hverR ſem matti. drogu þa upp ſeglin oc reru undir veðr var gott oc þvert at ſtoðu oc hellðr litit. Magnus konungr hafði SceGiann En Ormr konungſ-broþir Skialldmeyna. Nicolaſ cufungr hafði Erki-ſuðina er erkibyscup hafði gefit honom. þat var tvitogſeſſa. Munan Gatz- *(fol. 45 a)* ſon hafði HreininN. Geſtirnir hofðu Fleyit micla. þat var aſtr-farar-ſcip. A ſcipi Munanſ brotnaði treit varþ þar firir maðr oc fecc þegar bana af. toc þa veðrit helldr at vaxa. Þoralldi þrymr het maðr hann var i ſtafni a konungſ ſcipi. hann mælti. Vatt gerir nu a þiliunum fram oc drifr um ſaxin. þætti frambyGiom betra at ſigla minna. konungr ſvaraði oc ſtoð upp. Ec visa eigi at nu ſcylldi taca elld a þilionum eðr fram i ſaxonum. oc bað eigi ſvipta. bað hellðr bera at hvert reip ſem harðazt matti. þorſ-dagiN um miðmunda ſceið ſigldi konungr a Vaginn oc logðu þegar at bryGiom. oc liopu up. Birkibeinar hofðu ecki ſpurt til Magnus konungſ fyR en hann com at þeim. liopu upp hverR þar ſem ſtaddr var. ſumir til vapna en allir or bønum þeir er lifit þagu. sva var at ſia i fiallit upp ſem i loga ſęi. er roþaði af ſciolldunum. þar var drepit. ner .xxx. manna. ſumt i bønum en ſumt firir ofan. Magnus konungr mælti. at engi maðr ſcylldi sva diarfr at líc þeira græfi fyR en hann cæmi aptr til bøiarins. oc let þo vera vel fellt at þeir biði þar huNz oc rafnſ. Eptir þesi tiþindi let konungr blaſa til þingſ oc talaði ſialfr oc mælti. her væntum ver ſtyrcſ oc fullþings[1] i þeima bø ſem nu ero ver comnir af bøiar-monnuM. hafi þer sva gert fyR bæþi við mic oc sva við faður miN. var her oc mitt heimili iafnan þa er ver attum um kyrt at ſitia. Eru her[2] oc fleſtir frendr minir oc foſt-brøðr Nu man ec fyrſt leita ef fundi vara Sverris megi ſaman bera En eptir varn ſcilnat ætla ec mer hingat til bøiarins oc

[1] *s* over lina. [2] *h* misskriven.

Digitized by Google

coma þa með friði oc fagnaði ollum os. þa varþ mikill romr at konungſ mali oc mæltu allir. Gvð lati yðr aptr coma herra oc þat allt fa i þesari ferþ ſem þer vilit ſialfir Sneri þa konungr til ſcipanna oc let blaſa til braut-laugu. En þat ſogðu menn at sva margar cracur varo a konungſ-ſcipinu at hvert reip var þakit. oc eigi hofþu menn ſett fyri ſlic undr. Magnus konungr for um kvelldit or bønum ollu liþinu nema Geſta-fleyit þat hafði fiarat uppi for þat um nottina eptir or bønum

fra Magnusi konungi 87

Magnus konungr ſigldi norðr um ſundin leið ſina oc veic in um Sogn-fæ hofðu þa litinn byr. En er Sygnir kendu ferþ hanſ þa reru margir a batum ut til þeira. gengo ſiþan upp a ſcip þeira oc ſloguz i ferþ með konungi. þeir ſogðu þar tiþindi at Sverrir konungr hafði gert fra ser lið ſitt oc þat allt er harðazt var En hann la in i Nora-ſundi oc haf- *(fol. 45 b)* (ði)[1] fa ſcip oc hafði þar gert mart illt. þesom tiþindum uiðu margir menn fegnir oc ſegia at nu myndi þat i þreytaz ſem ſcylldi at gvð mvn vilia at ſteypt væri þeim ufriðar-flocki er sva hafði mart illt gort i Noregi at ſeint mundi bot biða. Jvar hellda het maðr gofugr hann bygði a Syrſtrond hann ſat um mat-borði þa er ſen var ſigling konungſ. hann ſtoð þegar upp oc gecc til ſcipſ. Eptir þat reri hann ut til konungſ-ſkipſinſ oc gecc þar upp á oc fagnaði konungr honom vel for Jvar með honom. Magnus konungr ſigldi in þar til er firðirnir ſciliaz. veic þa in i Nora-fiorð oc hafði .vi. ſcip oc .xx. oc fleſt oll ſtór oc vel ſciput bæðe at monnum oc vapnum oc ollum herbunaþi

fra Sverri konungi 88

Nu er at ſegia fra Sverri konungi at friadagin er hann hafði brent i Socna-dal þa la hann við Huga-ſtrond þar ſem heitir Fimreiti oc mataðiz þar at noni. hann hafði þar .xii. ſcip. en .ii. lagu eptir inn i Socna-dal. En er menn hofþu mataz um hriþ. þa heyrði konungr at menn noccorir mælto þeir er gegnt varo konungſ-ſcipino við ſionar-varðuna. ſogðu at þeir ſa morg ſcip ſigla utan eptir Sogn-fæ. varo ſtundum at ſia .vi. eða .vii. En þar er meir bar i ſundr oc dreifara foro ſcipin þa ſa þeir .x. eða .xii. eða enn noccoru fleiri. varð-menn mæltu ſin imilli hvat ſcipum þat mvn vera. mæltu ſumir at vera myndi ferior oc

[1] Denne stavingi utegløymd ved sideskifte.

Digitized by Google

myndo Sygnir hafa ſamflot ſunnan or Biorgyn. En ſumir mæltu at licara þotti vera langſcipa ſeglum. En er konungr heyrði þesa reðu ſtoð hann upp fra borðino oc gecc a land upp oc þangat til varð-manna. drifu þa menn utan af ſcipunum til hanſ oc gat ſinſ hverr til hvat ſcipum vera myndi. konungr ſtoð upp um hriþ oc ſa á oc mælti. Ecki er at dyliaz við ufriþiN þetta ero viſt lang-ſcipa ſegl. let konungr þegar calla luðr-ſvein ſinn oc blaſa ollu liðino til landgongo. Oc er allt liðit var af komit ſcipunum. þa toc konungr til malſ oc mælti sva. Enn kaN vera um os Birkibeina at eN verði ſem fyR at ver munom eiga ſtarf fyrir hondum. fyrir þvi at mer ſyniz ſem ver munim ecki þurfa at dyliaz við at Magnus konungr man bratt coma at vitia vár. þat er yðr ollum kunnict at lið vart er farit ibrot mikit. ſumt til Biorgyniar ſuðr oc raði nu gvð hvert ørindi hefir þangat orðit at þeso ſinni. Nu væntir mic ef ver biðum her Magnus konungſ. þott varir fundir hafi iafnan ſcakir verit firir ſakir fiol-meNiſ þa er ver hofum barz. þa þicki mer þat licazt at ver munum *(fol. 46 a)* alldri fyR átt hafa at deila við iafnmikinn liðſ-mun ſem nu. Vil ec at ver gerim nu rað vart hvart ver ſcolum veita viðr-tocu eða ſyniz yðr at leifa ſcipin oc ganga a land. þat man oc þickia licara at ver hafim ecki vel vingaz við þa menn er firir bua her i Sogni. ſyniz mer ſa coſtr að-fær at Magnus konungr man fara eptir os oc hanſ lið oc þar með allr laNz-mugriN hvar ſem ver forum. Er þat oc ſatt at ſegia at sva með miclo ſtarfi oc vandræðum ſem ec hafða aþr en ec fengi þesi ſcip. oc með þui at ec lata þau nu. þa þicki mer þat licazt at ec raða eigi optaR til ſcipanna i Noregi. oc man þa verþa hverR firir ser at leita. Nu vil ec eigi með einræði mino leiða yðr i sva mikit ofrefli ef allir þickiaz þat ſia at eigi mvn lyða. oc vil ec eigi æðraz eða taca annat rað. en hofþingiom oc oðrum liðſ-monnum mætti ſynaz at noccor væri fong a til viðr-tocuNar. Oc er konungr lauc malinu. þottuz menn finna hvat er hann villdi. oc ſyndiz ollum þat at roma ſem þeir ſa hanſ vilia til. En eigi ſyndiz þeim vænt ſtefnt. ſvoruðu nu naliga allir ſeN. qvaðuz vilia viſt beriaz oc leGiaz alldri a flotta at ureyndu. ſogðu at ecki vetta mun til ſaca. qvaðuz iafnan hafa barz við mikinn liðſ-mun oc unnit þo ſigr. þa ſvaraði konungr. Nu hafi þer oc þat koſit er mer er ſcapfelldra.[1] oc nu caN ec yðr þat at ſegia oc verþit þer við at betr oc drengiligaR at nu munu þer konungiN

[1] Hdskr. *ſcafelldra.*

Digitized by Google

i hel ſetia. þetta orð fecc morgum monnuM mikillar ahyGio hvaR konungriN myndi vera. Eptir þetta mælti Sverrir konungr at menn ſcylldo reca af ser tioldin oc roa iN með landi. en ſcuta ein ſcal roa ſem acafligazt iN til Socna-dalſ eptir liði varo. oc biðia þa coma moti os. en ver ſculom roa imoti þeim ſiti maðr við ár a hverio ſcipi. en annaR i hverio half-rymi roi a batum ſiþan iN til lannz oc flyti ut griot. En hiN þriþi oc þar með allir aþrir þeir er læſir ero buiz um oc vig-gyrðlit Sva var nu gert ſem konungr bað. tocu þa recſæminn þaN er konungr hafði fengit þeim oc feſtu ſvarðlyckiur allt innan i borðunum. ſettu þar i ſtuðla oc feſtu þar við vig-gyrðlana. En er þeir rero iN a ſcutunni mættu þeir ſinum monnuM þa er þeir rero innan. oc ſogðu þeNa kuR. En þeir er a lang-ſcipunum varo brugðuz við oc luſtu arum i. oc roa ſem acafligazt oc er þeir (sækia)[1] imoti *(fol. 46 b)* liðinu þa keptuz þeir sva mioc at þeir reruz sva ner at þeir brutuz ararnar fyrir. þa mælti konungr. Onnur efni ero nu i varo mali en at þer lemiz roðriN fyrir. bað þa ſnua at landi oc ſagði at þeir munu þar biða Magnus konungſ. var þa oc griotit ut flut ſem þeir villdu oc sva viggyrðluð ſcipin. þa mælti konungr at upp ſcylldi bera ſcut-feſtar a ollum ſcipunum en ſnua ut fram-ſtofnum oc leGia arar til roðrar. la konungſ-ſcipit utarſt við ſtrondina. Siþan mælti konungr at meN ſcylldi vapnaz oc ſcipaz i rumin oc sva var gert. Sverrir konungr gecc upp a land oc þar til er eiN litill becer var. let konungr gefa ser þar læg oc ſtrykia clæði ſin ſva ſem hann ſcylldi fara til noccorrar veizlo. konungr hafði oll brunoð clæði. Eptir þat gecc hann ofan a bergit þar er hanſ ſcip la undir niðri oc mælti þa eN noccorum orðum oc toc um ſcipſtafnin. en menn hanſ tocu af hendr hanſ firir þvi at bráð var eigi þurt a brandinum. þa mælti konungr. Ecki munum ver tengia ſaman ſcip vár. þes munum ver niota ef lyþa ſcal at ver hofum borð há oc ſnarpt lið oc kænt við oRoſtur. en ein er os með-ferþ um vart ráð at ſtiga yfir hofuð varum vvinom. en hvarki dugir os at flyia eða friðar at biðia. gætið til vapna yðaRa oc berit eigi fyrir borð at onytu. hlifit yðr fyrſt gæti hverR annarſ en guð allra var. Siþan bað hann þa ſetia upp merkin. Litit claſpur-neſ gecc fram fyrir utan hia ſcipum þeira oc ſa þeir þvi ner ecki ut a fiorðiN. Eptir þetta let hann roa eina ſcutu ut at ſia til liðſinſ. oc er þeir hoſðu fa væRu roit

[1] Vantar i hdskr.

Digitized by Google

fra landi. þa rero þeir aptr acafliga. oc ſogðu at þar for[1] þa flotiN þeira at þeim. var þa þegar blaſit tocu Birkibeinar at roa ut ollum ſcipunum imoti oc æptu þegar heróp. Þorðr Finn-geirſ-broþir ſtyrði Mariu-ſuðinne

89 tala *Magnus* konungs

Magnus konungr ſotti nu iN i fiorðiN eptir Birkibeinum. oc þa er þeir viso at ſcamt var imilli þeira. hloðu þeir ſeglunum oc letu renna at viðum ſcipin oc foro mioc ſamfaſt. varo þa oc Heclungar herclæddir oc bunir til oRosto. þa talaði Magnus konungr oc mælti. kaʀp-ſcip þesi hin ſtoru er ver hofum þar ma litt roa á. þaʀ ſcal tengia milli ſcipa ockaRa Ormſ oc ſculom ver flytiaz a hino micla ſcipino oc feſta þaʀ ſaman oc munda ec þat vilia at þaʀ væri eigi fyR i ſundr leyſt en oNur-hvar væri hroðin oc veit ec at þat man margſ maNz mal *(fol. 47 a)* oc ſcaplyndi at ſa orſcurðr. þætti goðr ef fengiz at vit Sverrir þyrptim eigi optaR baðir at krefia þesa leiðangrſ oc ſtarfſ oc vel ætla ec þes guð biðianda at sva verþi oc ner er þat mino ſcapi oc hvgboþi. Ec var .v. vetra gamall er hofþingiar oc landz-folk þetta gaf mer konungsnafn en .vii. vetra þa er legatus af Ruma-borg oc EyſteiN erkibyscup vigðu mic til konungſ. oc með þeim allir lyðbiſcopar þesa landz. var ec þa sva bernſkr at kunna þa hvarki raða firir orði ne eiði. Oc betra þotti mer þa at vera i leicum með oðrum ungum ſveinum en ſitia imilli hofþingia. Eigi keptumz ec til konungſ-domſinſ oc litit yndi hefi ec haft i konung-dominum Nu hefi ec .viii. vetr. oc .xx. oc a þeima atta er nu hafa næſtir verit. hefir riki mitt orðit bæði miN ſcaði oc sva þar með allra landz-manna En allz-valldandi guð laʀni minum vinum oc hofþingiom oc þar með allri alþyðo aftſamliga fylgð er þeir hafa mer veitt i morgum þraʀtum. En ecki þarf ec morg eGianar-orð til at leGia við yðr. allir megu ſia micla naʀðſyn til þes[2] at hveR dugi ſem maNligazt. nu ero oc yfrin efni til. þvi at ecki ſcortir os lið oc ſe guð þes lofaðr þvi at hvar ſem ver hofum við land comit þa hefir liðit til var comit. En Sverrir hefir nu dreipt liði ſinu hingat oc þingat. ero nu her lucðir oc iNi byrgþir firir os ſem ſaʀðir i kvi. Lati gvð oc sva luca þesom fundi at ver megim ſiþan hafa friþ oc frelſi firir varum uvinum hvart er ver erum þa með lifi eða andaþir. þa varþ mikill romr

[1] Over *f* staar ein uturvande *o*; skrivaren har fyrst sett verbet i fleirtal: *foro*.
[2] *s* over lina.

Digitized by Google

at mali hanſ oc mæltu allir. Mælþu allra konunga heilaztr oc lati gvð þic ſteypa þinum uvinum. þa mælti Ormr konungſ-broþir. þat væri mitt rað herra at ver legðim at hinum ſmærum ſcipunum fyrſt. oc mvn þar verþa litil viðr-taca. en hit micla ſcipit ætla ec os verþa tor-unnit meðan er þeir hafa gnogan bæði liðſ coſt oc ſcipa af oðrum ſcipunum[1] at fulltingia ſer. konungr ſvaraði. Mer þickir ſem oll ſcipin ſe unnin ef hit micla ſcipit er unnit. Var nu sva gert ſem konungr mælti. varo þa ſaman tengð þar .iiii. ſcip er ſtærſt varo. for konungſ-ſcipit næſt ſuðr-landino. Aſbiorn Ionſ-ſon lagði fram ſcip ſitt hia Ormſ ſcipi oc let þar **90** við tengia. þa mælti Aſbiorn. Nu er ſa dagr kominn er ver hofum allir langat til. at Sverrir oc þeir Birkibeinar eru her nu fyrir os reknir ſem ſaþir i kvi oc er nu lokit flægðum hanſ oc brogðum. þvi at nu *(fol. 47 b)* mvn ſa bregðaz honom oc þeim Birkibeinum er hann hefir oll rað af tekit en þat er ſa fiandinn er hann truir a. oc er hann sva vanr við ſina vini at veita þeim fram-gang um hriþ en bregðaz a enda-dogum liſſ þeira. Sverrir er nu raðlars hann ſendi fra ser Svina-Petr til Biorgyniar ſuðr oc hofðu þeir þangat ſcapnaðar ørindi. þeir ero oc ſendir in i Sogn er verſtir ero af þeim fianda-limirnir geſtirnir oc ein **91** ſa er flæſt illt hefir gert Vlfr þorpara-ſon Sverrir hefir nu en aukit ſinar illgerþir oc herſcap er hann hefir eytt með elldi criſtit land. Oc þat eina illt hefir hann aðr ugert. ſva ſem nu ſcal hann þes ſarliga giallda. Sækiom nu at þeim Birkibeinum .ii. eða .iii. at einum ef þat pickir lettara hogum ſtort þat er at os horfir. hirtum eigi hvar a kemr. þvi at uvant er at brytia mat firir hunda eða rafna. Mikill romr varþ at mali hanſ oc ſogðu allir at þat væri vel mælt. Eptir þetta tengðu þeir ſaman ſcipin .iiii. eða .v. ser. var roit a utborða[2] hinum yztum. oc rendu oll ſaman in eptir firþinum iafnfram oc foro ner ſuðr-landino. Magnus konungr hafði halfſciptan kyrtil af ſcarlati. halfr hvitr oc halfr raðr.[3] Við ſama lit oc clæði hafði kyrtil Magnus mangi ſon Eiricſ ſtagbrellz. konungr hafði þat ſverþ er Fix-hrygr het oc var callat allra ſverþa bezt.

fall Magnus konungſ. Erlings-ſonar[4]

Nu munum ver ſegia noccora parta þa er gerðuz i fundi þeira .ii. konunga er [nu hefir[5] aðr verit noccot af ſagt verþr nu þar til at taca er aþr var fra horfit. at Birkibeinar reru ut fra

[1] Hdskr. *ſcipinum*. [2] For *o* er fyrst skrive *n*. [3] Hdskr. *rað*. [4] *s* over lina.
[5] Hdskr. *hefir nu* med umflytjingsteikn.

Digitized by Google

landi Oc þa er þeir ſa at floti Magnus konungſ rendi at þeim. oc þat annat at firir þesom flota var sva at ſia a ſæinn ſem þa er ſtor regn eru i logni. þesi ſcur leið ſciott yfir. oc var þat ærua-drifa. þurpti þa ſciolldu við. Mariu-ſuðin reiſt langan kroc er þeir ſcylldu ſnua henne. oc aðr en fullſnuit væri ut imoti þa rendu ſaman ſcipin. komu Magnus konungſ menn fram a hlyrit. oc ſlo Mariu-ſuðinne flatri við. en ſtafnar Magnus konungſ ſcipa horfðu at. la Sceginn at fremra æſtr-rumi. En þa hvert at oðro fram ſem rum hofðu. Siþan tocz þar hord orosta oc mikil. varo menn Magnus konungſ mioc acafir. En Birkibeinar hlifðuz meiR við. oc ſveif ollum ſaman flotanum in með ſtrondinne oc noccot sva at landi við. Birkibeinum tocz ugreitt at-lagan i fyrſtunne.[1] varþ Mariu-ſuðin imilli ſcipanna Magnus konungſ. Eptir þetta liop Sverrir konungr a bat oc einn maðr með honom. oc reri til ſcipſ Eiricſ konungſ-ſonar oc callaði konungr a þa oc ſagði *(fol. 48a)* at þeir foro illa oc udiarfliga. bað þa roa ut um hit micla ſcipit oc leggia þar til er hin ſmæri ſcipin væri fyrir. oc freiſta hvat þeir gæti þar at unnit. konungr reri milli ſcipanna oc eGiaði menn ſina. ſagði þeim hvar þeir ſcylldu at leGia. Oc urðu Birkibeinar nu vel við orðum konungſ oc logðu fram diarfliga oc gerþu þa harða hriþ. oc allt ſlict þagu þeir af oðrum. letu þa hvarir-tveGio ganga allt þat ſem i vapnum var. konungr reri þa aptr til ſcipa ſinna. oc var loſtit[2] ærv i bat-ſtafninn yfir hofþi konungſ. oc þegar annaRi i borðit firir kniam honom. konungr ſat oc braz ecki við En ſa mælti er konungi fylgði hætlict ſcot herRa. konungr ſvaraði. þa kemr ner er guð vill. þa ſa konungr at sva þycer var[3] vapna burðr oc griotz yfir Mariu-ſuðina. at eigi naði hann up-gongo a ſcip ſitt. oc reri hann ibraut oc til landz. Oc þeir. Munan Gætz-ſon lagði[4] oc ſcip ſitt at landi. liopu þar upp oc baru ſtort griot ut a Mariu-ſuðina allt um fyrir-rumit oc fram til auſtr-rumſ. oc fengu þeir allillt ſlag er þar bygðu. fram-byGar[4] urðu meſt firir at-ſocn Heclunga oc vapna-burðinum. mælto þeir ſin i-milli at fyrir-rumſ-menn ſcylldu þa lævna konungi mioðiN eða kyrtilſ-clæðin fogr. þa heto ſcut-byGiar a ſtiornborða at þeir ſcylldu fram roa. Gerðu þeir sva drogo[5] fram ſcipit sva at SceGiN la þa við hit eptra

[1] Hdskr. *fyrſtinne (u* og *n* av vanvare samanskrivne). [2] *o* noko misskriven.
[3] Skrivaren har fyrst skrive *yfir; y* er ufullkome retta til *v*, og over er sett interlinear *r; f* og avstyttingsteikn for *-ir* er ikkje utstrokne.
[4] Soleis. [5] Hdskr. *drago.*

Digitized by Google

auſtr-rum. hofðu þa allir bacbyrðingar oc firir-rumſ-menn yfrit at vinna. þa lagu .xiiii. ſcip a annat borð Mariu-ſuðinne. Heclungar letu þa ganga ſcot oc keſiur oc harðſteina-griot er þeir hofðu flutt aſtan or Skiðunne oc var þat hinn meſti manz-vaði. þeir koſtuðu oc handoxum[1] oc palſtofum. En eigi bar þa sva ner at þeir mætti hogum við coma.[2] Birkibeinar hlifðu ser oc mattu eigi oðru við koma oc fellu þo margir. En naliga. varo allir ſarir af vapnum oc grioti. Sva varo þeir moþir oc barþir at þeir voru ſumir er annat-tvegia hofðu litit ſar eða ecki oc varo dauþir af erfiðe En firir þa ſoc dualþiz upp-gangan Heclunga at þeim var uhęgt við at komaz er þeir attu at ſækia á fram um ſtafnin af ſcipum tinum. en ef þeir hefði ſibyrt við þa myndo miclo fyr aþrir-hvarir hafa greitt up-gongur. ‖ Nu man þickia **92** þeim er til lyða þesar fra-ſagnar ſem eigi verði þesi ſaga liclig er ſagt er fra *(fol. 48 b)* lyctum orosto. En þo ſcal nu þat inna hvat meſt bar til með aðnunni er ſva ſneriz ſigrin ſem olicligra þotti. Eirikr konungſ-ſon oc þau .xiii. ſcip er laſ varo reru ut um (hit)[3] micla ſcipit sva ſem fyr var ſagt oc lagðu at þeim .xiii. er laſ foro oc eigi lagu við hit micla ſcipit. varð þar hin harðaſta orosta. hofðu Birkibeinar þa en ſtæri ſkip[4] oc lið fleira. ſottu oc at faſt oc vígmanliga. Heclungar gerþu harða viðr-tocu oc borðuz sva ſnarpliga. at engi maðr þottiz vita hvart fyr mundi þar ſcipta um með þeim. eða mundi hit micla ſcipit vera hroðit. fiolþi var þar bata er Sygnir hofðu. oc lagu þeir i ſcot-mali við Birkibeina oc ſcutu a þa. Eirikr konungſ-ſon lagði ſcip ſitt ſibyrt við þat er utarſt la þeira er tengð varo. oc hafði hann þar miclo meira borð var þar all-ſnorp orosta. Toku Heclungar diarfliga imoti. En er þar hafði verit hog-orosta um hriþ urðu Heclungar ofrliði bornir. fellu ſumir en ſumir eyddu halfrymin. Siþan ſneruz Birkibeinar til upgongu. Benedictus het maðr er bar merki Eiricſ konungſ-ſonar. hann gecc upp fyrſt oc þeir ſtafn-buar. En er Heclungar ſa þat. ſottu þeir hart imot oc at þeim oc drapu Bendictum oc en fleiri þa er upp hofðu gengit. En racu ſuma ofan aptr. Eptir þetta egiaði konungſ-ſon lið ſitt. raða þa i annat ſinn til up-gongunnar oc gatu þa fengit merkit. Sneru þa sva at-gonguna at Heclungar hruccu fyrir. oc liopu þeir upp a þat ſcipit er næſt þeim la. En Birkibeinar ſottu eptir þeim faſt ſem

[1] *o* i hdskr. retta fraa *h* med radering.

[2] Prikken etter *coma* flyt saman med siste bokstaven i dette ordet.

[3] Vantar i hdskr. [4] *ſ* i hdskr. ufullkome retta fraa *b*.

Digitized by Google

iafnan verþr þegar er felmtr eða flotti kemr a menn i orostum. at sialldan verða flotta-menn goþir aptr-hvarfs þo at allvaskir se i viðr-tokunni. Nu varþ her minne viðr-tacan en a hino fyrra scipino. oc liopu allir af. oc a þat scipit er þar var næst oc sva hvert at oðru. En Birkibeinar eptir þeim með opi oc calli oc mikille egian. hiogu allt oc drapu þat er fyrir þeim varþ. Oc þa er mugrin flottans geystiz in a stor-scipin. þa liopu menn a caf af konungs-scipino. þvi at þat la næst landino. En onnur .iiii. þau er stærst varo succu niðr undir mannmuginum þat var
93 Orms scip oc Asbiarnar oc Gesta-fleyit ‖ Sverrir konungr var a landi oc er hann sa þesi tiþindi gecc hann ofan til batzins oc með honom Petr son Ions byscops.[1] þa reri þar at utan ein scuta oc ætloðu þeir til landgongu. konungr callaði a þa oc mælti. Snui þer aptr. þvi at nu flyia þeir. þeir gerþu nu sva sneru ut aptr oc sa þa hin somu tiþindi sem fyr[2] *(fol. 49 a)* lustu i arum oc reru ut eptir firði. Petr mælti til konungs kendu þer þesa menn herra eða hvi mælto þer sva. konungr svarar. Myndi eigi þat eina til at mæla sva hvarir sem væri. for konungr þa þegar ut til scips sins. gecc aptr i lyptingina oc hof up kirial oc fagnaði sigri sinum. sungo þetta allir með honom. Magnus konungr liop firir borð af scipi sinu oc allt þat lið er a var þeso scipi. tyndiz þar allr fiolþi liðs þeira. Birkibeinar liopu a land upp oc tocu við þeim i fiorunni er til landz leituðu. com þvi litill fiolþi hersins a land. Noccorar scutur reru ut eptir firðinum oc comuz sva undan. Birkibeinar reru ut a sma-batum oc drapu menn a sundi. en sumom gafu þeir griþ. allir fengu þeir griþ er naðu konungs fundi. Skipstiornar-menn Sverris konungs gafu griþ frendum sinum oc vinum. þar fell Magnus konungr oc með honom þesir hofþingiar. Haralldr son Inga konungs. Magnus son Eirics er callaðr var mangi. hann var dottur-son Ragnvallz iarls. þar fell Ormr konungs-broþir. Asbiorn Ions-son Rogn-valldr son Ions Hallkels-sonar Pall smat-auga Loðinn af Manvicum Olafr Gvnnvallz-son Eindriþi son Ions kutizu. Jvar ellda. Vilhialmr af Torgum. Andres son Guðbrannz kulo. þar fell oc Ivar steig son Orms kon-ungs-broþur. Hallsteins snær Botolfs-son frendi Magnus konungs. Ketill Lafranz-son Sigurðr fluga. þar fell at flestra manna ætlan eigi færa en .xviii.c. manna. þat var Uitus-meso-dag um aptanin er þesi bardagi var Þat var um solar-falls sceið er megin-flotin brast. En þat var um miðnættis sceið er lokit var ollum man-

[1] s over lina. [2] *fyR* skrive tvo gonger (ved sideskifte).

Digitized by Google

drapum oc Birkibeinar hofðu flutt til lægiſ oll ſcip ſin oc tialldat oc buiz um. ‖ Vm morguninn eptir ardegiſ let konungr blaſa til **94** huſþingſ. Stoð hann þa upp oc talaði oc mælti Guð ſialfan ſculom ver lofa fyrir ſigr varn er hann hefir nu miclo berara en fyR veitt os ſiN ſtyrc oc crapt i þesi oRosto. oc eigi megum ver kenna os þenna fagra ſigr annan veg en þetta hafi farit eptir gvðſ vilia oc hanſ til-ſcipun. Nu ſculom ver her imot veita honom macligar packir oc þægilig laun. Er þat fyrſt at hallda vel grið vár við þa meN alla er til griþa hafa gengit við os. veitum oc hialp ſarum monnuM. Ver ſculom oc veita gropt licum þeim ollum er ver megum na eptir ſið criſtinna manna. þat vil ec bioða at ſcylldu ollum minum monnuM. at þeir leiti lica fyrir ſtrondinne hverR með þvi-licum brogðum *(fol. 49 b)* eða efnum ſem til hefir. er þat bæði þeim er þat vilia gera þæcc til gvðſ. oc sva fe-fang. fyrir þvi at allir munu noccut fe hafa haft a ſer en ſumir mikit. Nu væntir mic at valld þesa landz man comit undir mik.[1] hvart ver viliom ſtiorna þvi vel eða illa. oc mvn gvði þæcc a þvi vera at ver ſem nu friþſamir oc rettir. þes muno oc margir þickiaz þurfa. þat er nu at mæla til yðar minna manna. at gvð lani yðr aſt-ſamliga fylgð er þer hafit mer veitt. ſcal ec oc launa yðr með goðu oc eptir hinum beztum fongum þeim er ec hefi til. Gott er nu þat at vita at þær eignir oc allt þat fe er þesir gullhalſarnir hafa átt er her liGia firir ſtrondinne þat ſama ſcolu þer hafa oc þar með hin beztu kvanfong er til ero i landinu oc þvi-licar nafn-bætr[2] ſem yðr ſialfum licar. firir þvi at þer hafit aflat mikit i þesi ſnertu oc er þat ſumt er yfrit er. en þat ero afundar-menn. oc ſculom ver þar vel gæta vár við en guð gæti allra vár at þeso mali varþ mikill romr oc goðr þoccuðu þeir vel konungi ſitt mal.

fra þvi er faNz lic Magnus konungſ **95**

Eptir þetta let konungr roa ollum ſcipunum iN með ſtrondunni oc lagði þar við land er eigi var van at kenna mætti hræfadvn af valinum oc la þar um hriþ. komu Socndælir oc kaupangſmenn þa til hanſ fættuz[3] þa við hann. oc mæltu þa engu imot þvi er hann villdi at væri. oc bundu þat ſvardogum. kom þat þar fram er mællt er at margr kysir a þa hond er hann villdi giarna at af væri. konungr ſcylldi þa til oc þar með aðra bøndr

[1] *k* retta i hdskr., fraa *c*? [2] æ utydeleg.
[3] Hdskr. ſætttuz (ved lineskifte midt i ordet).

Digitized by Google

at flytia lic til graptar. hann lofaði oc hveriom manne at bua sva vel um lic frenda sinna oc vina sem hann villdi sialfr. foru þa hvern dag margir menn a batum bæði konungs menn oc bøndr at leita licanna oc drogu up morg likin. Oc einn-hvern dag fanz lic Orms konungs-broþur. Siþan tocu[1] vinir hans oc fluttu þat suðr til Biorgyniar. tocu þa við Vic-veriar oc fluttu austr til Ofluár oc er hann lagðr i steinveginn i Hallvarðar-kirkiu hia Inga konungi broþur sinum oc Sigurði konungi Iorsala-fara. Sunnu-daginn annan eptir er a leið um kvelldit foro margir menn a batum at leita licanna. konungr reri oc til þeira a litilli scutu. Liotr het maðr. hann var Harallz son. hann var a bati oc .ii. menn með honom Arni Gvðmundar-son oc Ion collr. þa mælti konungr til þeira. Siti þer her *(fol. 50 a)* a fiskinni fast eða hverso veiðiz. Oc i þvi bili drogu þeir þar lic at borði konungr mælti. dyran drogu þer þar at borði oc er yðr mikil gipta i þeso Ja sogðu þeir A hefir þa bitit mioc vel herra ef þetta er lic konungs. Sverrir konungr mælti. þetta er lic Magnus konungs. þeir scutu scilldi undir likit oc hofu upp i scutuna þa er konungr var a. siþan reru þeir til landz in. Var likit borit upp oc gengo menn þa til at kenna likit. firir þvi at ecki var brugðit yfir-bragþino oc eigi roðinn or kinnunum oc ecki stirðnat

96 Tala Petrs.[2]

Mana-dagin eptir var kista buin oc aþr en lik konungs væri sveipat ducum. þa let konungr galga til þa menn alla er aðr hofðu verit menn Magnus konungs oc bað þa kenna likit oc bera siðan vitni um. ef Vicveriar slægi þvi upp at Magnus konungr lifði oc efldi þeir með þvi noccorn illgerþa-flocc. qvaz eigi til þesa ganga harðyðgi við þa. Siþan gengo þeir til licssins.[3] oc matu ner engir vatni hallda þeir er til gengo oc kystu likit. gengo siþan ibrot. Lic Magnus konungs var sveipat duki oc lagt siþan i kistu. let Sverrir konungr flytia suðr til Biorgyniar. Mart var aþr funnit lica stormenis[2] Oc brat siþan biotz konungr ibrot. gulldu Socndælir honom .xv. mercr gullz for þa Sverrir konungr suðr til Biorgyniar. þesi tiþindi varo aðr comin þannig fyrst með þeima atburð. laugar-dagin er a leið hinn næsta eptir orostuna com scip til bøiarins. oc lagði at ut við konungs-garð. þat var allt scialldat með stofnum oc vel scipat. ætluðu sumir at vera myndi Magnus konungr. gengu þeir a land. oc var blasit oc sagt

[1] Ved *t* er radert noko. [2] *s* over lina. [3] Hdskr. *licf finf.*

Digitized by Google

at Suina-Petr vill þing h[afa][1] com þar bøiar-lyðr. Stoð Petr upp oc mælti. her kemr at þui fem mællt er. opt hit ſama ſvin i acri. Ec heiti oc Suina-Petr. En ſcamt er á at minnaz at ver varum heðan recnir oc keyrðir or þesom bø oc helldr haðuliga. oc erum nu eN aptr comnir. Mikil tiþindi hofum ver at ſegia. fall Magnus konungſ. Harallz Inga-ſonar Ormſ konungſ-broður Aſbiarnar Ionſ-ſonar oc margra lendra manna. Er nu hingat van Sverris konungſ til bøiarins. oc bað hann þes at þer ſcylldut ſæmiliga taca við honom ſem hanſ tign byriar. en hverio gegnir þetta er allir menn drepa niðr hofði eða bera clæði yfir hofuð ser. oc þat veit gvð at alldri lati þer nu sva illa eða ſyrgit at eigi ſe nu dauðr Magnus konungr oc þar með allr hanſ heR. man þeim ſu eptir-gerþin vera vænni. at þer latit *(fol. 50 b)* ringia eða ſyngia firir ſalom þeira. eða gefit fe fatøcum monnum eða clercum til bøna-hallz. Ecki tyr yðr nu tavta eða tutla hann Sverri af konungdominum. firir þvi at Sverrir konungr hefir nu beygt halſana a meirom ſtorbuccum en þer erut bøndr eða kavpmenn. þviat cavpmaðriN oc buandinn kviþir ser oc ſino fe. hann kviþir firir vind oc vatn. Ec vil raða yðr heillt. latit konung fara sva ſem hann hefir firir ser gert. takit nu við Sverri kongi er gvð hefir ſennt yðr þa hafi þer rettan hofþingia oc vitran. milldan oc malſniallan retlatan oc friþſaman agetan oc oruggan til landvarnar oc allrar landz-ſtiornar. Nu er ibrotu ſa Sverrir er við hernaði for til margra cavpſtaða. bravtu ero nu oc þeir ſomu Birkibeinar er her ſveimoðu um bøinn oc ſopuðu uhreinliga hondum um hirðzlor yðrar buanda. En her muno nu coma með konungi varum miukir hirðmenn oc hogværir. er vera ſcal laſſ oc lykill firir frelſi oc friþi þesa cavpſtaðar oc annaRa. latit þer nu ibrot fara flærðara oc falſara oc drottinſ-ſuica. en geriz nu hollir oc truir oc þionuſtu-fullir konungi[2] yðrum. latit oc abrot fara þa er konungr kemr til bøiarinſ[3] alla þa meN er ſannir ero at ſvic-ræðum við konunginn eða hanſ meN ſva at eigi hafi ſiðan til ſættar gengit. konungriN ſialfr byðr ollum monnum grið oc ſætt þeim er til hanſ coma oc firir þat ſama man gvð honom fagna oc i frið leiða oc allir guðſ helgir meN

[1] Skrifti er skadd av ein farga initial paa baksida av bladet.
[2] *k* ugreid. [3] Hdskr. *børaringſ.*

Digitized by Google

97 fra *Sverri konungi*

SverRir konungr ſigldi fagran byr til Biorgyniar oc aðr en þeir ſigldu fyrir bøinn. mælti konungr at þeir ſcylldu sva haga ferðinni ſem bøiar-monnum þætti meſt lið þeira til at ſia. hvart er þeim þickir þat betra eða verRa. Oc sva gerþu þeir. En er konungr com til bøiarins þa var ringt imoti honom um allan bøiN oc gengit með fagri proceſſione moti honom. tocu menn vel við honom oc dualþiz konungr þar um hriþ Lic Magnus konungſ var buit til graptrar. var hann iarðaðr[1] i Criſtz-kirkiu utar firir korinum firir framan ſteinveGiN hinum ſyðra megin. Sverrir konungr ſtoð yfir grepti hanſ oc Pall byscup oc oll alþyða manna er i var bønum. Oc aðr en lic konungſ væri lagit i ſteinþrona. þa callaði Sverrir konungr meN til at ſia likit. at eigi ſegði þeir ſiðan at þesi Magnus berþiz honom i-moti af ſcommu bragði. gengu nu margir til oc ſa likit *(fol. 51 a)* ſcilþuz oc margir gratandi við. Oc eiN af geſtum Magnus konungſ cyſti likit oc felldi tár við. Sverrir konungr leit eptir honom oc mælti. Seint ætla ec ſlicom trva mega þa varo fagrlig ørindi toluð yfir grepti hanſ. Nicolaſ ſultan moður-broþir Sverris konungſ talaði. oc var allra manna ſniallaztr. konungr mælti oc langt ørindi oc ſagði sva. yfir þes maNz grepti ſtondum ver her nu er hann var goðr oc aſt-fæll ſinum vinum oc frendum. þo at vit frendr ættim eigi gæfu til ſamþyckiſ vár imilli. oc harðr var hann mer oc minum monnum. En gvð fyrir-gefi honom nu þat allt er hann varþ offari í þri at hann var ſæmiligr hofþingi i marga ſtaði oc pryddr með konungligri ætt. konungr mælti morgum fogrum orðum þri at hann ſcorti hvartki orðin til ne ſnilld at vikia þannig til ſem hann villdi at væri. konungr let vandliga bua um leg Magnus konungſ. let gera grindum utan um legſteininn oc
98 breiða yfir kargur. Magnus konungr var bæði vinfæll oc aſt-fęll við lanz-folkit hafði hann meſt traſt af Vicveriom. þat var marc um vinfælld hanſ at sva ſem ſcaða-ſamt varþ at fylgia honom þa ſcorti hann þo alldri liðit til fylgdarinnar[2] meðan hann lifði. oc þat reyndiz ſiðan at þeim varþ gott til liðſ er hanſ af-ſpringi colluðuz vera. ſem eN mvn ſagt verþa ſiðaR. oc hyGiom ver þes meſt hafa at notit at ollu landz-folkino var sva kært allt af-kvæmi Sigurðar konungſ Iorſala-fara oc Eyſteinſ konungſ broþur hanſ. En þeir hotuðuz við ætt HaRalds gilla oc villdu þeiri firir-coma. colluðu þa hina

[1] Den siste *a* retta fraa *n* i hdskr.

[2] *d* for *ð* vistnok ein gløymskefeil.

Digitized by Google

verſtu ſending hafa comit i land er hann com i Noreg. Magnus konungr var litillatr oc glaðr. hann var mioc i ſið ungra manna. dryckio-maðr mikill. hann var oc kvenna-maðr mikill þotti gott at leica oc vera um-fram alla menn at fimleic. hann var oc helldr ſterer maðr. vel oc ſtiornſamr ſniallr i mali. allra manna var hann oc vapndiarfaztr ſcarðz-maðr mikill oc ſundr-gerþa-maðr at clæðum. helldr hár maðr a voxt oc harðvaxin miðmior limaðr vel oc fagrliga. hann var friðr maðr ſionum at oðru en hann var noccot munnliotr

fra Sverri konungi 99

Sverrir konungr let blaſa ollo bøiar-folki ut i Criſtzkirkiu-garð oc hafði þar þing. Havarþr iarlſ-ſon ſtoð fyrſt upp oc talaði konungſ ørinde. ſegir hver ſcyllda a var at taca vel við konungi oc ſæmiliga. þar er hann ma os marga luti veita i ſæmðum. færi þa oc vel oc macliga at hann *(fol. 51 b)* væri os trauſt oc hliſſciolldr ſem honom ſomir. en ver gerþim honom traſtliga fylgð oc fulltrva oc allt þat er hann a af os með rettu at hafa. Megu þer nu ſia hvat er hann hefir til koſtat aþr en hann næði ſino riki. oc þolat þar til bæði morg valc oc vandkvæði. lagt i hættu bæði ſitt lif oc margra annara goðra drengia oc gofugra. En guð hefir nu frelſtan hann af morgum haſca ſem nu munu þer hafa ſanna ſpurn til. er nu ollum einſætt at gera vel til konungſ. þo at aðr hafi imoti honom verit. mvn hann oc ollum miſcunna þeim er honom vilia þiona at flærð-laſu. hygit at hvarum betr fer þeim er hniga vilia til hanſ vinattu eða þeim er imoti binðaz hanſ vilia. Gerit nu ſem guð kennir yðr oc ſnuit yðro mali til goðra lycta. Eptir þetta ſtoð upp ſialfr konungr. oc litaðiz um lengi oc toc ſeint til malſ oc hof a þa leið. Til þeira orða munum ver taca er pſalma-ſcalldit mælti. Miſerere mei[1] deus quoniam conculcauit me homo. tota die ex-pugnans[2] tribulauit me. oc þetta ſegir sva. Miſkunnaðu mer gvð. þvi at maðrin trað mic undir fotum oc barðiz allan dag igegn mer oc qvalþi mic þesi ſpa-ſaga er nu fram comin a varum dogum. er ſpað var firir morgum alldum. er Magnus frendi min barðiz igegn oc bioz at tapa minu lifi. en guð leyſti mic nu ſem fyr oc ſcipti mer riki hans Guði hefir ecki iafn-leitt verit allar ſtundir. ſem ofmetna þarmen hefir hann oc (þat)[1] harðazt refſat. fyrſt er hann rac engilinn fra ser. er honom villdi iafnaz. var honom sva golldit at hann varþ

[1] Prikk over i (seinare tilsett). [2] *s* over lina. [3] Vantar i hdskr.

Digitized by Google

at hinum verſta diofli Siþan er hinn fyrſti vár frendi Adam gerði imoti gvðſ vilia var hann þa rekiN hingat i heim i þesa verolld oc anað. Oc er rikin hofuz oc Pharao þrængði gvðſ logum oc lyð. þa comu .xii. undr yfir landit. þau er alldri hafa onnur ſlic orðit i verolldunne. Sva var oc þa er Saul konungr grimðiz moti gvði. þa flaccaþi hann ſiðan með uhreina anda. Oc þo at ver telim. þa hefir æ sva fram farit i heiminum. EN caN þat vera at yðr þicki upp hefiaz nær borði vár ræða. Sva hefir oc fram farit her i landino at þeir hafa upp hafiz er ecki varo konunga ættar sva ſem var Erlingr Jarl ſon Kyrpinga-Ormſ. hann let gefa ser iarlſ nafn en ſyni ſinum *(fol. 52 a)* konungſ nafn. ſiðan drapu þeir niðr allar konunga ættir. oc engi ſcylldi calla ſic þeirar ættar. ſcylldi hvern drepa. hofðu þeir með ser hit bezta raðuneyti er i var landino. tocu oll riki konunganna þeira er æt-bornir varo til. allt þar til er gvð ſendi utan af utſkeriom eiN litinn maN oc lagan at ſteypa þeira ofdrambi. en ſa maðr var ec. Ecki tocum ver þat af os ſialfum helldr ſyndi gvð þat hverso litit honom var firir at ſteypa þeira ofdrambi. oc kemr þar at þvi ſem mællt er. at ſart bitr ſolltin luſ. Eigi var os ſacleyſi við Magnus konung eða Erling Jarl ſem folc þetta ſegir. at ver gengim at rongu. oc eigi erum ver sva ſcamminnigir at ver munim eigi hvat er af var gert við os. fyrſt þat er þeir Biorgyniar-menn drapu Sigurð konung foður miN er æt-boriN var til þesa landz. En ſiþan efldu þeir flocc með Erlingi Jarli imot Haconi broður minom. Siðan toc Erlingr brøðr mina. oc feſti annan up ſem cracu-unga. annaR var hoGiun. oc þetta ſama er nu talþa ec ma os ſeint fyrnaz. oc iafnan hefir þat verit at sva mikil anað hefir a os legit at miclo væri ver fuſari. at ſciliaz fra ef eigi ſæi ver eymð a folki varo eða þeir drotnaði er eigi varo til bornir. Nu er þat frelſat. en coma lati þer þo i ſtaðinn fa-heyrðan fiandſcap. þetta mæla ſumir ſigr-fæll er Sverrir vitr er Sverrir. þa er ſvarat. hvat er þat kynlict. mikit hefir hann til unnit gefiz fiandanum. Sumir ſegia at ec ſia diofullin ſialfr oc comiN af helviti oc ſe hann laus orðinn. en ec muna nu af orðiN. þa hyGit at ſialfum yðr hverir þer erot. ef þer ſegit at guð hafi leyſtan diofullin oc ſia ec hann. hvat ero þer þa nema prælar diofulſinſ ef þer þionit honom. oc þvi veſalli en allt folc annat at þer ſcolut honom þiona nu. en brenna annarſ heimſ með honom. Eru eigi þvilikir lutir ſtorum folſligir at mæla oc allra hellzt við konung ſiN at ec muna gefaz fiandanum. fol væri Sverrir þa ef hann

Digitized by Google

villdi þat vinna til þesa vesla rikis er a engaRi stundo er með frelsi. oc þo væri enskis vert at með friþi stæði. En tyna þar i-mot salu sinni oc allri hialpinni. Syniz mer sva sem her vaði allt saman kalfar oc ulfar. caN vera at yþr þicki rum-borat salld mitt. margr lytr sa nu hendinni er giarna villdi *(fol. 52 b)* at af væri. Sa callar nu frendann[1] er fyrir scommu callaði fiandaN Oc þat hyG ec ef her mætti nu sia hvers maNz hug þes er her er comiN oc stæði hveriom horn or enni er mer hyGr illa. at margr scylldi þa her nu knyflottr fram ganga. þat mælir oc barnit er þat gengr ut oc hefir stein i hendi drepr niðr a griotit. her scyllde hofuð Sverris undir vera. slict kenni þer yðrum bornum. þat sama mælir oc griþkonan vesala hver er hon gengr ut af herbergino oc hefir vifl i hendi. lystr a helluna. her scylldi hofuð Sverris undir vera segir hon En vera ma sva at Sverrir verþi sott-daðr eigi at siðr. Viti nu þat oc Magnus konungs menn þeir sem verit hafa a þesom funde. at þeir verþi ibrotu or bønum firir þriðio sol heðan ifra. hafi allir varir vinir guðs lan fyrir er her hafa commit[2] a þetta þing

fra Sverri konungi 100

Eptir fall Magnus konungs for Sverrir konungr um sumarit i Vic a'str oc allt til landz-enda. oc lagði allt land undir sic. mælti þa engi maðr imoti konungs vilia. scipaði hann nu allt land sinum syslo-monnuM. Sverrir konungr var nu eiN yfir ollum Noregi. þa varo .vii. vetr liðnir fra þvi er honom var gefit konungs nafn. en .v. siþan Erlingr Jarl fell. Sverrir konungr gaf þa monnuM sinum nafn-bøtr sumum syslur. sumum veizlor morgum fecc hann oc gofug kvanfong hann gerþi þa marga hofðingia er honum fylgðu til landz oc marga gerþi hann þa at rikis-monnum er menn segia at engar ættir attu til. voru þeir honom oruGir iafnan siðan. Sverrir konungr gipti Ceciliam systur sina Barði Guthorms-syni a Reini. Jvari selca gipti hann Scialldvoru dottur Andres Skialldvarar-sonar. Petr rangi fecc Ingibiargar er att hafði JvaR ellda. Morg onnur kvanfong fecc hann þeim monnum er honom hofðu fylgt til lanz oc hof marga til rikis oc varo þa gorvir giaflendingar Einum vetri siðaR en Magnus konungr fell kvangaðiz Sverrir konungr oc fecc Margretar dottur Eirics Svia-konungs sonar Jatvarðar hins helga. Eirics hvilir i scrini i Sviþioðu at Uppsolum. Margret var systir Knutz Svia-

[1] *a* ugreid. [2] Soleis.

Digitized by Google

konungſ. Sverrir konungr atti .ii. ſonu hinn ellri var Sigurþr er callaðr var lavarþr. En annaR het Hacon. døtr hanſ varo þær Cecilia oc Ingibiorg

101 Vpphaf Ions[1] kuflungs

Einum vetri eptir fall Magnus konungſ gerþiz þat til tiþinda um haſtit i Vic auſtr at þar hofz flocer oc var ſa hofðingi firir er cal- *(fol. 53 a)* laðr var Ion ſon Jnga konungſ Harallz-ſonar. at þvi raði hurfo margir hofþingiar þar var Simun ſon Aſlru-Cara. Nicolaſ ſon Biarna bucſ. Andres braſaðr Jon kutiza. Barðr ſala. Þorbergr ſon Palſ i Heitu. þeir comu ofan i Tunsbergi[1] Mikalſ-meso-dag. var þar þa kvatt Hæga-þingſ. var Ion þar til konungſ tekiN a þingino oc ſvarit honom allt land. Jon haſði aðr verit muncr i Hofuð-ey. hann lagði kvfliN þann er Birkibeinar feſto við hann oc colluðu hann kuflung. gafu honom þat fyrir konungſ nafn. lið mikit dreif til hanſ oc fritt bæði allir hinir beztu maNa ſynir i Vikinni oc reðu þeir til ſcipa. oc foro norðr með landi. firir þvi at Birkibeinar ſomnuþuz ſaman i Vikenni oc fengo lið mikit. helldu Kuflungar af þvi undan þaN tima er þeir fengo ſcip. Birkibeinar foro fyrir þvi eigi eptir þeim at þeir hofðu ecki ſcipa-coſt til þes. Oc þegar er Kuflungar ſottu ut a Agðir. þa gecc undir þa allt lið. oc þaðan ifra logðu þeir undir ſic allt land þar ſem þeir foro. En er Cuflungar comu ofan i Tunſbergi drapu þeir þar Simun ſcerplu er þa haſði ſyſlo i Tunſbergi. þar fell með honom ſveit hanſ nær .xxx. manna

102 fra Kuflungom

Þa byrioðu Kuflungar ferþ ſina norðr með landi. gecc lið undir þa hvar ſem þeir komu fengo þeir enga viðr-tocu. Eptir þetta komu þeir til Biorgyniar oc logðu þegar at bryGiom er þeir comu Kuflungar logðu undir ſic land allt norðr til Staðſ. þeir ſatu um vetriN i borginni i Biorgyn. Sverrir konungr haſði latit ſetia upp Mariu-ſuðina ut i Holmi þa er hann com innan or Sogni oc let gera yfir rof kom hon alldri ſiðan a vatn. Kuflungar villdo fram ſetia ſcipit oc var blaſit til ollum bøiarlyð. var ſcipit sva reiſt oc hriſt at i ſundr brotnaðu[2] brandarnir oc gecc þo eigi or ſtað. þa logðu þeir elld i oc brendu upp. Kuflungar comu a Biorgyniar vág þaN tima dagſ er ſungnar varo hámesur i bonum. comu þeir mioc a uvart. Aſkell tyza

[1] *s* over lina. [2] Hdskr. *brotnaði*.

Digitized by Google

hafði þa bøiar-bygðina oc hellt ſveit i bønum. hann var at meso i Steinkirkiu oc varþ eigi fyR vaR við en Kuflungar comu i kirkiu með alvæpni. Aſkell liop upp i riðit oc ſva i ſtopulinn. Kuflungar liopu eptir honom. þa fell einn mikill ſteiN i hofuð einum þeira oc fecc ſa þegar bana af. þa ſveitſtiz roðan *(fol. 53 b)* helga sva at dræp a altarit ofan. þeir Aſkell racu þegar aptr ſtopuliN oc helldu ſic þar lengi til þes er bøiar-menn leyſto þa ut með fe. Kvflungar duolþuz i bønum langa hriþ. oc vændu eN auſtr aptr til Vicr. En firir þvi at Kuflungum drotz mioc liðit þa ſottu þeir at Birkibeinum. Sverrir konungr hafði ſett til lanz-gæzlu i Vikinne. Vlf af Læf-neſi. Vlf fly Havarþ iarlſ-ſon Þorolf rympil oc eN fleiri ſveitar-hofþingia. Veittu hvarir oðrum a-læp sva ſem við comuz. vox sva ſtyrcr Kuflunga at Birkibeinar flyðu or Vikinne oc norðr i land. nema Vlfr af Læfneſi. hann hellt við með ſveit ſina oc kvez eigi flyia myndo

Slag i Biorgyn 103

Um varit eptir paſca for Sverrir konungr norðan or Þrandheimi með allmikiN her oc com til Biorgyniar um vacna-ſceið. var þa oc mart cæpſcipa comit til bøiarins. oc nær af ollum londum. Suðr-menn hofðu flutt þangat vin mikit. sva at þa var i Biorgyn eigi dyRa vin en mungat. þat var eitt ſiN er menn ſatu i vín-dryckio at þeir villdu lata (taka)[1] meira vinit. en ſveinniN Suðr-manna villdi eigi taca oc ſcilþi þa eigi meira en um eiN vínpott oc þreyttu þeir til þes er Norðmenn villdu ganga til oc briota upp buþina. En Suðr-menn vorðuz firir innan oc logðu ut ſverþum oc ſærþuz menn. Oc þetta ſpurðiz um bøiN. liopu þegar bøiar-menn oc þyðerskir[2] menn til vapna oc borðuz ſiþan. fellu þar margir menn oc fleſt af bøiar-monnuM. Suðr-menn liopu til ſcipanna oc logðu kuGana ut a VagiN alla ſaman. En bøiar-menn bioGuz við at fækia at þeim. oc ſiðan var griðum a comit. þat ſumar var oc morg onnur uſpecð ger við dryckiona. EiN maðr var ſa af Birkibeinum er hann var sva vitlæs af dryckio at hann liop or hollinni mille oc konungſ-ſtofu. oc þottiz hann laupa a ſund. oc fecc bana. AnnaR liop af bryGio i konungſ-garþi oc drvcnaði Sverrir konungr var þa eigi i bønum. Enn er hann kom til bøiarinſ varð bratt ſa at-burðr eiN-hvern dag at .ii. menn deilþu. þeir varo baþir mioc drvcnir. annaR geſtr konungſ oc annaR huscarl. þvi næſt villdi hvaR veita oðrum til-

[1] Vantar i hdskr. [2] *s* over lina.

Digitized by Google

ræði. Oc þa com Þorolfr[1] rympill ut or dryckio-ſtofunni. hann hafði engi vapn oc toc hann ſtalhufu af hofði ser. oc laſt huscarliN. En hann laſt Þorolf imoti með handaxi. Eptir *(fol. 54 a)* þat hellt maðr a maNi oc let ganga þat er til hafði i vigvolum. oc varo allir arloþir. Þorolfr rympill fleitz or þesi þrongu[2] brot oc for til liðſ ſinſ. oc let blaſa geſta-luðrinum. oc er geſtir comu allir ſaman. þa bað Þorolfr þa vapnaz. huscarlar ſomnuðuz oc ſaman oc vapnuðuz oc gengo ofan a ſcip ſitt. AſgeiR hamarſcalli reð firir þeim. En er geſtirnir comu allir ſaman. þa fleygþi Þorolfr rympill ſverþinu ut a ſcipit oc liop þar þegar eptir ſialfr oc gat fengit ſverþit oc barðiz þegar. Geſtirnir liopu oc ut eptir honom. varð þar mikil oRosta oc lettu þeir Þorolfr eigi fyR en hroðit var ſcipit oc fell mart af huscorlum. en fleſt liop a caf. En er konungr varþ vaR við com hann a griþum oc ſtefno oc ſiþan fættuz þeir

104 tala Sverris konungs.

Noccoru ſiðaR haſði Sverrir konungr þing i bønum talaði oc mælti. Ver viliom þacca hingat-kvamo ollum enſkum monnuM þeim er hingat flytia hveiti oc hunang flur eða clæði. Sva viliom ver oc þacca þeim monnuM ollum er higat hafa flutt lerept eða lin. vax eða katla. þa menn viliom ver oc til nefna er comnir ero af Orcneyiom eða Hiallt-landi eða Fær-eyiom eða Iſlandi. oc alla þa er higat hafa flutt i þetta land. þa luti er eigi ma miſſa oc þetta land bøtiz við. En um þyðerſka menn er higat ero comnir mikill fiolþi oc með ſtorum ſcipum oc ætla heþan at flytia ſmior oc ſcreið er mikil landeyia[3] er at þeiri brotflutningo. en her kemr i ſtaðinn vin er menn hafa til lagz at kaupa hvarir-tveGio minir menn oc boiar-menn eða caupmeN hefir af þri capi mart illt ſtaðit en ecki gott hafa margir her tynt ſinu lifi firir þesa ſoc. ſumir limunum. ſumir bera annarſkynſ orkuml allan alldr ſinn. Sumir ſvivirðing verit færðir eða barðir. oc velldr þesо of-dryckia. caN ec þeim Suðr-monnuM micla oþacc firir ſina ferþ. Oc með þvi at þeir vili[4] halida lifinu eða fe ſinu. verþi þeir ibrato heðan oc hefir þeira ørinde orðit os uþarft oc varo riki. þer meguð a minnaz hvat efni of-dryckian er eða hvers hon aflar eða hverio hon tynir. þat er hit fyrſta er minnzt er at telia. at ſa *(fol. 54 b)* er ofdryckiona þyðiz þa

[1] Hdskr. *Þorolf.* [2] Hdskr. *þrongn* (siste *n* ugreid). [3] Soleis.
[4] Hdskr. *villl;* for *-i* staar ein misskriven dubbel-*l*.

Digitized by Google

fyr*ir*-lætr h*ann* allan fiar-aflann[1] oc tecr þ*ar* imot ofdr*y*ckiona oc hen*n*ar andvirði. tyn*ir* ollu fenu oc glat*ar*. þ*vi* at ſa m*aðr* er aðr v*ar* fullfæll at fenu. þa v*erþr* h*ann* veſall oc valaðr oc fatœr ef h*ann* fir*ir*-lætr h*ana* e*igi*. Sa er annaR laſtr ofdryck*iunnar*. at ho*n* tynir ollu minnino. gleym*ir* oc þ*vi* ollu er h*onom* v*æri* ſcyllt at muna. þ*at* er hit þriðia at þa girniz h*ann* alla hina rongo lutina. hræðiz þa eck*i* at taca fe með rongu oc s*va* konur. Sa er hiN .iiii. lutr of-dryckioN*ar* at ho*n* eGiar mannin at þola engan lut hvartki orð ne v*erk* giallda ollu imoti halfu meira illt en ti*l* ſe g*ert*. oc þ*ar* u*m*-fr*am* eGiar hon þes at leita laſt-mæla a þa er uvalld*ir* ero. þ*e*si lutr fylg*ir* oc ofdryck*iunni* at maðriN þreyt*ir* licaman*n* ſiN ſ*em* h*ann* ma at þola vandræði. mæðaz af vocunu*m* tyna bloðinu i ollu*m* liðunu*m* oc ſpilla bloðino ti*l* vanheilendiſ. oc þ*ar* m*eð* tyna allri heilſunn*i*. oc þa er s*va* er þungliga co*m*it at fir*ir*-farit er af ofdryck*iu*. allri eigunn*i* oc heilſuNi oc þ*ar* m*eð* vitinu. þes eGiar ho*n* þa at fir*ir*-f*ara* þ*vi* er aðr er e*igi* tynt en þ*at* er ſala h*anſ* þa eGiar ho*n* þes at vanrækiaz allri rettr*i* ſiðſemi oc rettu*m* boðorðu*m*. en girnaz ſyndirn*ar* oc af-hugaz allzvalldanda gvði oc ollu hinu ret*ta* minnaz a engan lutiN þaN er h*ann* hef*ir* g*ert*. Litit nu a ofdryckio-meNin*ir* þa er þ*er* ſciliz f*ra* ollu i ſeN dryckionn*i* oc lifino hvat licazt er hv*erR* þa man við gripa ſalinn*i*. Minniz nu a hv*erso* olict þ*etta* lifi er þ*vi* er v*era* ſcylldi. þ*vi* at ollu*m* lutu*m* ſcylldi ſtilling fylgia. h*er*-meN ſcylldu v*era* i friði ſ*em* lamb. en i ufriþi agiarnir ſ*em* leon kæp-meN e*ða* bøndr ſcylldu oc fara ſva m*eð* ſinu eðli afla fiarinſ m*eð* ret*tu* oc þo m*eð* erfiði. gæta m*eð* vizcu en veita m*eð* milldi. En hin*ir* er minni ero ſc*u*lo v*era* þæclat*ir* oc þiona hv*erR* ſinu*m* yf*ir*-manni m*eð* goð*um* vilia oc ept*ir* ſinu*m* efnu*m* k*onungr* læc sva malino bað ſina meN v*era* friðſama við bøiarmeN oc bøndr e*ða* cæpmenn. var þ*etta* mal vel romat af ollu*m* vitrom m*onnu*M oc þott*i* væl talat. S*verrir* k*onungr* for norðr u*m* hæſtit oc ti*l* cæpangſ *(fol. 55 a)* ſat þ*ar* u*m* vetriN v*aro* þ*ar* m*eð* h*onom* fleſt*ir* allir hofðingiar h*anſ*. Kvflungar v*aro* i Vikinne

f*ra* Kuflu*n*gom oc Birk*ibeinum*. **105**

Þat ſama ſumar bioGuz Kuflungar at f*ara* norðr at S*verri* k*onungi* oc urðu þ*eir* ſiðbunir u*m* hauſtit. En er þ*eir* comu norðr u*m* Stað fengo þ*eir* raðbyri norðr ti*l* Agða-neſ. þa q*vað* Nefari þesa v*isu*.

[1] Hdskr. *alla fiar allan*.

Digitized by Google

Tynum[1] Birkibeinum
beri Sverrir lut verra
latum randhæing reyndan
riða hart oc tiðum.
hælumzc minnzt i mali
metumc helldr at vál[2] feldan
latum ſkipta guð giptu
gerum hrið þa er þeim ſviði.

þa fengo þeir litiN landnyrðing oc reru um kvelldit iN i fiorðiN Oc ondverþa nott comu þeir iN til cæpangſ. com þa engi nioſn fyrir þeim. Sverrir konungr ſat uppi i borg a Steinbiorgum oc fat lið með honom En fleſt oll hirðen oc hofþingiar varo i bønum oc hofðu ecki orðit varir við Cuflunga aðr en þeir hofðu tekit bøinn. þeir drapu þar mart Birkibeina oc goða drengi. en fleſtir liopu i kirkior. þar fell Bryniolfr Rognvallz-ſon OttaR knerra SigurþR dota-fiNr. Andres criſta Andres biugi. Jon kuflungr gaf griþ ollum Birkibeinum þeim er handtecnir varo oc ſagði at þeir ſcylldu vera hanſ menn. Oc þa er þeir ſcylldu geraz handgengnir gaf Ion cuflungr þeim upp eiðana oc let þa vera myndu sva goða drengi at þeir myndo eigi ſiðr hallda orð ſin en eiða. Oc þegar vm kvelldit eptir gengo Birkibeinar með vapnum ſinum .ii. eða .iii. ſaman en ſtundum .v. eða fleiri up til borgar til Sverris konungſ. Oc at morni varo þeir allir ibrotu fra Cuflungum. oc ſogðu Sverri konungi hverso Cuflungar hofðu þeim grið gefin. En Sverrir konungr ſagði at Ion kuflungr mynde ecki kunna at vera hofðingi let þat ſynt hafa i þesu raði. Kuflungar tocu þar ſcip Sverris konungſ oll oc hofðu ſum með ser oc noccor brendu þeir. Eptir þetta foro þeir ibrot or bønum a einni nott er myrct var orðit. þvi at þeir hrædduz at konungr myndi veita þeim noccor a-lærp. En konungr ſat alla þesa ſtund i borginni oc þottiz eigi hafa lið til at beriaz við þa Siþan for Ion kuflungr ſuðr til Biorgyniar. en Sverrir konungr ſat eptir i cæpangi

106 fra Sverri konungi. oc Kuflungum.

Um varit eptir for Jon kuflungr norðr til cæpangſ með miclo liði. Sverrir konungr hafði *(fol. 55 b)* latit gera craka um vetriN allt hit ytra með ſænum oc sva firir ofan bøiN foro þa orð imilli oc bað Sverrir konungr Kuflungum at beriaz við ſic

[1] *T* skriven med raudt og svart blekk. [2] Soleis.

Digitized by Google

a landi. oc leyfði þeim landgongu. En þat ſama ſumar for Ion kuflungr norðr við margar ſcutur oc ætlaði at coma a uvart. Sverrir konungr for norðan imot með mikit lið. þa qvað Blacer þesa visu.

Reiſum ve firir viſa
verum þungir Kuflungom
latum bryndan hior bita
bolum tafn und clo rafni
hneckiom fianda flocki
friþum land iofurſ brandi
rioðum daR i dreyra
drepum meira lut þeira.

En ſcutur Kuflunga ſcilþuz um nott firir Staði i ofviðri. Kvflungar comu .v. ſcutum norðr i Angr. Eptir þat com Sverrir konungr þar at með morgum ſtor-ſcipum oc drap af Cuflungum noccora meN Oc Kuflungar comuz af laʀpi undan. En annat lið Kuflunga hittu Birkibeinar Atli ſcalmi var firir þesom Birkibeinum hann var geſtr. þeir drapu hvert mannz-barn er a var ſcipino. Oc litlo ſiþaR com lið Ionſ kuflungs til hanſ oc foro þeir þa ſuðr með landi. konungr feR eptir þeim en gerir aſtr firir ser Vlf af Laʀfneſi oc Hiða broður ſinn með .vi. ſcipum. þeir comu um nott ſuðr i Hrott oc þar lagu Cuflungar firir þeim .xx. ſcipum eða ſcutum. þeir. Ulfr rero at þeim oc æptu þegar herop. Kuflungar ætluðu at þar væri comiN Sverrir konungr með ollu liði ſino oc reru ut imot or hofninne oc ſuðr undan. þeir Ulfr tocu af þeim .ii. ſcutur oc drapu hvert barn er a var hvaRitveGio. En þar ſtyrðu þeir Erlendr Gudbranz-ſon[1] oc Pall var-ſciN. lið Cuflunga for ser hvat. Jon cuflungr for langa hriþ ein-ſcipa aþr en lið com til hanſ. Eptir þetta foro Cuflungar til þes er þeir comu til Tunſbergſ. þa qvað Blacer visu.

Aulld[2] man helldr at hællduz
hvatir gulldu þes ſcatnar
fyR or flocki þeira
foraz-tungur Cuflunga.
nu kna bergſ i biorgum
buc reiðir la ſiucan.
mættr var hrafn i Hrotti
liotz annan veg þiota

[1] Soleis no; upphavleg har vonleg staatt *Guðbranz-*: skriftdragi. som har vore sterkt utgnissa, er uppatt-maala med ei seinare hand.

[2] *A* skriven med raudt og svart blekk.

Digitized by Google

107 andlat Eyſteins erkibyscups

Um vetrin eptir urðu mikil tiþindi i Þrandheimi. Eyſtein erkibyscup. fecc vanheilſo þegar um haſtit oc la um vetrin til þes er leið iol oc þa er at leið mætti hanſ. gerþi hann orð Sverri konungi at hann kemi til hanſ oc sva gerði hann. Ræddu þeir þa marga luti er fyr hofðu verit i þeira ſciptum. Oc at ſcilnaði bað erkibyscup at konungr ſcylldi fyrir-gefa honom allt þat er hann hafði of-tekit við hann þa ſtund er ſtaðit hafði þeira deila Magnus konungſ oc Sverris konungſ. ſættuz þeir *(fol. 56 a)* þa oc firir-gaf hvar oðrum alla þa luti er þeira hofðu imilli verit Eyſteinn erkibyscup. andaðiz hina næſto nott eptir Palſ-meso. var groptr hanſ buin i ſcruð-huſino i Criſtzkirkiu. Oc noccoru ſiðar talaði Sverrir konungr a cornum i Criſtzkirkiu. ſagði fra þvi hverso farit hafði tal þeira erkibyscups hit ſiðarſta ſin oc ſagði at erkibyscup hafði þvi iatat at hann hefði meira af tekit um motgang við ſic en sva at hann viſſi at þat væri guðrettlict. oc eigi hefþi min aðrir lutir til borit er hann þottiz eigi mega ifra ſciliaz lið-veizlo við Magnus konung. Kuflungar ſatu þann vetr i Vikine

108 Eirikr var tekinn til [erkibyſcupſ][1]

Eptir um ſumarit bio Sverrir konungr her ſin oc hafði mikit lið for ſiþan ſuðr til Biorgyniar oc dvalþiz þar lengi. var þar byscupa fundr oc annara rikis-manna[2] var þar rætt um coſning til erkibyscups. var meſt til nefndr Eiricr byscup or Stafangri. firir þvi at Eyſteinn erkibyscup hafði hann hellzt til nefnt. Sverrir konungr mælti helldr imoti talþi hann ecki vel til fallin fiar-forraða. hann var ar maðr. Margir menn ſogðu at þan þyrpti til at kioſa erkibyscup er vel veitti af fenu. oc colluðu at ſtolinn myndi eigi ſcorta fein. Var þat um ſiþir af raðit at Eirikr byscup var til coſin for hann hit ſama ſumar or landi En Sverrir konungr for með liði ſinu auſtr i Vic. konungr let eit ſcip i þeiri ferþ. ſigldo þeir up (a)[3] Argðum a ſcer oc brot[4] þar ſcipit. let konungr brenna ſcip-hræin oc for ſiþan leið ſina. Kuflungar varo i Tunſbergi oc hofðu mikinn her en litin ſcipa-coſt. En er Sverrir konungr ſotti i nand bonum þa hofðu Cuflungar nioſn af. oc logðu ſcipum ſinum ut við Hrafnabiorg

[1] Ordet er utgnissa, so det berre er att nokre utydelege merke etter bokstavane; det har vistnok staatt: erkibyscups. [2] *s* over lina.

[3] Vantar i hdskr. [4] Soleis.

Digitized by Google

þeir hofðu .xvi. ſcip. En er Sverrir kom þar lagði hann ut við eyna ſinum ſcipum við Smior-borg hann let roa .v. ſcip iN til bøiarinſ oc lagu þeir við bryGior. konungr hafði .xxx. ſcipa. þeir lagu sva .iii. (nætr)[1] oc villdi konungr eigi at leGia. þvi at Cuflungar hofðu mikinn her uppi a berginu. þotti konungi uraðlict at leGia undir ſtort griot ef þeir bæri a þa. Kuflungar treyſtuz oc eigi (at)[2] leGia at konungi. Oc a hinni .iii. nott logðu Cuflungar inn at bryGiom lioðliga þar ſem Birkibeinar lagu fyrir .v. ſcipum En sva var myrct at eigi ſa hvarir aðra fyR en ſcipin rendu at þeim oc a þa er firir lagu. tocz þar bardagi. En er Sverrir konungr varþ vaR við at þeir borðuz ætlaði hann at menn hanſ myndo vera illa ſtaddir oc lagðu til ſem harðazt. En Cuflungar villdu eigi þeira biða oc gengu a land upp lagu margir menn þar eptir af hva- *(fol. 56 b)* rumtveGiom. Kuflungar foro landveg norðr til cæpangſ. comu þar litlo firir Michialſ-Meso. þar var fyrir i bønum JvaR Clemetz-ſon með .lxxx. manna var þa blaſit ollu liðino firir i bønum bæði liðſ-monnuM oc bøiar-monnuM. ut til borgar at veria borgina. Cuflungar hofðu .viii. c. manna oc fottu hart at borginne en bøiar-menn vorðu. varð þar horð oRosta oc eigi long. fyr þvi at Cuflungar hioGu upp tre- borgina. oc er þeir komu iN. þa flyðu bøiar-menn. þar fell IvaR Clemetz-ſon oc fleſt oll ſveit hanſ. En Kuflungar tocu bøiN. Eptir þetta var þing átt ut a Eyrom oc gaf Biorn Erlingſ-ſon Joni konungſ nafn. ÞorſteiN cugaðr gætti borgarinnar Sion var oc lið i borginni sva at ecki ſcorti til varnar. Kuflungar foro up til borgar oc ſcutuz a. fengu Kuflungar ecki at gert. En er þeir ſa þat þa tocu þeir i Criſtzkirkiu Nicolaſ ſultan moður-broður Sverris konungſ. þeir flutu hann upp til borgar oc reiſtu þar upp galga-tre oc ſogðu at þeir ſcylldi þar hengia hann. En þeso velldr þu ÞorſteiN ſogðu þeir oc þer borgar-menn. ſcal Nicolaſ oc allir þer hafa griþ ef þer vilit gefa upp borgina. En ef þer vilit eigi þat. þa er þat bani Nicolaſ. oc fyrir þat ſama mvn Sverrir konungr lata yðr upp feſta oc er þat vel. þvi-licſ eigu þer oc af os van þegar er ver megum við comaz. ÞorſteiN ottaðiz nu oc ætlaði at þeir myndo ſatt ſegia. at hann myndi illa comiN hvara ſem hann hitti ef Nicolaſ væri up hengðr[3] Reð hann þat af at gefa upp borgina. Cuflungar gafu Þorſteini griþ oc ollu fe hanſ. hofðu oc allir borgar-menn liff griþ. en Cuflungar tocu fe allt oc brendo borgina alla oc bruto. þar fengu Cuflungar

[1] Vantar i hdskr.; cfr. Flat. o. a. hdskrr. [2] Vantar i hdskr. [3] Hdskr. *hengr.*

Digitized by Google

margar gerſimar *Sverris konungſ* var þar mik*it* lut-ſcipti er þeir comu til bøiar. Kufl*ungar* logðu gialld mik*it* a bøiN oc ſogðu at þeir myndo elligar brenna þar oc launa bøiar-m*onnuM* ſamnað oc motſtoðu. En bøiar-m*enn* lætt*u* þa ecki oc baðu þa vel fara. en villdu giarna at þeim føriz illa. Cufl*ungar* duolþuz[1] þar noccora daga ſiðan er ſcuturnar varo bunar þa com ſa kuR oc kvitt*r* i bøinn at lid[2] for utan um Gælar-áſ oc ætloðu at þar mvn fara *Sverrir konungr* En er Cufl*ungar* heyrðu þenna pata þa liopu þeir til ſcipa ſinna oc racu af tiolldin. lioſta ſiþan i arum oc roa drifanda at ut or ánne Baðu bøiar-m*enn* þa alldri aptr coma. foro Cufl*ungar* ut eptir firði oc helldr uſpacliga hvar ſem þeir comu ræntu byrðinga þar ſem þeir naðu *(fol. 57 a)* þeir tocu eitt cærſcip þat var Iflanz-far. Þat ſcip var callat Stangar-foliN þat var orðit aptr-reka. þar ræntu[3] þeir hveriom penningi er a var Eptir þat foro þeir ſuðr til Biorgyniar. comu þar litlo firir iol.

109 fall Ions[4] kvfl*ungs*

Kufl*ungar* hofðu þing i bønum oc cræfðu bøiar-m*enn* giallz til iola-veizlu. þeir ſogðu þaN coſt annan at þeir mundo ræna bøiN allan oc brenna up. Bøiar-m*enn* mælltuz undan um gialldit oc baðu ser freſta. En Cufl*ungar* hætu þeim afar-coſtum imot. oc ſtoð þetta mal þannig um hriþ. litlo firir iolin varþ ſa at-burðr einn morgin i lyſing at .xii. lang-ſcip ſigldu fra Hvarfſneſi til bøiarins. Kufl*ungar* urðu nu varir við oc liopu til vapna ſinna. En fleſtir or bønum oc upp i fiallit eða iN um Olaff-kirkiu. Jon kufl*ungr* let blaſa liðino til ſcipanna liop ſveit hanſ a ſcip oc reru ut a VagiN i-mot. En er þeir ſa at ecki com liðit til þeira. þa ſneru þeir yfir til Munca-bryGio oc nær yfir-landino. ſiþan roa þeir up a ſcer oc feſti þar ſcipit á. oc i þvi bili renna ſcip Birkibeina at þeim lærpa Kufl*ungar* þa firir borð oc ſvimma til landz en ſumir tynduz. Jon kufl*ungr* liop eigi utan-borðz oc beið a ſcipino Birkibeina oc fell þar oc einn maðr með honom. flettu Birkibeinar lic þeira. En er *Sverrir konungr* varþ vaR við þesi tiðindi let hann flytia likin yfir til bøiar oc bęra upp til Mariu-kirkiu oc leGia niðr undir ſuðr-veGiN oc breiða yfir vaðmal. Kufl*ungar* liopu ofan or fiallino[5] iN við Olaff-kirkiu. fylctu þar oc æptu a Birkibeina eGioðu þa at beriaz. En konungr bað ſina meN ecki eiga við þa Munum ver ecki beriaz við hofuð-lærſa menn. ſegit þeim at hofðingi þeira liGr her undir Mariu-kirkiu

[1] / misskriven. [2] Soleis. [3] r har ein slyng nedum lina. [4] s over lina. [5] Hdskr. *fallino*.

Digitized by Google

oc ſcilþuz þeir illa við hann. var þar oc eigi goðſ hofþingia at gæta. Kuflungar reðu eigi i bøiN ut oc varþ engi bardagi. Sneruz þeir ibrat oc ſcilþuz at þeso. Sa maðr var i bønum er Petr het oc Birkibeinar colluðu foður þesa maNz er Ormr het. en Aſtriðr ſteic moþir hanſ oc þaN ſama Orm ſogþu þeir at Cuflungar hofðu callat konung ſiN Ion Inga-ſon. Oc ſa ſami la þa þar við Mariu-kirkiu. En ef Petr kendi þar ſon ſinn. þa baðu þeir hann til ganga oc kenna. oc ſegia aþr noccur morc á en hann ſæi likit Petr ſagði þat til marca ef hann er miN ſon Ormr þa er þat marca at *(fol. 57 b)* ſveinniN liop a lia oc ſceindiz mioc undir iliNi a høgra fæti. Nu er viſt ef þetta fiNz eigi þa er hann eigi miN ſon. En ef þat finnz þa mvn ec eigi við dyliaz.[1] Siþan let konungr leiða hann til þangat er likit var oc draga af hoſuna. letz Petr þar kenna þat marc er a hanſ ſyni hafði verit. Sverrir konungr lyſti þvi bæði fyrir bøiar-monnuM oc ſinum monnuM at ſa Ion er Kuflungar hofðu callat konung ſiN het Ormr ſon Petrſ oc Aſtriðar. oc þat með at Petr var þar oc kendi lic ſonar ſinſ oc mvn yðr bøiar-monnuM ſegir hann. vera þat cunnict hvart Petr oc þar Aſtriðr eiga noccora ætt til þes at ſon þeira væri konungr yfir Noregi oc ma nu þar ſia þat falſ er þesi hiN vandi ranſflocer hefir með farit Eptir þat var iarðat lic Kuflungs at Mariu-kirkiu. þa var þat fyrſta ſinne at Sverrir konungr oc lið hanſ com sva til Biorgyniar at allr lyðr varþ fegiN. var nu Sverrir konungr eiN yfir Noregi eptir þetta hann var i Biorgyn um hriþ

fra Sigurði brenni 110

Auſtr a Morcum var flocer ſa er lapit hafði ofan i Vikina oc gert þar mart illt. drepit menn en rænt ſuma oc brent fyrir ſumum Sa hofþingi var firir þesum flocki er nefndr er Sigurðr brennir ſon Inga konungſ. HaRalds-ſonar. Sigurþr brennir hafði funnit Ion kuflung oc hafði hann tekit við frendſemi hanſ oc bauð honom til ſin. En Sigurþi þotti litil rað yfir þeim Cuflungum oc villdi hann helldr fara eiN ſaman með flocki hann hafði .ccc. manna um hrið varo þesir menn u-friþſamir hvar ſem þeir komu

[1] For *d* er det fyrst byrja paa ein annan bokstav.

Digitized by Google

dráp Heðins

Vm ſumarit eptir fall Kuflungs er a leið foro bøndr oc með þeim noccorir liðſ-menn at Sigurði brenni tocu hus a honom oc ſottu þa i ſtofu noccora. En þeir vorðuz allvel oc drengiliga Oc þa er fleſtir menn varo fallnir þeir er inni varo þa callaði Sigurðr a þa. bað þa lyða ſer. En er hann fecc lioðit þa mælti hann. Nu er þat licazt at þer munit hafa þat ørindi hingat ſem þer vilit. oc þer munot ſegia Sverri konungi fra þesom ſigri er þer hafit her unnit. oc felt hofþingia þesa floccſ Sigurþ brenni ſon Inga konungſ. En þetta er miclo minni fra-ſagnar vert en þer ætlit þo at þer fellit mic firir þvi at þat er hit ſanna at ſegia yðr at ec heiti Heðinn oc em ec ſon Þorgrims[1] hrosa em ec iflenzcr at allri æt. Eptir þetta ſcutu þeir at honom oc felldu hann calla menn at þesi maðr væri hin harðazti

111 vigðr Nicolas til byscups

Um ſumarit eptir fall Kuflungs com Eiricr erkibyscup i Noreg oc haf- *(fol. 58 a)* þi fengit pallium i Ruma-borg. for hann norðr i Niðar-oſ til ſtolſ ſins[1] þat ſumar andaðiz Havarþr iarlſſon. þat var coſningr allra manna at velia til biſcopſ i Stafangri Nicolaſ Arna-ſon a Stoðreimi konungſ-broður Sverrir konungr mælti at moti. Oc er Nicolas varþ þesa vaR. ſendi hann bref Margretu drotningu. oc var þar mart talat bæði fagrliga oc miucliga til Sverris konungſ oc sva til hennar talit oc frendſemi við hana. Margret drotning leitaði nu eptir þeso við Sverri konung. oc ſegir goð heit Nicolaſ. En konungr qvaz ufus vera at gera hann at meira manne en þa var hann. oc let þes van ef hann fengi noccot riki i Noregi meira en aðr hafði hann. at hann myndi hafa ſama hug til hanſ. oc ecki myndi trv-leicr hanſ vaxa þo at hann hefði hæra nafn en þa hafði hann. drotning bað at konungr ſcylldi eigi moti ſtanda. oc ſagði hverso mikit Nicolas hafði latit i deilldum þeira Magnus konungſ i falli ſinna frenda oc ſagði sva mega honom meſt bæta at gera hann tignar-manN innan-laNz. ſegir at hann mvn enga utrvleica lyſa ef hann legði vapn ſin oc gerþiz vigflo-maðr. konungr ſegir at hann mvn henne veita þetta en eigi vænti ec at langt liði heðan aðr en bæði man þu oc margir aðrir þesa iðraz. Eptir þetta fenguz bref konungſ at Nicolaſ ſcylldi vera til biſcopſ vigðr. var nu sva gert. at erkibyscup vigði Nicolaſ til byscupſ. J þaN tima andaðiz

[1] s over lina.

Digitized by Google

biſcop i Oſlu. fecc þa Nicolaſ lof til þes af erkibyscupi at ſetiaz at ſtoli i Oſlu. Niall byscop var þa vigðr ſiþan til Stafangrſ var hann þar byscup

fra Eiriki erkibyscupi 112

Þa er Eirikr byscop[1] com til ſtolſ i Niþar-oſi. tocu corſbræðr vel við honom. Eptir þat predicaði hann a cor oc mælti harðum orðum til Birkibeina. oc þegar varo þeir margir af liðſmonnum er bratt tocu at uþoccaz þeiri ræðu oc lagðiz omiuct a með þeim. varo bratt margar greinir imilli þeira Sverris konungſ oc erkibyscups. þvi at Magnus konungr oc Erlingr iarll hofðu latit ſtanda þat mal meðan þeir reðu rikino er Eyſteinn erkibyscup. hafði a comit við bøndr. at þar er erkibyscup atti ſacar a. at taca ſcylldi ganga i þær ſculldir ſilfr-merctr eyrir. En aþr hafþi gengit ſaceyrir ſem i konungſ mal. Erlingr Jarl hafði þetta latit ser lica með þvi at erkibyscup villdi vigia Magnus ſon hanſ til konungſ. En þa verþr helminga-auki um arra-lag. Sverrir konungr beiddiz af erkibyscupi at ſtanda ſcylldi laga-rettr hin forni um erkibyscups mal ſva ſem konungſ mal. oc talþi at Erlingr *(fol. 58 b)* ſcacki myndi eigi eiga at briota log hinſ helga Olafs konungſ til þes at ſon hanſ væri vigðr til konungſ. oc eigi var at rettu til tekinn. fyrir þvi at alldri fyr hafþi verit i Noregi ſiþan criſtni com at ſa væri konungr. er eigi var konungſ ſon. oc eigi helldr i heiðni. þat er oc firir-boðit i lanz-lagom þeim er hin helgi Olafr konungr ſetti. þat var oc cap þeira ſegir Sverrir konungr. Eyſteins erkibyscups oc Erlings Jarls at erkibyscup. ſcylldi vigia ſon hanſ til konungſ. En Erlingr Jarl ſcylldi leGia orlof til at erkibyscup færi fram þeim olagum ollum ſem hann mætti við coma bøndr með ſino riki. oc litz mer sva ſem þat myndi hvartki gert vera at gvðſ lagum ne manna her i landi. En at oðrum coſti ef þu erkibyscup villt miclo arca rett þin þa vil ec at þu leggir leyvi þar a at ek auca iafn-miclo konungſ-rettin oc abyrgiz við guð oc bøndr oc landz-folkit hverso rettliga landzſtiornin fer i landino. Erkibyscup neitaði þvi oc villdi hafa rett ſinn. oc ſegir at guðs rettr ætti iafnan at vaxa en hvergi þuerra. En þer herra ſegir hann hafit þann rett oc þar lag ſem þer hafit ſvarit til. en abyrgiaz ſialfir fyrir guði oc monnum hvart er þer halldit þa eiða. þvi at alldri hefir akiz aura-lag i konungſ-retti

[1] Soleis.

Digitized by Google

113 Eiricr toc *Jarls* nafn

Eptir fall Magnus konungſ leitaði. Eiricr konungſ-ſon við Sverri konung broþur ſinn ef hann myndi veita honom nafnbætr meiri en þa hafði hann oc þar með noccorn lut rikiſ. En konungr bað hann vera innan hirðar oc hallda ſveit ſem lendir menn oc vera þo framaſt þeira at allri ſæmð. en hann dro undan um landz-ſcipti.[1] Eiricr let ser þickia eigi vel. oc var þo sva buit um hriþ. hann hellt ſveit micla oc með þvi at hann hellt ſveitina en hann hafði ecki miclar veizlor þa varð honom fe-fatt. oc vetri ſiðaR byriaði hann ferþ ſina or landi. at fara i Auſtr-veg oc heria til heiðinna landa. til þeirar ferðar reðz með honom mart liðſ-manna hofðu þeir .v. ſcip. ſtyrði ſcipi. OzuR prestr. auðro Þioðolfr vic. Hermundr kvaða hino þriðia. þeir helldu um ſumarit i Auſtr-veg til Eiſtlanz oc herioðu þar ſem heitir i Vicum. þeir fengo mikit fe oc ſneru aptr til Gotlanz urðu þar miſſattir við Saxa oc unnu af þeim .ii. kuGa. tocu þar ugrynni fiar. foro þaðan til Sviþioþar oc funnu þar Knut konung. varo þeir þar i goðum fagnaði. Gaf hann Eiriki langſcip aþr en hann færi ibrot. foro þeir Eiricr helldr uſpacliga *(fol. 59 a)* aptr um Svia-velldi oc Dana-velldi comu aptr um haſtit oc hofðu þa .xi. ſcip. Sverrir konungr var þa i Vikinni. Skipti hann þa landi við Eiric broður ſinn. gaf hann honom land auſtan fra Suina-ſundi ok norðr til Rygiar-bitz oc þar með oll Uplond. hann gaf honom þar með iarlſ nafn. Eptir þat fecc Eiricr ser hirðar oc gerþiz hinn meſti hofþingi. Aſa het cona hanſ

114 fall Simonar Kara-ſonar

Simun Kara-ſon oc Aalvir af Godranni oc þeir ſveitar-hofþingiar er verit hofðu með Kuflungum oc ſuðr hofðu farit til Danmarcar en ſumir æſtr a Markir oc dvolþuz þar um ſumarit eptir. En um vetriN er a leið ſottu þeir ut i Danmorc oc funnu þeir þar Simun Cara-ſon. hafði hann þar með ser ſon Magnus konungſ Erlings-ſonar. hofu þeir þar flocc oc fengu fiolment Foru um ſumarit norðr i Vikina oc hofðu .xvi. ſcip. foro uſpacliga ræntu bøði bøndr oc cæp-menn foro sva auſtan um Vikina En er Tunſbergſ-menn ſpurðu þesi tiþindi. þa raða þeir til ſcipa hofþu þeir noccur langſcip oc sva byrðinga oc leGia ſcipin firir bryGior. ſcipta þa liði a ſcipin oc buaz við at veria bøinn. þaN flocc er þeir Simun hofðu colluðu menn Vár-belgi. Oc er Simvn ſpyR.

[1] Hdskr. *landz-ſcipit.*

Digitized by Google

hvatt er Tunſbergſ-menn hofðuz at oc þeir hofðu lið-ſamnað. þa treyſtuz[1] þeir ecki þangat at fara. Sigldu þa auſtr aptr yfir Folldina. Nu ſpurðu þat Tunſbergſ-menn. þa lǽpa þeir a ſcip ſin oc ſnua eptir þeim. Reðu firir þvi liði Þorlacr Ulfgeſtz-ſon oc Vlfr ſvarti Aſleifr buandi. þeir Simun foru nu auſtr undan. en Tunbergſ-menn foro eptir þeim oc fundu þa ſuðr við Briðſtein. lǽgðu þegar at þeim oc varþ þar mikill bardagi oc harðr hofðu bøndr ſcip ſtæRi oc borðmeiri. oc er þesi oRosta hafði ſtaðit um hriþ þa ſneri maNfallino a hendr þeim Var-belgiom. hruðuz ſcipin þeira. lauc með þvi þesom fundi at þar fell Simun Cara-ſon oc Alvir af Godranni oc fleſt allt lið þeira sva at fatt eitt komz undan. Oc a þvi ſama ſcipi er ſtyrt hafði Simun Cara-ſon funnu þeir undir þilium niðri i fyrir-rumino konung Varbelgia. var hann fara vetra gamall þeir drapu hann þegar. fengo Tunbergſ-menn i þesi ferþ mikinn orðz-tir oc mikit fe *(fol. 59 b)* oc foru aptr við ſva buit.

dauðe Eiricſ Jarlſ. 115

En a þvi ſama ari er Varbelgir fellu fecc Eiricr Jarl ſott þa var hann i Tunſbergi oc er ſottin dro at honom. þa gaf hann ſic til munclifiſ toc þa munca-clæði hann andaðiz þa er hann hafði legit .v. nætr. oc ſama dag andaðiz kona hanſ Aſa. En .ii. nottum ſiðaR andaðiz ſon þeira ſa er Magnus het. var þar marg-røtt um þa tiðindi. þat var margra manna mal at vandir meN myndo hafa gefit þeim ſvic oc liflat. Eptir þat toc Sverrir konungr undir ſic riki þat er Eiricr hafði haft oc ſetti þar yfir ſyſlo-menn. þeso næſt andaðiz JvaR ſelki

uphaf Þorleifs[2] breiðſcegs 116

Þat ſama ſumar er iarll hafði andaz var flocer a Marcum auſtr. En firir þesom flocki var ſa maðr er callaðr var Þorleifr breiðſceGr oc væri ſon Eyſteinſ konungſ HaRalds-ſonar oc þat til iartegna at a meðal herða honom var eyR groit i cros. þeir komu i Vikina oc foro ſpacliga. keyptu ser mat. Þorleifr breiðſceGr hafði verit muncr. var þesi flocer við litlom ſtyrc. þeim varþ bratt fe-fatt. varo þeir þa ſumir i flockinum er ſtalu er þeim var bannat at røna. þat þottuz margir menn ſpurt hafa at Þorleifr væri maðr sva vitr at engi lutr kemi honom a uvart. Sva oc þat at hann væri sva vel ſiðaðr at hanſ lif væri licara

[1] Hdskr. *tryſtuz*. [2] *s* over lina.

Digitized by Google

munca reglu en leic-manna. þat ſogðu menn oc at hann væri sva ſniallr maðr at mali. oc hann kynni sva at mæla at engi maðr matti honom reiðr verþa ſa er hanſ mal heyrði. En þetta var þo allt hit meſta falſ oc hegomi ſem ſiþan reyndiz. þesi flocer var uppi um vetrin eptir. Oc annat ſumarit foro bøndr at þeim þar ſem þeir lagu i ſcogi noccorum um nott. Reyndiz þa at hvartki var um Breiðſceg at hann visi eigi firir at ferðina oc ecki mælti hann oc þat at þa væri lifi hanſ holpnara[1] en aðr. var hann þar drepin oc fleſt oll ſveit hanſ en ſumir liopu a ſcogin

Eptir[2] fall Breið-ſceGſ var þvi upp loſtit at hann væri heilagr. En Blacer ſcalld mælti þvi imot oc kvað þetta

Biort kveða brenna kerti
BreiðſceGſ yfir leiði.
lios veit ec at mvn misa
meiR hofþingi þeira.
vitum at vanir betri
veR hugðumc þvi brugðuz.

Blacer orti erfi-drapu *(fol. 60 a)* um Breiðſceg oc var þetta ſtefit í.

Hafði her meðan lifði
hvartveGia BreiðſceGi.
nu er friðſpillir fallinn
fæſt gott oc dul hælta

117 fra erkibyscupi. oc Sverri konungi

(I)[3] þenna tima gerþuz margar greinir milli þeira Sverris kongſ oc erkibyscups. ſcal konungr iafnan ſinu mali til landzlaga þeira er ſett hafði hinn helgi Olafr konungr. oc til lagabocar Þrænda. þeirar er colluð er Gragaſ er ritat hafði latit Magnus konungr hin goði Olafſ-ſon. Erkibyscup bað fram rekia þa boc er Gullfiaðr er colluð oc rita let Eyſteinn erkibyscup. þar með bað hann fram rekia guðſ log rumverſc oc þat ſumt er hann hafði til bref oc inſigli pauanſ. Su var ein grein imilli þeira At þat varo forn log oc ſiðvenia at konungr oc bøndr ſcylldu lata gera kirkiur a bøiom ſinum oc með ſinum koſtnaði ef þeir villdi. ſcylldu þeir raþa fyrir þeim kirkium oc raða presta[4]

[1] Hdskr. *holpnana*. [2] Med dette ordet byrjar nytt kapitel i hdskr., utan overskrift. Ei teikning med raudt blekk inne paa lina skil fraa det fyrre kapitlet.
[3] Initialen, som i dette høvet skulde ha staatt heilt ute i margen, er utegløymd i hdskr. [4] Skrive *.pp.* med strik over.

Digitized by Google

til. En erkibyscup lagði sitt valld oc forræði a hveria kirkiu þegar er vigð[1] var oc a ollum þeim er hann lofaði sæng at. konungr beiddiz þar laga af. En erkibyscup neitaði. þa let konungr leſa upp lag-boc a þingi. ſtoð þat a bokinni at erkibyscup ſcylldi hafa með ser er hann færi i ſyſlo .xxx. manna. oc .xii. ſciolldu oc alla hvita. þa beiddiz Sverrir konungr her laga a þeso mali oc ſagði sva. Erkibyscup þarf enga hirð at hafa eða her-menn eða ſcip. oc hefir hann eigi minna yfir-burð um þat er lagin ſegia en hann fer með ſneckio tuitog-ſeſſu oc hefir þar a níotegu manna eða meir oc allt ſcialldat. Oc munu ver Birkibeinar rekia minni til at os þotti hollzti harðſcipat þat ſama ſcip er erkibyscup let legia at os undir Hattar-hamri. Sva var oc i Biorgyn. þa er ver ſottum ſcipin þa var erkibyscups ſcip oc hanſ ſueit ſciotara til vapna at beriaz imot os. helldr en konungſ-ſveitin. þætti mer erkibyscupi guðretligra at hafa enga hirð sva at aflaga væri. fyrir þvi at engi mvn heria a hann eða ſtaðin. hafa helldr til þes coſtnaþin at lata menn vera i griotbergi oc griot-flutningo eða ſteintalgu veita helldr upp[2] muſterino sva ſem aðr er til efnat. Erkibyscup ſvaraði sva Pauin i Rumaborg ſetti mik forraðanda yfir þenna ſtað oc ſtaðarinſ fe. ma ec firir þvi vel raða fenu. Er þat oc guðſ fe oc heilagra manna. En ſatt er þat herra at fleſtum dugandum monnum man þickia betra at vera með mer i friði. helldr en vera með *(fol. 60 b)* yðr i ufriði oc illgerþum þvi at fair na nu kyrſæti. En þo at minir menn hafi vapn eða goð clæði þa er þat þeira eigin oc engum penningi rænt til. fara þeir með ſpecð hvar ſem þeir coma. Nu mvn þat þickia eigi ſæmilict at ſpyria i onnur lond at erkibyscup ſcyli eigi ſialfr raða hveriom hann ſcal gefa mat ſin eða clæði. En ſyſlo-menn yþrir þeir er þer hafit tekit af ſtafkarlſ ſtig sculo hafa sva ſtorar ſveitir ſem þeir vilia. oc fara a hendr buondum oc taca þa aflaga bæði mat oc mungat. ſcal þo ſa er á. vera þvi feginn at hann ſe eigi meira ræntr. Sverrir konungr krafði þa laga oc þes at bøndr ſcylldu legia dom á. oc døma at landzlagum hverso marga huscarla erkibyscup ſcal hafa. Eptir þat lagði konungr þeim monnum ſtefnu er fleiri væri með erkibyscupi en ſcrain ſegði. At eptir .v. daga ſcylldu þeir allir ut-laga. oc hafa firir-gert fe ſinu oc fiorvi. vera þar drepnir ſem þeir væri ſtaddir. En er erkibyscup ſpurði þetta. þa bioz hann ibrot or bønum oc mioc af ſcyndingu. hafði með ser alla menn

[1] Hdskr. skyt etter dette ordet inn *er*. [2] Andre hdskrr.: *upphald*.

Digitized by Google

ſina oc læſa-fe þat er þeir naðu for þa erkibyscup. ibrot oc allt ſuðr til Biorgyniar. oc ſiþan ſuðr til Danmarcar a fund Abſalonſ erkibyscups toc hann vel við honom oc dualþiz hann þar langa hriþ i goðum fagnaði. Eirikr erkibyscup fecc þat vanheilindi at hann miſti ſynar ſinar oc varþ blindr

118 *fra* Sigurþi konungſ-ſyni

Hallkell ſon Ionſ Hallkelſ-ſonar atti Ragnhilldi dottur Erlings. oc Criſtinar konungſ-dottur. hafði Hallkell rað með hondum oc fleiri menn með honom. hafði Hallkell þa tekit af Sverri konungi len oc lenz mannz rett litlo aðr. Sigurðr ſon Erlingſ Jarls hann var friþlo-ſon. oc var þa foſtr-ſon Sverris konungſ hafði hann þar verit lengi með honom i goðu yfir-læti. hann visi oc þetta rað með þeim Hallkatli oc Ragnhildi Olafr magr Harallz Jarls var oc en hofuðſ-maðr at þeso raði með þeim Sigurðr er nefndr ſon Magnus konungſ. Erlings-ſonar oc ſon Gyriðar dottur Aflacſ unga. hann var þa comin a halld oc traſt Hallkels oc Ragnhildar. þat var raða-gerþ þeira at þav fengo Sigurþ konungſ-ſon i hendr Olafi iarlſ-magi oc hafði Olafr hann með ser i Biorgyn. var Olafr iafnan a tali við Sverri konung var þa engi grunr a gor. Oc eitt ſin er ſcip Olafs var buit. þa mælti Sverrir konungr. oc hofðu þeir aþr verit a tali. Trur ſcylldir þu mer nu Olafr. hann ſvaraði. hvi mælir þu ſlict herra. konungr hafði knif i hendi *(fol. 61 a)* oc ſtangaði firir ſic oc mælti. fylgiur ovina vara ſveima her nu i nand. Oc er Olafr gecc or ſtofunni liop þar ſveinnin konungſ-ſon. Olafr mælti Nær hafði ocr nu foſtri. Olafr hafði ſveinin með ser um haſtit veſtr til Hiallt-landz. hann atti þar eignir miclar. þa varo liðnir .viii. vetr fra falli Magnus konungſ.

119 *fra* Olavi oc Sigurði

Um varit eptir for Olafr oc Sigurþr ſuðr til Orcneyia a fund Haralds Jarlds oc fengo þar goðar við-tocur. þat ſama vár bioz Hallkell Ionſ-ſon oc qvaz ſcylldu fara veſtr i viking. hann hafði lang-ſcip vel ſcipat. ſigldi ſiþan veſtr til Orcneyia. En er þeir hittuz Olafr iarlſ-magr þa var þetta mal kært at þar var comin ſon Magnus konungſ. oc baþu at iarllinn veitti honom noccorn ſtyrc. Jarl ſtoð vel undir hanſ mal oc gaf honom got langſcip. Magnus konungr hafði verit hin meſti vin þeira oc lofaði Jarl hverjom manne er villdi at fara til þeira Hallkels

Digitized by Google

oc *Olafs* oc þeira forunæta. gafu þeir þa Sigurþi konungſ nafn. gerþuz þa margir menn honom handgengnir oc ſvorðu honom trvnaðar-eiða. dreif til hans fiolþi manna Orcneyingar oc Hialltar. Reðu ſiþan til ſcipa oc bioGuz veſtan um ſumarit. En er þeir comu til Noregſ ſigldu þeir þegar æſtr með landi til Vikrinnar oc foro acafliga. comu a uvart til Tunbergſ. þar var firir Jon ſyſtryngr Sverris konungſ. þeir drapu Ion oc Helga bring er fyR hafði borit merki Sverris konungſ. þar fell mart Birkibeina. Eptir þat attu þeir þing var þa Sigurþr til konungſ tekinn. þesi flocer var callaðr Eyiar-ſceGiar. Siþan foro þeir iN til Ofluár gecc þa undir þa allt landz-folc oc sva i VikiNi hvar ſem þeir comu. þeir foro ſpacliga oc letu hvern ſinu raða En með þvi at þeir hofðu lið mikit en hofðu eN litit af landi. þa varþ þeim fe-fatt. tocu þeir þat ráð at vænda ollu liðino ſuðr til Danmarcar oc comu allt ſuðr til Trafnar. unnu þar cæpſcip oc tocu ugrynni fiar. var þat meſt i clæðum oc mikit i gulli oc ſilfri. Sneruz aptr til Noregſ er hæſtaði. En er Sverrir konungr ſpyR um þenna floce þa gerþi hann lið mikit hit øfra til VicriNar. En ſumir hofþingiar varo aðr firir i Vikinni. oc er þeir ſpurðu at Eyiar-ſceGiar[1] ſottu ſunnan i Vikina. þa ſomnuðuz Birkibeinar ſaman i Borg. varo þesir þar hofþingiar Sigurþr lavarþr. konungſ-ſon Philippus ſon Birgiſ Jarls Hacon *(fol. 61 b)* galinn ſyſtur-ſon konungſ. Petr ſteypir. HiaRandi hviða. oc eN fleiri ſveitar-hofþingiar. þeir hofðu a hinu .ccc. manna. Eyiar-ſceggiar ſpurðu þetta. oc logðu ut[2] eptir Elfinni oc at við borgar-vollu gengo þar upp oc fylctu liði ſinu. en er Birkibeinar ſa hverso mikit lið Eyiar-ſceGiar hofðu. þa flyðu þeir. En Eyiar-ſceGiar ſottu eptir oc drapu af þeim noccora menn. Birkibeinar flyðu a land upp. fengo Eyiar-ſceGiar enga mot-ſtoðu heþan ifra i Vikinni Oc er a leið hæſtit foro þeir norðr til Biorgyniar. oc varo þar um vetriN oc lægðu undir ſic land allt at ſcættum oc ſcylldum fyrir ſunnan Stað. þeir villdu lata calla ſic Gullbeina

fra Birkibeinum oc Eyiar-ſkeGiom 120

SverRir konungr hafði latit gera borg i Biorgyn a bergino upp fra byscopſ-garði oc hofðu Birkibeinar þar um vetriN micla ſveit. reð þar firir Sigurþr borgar-clættr. Veittu Eyiar-ſceGiar borgar-monnuM iafnan at-ſocn oc komuz litt við annat en ſciota a þa. Borgar-menn ſcutu imot. fengu Eyiar-ſceGiar optazt verRa

[1] Hdskr. *Eyiar-ſeGiar.* [2] Soleis. for *upp.*

Digitized by Google

af. Mart dreif lið um vetrin til Eyiar-sceggia oc gerðuz handgengnir. Sigurþr Jarls-son hafði lagit um hafstit i Vikinni fra Birkibeinum til Eyiar-sceggia. oc var hann þa ein forstiori firir þeim var hann callaðr vitr maðr. þat bar at ein helgan dag at ondverþri langa-fostu at Olafr iarls-magr lyddi mesu at Olafskirkiu[1] a Baccom oc stoð uti um messuna hia kirkiunni oc hafði lagt hondina upp a kirkiu-stoðina. oc ein maðr i borginni dro at lasboga oc setti i hondina sca at broddrin stoð fastr i stoðinni var þat mikit sar. Eyiar-sceggiar gerþu fra ser lið sitt. i syslur oc i ymsa staði fyrir þvi at þeir væntu Sverris konungs ecki fyr en a liði varit. Sverrir konungr sat um vetrin i Þrandheimi. oc hafði nefnt lið með ser af heruðum. bioz æ þannig við sem þeir Eyiar-sceggiar myndo bratt sunnan coma. la lipit um vetrin ut i gillda-scala allt til þes er konungr for norðan um varit um langafostu. hann hafði ecki stæri scip en tvitogsessur oc þaðan af smæri. konungr for mioc af scyndingo suðr til Biorgyniar. fengo Eyiar-sceggiar *(fol. 62 a)* enga niosn af ferþ konungs. þeir attu þing þuat-dagin fyrir palma-dag. Olafr Jarls-magr talaði þa oc mælti. Nu hofum ver spurt um ferþir Sverris konungs at hann mvn bratt coma a fund varn. scolum ver nu gera rað vart hvart ver sculum biða hans her oc beriaz með þvi liði sem ver hofum nu eða vili þer gera annat rað firir þvi at lið vart er mart ibrotu. Sigurþr Jarls-son er með .vi. scipum suðr i Stafangri. oc er sa til at sigla undan oc leita a þeira fund. Eystein corpr er in i Sogni með .iii. scipum oc mvn os þat lið coma litt at halldi. þa svaraði Hallkell. Ion-son. þes er mer van sagði hann at os scorti ecki lið þetta sin við Sverri konung. ef os er eigi mein raðfatt eða vili eigi mein aðna falla til með os um vár scipti en til se stefnt. raðin[2] synaz mer flestum[3] bilat hafa við Sverri konung. oc þes ventir mic at ver sigrimz a honom nema ver rasim firir rað fram. oc er þat at varaz firir þvi at ver erum til þes eigi ovænni en þeir menn er þat hefir hent. þes varo oc fleiri fusari at beriaz. gengu þeir til scipanna oc biogu þar um nottina. En Sverrir konungr com þann sama aptan i Biorgyn. eptir solar-fall. steig hann þa a scutu oc reri in til bøiarins. en annat liðit reri suðr til Grafdals hit ytra. konungrin hafði þa alla sanna niosn hvat Eyiar-sceggiar hofðuz at. hann gecc upp ut i Holmi oc til Criftzkirkiu þat var þar til tipinda. at Pall byscup hafði andaz aþr um dagin. stoð þa lic hans þar i kirkiu. Sipan for konungr

[1] *s* over lina. [2] *a* misskriven. [3] *f* i hdskr. ufullkome retta fraa *þ*.

Digitized by Google

up til borgar. oc ſagði borgar-monnum at þeir ſcylldu fa honom lið til orosto. konungr dvalþiz litla hrið i bønum. oc reri ſuðr eptir liði ſinu. Eptir þat logðu þeir ſcipunum ſuðr til Hvarfſ-nes. Siþan for konungr ut a bati i Floruvaga at ſcynia vorð Eyiar-ſceGia. heyrði konungr þar tal þeira oc alla ætlan þeira Hallkelſ at þeir ſcylldu beriaz þaN tima er lyſa tæki. Er þat rað mitt ſagði Hallkell at tengia ſcip var ſaman. mvn þa lið vart bezt fylgiaz. gerum þeim fyrſt griot-hrið meþan þat viNz. En þvi næſt ſculum ver lata ganga ſcot-vapnin. oc eptir þat ſculum ver veita þeim þa at-ſocn at þeim verþi minni-ſa'm. man þa ſciot um ſcipta oc dugi hverR ſem ma gæti þa ſiðan guð til. Eptir þat for Sverrir konungr til liðſ ſins oc ſagði þeim alla firir-ætlan Eyiar-ſceGia. myndi mer ſynaz at leGia nu at þeim oc yrði þeir vanbunir við os. helldr *(fol. 62 b)* en þeir verði ſciotari. Nu ſculum ver ſegir hann marca ſcip var oll oc knyta lindregli um fremra ſtafn ef ver leGiom sva at þeim at eigi ſe lioſt. Sva ſculum ver oc vara os i atlogunni ſem ver munum við borðmun eiga at deila. hofum ſcip vár la'ſ við fyrſt meðan þeir ero oðaztir gætit yðar vel oc hlifit fyrſt. latit þa bera vapn ſin firir borð Gæti menn vel vapna ſinna oc ara. þvi at þeira munum ver þurfa hvarir ſem ſigraz. Sverrir konungr hafði .xx. ſcip oc helldr ſma. En Eyiar-ſceGiar hofþu .xiiii. ſcip oc fleſt ſtor. Oc um morgunin i dagan lagu Eyiar-ſceGiar i Flora-uagum tialldla'ſir. oc þvi næſt flogu þeir landfestum[1] oc rero ut or vaginum. þeir la'gðu ſtrængi milli ſcipa ſinna bæði fram oc aptr. reru ollum iafn-fram ætluðu þa at leita Sverris konungſ. En firir þvi at myrct var þa ſa þeir eigi fyR en ſcip Sverris konungſ rændu at þeim. luſtu hvarir-tveGio þegar upp her-opi. þa gripu Eyiar-ſceGiar ſem acafazt til ſtrengianna oc drogu ſaman ſcipin. En ſcipin rendu at viðum fram. þa rendi hvert a árar annars[1] oc braut i ſundr. Siþan drogu þeir oll ſcipin i tengſl. rendu þa oc at ſcip Birkibeina. tocz þa þegar orosta. ſottu Eyiar-ſceGiar i acafa. En Birkibeinar. ſcutu ſciolldum yfir ſic sva þyct at hvergi ſa þa bera. þeir letu vacca við ſcipin oc hofðu nockot sva i glett. var þat auðſætt at þeir varo vanir þeso ſtarfi sva foro þeir kænliga. En er Eyiar-ſceGiar toku at mæðaz oc helldr miNcaðiz hin harðazta ſcothriðin þa eGiaði Sverrir konungr Birkibeina oc mælti. Standit upp oc rettit vapn yður. verit nu Birkibeinar oc latit ſia hverſu þer kunnit beita vapnunum. eptir þetta riſu Birkibeinar

[1] *s* over lina.

Digitized by Google

upp undir ſciolldunum oc gerþu aðra hrið ſumir gryttu en ſumir ſcutu logðu nu faſt at. Eyiar-ſceGiar tocu við þeim allhraſtliga nutu þeir þa borðmunarinſ. þeir komu ſtafnliam a konungſ-ſcipit oc drapu ſtafnbuana en tocu merkit. oc allt ruddu þeir ſcipit mioc sva framan til ſiglu. En er þeir tocu uppgonguna at greiða þa eGiaði konungr ſina menn. Sottu Birkibeinar fram at þeim sva frecnliga at þa hrucku Eyiar-ſceGiar undan. varo ſumir drepnir en ſumir komuz aptr a ſcip ſin. fengu Birkibeinar þa ſcip ſin fra leyſt hruðu Eyiar-ſceGiar ſum ſcipin Birkibeina. varþ þesi hriþ all- *(fol. 63 a)* maNſcæð oc fell miclo fleira af Birkibeinum. Siþan logðu Birkibeinar fra ſcipin. þa mælti Sverrir konungr hafiz vel við goðir brøðr eigi munu þeir margar ſlicar hriðir gera os. verðum vel við þeir munu eigi ſiðr taN-ſarir en ver. En er Eyiar-ſceGiar ſa þat at Birkibeinar logðu fra þa hugðu þeir at þeir villdi flyia. þa mælti Olafr Jarls-magr dugum ver nu vel þvi at nu bleyðaz þeir. oc ſe ec sva fleſta þa er i ofreflit coma.[1] fylgiom nu ſigrinum oc hoGi tengſlin. recum þa nu carlmaNliga. allir varo þes fusir var nu ſva gert En er ſcipin loſnuðu i ſundr oc þeir ſcylldu greiða at-roðriN. þa miſtu þeir aranna. rac þa ſcipin firir ſtrømi ſer hvert. Birkibeinar rero þa at oc logðu .ii. ſcip eða .iii. at eino Oc i þvi bili comu menn iNan or bønum. hofðu þeir langſcip. varo þar a niotigir manna oc hofðu allir hringa-brynior. com þetta lið vel at halldi oc hruðuz þa ſcipin Eyiar-ſceGia. Oc hvert ſem hroðit var þa gengu Birkibeinar af ſmaſcutunum oc a þar hin ſtæRi ſcipin. Eyiar-ſceGiar hofðu ſett upp Sigr-fluguna merki Sverris konungſ i ſtafnin a hofða-ſcipinu. ſa Birkibeinar þa full-vel hvar eptir henne var at leita. ſottu Birkibeinar þar faſt at oc lettu eigi fyR en þeir naðu merkinu oc þvi næſt gengo þeir upp a ſcipit oc hruðu með ſtofnum. En Sigurðr konungſ-ſon liop firir borð oc var drepiN a ſundi. Olafr Jarls-magr liop oc firir borð þa er ſcip hanſ var hroðit. oc ſvam til landz. Birkibeinar oðu ut imot honom oc drapu hann fyR en hann kemi a land. Skip Hallkelſ var ſiðarſt hroðit firir þui at þat var bezt ſcipat oc meſt borði. Hallkell fell a ſcipi ſinu oc fleſt oll ſveit hanſ. þar fell nær allt lið Eyiar-ſceGia nema þat er griþ varo gefin. konungr hafði þat mælt at eigi ſcylldi ſyngia fyR mesur i bønum en hann kemi ef eigi gengi mioc or lagi. konungriN reri nu iN til bøiarins[2] endiz ſva til at þa var hamesu-malit er konungr com fra oRoſtuNi. varo þa

[1] *a* misskriven. [2] *s* over lina.

Digitized by Google

þegar ſungnar meſſur er hann com. litlu eptir OROſtuna andaðiz Barðr Guthormſ-ſon oc Benedict litli oc EN fleiri liðſ-meN Litlo ſiðaR funduz likin Sigurðar oc Olafſ. þa let Sverrir konungr *(fol. 63 b)* ſyna likit Sigurþar i fiolmeNi at þar var lic þes hofþ-ingia er ſa flocCr hafði haft firir ser. oc bað likit iarða firir ſunnan ſæng-huſit i Mariu-kirkiu-garði. var þar gor mikil græf oc lægð i lic Eyiar-ſceGia. oc efſt lic Olafſ iarlſ-magſ. þat er mal manna at eigi hafi ſu ORosta verit er meN hafi ſigraz við iafn-mikinn borða-mun ſem var i Floravagum. Gerði þar mikiN kænleicſ mun með þeim um at-loguna oc volldi þat meſt at Birki-beinar varo vanari bardagum. En diarfir varo Eyiar-ſceGiar við vapn en helldr ugætnir at hlifa ser

tala Sverris konungſ

En er Sigurþr iarlſ-ſon ſpurði þesi tiþindi. þa vændi hann ſuðr með landi oc allt til Danmarcar. fylgði honom ſumt liðit. en ſumt dreifðiz a ymſa vega. oc margir gengu til griþa. EyſteiN corpr ſigldi veſtr um haf. || Eiricr erkibyscup oc Abſalon erki- **121** byscup ſendu meN með brefum ſuðr til Rumſ a fund pavanſ var þar ritat allt fra Sverri konungi. eptir vitniſ-burð Eiricſ erki-byscups oc hanſ manna. sva oc um oll þeira viðr-ſcipti þar er verit hofðu aþr en erkibyscup for fra ſtolinum. Af pauanum fenguz þar andſvor ſem Erkibyscopar hofðu orð til ſent. at paviN lyſti ſtormælum yfir Sverri konungi. ef hann leti eigi erkibyscup hafa allt ſlict er hann villdi oc hann callaði til. þesi ſomu bref let erkibyscup upp leſa i Danmorcu oc lyſti hvern ſunnu-dag a cor uppi banni yfir Sverri konungi. En er Sverrir konungr ſpyR þetta. þa talaði hann opt a þingum um þetta mal. oc ſagði sva at þat var upp-loſt eitt Dana en eigi paua orð. oc qvaz ætla at EiRikr blindi myndi ecki fyr-liuga konungdominum hanſ oc þat ſama baN oc blotan ſegir hann er hann nefnir mic til. þat hefir nu dreifz i augu hanſ oc er hann nu fyrir þvi blindr. Munu þeir i banni vera er baNz-verc gera. En ec em konungſ ſon oc retkomiN til þesa landz oc rikiſ. hefi ec oc morg valc oc vand-kvæði þolat aþr en ec næði þeso riki oc eigi vil ec lata þat firir þesar ſacar. fari Eiricr eN til ſtolſ ſinſ þo at hann ſe blindr ef hann vill hallda landz-log sva ſem her eigo at ſtanda i þeso landi. En þo at hann hefði þar bæði ægu heil er nu er hann baðum blindr oc þar með ſialfu hugſcotinu at ſia hit retta. þa

Digitized by Google

mvn ec eigi briota log hins[1] helga Olafs konungſ firir hanſ ſakir þo at hann banniz iafnan um eða blotiz

122 *(fol. 64 a)* fra Sverri konungi

SverRir konungr for auſtr eptir Sigurþi iarlſ-ſyni litlo eptir paſcana oc villdi dreifa flockinum þeim er ſaman hellz. hann for allt auſtr i Konungahellu. þa com þar pauanſ ſendi-maðr legatus oc hanſ forunautar. bauð Sverrir konungr þeim til ſin oc hafði legatan i boði ſinu. ręddu þeir marga luti i-milli ſin. oc leitaði konungr þes við legatan at hann mynde gefa honom konungſ-vigſlo oc corona hann. En legatin læt við þvi licliga oc tok þvi ollu vel. En er aþrir kenni-menn urðu varir við þesa raða-gerþ. þa ſogðu þeir legatanum at konungr var uſattr við erkibyscup oc hann var fra ſtolinum oc ſogðu at legatinn ſcylldi þeso eigi iata Fundu þat til ſaca við konung at hann hafði verit vigðr aþr til preſtz. Oc þat annat at hann hefði tekit eiginconu oc hefði aþr aðra þa er hann hafþi logfengit oc lifðu þa baðar. Marga luti aðra fengo þeir til ręgſlo við konung. En hit neſta ſin er Sverrir konungr com a þetta tal við legatan. þa ſyniaði hann konungi vigſlunnar oc bað hann ſættaz við erkibyscup oc ſagði at hann atti þa at vigia hann. þa ſvaraði konungr. Ec ſe hvert þitt ørindi mvn vera hingat i land. þat ſama ſem margir falſarar gera aðrir. þeir lapa higat utan or londum oc vilia fa ſer fe. en gera vart riki at ſpotti þan tima er þeir coma ibrat. Nu vil ec at þu farir ibrot or þeso landi. oc vil ec eigi at þu falsir fe af minum þegnum her i mino landi.

123 Eptir þetta for hann i-brot. || Sverrir konungr ſneriz aptr norðr i Vikina. Siðan gerþi hann menn eptir Nicolaſi byscopi oc er byscup com til konungſ þa heimti konungr hann a tal oc ſagði at hann var þes vaR orðinn at oll þav ſvicræði er þeir Hallkell hofðu haft við Sverri konung. þa hofðu fyrſt upp komit undan tungu-rotum byscups.[1] bar konungr þat a hendr honom með iartegnum. Byſcup ſyniaði oc mælti imoti. En konungr ſagði at þetta mynde ecki ſtoða. letz hann allt vita hit ſanna aþr. het konungr byscopi horðum afar-coſtum oc callaði hann drottinſſvica oc land-raða-man. Byſcop bað konung vægðar het honom trvnaði oc bað at binda þat eiðum oc ſvardogum. letz oc allt þat ſcylldu vel bøta er hann hafði af gert ſem konungr beiddiz ſialfr. oc var hann þa hinn miukaſti. Sverrir konungr hafði

[1] s over lina.

Digitized by Google

byscup norðr til Biorgyniar með ser. konungr sendi orð Þori byscopi af Hamri at hann scylldi coma til Biorgyniar. sem fyrst. hann gerði sva. þar com oc Niall byscup or Stafangri. var þar talat um kosning hvern kiosa scylldi i stað Palss byscops i Biorgyn. þa var til kosin sa maðr er Martein *(fol. 64 b)* het oc var hirð-prestrr Sverris konungs. hann var ensker at ollu kyni oc forkunnar goðr klercr. þeir vigðu hann[1] til byscops at raði Sverris konungs varo þesir byscopar at. Nicolas[2] byscup. Þorir byscup. Niall byscup. Nicolas byscup var þa i miclum kærleicum við Sverri konung. var hann þa oc firir-maðr með konungi at ollum raðum þeim er konungr villdi fram lata fara. þa var gor mikil veizla i konungs-garði. oc var þat raðit at þesir byscopar myndo gefa Sverri konungi vigslo oc corona hann. for þat oc fram at þeir vigðu hann til konungs a degi postolana Petri oc Pavli. toc hann coronu oc var Nicolas byscup hofuðs-maðr at vigslunni. konungr gaf þeim ollum goþar giafar oc scilþuz þeir við miclom kærleic

fra Sverri konungi **124**

Um vetrin aðr hafði andaz a Islandi Thorlacr byscup hin helgi. oc þat sama sumar com utan af Islandi Pall Ion-son Lopz-sonar. var hann um vetrin i Noregi norðr i Niðar-osi. Vm varit eptir for hann hit efra til Vier austr. hitti hann Sverri konung i Oslu. hafði konungr þar setit um vetrin. Pall for þa suðr til Danmarcar oc toc byscups-vigslu af Absalon ærkibyscupi oc for aptr um sumarit til Noregs oc sva norðr til Biorgyniar. Sverrir konungr for um varit norðr til Biorgyniar. var þar lagð stefna at allir byscopar scylldu þar coma þeir er i Noregi varo. til um-raða með konungi firir þvi at Eiricr erkibyscup hafði þa sent bref sin i Noreg oc stefnt or landi ollum byscopum a sin fund. komu þa allir byscopar til Biorgyniar. þa com oc þar Pall byscop. hit fyrra sumarit hafþi Sverrir konungr þat i ætlan at gera lið vestr i Orcneyiar oc giallda Orcneyingum svicræði. En er þetta spurðiz vestr i eyiarnar. þa gerði Haralldr oc Biarni byscup rað fyrir þeim. Bioz iarl vestan oc með honom Biarni byscup oc allir hinir betztu men af Orcneyiom. komu þeir at þesom byscopa-fundi. til Noregs. attu þa hofðingiar stefnur sin imilli oc raða-gerþir. var þat rað tekit at gera menn með brefum a pauans fund. var firir þesi bref-setningo insigli Sverris konungs oc allra byscopa þeira er þar varo oc fyri varo nefndir. Retz til þeirar ferþar

[1] Hdskr. *hanſ.* [2] *s* over lina.

Þor*ir* b*yscup* oc me*ð* h*onom* Ricarðr ſvarta-meiſt*ari*. þ*eir* fo*ro* me*ð*
125 þe*ſom* ørindu*m* a fund Celeſtini p*afa*.[1] || Ept*ir* þ*at* kærðu þ*eir*
S*verrir* k*onungr* oc Haraldr *Jarl* ſitt mal. var þa ſtefnt þing ut
i Criſtzkirki*u*-garþi. ſtoð hirðin allt u*m* k*onungſ*-ſætit en ſumt
5 ſat þ*ar* fr*am* ifr*a*. þa ſtoð en mart m*anna* utan at v*ar* þ*ar* iarl*inn*
h*ann* toc t*il* orða oc mælt*i*. her er nu ſam*an* comin mik*ill* fiolþi
goðra *(fol. 65 a)* m*anna* þyrfta ec at minu mali goðan ro*m* alþyðu.
Ec em sv*a* gamall ſe*m* a gronu*m* ma ſia. hefi ec oc co*m*it morgu*m*
k*onungum* fir*ir* kne. ſtundu*m* me*ð* miclo*m* kærleic en iafn*an* me*ð*
10 vanda-malu*m*. Nu er nyr vandi til handa borin reiði minſ her*ra*
S*verris* k*onungſ*. En ec em þ*ar* minn*a* af valldr þ*vi* mali en sv*a*
ſe*m* m*er* er kent. E*igi* reð ec up-reiſt floccſinſ. en þ*at* er ſat*t* at
e*igi* borðumz ec imoti h*onom* oc e*igi* matt*a* ec hataz við allan
lyð þ*ar* i l*andi*. meþ*an* er ec ſc*al* þ*ar* iarl yf*ir* v*era*. oc e*igi* g*era*
15 Orcneyingar allt ept*ir* minu*m* vilia. marg*ir* lꝛpa ut or Orkneyio*m*
oc her*ia* a Irl*and* e*ða* Scot-land e*ða* ræna cꝛpme*n*n oc allir at
uvilia minu*m*. oc er þ*at* þo mælt at ec ſia ecki orefſinga-ſamr.
En ecki er h*er* langt u*m* at tala sv*a* gort ſe*m* nu er. þa leg ec
allt a guðſ valld oc yðart her*ra* Ept*ir* þ*ett*a tal gecc *Jarl* fr*am*
20 imilli m*anna* oc fell t*il* fota k*onungi*. k*onungr*in litaðiz u*m* oc
tok ſeint til orða oc mælt*i*. Mik*it* hervigi ger*ð*u þ*er* i Noreg er
sv*a* ſtyrkan flocc efldut hingat i l*and* ſe*m* Eyiar-ſceg*iar* v*aro*.
var þ*at* mioc g*ert* moti minu ſcapi oc minn*a* m*anna*. En nu er
Jarl h*er* comin ſe*m* þ*er* meguð ſia oc iþraz nu þes ſama er h*ann*
25 hef*ir* af g*ert* við os Biðr nu miſkunnar oc h*ana* vil ec veita
h*onom*. þ*vi* at ec mv*n* þes[2] þurfa af allzvalldanda gvði at h*ann*
miſkunni m*er* fr*am*ar en ec hefi t*il* g*ert*. oc ſtatt upp her*ra* *Jarl*
oc v*er* i guðſ[3] griþu*m* oc minu*m*. en ec mv*n* ſætt ockra upp ſegia
i meira tomi. S*verrir* k*onungr* let rita alla þa ſætt er h*ann* ger*ð*i
30 Haraldi *Jarli*. h*ann* let oc ſcra allar þær iarþ*ir* oc eign*ir* i
Orcneyio*m* oc Hiallt-l*andi* er fallit hofðu i k*onungſ*-garþ oc
þ*eir* men hofðu att er letuz i Floru-vagu*m*. h*ann* lagði .iii.
vetr*a* lꝛſn at frendr þ*eir*a hinn*a* dauðu ſcylldu leyſt hafa me*ð*
lꝛſa-fe iarðirnar. En me*ð* þ*vi* at þa væri e*igi* leyſt. þa fell allt
35 at alldareðli i k*onungſ*-garð. S*verrir* k*onungr* toc und*ir* ſic Hiallt-
l*and* at ſcott*um* oc ſcylldu*m*. h*ann* ſetti Haral*d* *Jarl* yf*ir* Orcneyiar
me*ð* þe*im* ſcildaga at k*onungr* ſcylldi hafa halfan allan ſaceyri
oc ſetti þar ſyſlo-m*en*n yf*ir*. ſvarði Har*aldr* *Jarl* k*onungi* eiða
at ſcilnaði þ*eir*a

[1] Skrive *pp* med strik over. [2] *s* over lina. [3] Hdskr. *guð*.

Digitized by Google

tala *Sverris* konungſ **126**

Siðan toc *Sverrir konungr* tal við *byscopa* aðr en þeir ſcilþiz. þa mælti *konungr*. þat er mitt rað við yðr goþir hofþingiar at þer gætit með vitzco rikiſ þes[1] er guð hefir yðr til ſett. latit yðr iafnan þat i hug coma at þat er ecki *(fol. 65 b)* yður foður- leifð ne arfr. Oc sva þat ef Eiricr blindi flæmir yþr af rikinu. at hann mvn litit gott fa yðr i ſtaðiN oc meſt firir þvi at hann fær ecki ſialfum ser. hann hefir nu eigi meiR en .ix. menn eða .x. oc þo alla a annarſ coſtnaði. En[2] ef þer halldit faſt ſambandi við mic. þa ſcal ec vera forſtiori firir allra var mali þeir hetu allir goðu um at ſciliaz eigi við konung eða hanſ mal

fra Hreiðari ſendi-manne **127**

Hreiðar het maðr vicverſcr er lengi hafði þa verit af landi ibrot oc viða farit. hann kom þat ſumar i Noreg með brefum oc iN-ſigli þvi er callat var Gullbulu-ſcra. þat iNſigli hafði ſennt Kirialax Girkia-konungr Sverri konungi. En þat ſtoð a brefum at Sverrir konungr ſcylldi ſenda Girkia-konungi .x.c. goðra hermanna. Sent hafði hann oc i Danmorc til Knutz konungſ þaN maN er Petr het oc var kallaðr Petr ilſca oc með þvilicom orðſendingom. hiN .iii. maN hafði hann ſent til Sviakonungſ Hreiðar ſendi-maðr talaði optliga firir konungi ſitt ørindi. oc toc konungr fyrſt licliga. letz hug ſcylldu a leGia. var Hreiðar við konungi um vetriN eptir. þat hæfſt andaðiz Knutr konungr i Sviþioðu. En þar com til rikiſ oc konung-domſ Sorkvir Carlſ-ſon eptir hann.

fra Nicolaſi byſcopi. **128**

Þat ſama hæfſt for Nicolaſ byscup ſuðr til Danmarcar a fund erkibyscopa Abſalonſ oc Eiricſ oc ſættiz við þa. En um vetriN eptir komu ſunnan fra Rumi til Danmarcar Þorir byscup oc Ricarðr meiſtari oc með þeim cardinali af Rumaborg. En allir fengo þeir braða ſott oc a/ndoðuz komu engi viſindi braðliga. til Noregſ af þeira ørindi hvert orðit var. En nockoRi ſtundu ſiðaR comu danſkir menn oc fluttu Sverri konungi bref oc iNſigli pauanſ oc ſogðu sva at Þorir byscup oc Ricarðr meiſtari hefði ſett þesi bref at veði. en þeir colluðuz hafa fengit þeim byscopi fe at lani fluttu þeir konungi brefin. En hann fecc þeim fe ſlict ſem hann reð. Sverrir konungr let bref þesi leſa a cor uppi oc ſyna þar pavanſ innſigli oc bref. Stoð þat a brefum at þegar

[1] *s* over lina. [2] For *n* har skrivaren byrja paa *f*.

Digitized by Google

er pauiN visi hit ſanna at konungr mælti rettara en erkibyscup. þa leyſti pauinn hann oc allt riki hanſ fra ollum ſtormælum. konungr ſagþi at þeir Þorir byscup hefði verit i boði með preſti noccorum oc um kvelldit var caſtat eitri i dryck þeira oc do þeir þar allir

129 fra Boglum.

Um varit eptir leitaði HreiðaR við konung hvert hanſ ørindi ſcylldi *(fol. 66 a)* þangat verða. konungr ſvaraði sva. Ecki litz mer mioc friþ-vænlict her i landi. Spyr ec þat fra at Danir myni eN ala os ulfa ef þeir megu sva við komaz. Sitia oc þeir ſumir innan-landz er ec trvi ecki vel þegar ef noccoR floccr hefz vil ec ecki ſenda lið mitt ibrot at sva buno. þa ſpurði HreiðaR orloff ef konungr myndi gefa leyfi til buanda-ſonum eða cavpmonnuM ef þeir villdi fara. En konungr letz þat gera mundo. fecc HreiðaR ser ſveitar oc for or landi um ſumarit oc ſuðr til Halæyiar þa er þar marcaðr oc kavpſtaðr. þar com Nicolai byscup oc mikill fiolþi Norð-manna með honom oc fleſt Vic-veriar. þeir Nicolaſ byscup hofðu þar með ser ſvein þann er þeir colluðu Jnga ſon Magnus konungſ Erlings-ſonar. þaN colluðu Birkibeinar danſcan oc heita Þorgilſ þufu-ſcit. oc þar a eyrinni reiſtu þeir flocc. reðz til þes[1] flocſ mikill fiolþi manna. Oc til þeirar ferðar reðz oc Eiricr erkibyscup foro ſiðan með þann flocc norðr i Noreg. þar var þa Sigurþr ſon Erlings Jarls oc margir aðrir rikiſ-menn.

130 þesi floccr var callaðr Baglar. ‖ Sverrir konungr var þa i Vic auſtr þeir Baglar foro þar til er þeir komu i Sallteyiar-ſund. Sverrir konungr ſpurði til þeira i Sæmſfirði oc gerþi bratt a fund þeira. konungr hellt ſialfr nioſn oc Nicolas af Veſtneſi. varþ konungr nu vaR hvat er þeir Baglar hofðu liðſ. oc ſyndiz afli þeira mikill. konungr mælti við Nicolaſ oc Sigurþ lavarþ at þeir ſcylldu leGia ſcipunum til bøiar þes[1] er Sona-berg heitir. bað þa ef þeir fengi noccor ſvig a at þeir gletziz við þa En konungr reri til Haſteinſ oc faN þar varþ-menn Bagla oc ellti þa. Eptir þat reri hann iN til liðſ ſins oc attuz þeir þa við noccora ſcothriþ. þo varþ þat litit manntion oc la ſu ſcuta næſt iN-landi er konungr ſtyrði. Baglar varo a landi. þar ſem nu heita Muga-vellir hofðu þeir ſcip ſin dregit upp hia ser. þeir hofðu .v. langſcip. oc .c. ſma-ſcipa. Sverrir konungr hafði .xxx. ſcipa oc fleſt ſma. En er konungr ſa at þeir fengo þar ecki at gort við mug

[1] s over lina.

Digitized by Google

mannz er firir var. þa bað hann sína menn fara varliga oc lata eigi scipin draga upp undir ser. konungr lagði þa or scot-mali oc yfir sundit ut við eyna oc la þar um hrið. hann let reisa valslongo a bergi noccoru gegnt scipum þeira Bagla oc um kvelldit er valslongan var buin. þa slongþu Birkibeinar um hrið oc brutu scipin firir Bæglum. En um qvelldit er dimma tok sætti konungr þar at gæta valslongunnar Lavarð son sinn oc *(fol. 66 b)* Eilif ræða. þeir styrðu eino scipi baþir oc var þar a ner .lxxx. manna konungr mælti við þa. Varit yðr sva at her coma þeir Baglar i nott. Siþan gecc konungr til scipanna. Veðr var a geysi callt oc hofðuz margir a fotum oc leto orna ser. Sumir logðuz i cæs undir valslongunni oc var a niða-myrcr sem mest. Rif noccot gecc milli landz oc eyiar oc gengo Baglar þar ut um nottina at fioru oc upp i eyna. þeir hofðu .c. manna. oc allt bryniat. fundu Birkibeinar eigi fyr þeir sem undir valslongunni varo. en kesiur stoðu a þeim oc liopu upp. þa mælti Eilifr ræði. Recum þa af os þeir hafa hond fulla manna. Eptir þat sneriz hann til varnar oc fatt manna með honom oc fellu þeir flestir. Sigurþr lavarþr konungs-son steyptiz ofan um cleif noccora oc sva foro þeir fleiri. stefndu þeir til scipanna oc sva þeir er aþr hofðu brot gengit. Baglar fylgðu þeim oc foro allir saman. oc hialp þeim þat miok Birkibeinum. at sva var myrct at þeir kenduz eigi. En þo letu þeir meir en .xx. menn Birkibeinar. Baglar brutu i sundr valslonguna. oc er vart varþ við til scipanna þesa tiðinda þa letu Birkibeinar blasa oc reðu til land-gongu oc var Nicolas af Vestnesi sciotaztr a land. letu þa Baglar undan drifa oc aptr til lids sins. Sverrir konungr veitti morg ill orð Lavarði syni sinum oc sagði þat sem satt var. At annan veg hellt ec vorðinn sagði hann þa er ec gecc til landzins moti Magnusi konungi. Vei verþi þeim konungs-syni er sva illa gætir sinnar sveitar sem þu hefir gætt. oc dragstu nu upp a land. oc com eigi i ægsyn mer fyr en dagar. gengu þa margir men upp a land. oc vocðu til dags

fra Nicolasi byscupi oc Birkibeinum 131

Þat var einn-hvern dag þa er Sverrir konungr la i Sæms-firði at hann var a scutu oc reru þeir inn undir landit. En Baglar gengu fram a berg noccot oc colluðu a þa. þa mælti. Sigurþr Jarls-son. Er Sverrir mat-giafi minn a scutunni. þa svaraði Liotr Harallz-son. her er Sverrir konungr a scipino. oc

Digitized by Google

ſatt er þat at hann hefir eigi verra manni mat gefit en þer oc muntu nu ſyna þat. þa mælti Nicolaſ byscup. fyrir hvi gengr þu eigi a land Sverrir. Villtu eigi beriaz nu guðniðingrin. þer þickir ecki iafngott lifi ſem at ræna oc heria. Nu ſcal ec biða þin ſe her nu handlin mitt hellt upp ſcilldinum. Nu hefi ec mitr oc þan ſtaf er *(fol. 67 a)* ec ſcal bera at pauanſ boðorði. En þat er ſtal-hufa oc ſverþ. þesi ſomu vapn ſcal ec bera þar til er þu er drepin eða rekin af þino riki. eða af landi. Birkibeinar ſcutu ø orðum i toluna hanſ oc mæltu sva. Eigi þætti os[1] vanndi a um landgonguna ef ſlikir einir væri firir ſem þu ert niþingrinn. oc þesi vapn man-tu fram bera a domſ-degi. En ſumir mæltu ſva. Jlla munntu bera þin vapn ſva hefir þu fyr borit konungr mælti. bað þa ecki meiðaz i orðum við hann. En mælti byscup. Jafnan fryi þer mer hugar Birkibeinar. Nu gacc þu Sverrir ein a land en ec ſcal coma moti þer. oc ſcal þa reyna hvart meira ma veita mer Petr postoli oc hin helgi Hallvarþr eða hon kyflan gavzca man veita þer er þu trvir a. þa ſvaraði Sverrir konungr sva at hanſ menn heyrðu. þat myndi mælt ef vit Nicolaſ berðimz at þat væri greyia a-gangr. er i hvarigom er hvgrin. let þa
132 konungr roa ibrot oc til liðſ ſins. || Oc um morguninn eptir hafði konungr hus-þing oc ſpurði menn raða hvat er til ſcylldi taca Nicolas af Veſt-neſi ſvaraði. Jllt þickir os at ligia her við matleyſi viliom ver nu legia at þeim oc beriaz. en at oðrum koſti fara ibrot oc þangat er ver fám os mat. konungr ſvarar. Sva er nu Nicolas. at þer ſegit margra huga oc veit ec at leiðangrſmenn ero heim-fusir. en ſva illt ſem þeim þickir her at ligia. þa þickir þeim engom mun betra er her ligia firir innan ſundit. oc muno þeir riufa ſamnaðin ef ver biðum þes. En með þvi at þer vilit nu ibrot þa ſcal þat vera. Bað konungr nu legia ibrot ſciponum. oc var sva gort var þat drottinſ-dag. let konungr flytia lic ſinna manna til kirkiu i Sallt-eyiar-ſundi

fra Nicolaſi byscupi

Eptir þat hellt konungr ollu liðinu norðr oc gaf honom goðan byr til Biorgyniar. lofaði hann þa ollum leiðangrſ-monnum brot at fara. En hann hellt norðr oc ſat i Þrandheimi um vetrin. En Baglar ſottu norðr i Vikina. oc letu ſtefna[2] Borgar-þing. toku þar til konungſ Inga ſon Magnus konungſ. logðu þeir þa undir ſic Vikina alla oc Uplond. oc ſettu menn i allar ſyſlor.

[1] *s* over lina. [2] *a* i hdskr. retta fraa *n*.

Digitized by Google

Nicolas byscup var um vetrin i Oslu at stoli sinum. En stundum suðr i Danmorku. þa var vigðr til byscops i Hamarcarpangi Ivar scialgi. þa com til flocsins Hallvarþr af Sa-stoðum oc margir aðrir. þan vetr *(fol. 67 b)* toku þeir Nicolas byscup oc Sigurþr Jarls-son mikit fe Sverris konungs or Mariu-kirkiu veg i Hofuð-ey oc hofðu þat með ser

tala Sverris konungs **133**

Um varit eptir foro þeir Nicolas byscup oc Sigurðr iarls-son upp a Heiðmorc oc gerðu lið fra ser norðr um fiall. com þat ofan i þeim firði er heitir Alldi in fra Rugsundi oc drapu þar syslo-man[1] Sverris konungs Þori dara oc Einar lygro oc sveit með þeim. En þeir Þorir cracr oc Þorgils syslo-menn Sverris konungs flyðu undan til hans. En Baglar foro aptr a Uplond Vm vetrin eptir iol atti Sverrir konungr þing við bøndr oc bað ut leiðangri um Þrænda-log. Haloga-land oc um hvaratvegio Mæri oc Raumsdal Stefndi at ser ollu liþino snemma um varit. oc at Hallvarz-meso-degi[2] var hann comin ollu liðino til Biorgyniar. hann hafði þa .xxx.c. manna. oc allt a scipum. konungr sat lengi i Biorgyn um sumarit allt til Margretar-Meso-dags. oc beið þar leiðangrs er ut var boðin allt firir sunnan Stað almenningr dreif þa lið til hans sva at scoraðir varo .lx. hundraða. aþr en hann for or Biorgyn. hann sigldi suðr i Græninga-sund ollu liðino. oc þotti þat undarlict hui konungr for eigi leið sina Ecki gaf hann þvi gaum hvat um var rætt. konungr atti þing við bøndr oc talaði mart firir liði sinu sva at hvarir-tvegio heyrðu bøndr oc liðs-menn. hann hafði mikinn fiolþa leiðangrs-manna[3] oc var þat lið at morgu uspact oc stillt litt. konungr talaði firir þeim a þeso þingi oc sagði sva. Vfallit er goðum buanda-sonum at fara til þes or Þrandheimi eða af Haloga-landi eða af Mæri oc þo at scemra se at komnir at beriaz við bugogn buanda eða kerolld eða við aðra bus buluti hoga þat eða meiða þo at firir yðr standi. er yðr þat engi snilld eða framkęmð. en hinum ugagn er eigu. Bið ec yðr sagði hann at þer gerit eigi sva lengr. væri slict ecki konunglict ørindi ef eigi bæri nauð-syn til. Nu ma ec eigi heita stiornar-maðr þesa landz nema ec gera sva at usiðrin lægðiz þar sem ec hefi forað firir en eigi gangi fram. bið ec yðr með vinsamligum orðum at þer legit þesa uspect niðr. þvi at mer þickir mikit firir at refsa yðr. oc þat sama verþr þo at gera ef eigi

[1] Soleis. [2] *s* over lina. [3] Hdskr. *leiðangr-manna.*

Digitized by Google

betraz við þetta. Ec þickiomc oc fullkomiN vera til rikiſ oc ſtiornar þesa landz. þo at Nicolaſ byscup ſegi þat eigi. en þat þickiomz *(fol. 68 a)*[1] ec eigi vita hvat Nicolas byscup finnr til þes er. hann ſegir sva at ec mega eigi konungr vera yfir Noregi. þeir hafa konunga nafn borit margir er verit hafa ambattar ſynir en ec þickiomz ſaNr ſon Sigurðar konungſ oc Gunnhilldar. er nu þat morgum monnuM kunnict hver ætt hennar er. en ef þeir ero her ſumir ſem mic væntir at eigi ſe þat i kuNleica. þa kann ec nu noccot af þvi ſegia. þa talþi hann allar kynqviſlir hennar firir ollum þingmonnuM i allar qviſlir. oc konnuðuz þa margir við ſina frendr til hanſ bæði i foður ætt oc moður þeir er aðr viso eigi ſcyn a[illegible]Lvc konungr sva ſino ørindi at hann quaz engan vita betr til fallinn þann tima i Noregi hvartki firir guði ne monnuM. at bera konungſ nafn en ſic. En þo at Nicolas byscup villdi annan helldr hafa. þa muno ver Birkibeinar litt at þvi fara nu helldr en fyR. konungriN ſa er rikino ſtyrir þarf bæði at vera harðr oc raðvandr. En os ſyniz sva þo at Nicolaſ ſe tunguſniallr maðr ſem hann hafi hera hiarta. En u-trygð ſem refriN. þvi at iafnan hefir oſſ nu sva reynz. oc þo at ver ſcylim upp telia allan afſpring Jngiriðar. þa mvn far vera tryGr. Eigi var Magnus trur. oc eigi var Buriz trvr ſem ſiðan hafa merki a borit. Nu er þat bezt at lata ſlict vera kyrt. firir þvi at allt mvn reynaz um ſiþir hverR hvergi er. En ec vænti nu at ſcamt ſe til þes er ver Birkibeinar munom ſękia a fund þeira Bagla. oc man þa vita hverso dyGr eða travſtr hann ſcavfaliN er þeim i raðunom fyrir os Birkibeinum

134 tala Sverris konungſ

Eptir þetta ørindi ravfz þingit foro bøndr heim en Birkibeinar oc leiðangrſ-menn foro aptr ofan til ſcipa. Scamt var þes imilli oc byR raN á. let konungr blaſa til bravt-lavgo. oc var til ſeglſ tekit oc ſigldu. lettu eigi fyR en þeir ſigldu iN til Oſluár. þar varo Baglar firir með allan her ſiN. Jacobſ-meso-dags[2] aptan lagðiz Sverrir konungr við Hofuð-ey gecc upp um morguniN oc lyddi tiðum. En er hann com til ſcipanna. þa atti hann husþing við liðit oc mælti. Baglar ero i bønum[3] með all-mikit lið. oc ætla at taca við os lyðit nu vendiliga hvernig ec ſcipa til at-logunnar. Hacon ſon miN með allar ſma-ſcuturnar ſcal roa

[1] Paa grunn av feil i pergamentet er dei tvo nedste linone paa denne sida ikkje skrivne heilt ut til indre marg. [2] *s* i *meso* over lina. [3] Kanskje staar *ę* for *ø*.

Digitized by Google

at a Leiruna firir innan Nun- *(fol. 68 b)* nu-ſetr. ganga þar upp oc sva i bøinn. veita þa bacſlettu þeim er a bryggionum ero. En lendir menn minir. Gregorius Ionſ-ſon Sigurþr af Moðaſtoðum oc Eyſteinn Rægnvallz-ſon oc með þeim Mærirnir ſcolu leGia at ut a eyrom við Mariu-kirkiugarþ oc ganga þar upp um hit ſyðra ſtræti. En allt annat ſcal fara liðit með merki utan at bryGiom. þar mvn vera firir megin-lið þeira. Gængum nu til ſcipanna oc leGiom iN at þeim var þa blaſinn herblaſtr. rero þa inn ollum herinum greinduz sva ſcipin ſem konungr hafði firir ſagt at vera ſcylldi.

tala Nicolaſ byscups 135

Nicolaſ byscup talaði firir þeim Bæglum oc ſcipaði ollum fylkingum oc ſagði sva. Sigurþr Jarls-ſon með ſina ſveit oc Hallvarðr af Saſtoðum með Upplendinga[1] ſcolu hafa eina fylking firir innan Nunnu-ſetr oc geta þar til at þeir comiz eigi þar upp. En þeir ſynir Onundar hluNſ oc Kolbein ſtrinefr oc ſu ſveitin er einna er horþuzt ſculo vera ut a eyrarnar oc veria þar bryGiornar. hefir Sverrir konungr ecki sva mikit lið ſem þer ætlit. er þunnſcipat sva at eiN maðr er i halfrymi þar er meſt er eða ſeð þer eigi at þeir hafa ſett upp huðfot ſin i rumunum eða hyGi þer at þat ſe menn. ero Birkibeinar sva baNſettir at ſverþin þeira munu ecki bita oc eigi muno þeir þora at at leGia. Verði þer nu vel við. feigr mvn hann nu Sverrir ef hann leGr at. kann vera at hann leGi eN illa at ſem i Semſ-firði. Byſcop var a heſti oc clercar noccorir með honom oc var hann uppi a ſtrætinu hia garði ſinum þa er at-lagan tocz. ęptu hvarir-tveGio her-op. Sverrir konungr lagði (at)[2] sva faſt at þeir byrðingar er fyrir lago brotnuðu. Baglar hofðu ſoct noccorum ſcipum firir bryGiom oc mattu Birkibeinar firir þvi eigi vel na at-logunni. ſcutu þa hvarir-tveggio bæði boga-ſcotí oc handſcoti ſottu ſiðan upp yfir byrðingana BengeiR langi oc Botulfr Aſurſ-ſon comuz fyrſtir upp a bryggiornar. En enſcr maðr hio þegar til Bengeirſ. oc ſagði at eigi ſcylldo þeir þar upp ganga. BengeiR ſcelfði ſverþit. hann kunni allra manna bezt við ſverþ oc buclara. hann ſlo undir ſciolldiN þann enſca maN oc com a firir neðan nefit oc i ſundr kialcana oc af þat er toc. Birkibeinar ſottu þa margir upp a bryGiurnar. en Baglar tocu vel imoti þeim[3] oc varþ þar horð

[1] *d* i hdskr. retta fraa *g*. [2] Vantar i hdskr. [3] Eit ope rom etter *þ* p. gr. a. feil i pergamentet; den fylgjande lina (nedste paa sida) ikkje skrivi fullt ut av same grunn.

Digitized by Google

ſvipan. Einn maðr mælti til byscups. herra riðit nu *(fol. 69 a)* fram hart. þvi at varir menn þurfu nu at þer treyſtit þa. litz os sva ſem Birkibeinum biti nu ſverþin. þa mælti byscup. Riðum undan nu. lavs er diofullinn nu orðinn. Eptir þetta leyptu þeir upp or bønum oc namu eigi fyr ſtað en þeir comu upp a Giollur-aſ. oc þar biðu þeir liðſinſ. þeir Gregorius. Ionſ-ſon logðu at a eyronum við ár-oſinn oc var þar ut-grunt. Enn er ſcipin kendo niðr liopu þeir fyrir borð oc oðu til landz. gengu ſiðan upp. Sveitin Bagla hafði verit uppi við Geita-bru. En er þeir ſa at Birkibeinar varo upp comnir þa veita þeir þeim araſ ſva harða at Birkibeinar luta firir oc ut aptr til ſcipanna. fellu ſumir en ſumir liopu a caf. Oc er þeir comu a ſcipin þa logðu þeir ut til Þræla-bergſ oc ganga þar a land. ſottu ſiþan in eptir vollunum til bøiarinſ. En er Baglar ſa þat. þa ſottu þeir ut imoti þeim um Geita-bru oc varþ þar horð orosta með þeim i annat ſin. Hacon konungſ-ſon lagþi at in a Leirunni oc sva i fyrſtunni at allar ſcuturnar rendu up a þurt land. liopu þegar firir borð oc ſcutu a fylking oc gengu at þeim Boglum upp. ſcutu þeir fyrſt oc þvi næſt logðu þeir keſiom Baglar biðu eigi hoganna or ſtað oc flyðu þeir upp firir norðan bøin. Birkibeinar fylgðu þeim oc drapu af þeim allt þat er þeir naðu En ſumir ſloguz i bøin oc veittu þeim halſ-hvg er a brygionum ſtoðu. þa var oc Sigr-flugan merki Sverris konungſ comit upp a brygiornar. oc i þvi bili flyðu Baglar oc bøiar-menn. Sumir upp or bønum en ſumir i garðana Sverrir konungr gecc upp eptir langſtræti oc er hann com upp i gvturnar þa ſa hann ut a volluna hvar þeir borðuz. Snyr þa yfir ana firir ofan bøin oc ut eptir vollunum. veittu þa Boglum bacflag oc drapu þar fleſt allt lið þat er þar hafði verit. Birkibeinar ranſokuðu bøin oc brutu hus til Bagla oc drapu marga. En margir liopu undan oc ſtefndo upp or bønum. Sveitir þeira Birkibeina varo ſumar uppi a vollunum. en ſumir uppi a Mvrtuſtoccum oc gegndu Boglum æ sva ſem þeir comuz við. var þar allmikit manfall oc þo miclo meira af Boglum. En undan comuz þetta ſin fleſtir allir hofðingiar þeira

136 tala Sverris konungs[1]

Eptir þetta let Sverrir konungr blaſa ollu liðino upp a Mvrtuſtocka oc atti þar tal við þa oc mælti. Guð hafi þes þvcc at Criſtr hefir eigi *(fol. 69 b)* gert[2] horfin heilla við os Birkibeina

[1] *s* over lina. [2] Soleis, for *gerz*.

Digitized by Google

um ſigrinn nu helldr en fyR. oc er mer þes[1] van at varla mvn Nicolaſ ſcafali hafa með uhræddu hiarta nu undan ſott. En ec vil þo ſegia yðr at ec vil ſcipum lata leGia ut til Hofuð-eyiar. vil ec at ver faim enga flagu af þeim eða lapum þeira ef nockorir ero þeir er nenna aptr at hverfa til bøiarinſ þegar er þeim þickir þes van at menn liGi i dryckio i bønum. þa foro meN til ſcipa oc gerþu sva ſem konungr bað. Vp var tekit i bønum. þa fe allt aðr[2] en þeir færi i-brot. fyrir þvi at bøndr oc capmenn hofðu bariz imot konungi. langſcip þa er til varo tocu þeir oc brendu fleſt. En hofðu með ser Boca-ſcreppuna er Nicolas byscup hafði haft. oc Gorſuðina er Hiði hafði fyR gera latit. toc Hiði við Boca-ſcreppunni. en brendi Viðr-ſiana er hann hafði hapt aðr. hirði ſam oc ſegl. þar attu bøndr allan reiðaN. þa la konungr við Hofuð-ey. let þar bera upp lut-ſcipti a voll ſunnan a eyna. Siðan let hann ſcipta i fiora ſtaði herfanginu. Eptir þat var blaſit til husþingſ oc atti hann þa tal við lið ſitt. þa let hann menn ganga undir ſtong var lið ſcorat hverso mikit hann hafði oc var þa a fimta tigi .c. þa com maðr fra Nicolasi byscupi. preſtr noccuR oc hafði bref með at fara til handa Sverri konungi. er byscup hafði gera latit. þat ſtoð a þeso brefi at byscup ſagði at hann villdi ſættaz við konung. konungr ſagði sva at gert hafði hann þat fyR. oc eigi veit ec hvernig þesi ſætt veitir. en unna mynda ec Nicolasi. griþa ef hann kæmi ſialfr a miN fund oc mattu sva ſegia honom at mart þicki mer meira til frægðar at vinna en drepa hann ef hann kemr a mitt valld. hann reðr kemr ef honom ſyniz. þa beiddi konungr liðſ-menn oc leiðangrſ-menn at hann vill hafa ſcip oc ſcip-reiða allan ſaman þaN er fengiN er at kapi. firir xv. mercr gullz. En monnuM hugðiz sva at at eigi myndi þriðiungr vera[3] uppi ef hann hefði sva. oc gengu þeir til. Sigvalldi carl oc Sigurþr af Moða-ſtoðum. Eyſteinn Ragnvalds-ſon oc margir aðrir drogu i ſundr reiðan oc ſeglin i fiorðunga ſem annat fe. Oc er konungr visi þat liop hann af ſcipino hann hafði ſuiga i hendi oc let ganga fleſtir ſtucku undan oc kaſtoðu niðr þvi er a helldo fyrir þui at þeir ſa at konungr var reiðr. Sigvalldi beið oc gecc eigi undan. konungr *(fol. 70 a)* laſt hann .ii. haG um herðarnar þverar. Sigvalldi villdi eigi imot taca. konungr hætti. oc qvað þa illa gera er brutu rað hanſ. qvaz ſialfr vilia hafa land-varnir. oc sva var. lagði konungr verþ eptir ſlict er hann villdi a þriðia degi var upp blaſit liðino til

[1] *s* over lina. [2] *a* ugreid. [3] Soleis; Flat. og AM 81 a fol. *verdr*.

Digitized by Google

ſciptiſ varo þa lagðir lutir a fiorðunga. Eptir þat ſcipta hverir ſinum lut oc fiorðungi i tylptir. oc var ſva ſcipt fenu til þes er i luti com um ſiðir. þat var eigi minna fe en hverr maðr hlaut til .ii. marca veginna. konungr la þar halfan manuð.

[137 fra Boglum.

Nu er at ſegia fra Boglum er þeir hofðu flyit. at hofþingiar oc megin-liðit vændo hit efra um Upplond oc sva norðr til Þrandheims oc til Niðar-os oc er þeir komu til borgar a Steinbiorg fettu þeir lið ſitt um-hverfiſ borgina oc letuz þar ſcylldu tiallda. þar var firir i borginni Þorſteinn kugaðr oc Bialfi ſcinſtaccr oc Aſgautr. þeir hofðu .lxxx. manna. Scorti þa hvartki vapn ne viſtir oc eigi drycc. gatu Baglar ecki at gert Siþan attu þeir ſtefnur við bøiar- (menn)[1] oc þing uppi i Criſtzkirkiugarði logðu a viſta-gialld a bøin oc crafðu bøndr leiðangrſ i heraði. hofðu nu veniu Birkibeina oc letu ſveria trvnaðar-eiða at þeir ſcylldu eigi vera i gagn-ſtaðar-flocki þeira eða konungſ þeira Eptir þetta foro þeir upp til borgar oc gerþu þeim langa ſcot-hriþ. oc eptir þat kolluðuz þeir a. Nicolas byscup mælti til Þorſteinſ. vraðlict er þer at hallda borgina oc vera i banni. lata muntu meira i oðrum ſtað. ver ſculum gera lið til Goðrecſ-ſtaða buſ þinſ oc lata þar ræna ollu þvi ſem til er en leGia elld i huſin oc brenna bøinn. Eptir þetta callaði Þorſteinn til ſin Bialfa ſcinnſtacc oc ſagði honom at uraðlict var at hallda lengi borginni ef þeir villdi um ſitia. lætc sva þeira tali at þeir urðu a þat ſattir at upp ſcylldi gefa borgina. Ecki viso aðrir menn þesa raðagerþ. lavn-dyr varo a borginni. gecc Þorſteinn þar til oc matti hann þa tala við Bagla. Guðbrandr ungi gecc til motz við hann oc gerþu þeir rað ſin amilli. Bað Þorſteinn Bagla fara fyrſt ofan i bøin. en coma upp um kvelldit þa er borgar- (menn)[1] varði minzt. Man ec þa opnar lata þesar ſomu dyr. her imot het Guðbrandr firir hond Bagla ollum borgar-monnum liſſ griþum *(fol. 70 b)* oc vapna oc clæða. Siðan foro Baglar ofan i bøinn oc um kvelldit til borgar upp. Þorſteinn let þa opnar lavndyrnar. gengo Baglar þar in þat var i þann tima er borgar-menn ſatu um mat. funnu þeir eigi fyr en borgin var full af Boglum. fengu borgar-menn liſſ griþ oc hofðu igangſ-clæði. en fair vapn en ecki fe. Sneriz Bialfi ut til heraðſ. en Þorſteinn cugaðr gerðiz handgenginn Boglum oc for með þeim. Baglar tocu allt fe þat

[1] -menn vantar i hdskr.

Digitized by Google

er i var borginni. oc ſiðan brendu þeir hvert huſ þat er þar var. þeir tocu einn maN daudan oc ſteyptu[1] i brvnniN baru ſiþan þar a ofan griot þar til er fullr var. þeir ſtefndo til bøiar-monnuM at briota alla ſteinveGina til iarðar aðr en þeir ſcilþiz við. þeir brendu oll langſcip konungſ aðr þeir foro ibrot. Eptir þetta ſneruz þeir aptr til Upplanda oc þottuz hafa vel raþit til fiar i þesi ferþ

fra Sverri konungi 138

Þat er at ſegia fra Sverri konungi at hann for or Aſluar-firði oc vændi ſuðr til Goðmarſ oc lagði iN i fiorðiN a ſuðr-landit þar ſem heitir Fyrileif. ſtefndi þar þing við bøndr oc bar konungr þar ſakir a hendr þeim at þeir hefði verit i ſamnaði moti honom i Sæmſ-firði oc hefði tekit konung annan i hofuð honom. Helgi het maðr er ſvaraði ræðu konungſ oc mælti sva. Eigi varo margir menn or varom heruðum i þeima flocki oc þo með litlo raði þeir er varo. kennum[2] ver herRa ecki vart mart a þeso. eru ver oc sva gamlir at fyR kunnum ver við at ſia er ver komim[3] i ufæru. ſva varo os oc login kunnig i Noregi oc ricra manna retr at ver viſſum var log. hvar konung atti at taca i Noregi. En ver ætlum engan rett tekinn til landz nema a Eyra-þingi i Noregi i Þrandheimi. Nu mego þer herRa þat ſia með yðro viti at ver munum eigi sva heimſcir meN vera at fylla með alita-leyſi þaN flocc er eigi var við meira mætti til comiN oc þo gagnſtaðligr yðr herRa. Morg tiþindi varo þar toluð a þingino oc foro oll licliga til ſættar

fra Boglum 139

Eptir þat for konungr ibrot oc lagðiz i Nauta-ſundi. hann gerþi menn ſina at ørindum fram yfir ſcog noccorn. þar varo firir Baglar oc veittu þeim araſ drapu af þeim .xii. menn. Eptir þat lagði konungr til Svanſ-halſ þaðan ſigldi hann auſtr til Elfar oc la þar allr laNz-mugr uti a ſcogum. konungr gerþi buondum orð at þeir ſcylldu coma til *(fol. 71 a)* hanſ (i)[4] griðum oc vill hann gera ſætt við þa oc ſtefndi þeim þing. En þeir viſſu ſic ſaccfulla[5] við konung. þa freſtaðu þeir ſtefnu-laginu oc duolþu langa hriþ. þa þotti liðinu ill duolin oc attu larnþing oc ætluðu at riufa leiðangriN. Olafr het maðr beitſtocer er firir þeim talaði hann

[1] For *y* er fyrst skrive *p*. [2] Hdskr. *kenum*. [3] Hdskr. *komin*.
[4] Vantar i hdskr. [5] Soleis.

Digitized by Google

var huscarl konungſ. En þegar er konungr varþ vaR við þetta þa let hann taca Olaf oc drepa Varð þar oðrum allt ubraðara um þesa raða-gerþ. konungr ſtefndi eN þing buondum. en (at)[1] oðrum coſti lez hann myndu brenna upp heruð þeira oll komu þa bøndr ofan oc attu þing við konung. var þat at lyctum at þeir feſtu gialld i konungſ valld firir land-rað. Oc annan dag eptir com ofan leiðangr oc liða-gialld[2] oc ſaceyrir. varo þat morg .c. narta oc mikit fe annat Eptir þat for konungr norðr i Vikina oc vændi þa iN til Ofluar.[3] fyrir þvi at hann ſpurði þa til Bagla at þeir varo komnir norðan or Þrandheimi oc ætluðu til Ofluár. konungr for upp imoti þeim. Oc er hann com upp a Giollur-áſ ſpurði hann at þeir hofðu vikit ſuðr hit efra. þaN tima er þeir ſpurðu at konungr var firir i bønum. Sverrir konungr ſneri aptr til Ofluar oc for ſiðan ut til Tunbergſ. gerði þa fra ser Philippum Jarl ſon Birgis[4] broſu oc upp i vatnit Miorſ. ſcylldi hann þar ſitia ef hann fengi þaðan arasir veittar þeim Boglum. hann ætlaði oc til Hiða broður ſinn at hann ſcylldi oc þangat fara. En hann varð eigi buiN. konungr for or Tunſbergi oc ætlaði til Biorgyniar. konungr hafði goðan byr er hann ſigldi or bønum. En Hiði var þar eptir með ſina ſveit. konungr ſigldi norðr i Helga-ſund. þar ſpurði hann at Sigurþr Jarls-ſon myndi hafa norðan ſiglt um þa oc þotti honom þeim Hiða vera haſca-ſamlict um hanſ ferþ. let konungr þegar ſnemma um morguninn blaſa til huſþingſ oc ſagði ſva. J uvænt efni þicki mer comit um vara menn þa er eptir eru oc mun Hiða broður minum verða ner ſtefnt. fyrir þvi at honom mvn þickia þesi nioſn trv er ec fer norðr með allan heriN oc munu þeir nu ecki varaz. En ec hræþumz at os hafi ecki vel tryct hafnirnar. Tok þa konungr allar ſcutur oc letti-ſcip oc ſcipaði ſem bezt gecc þar ſialfr a oc ætlaði at leita Sigurðar. Sigurþr hafði rað firir ser oc hafði lagt ut af leið oc la þar i holmum noccorum er Sveimar[5] heita. þaðan ſa þeir konungſ-heriN er hann ſigldi þioðleið hit iðra. þeir Sigurðr foro um notlina *(fol. 71 b)* eptir iN til bøiarinſ oc komu allt a uvart þeim Hiða. liopu þeir Baglar i bøiN oc urðu þegar varir hvar Birkibeinar varo. En þeir varo i Afleiff-garði oc druccu i ſtofunni ſyðri. liopu þeir ut fleſtir allir vapnlausir oc varo þegar drepnir hverir ſem ſtaddir varo. kirkiur varo allar lęſtar oc hialp þeim þat ecki Hiði liop ſuðr or ſtofunni til heitu-huſanna[6] oc liop up undir

[1] Vantar i hdskr. [2] For *a* i *liða-* er fyrst skrive *u*. [3] Hdskr. *Oflu*. [4] *s* over lina. [5] *m* utgnissa og utydeleg. [6] For *u* i *heitu-* er vistnok fyrst skrive *a*

Digitized by Google

ſcur-fialarnar milli huſanna. oc þorði eigi at laupa or bønum. firir þvi at Baglar gættu um-hverfiſ allt bøiN. Vm morgeniN er lioſt var orðit rannſokuðu Baglar bøinn oc drapu Birkibeina hvar ſem þeir funnu. Hvitingr het eiN um-renningr[1] þeira Bagla. hann faN Hiða oc bað Hiði þenna maN leyna ser. oc gaf honom til gullhring. SveiniN het goðu um. En hann ſagði þo þegar Baglum er hann faN þa. var Hiði þa tekinn oc drepiN. Sigurðr for þa ibrot þaN ſama dag. Með Hiða fell a hinum fimta tigi manna oc var mart hirðmanna af þeim

fra Sverri konungi 141

SverRir konungr reri fyrſt til Tunbergſ oc varþ þar vaR þeira tiðinda ſem þar hofðu gerz. Segir þa ſiðan liðinu at hann vill leita a[2] fund Sigurðar ef þeir mætti na honom. lagði konungr þegar ibrot oc auſtr yfir Folldina. ſpurði þa til Sigurþar at hann var fariN austr i Vikina. Sotti konungr þa eptir þeim. En er ſcamt var imilli þeira. þa ſpurði hann til hvar hann for. vændi hann þa inn um Lana-ſund oc lagði upp i Befio. Litlo ſiðaR com þar Sverrir konungr at þeim oc lagði þegar at þeim. þeir Sigurþr racu af ser tiolldin oc veittu ſcot-hriþ hofðu a land gengit fleſtir allir aðr en ſcip konungſ rendu at. En þegar flyðu þeir er Birkibeinar liopu a land. Sigurþr liop yfir brvna. En Birkibeinar eptir. þeir Sigurþr varo þa fleſtir yfir comnir oc fellu þar noccorir menn af þeim. Brutu þa Baglar af bruna oc liopu ſiþan a land upp. Birkibeinar toku þa ſcipin oc allt þat er a var. hofðu með ser ſumar ſcutur en ſumar brendu þeir. Veic þa konungr aptr norðr oc for allt til Biorgyniar. ſat hann þar um vetriN

fra Boglum 142

Um haſtit þa er konungr hafði ſciliz við lið ſitt i Helga-ſundi þa foro þeir við ſtor-ſkipunum racleit norðr til Biorgyniar oc þaðan norðr til Þrandheims. þeir comu fyrſt a .iii. ſkipum. Eyiolfr Afla-ſon Arni ſcaða-reðr.[3] þeir ſpurðu at Baglar varo i bønum oc hofðu gert morgum monnuM ſcaða. Birkibeinar comu til Holmſ um notti þat var um lyſingar *(fol. 72 a)* ſceið. reru þeir Eiricr i ana .ii. ſcipum en Eyiolfr lagði at ſandinum firir innan borg. oc ſtefndu þeir firir utan bøiN upp til bruar Baglar urðu ecki við varir aðr Birkibeinar comu i bøiN oc luðrarnir gengo

[1] Hdskr. *um-rennigr.* [2] For *a* er det fyrst byrja paa *f.*

[3] Millom dei tvo nemnde hovdingane staar i andre hdskrr. *Eirikr af Há (Hæ).*

Digitized by Google

liopu þa Baglar ſumir i kirkiur. ſumir til bruar upp varo þar fyrir þeir menn er þeim veittu embætti. Sumir liopu i ymſa ſtaði oc forðuþu ſer varo margir drepnir en ſumir fengo griþ. þetta var .iii. nottum firir Andres-meso-dag[1] letu þa Birkibeinar ſetia up ſcipin ut a Eyrum oc hofðu bøin til varðveizlu oc sva ſyflur i heraði. um vetrin eptir iol drapu Baglar Ion magra með þeim atburð at þeir veittu honom heimferð. Sa maðr gecc til dura er Sælvi het oc bað Ion ut ganga oc luca upp dyrnar. Jon kendi mal hanſ oc gecc til duranna. þa mælti Sælvi. luc upp dyrnar ec hefi tiþindi at ſegia þer. Goð ſcylldu þæ vera ſagði Ion oc ſpretti þa fra lokunni oc læc upp. Sælvi lagði þegar ſverþinu igegnum hann sva at ut yddi um bakit[2] Jon greip um halſin honom i þvi oc greyfði honom undir ſic niðr. villdi ſiþan ſeilaz til ſverzinſ er hecc hia reckiu hanſ ran þa umegin a hann Baglar hofðu þa sva mikit fiolmeni at allt um Vikina oc Uplond varo[3] ſtorfloccar af liði þeira. Hallvarþr af Saſtoðum hafði þa at v[arð-[3]veita konungſ-efni þeira. varo þeir þa a Upplondum. oc foro norðr um fiall eptir iolin þeir foro ofan um Uppdalſ-ſcog oc um Renna-bu. oc drapu þar Ivar arman oc Þorleif ſtyrio. Siþan helldu þeir i Orca-dal oc drapu þar Einar ſcitin-beina. oc þeir drapu Sceðia a Egiu in i Scæn. helldu ſiþan til bøiarins Gunnar galin oc Eindriði racki hofðu undan comiz oc baro þesi tiþindi. til bøiar. Gunar for ut a Eyrar oc lagði elld i langſcipin oc villdi helldr upp brenna en Baglar nyti. Elldrin feſtiz ſeint við oc fan hann eigi fyr en Baglar comu þar at honom oc drapu hann oc baða þa. þat var .ii. nottum firir Bretliuo-meso-dag. Baglar toku þa bøin En margir Birkibeinar hofðu bræt flyit þeir er aþr hofðu ſpurn af haft um ferþir Bagla. varþ engi viðr-takan i bønum gafu þeir morgum grið þeim er baðu oc a þeira valld comu. ſatu þar um varit oc ſiþan buðu þeir leiðangri ut um allan Þrandheim. hrundu ſcipum a vatn oc biuðuz ſem bezt til varnar. Birkibeinar lagu uti a morcum oc ſcogum væntu þes at Sverrir konungr myndi coma oc frelſa lið ſitt af mikilli anæð *(fol. 72 b)* þa var Jnga gefit konungſ nafn Barðr het ſa maðr er þat gerþi. Baglar tocu nu bęði leiðangr oc lið. fetu ſyflu-menn i heruð oc ſcipuðu ſcip ſinum monnum. var þesi herr bæði mikill oc vel buinn. Oc er a leið varit logðu þeir in i fiorðin til Ræða-biarga. þat var vicu fyrir Hallvarz-meso-dag er fundrin var

[1] Hol i pergamentet; noko av dei tvo siste bokstavane i *-dag* burtrive. [2] I det fylgjande, ned fol. 72 a, er dei siste ordi i lina noko utydelege. [3] Svært utydeleg.

Digitized by Google

bard*agi* við Þorſbiorg. 143

Sverr*ir* k*onungr* bio or Biorg*yn* ſcut*ur* oc let*ti*-ſcip oc for ſcyndi-li*ga*. ætlaði at co*m*a a vvart Boglu*m* ſe*m* h*ann* hafði iafnan co*m*it fyri. h*onum* greiddiz vel fer*þ*in Oc er h*ann* ko*m* in*n* u*m* Agða-neſ finn*r* h*ann* Bagla-ſcip i þei*r*i hofn er Solvi heit*ir*. reru at þei*m* oc dr*a*pu mik*inn* luta af þ*vi* ſcipi. þ*at* gecc a l*and* er undan co*m*z En er þei*r* fo*ro* in u*m* Hornbora. þa mætt*u* þei*r* Bagla-ſcutu eini. rero Bagl*ar* at landi oc liopu a l*and*. en ſum*ir* v*a*ro drepn*ir* þa reru Birk*ibeinar* yfir fiorðin til Reimſ.[1] v*a*ro þar Bagl*ar* me*ð* tvitogſeſſu. B*ir*k*ibeinar* dr*a*pu þar af fleſt allt lið oc ſumt liop a l*and*. Birk*ibeinar* tocu feit allt villdu ſum*ir* hafa me*ð* s*er* ſcipit. En k*onungi* þotti s*v*a ſe*m* þ*at* myndi e*igi* v*era* ſamfært i roðri við ſcut*ur* þei*ra*. letu þ*ei*r eptir ſcipit. En er Baglar ſa roðr Birk*ibeina*. þa racu þ*ei*r af s*er* tiolldin. logðu ſam*an* ſcipin oc tengðu. þ*ei*r hofðu .vii. ſcip oc oll ſtor. þ*ei*r lagu þar fir*ir* er heita Þorſbiorg. landnyrðingr v*ar* a let*t*r ſa in or firðinu*m*. Rendu ſcipin Bagla at viðu*m* fir*ir* vindi. En er S*v*erri*r* k*onungr* ſa hvar Bagl*ar* v*a*ro þa let h*ann* blaſa h*er*blaſtr oc ſætia upp m*er*ki oc q*v*addi at-logu. Reru Birk*ibeinar* at oc ſcutuz a u*m* hrið oc reru i cring u*m* Bagla oc a veðr þei*m*. Mattu Birki-*beinar* v*era* hvart er þ*ei*r villdu ner e*ð*a fiari. Birk*ibeinum* þotti v*era* mik*ill* borða-munr. oc v*ar* s*v*a þ*vi* at e*igi* tocu ſcuturnar Birk*ibeina* hæra en viggyrðlar Bagla varð þesi ſcot-hrið bæði horð oc long. En ecki logðu Birk*ibeinar* s*v*a at. at Bagl*ar* næði ſtafn-liam a ſcip þei*ra*. fellu m*en*n af hvarum-tve*g*iom en mart varþ ſart. En er k*onungr* ſa þ*at* at þ*ei*r ſyſluðu ecki til frama at s*v*a bunu. þa bað h*ann* þa fra le*g*ia. þ*ei*r ger*þ*u s*v*a. logðu ſam*an* ſcutunum or ſcot-mali. þa mælti k*onungr*. E*igi* ero Birki-*beinar* ſem v*er*it hafa fyr. Ecki logðu s*v*a Birk*ibeinar* hin*ir* fornu at. ſe*m* þ*er* le*g*it me*ð* drag-kyrtlana hofðu þ*ei*r kyrtla ſtyttri oc ſnæfrari en hiortu betri. En ecki ſtoðar nu h*er* at li*g*ia roum in til bøiar. En at *(fol. 73 a)* a*ð*rum coſti v*er*it dr*e*ngir.[2] oc le*g*it s*v*a at at þ*er* vitið hvarum ſverþin biti betr. Oc aþr en k*onungr* lyki tolunni þa øptu Birk*ibeinar* oc e*g*iaði hv*er*r annan. rero s*v*a at faſt i fyrſtunni at langſcipin toku við ſcutunom. Veittu s*v*a faſta at-ſocn oc acafa bæði me*ð* ſpiota-logum oc ſverz-hoggum at Baglar urðu at hlifa s*er* oc hruccu fir*ir*. s*v*a at þ*ei*r S*æ*lmundr ſyſtrungr oc han*ſ* (menn)[3] v*a*ro upp comn*ir* a ſcip Guðbranz unga .v. ſam*an*. þa het Gvðbr*a*ndr a ſina me*n* at þ*ei*r ſcylldu reca þa

[1] Soleis *(= Reimſ)*. [2] r heilt r (den siste) misskriven. [3] Vantar i hdskr.

Digitized by Google

ofan. fellu þa ſumir Siðan ſottu Baglar faſt letu þa ganga bæði vapn oc griot. nutu þeir þa borða-munarinſ sva at þeir færðu sva ſtort griot ofan a þa at ecki hellt við. oc varla mattu þeir ſtanda undir. Birkibeinar fellu þa margir Baglar færðu ſtafn-lia a ſcip Birkibeina oc helldu þeim. Birkibeinar tocu allir eitt rað oc þurfti engi at oðrum nema. þeir racu forca við ſtorſcipunum oc leyſtiz þa ibrot hverr ſem matti. þeir er a konungſ ſkipinu varo fengo af comit ſtafnlianum oc sva Nicolaſ af Veſtneſi. Sæmundr ſyſtrvngr fell þar oc oll ſveit hanſ. hroðin var oc onnur ſcuta af Birkibeinum. oc naðu Birkibeinar hvaru-tveGia ſcipinu. Nicolas varþ ſaR hann var ſcotinn i ſtalhufuna framan oc gecc igegnum iN. þotti þat ſar litit at ſia. þa mælti Sverrir konungr. Eigi er os nu færi i þeso ſinne at beriaz við þa. oc ſculo ver nu roa iN til bøiar. Birkibeinar logðu nu fra

144 fra Sverri konungi.

Sa maðr hafði verit ſyſlu-maðr Bagla er Ægmundr het oc var callaðr vaga-pungr. hann var ættaðr af[1] Upplondum. hafði ſyſlo i Orca-dal oc ſtyrði þa ſcipi þvi er Eyiolfr hafði þangat haft um hæſtit. hann hafði lagt at ut við Ingar-dal undir bergit þar er Rafnáſſ heitir. hann ſa þaðan um fiorðiN er þeir attuz við Birkibeinar oc Baglar. En þar ſlo i þrætu. villdu ſumir til at duga ſinum monnum. En ſumir villdu helldr a land upp. com þat ſcip ecki at halldi Boglum. Sverrir konungr ſtyrði inn at firði oc mætti eino ſcipi Bagla firir innan Þinar-oſ amille oc Þrænga oc ellti þa þar upp er a varo. Stefndi ſiðan yfir a fiorðiN Flaðca-fiorð oc ellti .ii. ſcip upp við Clepp-ſtaði. Siðan for hann inn til bøiarins[2] oc var i bønum. Baglar ſneru eptir oc gerþu ser þat i hug at þa myndi ecki mikit firir at veiða Sverri konung i bønum er hann hafði litit lið oc ſart. Margir hofðu fallit af hanſ liði goþir drengir um dagiN *(fol. 73 b)* firir Þorſ-biorgum. En fiolþi var ſart sva at ecki var vapnfært þo at freiſta ſcylldi. Baglar hofðu eigi ræði til at leGia at Eyrunum er þeir comu iN til bøiar. oc hugðu þat ef þeir ſtigi a land. með þvi liði er þeir hofðu þar fengit i Þrandheimi at þeim myndi þat eigi trutt oc myndi þangat hverR ſtefna er fotum kęmi a land. ſem Sverrir konungr væri eða þeira heimili. oc firir þvi varþ ecki af langunne.[3] lagu Baglar ut undir Holmi. Sverrir

[1] For *a* er fyrst byrja paa ein annan bokstav. [2] *s* over lina.

[3] Soleis, vel for *landgongunne*. AM 81 a fol. *atlęgunne*.

Digitized by Google

konungr var ut a Eyrum oc buiN til viðr-toku ef þeir leitaþi þangat

dauði Nicolas af Veſt-neſi[1]

Þa gerþu Baglar rað ſitt oc ſyndiz sva ſem þeim væri þat raðligaſt at fara ſuðr til Biorgyniar logðu nu land allt undir ſic. en gafu eigi gaum þvi hvar Sverrir færi a ſcutum ſinum. þotti þeim ſem hann ætti engan coſt undir ser hvar ſem þeir fyndiz ef a ſcipum ſcylldi beriaz. Nicolas af Veſtneſi let ecki varð-veita ſar ſitt oc þotti litilſ um vert oc for i bað með. þa laſt i verkiom oc la hann litla hriþ aþr en hann andaðiz. var þat mikill manſcaði. Siþan foro þeir ſuðr með landi ollu liði ſinu oc helldu vel ſaman. var æ otti ef þeir ſcilþiz at Sverri konungi oc meiR at hanſ raðum en ſcipa-fiolþa oc hugðu at þeir myndi af þeim fa noccot ſlag. Baglar logðu i hofn þa er heitir i Angri. Sverrir konungr for ibrot or carpangi oc ſuðr eptir þeim. hann reri a einum degi or Hereyiom oc ſtefndi ſuðr firir Stað. Baglar ſa þat oc racu af ser tiolldin oc ſogðuz ſcylldu roa firir hann. Sverrir konungr for leið ſina. en þeir noccoru ſiðaR

fra Sigurþi Jarls-ſyni 145

Sigurðr Jarls-ſon hafði farit a'ſtan or Vic oc ſpurði at Sverrir konungr hafði farit norðr or Biorgyn. Sigurþr for til Biorgyniar oc varþ þar engi viðr-taca. hann toc þar ſcip Sverris konungſ oc brendi Sygna-brandiN oc oNur þa er hann fecc. þeir toku i bønum hus liðſ-maNa oc færðu upp til borgar. gerþu ſiðan mikit bal aviðris[2] borginne þar ſem þeim þotti licazt at borgar-monnuM myndi meſt mein at vera. Oc er borgar-menn ſia þesi tiþindi ſegia þeir drotningo Margreto hon var þar i borginni. oc með henne var Aura-Pall til foRaða. Aura-Pall fecc þat rað at þeir tocu eina tunnu oc baru þar i ſpanu oc nefrar oc tioru. ſiþan logðu þeir[3] þar i elld oc ſlongðu i balit firir þeim Boglum fyR en þeir hefði algort eða ſaman borit. En þat varþ ſva mikill lo- *(fol. 74 a)* gi at þeir fengo eigi fyR ſloct en þeir hofðu þat allt i ſundr brotit er þeir hofðu aþr ſaman fært. var þetta mikil duol. oc þeir reðu eN til i annat ſiN oc baru ſaman. þa bað drotning firir guðſ ſakir at þeir ſcylldu helldr gefa upp borgina oc ſcylldu menn na ut at ganga helldr en þar leki yfir elldr.

[1] *-neſi* er skrive uti indre marg; det er skilt fraa resten av overskrifti, som staar innimillom teksti, inne paa lina. [2] *s* over lina. [3] Skrive tvo gonger.

Digitized by Google

kvað verra at lata allt saman menn oc feit. þa gerþi Pall þat
ráð at konur allar scylldu ganga ut i hus þat er var yfir borgar-
hliðinu oc fyr hafði verit myrkua-stofa. oc sagði at þa myndi
scamt til þes at þeim myndi kostr vera at ganga or borginni.
þær gengo nu þangat oc urðu fegnar ef þes væri van. oc er
þær coma i þetta hus let hann scella aptr hurðunne oc siþan
fiotur firir. þar scorti ecki til at-vinnu þeim Asgeir het maðr
hann var fe-hirðir. hann fecc ein smior-larp toman oc scar allan
gluggum. bar þar i nefrar oc stry oc brennu-stein. siðan lagþi hann
þar elld i oc slongði i balit. En balit var sva gert at þat var
hollt innan Oc er elldrin com þar i. þa larst i sva miclom loga
at Baglar fengu egi sloct. bran þat bal allt upp firir þeim.
Eptir þat foro þeir ofan i bøinn. En Pall gecc til drotningar
oc spurði hana hvat hon myndi vilia gefa honom ef hann fynni
þat ráð at Baglar hyrfi ibrot. hon qvaz myndo mikit til vinna
i fe-munum. oc bað hann þat gera ef hann mætti þvi a leið coma.
þa mælti Pall at hon skylldi fa honom innsigli sitt. oc sva gerþi
hon. Siðan gerði hann bref setti þar firir insigli drotningar. þat
var ritat til Auta prestz oc Iordanar scinn-petu. þat mælti sva.
þes væntum ver at þer mynit þat mest virða er til konungs tecr
þo at þer set nu noccot vinhallir til Bagla. En ver hofum þo
leyndar-mal yðr at segia oc mikil tiþindi þar er konungr hefir
oss segia latit at hann hefir funnit ovini sina norðr i Þrandheimi.
oc er þvi betr at nu hefir farit sem fyr at konungr hefir sigraz.
oc þo hefir hann latit goða menn. Nicolas af Vestnesi oc Solmund
systrung. oc marga aðra. Nu biðr konungr yðr i trunaði at þer
mættit dvelia ferþ Bagla her i bønum. En hann man sialfr coma
a morgin annat-hvart snemma eða siðla. Oc þar var ein sveins
vicverskr i borginni oc kunni Bagla. Pall reð hann til þes at
coma þeso brefi i hendr þeim prestunum. honom var fylgt[1] or
borginni oc skilduz þeir við hann undir steini noccorum. þat sa
Baglar þeir er a verði varo oc þotti þui licaztr hattr a vera sem
noccur maðr myndi vilia *(fol. 74 b)* larpa fra Barglum oc stilltu
at steininum. funnu þenna svein þar sem hann la Oc firir þvi at
þeir kendu hann þa gafu þeir honom grið. þeir spurðu hvert hann
ætlaði at fara. hann svaraði. Ec fer með bref til Auta oc Iordanar
oc veit ec eigi hvat a er. Baglar tocu brefit oc færðu Sigurði
Jarls-syni. oc er hann sa hvat a var. þa vænti hann bratt ufriðar.
Oc um morgunin eptir i lysing let hann blasa liðinu til bratlogu.

[1] Hdskr. *fyglt.*

Digitized by Google

en þeir tocu mikit fe af preſtunum Auta oc Iordani,[1] oc þotti ſem þeir hefði utrvir verit. Eptir (þat)[2] foro Baglar ibrot oc ſuðr. þa ſagði Pall drotningo at Baglar reru or Vaginum. drotning gecc ut a borgina at ſia oc þaccaði Pali vel þetta bragð.

fra Sverri konungi 146

SverRir konungr com til bøiarins ſnemma um morguninn oc gecc þegar upp til borgar. oc hitti þa er þar reðu firir. Sigurþ borgar-clætt oc Arra-Pal oc ſagði þeim at hann myndi þar ſcamma ſtund dveliaz at ſinni. konungr mælti til Sigurþar. þu ſcallt crefia liðſ af bøiar-monnuM oc taca til þin þat er þu fær af. þvi at vera kaN at ver þurfim neſtum er ver comum til bøiarinſ. Sverrir konungr for or bønum oc hellt ſuðr til SiGiar-vagſ. þaN ſama dag comu þeir Hallvarðr oc með honom herRiN Bagla til bøiarins oc logðu þegar or bønum at leita Sverris konungſ. konungr ſa ſeglin oc bað ſina (menn)[2] leggia ut ſcipin af-ſýniz oc latum þa ſigla um ſuðr. oc sva var at Baglar gaðu eigi hvar Birkibeinar lagu. En iafnſciott ſem þeir varo um farnir let konungr vænda aptr norðr ſinum ſcipum ſem hvatligazt til Biorgyniar. for konungr upp til borgarinnar oc fann þar lið ſitt oc ſpurði hverso lið-driugr Sigurðr hefði orðit. hann ſagði at bøndr gafu engan gæm orðum hanſ oc ecki villdu þeir konungi gera til ſæmðar. Siðan var þing ſtefnt i bønum oc talaði Sverrir konungr oc ſagði sva. Enn geri þer Biorgyniar-meN ſem fyR miela ovingan til min oc er her meſt upp-ráſ allz ufriðar oc hefir sva verit iafnan ſiðan er ec toc við rikinu þa hafi þer verit i fullkomnum fiandſcap til var. var þat noccur varkuN meþan Magnus konungr lifði eða Erlingr Jarl at þer gerðit sva. En nu er ecki annat en fiandſcapriN einn ſaman. at efla hernaðar-vikinga imoti rettum konungi oc eyða sva riki hanſ. Oc er þat licazt at yðr fari ſem fyR at æ mun yðar lutr þvi verRi er þer gerit vara ſuivirðing meiri. þat ſculo þer oc vita at þer ſculot lata feit oc sva limarnar *(fol. 75 a)* en licara at þar fylgi oc lifit. nema þer iatit mer ollu þvi er ec beiði. þetta[3] ſvarar FiNr foræði konungi. oc talaði imot honom oc com i ſama ſtað niðr um þat ſem hann beiddiz at undan-dratr var i mali þeira. En þat var þo at lyctum at þeir gengo undir þat allt er konungr beiddiz. oc fengu honom .c. manna. varo þat bøndr oc cæpmenn. Sverrir

[1] Ved *I* er radert ovantil. [2] Vantar i hdskr.
[3] Vel misskriving for *þa*.

Digitized by Google

konungr lagði or bønum oc hafði .xxx. ſcutna. Oc er hann com ſuðr i Salbirni oc la þar. þa ſigldu Baglar ſunnan at leita Birkibeina. reri þa konungr at þeim fyR en þa verþi. oc lagði aviðriſ sva at hann matti vera hvart er hann villdi ner eða fiaRi. varð þar noccoR bardagi af ſcotum oc griot-hriþ. En konungr atti við mikinn borða-mun at eiga ſem fyR. logðu þo Birkibeinar allſnarpliga undir vapn þeira. oc hofðu Baglar comit a noccur ſcipin konungſ ſtafnliam oc urðu af bornir. Oc er Birkibeinar ſa at þeir mattu eigi ſigraz a þeim þa logðu þeir fra ſcipum ſinum oc norðr til Biorgyniar. comu þar i ſolar uppraſ oc ſettu ſcip ſin upp undir borgina norðan at oc varo i bønum.

fra Sverri konungi. oc Boglum

En þann ſama dag comu Baglar til bøiarins þeir leituðu þegar up-gongu. En Birkibeinar vorðu þeim oc naðu þeir eigi. konungr ſetti lið ſitt um-hverfiſ borgina i tiolldum. Baglar lagu firir bønum noccorar nætr ut við Norðneſ oc ſiðan foro þeir ibrot. þeir tocu Ion trin ſyſlu-maN Sverris konungſ oc gafo honom griþ. gerþiz hann þeira maðr. oc eN fleiri Birkibeinar foro til Bagla. Baglar foro aptr til Biorgyniar oc logðu ſunnan at Norð-neſi ut ifra munclifi. þeir gengu þar upp oc ottuðuz ecki Birkibeina þottuz hafa rað þeira i hendi oc gengu a land oc glettuz við þa ſcutu hvarir at oðrum sva ſem við comuz. Birkibeinar varo iafnan i bønum oc urðu morg ørindi þeira þannig. Sumir attu þar conur en margir leituðu ser at drycc. Skutu Birkibeinar iafnan undan hus-veGiom at Boglum Baglar þorðu eigi at vera i bønum firir alapum Birkibeina. Baglar gengu iafnan iN a Ionſ-vollu fylctu þar oc ſyndu Birkibeinum lið ſitt. colluðu a þa oc fryðu þeim hugar. oc er þeir ſlitu fylking. gengu þa margir i leica oc ſcemtu ser ſyndu þat at þeim þotti enſkiſ vert um Birkibeina. hofðu Baglar þa allmikinn her oc fritt lið
147 oc vel buit bæði at vapnum oc clæðum. || Sverrir konungr hafði husþing a baccum upp fra Nicolaſ-kirkiu. þa er Baglar varo a Ionſ-vollum i leicunum. konungr talaði *(fol. 75 b)* oc mælti sva. þaN veg vill vera um os Birkibeina at noccuR otti vill yfir oſſ vera oc verþr þes ſcamt imilli. væntum ver eN ſem fyR af yðr goðrar fylgþar. ſem ec ætla fa dømi til munu finnaz at menn hafi betr fylgt ſinum konungi. Er yðr Birkibeinum við þat bezt at una at þer erut yfir oðrum monnuM at hug oc hvatleic. þeir Baglar þickiaz hafa rað vart allt i hendi. en mic væntir at oðru-vis man gefaz. oc eigi trvi ec at ver hafim þeira minni

Digitized by Google

volld a ſcommu bragði. Nu ætla ec eigi lengr at þola þeim ſpott oc
hað ef þer vilit ſem ec. En hyGiom þo at allir ſaman hvat af-
tækiligazt er. at beriaz við Bagla þegar er þer vilit. ſegi nu
hverR maðr ſiN vilia. En allir þogðu. konungr mælti Eigi geri
þer nu rett er þer þegit við. þa þionuſtu eigi þer at veita kon-
ungi yðrum at ſvara raðum hanſ oc ſegia honom hverR ſina fir-
ætlan. þa ſvoruðu þeir oc baðu konung raða. hann ſagði. þetta er
vel mælt ſem mer var ván. konungr mælti eN. Sa er coſtr vaR
at ſetiaz i borgina. oc er þat oruct vigi meþan er os viNz viſt.
En er þat þrytir þa mvn illt til við-fanga AnnaR er ſa coſtr at
flytiaz a fioll upp oc munu þa Baglar reca os oc henda af allt
ſlict er þeir vilia oc fa þeir menn alldri orztir er i flotta falla.
Sa coſtr er eN ſem Birkibeinum var fyR tiðr veita þeim araſ oc
lata ſcipta odd oc eG. liz mer eN vaR coſtr eigi uvænni þegar
er ver ſtondum allir iafn-hatt þeir ſogðu at allir villdu helldr
beriaz en flyia. þa mælti konungr. Baglar munu nu ſia mal-
ſtefnu vara en vita eigi raða-gerþ. Nu ſculum ver fyrſt ganga
ut til borgar. þa ſculo ganga i bøiN niðr æ .ii. oc .ii. en ſtundum
.iiii. eða .v. oc finnaz allir iN við Olafs-kirkiu. þeir gerþu sva.
En Baglar fundu eigi þetta rað. Oc er liðit var ſaman comit
við Olafſ-kirkiu. þa let konungr ſetia upp merki ſitt oc mælti.
Ecki munum ver fylkia rennum a þa ſem harðazt oc hafi nu
engi annan fyrir ser. oc dugi nu hverR ſem bezt. oc mvn litla
hriþ þurfa firir þui at Baglar munu nu reynaz ſem fyR at þeim
mvn ſciota ſcelk i bringu þegar er þeir ſia maNfallit. oc eru
þeir i malum meſtir. ſem refr i halanum. gerum þeim ſem harðazt
at-lavpit þvi at illa muno þeir kunna hoGum er heiman hafa
lavpit *(fol. 76 a)* fra kirnu-aſkinum oc ſet alldri fyR hverso Birki-
beinar ero vanir at fara með vapnum þa er þeir beriaz. hlavpit
fram nu goþir halſar oc [gæti guð[1] til || Eptir þat liopu þeir ut **148**
a volluna með opi oc eGian. flugu þegar keſiur er þeir comu sva
nær at na matti til þeira. Baglar þyrptuz ſaman oc ſcutu a
fylking var Sigurþr Jarls-ſon þar undir merkiom. varð sva ſem
konungr gat til at Baglar flyðu þeir er fremſtir varo. oc eigi
ſiðr þeir er ſa til. fell þar mart manna er þeir comu ſaman. En
er Baglar horfðu undan þa hiuGu Birkibeinar æ ſem tiðazt. oc
gengu ſva ner þeim at þeir foro allir ſaman ut um volluna oc
sva ut um Ionſ-kirkiugarþ. En er þeir comu ut a volluna þa
ſneruz Baglar við um hriþ. oc er Birkibeinar beittu ſverðunum

[1] Hdskr. *guð guð.*

Digitized by Google

vicu Baglar undan. varþ þeim þesi viðr-taca eigi til minna manſcaða en hin fyRi helldr fell þa fleira. þeir racu þa sva ut til ſcipanna. Baglar liopu ſumir a caf en fleſtir comu a ſcipin þar er næſt varo landi. Narfi ſon Hallvarðar af Saſtoðum ſtyrði eino miclo ſcipi. a þat ſcip liop sva mikill manfiolþi at ſcipit ſettiz niðr a grvN oc feſtiz Siðan comu Birkibeinar þar at. oc hallda ſumir ſcipinu en ſumir veittu þeim at-ſocn er a varo. sva at þeir hruðu ſcipit. þar fell Narfi oc mart manna með honom en ſumt liop a caf. Sverrir konungr reið hia liðino þa er flottiN var rekiN oc var keſia hanſ all bloðug allt upp a ſcaptit sva at bloðit raN upp a hendr honom. Oc er hann for innan um Ionſkirkiu. ſneriz Beglingr eiN imot honom. oc reið ſa með .ii. keſiur oc ſcat baðum ſeN at konungi. konungr let ſiga ſciolldiN niðr firir heſtiN ſem hann matti. oc kom annat ſpiotit i ſciolldiN en annat flag undir kviðiN heſtinum. En með þvi at hann ſa at eigi toc konung ſpiozſcotit. þa fleygði hann ſverþino eptir þvi ſpiotinu er undir kviðiN flaug heſtinum. hann fleyði[1] oc niðr eptir oc fecc ſpiotit.[2] ſcar keſian upp or þat er tekit hafði. konungr reið a hann fram[3] hart at hann fell firir. þa hellt konungr heſtinum oc ætlaði at troða hann undir fotum. en hann laſt upp liGiandi ſpiot-ſcaptino[4] oc nam þat noccot konung. En heſtriN æſtiz oc liop ibrot. Maðr liop fram firir konunginum oc ſtefndi at kirkiu- *(fol. 76 b)* garðinum. konungr rendi eptir honom heſtinum oc lagði hann með keſiunni. fell ſa maðr þegar daðr til iarðar. Birkibeinar fottu þa aptr i bøiN oc fottu upp til borgar. Baglum varð þaðan i-fra ubraðara um leicana oc varo þa ſcammar ſtundir a landi. Nicolas byscup oc lið hanſ lagði at ut við Toloholm. let ryðia holmiN. ſiþan ſetti hann þar landtialld oc ſong meso. hann ſagði at þar ſcylldi reiſa mikinn hofuð-ſtað oc ſtein-kirkiu. Sumt liðit la við Norðneſ en ſumt[5] ſunnar meiR. Birkibeinar varo nu longum i bønum. foro oc a land upp at fongum hvert er þeir villdu firir Boglum oc þotti þa SuNhorðum oc Harðengrom þeir ſopa[6] ecki hagliga um tun. En bøndr hofðu aðr gert or heruðum lið oc leiðangr Boglum. Nu ſendu bøndr Boglum orð at þeir ſcylldi vera vorn firir þeim oc búm þeira.

[1] Soleis, for *fleygði ser.* [2] Heretter er falle ut nokre ord; AM. 81 a fol. legg til: *or wellinum: en kongr lagdi til hans kesiunne j auxlina. Hann laust af ser spiotid;* Eirsp. likn. (stuttare). [3] Etter dette ordet vantar *sva.* [4] Hdskr. *-ſcapino.* [5] Avskrivaren har fyrst skrive ſumir; avstyttingsteiknet for *-ir* er ikkje burtteke- [6] Hdskr. *ſopa þeir* med umflytjingsteikn.

Digitized by Google

En Bagl*ar* baðu þa reca buin til ſin oc ſog*ðu* at þa myndu þ*eir* geta. racu bøndr fiolþa n*a*ta þann*ig* oc hofðu i Laxa-vagi. A einn*i* not*t* ſtefndi S*verrir* k*onungr* liði ſ*inu* til ſin oc gec*c* or borginne hit ef*ra* fir*ir* ofan fiall oc cringði s*va* iN til Alrecſtaþa oc ut aptr m*eð* Alrecſtaða-vagi til Laxa-vagz[1] ſ*em* Bagla-herRiN var. þ*eir* hofðu a s*er* vorðu. S*verrir* k*onungr* hafði fengit nioſn af hv*ar* verþ*ir* þ*eir*a v*aro*. oc ger*þi* fir*ir* .vi. m*enn* bað þa f*ara* ſ*em* ſcyndiligazt oc vita ef þ*eir* fengi tek*it* vorðiN. þ*eir* comu þ*ar* at verði ſ*em* .ii. m*enn* v*aro*. hafði annaR ſofnat en annaR vacði oc kvað ſa við i þ*vi* er keſian ſtoð a h*onom* miðiom oc igegnum h*ann*. En hiN vacnaði við d*a*ða ſ*inn*. Bagl*ar* heyrðu viðr-kveð þesa maNz oc ſp*urðu* hvat verþinum væri. En hin*ir* ſvoruðu er drepit hofðu at þ*at* v*ar* leicr[2] þ*eir*a. ero*m* v*er* kat*ir* oc ſcemtum os þa f*oro* nioſnar-meN aptr oc ſog*ðu* k*onung*i at vorðriN v*ar* d*a*ðr. k*onungr* ſag*ði* at þa var vel ſyflat. Siþ*an* for h*ann* m*eð* liðino at þeim oc ſva lioðliga at þ*eir* v*a*cnuðu eigi fyR en þ*eir* drogu ſcipin upp und*ir* þeim oc drapu þ*ar* m*ar*t m*anna* af Boglum. En þesa oroſtu[3] oc vapna-brac heyrðu Baglar þ*ar* til er þ*eir* lagu oc grunaði at ufriðr myndi v*er*a. reru til þang*at* allir er þ*eir* heyrðu. oc er þ*at* l*a*gz eigi um ufriþiN. þa liopu þ*eir* a l*and* upp oc ætluðu til at-gongu. Birk*ibeinar* biðu þa eigi or ſtað liopu imoti þeim oc veitt*u* þeim þa hriþ er Boglum þotti þ*at* rað ſem þ*eir* ger*þu* at taca undan oc aptr til ſcipanna lagu þo marg*ir* ept*ir* *(fol. 77 a)* aðr en þ*eir* ſcilþiz. Marg*ir* liopu a caf. oc ept*ir* þ*ett*a leyſtu þ*eir* oll ſcip ſ*in* or l*and*-feſtum Bagl*ar* oc logðu or ſcot-mali. Birk*ibeinar* keyrðu ibrot buit oc iN til Alrecſtaða. En Bagl*ar* konnuðu ſcaða ſ*inn* oc fundo at þ*eir* hofðu latit mik*it* lið. þotti þ*ett*a v*er*a mik*il* ſcom oc eGioðuz a þ*at* at hefnaz. þ*eir* viso þ*at* at k*onungr* hafði litit lið. tocu þa Bagl*ar* roðr oc ſtefndo iN i fiorðiN. oc upp i Alrec-ſtaða-vag logðu at i vagſ-bott*n*inum liopu þ*ar* upp oc fylctu liðinu. v*ar* þa lios dagr bar þeim þ*at* vel til at Birk*ibeinar* v*aro* eigi um farn*ir*. S*verrir* k*onungr* ſa h*er* Bagla oc faN þ*at* at þeim leiddiz eigi at veita h*onom* at-ſocn. k*onungr* talaði þa fir*ir* liþinu oc mælti. En vænt*ir* mic at fundr vaR Bagla verði. gongum nu upp i breccuna oc veitum þeim þaðan a-l*a*rp ſem harðazt oc vænti ec at þ*eir* vicni við. Birk*ibeinar* ger*þu* at vanda. runnu at diarfl*iga* oc liopu s*va* faſt upp a Bagla at þegar fellu marg*ir*

[1] For *z* er skrive *i*, som det (seinare) er gjort freistnad paa aa retta.
[2] Hdskr. *leic.* [3] Den fyrste *o* over lina.

Digitized by Google

af Boglum þeir er fremſtir varo. Eindriði lioxa het maðr hann bar hofþingia merki Bagla. hann var þrænſcr at ætt allra manna hraſtaztr oc diarfaztr hann bar merkit vel fram sva at imoti honom kom Bergſveinn langi merkiſ-maðr Sverris konungſ. genguz þeir sva ner at þeir ſciptuz hoGum við. oc varþ þat at lyctum at BergſveiN varþ ſaR. en Eindriþi fell. þa fell oc niðr merki Bagla. En er Baglar ſa þat þa flyðu þeir. Birkibeinar racu þa oc fylgðu þeim allt til ſcipſ. Mart fell af Boglum i hvaRitveGio þesi hriþ oc þo meſt af leiðangrſ-monnuM. Sverrir konungr for þa til borgar ſinnar með buit oc þaccaði gvði ſigr ſinn. var nu oc vel raðit til buðar-varþar ſcorti nu eigi viſt. enda var drengiliga eptir ſott

149 fra Birkibeinum oc Boglum

Baglar firðuz helldr borgina oc bøinn þotti eigi sva laſt firir liGia ſem þeir ætluðu. Opt var þat er Baglar gengo a land .l. manna eða .lx. at ſcemta ser. oc fæi þeir Birkibeina .x. eða .xv. oc væri konungr ſialfr i liðinu. þa flyðu þeir a ſcipin. þat var oc ſtundum at Birkibeinar comu at þeim ovarum oc fengu Baglar þa illt ſlag. foro þa hrapalliga til ſcipa ſinna með engaRi virðingo ne frama. Jonſ-vocu-dagſ nott for Sverrir konungr með .c. manna ofan i bøiN. þeir tocu korcapur or kirkium oc foro i. gengu ſaman .v. eða .vi. eða eN færi oc heimtuz sva allir ſaman yfir til munclifiſ. ſiðan foro þeir i hlaðu noccora *(fol. 77 b)* oc helldr leyniliga. þvi at konungr vænti at Nicolas byscup oc aðrir hofðingiar Bagla myndo ſækia til meso um daginn. Noccorir menn tocu munca capur þeir er a nioſn varo. oc hofðuz þeir við uti i kirkiu-garþinum gengo ſaman .ii. oc .ii. oc ſa til ef Baglar gengi a land. En Baglar varo a ſcipum nema ſveinar þeira foro til landz a batum oc gengu upp at taca ser elldi-við. Birkibeinar tocu hvern er upp com oc drapu ſuma en ſuma homluþu þeir ſva at enga nioſn mattu bera til ſcipanna. preſtr noccoR gecc oc a land. Birkibeinar ſpeNtu hann. þeir ſpurðu ef byscup myndi noccot upp til mesu.[1] preſtriN ſagði at byscup ætlaði at landi þa er hann væri buinn. En er a leið ſtundina gecc upp maðr vel buiN oc for ſcamt ifra þeim. þeir reðuz imoti honom. Oc er hann ſa þa þotti honom undarlict er muncar hofðu laga ſkva oc raðar hoſur oc þveraðiz við gecc ecki nær þeim Muncar ſpurðu hversu bratt byscup myndi coma til meso.[1] BeglingriN ſvaraði.

[1] *s* over lina.

Digitized by Google

hann gengr þa er hann er buinn eða firir hvi hafa muncar laga
ſcva oc ravðar hoſur. þeir ſvoruðu. ymiſt tiðiz nu. þeir liopu at
honom oc fengo hann hondum. hann braz við ſem harðazt oc
ſcvt fotum undir ſic oc liop til ſcipanna ſem hann væri ØR oc
oðr. ſegir hann byscupi þa ſogu at[1] hann var af tiða-forinni hafði
þesi maðr þat til iartegna at hann lvg eigi. at hann hafði broðſcot
i læri oc ſagði at honom þotti þat licara ſending Birkibeina en
muncanna. byscup oc HreiðaR oc mart annat rikiſ-manna varo
þa bunir a land at fara oc ſumir varo komnir a bata aþr en
þesi nioſn com. Sverrir konungr ſneri aptr til borgar þegar er
hann visi[2] at Boglum var nioſn comin. varo Baglar nu varari
um ſic heðan i-fra. Margar at-logur oc ſcot oc uppgongur varo
þær er fraſogn myndi i þickia. en þat fær eigi allt ritat a einni
boc Toku hvarir menn af oðrum oc drapu æ ſem við comuz.
Fiolþi var þat Birkibeina er i heruðum hofðu verit oc liopu til
Bagla ſumir at vilia ſinum en margir varo tecnir nvðgir ibrot.
þetta colluðu þeir Biorgyniar-ſumar. ‖ Lafranz-vocu nott varþ þat 150
rað at framkvæmð er aþr hafþi heitaz verit af hofþingiom Bagla.
þeir colluðu Biorgyniar-meN vera ſtoð oc ſtyrc um þat at Sverrir
konungr mætti halldaz i borginni. var þat rað kent at upphafi
Nicolasi byscupi oc com þat aſamt með þeim at eyða ſcylldi
cvpſtaðinn i Biorgyn oc ſetia noccor annar-ſtaðar a Horðalandi
(fol. 78 a) oc ſia þa firir hvat Sverri konungi kæmi borgin.
Byſcup ſagði sva at Birkibeinar hefði ſvrgat kirkiur allar oc
bannſettir menn væri[3] iNe. sva at eigi væri þær helgari en port-
hus onnur. Baglar reru um nottina iN firir bryGior með .ii.
ſcutur laðnar af viði. þeir logðu elld i hus i einum ſtað iN við
Cros-kirkiu. en i oðrum ſtað gegnt Favſka-bryGiom[4] við garð FiNz
foRæðiſ .iii. ſtað við Mariu-kirkiu þvi at allar bryGiur varo upp
tecnar. Birkibeinar urðu eigi varir við fyR en børiN toc at loga.
oc ſa þeir at þa matti ecki at gera at hialpa bønum. hrædduz
þeir um borgina at hon myndi brenna. Baru þa ut ſegl oc vættu
imot elldinum. BøriN braN allt iN fra Cros-kirkiu oc til Sann-
bruar allt firir neðan ſtræti. En firir ofan ſtræti oc ut allt fra
SaNbru oc iN til Nicolaſ-kirkiu. þa var roðan helga borin imoti
elldinum fra Steinkirkiu oc ſtaðnaði þar elldriN. Sunnefu ſcrin
var borit utan til Sannbrvar oc ſett þar. gecc elldriN eigi þar
lengra oc var þat all-biort iartegn. Baglar lagu með ſcuturnar
a Vaginum ut oc ſcutu upp i elldinn at þeim monnum ef noccorir

[1] *a* skriven dubbelt. [2] *s* over lina. [3] Soleis, vel for *verit*. [4] *F* misskriven.

Digitized by Google

villdi biarga huſunum eða ſlockva elldinn. Biorgyniar-menn margir hofðu aðr brat flutt allt fe ſitt þat er þeir mattu við comaz. þa er þeir heyrðu at Baglar ætluðuz þetta rað firir. fluttuz ſumir i heruð en ſumir upp til borgar. Nicolas byscup var a ſcutu þeiri er með elldiN for til bøiarins oc ſagði æ hvar elldiN ſcylldi upp bera oc i ſciota oc var hann allmioc u-þoccaðr af þeso raði. þetta var margra manna mein oc ſcaði. sva at ſa margr er aðr var fullfæll gecc ſnaðr i-brot. MiNtuz Biorgyniar-meN þesa opt við Nicolas byscup. þar braN Mariu-kirkia oc .v. aðrar | Litlo ſiðaR for Sverrir konungr or bønum með .c. manna þannig ſem hann visi at hanſ meN hofðu ſamnat honom ſtorfloccum navta

151

fra Birkibeinum oc Boglum

Oc er Baglar visu þat at konungr var i-brotu. þa gengu þeir a land með liði ſinu oc upp hit efra. comu ofan at Olafſkirkiu a boccum. Birkibeinar liopu or borginni imoti þeim með ſinu liði. nema .xxx. manna varo ut[1] at gæta at engi legði ſcip þar at. þa fylcðu Baglar liði ſinu. Birkibeinar hvgðu eN ſem fyR at fylkia ecki. allz þeir hofðu fritt lið oc ætluðu hlaupa þegar at þeim oc riufa sva fylking þeira *(fol. 78 b)* Birkibeinar liopu sva a annan fylkingar-armiN i fyrſtu at Baglar vicu undan. En annaR fylkingar-armr þeira veic eptir. oc urðu Birkibeinar i ringinum. var nu mikill liðſ-munriN oc attuz ſcamma ſtund við aðr en Birkibeinar ſa eigi fong eða efni til viðr-tocunnar. oc leita þa undan til borgar. Baglar ſottu hart eptir. þar fellu margir goþir drengir oc vaſkir. Sigurðr borgar-clettr. FiNr fær-eyſki. Þorðr loki oc Bita-Cari. EinaR Biarna-ſon BengeiR langi. Einriði broþir Eyſteinſ ræðiſ-mannz ſon Hallkelſ af Loe. merkiſ-maðr Philippus Jarls. hann reð firir liði iarlſinſ oc var sva mikill hrøyſti-maðr. þa er hann var mioc ſaR ſtorum ſarum oc hann vænti ser engaRar brot-comu. þa ſtacc hann niðr merkinu i iorðina. en ſpenti ſverþit baðum hondum oc hio þa a tvær hendr. oc fell þar með goðan orztir. Allir vorðuz þeir vel. Baglar ſottu eptir þeim allt undir borgina. Oc er Birkibeinar comu i borgina. þa varþ ſa at-burðr at Baglar fengu eiN manniN at fotunum er hann villdi i borgina. En Birkibeinar villdu hlifa honom oc þrifu i axlirnar. toguðuz um. oc þaN maN tviſciptu þeir i ſundr milli ſin oc ſcilþuz við þat. þetta var Mariu-Meſo

[1] AM 81 a fol. og Eirsp. legg til: *i Holmi.*

Digitized by Google

aptan. Baglar hofðu oc at lagt ſcuturnar i Holminum oc fellu Birkibeinar þeir er þar ſcylldu verit hafa til varnar Baglar gengu undir borgina þar er ſcipin varo oc logðu i elld oc brendu upp oll. Eptir þetta foru þeir aptr til ſcipa ſinna. þa ortu Baglar visu þesa.

Mana-dag kvaddi milldingr ſina
meN drifu hart til vapna ſennu.
Inga hirð en upp reð ganga
ar morgin til SverRiſ borgar
ytar reiſtu merki at moti
margar ſtengr oc borðuz lengi
Baglar ſtoðu i brodda hagli
brunnu ſcip þa er cappar runnu

En Birkibeinar kvaðu þesa visu.

Mana-dag kvaddi niðingr ſina
meN drifu hart til vapna ſennu
Þufu-ſcitr þrifiz eigi
þaN morgin til SverRiſ borgar.
ytar reiſtu merki at moti
margar ſtengr oc borþuz lengi
Baglar ſtanda i banni allir
brunnu ſcip þa er kappar runnu

Dráp herRa Karlſ

En er konungr com aptr þotti honom þetta orðit illt ſlag oc callaði þetta vangezlo oc forſia-leyſi. || litlo ſiðaR for Sverrir **152** konungr brot or Biorgyn. en ſetti lið til gezlu i borginni. for konungr þaðan upp a Vorſ oc ſva til Raðda-fiallz. oc annat ſiNi gecc konungr yfir Raðda- *(fol. 79 a)* fiall oc eN með miclo erfiði comu ofan i Sogn oc duolþuz i Arlanz-firði. þvi at liðit var ſart. foro ſiðan alla leið norðr til Þrandheims var þar vel tekit við konungi. Sverrir konungr ſpurði þar þa tiðindi er litlo aðr hofðu gerzc at Baglar hofðu þar comit til bøiarinſ með .iii. ſcutum. var firir þvi liði ÞorſteiN kugaðr. Einriði þrænſki. þar i bønum hafði aðr verit Karl ſon Sorkviſ. konungſ er þa atti Ingibiorgu dottur Sverris konungſ. herRa Karll hafði fengit nockorn ſpraca af Boglum oc farit brot or bønum oc upp um bru oc var hann a þeim bø er at Borg heitir. Baglar comu um nottina i bøinn. var herRa Carl þa i-brot. En þeim var ſagt hvar herRa Carl myndi vera. komu þar um nottina oc var herRa

Digitized by Google

Carl drepiN oc oll ſveit hanſ. Siðan foro þeir ibrot or bønum. Eptir þat hofðu þeir þing ut a Eyrum. Talaþi Þorſteinn cugaðr oc ſagði fra við-ſciptum Bagla oc Sverris konungſ hvernig orðit hofþu um ſumarit ſagði fleſt fra þeim at-burðum ſem ſiðarſt varo i þeim ſtortiþindum at konungr hafði latit lið ſitt undir borginni. læc með þvi at hann qvað konung gengit hafa or borg oc þangat van til bøiarinſ hit efra um land[1] þvi at hann kvað eigi konungiN eiga ſva mikit i ſcipum at hann ætti einn bat. hafa Baglar ſcipin oc mart annat þat er konungr hafði aðr haft firir at raða. Sva letu Birkibeinar oc ſem ecki myndi við þeim hafa. oc eigi mætti eiN þeira minna en .vi. Baglar. þat ſculo þer oc vita at ſva hefir um ſcipt i ſumar at litlo hofum ver nu færi Birkibeina fengit. en þeir hafa ſialfir eptir. oc munu þeir nu eigi veita yðr hialp Nu ero ſumir með os ſtaddir oc eigi veR comnir en með Birkibeinum. þvi at nu þickiaz þeir ſia kunna hverſo með miclo falſi Sverrir preſtr hefir lengi farit

153 fra SveRi konungi.

Baglar hofðu a-bræt flyit oc ut or firðinum aðr en konungr kemi. Sverrir konungr ſpurði vandliga allar þesar ræður. licaði honom illa um fall herRa Karlſ magſ ſinſ. Baglar foro ſunnan með allan her ſiN oc hofðu ſtor ſcip. J þeiri ferþ comu þeir við Folſn[2] oc lagu þar. þvi at þeir villdu eigi fara iN i fiorðinn. er þeir ſpurðu at Sverrir konungr var þar firir. Boglum varð fanga-fatt þvi at þeir hofðu lið mikit. dreifðu þeir þa flockinum i bygðir for ſumt liðit ſuðr a Mæri oc allt til Borgundar. En er þeir ſigldu firir Hefnar-mynni þa ſigldi Þorſteinn kugaðr ſcipi ſinu a ſcer fyrir aN-coſt oc villdi briota ſem var. flutziz hann þar iN til landz oc urðu hanſ ſciparar *(fol. 79 b)* eigi fyR varir við en hann liopz ibrot fra þeim um nott með .iii. maN oc yfir fiallit oc com fram ut i Orca-dal. Margir menn[3] aðrir liopu fra Boglum. þeir er i Þrandheimi attu heima oc þeim hofðu fylgt um ſumarit. ÞorſteiN var heima at bui ſinu oc a læn. hann gerþi maN iN til bøiar. til Gunnarſ grionbacſ oc bað at hann ſcylldi leita honom griða við konung. GunnaR talaði eit ſinni við konung oc mælti. herRa ſagði hann allſniallan maN hofum ver þar latit. er ÞorſteiN cugaðr er með Boglum oc giarna villdim ver eN locca hann til var. konungr ſagði. Ecki ætla ec Þorſtein þes

[1] *d* kanskje seinare tilsett. [2] Soleis *(= Fol/kn)*. [3] Skrivaren har fyrst skrive með, og har ikkje teke burt avstyttingsteiknet for -eð.

Digitized by Google

minna nu at hann hafi verit vaR maðr oc vin. oc ætla ec os þat vera litiN ſcaða. þa mælti GunnaR herRa ſagði hann. Veit ec at Þorſteinn man griþ hafa af yðr ef ver fam loccat hann fra Boglum. þa mælti konungr oc lo við. hvat er nu GunnaR. er Þorſteinn nu a þinum varnaði. griþ man hann hafa af mer en ec veit eigi ef Birkibeinar mæta honom a ſtrætum uti. hvern veg þa feR hanſ mal. litlo ſíðaR gerþi GunnaR Þorſteini orð at hann ſcylldi coma til bøiar. Eptir þat for Þorſteiн þangat oc mioc a launungo. Eptir um daginn gengu þeir GunnaR oc Þorſteinn til konungſ. var konungr þa a ſtefnu noccoRi. Þorſteiн hafði diupan hott a hofði oc kendo menn hann ecki fyR en hann com firir konung. hann caſtaði af ser yfir-hofninni oc fell a golfit ſem hann væri hoGiN. greip um fotiN konungi. kyſti a oc mælti. Sæll em ec herRa miN at ec em sva nær þer comiN at ec ma taca a þer. oc þes[1] at ec em brot comiN or hondum þeim diofulſ-monnuM Boglum er bannſettir ero. oc þes[1] ero þeir ſaNliga verðir. þeir ero ranſmeN oc illgerþa(-menn).[2] en engir hofðingiar. vilia hataz við þann maNinn er beztr er þar ſem þer erut herRa þvi at þu ert coronaðr konungr oc allir eigo til at luta ef rett gerði. herRa miN tac við mer nu oc lat mic alldri við þic ſciliaz. Ek veit eigi hui ſa hiN vandi villu-byscup gerði mic sva øran oc blindan at ec ſcylldi eigi þat ſia með hverio falſi þeir foro niðingarnir eiðſuarar yðrir. hvi myndo þeir vandu falſarar mer goþir er nidduz a konungi ſinum. Til ſtungu Birkibeinar orðum tolunnar hanſ oc engum hagligum. ſogðu at engi var meiri niðingr en hann. Sumir baðu færa hann ut a Eyrar oc hengia upp. þa mælti konungr. Statt upp Þorſteinn griþ ſcalltu hafa. þu ſcalt ſegia mer fra ſiðum þeira Bagla. þa mælti Þorſteiн Sæll em ec þes er ec ſa augun þin. oc alldri ſcal ec ſiðan ſkiop- *(fol. 80 a)* laz i yðaRi þionustu. En fra Boglum cann ec mart at ſegia þat er þer vilit oc fleſt ufagrt. varo þa Þorſteini griþ gefin. let konungr Þorſtein opt tala a þingum oc hirðſtefnum oc ſegia fra ſiðum Bagla

fra Boglum 154

Baglar tocu allar ut-vinnur oc leiðangra um Mæri hvara-tveGio oc Raumſ-dal. en rætu i ſtoðum oc duolþuz i þesi ferþ halfan manað. þa racuz þeir allt norðr a Halogaland. foro þar i hvern fiorð oc með margri oſpect oc fengu þar ugrynni fiar. oc hofðu i flocc með ser alla hina bezto meN þa er þar varo.

[1] s over lina. [2] -menn vantar i hdskr.

Digitized by Google

Þori knap. Guthorm i Míolo. Bryniolf broður hanſ. Biarna Marðar-ſon Halldor i Hiorlacſ-vic. oc ſonu hanſ Ivar nef Gregorius kic. Erling i Þiottu. Guzalin prest oc fiolþa annaRa manna. þat ſama haſt var fall Ricarðar Engla-konungſ. þa toc konungdom a Englandi Ion broþir hanſ er callaðr var ſinateRa. Sverrir konungr ſat i caꝛpangi. þat var eN eit-hvert ſinn er konungr hafði þing við bøndr um vetriN eptir iol. oc beiddi þa þes ef þeir myndi ſcip noccur gera honom til fulltingſ at frelſa landit af hernaði Bagla. þes er viſ van ſagði hann þegar er varar at Baglar munu ſtefna hingat i fiorðinn oc munu þeir gera yðr mikinn ufagnað þvi at þeſſi floccr rænir yðr iafnan. En ver Birkibeinar erum nu ſcip-laꝛſir ſem þer vituð oc ecki vel við latnir at veria fe yðart eða fior. Megum ver ecki sva ſciot reNa um landit hit efra ſem þeir roa hit ytra En nu þo at yðr þicki þetta vera noccoR coſtnaðr. þa man hitt meira felatit er Baglar gera yðr. Bøndr ſogðu at ſu raða-gerþ er liclig herRa at lata ſcip gera til landvarnar eða hvert efni ſcal her til vera um fiolþa ſcipa eða ſtorleic. konungr ſagði sva. Ec ætla hellzt at i hverio fylki i Þrænda-logum munu bęndr gegna coſtnaði til bunaþar a eitt ſcip. En bęiar-meN oc ver Birkibeinar ſcolum þa lata gera ſlict at um-fram ſem ver fám við comiz. Engi ſculo þesi ſcip ſmæri en half-þritog. oc þaðan af ſtæRi. leiddiz mer firir Þorſ-biorgum er brandarnir a ſcipum Bagla ſtoðu i aꝛgum mer. Mætti ſva verþa at ver ættim nu þvi-lican borða-mun við þa. Vm morginiN eptir hofðu bøndr ſtefnu ſina i Olafſ-kirkiu oc tolþu upp coſtnað ſinn oc leizt þeim ſva a. ſem ecki mikit myndi coma *(fol. 80 b)* til maNz. Reðu þat af at ganga undir með bliðu oc ſogðu sva at ecki ſcal at þrotna i coſtnaði af þeira hendi þat er konungr fæi firir. konungr let þa raða til ſcipa-gerþar. Eptir paſca varo reiſt .viii. ſcip .vi. ut a Eyrom oc oll ſtor.[1] J konungſ-garði oc byscups-garþi.[2] oc var þat .xxx. rumum er i konungſ-garði var gert var þat callat Ognar-brandriN. Oll varo þesi ſcip borð-mikil at þui ſem þau varo roin til. Sverrir konungr let oc taca byrðinga noccora oc haꝛgva i ſundr oc aꝛca at kili oc roa at endilongum borðum. Buin varo þa oll þesi ſcip er herfær varo i bønum oc helldr af ſcyndingo.

[1] Flat. legg til: *enn .ij.* [2] s over lina.

Digitized by Google

fra Boglum 155

Um varit eptir bioGuz Baglar norðan af Haloga-landi ollo liði sinu oc sottu suðr til Þrandheims-mynnis vicu siðan iN i fiorðiN en þat var a hvita-dogum. þeir sigldu iN til Holms oc leiz þar ecki aðsotlict foro liþan iN i Þrandheim oc herioðu. foro allan fiorþinn iNan oc fengo ser fiar Bøndr lagu firir i samnaði oc scutu a Bagla. hendo af þeim slict allt er þeir comuz við. Nicolas byscup talaði optliga firir liðino oc sagði sva. Sverrir prestr hefir nu eigi meira af Noregi en eitt nes oc væri þa hofliga mikit ef hann reði þui af Eyrunum er firir utan er cracana oc væri hann þar hengðr a galga. En allitt ætla ec at ver Baglar hirtim um hvar hann feR með hafhruta sina er hann lætr saman reca þar i bønum. væntir mic at Þrændir hafi fyR col allra sinna husa en þeim comi þat at gagni Munum ver sveima um fiorðiN sem os syniz af þesom socum oc hræþaz allitt. þvi at engan hafa þeir liðs-cost við os. Baglar vændo nu innan með heriN or firðinum. þeir logðu at firir innan Laðhamra við Depil. þeir gerðu þat rað firir ser at þat lið er a storscipunum var scal ganga upp oc hit efra til brvar oc lata þar verða leitat til bøiarins. En scutna-herRinn scal hit ytra til arinnar oc leita þar til upgongu

bardagi i Þrandheimi 156

Nu munum ver segia fra Sverri konungi. hann hafði við-bunað i bønum. Valslonga var ut a Eyrom en með ánni onnur. oc með endilongum bønum var um buiz a husum uppi. reistr upp borðuiðr a utan-verðum þarcom sva sem vig-gyrðlat væri. borit þar upp stort griot. varo þar til varnar leiðangrs-menn oc bøiar-menn. konungr sialfr var a Eyrunum ut oc hafði litit lið. En uppi við brvna var mestr luti hirðarinnar. var firir þvi liði Hacon caliN oc Petr steypir. Scutur Bagla reru upp i ána oc firir bøiN sva at þeir *(fol. 81 a)* logðu allt upp til Scellingar-hellu. En þeir reðu eigi til landgongu við Brattu-eyri oc potti þar ureint firir. er þeir kendu at Sigr-flugan var a lopti. þeir scutu a bøiar-menn en mattu hvergi nær comaz firir griot-hriþ þeiri er ger var af husunum oc af bryGiom. þeir Baglar sottu hit efra til bruarinnar. varo þeir þar hofðingiar Jngi konungs-efni. Nicolas byscup Hallvarðr af Saltoðum. þeir veittu at-gongo oc þegar a brvna. En Birkibeinar imoti þeim oc mættuz a brunne. varþ þar hit harðazta vapna-scipti. fellu menn af hvarumtveGiom. vicu Birkibeinar undan oc aptr af brunni. en Baglar sottu eptir fast. Birkibeinar noccorir

Digitized by Google

varo i caſtalanum yfir brvar-ſporðinum. þeir baro ofan ſtort griot a Bagla. Eptir þat volþuz fram af Birkibeinum þeir er hraſtaztir varo oc gengo a bruna letu þa Baglar undan. þeir villdu ſnuaz a flotta er fremſtir varo þa ſtoðu hinir við er fiR varo vapnum Birkibeina. gerðiz þa mikil þrong a brunne. fellu ſumir þar a brvnni en allir aðrir varo aptr recnir fell þar mart manna oc fleſt[1] af Boglum. Siðan ſneruz Birkibeinar aptr yfir ána. En Baglar reðu eigi optaR a brvna. Eptir þat gengo Baglar or ſcot-mali oc gerðu rað ſitt. Nicolas byscup fiNr þat rað til at leGia elld i bruna oc brenna hana up. var þa sva gert. þa mælti byscup. Nu er þeim engi ut-vegr or bønum nema ut um borgina oc ſculum ver þar ſkiot firir ſetiaz. ſcolu þeir þar ſvellta i bønum. en at oðrum coſti ganga ut undir vapn var. Sva var gert at þeir brendu bruna. En Birkibeinar vorðu elldinum oc fengo ſloct. Siþan foro þeir Nicolas byscup til Helgaſetrs[2] oc neyddo til prior oc aþra canoca at beriaz með ser eða hann myndi ella brenna ſtaðiN. Siðan foro þeir brot með honom oc varo a hanſ ſcipi. Skutna-meNinir comuz ecki mioc við oRosto. oc varð þeim børinn torſottr letu þeir ſviua ofan ſcuturnar firir Bacca

fra Sverri konungi oc Boglum

SverRir konungr gecc upp af Eyrunum oc gaf Boglum coſt a at ganga upp a Brottu-eyri. En Baglar reðuz at. um upgonguna oc varþ þat driugara at þeir ęðruðuz. Oc er konungr faN þat. þa þeyſti hann lið ſitt at þeim fram oc ſcutu a þa ſem acafazt bæði arum oc ſpiotum. Baglar brugðu hart við oc vicu þegar undan. var þa faſt ſcip þeira eitt a grunni oc var við ſialft at Birkibeinar myn- *(fol. 81 b)* di þvi na. var þar mart drepit af oc mart varþ ſart. Reru þeir ut or ánni oc til ſtor-ſcipanna. varo þa þar oc þeira meN þeir er til brvarinnar hofðu farit lagu þeir allir ſamt um nottina. En um morgeninn reru Baglar eN ſcutunum fram um Hlaðhamra oc logðuz þaðan undir ſem at veit bønum. Nicolas byscup reri þaðan yfir Ilu-vic. hann hafði þa RaðſuðiRa er allra ſcipa var ſciotazt. hann hugði at hvar honom þotti bezt at at leGia ef upp ſcylldi ganga. Sverrir konungr varþ vaR við þetta oc kendi ferþ hanſ. toc ſiðan carfa noccorn er Onundr ufriþr atti oc let draga ut um Eyrarnar þverar. gecc þar mikill maNfiolþi umhverfiſ sva þyct at ecki matti ſia til ſcipſinſ. Oc er Nicolas byscup ſa þetta. bað hann ſina menn lioſta

[1] Hdskr. *feſt*. [2] *s* over lina.

Digitized by Google

i arum ſem harðazt oc takit undan ſem þer megut. en ek gef yðr kyrtilſ-klæðin bæði grøn oc rauð ef þer roit vel eða ſeð þer eigi at fiandmenn varir lapa galnir eptir os. oc er ſem kyR ſtandi ſcutan vár. Eptir þat fleygði hann (ſer)[1] or lyptingunni oc fram eptir ſkipino. fauc þa kveifin af hofði honom oc utan-borz. Byſcup het eN a meN ſina oc mælti. Dugi þer nu vel mic vilia þeir nu finna Oc i fyrſtunni er Baglar villdu ſnua Rauð-ſuðinni oc hon hafði eigi tekit fullan ſcriðinn þa ſotti ſciott ſaman með þeim En eigi þurfti byscup sva mioc at eGia ſina menn roðrar þui at ollum þeim var yfriN hugr a undan at roa. En er Baglar ſa þetta af oðrum ſcipunum. þa leypto þeir til ſcutunum þangat oc villdu comaz til landz. En Birkibeinar fengu ecki meira af Nicolasi byscupi en kveif hanſ hofðu þeir til iartegna. || Eptir þat raN a 157 hvas landnyrþingr oc lagu ſcipin Bagla oll hin ſtoru aviðriſ. Sverrir konungr þottiz vita at eigi mvn vera gott þar við at halldaz. hann let flytia yfir ana .viii. heſta. Siðan for hann ſialfr þangat. ſteig hann a bac oc reið iN at þeim hit efra fyrir ofan Laðir. hann com sva þar at þeir hofðu bata ſina gert til landz iN at ſla feſtum ſinum. þeir hofðu ackeri ut firir ſcipunum oc heimtu ſic ut undir ſtrengina. konungr reið at þeim er feſtunum ſlogu oc drapu þar .ix. menn. en ſuma racu þeir a caf Sumir foro a batum ut til ſcipanna. Baglar hioGu landfeſtarnar oc fluttuz ut tocu þa til ſegla oc ſigldu ut undir Raðabiorg *(fol. 82 a)* lagu þar .ii. nætr. Sverrir konungr gerði menn ibrot fra ser ut i Orca-dal. Eyiolf Afla-ſon Bialfa ſkiNſtacc oc ſveit með þeim. Baglar ſigldu[2] a einum .iii. dægrom yfir til Orca-dalſ. logðu við Roaberg oc viða um ſtrondina oc iafnſciot ſem bryGior comu a land. liopu þeir i markir upp oc leituðu ſer at mat oc fe bæði til ſetra oc ſva i bygðinni Birkibeinar gerðu ſat firir þeim við bøiN er Holltar heita Baglar varo drepnir hvartveGia i tuni oc sva um leið til arinnar. margir liopu þar a caf oc ſvamo yfir ana. En ſumir drucnuðu. helldu Baglar aptr til ſcipanna. oc i oðrum ſtað var þeim ſętt við ſetr noccor. varo þar drepnir ſumir. en ſumir comuz undan. varo ſiðan ecki uppraſirnar. þa hofðu Baglar ſpurn af hvar Birkibeinar varo. oc gerþu til .ccc. manna. foru eptir buinu oc racu til ſtrandar oc hioGu hveria claf þeir tocu eiN Birkibein. hondum við bøiN Roðar. hann dulþiz fyrir þeim kvaz vera leiðangrs-maðr[3] eiN en ecki Birkibeiн. þeir hiuGu af honom fotinn. Baglar lagu þar vicu oc veittu engar uprasir

[1] Vantar i hdskr. [2] Hdskr. *figld*. [3] *s* over lina.

Digitized by Google

fleiri þeir foru þaðan iN til Holmſ. Eptir þat gerðu þeir rað ſitt at fara eN iN i heraðit at fe-fongum helldr en leita til bøiarins. foro þeir þa inn i Affiorð i Hindeyiar þar lagu þeir noccorar nætr. þa leið hart at ſkipa-bunaðinum Sverris konungſ. varo þa oll ſcipin buin borði en eigi varo innan buinn. Margir eGiuðu at þegar ſcylldi flota er van þætti at eigi flotnaði i ſundr undir maNfarminum. var þa oc ollu flytt ſem matti um ſcipa-bunaðiN oc þegar var flotat oc buinn allr herRiN konungſ ſa er til var

158 tala Sverris konungs

Þat var a fria-degi næſta eptir Botolfſ-meso. ſnemma um morgoniN at Sverrir konungr for or ánni með her ſinn. for konungſ ſcipit fyrſt oc er allt liðit com eptir honom. let hann blaſa til ſamlogu ſcipunum Siðan ſtoð konungr upp a viðuna oc bað meN gefa gæm vendliga hvat hann ſagði. konungr ſcæt a ørindi oc mælti. her er mikill heR ſaman komiN oc er þes[1] van ef ſva feR ſem ver væntum at fund varn Bagla bæri ſaman at eigi muno þesir meN allir með lifi aptr coma. oc er þat nu ollum iafn-nér. oc vari hverR ſialfan ſic. En þat er bøn min oc vili at meN gangi til ſcripta allir þeir er eigi hafa aðr *(fol. 82 b)* nyliga þat gert. þat er oc mitt rað at menn ſnæði noccot oc drecki megu menn þo vel ſciptaz við um roðr. En ef ver finnum Bagla oc vili þeir undan os roa. þo at þeir hafi eigi þat latit. þa forum ver dreift með ſcip var. latum milli ærdrag eða lengra hverſ ſcipſ. latum oll fara iafn-fram. latum oc ſcutur varar fylgia æ hverio langſcipi. þa var ſolſkin veðrſ oc litit vindgul utan a fiorðinn sva at merkit hof ø fra ſtonginni. tocu þa Birkibeinar at roa iN a fiorðiN. var þat annan[2] veg en Baglar ætluðu at ſcip þeira varo forkuNliga ar-fliot. voru þær ſpanoſa oc nybrædd en ecki hlaðin nema maNfarmi. Sverrir konungr ſteig a ſcutu oc leypti firir iN oc villdi nioſna um hvar Baglar væri þeir ſa maN eiN up a land. Siðan logðu þeir at ſcutuna oc colluðu a hann oc ſpurðu ef hann visi[1] hvar Baglar myndo þa vera. Buandi ſagði. Se þer iN til Horna þar liGr heR þeira allr við oc ſiðan bað hann konung vel fara oc alla þa. konungr for aptr til liðſ ſins oc ſegir hvern veg ſtefna ſcylldi Oc er þeir hofðu nær halfroit fiorðinn ſa þeir ſcip Bagla at þeir reru innan undan Horna oc ut til Tatro oc ſtefndu fyrir norðan eyna a fiorðiN. En er Baglar ſa ſcip Birkibeina þa var þat rað oc vili Nicolas

[1] s over lina. [2] Hdskr. *annat.*

Digitized by Google

byscups oc Sigurðar Jarls-ſonar oc Hreiðarſ at roa ut eptir firþi oc eiga ecki við Sverri konung. oc ſogðu at hann myndi ecki mega[1] roa eptir þeim með ſtorſkipin. En Hallvarðr af Saſtoðum oc Philippus af Vegenni villdu biða konungſ. En byscup reð at ut var roit. þa ſciptuz menn við ſtyri-homlurnar. ſteig Nicolas byscup a Raðſuðina. En Sigurþr oc Hreiðar a ſcuturnar oc reru þeir fyrir langſcipunum. Nu ſa Birkibeinar hvar Baglar foro oc ſtefndu firir þa firir veſtan Tatro a fiorðinn. ſotti þa ſaman ſciott með þeim. var þat fyrir innan Arnburneſ. Oc er ſcamt var imilli þeira ſcutu Birkibeinar upp arum ſinum liopu ſiðan i herclæði ſin oc ætluðu at Baglar myndo at leGia en þeir villdu eigi at leGia oc tocu oc reru eN undan. þa mælti Sverrir konungr. þat ottumz ec at þeir vili i bøiN. oc muno þeir gera illan bacelld bøiar-monnuM aðr en ver komim inn ef þeir taca þat rað at hallda þangat. Nu ſpenntu þeir[2] ararnar hvarir-tveGio .iiii. a konungſ ſcipinu hveria oc flag sva fram ſem fugl Oc hver ár var sva dregin ſem menn ætluðu at hallda mætti. En ſcip *(fol. 83 a)* Bagla gengo þvi minna at þar varo ſollin oc þung mioc hofðu legit a vatni allan vetriN aðr. en laðin af viſtum oc miclo ranſ-fe.

fra Sverri konungi. 159

Hallvarþr af Saſtoðum ſa þat at Birkibeinar myndo taca þa oll ſcip þeira hin ſtærſtu. Siðan het hann a lið ſitt oc liop upp i lypting bað vikia aptr oll ſcipin hia þeim Birkibeinum oc taca þar er efſt færi oc hrioða þar fyrſt. En þvi ſtyrþi Hacon konungſ-ſon er ſiðarſt for þvi at hann hafði litt ſcipat for hann þvi ſeinſt. Oc er þeir ſcylldo vikia. vicu þeir aptr a ollum ſma-ſcipum En hin ſtoru ſcipin Bagla urðu ecki miuc-ræſ hia þeim er Birkibeinar hofðu. þa mælti konungr við Þorð FiNgeirſ-broður. hann ſtyrði þa konungſ ſcipino. Ser þu ſcip Hallvarðar. hvi man ec eigi ſia herRa ſagði hann þa var sva nær at þeir ſcutu or ſtafnſveit af konungſ ſcipinu a ſcip Hallvarðar. En konungſ ſcip for noccoru fyR en onnur ſcip Birkibeina oc eigi ſcemra fra oðrum en ardrag. þar ſcal nu ſegir konungr þrifnaðrinn þiN við liGia at þu hæfir ſcip Hallvarþar. þar ſculum ver við leGia i dag þvi at þat er vart færi. hann ſvaraði. Ecki er vandi a. sva ſvifr heRa ſem vill. Sverrir konungr hafði gefit nafn ſcipi ſinu oc callaði Hugro. Hallvarþr hafði þat ſcip er þeir colluþu ScalpiN. Petr ſteypir oc Eyuindr preſt-magr þeir hofðu Ognar-brandiN.

[1] a misskriven. [2] For r er fyrst skrive u, og bokstaven er ugreid.

Digitized by Google

Hacon konungſ-ſon hafði Viðſiana. Siðan ſveif ſaman konungſ ſcipinu oc Hallvarþar. la konungſ ſcipit a bacborða. En ſcuta Eiricſ hafði reNt aþr milli ſcipanna oc la þvi eigi alla leið ſibyrðiſ Hugroin við. En ſcip Philippus Jarls com noccuro ſiðaR oc gat varla vikit ſva bratt at hann gæti a ſtefnt. oc rendi ſcipit fram oc ſtefndi a Hallvarðar ſcip. oc kræcðu ſtafnbuar iarlſinſ til lia oc com a hofuþit oc gecc þat af ſcipi Hallvarþar. en þeir helldu a ſcaptino. Scipit rendi faſt. hofuðit var ſteint oc þotti ſcipit hraclict eptir verða. þa gatu þeir vikit iarlſ ſcipinu oc logðu at a ſtiorn-borða aptan til æſtrumſ fra ſtafninum. lagði þa hvert at sva ſem eptir com. ſtorſcipin logðu litt at ſcipum Birkibeina firir þvi at þeir villdu eigi verþa iNi crækðir. En þeir mattu sva undan dragaz ella ſem þeir villdu. OgnarbrandriN er þeir Petr oc Eyvindr ſtyrðu. hann hafði eigi at roit i fyrſtunni. En þa er þeir villdu honom til vikia þa *(fol. 83 b)* gatu þeir eigi sva ſkiott vikit. þo at hamlaði a annat borð en allir reri a annat. En ſcutur Bagla firðuz æ Ognarbrandin hvar ſem hann var oc villdu eigi við hann feſtaz oc lægðu þar at ſem hann var fiaRi. gecc sva meþan er bardaginn var. var þesi[1] oRosta bæði horð oc long. hofz oRoſtan[2] firir mið-degi oc vanz þar til er var miðr aptan. þesi oRosta var a Strinzſæ. Sverrir konungr hafði þat ſagt liði ſinu aðr oRoſtan tocz. Ef sva feR ſem mic varir ſagði hann at ver ſigrimz. þa miNiz þer nu þes er Baglar ſvelltu yðr fyRa ſumar i Biorgyn i borginni oc gefit engum maNi griþ. nema þeim er a miN fund comaz. firir þvi at nu er æðſynt at með engo oðru fam ver eytt varum fiandmonnuM nema oddi oc eGio. Margan munu þer hitta i dag með Boglum eiðrofan oc konungſniðing. ſculo þeir nu allir ſarliga þes giallda Skip þat er byscup hafði ſtyrt var læſt oc gafz þvi rum ut hia Birkibeinum þvi at ſtræmr hafði dregit ſundr ſcipin. reri byscup ibrot oc iN at landi. liopu upp af allir menn þeir er færir varo Sverrir konungr ſcæt um dagiN af laſboga oc sva Philippus Jarl. varþ iarlinn ſcotiN undir brynſtucuna i armiN oc kipti hann eigi orinni or fyR en um kvelldit. Ræðſiðan er byscup var a oc konungſefni la eigi næR oRoſtunni en sva at þeir mattu ſia hvarir ſigraðiz. En er liðit toc at falla a ſcipi Hallvarþar. þa greiddu þeir upgongurnar af konungſ ſkipinu oc sva iarlſinſ ſkipi. toc þa at hrioðaz ſcipit. Hallvarðr hafði hrockit fram or lyptingunne oc a mitt ſcipit firir aptan ſiglo undir viðurnar oc var hann þar drepinn. Sa

[1] *s* over lina. [2] Den andre *o* over lina.

Digitized by Google

maðr var aptr a ſcipi Hallvarðar. er hafði ſtal-hufo oc panzara oc hvartveGia a gazcu. þesi maðr hafði[1] fengit ſlag af ſcepti-flettu ſnimma oRoſtunnar. ſva at nefit var mioc ſacat oc lamit. en er ſcipit var mioc hroðit var hann upp comiN a viðuna hia ſiglunni. Sa hirðmaðr gerþiz til er Aſkell het. hann var ſterer maðr. hann var i ſpanga-brynio. þesi maðr for upp at honom oc ſottuz þeir. Sa hafði ecki vapn er firir var ne ſciolld oc hann hafði eiN ſtein i hendi. Aſkell hafði ſverþ oc ſciolld. þeir hittuz sva at tialld ſtoð imilli þeira. Aſkell hio hart oc com ſverþit i tialld-ſtuþilinn sva at faſt ſtoð i. hiN neytti þes oc ſlo hann með ſteininum. fell Aſkell þa ofan af viðunni. mælto þat margir menn sva at konungr heyrði at ſa maðr myndi veria rum ſitt ef hann væri með þeim oc þat væri vel fallit at gefa honom griþ. En konungr let ſem hann heyrði *(fol. 84 a)* eigi. þvi næſt var hann loſtiN með palſtaf af konungſ ſcipinu. oc hrapaði hann þa ofan. Aſkell var þa upp ſtaðiN oc hafði oxi noccora. reðuz þeir þa eN til. lac sva at Aſkell var mioc ſaR en hann drap BeglingiN. Hallvarþar ſcip var fyrſt hroðit. en þa var gengit hvert at oðru þeira .v. er þar lagu. þa tocu Baglar undan. oc leyptu ſum ſcipin at landi. oc liopu þar a land. En oll letti-ſcipin reru ut eptir firðinum. Birkibeinar raku þa ſcamt. tocu þeir þau ſcip oll er at landino rero. þar tocz oc oRosta. fell þar fiolþi liðſ oc fleſt af Boglum. Reru þa Birkibeinar aptr til bøiar oc i ana at floði um nottina. En er liðit com i bøiN upp þa reyndiz þat at ſveitar-hofðingiar hofðu gefit griþ Boglum frændum ſinum oc vinum. En ſumir Birkibeinar miNtuz hvat konungr hafði um rætt. var þar at gengit i ſtofu noccorri þar er Baglar varo iNi oc varo þeir drepnir. En þeira frendr þeir er[2] griþ hofðu gefit þeim. gengo þa til konungſ oc kærðu firir honom. konungr qvaz ſia til got rað at þeir leitaði at þesom monnuM er drepit hofðu frendr þeira oc bað þa þar hefna. Eptir þat gengu ſveitirnar um bøiN oc hendu þa hvarir annaRa frendr þar til er allir varo drepnir

fra Birkibeinum

Annan dag eptir hafði konungr þing ut i bønum a Eyrum. oc ſagði þa liði ſinu hvern veg menn ſcylldo hatta fiar-ſcipti. allt ſcylldi bera i Postola-kirkiu-garð. qvaz konungr þa myndu fa gezlo-meN til. Siþan gerði hann meN ſina norðr a Haloga-land. eptir þeim er þangat hofðu vikit. þottiz hann vita at þangat

[1] *a* misskriven. [2] Prikk over *e*.

Digitized by Google

myndo ſnuit hafa margir bøndr til heimila ſinna. þeir tocu Biarna Marðar-ſon oc Bryniolf i Miolu oc marga aðra goþa drengi oc riffuðu buin þeira driugan

160 fall Philippus Jarls

Erlendr het maðr hann var preſtr oc ſong at Cros-kirkiu. hann var vitr maðr hann hafði prouendu uppi i Criſtzkirkiu. hann preſtriN atti conu unga oc fagra. þa conu glapði Philippus Jarl. En er konungr varþ við þ(ett)a[1] vaR þa bað hann iarliN fogrum orðum at hann ſcylldi af þvi lata. Jarlinn ſvaraði vel en allt var ſem aðr. En er Erlendr varþ þesa vaR þa fylldiz hann upp fiandſcapar bæði við konung oc sva við iarlinn. oc bio um ſvicræði við alla Birkibeina ef hann mætti þvi a leið coma. þeir Sverrir konungr oc Erlendr prestr hofðu opt fyR kært um mal erkibyscups. Eptir bardagaN bioz (*fol. 84 b*) SverRir konungr ſem ſcyndiligazt oc for með heriN oc ſtorſcipum eptir þeim Boglum En þeir racuz æ undan þar til er þeir comu a/ſtr i Vic. Oc þaðan helldu Baglar ſuðr til Danmarcar. En Sverrir konungr for eptir þeim ſigldi konungr þa allt ſuðr undir Hlæſey. Oc er hann ſpurði til þeira Bagla at þeir hofðu ſiglt yfir til Iotlandz. þa hellt hann aptr til VicriNar. oc hafþiz hann þar við um ſumarit oc heimti giolld af bøndum. fyrir land-rað oc toc leiðangra. hann hafði allmikit lið. oc ſettiz um ha/ſtit i Oſlo bioz þar til vetrſetu. Vm ha/ſtit com norðan friðla Jarls preſtconan oc toc Jarl þegar við henne. En konungr bannaði þat. þa let iarlinn hana fara ſcamt ibrot a þaN bø er Acr heitir. oc reið hann þangat opt leyniliga um nætr oc ſvaf þar. konungr ræddi iafnan firir Jarli at hann færi uvarliga oc uGi ec frendi ſagði hann at þat verþi os til mikilſ ſcaða. Baglar ſigldo ſunnan or Danmorc a ondverþum iolum með ſcutna-heriN oc tyndiz i ſiglingu ein ſcutan. þeiri ſtyrði A/ðun byleiſtr. com þar ecki maNz-barn af. En er þeir comu fyrir Oſluár-fiorð vicu þeir iN i fiorðiN .xv. ſcutum. reð þar firir konungſ-efni oc HreiðaR ſendi-maðr Oc er þeir coma iN til Hofuðeyiar. eiga þeir tal ſitt. þa mællti HreiðaR ſendi-maðr. þat ætla ec at Birkibeinar munu nu enga nioſn hafa af os. mvn vera mikill fægr i bønum oc allt lið a/lot. Nu er þat ſnaRæði at veita ala/p. oc myndi Sverrir þat rað gefa ef hann ætti nu varn lut. Nu

[1] Hdskr. har *þa*, av di eit avstyttingsteikn, eit tverstrik gjenom staven i *þ*, over lina, er utegløymt.

Digitized by Google

ſculum ver roa ſem hlioðligazt iN at bryGionnum. veit ec oc van noccoRar veiðar. Philippus Jarl ſefr yfir a Acri við fa meN. Þa ſvoruðu margir. þat er gotſ rað latum hann alldri undan ganga. Siðan reru þannig .v. ſcutur. en annat liðit reri iN at bryGium oc lyddiz um. var allt hliotſ oc kyrt i bønum. oc þorðu þeir ecki upp at ganga oc vændu þeir ut fra oc til motz við lið ſitt. En þeir er lent hofðu i Acrſ-haganum gengu upp til bøiarinſ. varþ iarlinn eigi vaR fyR við. en huſin varo tekin a honom. hann comz ut um laundyR noccorar. hann var berfættr oc i linclæðum einum. þa var þeyr oc ſnælaſt a[1] iorðunni var ſvað a þelanum. Jarlinn var manna fot-hvataztr. Baglar þeir er uppi varo a huſunum ſa i niða-myrcrinu at maðriN liop ut i linclæðunum oc colluðu a meN ſina at þaN ſcylldi taca. var þa laupit *(fol. 85 a)* eptir honom. Oc i þvi bili ſcruppu honom fætrnir oc fell hann. Oc þa var hann ſcotiN ſpioti[2] oc var þat bana-ſar hanſ. hann fell i gerþum noccorum ſcamt ifra bønum þar fellu oc .ii. menn aðrir. SveiN hanſ var nefndr Eiricr oc var callaðr ſvagi hann comz undan oc bar boð til bøiarins oc kom i konungſ-garðiN. hann var þa sva moðr at hann fecc ecki mælt annat en hann æpti hatt oc bað þa upp ſtanda. konungr varþ ſciotaztr a fætr oc i clæðin oc ut i garðiN. hann ſpurði hvat tiþinda væri. SveiNinn ſagði. Jarlinn er falliN oc hafa Baglar fellt hann. Of ner os ſagði konungr hann ætlaði at iarlinn hefði ſofit i bønum i herbergi ſinu oc myndi Baglar vera comnir i bøiN. konungr callaði a luðr-ſveinninn. bað hann blaſa ſem harðazt oc bað herbergiſ-meNina vapnaz. liop þa liðit til vapna. Siðan var konungi ſagt at Jarl hafði fallit a Acri. Vacði allt liðit með vapnum um nottina til dagſ. þat var um nottina firir hiN ellipta dag i iolum.

fra Boglum 161

Nu ſneru Baglar ut eptir firði oc tocu norðr með landi fyrſt til Biorgyniar. oc dvolþuz þar litla hrið. helldu ſiðan norðr til Þrandheims oc comu þar a uvart. En i capangi varo firir Birkibeinar Hallvarþr ſcygna með ſveit ſina. hann var broþir Guthormſ erkibyscups. þeir varo drepnir allir ſveitungar. Baglar ſettuz i bøiN oc hofðu halft ſætta .c. manna. þaN tima varo froſt mikil oc iſlog. þa gerþu ſyſlu-meN Sverris konungſ oc bęndr þat rað at fara at þeim með liði oc beriaz. var firir Galdølum Dyri

[1] For *a* er fyrst skrive *n*. [2] For *t* er fyrst skrive *p*.

Digitized by Google

af Gimſum. En fyrir Orcndælum var Eyiolfr Afla-ſon. þeir hofðu .xv.c. manna. Baglar urðu eigi fyR varir við en þeir foro at bønum. oc helldu ut til borgar at moti oc vorðu borgina. letu þa eigi na iN-gongu. Annan dagiN aðr hofþu Baglar latit hoGa iſiN allt fra borginni oc ofan um bru. þeir ſcutuz a um dagiN oc urðu margir meN ſarir af hvarumtveGiom. Philippus af Vegini var loſtinn með auro. Bęndr foro heim við sva buit. oc fengu ecki at gort. fam nottum ſiðaR gerðu bøndr aðra for iN til bøiar. þa villdu Baglar eigi biða. oc helldu ibrot þa er þeir ſa ferþ buanda ofan um Steinbiorg. Baglar foro þa þar til er þeir comu ſuðr a Mæri til Borgundar en ſumir til Þing-vallar. oc hofþuz
162 þar við um varit allt til þes[1] er leið at paſcum. || Sverrir konungr lagði a bøndr um vetriN leiðangr. at or hveriom liða ſcylldi gera maN oc umfram pund oc nat. konungr gaf þa heim-leyfi Þrændum *(fol. 85 b)* en hann toc þa lið or heruðum. gerðiz af þesom leiðangri mikinn kuR i Vikinni. Oc eptir þetta hofðu bøndr raða-gerþ þa er ſiðan var margſ maNz mein. þeir gerðu ſvicræði við konung. oc for þat sva undarliga leynt at[2] um allt Rvma-riki hofuz þeir allir i ſeN upp með mugiN at akveðinni ſtundu. oc hofðu uppi þræl oc þegn um oll þesi fylki. þeir drapu alla ſyſlu-meNina þa er i heruðunum varo hverR i ſinu heraði. þesir varo hofuðſ-menn firir raðinu. Simun logmaðr af Þugn. Amundi burſt af Grettiſ-vic. Hallkell or Angri. þeir hofu þesa raða-gerþ i Oflu oc attu ſtefnu i Hallvarz-kirkiu. bundu þar raðit ſaman firir þær alogur er konungr hafði gort við þa

fra Sverri konungi

Miðvicu-dag i imbro-døgrum um langa-foſtu drapu þeir Bendict ſyſlo-maN Sverris konungſ. hann var i Tunsbergi[1] oc alla hanſ ſveit. Olaf ſmíor-coll a Vorum. Petr Lucaſ-broþur i Aumd oc þa .ix. ſaman. oc þar hveria ſem ſtaddir varo. þeir ſettu varðmeN a vega alla þa er til lagu bøiarinſ. fría-dagiN eptir com kuR noccuR a konunginn. at bøndr myndu hafa ſamnað. oc þotti honom utrulict let þa raNſaca at um leiðangrſ-menn. oc kannaðiz sva til at abrotu varo þeir er næſtir hofðu verit or heruðum. konungr let gera orð eptir þeim. oc varþ ecki lægar-dagiN af eða ſunnu-daginn at þeir kømi. Sunnu-daginn com eiN buandi af landi ofan til konungſ. hann ſagði konungi at herR ſamnaðiz a

[1] *s* over lina. [2] Her vantar nokre ord; AM 81 a fol. legg til: *allir woru at einu Raadi austan fra Suinasunndi ok allir Westirfylldir ok.* Eirsp. likn.

Digitized by Google

hendr honom oc myndi ſciott[1] coma. bað hann sva við varaz at eigi myndi ſeiNa coma en þa ſomu nott er þa for i hond eða ſnimma a morgin ſagði hann. lez hann hafa ſeð liðit buanda. En er konungr heyrði þesi tiþindi. þa let hann þegar blaſa ollu liðinu ſaman bæði ſinu liði oc sva bøiar-liði oc cærpmonnum. ſegir konungr þa þesi tiþindi alþyðu. bað bøiar-meN oc cærpmenn liðſinniſ. kvað þa myndu eiga at veria ſitt fe oc frelſi. gerðu menn goðan rom at hanſ røðum. var þa ſcipt i ſveitir liði ollu. bað konungr meN ſnæða at natt-verði. En ſiþan qvaz hann myndu lata blaſa ſaman ollu liðinu. var nu sva gert. Siðan fluttu bøndr oc cærpmenn allt fe ſitt i kirkiur. þat er matti. konungr gerði heſt-vorð fra ser a alla vega. Siðan um kvelldit let konungr blaſa annat ſiN ollu liðinu ut a iſiN er la firir bønum. Stefndi konungr liðinu yfir i Acrſ-haga oc lagðiz þar um nottina. Siþan reið konungr við noccora meN til Solangrſ[2] en hann let heſtana ſtanda a breckunni[3] *(sp. 649 l. 5 nfr.)*[4] enn konungr geck ofan til vatzínſ. enn a vatziſnum la mikill bonda-herr ok redu rædum ſínum konungr lyddi til huat þeir ſogdu ok geck i-brott ſiþan ok til heſta ſínna ok reid ofan æ íſínn ok firi vtan hagann ok ínn til ſkipanna dualdiz þa enn vm rid ok for[5] ſiþan aptr til lidſ ſínſ. var þa nær komit at degi let þa konungr blæſa ofan a iſínn milli Suellda[6] ok megín-landz. konungr kuaddi ſer *(sp. 650)* liodſ ok mælti[7] sva. her er mikit lid ſaman komit. ok þurfu ver nu enn ſkylldulíga at éinn allz-volldugr gud gæti vǫr. flockr hefir ſafnaz a hendr oſſ Þilír ok Marka-menn ok væntir mik nu at þeir hafi aftr ſnuít edr huart eru þetta allt virir menn. edr nockurir vid komnir af bændum. honum var ſagt at þeira lid væri allt. þa ſkulum ver ſegir konungr gæta ſkipa vǫrra ſkal ſkipta lidí til at hoGva iſínn firi ſkipunum ok i þvi bili kom madr farandi ok ſagdi at lid var komit auſtan vm Langa-moſa ok þa fram vm Rygína-berg voro þar Skeynir ok Eynir Folldungar HeGnir. konungr ſuarar. þa mvn verda onnur ræda-gerd vor. hann var a heſti ok reid þangat til ſem var lid bear-manna ok mælti sva at huorir-tueGio heyrdu. tuenn eru ræd til annat-huort at flyía firir bændum edr taka ímot. Jllt mvn bændur grida at bidia væntir

[1] Prikk (avstyttingsteikn) over *t* flyt saman med ein bokstav i lina ovanfor. [2] Hdskr. *Solangr.* [3] Heretter vantar eit blad i AM 327 4°. Lakunen er utfyllt etter Flat. Cfr. utg. av Flat. II, s. 682 l. 9 ovanfraa — s. 683 l. 2 nedanfraa. [4] Tali i parentes framanfyre og inni teksti fraa Flat. viser til spalte (og line) i Flat.-codexen. [5] Kann og lesast foro. [6] Soleis (= *Snellda*). [7] Utg. *mællti* her og elles.

Digitized by Google

mik at ſmæri verdi mothoGín enn bak-flǫgín. enn þeir bádu hann enn ræda ſem fyR kuodu þat bezſt gefaz mvndu. þa ſpurdi hann beiar-menn huort þeir villdu honum nockut lid veíta edr ſkylldu huorir vela vm ſinn koſt. þviat sva munum ver Birkibeinar mæla til yduar ſem fornt mæl er at i þaurf ſkal vínar neyta. bændr ſegía ok beiar-menn at þeir vilia veíta konungi ſlikt lid er þeir mega

163 bardagi med Suerri ok bændum

Sverrír konungr mælti sva firir lidínu. þat er mítt ræd at ædr enn bænda-herrín gangi ollum megín at oſſ. þa leítum a fund þess lidſ er her liGr a Rygína-bergi enn þat er ſafnadr ſa er kominn er auſtan allt fra Suína-ſundí. gongum vpp firir nordan Nunnu-ſetr ok komi engi madr i bæínn. enn Pall bellti ok ſueſt Vpplendínga taki ſkid ok ſkrid-færí ok ſtigít æ ok farít vpp a bergít firi ofan hiá þeim. þa ſiai þer huerſu mikit líd þeir hafa. þeir gerdu sva. foro vpp a bergit firi auſtan hia bændum ſníorr var mikill ok gott ſkidfærí. enn sva illt gongu-færi at nær var kaflaup þegar af var farít vegínum. þa tok at lyſa ok var vedr biart. þeir Pæl ſæ þau tidendi er þeir komu a bergít at allt var at ſia ofan fra Giollur-æſí ok allt hítt nedra til Fryſíu ok sva vt allt [i a konungſ-haga[1] at flaut allt land af monnum [foro þeir[2] Pæll aftr ſem ſkiotaz til konungs ok ſogdu honum. konungr var þa komínn vid Mortu-ſtocka ok nam ſtadar ok lyddi til fraſagnar þeira. enn merki hans ok ferdar-broddrínn ſotti vpp yfir dalínn ok þvi næſt vpp a bergít. ſottu ſumir vpp eftir akbrautinní. enn ſumir klifu sva bratta brecku at hægt var at ſtanda odrum fæti a kne þa er annaR ſtod rettr. bændr luſtu vpp heropí ok lupu fram a bergít ok letu þa ganga ſpíotín ok keſíurnar ok var hægt at bera vopnín vndir fætr ser nídr ok þeir er ſtodu veſtr a bergít a hægri hond þeim Birkibeinum ſkutu i opna ſkiolldu þeim Birkibeinum. vegrin var eigi breidarí enn .ſííj. edr .v. mættu ganga iafn-fram ok þo brættr.[3] Birkibeinar vrdu miok farir enn ſumir fellu. greiddíz ecki vpp-gangan enn ſa fell er merkít bar ok vard þa hǫrd ſuípan adr enn Birkibeinar mættu na merkínu þa ſa Birkibeinar at þeir hofdu eigi vid-ſtodu ok flydu Birkibeinar þa. runnu þeir er fremſtir voro vpp a hína er nedar ſtodu í bergínu ok for ſua flottínn at huerr fell vm þueran[4] annnan.[5] J Rygína-bergi fellu .xvíj. menn af Birkibeinum. Sverrir konungr kom þa

[1] Soleis *(= i Akrshaga)*. [2] Rangt i utg. [3] Soleis; utg. *brattr*.
[4] Utg. *þuerann*. [5] Soleis (ved lineskifte). Utg. *annann*.

Digitized by Google

at *ok* mælti. suí verdi ydr æ rennandi liGr huerr yduar vm þuerann annan. þa talar konungr enn. hauíz[1] enn vel vid godír dreíngir þo at ver hafím fengit[2] ſlag nockut opt verdr ſlikt a ſæ qvad ſelr var ſkotínn i auga. fengít hafa bændr ſígr æ oſſ þann ſem þeir mvnu her kom fram draumr mínn ſa er mer bírtíz í nott. at ek ætti mer bok *ok* var lauſ oll *ok* mikil sva at hon tok mikit af landínu *ok* var ſtolít or einu kuerínu. þar hafa bændr tekit menn mína. hrædiz þer eigi her bonda þeir fara þui verri fǫr er þeir fara fleíri ſaman Sverrir konungr hof enn erendít *ok* mælti. ſnuum ver vpp eftir vegínum *ok* þar a bergit er lægra er firir auſtan þa *ok* var sva gert. enn er þeir komu a bergit vpp. þa ſa þeir at her bonda var allt nordr *ok* vt at ſía ſem i ſkog ſæí. þa mælti konungr. þu Sigurdr lauardr *ok* Hakon ſun mínn *ok* yckrar ſueitir ſetíd vpp merkit *ok* verit her a Mǫrtu-ſkockum[3] *ok* gegnít *(fol. 86 a)* þeim[4] er her ero uppi a berginu at þeir veiti os eigi bacſlettu. En ec man ſnua norðr imoti liðinu þvi er þaðan feR Eptir þetta vicu þeir konungrinn norðr til Fryſíu-brvar. var þar firir buanda-herR. þeir ſcutuz a yfir ana oc mattu ecki næR gangaz. urðu þa ſarir meN noccorir. þa ſneru þeir konungr ut til iſinſ þvi at þar varo comnir Veſtfylldir oc Þilir oc Rǽmar. droguz þa þangat þeir er aðr varo við bruna. oc var þar comiN þa allr megin-herRinn ſaman oc var furðuliga mikill. sva at ufært myndi þickia imot at ganga þeim er eigi væri fullkomnir hreyſti-menn.

fra Sverri konungi

Ali het maðr hann var Hallvarðar ſon oc lendr maðr Sverris konungſ. hann mælti sva. Skolum ver eigi fylkia herRa. konungr ſvaraði. þann ſíð hofum ver Birkibeinar upp tekit at fylkia ecki þa er ver beriumz oc rennum at riðlum ſaman oc gerum i dynin ſem meſtan. þa ma hverR vera frammi ſem ſialfr vill hann. gerum harða aráſína oc hugða ec at buandiN ſcylldi bogna við. hefir os nu farit ſem mællt er at fall er farar heill. þa bað hann blaſa oc mælti. Nu fram allir Criſtz menn cros menn oc hinſ helga Olafſ konungſ oc forum dreipt. konungr ſat a brunum heſti. hann hafði goða brynio oc ſtercan panzera um utan oc yzt rǽðan híup oc viða ſtalhufu sva ſem Syðr-menn hafa oc undir bryncollu. ſverþ a hlið oc keſíu i hendi. hann reið i ondverþu liðinu sva at heſtriN toc brioſti við ſkiolldum buanda.

[1] Utg. *hafiz*. [2] Utg. *feingit*. [3] Soleis *(= ſtockum)*.
[4] Med dette ordet tek AM 327 4° til att.

Digitized by Google

Birkibeinar þuſtu fram a tvær hliðar honom við brugðnum[1] ſverþum oc veittu buondum ſva harða at-ſocn at þeir er fremſtir voru villdu giarna vera fiR meiR ef þeir mætti en engi villdi fram firir annan. Sloz þa þegar maNfallit up a þa bøndr. en felmt a ſuma. sva at þa com hlavp i allan heriN þeira ok ſtefndu iN i Acrſhaga. Birkibeinar ſlogu þeim herða-drengi ecki mioc hagliga oc fylgðu þeim at landi iN. fell þar mart af buondum oc la viþa um iſiN. Tunbergſ-menn oc allir ſæ-byGiar hofðu farit a ſcipum iN i fiorðiN oc lendu utan at ſcorinni oc gengu þar upp. var þat allmikill herR oc vel buinn. þvi at þat varo husbøndr or Tunſbergi oc cavpmenn þeir ſottu iN eptir iſinum oc ætluðu at þeir myndo hafa beðit. En er Birkibeinar ſa þesa fylking þa vicu þeir imoti. þa mælti konungr. En mvn os vera fengit nyt ſtarf oc verþr nu ſcamt imilli. Snuom ver nu þesir hafa þvi-lica cavpferþ ſem hinir fyRi. oc bað luðr-ſveiniN blaſa acafliga. *(fol. 86 b)* toc þa herriN ut eptir iſinum oc for oðfluga sva ſem þa væri þeir ſpanyir. En lið þeira Tunbergſ-manna. nam ſtað oc þyrptiz ſaman við þesa ſyn. væntu ſer liðſinnis af þvi liðinu er bøndr hofðu upþi i haganum. En Birkibeinar liopu at þeim oc gafu þeim haVGinn ſem þeir varo vanir sva hit fyrſta at þar lagu Tunbergſ-meN ſem þeir komu ſaman sva þyct ſem uNvavrp væri. En þeir ſnæruz a raſ er eptir lifðu oc varþ þesi viðr-taca ſcavm. Birkibeinar racu penna flotta út eptir iſinum oc felldu mart þvi at þeir varo fleſtir a ſcobroddum en flottameNinir a berum ſolum. En iſiN gerðiz háll af bloði. konungr reið nær þeim oc varo þat hanſ handa-verk at hann veitti eitt ſpiot-lag hveriom er hann va at. En Birkibeinar veittu eptir hveriom embætti ſem þyrfti. þar fellu margir goþir cavpmenn. SveiN ſveitar-ſcitr. Sigurþr talgi oc margir aþrir. þeir flyðu til ſcipa ſinna en ſumir ſtuccu upp i hagan til motz við Veſt-fylldi. þeir drogu eN ſaman muginn i haganum. Sva er ſagt at þa er konungr let canna her ſiN at ſcorat væri nær halfum þriðiatigi hundraða. En þa er þeir comu við buanda-muginn þotti þat ſem biavllur eiN væri. oc ætluðu menn at vera myndi .xx. moti einum. Villdi konungr fyrir þvi ecki ſaman fylkia liði ſinu. at honom þotti ſem buanda-herriN myndi luca um-hverfiſ þa. Oc i þeima elltum riðlaðiz hvart-tveGia liðit oc gecc a ſveitum hofðu ymſir betr. varo þar i morgum ſtoðum ſtorar oRoſtur.[2] sva at þar mætti vel margar fra-ſagnir af gera. en eigi fær þat allt ritat a einn

[1] Hdskr. *brugðnu*. [2] Den andre *o* over lina.

Digitized by Google

boc. Er meſt fra þvi ſagt hvat er þar varþ til tiðinda er konungſ-merkit for oc hann ſialfr var við ſtaddr

bardagi

Nu er at ſegia fra Sigurþi lavarði oc Haconi konungſ-ſonum oc fra buondum þeim er lagu a Rygina-bergi. þeir ſa at Sverrir konungr atti miclar elltur a iſinum oc bøndr myndo þurfa liðveizlo. þeir egioðuz at oc reðu ofan firir bergit með ſinu liði. En er þetta ſa Sigurþr lavarþr oc þeir felagar reðu þeir imoti þeim. var fyrſt milli þeira dalverpi noccot oc hittuz þar i dalinum varð þar harð orosta. Birkibeinar hofðu .cccc. manna. en bøndr nær .xx. hundruð. bøndr ſottu at faſt. voru Birkibeinar bornir ofrliði oc flyðu þeir þa[1] ofan i gaturnar. Stefndi Sigurþr lavarþr ofan i bøiN oc hleypti með heſti iN i Hallvarþar-kirkiu oc mart for manna með honom. En Hacon oc Svina-Petr oc ſumt liðit. ſtefndu firir[2] *(sp. 651 l. 21 nfr.)* ofan Nunnu-ſetr *ok* sva a iſinn til motz vid konung. bondum var ecki fimt at reka flottan[3] villdu þeir gæta ſigurſ ſinſ *ok* gengu med fylktu lidínu ofan i bæín.[4] enn er þeir fengu enga vidtoku þa dreifduz þeir i bænum *ok* ſkipudu til ſkytníngа. huar huerír ſkylldu drecka vm kuelldit. þeir gengu ofan *ok* til ſkípa Sverris konungs er þau voro vpp ſett villdu ſumir brenna enn ſumir mæltu at þeir ſkylldu eigi ſpilla gerſímum konungs. *ok* þat redu þeir af at þeir ſtefndu lidínu vpp vm Nunnuſetr. *ok* flogu þar fylkíng. Sverrir konungr ſa fylkíng bænda. hafdi hann þa nyſkiliz vid Tunſbergſ-menn. hann het enn a lid ſitt *ok* bad þa vel vid hafaz þviat allt mun ſpyriaz ſagdi[5] hann huerír rauſtazſtir eru. Mer litz sva ſagdi konungr ſem bændr þessir er ver fundum i morgín vili enn finna oſſ[6] er nu þat vel fallit at ver minnumz vid þa er þeir dræpu menn vora munv ver nu ſtanda iafnhatt ſem þeir. ſneri þa konungr at þeim med lid þat er hann hafdi. tokz þar enn hord orrosta veittu bændr vidtoku *ok* vallt enn til vanda *ok* sva lauk at bændr flydu vpp firi nordan bæinn *ok* sva vpp til Vala-bergſ. Hakon konungs-ſon fylgdi þeim *ok* drap af þeim mart manna enn er þeir ſa at eigi for megínherrínn eftir þeim þa toku þeir vid vppi vid Vala-berg *ok* var þar allhord orrosta. Sverrir konungr ſneri ſudr vm geilarnar hía Suarta-

[1] *þ* i hdskr. vistnok retta fraa *p*.

[2] Heretter vantar eit blad att i AM 327 4°. Lakunen er utfyllt etter Flat. Cfr. utg. av Flat. II, s. 685 l. 7 nedanfraa — s. 687 l. 15 nedanfraa.

[3] Utg. *flottann*. [4] Utg. *bæinn*. [5] Hdskr. *ſagi*. [6] Utg. *os*.

Digitized by Google

budum *ok* sva fram til Halluardz-kirkiu. þa leyptí Sigurdr lauardr vt or kirkiunni þa mælti konungr til hans þinar verda allar iafnazſtar. litla vǫn eïga Birkibeinar þar godſ hofþingia er þu ert *ok* er sva ſem qvedit er.

Vlikr ertu þeim er fram-rædir
ydrum nydíum[1] fyRi voro.

ok enn mælti hann. vlikir eru þer enum fyRum Birkibeinum. þeir er gengu til landz med mer moti Magnusi konungi. þeim þotti ek eigi nytr til at vera i orrostom þeim er þeir hædu quadu *(sp. 652)* þeir þo at varud gengi til. enn adrir ſogdu ad mer gengi bleydi til. enn þat er ſatt er mælt er. at

fær er huatr
er hrorna tekr
ef hann er (i)[2] bernſku til blautr.

enn nu i huert ſinn[3] er ver beríumz þa er ek fyrſtr *ok* þickia þeir ſnillíngar er iafn-fram mer eru[4] *ok* vel vil ek vid þeim taka *ok* þacka er ſua gera. enn þo eru þer þeim vlikir er ſigraz hafa i dag er þer hafit elltir verít. farít nu eftir þeim bændum *ok* gialldít þeim bak-ſlettu *ok* verit nu dreingir *ok* rekit þa. sneri konungr þa vpp or kirkíu-gardínum. enn margír menn míntuz til kirkna.[5] þa mælti konungr Myklu eru þer nu Birkibeinar tru-meírí enn fyR þer lætid nu ſem þer ſkulit ſleikia hueria kirkiu er þer komit til er þat *ok* optaz at þer rækít lítt kirkiur. reíd konungr þa vpp vm gauturnar *ok* fylgdi honum mikit lid. henda þeir dríugt af bǫndum vm leidína. þa ſa þeir nordr a Vala-berg at þar ridu vopnín a loptí *ok* ſneri konungr þa at flocki bænda. bændr ſneru þa ſkiolldum vid enn ſumir kauſtudu *ok* leitudu sva liſſ hialpar. vndir fota-aflít *ok* runnu ſem meſt mættu þeir ſumir med vegínum enn ſumir hingat *ok* þangat *ok* fordudu ser ſua. var ſua allan dagínn at þegar er bændr taka vndan med rak-laupínu[6] þa drogu þeir optaz i brott *ok* var þat meſtr þori mugſinſ er vndan komz. enn þo fell sva mart at þat var tor-talít. **165** þviat mart fanz likanna eigi fyR enn vm vorit. || Sverrir konungr let blaſa lidínu vpp til Mortu-ſtocka *ok* er hann kom þar mælti hann. Setíz nu lidít *ok* huili ſik fari þionustu-ſueinar ofan i bæínn ok taki monnum mat *ok* dryck *ok* sva var gert. bundu þa margir menn ſær ſín *ok* biuguz vm duolduz þar míok lengí. var

[1] Utg. *nidium*. [2] Vantar i hdskr. [3] Skraastrik, i staden for prikk, over *n*.
[4] Avstyttingsteiknet for *r* berre ein prikk, eller eit stutt strik, over *e*.
[5] Rangt i utg. [6] Utg. *-hlaup-*.

Digitized by Google

þat vm non-ſkeid. þa ſa þeir yfir i Akrſ-haga at þar droz ſaman lid mikit ok ſafnadíz huadanæfa til. þat var ſa bǫnda-herrínn er þeir hofdu fyR vid ætt vm dagínn. bændr fylktuz ſaman a auſtanverdum haganum vid iſinn ok hofdu þar tal ſitt ok ræda-gerd mæltu ſumir at þeir ſkylldu heim ſnua enn þeir er einna voro þræzſtir mæltu sva. þat eína er enn fallit af lidi voro at ver erum ecki verr færír nu at beriaz enn í fyrſtu. Birkibeinar hafa lætid lid mikit enn mart mvn vera ſært ok mótt. mvn eigi vid þa at beriaz nu er fallnir eru. edr hui vard engum þat firir at drepa konungínn er hann reid a hendr oſſ. þat veit gud ef hann ferr sva enn at hann ſkal alldri a brott komaz enda munum ver alldri komaz i betra færi vid hann. enn ef ver forum heim vid ſuo[1] buit ok liam Birkibeinum valld a oſſ. þa ſtríukum ver alldri ſidan frialſt hofud. verdum vid vel ok ſtondum faſt. þo at Birkibeinar leítí a oſſ ok vari huerr ſialfann[2] ſik at engi renni *(fol. 87 a)* fra[3] oðrum. Stoðu þa upp oc fylctu liðinu ſem bezt oc ſkipaðu til hverir hlifa ſcylldu eða hverir hoGva ſculo.[4] þottuz nu oruGir firir Birkibeinum. þetta ſa Birkibeinar at bøndr bioGuz til oRosto. konungr ſtoð upp oc mælti. þat man her ſannaz um þesa bøndr ſem mælt er. at ſeint þrytr þaN er veR hefir. Mer ſyniz sva ſem þeir muni eN vera bunir til oRosto at beriaz. oc man os þat til Birkibeinum at þeir aki a os engan bug. ſækiom eN a fund þeira oc gerum þeim nu þa ſomu hriþ er þa fyſi helldr heim en eiga lengr við os Birkibeina. latum nu ſem ver ſem ſpan-nyir. Eptir þetta let hann blaſa her-blaſtr oc vændi ſiþan ofan með liðinu til iſſinſ. gerðu þa Birkibeinar harða at-ráſ buondum. Bøndr tocu oc við hit harðazta. varð þar mikill bardagi. konungr ſialfr reið a fylking buanda oc freiſtaði ſvigſ a. en ef þar gecc eigi þa reið hann at i oðrum ſtað. for hann æ sva. com fram i oðrum ſtoðum. Bøndr kendo fullgerla konungiN oc mælti hverR til annarſ. drepi hann hoGi hann. leGi hann. drepi heſtiN undir honum. þetta var mælt en eigi gert Oc er þesi oRosta hafði ſtaðit um hrið. þa er fra lyctunum at ſegia. at ræfz fylking buanda. oc ſcilþiz lið þeira. Bøndr hofðu troþit galld þar er þeir hofðu fylgt. Oc er Birkibeinar varo upp komnir a galldit hia þeim. þa endiz bøndum eigi orða-halldit með ollu um ſambandit. Varþ þa a þa leið at þeir ſomu er alldri ſogðuz ſciliaz mundu. þa flyði ſiN veg hverR. Oc er allr buanda-herRiN com a flotta þa enduz ecki vegirnir oc dreifðiz liðit alla vega ibrot.

[1] Utg. *sua.* [2] Utg. *sialfan.* [3] Med dette ordet tek AM 327 4° til att. [4] Soleis.

Digitized by Google

Birkibeinar ſottu faſt eptir. fram i hagan var noccor kiaR-ſkogr. Ali Hallvarþar-ſon hafði allan bunað með ſama moti ſem konungr. hann reið fram i kioRin oc fatt manna fylgði honom. Bøndr comu at ſvifandi oc drapu hann. fecc hann ſlag utan undir kinnina oc a halſiN. var þat hanſ bana-ſar. Siþan flettu þeir af honom vapnum. Eptir þat ſla þeir upp miclo opi oc ſogðu at þa var konungrinn falliN. En er Birkibeinar heyrðu þetta varþ þeim ubraðara um at-ſocnina oc for þesi kuR bratt hvartveGia með buondum oc Birkibeinum. droguz þa ſaman ſveitirnar hvarartveggio. Oc er konungr heyrði þat let hann blaſa herblaſtr oc reið fram diarfliga. fundo þa bøndr at þeir mundo ſmæra ſteict hafa en þeir ætluðu. Sottu Birkibeinar þa fram um kioRiN oc for konungſ-merkit *(fol. 87 b)* fremſt. Siþan foro þeir fram um engiar noccorar oc við berg nocot fundo þeir mikinn ſamnað buanda oc veittu Birkibeinar þegar araſ. varð þar hørð oRosta oc mikil. dreif þangat til hvaRa-tveGio liðit. Vrðu þeir bøndr þa eN mioc taNſarir ſem fyR. oc leiddiz þar at vera oc villdu helldr heim. runnu nu vitz vegar ibrot. Birkibeinar drapu ſlict er þeir naðu oc fylgðu þeim allt til nætr. konungr gaf griþ um dagiN hveriom er beiddiz oc a hanſ fund comz. Þorfiðr blindi var tekiN oc gaf konungr honum griþ. EiN buandi var ſa er tekiN var .iii. ſiNum um dagiN oc gaf konungr honom i hvert ſiN griþ. en hann liopz eN til buanda oc barðiz. hit fiorða ſiN var hann tekiN oc drepinn. konungr for um kvelldit aptr i høiN. hann ſetti um nottina vorðu alla vega fra bønum

tala Sverris konungſ

Um morgininn eptir let konungr blaſa til þingſ oc þaccaði bøiar-monnuM liðveizlu ſina oc ſinum moNum trvliga fylgð talaði þar um morgum fagrligum orðum. hofum ver þes[1] við notið. ſagði hann er eigi þeyſtiz allr ſeN þesi mugr a os. oc þes vænti ec at eigi comi optaR ſlict ofr-efli imoti os. oc þes vænti ec at trattt munu dømi til finnaz.[2] at menn hafi barðz við ſlican mug. með eigi męira[3] lið en ver hofðum. Ec vil iſinn lata hoGra igognum ut. sva at ſcip var megi fliota. ſcolu fiorir menn hoGra faðm a langann oc .iiii. a breidd oc fegia eptir ſer. Eptir þat let konungr bera a tarm a iſiN. en ſcora liðit. voru at þeso verki bæði liðſ-menn oc carp(-menn)[4] oc bøiar-menn. Varð þetta ſyflat

[1] *s* over lina. [2] Hdskr. legg til: *at finnaz*.

[3] *ę* er kanskje misskriving, so det er meint *e*. [4] *-menn* vantar i hdskr.

Digitized by Google

a fam dogum. let konungr flota ſcipunum þegar er mattı oc flytia ut or bønum. letr ſiðan bua ſcipin oc hellt brot or firðinum. for ſiþan leið ſina norðr i Vikina. sva at hann com paſca-aptan til Biorgyniar Allir urðu honom fegnir oc meſt firir þa ſoc at þeir hofðu af noccorn ſpraca at Baglar væri a leið norðan oc ætlaði til bęiarinſ bratt.

fra Sverri konungi oc Boglum **166**

Paſca-dagin þa er ſol var ſcamt farin ſa varþ-menn ſcutur Bagla at þeir reru norðan firir Hegra-neſ oc ſtefndo til bøiarinſ. varðmeN bleſu oc vocþu heriN. Racu Birkibeinar þegar af ser tiolldin. konungr bað þa eigi vera veiði-braða oc lata Bagla roa iN a VagiN. Eigi varo viðurnar lagþar *(fol. 88 a)* a konungſ ſcipum. En þat ſa Baglar oc ætluðu at cærpſcip væri. Oc er þeir renndu a VagiN þa bra þeim oðru firi grvn. þvi at Birkibeinar hofðu aþr ut ſnuit ſcipum ſinum oc ſetz við arar. þeyſtu þa ſem harðazt at þeim. Sa Baglar þa oc kendu hvartveGia Sigr-fluguna merki Sverris konungſ oc Andvocu luðr hanſ. Tocu þar allir eitt rað. letu riſta arar a annat borð. en reru ſem meſt a landborða oc ſneru ſva ſuðr undan. En aðr þeir fengi ſnuit ollum ſcipum ſinum Baglar þa reru Birkibeinar a [.v. ſcutum[1] ſva at þegar visi kiolriN upp. Reru þa hvarir-tveGio ſem við comuz. var Boglum næR roit oc hleyptu ſumir upp i Grafdal. En konungſ-efni oc HreiðaR hleyptu at með noccorum ſcipum i GyGiſ-vic.[2] Sumir vicu ſuðr en lengra. Birkibeinar fylgðu þeim oc drapu af þeim mart manna.[3] Sverrir konungr lagði at i GyGiſ-vic. toc þar ſcip Bagla oc felldu þar mart manna. En hofðingiar þeira droguz undan. for konungr þa aptr til bøiarinſ. En Baglar droguz eN ſaman oc racuz aſtr i Vic. Tocu bøndr vel við þeim oc bundu ſaman ſin vandræði. ‖ Sverrir konungr **167** dualþiz um hriþ i bønum oc ſtefndi allt or heruðum liði oc leiðangri oc bioz um varit með mikinn her. hafði morg ſcip oc ſtor. þa hafði hann Hofða-buzuna miclu. hann for ſuðr með landi oc sva aſtr til Vicr. En er hann com til Vicrinnar aſtr oc til Tunbergſ þa varo þar Baglar. þar var HreiðaR ſendi-maðr við micla ſveit oc ſatu þar til landvarnar af hendi Veſtfyllda moti Birkibeinum. þeir hofðu ſetz uppi a Tunſbergi oc gert þar mart til varnar .ii. caſtala. Annan norðr[4] a bergit en annan ſuðr

[1] Flat. Eirsp. *.ij. skutur;* AM 81 a fol. *skutur tueR.* [2] Akcenten over *i* utydeleg.
[3] Etter dette ordet tek hdskr. upp att: *af þeim.* [4] Hdskr. *noðr.*

Digitized by Google

yfir gǫtunni er upp liGr fra LafraNz-kirkiu. Sverrir konungr dvalþiz ecki at þeso ſinni i Tunſbergi. hann mælti þa er þeir reru or bønum. Sva gotǫ ſem yðr Boglum þickir nu bergit ſva illt ſcal yðr þat þickia eitt-hvert ſiN.

fra Sverri konungi

SverRir konungr for þa vǫſtr i Vikina. En bøndr hofðu allt ſamnað firir. var þar comiN þegn oc þræll. matti konungr oc hanſ menn hvergi coma a megin-land. En drepnir meN af þeim hvar ſem ſtaddir varo. Sverrir konungr for auſtr með landi allt til Konunga-hellu. Stefndi hann þar þing við bøndr. oc með þvi at konungr var fiolmeNr oc hafði mikit lið. en bøndr[1] varo þar engir þeir er til Oſluár hofðu farit a hendr konungi. Siðan[2] comu bøndr *(fol. 88 b)* til þingſ. konungr krafði þa leiðangrſ oc liða-giallz oc faN eN mart til ſaca. Bøndr gengo undir oll alvg. oc var þeim konungi fanga-laſt annat Veic þa konungr aptr oc atti þing i Orðoſt við bøndr oc crafði þar eN hinſ ſama oc ſagði sva. Ek vil biðia yðr bøndr lanſ um heſta þa alla er her ero i eyionni. þickiomz ver hafa þurfa. En þer fait meN til ef þer vilit at geta oc hafa aptr þaN tima er ver hofum haft Nu ſculo þer hafa þvcc firir ef þer gerit þetta með goðvilia. en hvart ſem er þa verðum ver at hafa. Bøndr letu nu til heſtanna beði or Þiorn oc oðrum eyiom oc fluttu æ eptir ser norðr i Vikina. En buanda-ſamnaðriN for æ gegnt þeim a landino. Oc er Sverrir konungr com norðr til Setta-nes.[3] þa veic hann iN af leiðinni oc lagðiz þar ſem heita Þarfar. þar var firir ſamnaðr Bagla. let konungr eigi a land ganga at ſinni. Baglar ſottu þa upp a landit til motz við buanda-ſamnaðiN. oc hofðu þing allir ſaman uppi við Fors[4] kirkiu oc reðu þar raðum ſinum. EGioðu bøndr at fara moti konungi oc beriaz við hann oc ſogðu sva at hann myndi brenna elligar bygðina. tocu nu þat rað með ser oc ſleit ſva þinginu. Sneruz þa allir ſaman til ferþar moti konungi. Reiſti Sigurðr Jarls-ſon þar up merki

168 fra Sverri konungi.

SverRir konungr gecc a land af ſcipum ſinum oc ſagði liðino at hann myndi þa leita a fund Bagla eða buanda hvarir ſem væri. letz þa hafa yfrit lengi rekiz firir land fram oc fengit ecki af buondum þat er hann atti. hann ſcipti liðinu. let ſumt

[1] Eller *bǫndr*. [2] Andre hdskrr.: *þa*. [3] Soleis *(= Sota-)*. [4] *s* over lina.

Digitized by Google

gæta ſcipanna. en ſumt gecc upp oc var þat meiri lutr liðſinſ. varo þa hafþir heſtar þeir ſem til varo. En ſumt var a fæti. foro nu um dagiN oc hofðu bøndr eytt bygðina alla. þat var um nón ſceið er konungr var comiN a berg noccot oc nam þa ſtað oc mælti. Nu munum ver ſnua aptr ofan oc ſcal nu brenna taca alla bygðina hvar ſem ver forum. Oc litlo ſiðaR com maðr til konungſ oc callaði. her firir norðan bergit ofan um dalina feR nu buanda-herRinn. konungr mælti Su man þa vera var raða-gerþ at ſnua þannig moti þeim oc freiſta hve þa ſcapiz. Oc bað blaſa herblaſtr. Sotti þa liðit til hanſ Sneri hann oc þegar norðr i daliN oc for hanſ ſveit fremſt. Oc er bęndr ſa þetta tocu þeir til vapna ſinna. foruz imot oc funduz þar ſem var leiru- *(fol. 89 a)* beccr litill varo þar oc nær acrar noccorir. konungr reið þegar a er hann com at. Oc þar imot varo fremſtir ſveitungar Sigurþar Jarls-ſonar oc hofðu þar merki hanſ En hann var hvergi ner. Var þar horð viðr-taca oc droz konungi ſciotara liðit En bøndr litu meiR á. oc gerþu rað ſitt hvart betra myndi vera fram at fara eða aptr. felldu Birkibeinar þa fleſta alla ſveitunga Bagla þa er frammi hofðu verit. var þa merkit niðr hoGit. varo þa oc bøndr fullraða at allir villdu fiRaz Birkibeina. ſloz þa a flotta allr herR buanda. En Birkibeinar fylgðu þeim oc drapu þar mart folk. Vændu aptr um kvelldit til ſcipanna. varþ bardagiN við bø þaN er heitir a Scarpſtoðum

fra Sverri konungi 169

Eptir um dagiN comu ofan bøndr oc leitaðu ser griþa. Sverrir konungr gaf griþ ollum þeim er beidduz. comu þa ofan margir bøndr oc flutu ſtor giolld konungi. Siðan flutti Sverrir konungr brat heriN oc ſneriz norðr i Vikina. hann lagði upp i fiorð þaN er heitir Horneſſiorðr oc gerþi buondum boð at þeir ſcylldi oc ſættaz við hann. komu ſumir til ſættar en ſumir eigi. oc þeir varo miclo fleiri er eigi comu. allt firir aſtan ana um Agðir. oc treyſtuz þeir a þat at Baglar myndo coma þeim til fulltingſ. Oc er konungr hafði legit þar um hrið þa gecc hann upp i bygðina a norðr-landit. var þar allt folk flyit or huſum. Oc er þeir hofðu farit lengi oc a leið daginn. þa mælti konungr. at þeir ſculo aptr ofan ſnua ſegir hann at Hacon ſon hanſ ſcal fara ofan oðrum meginn með bygðinni oc ſumt liðit. en ver munum ſegir konungriN her ſtefna ofan oc ſcolum ver hvarirtveGio brenna bygðina alla. Var þa ſcotit elldi i hus oc breNt sva allt

Digitized by Google

ſem þeir foro. Brunno þar margir ſtorbøir þa brenndu þeir Dalix[1] micla er Havarþr buandi atti. Vm qvelldit liop ſveix eix fram af ſcoginum til konungſ oc mælti. herra firir guðſ ſacar latit eigi brenna bø foður minſ her fram. konungr ſvaraði. Scal brenna viſt eigi hanſ bø. firir þvi er þu biðr oc engi myndi brendr hafa verit i dag ef bøndr hefði heima verit oc beitt griþa. oc ſeg þeim ſva Oc engan ſcal nu brenna heðan ifra. þa for konungr til ſcipa ſinna. Oc annan dag eptir comu bøndr ofan oc feſtu konungi gialld oc gecc þa undir hann allt folk þar oc gulldu giolld. En er konungr hafði þar ſyſlat ſlict er hann villdi. þa ſigldi hann norðr firir Folldina oc la i Hafſteinſ-ſundom. *(ſol. 89 b)* er hann ſpurði at Baglar reðu til ſcipa i Tunſbergi. Oc er konungr com i Grind-holma-ſund þa reri hann ut eptir þeim firir norðan Tiumu oc toc þa at myrcva. la konungr um nottina i Rafnſ-vaginum utan at Tiumu. En Baglar lagu litlo ſunnar við ſtrondina. þegar i dagan reri konungr með ſcutur oc letti-ſcip at leita þeira. En Baglar ſigldu firir dag a haf út En konungr eptir þeim. Oc er Baglar ſa at meira gengo ſcip Birkibeina oc þat at þeir myndu eigi undan draga. vændu þa ix til landz. þa ſneri carfi eix utan at Tiumu-ſcogum[2] er ſtyrði Sæbiorn limr. Birkibeinar reru eptir honom oc comz Sæbiorn (undan)[3] við annan max. En allt fell annat. toku Birkibeinar carfax oc allt þat ſem a var. Baglar ſneru ix .vii. ſcutum fyrir norðan Oxneyna oc ix i Sanda-fiorð oc ix a norðr-landit þar ſem heita Heſli-vicr logðu þar at oc liopu upp. Sverrir konungr lagði at þeim oc drap af þeim mioc mart. toc ſcipin oc allt þat er a var. En Baglar flyðu a land upp. En konungr ſneri aptr til Tunbergſ oc dualþiz þar um hrið

170 *fra Sverri konungi*

Noccoru ſiðar for hann norðr leið ſina. En hann[4] er hann com norðr i Fortunu.[5] þa vændi hann ix aptr i Vikina með noccorar ſcutur oc letti-ſcip oc ætlaði at taca af Boglum ſlict er hann fengi. for nu dag oc nott. oc vænti at Baglar myndo ſækia til carpſtaðanna. þegar[6] er þeir ætlaði at hann myndi farix or Vikinni. konungr for fyrſt til Tunbergſ oc fellu þar .vii. menn af Boglum. Siðan for hann til Ofluar oc drap þar noccora menn.

---

[1] *a* ugreid. [2] Eller *Tunnu-*. [3] Vantar i hdskr.
[4] Overstrika (av ei seinare hand?). [5] Andre hdskrr.: *Portyriu*. [6] *e* misskriven.

Digitized by Google

for ſiðan aptr til liðſ ſins. oc hittaz þa með ſtor-ſcipin i Aſceyiar-ſundi norðr a Limgarz-ſiðu. Sverrir konungr for þa við liði ſinu norðr til Biorgyniar oc lofaði hann þa leiðangrſ-mönnum heim at fara. En hann ſat um vetrin i Biorgyn. Baglar ſatu i Vikinni oc hofðu þar ſcatta oc ſcylldir

fra Sverri konungi. 171

Um varit eptir hafði Sverrir konungr uti leiðangr allt norðan or landi oc for með mikit lið a·ſtr til Vicr. Hreiðar ſat a berginu Tunſbergi oc hafði vart .cc. þar var Hallvarþr bratti oc margir ſveitar-hofðingiar. En hofðingi þeira oc Sigurþr Jarls-ſon oc en mikit lið var a landi uppi. Sverrir konungr ſigldi a·ſtr yfir Folldina oc for þar um ſumarit oc toc giolld af bondum gecc þar undir hann allt folc nema Sceynir. Eptir þat for hann upp til Borgar oc let draga ſcutur upp um forſin Sarp. reyru ſiðan *(fol. 90 a)* upp eptir ánni. Gengo þa upp i Scarn[1] oc brendu þar alla bygðina. Siþan gengu bøndr til fættar oc gulldu giolld. for þa konungr aptr til ſcipa ſinna oc ſigldi þa norðr yfir Folld-ina til Tunbergſ. Sverrir konungr ſettiz um bergit oc bannaþi Boglum af at ganga. hann ſetti tialldbuþir allt firir norðan bergit a-milli bøiarinſ oc norðr til fævarinſ. hann let ſcera diki. fyrir utan herbuþirnar allt norðan fra vaginum. oc ſuðr til Sceliа-ſteinſ-ſundz. oc ſettu þar craca allt fyri innan dikit. oc var þat allt gert við ala·pum landherſinſ. konungr let upp ſetia ſcip ſin oc um bua. hann ſcipti liði ſinu i umſatir. Varo geſtirnir norðr við ga·tuna er ofan liGr or Froða-aſi. var Petr ſteypir hofþingi firir þeim. Tocu þeir hus i bønum niðri oc fluttu upp þannig. oc er þat callat Geſta-backi. konungr ſvaf optaz i bønum oc mart lið með honom

Sverrir konungr ſat um Tunſberg 172

Sverrir konungr ſettiz um bergit oc bannaði Boglum af at ganga.[2] Siþan ſcipaði Sverrir konungr her ſinum til at-gongu at berginu. konungr let fara merki ſitt upp ſunnan i cleifina. En geſtirnir ſottu at hinom nærðra caſtalanum. oc er Birkibeinar ſottu upp i bergit. þa hofðu Baglar ſcipaz firir til varnar oc baro a þa bæði griot oc ſcot. Birkibeinar gengo allt upp undir caſtalaN oc la·gðu keſiom hvarir at oðrum. Baglar varo i caſtal-anum oc baro ofan ſtort griot oc meidduz þar firir bæði ſcilldir

[1] *a* misskriven. [2] Fyrste setningi i kap. 172 er uppatt-tak av l. 18—19.

Digitized by Google

oc ſtalhufur. hruccu Birkibeinar ſarir ofan i cleifina. Sa þa konungr at þar var sva mikill vigiſ-munr at eckí myndo þeir mega með atgongo fa vunnit bergit. Baglar varo þa katir oc ſtor-orþir Oc er konungr hafði dvalz um hrið við bergit. þa ſendi hann menn fra ser allt i heruð at flytia til ſin leiðangra oc viſtir. oc greiddiz þat allt vel meþan Birkibeinum var hægt at fara með ſcipum firir iſum. Sverri konungi þotti þat mikil mein er engi maðr kunni at ſegia af um-bunaði þeira a berginu hann gerði þat rað at tecnir varo kirkiuſtigar i bønum oc bundiN hverR við annan oc ſettir ſunnan við ſtopuliN i LafraNz-kirkiu. for maðr þar upp eptir oc allt upp a[1] rafit[2] þat er fra visi berginu oc ſpenti hondunum[3] um knappiN oc ſa þa oll tiþindi a bergit. Baglar ſa hann. oc þa ſcat HreiðaR ſendi-maðr at honom oc ſetti hina fyrſto ar i knappiN oc þegar aðra. oc com ſu milli handa honum. við þat er hann let laſt. en rafit lifði honom við fleirum ſcotum. Siðan *(fol. 90 b)* for hann ofan oc ſagði konungi þat ſem hann hafði ſet. Baglar hofðu dregit ſcutur noccorar upp a bergit. oc ſcamt niðr fra hinum nærðra caſtalanum var bruNr þeira oc hofðu þeir þar hvelpt[4] yfir ſcutu noccoRi sva at þeir mattu vel ganga til af berginu. Caſtalarnir varo sva gervir at ſtafir .iiii. ſtoðu oc ſyllr upp imilli oc[5] ſtafanna. þat var a eiNi notí um haſtit at a var niða-myrcr. konungr gerþi maN eiN upp a bergit er nefndr er SveiN munki. hann hafði með ser eiN caðal oc .ii. ſpiot hafði hann ſcam-ſcept annat undir bellti ser. hann gecc upp a bergit oc bar caðaliN um eiN caſtala-ſtafiN ſem ofarſt. En oðrum enda caðalſinſ fylgði meiR en .c. manna. SveiN laſt a caðaliN oc mercði þeim. Oc þa var faſtr annaR endir caðalſinſ. Liopu þeir ſiðan a caðaliN oc drogu faſt toc þa caſtaliN at riða. En Baglar þeir er i varo urðu mioc otta-fullir. Oc i þvi bili braſt reipit i ſundr. Sveinn munki gecc upp a bergit oc aſtr þar er varo varþmeN .ii. oc ſvafu baðir. oc ſetti hann ſpiotit i gegnum hann.[6] annaR liop upp við lagit oc lagði Sveinn þaN ſtandanda oc drap þa baða. for þa aſtr af berginu oc sva aptr til Birkibeina. Sverrir konungr leitaði margra bragða til at vinna bergit. hann let gera flaca af viðum oc undir digra ſtafi. oc let þat bera upp undir caſtalaN oc var þat uhægt með-

[1] Etter dette ordet syneat det vera radert. [2] *f* i hdskr. vistnok retta fraa *p* med radering. [3] *o* i hdskr. retta fraa *u*. [4] *p* kanskje meint til *f*.

[5] Eirsp. legg til: *þár arinn á en niðri hurðir milli.* AM 81 a fol. og Flat. likn.

[6] Soleis, for *annan*.

Digitized by Google

ferþar. varþ þetta at engo raði. Jafnan gengo Birkibeinar um daga i ſcot-mal oc ſcutuz þeir á. Oc ſtoðu Baglar um allt betr at vigi

fra Sverri konungi 173

Jngi hofðingi þeira Bagla oc Sigurþr Jarls-ſon. Arni byscups-frendi[1] oc margir aðrir ſveitar-hofðingiar oc megin-liðit Bagla var a Upplondum oc ſtundum ut i Vikinni. þeir hofðu þat rað gert ſin imille oc Hreiðaʀ at hvarir ſcylldo oðrum coma at gagni ef nauðſyn bœri til. En við um-ſatir þær er Sverrir konungr gerði þeim Hreiþari þa þotti þeim ſeint til liðveizlo af ſinum monnum. en þottuz ſitia i haſca miclum. Gerðu nu þat rað at ſenda menn til þeira Jnga oc með þeso til-ſtilli at a einni nott tocu þeir eina ſcuto litla er atta menn reru a borð. oc drogu veſtr a bergit til ſævar. lagðu ſiðan i arar oc baru feſtar a. hofðu til vægr oc vagu fram af berginu. gengu þar a menn .x. Þorðr docca var firir þeim. letu ſiga ſcutuna ofan a ſæ oc var þetta mikil hættingar-ferð oc þo meſt. *(fol. 91 a)* firir þvi at Birkibeinar lagu a ſcutum firir bergino oc helldo þar vorð hveria nott Baglar luſtu i árum oc reru ut milli þeira drifanda um ſundin oc liopu a land firir innan Smſor-berg. Birkibeinar reru eptir þeim oc fengu ſcutuna toma en ecki fleira. foro þeir leið ſina þar til er þeir hittu Jnga oc Sigurþ. oc ſogðu þeim orðſending Hreiðarſ oc þar tiþindi. er þar hofðu gerz. Baglar þottuz þat eina ſpyria fra Sverri konungi er þa langaþi ecki til fundar hanſ. ſegia at hann myndi hverfa fra bergino þaN tima er ſniova teki. eða frioſa. Sverrir konungr varð[2] þesa vaʀ um morgoninn eptir at Baglar hofðu laʀpiz af berginu. hann mælti. Sva leitt ſem yðr er orðit at ſitia um bergit. þa ſe þer nu at þeim er eN leiðara þar at ſitia

fra Ribboldum oc Boglum 174

Jon Engla-konungr hafði ſennt Sverri konungi aðr um ſumarit .c. her-manna þeira er Ribballdar varo callaðir. þeir varo sva ſciotir a fæti[3] ſem dyr. þeir varo oc miclir bogmenn oc yfrit diarfir oc ſporðu eigi illt at gera. konungr gerþi þa a Upplond. oc ſetti þaN til hofðingia firir þeim er Hiði het. hann var broþir Sigurðar ſcialga. litt var Hiði lofaðr af monnuM. Ribballdar

[1] s over lina. [2] Hdskr. *var*.

[3] Over *t* staar avstyttingsteikn for *-er*; hdskr. altso *fæteri*.

Digitized by Google

comu ofan i Haddingia-dal oc foro hit efra um Socna-dal oc ofan a Þela-mork En hvar ſem þeir comu drapu þeir menn alla unga oc gamla konur ſem karla. þeir drapu oc bu-fe allt þat er þeir mattu. oc þeir drapu beði hunda oc kottu. oc allt þat er kvict var firir þeim. þeir brendu oc alla bygðina þar ſem þeir comu. En ef ſamnaðr var goR at þeim þa liopu þeir a fioll oc a finnerni. komu þar iafnan fram er engi maN varði. þeir racu þar hernað i þær bygþir er alldri fyR hafði comit heR. oc gerðu þar her-virki er engi maðr visi dømi til flicſ. þeir komu til Sverris konungſ þa er hann ſat um bergit oc gengo iafnan diarfliga til motz við Bagla oc ſcutu hvarir at oðrum. Oc eiN-hvern dag luſtu Baglar einn RibballdaN með arru ſua at ſa fecc þegar bana af. En þeir Ribballdarnir ſcrettu hátt er þeir ſa þetta oc liopu ſtundum fra bergino en ſtundum til oc ſcutu at þeim. oc litlu ſiþaR laſt eiN þeira Viking[1] væfni ſva at hann fecc bana. com arin upþi i oſtiN hinum vinſtra megin hann hafði verit hiN meſti hermaðr

175 bardagi.

Þorðr docca var ſendr af bergino til þes[2] at HreiðaR þottiz þurfa liðveizlo af þeim Jnga oc Sigurði *(fol. 91 b)* Sverrir konungr hafði þetta ſpurt. hann mælti. sva. Baglar muno vænta þeira higat ef þeir vilia við ſcipaz þesa[2] orðſending. Nu ſculum ver hafa eiN prett við þa i nott i niða-myrcri. Skolu varir meN fara upp um Froða-áſ með miclo liði oc gæta til at Baglar verþi eigi varir við eða bøiar-menn. En Birkibeinar þeir ſem eptir væri ſcylldu hlyða til er konungr leti blaſa oc bregða til vapna Siþan ſculo þer fylkia hvarutveGia liðino oc lata ſem þer beriz oc þyrmiz þo rannar ſem ſcyllt er. En þer er or bønum farit. þer ſcolut falla firir hinum er til fækia oc gerit mikinn yfiN oc latit ſem þeir hafi betr oc at lyctum ſnuiz þer allir a flotta. Oc þa mynda ec eigi vita nema Baglar gengi af bergino oc mætti þeir coma milli hus oc buanda. þesi raða-gerþ var framit. Vm morgoninn er lioſt var orðit. þa ſa varþ-menn af hinum nærðra caſtalanum at mikit lið oc vel buit for vegiN ofan at Froþa-aſi. þeir gengo þegar oc vocðu HreiðaR. oc ſogðu at þa myndo þar fara þeira felagar. Stoð HreiðaR upp oc liðit vapnaði ſic. En er þeir varo vapnaþir. ſottu þeir norðr til caſtala. þa ſa þeir merki i hvarutveGia liðinu þri er ofan for or aſinum. oc sva þri

[1] Hdskr. *Vikinging;* siste *g* overstrika (av ei seinare hand). [2] *s* over lina.

Digitized by Google

er or bønum com. þeir heyrðu oc mikinn luðra-gang. Oc þvi neſt ſa þeir at Birkibeinar flyðu en ſumir fellu þa eGioðu Baglar Hreiðar at (þeir)[1] ſcylldu ganga af bergino oc veita ſinum monnuM. lata Birkibeina eigi comaz iN aptr um dikit. Hreiðar ſvaraði. Siam fyrſt hvernig þeir ſciptaz við. Ef Birkibeinar lata recaz fram at dikino þa mun þeim ſeint verþa at clifa upp a cracana oc muno varir menn drepa af þeim ſlict er þeir vilia. Oc eN mælti hann. Vndarliga feR þesi flotti oc ſyniz mer ſem þetta ſe leicr noccoR. Se þer at þeir leita ser fallſtaða þar er þurt er undir eða elligar a ſciolldu ſina ofan. Se þer noccot bloðug vapn þeira eða clæði. Nei ſagði hann. hvartki ſe ec. oc man þetta vera pretr Sverris. oc er konungr ſa at Baglar voruðuz at ganga af bergino. þa ſneri hann aptr til herbuða ſinna. oc allt lið hanſ | Nu leið a vetriN oc lagði a froſt oc iſa. gerþiz þa **176** Birkibeinum verRa um at ſopaz til viſta. En bøndr gerðuz þa oc harðari i horn at taca. Verſnaði mioc matlifit þeira oc gerþiz mikill kuR i liðinu. villdu fleſtir leiðangrſ-menn heim. konungr hafði hus-þing *(fol. 92 a)*[2] við þa. oc talaði oc mælti sva. þat heyri ec nu af liðino at þesi ſeta þicki u-ſynio oc nu væri gott heima. oc ſæll væri ſa er nu væri[3] ſkylldi fara. VhermaNlict mal er ſlict at kuRa at konungi ſinum þo at þer þenit eigi sva vombina ſem vercmenn við þuſt. oc ulikir ero þer þeim er i forneſcio ero ſagur af gervar. er veittu sva þratt um-ſatir at eyða fiandmonnuM ſinum oc lettu alldri fyRi en þeir ſigruðuz. En þo at ec taki þesi dømi við þa er her ſcemra til at meiri ſtaðfeſti oc þralyndi ſyna þeir Baglar a bergino er þeir gefaz eigi upp. Nu latit mic eigi lengr heyra þenna kuR. þvi at her ſcal ſitia hvart er yðr pickir biuct eða bratt. þar til er ver hofum valld yfir Boglum. Oc er fram leið a vetriN mincaði viſt a bergino. ſa Hreiðar at þeira coſtr myndi bratt þrotna ef þeim kemi engi hialp af þeiri orðſendingo er gor var til Jnga oc Sigurþar. En þar comu engi andſvor imoti. nema þat eina er Birkibeinar ſogðu þeim hvern dag at Jngi konungr þeira er nu comiN með allmikinn her oc man bratt leyſa yðr. En Boglum þotti þetta ſpott ſem var

[1] Vantar i hdskr.

[2] Nedste parten av blad 92 er burtklypt, men ikkje so at det har skadt teksti.

[3] Flat. og AM 81 a fol.: *heim.*

Digitized by Google

177 fra Hreiðari.

Eptir þetta let HreiðaR gera bref til Inga oc Sigurðar. var þar sva sagt at þeir myndo halldaz a bergino mega til NicolaſMeso. oc þo með horðum koſti. var þar beðit við fogrom orðum at þeir ſcylldu til coma at hialpa þeim. þa var comit a froſt mikit oc lagðr iſſ a vagiN fram með berginu. Vm nottina eptir gerði HreiðaR eiN maN norðr af berginu oc hafði hann .ii. ſcið oc ſkreiddiz sva fram við landino um dikit. Vrðu Birkibeinar eigi við varir fyR en ſa maðr var ibrotu. for hann leið ſina. oc com til Inga með brefum i Hamar-cǽpangi. Jngi atti ſtefnu við ſveitar-hofðingia let þa bref upp leſa. Sigurþr ſagði sva. Ver hofum vafiz i floccum um hriþ hofum ver iafnan latit menn vara firir Sverri konungi. ver hofum honom oc gert mikinn maNſcaða. Nu munum ver oc ecki raſa i helina opna þott HreiðaR vili þannig os aviſa. Ver munum gera annat rað. forum norðr i fiorðu oc fám os ſcip. oc ſcal Sverrir þat til var ſpyria at honum man þickia meiri þǽrf at veria þar land er ver komum við. en ſitia þar um fa menn a berginu. þetta leitz ollum hofuð-rað. Siðan vændu Baglar til ferþar norðr i Dala oc komu ofan i Rǽmſ-dal. fa ser þar ſcutur oc rekaz ſuðr *(fol. 92 b)* með landi. Comu um nottina iN i Vic oc tocu þar ſcutu undan Ioni ſtal oc allt þat er a var. hann liop a land upp. Jon hafði ætlat ſuðr til Biorgyniar. Jon liop up i ſcog oc allir hanſ menn. fengo bęndr þeim vapn oc clæði.

178 fra Bauglum

Um morgoninn eptir foro Baglar nær .l. manna up til Hoff til baðſ. þa ſa Ion ſtal ferþ þeira. hann var i fiallinu uppi með .xviii. maN. Oc þaN tima er honom þotti hellzt færi a vera liop hann ofan a bøiN. En er Baglar ſa ferþ hanſ tocu þeir undan. En hann fylgði þeim ofan til Alldin-haga oc drap þar eiN maN. þa veic hann aptr upp. Oc annan dag eptir ſneriz hann a ferþ ſuðr til Biorgyniar hit efra. hann faN i Biorgyn Einar konungſ-mag oc DagfiN. BioGuz þeir þegar með þvi liði er til feccz oc reðu til ſcipa. foro ſiðan norðr til Sognſ. þeir ſpurðu þat til Bagla at þeir hofðu ſetz iN i Luſa-cǽpangi oc hofðu ſtefnt þing við Sygni. oc boðit ut leiðangri. þar var Jngi til konungſ tekiN. GuNþiofr het buandi er honom gaf konungſ nafn. Birkibeinar reru iN um nottina i Sogn oc comu i dagan til cǽpangſ oc logðu við bryGior. letu þa kveða við luðra oc

Digitized by Google

gengo upp alldiarfliga.[1] En Baglar liopu til vapna oc ſneruz a flotta. oc fellu noccorir menn af þeim. Biorn furu-langr het maðr. hann var eiN umrenningr. hann hitti i ſelfætri einu i fiallino upp fra Lusa-carpangi. Arna byscups-frenda[2] hann var ſaR mioc oc hafði eigi comiz lengra. Biorn drap hann til clæða oc fiar er hann hafði a ſer. oc myrði hann. funnduz hræin um varit eptir. Baglar liopu upp i Carpangſ-fiall. oc iN i Sva-forna en ſumir a Folku. Siðan fluttuz þeir a feriom oc a ſmærum ſcipum iN i Luſtr. En Birkibeinar tocu ſcip þeira oc morg vapn oc clæði oc allt fe þeira.

fra Barglom

Baglar heimtuz ſaman i Luſtr oc ſneru þa yfir fiallit oc ofan i Árdal. þa ſpurði Ion ſtal til þeira oc for iN at þeim En Baglar varo þa comnir upp um vatnit.[3] Oc um morgoniN eptir ſneru þeir a fiallit þar upp a Valldreſ oc þaðan til Upplanda. En Sverrir konungr ſat um bergit oc var nu liðin ſu ſtefna er **179** Hreiðar hafði a kveðit a brefum at hann myndi halldaz a bergino. Gerðiz þar nu sva horð ſeta a bergino at litit var til matarinſ annat. en[4] *(sp. 657 l. 20 nfr.)* þa hiuGu þeir ſuardreida ſinn ok var vm þat at velia til jola-viſtar ok þo eigi hælf-ærit. A ofan-verdum jolum æ einni nott liop Halluardr bratti af bergínu vid annan mann ok komuz þeir a fund Sverris konungs. ok gaf hann þeim grid. enn eftir vm morgíninn vrdu lidſ-menn Sverris konungs varir vid þetta. ok þotti þeim fleſtum illa er Baglar ſkylldu grid hafa. Baglar a bergínu vrdu þessa viſſír at konungr hafdi grid gefit Halluardi. væntu þa margir ser grida þeir er ædr þottu engi likendi til. liopu þa margír af bergínu til konungs ok fengu allír grid. konungr vard þa ennſ[5] ſanna varr at Baglar hofdu þa enga líff væn ne hælp[6] a bergínu ok þeir voro at þrotum komnir af matleyſí. hafdi þa ok Reidar latid ſegia konungí at annan dag eftir mon hann ganga af bergínu ok þola helldr dauda firir vapnum[5] enn af ſultí. enn þiGia giarna grid ef koſtr væri. beiddi hann ok grida ollum felogum ſínum. Sverrir konungr let þa blæſa ollu lidínu til hus-þings. hann taladi sva. Ek[7] vil nu leita ræda vid ydr huernig ſkípa ſkal vid Reidar

[1] Hdskr. *alldiarliga*. [2] s over lina. [3] Hdskr. *vapnit*.
[4] Her sluttar hdskr. AM 327 4°. Resten etter Flat. Cfr. utg. av Flat. II, s. 698 l. 5 ovanfraa — s. 701. [5] Ikkje so i utg.
[6] Helst soleis, men *a* ugreid; skrivaren har kanskje meint *ia*. [7] *E* ugreid.

Digitized by Google

ok h*an*s felaga ef v*er* fæu*m* valld yf*ir* þ*ei*m. *ok* ef s*va* v*er*dr þa mv*n*u þuí allír fagna vor*ir* m*enn* at ſlita þ*ess*i þra-ſetu *ok* þ*ei*r fegnazſt*ir* e*r* v*er*ſt letu i hauſt. *ok* þa ſkylldu f*ra* hu*er*fa. hu*a*rt ſk*ulu*m v*er* nock*ur*um m*onnu*m g*r*id gefa edr engu*m* hu*er*t e*r* yduart ræd. marg*ir* ſuar*udu*[1] *ok* mæltu. h*er* a b*er*ginu e*r*u þ*ei*r ſaman komn*ir* e*r* fleſt illt hafa g*er*t oſſ *ok* vor*um* m*onnu*m *ok* mv*n* ſa koſtr e*ig*i godr[2] þickía at hafa ſolltid h*er* i vetr f*irir* þ*ei*ra ſak*ir* *ok* haft m*a*rga vǫſbud. en*n* nu ſkyli taka fod*ur*-bana edr brod*ur*-bana ſína *ok* gefa g*r*id *ok* ſkipa ſiþ*an* i hælfrymi hia oſſ. þa ſuar*ar* S*verrir* k*onung*r. siaít god*ir* m*enn*. hu*er*r yduar e*r* ſæ e*r* m*er* þickiz of-ſtorr *ok* e*ig*i vill þola at iafnaz vi*d* mi*k*. min*n*iz æ þ*at* hu*a*rt nock*ur*um *(sp. 658)* mo*n* þ*at* brigzlat ſidaʀ at hafa h*er* af mín dæmí. h*er* i Tunſb*er*gi felldu Bagl*ar* Hyda brod*ur* mín*n* en*n* i Oſlu Philippu*m*. J*arl* frænda mín*n* *ok* m*a*rga adra. en*n* nu i vetr mv*n*u þ*er* heyrt hafa at þ*ei*r hafa S*verri* kallat bickíu edr m*er*í *ok* morgu*m* odr*um* illu*m* nofnu*m*. nu vil ek þ*at* f*ir*i-gefa þ*ei*m f*irir* gudſ ſak*ir* *ok* vænta þ*ar* a mot af h*onu*m f*irir*-gefning*ar* þ*ess* e*r* ek hef*ir* h*onu*m a moti g*er*t eigu þ*er* ecki ſidr ſælur en*n* ek *ok* eigit þ*ess* at min*n*az engi m*ad*r mv*n* kalla ydr at helldr bleydi-m*enn* f*irir* þ*ess*a ſauk. lauk s*va* þ*in*ginu at allír iattudu[3] at k*onung*r ſkylldi ræda. let k*onung*r þa g*er*a ord ti*l* Reidarſ at þ*ei*m v*ar* g*r*idum heitid. g*en*gu þ*ei*r Reidaʀ þa af b*er*gínu v*m* morgínín*n* at dagu*er*dar mæli. S*verrir* k*onung*r let [leida þa[4] f*ir*i ſik *ok* ſuordu h*onu*m allír eida. en*n* ſiþ*an* let h*ann* ſkipta þ*ei*m i ſueit*ir*. tok k*onung*r Reidar i ſína ſueít h*ann* bad m*enn* mikin*n* hug a leɢia at næra þa *ok* v*ar* s*va* g*er*t. bad h*ann* þa *ok* ſialfa taka fyrſt m*ed* varygd bædi mat *ok* dryck en*n* þ*ei*r g*er*du þ*at* all-miſ-iafnt. en*n* s*va* n*ær* v*or*o þ*ei*r komn*ir* dauda at allír fengu ſíukleik fyʀ en*n* ſtyrk *ok* marg*ir* ǫnduduz[5] m*a*rg*ir* kromduz lengi þ*ei*r e*r* lifui helldu. Reidar[5] v*ar* lengi ſiukr *ok* lagdi S*verrir* k*onung*r þ*ar* til morg lækning*ar*-brogd. S*verrir* k*onung*r ſat v*m* Tunſb*er*g .xx. vik*ur*. en*n* b*ra*tt þeg*ar* b*er*git v*ar* vpp gef*it* bioz k*onung*r ti*l* brottf*er*dar *ok* let f*ra*m ſetía ſkip ſín.

---

[1] Utg. *suorudu*.

[2] Dette ordet, som byrjar ny line, staar eit stykke inne paa lina, av di det er eit hol i pergamentet.

[3] Eller *iattudu*: rangt i utg. [4] Hdskr. *leidada*. [5] Ikkje so i utg.

Digitized by Google

ſiuk-domr Suerriſ konungs 180

Sverrír konungr tok ſiuk-dom í Tunſbergí *ok* for ſu ſott ecki ott. for konungr i brott þa er hann var buínn *ok* nordr til Biorgyniar *ok* kom þar at forſtu edr litlu fyr *ok* la hann lengzſtum vm daga aptr a ſkipi vppi[1] i lyptíngunní Reidar læ *ok* þar. var honum buit rum vid lyptíngina a hæſætiſ-kiſtunni let konungr veita honum alla hiukun *ok* hialp ſem ſialfum ser *ok* taladi vid hann optliga. Reidar var vitr madr *ok* margra luta vel kunnandí. Sverrir konungr for vpp til borgar i Biorgyn *ok* var honum veittr vmbunadr i hallinni. þat var hinn þridía morgínn[1] i annari viku fauſtu at Sverrir konungr hafdi fengit ſueita *ok* þottiz þa verklauſſ qvomu þa til hans margir menn enn optaz var fatt manna hia honum *ok* er fleſtir menn voro brott farnir. taladi konungr til Petrſ ſuarta *ok* kuez vilia ſegia honum draum ſínn. Madr kom at mer ſagdi hann ſa enn ſamí er mer hefir oft fyr ſynz *ok* alldri villt firir mik borit enn ek þottumz víta at ek var ſíukr *ok* mættfarín. þottumz ek ſpyria huerſu ſott þessi myndi lukaz. enn mer þotti hann þegar ſnua a brott fra mer *ok* ſuara a þessa leid. buz þu vid vpp-riſunní einní Suerrir ſagdi hann. nu litz mer þessi draumr míok tuí-flægr. enn þess væntir mik eftir þetta at adra-huora ſkipan taki ſkíott. Petr mælti. allt mvní þer þetta herra kunna giorr at ſía enn nockurr annar. enn a þat horfir minn hugr at vm þa mvní rætt vppriſuna er a enum efzſta domi er. *ok* monda ek sva vid buaz herra at þat mvne draum-madrínn birt hafa. konungr ſuarar. ecki er þetta v-arædiligt. var *ok* sva at þa tok konungi at þyngiaz sva ſem a leid dagínn. enn vm morgíninn eftir let konungr ſenda j[1] bæínn ofann eftir kennimonnum var þa buít til at veita honum oleun. let hann þa vpp leſa bref þau er hann ſendi Hakoní ſyni ſínum vm ſkipan Rikiſínſ[1] *ok* let þau bref innſigla hann mælti þa firir ollum þeim er hia voro at allra vitní ſegir hann veít ek mik engann ſun eiga a lifi nema Hakon einn þo at þeir komi ſidar er ſua kallíz *ok* vili firir þat vfrid gera her i landi. nu vil ek adr enn ek ſe oleadr. læta hefia mik vpp i hæſætid *ok* vil ek þar bida annat-huort bot edr bana *ok* mvn þetta a annan veg fara edr til ſpyríaz enn Nichulas[1] byskup Aarnaſon mvn vænta ef ek deyr her i hæſætínu *ok* ſtandi yfir mer vinir minir enn hann hefir ſagt at ek mvnda hogínn nidr ſem bu-ſmali firi hund *ok* rafnn enn gud ſe þess lofadr er hann hefir gætt mín i morgum þrautum firi vopnum

[1] Ikkje so i utg.

Digitized by Google

v-vína minna var þa konungi veitt olean enn eftir þat mínkadiz megín hans *ok* er hann fann at nær dro andlæti hans þa mælti hann. vid dauda minn ſegir. hann. latid bert andlit mítt. latid þa ſia bædi víní mína *ok* v-uíní huart þa birtiz nockut a likama mínum bann þat er v-uinir mínir hafa bannat mer edr bǫluat *ok* mon ek þa ecki mega leynaz ef eigi eru betri efni i enn þeir hafa ſagt hefir ek meíra ſtarf vfrid *ok* vand-rædi haft í Rikinu[1] enn kyR-ſætí edr mikit hoglifí. er sva at minni virdíngu ſem margir hafi verít mínir aufundar-menn þeir er þat hafa lætid ganga firir fullann fiandſkap vid mik ſem nu firir-gefi gud þeim þat ollum *ok* dæmí gud milli vor *ok* allt mítt mæl.

181 andlæt Suerriſ konungs

Laugar-dagínn i ymbru-dogum anndadiz[1] Sverrir konungr. var vm lik hans buít vegliga ſem vǫn var at. nu var *ok* sva gert ſem konungr hafdi bedit at berat var andlit hans *ok* ſa allír þeir er hía voro *ok* bæru ſíþan allír eítt vitní vm at engi þottiz ſét hafa fegra likama dauds mannz enn hans. var hann *ok* medan hann lifdi allra manna fegrſtr a hǫrundít. Sverrir var allra manna bezſt lætadr. hann var lægr madr a voxt *ok* þyckr. ſterkr at afli madr breidleítr *ok* vel farit andlítinu. optaz ſkapat ſkeGít. raudlitud augun *ok* lægu faſt *ok* fagrt. hann var kyRlætr *ok* athuga-ſamr manna var hann mælſníallazſtr ſtor-rædr ſkyrt ord-takit *ok* romrínn sva míkill yfir mælinu at þo at hann þætti eigi hætt mæla þa ſkildu allír þott fiaRi væri. hann var ſæmiligr hofþingi þar er hann ſat i hæſætínu med vegligum buníngí. hann var hær i ſætínu enn ſkammr fotleGrínn alldri drack hann afeínginn dryck sva at hann ſpilti[1] firir þat víti ſínu. Sverrir konungr matadíz iafnan eínmællt hann var diarfr[2] *ok* frækn *ok* elíu- *(sp. 659)*[3] nar-madr mikill vid vǫſ *ok* voku. þat bírtíz her ſem opt reyníz at eigi ma faderni manna marka at ſkaplyndi þviat þeir fedgar. Sigurdr konungr *ok* Suerrír voro vlikír i ſkapſ-hofnum. þvi at Sigurdr var lettlætur[1] *ok* ækaflyndr enn Suerrir var ſtadfaſtr *ok* ſtilltr vel. Sigurdr aud-tryGr *ok* tallydinn.[1] Sverrir varudigr *ok* vín-vandr. Sigurdr huerfrædr *ok* miſlyndr. Sverrir faſt-vdigr *ok* iafn-lyndr. Sigurdr odlætr *ok* opín-ſpiallr. Sverrir faſt-ordr *ok* fælyndr. Sigurdr fa-frodr *ok* fíolrædr. Sverrir rædugr *ok* ræduandr enn þo voro þeir i morgu likir bædir voro ſtor-rædír *ok* ſtorlyndir. huortueGí[1] hírdprudr *ok* hegir vid víní

[1] Ikkje so i utg. [2] Hdskr. *diafr.* [3] Spalte-talet paa rang plass i utg.

Digitized by Google

enn ſtridír vid v-víní. huortueGi æſt-ſæll vid ſína hird *ok* fylgd þviat bædir voro þrautgodir *ok* voro þeir meſtir vínir huorratueGio er kunnazſtír voro þeira hættum. Sverrir konungr var harmdaudi ſínum monnum *ok* æſt-vínum *ok* iafn-vel mæltu þeir þat er v-uinir hans hofdu verít at eigi hefdi ſlikr madr komit í Noreg a þeira dogum ſem Suerrir

greftadur[1] likami Suerriſ konungs **182**

Ofan til Kriſtz-kirkiu var borít lik Sverris konungs med prydi mikilli vtar fra korínum enn innar fra ſudr-dyrum var opnadr ſteín-veGrínn *ok* lægit[1] þar i lik konungs lætínn aftr ſíþan veGrin *ok* feſt þar æ tabola af eírí *ok* þar rítad a medr gul-ſtofum[1] vers þau er þat ſegía at þar liGi. tign konunga. ſtod *ok* ſtolpi mynd *ok* dæmi truar prydi *ok* dreíngſkapar. hærdr[1] ſkǫrugleikr. ſkíol *ok* hlífd ſínnar foſturiardar *ok* faudurleifdar. hreyſti hard-rædinnar. nidran v-vínanna. vegr Noregſ dyrd ſínnar þiodar. eflíng rettínda. rettíng. laga. æſtud allra ſinna manna. þar var feſt a veGinn pell eítt. *ok* þar hía merki hans *ok* ſkíolldr hans ſuerd *ok* ſtælhufa. Sverrir konungr andadiz octauo idus marcíj. anno ab incarnatíone dominí nostri Iesu Christi .M⁰.cc⁰.xv. A ſama æri andadíz Knutr Dana-konungr. *ok* kom til Rikis[1] Valldamar brodir hans. þa andadiz Bírgir Jarl broſa. þa toku Suíar til konungs Jon ſon Sorqviſ konungs var hann þa vetr-gamall. hofdu þa Suíar konung broklauſann. Suerrir hafdi verit konungr .xx. vetr. *ok* fimm vetr. þa (voru)[2] lidnir xvííj. vetr fra falli. Magnus konungs Erlíngſ-ſonar. lykr her nu ſogu Suerriſ Noregſ konungs.

[1] Ikkje so i utg. [2] Vantar i hdskr.

Digitized by Google

Digitized by Google

REGISTER.

I a. PERSONNAMN.

A.

Absalón, erkebiskop (1178—1201) 124, 129, 131, 133.
Adám 106.
Afli, bonde i Trøndelag 48, 71.
Áli Hallvarðarson 175, 180.
Ámundi burst 172.
Andrés bjúgi 112.
— brasaðr 108.
— ein baglar 57.
— krista 112.
— son (Eiríks, sonar) Guðbrands kúlu 100.
— Skjaldvararson 107.
Arngeirr prestr 85.
Árni byskupsfrændi 187, 191.
— Efja 71.
— konungsmágr á Stoðreimi 47.
— skaðareðr 145.
— Guðmundarson 102.
Arnþórr af Hváli 85.
Ása, kona aat Eirik kongsson 120, 121.
Ásbjǫrn Jónsson ór þjórn 59, 61, 89, 90, 97, 100, 103.
Ásgautr, ein birkebein 142.
Ásgeirr féhirðir 150.
— hamarskalli 60, 110.
Áskell, hirdmann hjaa kong Sverre 169.
— tyza 108, 109.
Áslákr ungi 124.
Ásleifr búandi 121.
Ástríðr steik 117.
Atli skálmi 113.
Auðbjǫrn gestahǫfðingi 60.
Auðun bǫleistr 170.
Aura-Páll 149, 150, 151.
Auti prestr 150, 151.

B.

Bárðr 146.
— sála 108.
— skjǫldr 72.
— Guthormsson (d. 1194) 60, 71, 74, 75, 80, 87, 107, 129.
Benedikt lítli 129.
— merkesmann hjaa Eirik kongsson 99.
— sýslumaðr Sverris konungs 172.
Bengeirr langi 139, 158.
Bergsveinn langi 156.
Birgir gǫrn 47.
— jarl brosa (d. 1202) 6, 8, 9, 125, 144, 195.
Bita-Kári 158.
Bjalfi skinnstakkr 142, 165.
Bjarni, biskop paa Orknøyane (d. 1222) 131.
— Kalfsson 75.
— Marðarson 162, 170.
Bjǫrn bukkr 42, 108 (her gen. *Bjarna*).
— furulangr 191.

Digitized by Google

Bjǫrn Erlingsson 115.
Blakkr, isl. skald 113, 122.
Bótolfr ór fjǫrðum 42.
— Ǫfursson 139.
Breiðskeggr, sjaa Þórleifr breiðskeggr.
Brígit, dotter aat Harald gille 6, 8.
Brynjolfr í Mjǫlu 162, 170.
— Eindriðason blanda 51.
— Kalfsson sendimanns 2, 51, 52.
— Rǫgnvaldsson 112.
Búriz (Heinreksson) 138.

C.

Cécilía, dotter aat Sigurd munn 7, 71, 107.
— Sverrisdóttir 108.
Celestínús pafi (1191—98) 132.

D.

Dagfinnr (bóndi) 190.
Dura-Jón 69.
Dýri af Gimsum 171—172.

E.

Eilífr eplastǫng 48.
— rauði 135.
— Klémetsson 92.
Einarr, ein færøying 3.
— konungsmágr 190.
— lítli 42.
— lygra 137.
— skipstjórnarmaðr Magnús konungs 77.
— skitinbeini 146.
— Bjarnason 158.
Eindriði ljoxa 156.
— rakki 146.
— slandri 48.
— torfi Jónsson 71 (her kalla *Torfi*), 100.
— þrœnzki 159.
— Hallkelsson 158.
— Jónsson 51.
— Kalfsson 52.
Eirikr, sjaa Skúðu-Eirikr.
— (af Há) 145, 168.
— biskop i Stavanger, seinare erkebiskop (1189—1205, d. 1213) 62, 63, 114, 118, 119, 124, 129, 131, 133, 134.
Eirikr Efja 71.
— laukr 52.
— stagbrellr 97, 100.
— svagi 171.
— Árnason 14, 16, 76.
— Sviakonungr Játvarðarson hinn helgi (d. 1160) 107.
— Sigurðarson, konungsson (d. 1190) 64, 65, 69, 70, 71, 73, 83, 84, 87, 98, 99, 120, 121.
Erlendr prestr 170.
— Guðbrandsson 113.
Erlingr í Þjóttu 162.
— Kyrpinga-Ormsson skakki (d. 1179) 3, 4, 5, 6, 8, 9, 12, 17, 19, 25, 26, 27, 29, 34, 35, 36, 37, 38, 39, 40, 41, 42, 43, 44, 45, 46, 67, 68, 73, 106, 107, 119, 124, 134, 151.
Eyjolfr Aflason 47, 48, 56, 62, 63, 71, 74, 145, 148, 165, 172.
Eysteinn, erkebiskop (1161—88) 3, 30, 34, 42, 44, 47, 64, 80, 84, 96, 114, 119, 122.
— korpr 126, 129.
— ræðismaðr 158.
— (Eysteinsson meyla) (d. 1177) 6, 7, 43, 46, 68.
— Haraldsson, norsk konge (d. 1157) 2, 67, 121.
— (Magnússon), norsk konge (d. 1122) 104.
— Rǫgnvaldsson 139, 141.
Eyvindr, ein mann i kong Sverres her 41.
— prestmágr 167, 168.
— skráfi 71.
— Dura-Jónsson 69.

F.

Finnr forræði 151, 157.
— færeyski 158.

G.

Gautr af Ænesi 59.
— Arngeirsson 85.
Gregorius kíkr 162.
— Jónsson 139, 140.
Guðbrandr kúla 100.
— ungi 142, 147.
— Þórbergsson 84.

Digitized by Google

Guðlaugr gnitaskǫr, stallari 30, 32, 37, 49, 51, 60.
— vali 60, 71.
Gunnarr galinn 146.
— grjónbakr 160, 161.
— Eilífsson 48.
Gunnhildr, mor aat kong Sverre 1, 2, 3. 138.
Gunnþjófr, ein bonde 190.
Guthormr, erkebiskop (1215—24) 171.
— í Mjǫlu 162.
— snerill 42.
Guzalín prestr 162.
Gyrðr skjómi 52.
Gyriðr Áslǫksdóttir unga 124.

H.

Hafli, sjaa Afli.
Hagbarðr muntari 70.
Hákon galinn (d. 1214) 125, 163.
— sýslumaðr (ármaðr) Magnús konungs 75, 76.
— (Sigurðarson herðibreiðr), norsk konge (d. 1162) 9, 43, 46, 68, 106.
— Sverrisson, norsk konge (1202—04) 108, 138, 140, 167, 168, 175, 177, 183, 193.
Halldórr í Hjǫrláksvík 162.
— skvaldri, isl. skald 91.
Hallkell af Lói 158.
— ór Angri 172.
— Jónsson 83, 89, 124, 126, 127, 128, 130.
Hallr Snorrason, skald 72.
Hallsteinn snákr Bótolfsson 100.
Hallvarðr 175.
— af Sástǫðum 17, 19, 137, 139, 146, 151, 154, 163, 167, 168, 169.
— bratti 185, 191.
— gæla 60, 61.
— hinn helgi 136.
— leppr Sunnifuson 73.
— marardráp 84.
— skygna 171.
Haraldr 102.
— gilli, norsk konge (d. 1136) 1, 3, 48, 66, 104.
— son aat Inge krokrygg 90, 100, 103.
Haraldr Guðbrandsson 24.
— Maddaðarson jarl (d. 1206) 124, 131, 132.
— Sigurðarson (d. 1172?) 68.
— (Sigurðarson harðráði), norsk konge (d. 1066) 66.
Hávarðr búandi 184.
— jarlsson 56, 60, 87, 105, 109, 118.
— lax 47.
Heðinn Þórgrímsson (= Sigurðr brennir) 118.
Helgi 143.
— á Ryn (rangt for *Ryðási*) 71.
— bringr 125.
— byggvǫmb 31, 32.
— Þórfinnsson 41, 71, 74.
Hermundr kváða 120.
Híði, bróðir Sigurðar skjálga 187.
— Únásson kambara 2, 113, 141, 144, 145, 192.
Hjarrandi hviða 41, 125.
Hreiðarr sendimaðr (12.—13. h. aa.) 133, 134, 157, 167, 170, 181, 185, 186, 187, 188, 189, 190, 191, 192, 193.
Hrói á Kjarrastǫðum 76.
— biskop paa Færøyane 1, 2, 5, 100 (her kalla *Jón*).
Hrútr, sjaa Knútr af Þelamǫrk.
Hvítingr 145.

I.

Ingi Baglakonungr (d. 1202) 134, 136, 146, 159, 163, 187, 188, 189, 190.
— Haraldsson, norsk konge (d. 1161) 2, 49, 68, 90, 100, 102, 108, 117, 118.
Ingibjǫrg, kona aat Pétr rangi 107.
— Sverrisdóttir 108, 159.
Ingiriðr (Rǫgnvaldsdóttir) 138.
Ingunnr 51.
Ísákr í Fólskn 69.
— Þórgilsson 85.
Ívarr ármaðr 146.
— dapi 85.
— elda 93 (her skr. *helda*). 100, 107.
— galli 51, 52.
— gæslingr 17.
— horti 14, 15, 16, 17, 37, 40, 42.
— nef 162.

Digitized by Google

Ívarr silki 14 (her rangt *merkr*), 16.
— selki, silki 60, 80, 87, 107, 121.
— skjálgi, biskop paa Hamar (1197—1221) 137.
— steig Ormsson 100.
— Gjafvaldsson 14, 16.
— Klémetsson 115.
— Sveinsson 42.

J.

Játvarðr, far aat Eirik den heilage 107.
Jésús Kristr 195.
Jón af Randabergi 38, 39, 40, 42.
— byskup, sjaa Hrói byskup.
— sjaa Dura-Jón.
— drumbi 80.
— Englakonungr, sine terra (1199—1216) 162, 187.
— hein 14.
— ketlingr 15 (her kalla *Gunnarsson* for *Guðrúnarson)*, 32.
— kollr 102.
— kuflungr (d. 1188) 108, 112, 113, 115, 116, 117, 118.
— kúla 52.
— kutiza 53, 54, 71, 100, 108.
— magri 146.
— ór Þjórn 59.
— skutilsveinn 73.
— stál 190, 191.
— systrungr Sverris konungs 125.
— trín 152.
— vágadraumr 69.
— Gautsson af Ænesi 59.
— Hallkelsson 83, 85, 100, 124.
— Loptsson (d. 1197) 131.
Jórdan skinnpeta 150, 151.

K.

Kalfr sendimaðr 2, 52.
Kári, sjaa Bita-Kári.
— sjaa Ǫlru-Kári.
Karl ábóti Jónsson (d. 1213) 1.
— kjǫtlær 50, 69.
— Sørkvisson 159, 160.
Karlshǫfuð Arngeirsson 85.
Ketill Láfranzson 100.
Kirjalax Girkiakonungr, keisar Alexios III Angelos (1195—1203) 133.
Klémet af Grafdal 92.
Knútr af Þelamǫrk (rangt for *Hrútr)* 15.
— Danakonungr (1182—1202) 133, 195.
— Eiríksson Sviakonungr (1167—95) 9, 107, 120, 133.
Kolbeinn strínefr 139.
— Gíslason 52.
Kolr Ísáksson 69, 70.
Kristín, dotter aat Sigurd Jorsalfare 124.
Kristr, Maríu son 140, 175.
Kuflungr, sjaa Jón kuflungr.
Kyrpinga-Ormr 106.

L.

Lávarðr, sjaa Sigurðr lávarðr.
Ljótr Haraldsson 102, 135.
Loðinn 73.
— af Manvíkum 100.

M.

Magnús (= Sverrir) 4.
— berfœtr, norsk konge (1093—1103) 48, 66.
— hinn góði, norsk konge (1035—47) 66, 122.
— mangi Eiríksson 97, 100.
— Eiríksson 121.
— Erlingsson, norsk konge (1162—84) 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 12, 14, 17, 19, 24, 25, 26, 27, 29, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 39, 40, 41, 42, 43, 44, 45, 46, 47, 48, 49, 50, 51, 52, 53, 54, 55, 56, 57, 58, 59, 60, 61, 62, 63, 64, 65, 66, 67, 68, 69, 70, 71, 72, 73, 75, 76, 77, 78, 79, 80, 81, 83, 84, 85, 87, 89, 90, 91, 92, 93, 94, 95, 96, 97, 98, 100, 101, 102, 103, 104, 105, 106, 107, 108, 114, 118, 119, 120, 124, 134, 135, 136, 151, 178, 195.
— (Heinreksson), konge i Sverike (1160—61) 138.
Máni, isl. skald 90, 91.
Mánúli, keisar (1143—80) 64.
Margrét, kong Sverres dronning 107, 118, 149.

Digitized by Google

María, guðs móðir 16, 20, 22, 86.
Marteinn, biskop i Bergen (1194—1216) 131.
Munán Gautsson af Ænesi 59, 89, 92, 98.

N.

Narfi Guthormsson 64.
— Hallvarðarson, af Sástǫðum 59, 63, 154.
Nefari, skald 111.
Nikolás af Vestnesi 134, 135, 136, 148, 149, 150.
— kúfungr 55, 56, 59, 92.
— mǫndull Andrésson 52.
— súltan 104, 115.
— Árnason, biskop (1188—1225) 47, 49, 52, 66, 118, 119, 130, 131, 133, 134, 135, 136, 137, 138, 139, 140, 142, 154, 156, 157, 158, 163, 164, 165, 166, 167, 193.
— Bjarna(r)son bukks 108.
Njáll, biskop i Stavanger (1188—1207) 119, 131.

O.

Óláfr beitstokkr 143, 144.
— hinn helgi, norsk konge (1015—30) 4, 15, 16, 22, 35, 53, 58, 86, 119, 122, 130, 175.
— jarlsmágr 124, 125, 126, 128, 129.
— langi 84.
— smjǫrkollr 172.
— Gunnvaldsson 100.
Ormr, sjaa Kyrpinga-Ormr.
— konungsbróðir (d. 1184) 18, 19, 26, 32, 33, 34, 35, 44, 47, 55, 59, 61, 62, 69, 73, 89, 92, 96, 97, 100, 102, 103.
— Pétrsson (= Jón kuflungr) 117.
Óttarr gási 75, 76.
— knerra 71, 74, 112.

P.

Páll, sjaa Aura-Páll.
— belti 174.
— biskop i Bjergen (d. 1194) 104, 126, 131.
— fliða Nikolásson 56.
— í Heitu 108.
— postoli 131.
Páll smáttauga 59, 100.
— várskinn 113.
— Andrésson 53.
— Eiríksson ór Uppdal 84.
— Jónsson, biskop i Skaalholt (1195—1211) 131.
Pétr, sjaa Svína-Pétr.
— far aat Jon kuflung 117.
— ilska 133.
—, Pétrús postoli 131, 136.
— rangi 107.
— steypir 2, 125, 163, 167, 168, 185.
— svarti 193.
— Lucasbróðir 172.
— Jónsson (rangt for *Hróa-*) 100.
Pharao 106.
Philippus af Vegini 167, 172.
— Árnason (d. 1180) 47, 51.
— Birgisson jarls (d. 1200) 125, 144, 158, 168, 170, 171, 192.

R.

Ragnhildr í Konungahellu 89.
— Erlingsdóttir skakka 80, 124.
Ríkarðr Englakonungr (1189—99) 162.
— svartameistari 132, 133.
Rǫgnvaldr jarl (d. 1158) 100.
— Jónsson 83, 100.

S.

Sámuel, guðs spámaðr 10.
Saul 106.
Serkr af Rjóðum 32.
Sigurðr af Móðastǫðum 139, 141.
— af Saltnesi 14, 32.
— borgarklettr 125, 151, 158.
— brennir 117, 118.
— dotafinnr 112.
— fluga (rangt for *S. hít*) 100.
— jorsalafari, norsk konge (d. 1130) 3, 4, 91, 102, 104.
— skjálgi 187.
— stikulags, sjaa Sigurðr Nikolásson.
— sýslumaðr (ármaðr) Magnús konungs 75, 76.
— talgi 176.
— Erlingsson skakka (12.—13. h. aa.) 124, 126, 129, 130, 134, 135, 137,

Digitized by Google

139, 144, 145, 149, 150, 153, 167, 182, 183, 185, 187, 188, 189, 190.
Sigurðr Haraldsson, norsk konge (d. 1155) 1, 2, 7, 8, 9, 46, 64, 65, 67, 106, 138, 194.
— Magnússon 124, 125, 128, 129.
— Nikolásson 14 (her skr. *S. stikulags*) 38, 39, 40, 42.
— Sigurðarson (d. 1163) 68.
— Sverrisson lávarðr (d. 1200) 71, 108, 125, 134, 135, 175, 177, 178.
— Qzurarson 30.
Sigvaldi karl 141.
Símun í Skríksvík 25, 26.
— lǫgmaðr af Þugn 172.
— skerpla 108.
— Qlru-Kárason 108, 120, 121.
Sindri Snæbjarnarson 64.
Skeggi á Eggju 146.
Skjaldvǫr Andrésdóttir 107.
Skúðu-Eiríkr 48.
Stefán, sjaa Svína-Stefán.
Steinfinnr 59, 61.
Sunnifa hin helga 58, 157.
Sveinn munki 186.
— sveitarskítr 176.
Sverrir Sigurðarson, norsk konge (d. 1202) 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 38, 39, 40, 41, 42, 44, 45, 46, 47, 48, 49, 50, 51, 52, 53, 54, 55, 56, 57, 58, 60, 62, 63, 64, 65, 66, 67, 68, 69, 71, 73, 74, 75, 77, 78, 79, 80, 81, 82, 83, 84, 85, 86, 87, 88, 92, 93, 95, 96, 97, 98, 100, 102, 103, 104, 105, 106, 107, 108, 109, 110, 111, 112, 113, 114, 115, 116, 117, 118, 119, 120, 121, 122, 123, 124, 125, 126, 127, 128, 129, 130, 131, 132, 133, 134, 135, 136, 137, 138, 139, 140, 141, 143, 144, 145, 146, 147, 148, 149, 151, 152, 154, 155, 156, 157, 158, 159, 160, 162, 163, 164, 165, 166, 167, 168, 170, 171, 172, 174, 175, 177, 178, 180, 181, 182, 183, 184, 185, 186, 187, 188, 189, 190, 191, 192, 193, 194, 195.
Svína-Pétr 87, 92, 97, 102, 103, 177.
Svína-Stefán 2.
Sæbjǫrn limr 184.
— Sindrason 17.
Sǫlmundr systrungr 147, 148, 150.
Sǫlvi, ein baglar 146.
Sørkvir Karlsson Svíakonungr (1196—1210) 133, 159.

T.

Thórlákr, sjaa Þórlákr.
Torfi Jónsson, sjaa Eindriði torfi Jónsson.
Tosti á Ystum 71.
Tungli (= Máni skáld) 90, 91.

U.

Ulfr af Laufnesi 49, 56, 60, 83, 87, 88, 97, 109, 113.
— flý 56, 60, 87, 109.
— kværi Eiríksson 48.
— svarti 121.
Únáss kambari 1, 2.

V.

Valdamarr (Knútsson), den store, konge i Danmark (d. 1182) 52, 55, 85, 90.
— (Valdamarsson), sejr, konge i Danmark (1202—41) 195.
Viðkunnr Erlingsson 80, 81.
Vígleikr á Digrini 14.
Víkingr væfnir 188.
Vilhjálmr af Saltnesi 32.
— af Torgum 100.

Þ.

Þjóðolfr vík 120.
Þjóstarr svarti 47.
Þóraldi þrymr 92.
Þórbergr Pálsson 108.
Þórðr dokka 187, 188.
— loki 158.
— Finngeirsbróðir 96, 167.
Þórfiðr blindi 180.
Þórgils sýslumaðr Sverris konungs (paa Haalogaland) 80.
— sýslumaðr Sverris konungs (i Trøndelag?) 137.
— þúfuskítr (= Ingi Baglakonungr) 134.

Digitized by Google

Þórgrímr bóndi 23, 24.
— hrossi (andre hdskrr. *hrossaprestr)* 118.
Þórir, biskop paa Hamar 1189/90—1196) 131, 132, 133, 134.
— dari 137.
— knapr Eindriðason 48, 162.
— krákr 137.
— spæla 41.
Þórlákr byskup hinn helgi (1178—93) 131.
— Ulfgestsson 121.
Þórleifr breiðskeggr 121, 122.
— styrja 146.
Þórolfr rympill 47, 50, 87, 88, 109, 110.
Þórsteinn kúgaðr 115, 142, 159, 160, 161.
Þrándr í Vita 44.
— lyrta 48.
Þúfuskítr, sjaa Ingi Baglakonungr.

Ǫ.

Ǫgmundr vágapungr 148.
— Hallsteinsson 73.
Ǫlru-Kári 108.
Ǫlvir af Goðranni 120, 121.
Ǫnundr hlunnr 139.
— úfriðr 164.
Ǫzurr balli 30.
— hísli 17, 18, 20.
— prestr 41, 120.
— Jónsson 69.

I b. TILNAMN.

Ármaðr, Ivarr.
Aura-Pall.
Balli, Ǫzurr.
Beitstokkr, Óláfr.
Belti, Páll.
Berfœtr, Magnús.
Bita-Kàri.
Bjúgi, Andrés.
Blanda, Brynjolfr.
Blindi, Eiríkr (erkibyskup).
— Þórfiðr.
Borgarklettr, Sigurðr.
Brasaðr, Andrés.
Bratti, Hallvarðr.
Breiðskeggr, Þórleifr.
Brennir, Sigurðr.
Bringr, Helgi.
Brosa, Birgir.
Búandi, Ásleifr.
Bukkr, Bjǫrn.
Burst, Ámundi.
Byggvǫmb, Helgi.
Býleistr, Auðun.
Byskupsfrændi, Árni.
Dapi, Ívarr.
Dari, Þorir.
Dokka, Þórðr.
Dotafinnr, Sigurðr.
Drumbi, Jón.
Dura-Jón.
Efja, Árni.
Elda, Ívarr.
Eplastǫng, Eilífr.
Finngeirsbróðir, Þórðr.
Fliða, Páll.
Fluga, Sigurðr.
Flý, Ulfr.
Forræði, Finnr.
Furulangr, Bjǫrn.
Færeyski, Finnr.
Galinn, Gunnarr.
— Hákon.
Galli, Ívarr.
Gási, óttarr.
Gestahǫfðingi, Auðbjǫrn.
Gilli, Haraldr.
Gnitaskǫr, Guðlaugr.
Góði, hinn, Magnús.
Grjónbakr, Gunnarr.
Gæla, Hallvarðr.
Gæslingr, Ívarr.
Gǫrn, Birgir.
Hamarskalli, Ásgeirr.
Hein, Jón.
Helda, sjaa elda.

Digitized by Google

Helga, hin, Sunnifa.
Helgi, hinn, Eiríkr.
— hinn, Hallvarðr.
— hinn, óláfr.
— hinn, Þórlákr.
Hisli, Qzurr.
Hlunnr, Qnundr.
Horti, Ívarr.
Hrossi, Þórgrímr.
Hviða, Hjarrandi.
Ilska, Pétr.
Jarlsmágr, óláfr.
Jórsalafari, Sigurðr.
Kambari, Únáss.
Karl, Sigvaldi.
Ketlingr, Jón.
Kíkr, Gregorius.
Kjǫtlær, Karl.
Knapr, Þórir.
Knerra, óttarr.
Kollr, Jón.
Konungsbróðir, Ormr.
Konungsmágr, Árni.
— Einarr.
Korpr, Eysteinn.
Krákr, Þórir.
Krista, Andrés.
Kuflungr, Jón.
Kúfungr, Nikolás.
Kúgaðr, Þórsteinn.
Kúla, Guðbrandr.
— Jón.
Kutiza, Jón.
Kváða, Hermundr.
Kværi, Ulfr.
Kyrpinga-Ormr.
Langi, Bergsveinn.
— Bengeirr.
— óláfr.
Laukr, Eiríkr.
Lax, Hávarðr.
Lávarðr, Sigurðr.
Leppr, Hallvarðr.
Limr, Sæbjǫrn.
Litli, Bendikt.
— Einarr.
Ljoxa, Eindriði.
Loki, Þórðr.
Lucasbróðir, Pétr.
Lygra, Einarr.
Lyrta, Þrándr.
Magri, Jón.
Mangi, Magnús.
Marardráp, Hallvarðr.
Meistari, sjaa svartameistari.
Munki, Sveinn.
Muntari, Hagbarðr.
Mǫndull, Nikolás.
Nef, Ívarr.
Prestr, Sverrir.
— Qzurr.
Prestmágr, Eyvindr.
Rakki, Eindriði.
Rangi, Pétr.
Rauði, Eilífr.
Rympill, Þórolfr.
Ræðismaðr, Eysteinn.
Sála, Bárðr.
Sendimaðr, Hreiðarr.
— Kalfr.
Selki, Silki, Ívarr.
Sine terrra, Jón.
Skaðareðr, Árni.
Skakki, Erlingr.
Skálmi, Atli.
Skaufali, Nikolás.
Skerpla, Símun.
Skinnpeta, Jórdan.
Skinnstakkr, Bjalfi.
Skitinbeini, Einarr.
Skjálgi, Ívarr.
— Sigurðr.
Skjómi, Gyrðr.
Skjǫldr, Bárðr.
Skráfi, Eyvindr.
Skúdu-Eiríkr.
Skutilsveinn, Jón.
Skvaldri, Halldórr.
Skygna, Hallvarðr.
Slandri, Eindriði.
Smáttauga, Páll.
Smjǫrkollr, óláfr.
Snákr, Hallsteinn.
Snerill, Guthormr.
Snerkr, sjaa selki.
Spæla, Þórir.

Digitized by Google

Stagbrellr, Eiríkr.
Stál, Jón.
Steig, Ívarr.
Steik, Ástríðr.
Steypir, Pétr.
Stikulags, sjaa Sigurðr Nikolásson.
Strínefr, Kolbeinn.
Súltan, Nikolás.
Svagi, Eiríkr.
Svartameistari, Ríkarðr.
Svarti, Pétr.
— Ulfr.
— Þjóstarr.
Sveitarskítr, Sveinn.
Svína-Pétr.
Svína-Stefán.
Systrungr, Sǫlmundr.
Talgi, Sigurðr.
Trín, Jón.
Tyza, Áskell.
Úfriðr, Ǫnundr.
Ungi, Áslákr.
— Guðbrandr.
Vágadraumr, Jón.
Vágapungr, Ǫgmundr.
Vali, Guðlaugr.
Várskinn, Páll.
Vík, Þjóðolfr.
Væfnir, Víkingr,
Þorparason, Ulfr.
Þrymr, Þóraldi.
Þrœnzki, Eindriði.
Þúfuskítr, Þórgils.
Ǫlru-Kári.

II. STADNAMN.

A.

Agðanes, ved innlaupet til Trondheimsfjorden 16, 17, 81, 111, 147.
Agðir, Agder, landet millom Aane-Sira og Rygjarbit 47, 73, 85, 108, 114, 183.
Akr, garden Aker ved Oslo, i det noverande Kristiania 170, 171.
Akrshagi, ved garden Akr 171, 173, 176, 179.
Áldi, Oldenfjord i Innvik prgd. i Nordfjord 137.
Aldinhagi, i Vik prgd. i Sogn 190.
Áleyjarsund, Aalrøysund paa nordsida aat Sulendøyane 82.
Alptar, Alfte sokn i Helsingeland i Sverike 27.
Álreksstaðavágr, Store Lungegaardsvatn ved Bergen 155.
Álreksstaðir, Aarstad ved Bergen 53, 84 (her skr. *Alfec-*) 155.
Angr, hamn paa Sandøy, Sunnmøre 113, 149.
— Sande sokn i Vestfold 172.
Árdalr, Aardal i Indre Sogn 191.
Ásfjǫrðr, Aasfjorden, arm av Trondheimsfjorden, paa austsida, inn til Aasen sokn 166.
Askeyjarsund, Askøysund vest for Lyngør 185.
Ásleifsgarðr, i Tunsberg 144.
Aumd, sjaa Aumorð.
Aumorð, Borge ved Fredriksstad 172.
Aurlandsfjǫrðr, arm av Sognefjorden, paa sørsida 159.
Austrvegr, landi aust og sud for Øystersjøen 120.

B.

Bakkar, i Bergen 126.
Bakki, Bakke ved Trondheim 74, 86, 164.
Befja, Bäverån ved Oddevald i Baahuslen 145.
Berg, gard i Strinda 74, 159 (her skr. *Borg*).
Bjarkey, Bjerkøy i Trondenes, Senja 80.
Bjǫrgyn, Bergen 20, 21, 29, 35, 44, 47, 52, 53, 55, 57, 62, 63, 65, 67, 68, 69, 72, 77, 78, 79, 80, 81, 83, 84, 85, 87,

Digitized by Google

90, 91, 92, 94, 97, 102, 104, 108, 109, 112, 114, 116, 117, 123, 124, 125, 126, 131, 136, 137, 144, 145, 147, 149, 151, 152, 157, 159, 168, 171, 181, 185, 190, 193.
Borg, sjaa Berg.
Borg, Sarpsborg 9, 125, 185.
Borgarþing 136.
Borgund, paa Sunnmøre 160, 172.
Briðsteinn, paa vestsida av Kristianiafjorden 121.
Brøttueyrr. Brattøyri i Nidaros 36, 66, 77, 163, 164.

D.

Dalir, Gudbrandsdalen 190.
Dalrinn mikli, garden Store Dal i Skjeberg prgd., Austfold 184.
Dalsskógr, sjaa Uppdalsskógr.
Danaveldi 120.
Danmørk 7, 52, 55, 85, 89, 120, 124, 125, 129, 131, 133, 137, 170.
Depill, garden Devle i Strinda 78, 163.
Digrin, garden Digre i Strinda 14.
Digrmúli, nes paa sørsida av Trondheimsfjorden, nær Trondheim 30, 52, 69.
Dofrafjall 17.
Drifeyjar, Drevøy utanfor mynnet aat Sognefjorden, paa nordsida aat Sulendøyane 82.

E.

Efja, garden Evjen i Orkedalen 71.
Egg, garden Eggan i Børsa i Sørtrøndelag 146.
Eiðaskógr, Eidskogs prgd. i Hedmark fylke 11, 24.
Eikisherað, Ekshärad sokn i Vermeland 12.
Eistland, Estland 120.
Elfr, Gøtaelv 25, 34, 143.
Elfr, Glomma 125.
England 85, 162.
Erlendshaugr, i Trondheim, paa austsida av Nidelvi 73, 74.
Eyrar, Øyri i Trondheim 30, 37, 40, 48, 66, 69, 70, 71, 73, 77, 78, 115, 146, 148, 149, 160, 161, 162, 163, 164, 169.
Eyraþing, Øyreting paa Øyri i Trondheim 17, 143.
Eystrasalt, Østersjøen 12, 26.
Eystridalir, Østerdalen 19, 24.

F.

Fauskabryggjor, i Bergen 157.
Feginsbrekka, millom Steinbergi og Nidaros 39.
Fenhringr, Askøyi ved Bergen (skr. *(af) Rign)* 82.
Fimreiti, garden Femreite ytst i Norefjorden i Sogn 89, 93.
Finnbúin, Finnmark 3.
Firðir, Fjordane (Nordfjord og Sunnfjord) 42, 47.
Flaðkafjǫrðr, Flakfjorden, den parten av Trondheimsfjorden som ligg næmast garden Flaðki i Byneset prgd. 148.
Flaðki, garden Flak i Byneset prgd. ved Trondheim 30.
Flóruvágar, Florevaag, langt sud paa Askøyi utanfor Bergen 127, 129, 132.
Foldin, Kristianiafjorden 57, 73, 121, 145, 184, 185.
Folka, bygd i Hafslo prgd. i Indre Sogn 191.
Fólskn, øyi Storfosn i Ørlandet prgd. 16, 29, 69, 160.
Fors, i Baahuslen 182.
Fortuna, sjaa Portyrja.
Fróðaáss, straks nord for Tunsberg 185, 188.
Frysja, Akerselvi 174.
Frysjubrú, over Frysja 175.
Furusund, Furesund ved Flora i Sunnfjord 63.
Fyrileif, Ferløf i Baahuslen 143.
Færeyjar 1, 2, 3, 4, 52, 110.

G.

Gaul, Gaulelvi 38.
Gaularáss, Byaasen ved Trondheim 30, 31, 32, 52, 64, 116.
Gaulardalr, Gauldalen i Trøndelag 38, 71, 74, 75.
Gaularóss, mynnet aat Gaulelvi 15.

Digitized by Google

Gautelfr, Gøtaelv 25 (cfr. *Elfr*).
Gautland 25, 79, 81.
Gautland Eystra, Østergøtland 6.
Geitabrú, i Oslo, over Alnaelvi 140.
Gelmin, garden Gjølme i Orkedalen 71.
Gestabakki, ved Tunsberg 185.
Gimsar, garden Gimsan i Melhus prgd. i Gauldalen 172.
Gjǫlluráss, Gjelleraasen, nordaust for Kristiania, millom Aker og Romerike 140, 144, 174.
Goðmarr, fjorden Gulmaren i Baahuslen 143.
Goðrann, garden Gurann i Botne i Vestfold 120, 121.
Goðreksstaðir, garden Gaustad i Byneset prgd. ved Trondheim 142.
Gotland 120.
Grafdalr, Gravdal ved Bergen 61, 92 (her skr. *Granda*), 126, 181.
Granda, sjaa Grafdalr.
Grettisvík, garden Græsvik i Onsøy, Austfold 172.
Grindholmasund, sundet Vrengen millom Nøterøy og Tjømø sud for Tunsberg 184.
Grjótar, gard i Orkedalen 75, 76.
Grœningasund, sundet millom Fane og sudparten av Sotra, sud for Bergen 137.
Guðbrandsdalir 17, 23.
Gullhamarr, nes ut i Trondheimsfjorden straks utanfor Trondheim 30.
Gygisvík, straks sud for Bergen 181.

H.

Haðaland, Hadeland 17, 18, 73.
Haddingjadalr, Hallingdal 188.
Háey, Haaøyi i Hammer prgd. 82.
Hafsteinssund, sud for Tunsberg 184.
Haley (Halaeyrr), Halør ved Skanør 134.
Hálogaland, Helgeland og landet nordanfor, til Finnmarki 29, 80, 81, 137, 161, 163, 169.
Hamarkaupangr, Hamarr, kjøpstaden Hamar 19, 24, 131, 137, 190.
Hamarr, gard paa Hamarøen i Venern 11.
Harðangr, Hardanger 55, 84.
Harðkinn (for *Hjarð-*), Hjerkinn, fjellstove paa Dovre 74.
Harðsær, Korsfjorden sud for Bergen 57.
Hásteinn, i Baahuslen 134.
Hattarhamarr, nes ut i Trondheimsfjorden vest for Trondheim 31, 57—58, 123.
Haugaþing, vart halde tett attmed Tunsberg 108.
Hefnarmynni, mynnet aat Hevnefjorden i Fosna 160.
Hefni, Hevne i Fosna 71.
Hefringr, nes ut i Trondheimsfjorden nær Trondheim 30.
Hegranes, Hegrenes straks nord for Bergen 181.
Heiðmǫrk, Hedmark 18, 23, 137.
Heita 108.
Helgasund, Ny Hellesund eller Gamle Hellesund vest for Kristianssand 144, 145.
Helgisetr, Elsæter, gard med munkekloster nær Trondheim 86, 164.
Hellisvíkr (skr. *Hesli-*), ved Hellesøy paa austsida av Sandefjorden i Vestfold 184.
Helsingjaland, Helsingeland i Sverike 27.
Herdalr, Herjedalen i Sverike 13.
Hereyjar, Herøy paa Sunnmøre 35, 87, 149.
Heslivíkr, sjaa Hellisvíkr.
Hindeyjar, garden Hyndøya paa sørsida av Frosta-halvøyi i Nordtrøndelag 166.
Hirta, garden Hørte i Sylling sokn i Lier prgd., Buskerud 33.
Hirtubrú, bru over Hørtebekken, som garden Hørte ligg ved 58.
Hjaltland, Shetland 110, 124, 132.
Hjarðkinn, sjaa Harðkinn.
Hjǫrláksvík, paa Helgeland 162.
Hlað(a)hamarr, Ladhamaren ved Trondheim 29, 30, 78, 163, 164.
Hlaðir, Lade ved Trondheim 30, 48, 165.

Digitized by Google

Hlésey, Læsø i Kattegat 170.
Hof, garden Hove i Viks prgd. i Sogn 190.
Holdhella, Hellen nord for Bergen 82.
Holmr, Holmen i Bergen, ytst paa austsida av Vaagen 52, 54, 57, 72, 83, 108, 126, 159.
Holmr, Munkholmen ved Trondheim 16, 29, 47, 48, 49, 66, 69, 70, 76, 77, 78, 79, 145, 148, 163, 166.
Holtar, garden Holtan i Orkedalen 165.
Hornbori, garden Hambaaren i Agdenes i Fosna 147.
Hornesfjǫrðr, Skjebergkilen i Austfold 183.
Horni, ytste neset paa Frosta-halvøyi i Trondheimsfjorden 166.
Hrafnabjǫrg, Ramberg nørdst paa Nøterøy 114.
Hrafnáss, berg ved garden Ingdalen i Stadsbygdi, paa sudsida av Trondheimsfjorden 148.
Hrafnsvágr, Ravnsvaag ved Tjømø 184.
Hrott, øyi Rott utanfor Jæren, nord ved Tananger 113.
Húfunesskógr, ved Venersborg 25.
Hugastrǫnd, Hagastrondi paa austsida av Norefjorden i Sogn 89, 93.
Hugastrǫnd, ved Bergen? 60.
Hváll, garden Kvale i Sogndal i Sogn 85.
Hvamsey (skr. *Hvarfs-)*, Kvamsøy i Vik i Sogn 88.
Hvarfsey, sjaa Hvamsey.
Hvarfsnes, neset Kvarven utanfor Bergen 58, 63, 68, 116, 127.
Hǫfuðey, Hovudøyi i fjorden utanfor Oslo 108, 137, 138, 141, 170.
Hǫrðaland 47, 55, 85, 157.

I.

Íla, bydeilen Ila i Trondheim 49.
Íluvellir, Ilevollen i Trondheim 49, 52, 64, 68, 78.
Íluvík, Ilsviki ved Trondheim 164.
Ingardalr, garden Ingdalen i Stadsbygdi, paa sudsida av Trondheimsfjorden 148.
Írland 29, 132.
Ísland 110, 131.

J.

Jamtaland 14.
Járnberaland, Dalarne i Sverike 12, 13, 26.
Jónsbryggja, i Bergen 54, 84.
Jónsvellir, Engen i Bergen 54, 84, 152.
Jórdan 64.
Jórsalir, Jerusalem 9, 64.
Jótland, Jylland 170.

K.

Karmsund, Karmsundet millom Karmøyi og fastlandet 92.
Kaupangsfjall, ved Lusakaupang i Sogn 191.
Kjarrastaðir (skr. *Kjarka-)*, garden Kjærstad i Meldalen i Sørtrøndelag 76.
Kleppabú, Klæbu sokn i Sørtrøndelag 36, 37, 74.
Kleppstaðir, garden Klefstad i Byneset prgd. ved Trondheim 148.
Knarrarskeið, millom Edøy og Trondheimsmynne 35.
Konungahella, kjøpstaden Konghelle, Kungelf 5, 6, 26, 34, 89, 90, 130, 182.
Konungsholmr, i Selbusjøen 14.
Kopr, i Bergen 83.
Kot, gard (ikkje til lenger), som har lege ein stad ved Nidelvi sud for Trondheim, kanskje i nærleiken av den nov. Tilder bru 37.

L.

Lanasund, i Baahuslen 145.
Langimosi, myr ved Langerud i Øystre Aker 173.
Langlóar, garden Langlo i Byneset prgd. ved Trondheim 47.
Laufnes, i Flatanger i Nordtrøndelag? 49, 56, 60, 83, 87, 88, 109, 113.
Laugjarsund (rangt for *Langeyjar-?)* 82.
Laxavágr, Laksevaag ved Bergen 155.
Leiraa, Leiret ved Oslo 139, 140.
Læradalr, Lærdal i Sogn 20.
Líðandisnes, Lindesnes 47.
Limgarðssíða, havsida ved Lyngør i Austagder 185.
Listi, Lista 90.

Digitized by Google

Ljódhús, Gamla Lødøse 6, 26, 33.
Ló, garden Lo i Uppdal i Sørtrøndelag 158.
Lúsakaupangr, Kaupang i Sogn 85, 88, 190, 191.
Lustr, Lyster i Sogn 191.

M.

Manvíkr, garden Manvik i Brunlanes i Vestfold 100.
Markir, Marker, grensestrok millom Noreg og Sverike 117, 120, 121.
Meðalhúsar, Melhus i Gauldalen 38.
Miklagarðr 64.
Mjǫla, øyi Melø i Melø sokn paa Helgeland 162, 170.
Mjǫrs, Mjøsen 17, 18, 19, 144.
Móðastaðir, garden Mostad paa Frosta i Nordtrøndelag 139, 141.
Múgavellir, ved Seimsfjorden i Baahuslen 134.
Munkabryggja, i Bergen 52, 116.
Mœri 17, 32, 34, 47, 68, 77, 80, 86, 137, 160, 161, 172.
Mǫlungr, Malung i Dalarne i Sverike 12.
Mǫrtustokkar, Galgeberg ved Oslo 140, 174, 175, 178.

N.

Naumudalr, Namdalen 28, 30.
Nautasund, Nøtsund i Baahuslen 143.
Nes, Byneset ved Trondheim 47.
Nið, Nidelvi ved Trondheim 14, 37, 74, 78.
Niðaróss 29, 39, 64, 118, 119, 131, 142.
Nórafjǫrðr, Norefjord i Sogndal i Sogn 88, 93.
Nórasund, i Norefjorden 93.
Norðmœri 35.
Norðnes, Nordnes ved Bergen 57, 58, 59, 62, 63, 64, 152, 154.
Nóregr 2, 3, 4, 5, 7, 8, 9, 12, 45, 66, 67, 68, 93, 94, 105, 107, 117, 118, 119, 125, 131, 132, 133, 134, 138, 143, 163, 195.
Nunnusetr, nonneklosteret ved Bergen (Lungegaard no) 84.
— Bakke kloster ved Nidaros 86.
Nunnusetr, nonnekloster ved Oslo (paa Leiret) 53, 139, 174, 177.

O.

Ófóti, Ofoten (Ankenes og Evenes) i Salten 80.
Orðost, øyi Orust i Baahuslen 182.
Orkadalr, Orkedalen 17, 41, 75, 146, 148, 160, 165.
Orknaróss, osen aat Orkla 71, 75.
Orkneyjar 81, 110, 124, 131, 132.
Ornes, sjaa Ænes.
Ósló 34, 69, 73, 102, 119, 125, 131, 137, 138, 144, 170, 172, 182, 184, 192.
Óslóarfjǫrðr, (den indre deilen av) Kristianiafjorden 143, 170.
Ostrarfjǫrðr, Osterfjorden i Nordhordland 84.
Oxney, sjaa Yxney.

P.

Portyrja (skr. *Fortuna*), hamni Portør sud for Kragerø 184.

R.

Rafnáss, sjaa Hrafnáss.
Randaberg, Randeberg i Hetland ved Stavanger 38, 40, 42.
Rauðabjǫrg, Rødberget vest for Trondheim 16, 29, 30, 52, 146, 165.
Rauðafjall, millom Voss og Aurland 159.
Raumaríki, Romerike 33, 172.
Raumelfr, Glomma 9 (cfr. *Elfr*).
Raumsdalr, Romsdalen 47, 137, 161, 190.
Ré, Ramnes i Vestfold 68.
Rein, Reinskloster i Rissa paa nordsida av Trondheimsfjorden 107, 147.
Rennabú, Rennebu prgd. i Sørtrøndelag 15, 146.
Rign, sjaa Fenhring.
Rjóðar, garden Rød i Øre paa Nordmøre 32.
Róaberg, ved Orkedalsfjorden 165.
Roðar, ved Orkedalsfjorden 165.
Rogaland 47, 85.
Roslar, sjaa Ruslar.

Digitized by Google

Rugsund, ved innlaupet til Nordfjord 137.
Rúm 91, 129, 133.
Rúmaborg 3, 67, 96, 118, 123, 133.
Ruslar (skr. *Roslar*), garden Rutle ved innlaupet til Sognefjorden, paa sørsida 87.
Ryðáss (skr. *Ryn*), garden Rødaas i Orkedalen 71.
Ryginaberg, Ryenbergi ved Oslo 173, 174, 177.
Rygjarbit, Jernestangen, grensepunkt millom Agder og Grenafylke 120.
Ryn, sjaa Rydáss.
Rǫnd, Randsfjorden 17, 18, 73.

S.

Salbirni, øyi Selbø i Sunnhordland 152.
Salteyjarsund, Skjelsbusund millom Spjerøyi og Vesterøyi av Hvaler i Austfold 55 (her skr. *-eyrar-*), 134, 136.
Saltnes, garden Saltnes i Buvik sokn i Sørtrøndelag 14, 32.
Sandafjǫrðr, Sandefjord i Sandeherad, Vestfold 184.
Sandbrekka neðri, ved Nidaros 36.
Sandbrú, i Bergen 157.
Sarpr, Sarpfossen i Glomma 185.
Sástaðir, garden Saastad i Stange paa Hedmark 17, 19, 59, 137, 139, 146, 154, 163, 167.
Saurbœir, i Baahuslen 11, 34.
Selasjór, Selbusjø (dial. Saalaasjøen) 14.
Selja, øy i Selje prgd. i Nordfjord 5.
Settanes, sjaa Sótanes.
Siggjarvágr, Siggervaag paa Bømmeløyi, i Finnaas prgd. paa Sunnhordland 151.
Síon, borg ved Nidaros 115.
Skarpstaðir, garden Skarstad i Bro sokn i Baahuslen 183.
Skaun, Børseskogna sokn i Sørtrøndelag 146.
Skaun, Rakkestad prgd. i Austfold 185.
Skeljasteinssund, piren ved Tunsberg 185.
Skellungarhella, sker i Nidelvi, i Trondheim 74, 163.
Skíðan, kjøpstaden Skien 99.
Skillingar, Skingen i Flatanger i Namdalen 28.
Skipakrókr, ved utlaupet aat Nidelvi 36, 69.
Skotland 132.
Skríksvík, garden Skredsvik i Lane herad i Baahuslen 25.
Smjǫrberg, ved Tunsberg 115 (her skr. *-borg*) 187.
Snelda (skr. *Suelda*), øy ved mynnet aat Akerselvi, no landfast 173.
Sogn 20, 47, 84, 85, 87, 94, 97, 108, 126, 159, 190.
Sognsær, Sognesjøen, innlaupet til Sognefjorden 87, 93.
Sóknadalr, Soknedalen i Gauldalen 15, 74.
— Soknedalen paa Ringerike 188.
— Sogndal i Sogn 87, 88, 93, 95.
Solangr, nær Oslo 173.
Sonaberg, i Baahuslen 134.
Sótanes, nes i Baahuslen 182.
Spjǫrr, Spjerøyi, i Hvaler 55.
Sprotavellir, ved Nidelvi, sud for Nidaros 36, 37.
Staðr, Stadsbygdi ved ytre Trondheimsfjord, eigenleg halvøyi som stikk fram i fjorden 29, 52.
— halvøyi Stad millom Nordfjord og Sunnmøre 34, 63, 69, 81, 87, 108, 111, 113, 125, 137, 149.
Stafangr, kjøpstaden Stavanger 62, 114, 118, 119, 126, 131.
Stafr, garden Stav i Leinstranda i Gauldalen 38.
Steðja, garden Stedje i Sogndal i Sogn 89.
Steig, garden Steig i Søre Fron i Gudbrandsdal 23.
Steigarberg, Steigberget i Steigen i Salten 80.
Steinavágr, sundet millom Hessen og Aspøyi paa Sunnmøre 87.
Steinbjǫrg, Steinberget ved Trondheim 39, 40, 41, 49, 76, 79, 112, 142, 172.

Digitized by Google

Steind, garden Stend i Fana ved Bergen 84.
Steinn, garden Steine i Byneset prgd. ved Trondheim 47, 52, 75.
Stoðreimr, garden Stovreim i Eids prgd. i Nordfjord 118.
Strindsær, Strindfjorden 168.
Suðreyjar, Hebridane 81.
Suðrríki 64.
Suelda, sjaa Snelda.
Svaforni, Solvorn i Hafslo 191.
Svanhals, sund i Baahuslen 143.
Svartabúðir, i Oslo 177—178.
Sveimar, Svenner, smaaøyar ut for Larvik? 144.
Svíaveldi 9, 120.
Svínasund, millom Austfold og Baahuslen 120, 174.
Svíþjóð. Sverike 107, 120, 133.
Sýrstrǫnd, i Leikanger, paa nordsida av Sognefjorden 93.
Sæmsfjǫrðr, Seimsfjorden i Tanum sokn i Baahuslen 134, 135, 139, 143.
Sǫlvi, hamn ved garden Selven i Agdenes sokn ytst paa sørsida av Trondheimsfjorden 147.

T.

Tautra, øy i Trondheimsfjorden, vest for Frosta-halvøyi 166, 167.
Tjuma, ved Tunsberg 184 (vel feil for *Tunna*; cfr. *Tjumuskagar).*
Tjumuskagar, ved Tunsberg 184 (kann og lesast *Tunnu-*, som sikkert er det rette: neset Tunsberg Tunne).
Torgar, øyi Torge i Brønnøy paa Helgeland 100.
Trafn, elvi Trave ved Lübeck 125.
Tunga, garden Tunga i Børsa i Sørtrøndelag 71.
Tunna, sjaa Tjuma.
Tunnuskagar, sjaa Tjumuskagar.
Tun(s)berg 5, 33, 57, 73, 90, 108, 113, 114, 121, 125, 144, 145, 172, 176, 181, 182, 184, 185, 192, 193.
Tyrvi, Tyrifjorden 18.
Tǫluholmr, Kristiansholm ved Bergen 154.

U.

Ulfasund, Ulvesund millom Vaagøy og fastlandet i Nordfjord 82, 87.
Undurseyjar, Andersøen i Storsjøen i Jemteland 28.
Unnardys, vistnok holmen Hummerdus vest for Farsund, Lista 90.
Uppdalr, Uppdal i Orkdølafylke 74, 84.
Uppdalsskógr, millom Uppdal og Rennebu 74 (her *Dalsskógr)*, 146.
Upplǫnd 17, 19, 26, 32, 69, 77, 79, 136, 137, 142, 143, 146, 148, 187, 191.
Uppsalir, Upsala i Sverike 107.

V.

Vágar, Vaagan i Lofoten 16.
Vágrinn, Vaagen, Bergens hamn 52, 53, 55, 57, 58, 59, 83, 92, 109, 116, 151, 157, 181.
Vágsbotn, Vaagsbotnen, det inste av Vaagen 54, 83, 155.
Valaberg, Aakeberg i det nov. Kristiania (andre hdskrr. *Valka-*, *Volka-)* 177, 178.
Valdres 23, 84, 191.
Vazafell, Vatsfjell millom Klæbu og Melhus i Sørtrøndelag 15.
Vegin, garden Veien i Norderhov paa Ringerike 167, 172.
Veisan, i Bergen 83.
Vermaland 6, 7, 8, 11, 24, 25, 26, 79.
Vestfold 73.
Vestnes, garden Vestnes i Vestnes prgd. i Romsdalen 134, 135, 136, 148, 149, 150.
Vestrlǫnd 29.
Vík, Viki, ikring Kristianiafjorden 7, 11, 18, 19, 25, 26, 32, 34, 44, 45, 55, 57, 58, 68, 69, 71, 73, 74, 77, 81, 84, 89, 107, 108, 109, 111, 114, 117, 120, 121, 125, 126, 130, 131, 134, 136, 144, 145, 146, 149, 170, 172, 181, 182, 183, 184, 185, 187.
Vík, Vik i Sogn 190.
Víkum, *í*, i Estland 120.
Viti 44.
Vǫrs, Voss 20, 21, 84, 159.

Digitized by Google

Vǫrum, á, garden Var (Store) i Stokke i Vestfold? 172.

Y.

Ystar, garden Ustan i Orkedalen 71.
Yxney, (skr. *Oxney*), halvøyi millom Tunsbergfjorden og Midfjorden i Sandeherad i Vestfold 184.

Þ.

Þarfar, i Baahuslen 182.
Þelamǫrk, Telemark 7, 12, 15, 188.
Þinaróss, elvemynne, vistnok mynnet aat Prestelvi i Stadsbygdi, paa nordsida av Trondheimsfjorden 148.
Þingvǫllr, Tingvoll paa Nordmøre 172.
Þjóðmýrar, ved garden Kystad i Strinda 38.
Þjórn, øyi Tjørn i Baahuslen 59, 182.
Þjótta, øyi Tjotta paa Helgeland 162.
Þórsbjǫrg, i Stadsbygdi, paa nordsida av Trondheimsfjorden 147, 148, 162.
Þrándheimr, Trøndelag 17, 29, 32, 34, 45, 46, 47, 51, 64, 69, 71, 73, 78, 79, 80, 81, 85, 109, 114, 126, 136, 137, 142, 143, 144, 145, 146, 148, 150, 159, 160, 163, 171.
Þrándheimsmynni, mynnet aat Trondheimsfjorden 29, 35, 69, 77, 81, 163.
Þraungi, sjaa Þrǫngi.
Þrælaberg, Grønlia utanfor Oslo 140.
Þrœndalǫg 3, 46, 47, 137, 162.
Þrǫngi, garden Trangan i Stadsbygdi, paa nordsida av Trondheimsfjorden 148.
Þugn, garden Tom i Raade i Austfold 172.

Æ.

Æðey, Edøy paa Nordmøre 35.
Ægisfjǫðr, Øksfjord paa sudsida av Hinnøyi 80.
Ækisherad, sjaa *Eikis-*.
Ænes, garden Ænes i Kvinnherad i Sunnhordland (skr. *Or-*) 59.

Ǫ.

Ǫmburnes, Ombornes i Stranda sokn i Leksvika paa vestsida av Trondheimsfjorden 167.
Ǫngull, Engeløy i Steigen i Salten 80.

III. FOLKENAMN.

Austreyingar 53.
Baglar 134, 135, 136, 137, 138, 139, 140, 142, 143, 144, 145, 146, 147, 148, 149, 150, 151, 152, 153, 154, 155, 156, 157, 158, 159, 160, 161, 162, 163, 164, 165, 166, 167, 168, 169, 170, 171, 172, 173, 181, 182, 183, 184, 185, 186, 187 188, 189, 190, 191, 192.
Beglingr, eintal 154, 156, 169.
Birkibeinar 15, 16, 18, 19, 20, 21, 25, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 38, 39, 40, 41, 45, 46 (eint.), 47, 48, 49, 50, 51, 52, 53, 54, 56, 57, 58, 59, 60, 61, 62, 63, 64, 65, 66, 67, 70, 71, 74, 75, 76, 77, 78, 79, 80, 81, 82, 83, 84, 88, 89, 92, 94, 96, 97, 98, 99, 100, 101, 108, 109, 111, 112, 113, 115, 116, 117, 119, 123, 125, 126, 127, 128, 129, 134, 135, 136, 138, 139, 140, 142, 144, 145, 146, 147, 148, 151, 152, 153, 154, 155, 156, 157, 158, 159, 160, 161, 162, 163, 164, 165, 166, 167, 168, 169, 170, 171, 174, 175, 176, 177, 178, 179, 180, 181, 183, 184, 185, 186, 187, 188, 189, 190, 191.
Bjǫrgynjarmenn 52, 106, 151, 157, 158.
Danir (Dana-konungr) 89, 129, 134, 195.
Eiðbyggjar 85.
Eyjarskeggjar 125, 126, 127, 128, 129, 132.
Eynir 173.
Filar 47.
Firðir 47.
Foldungar 173.

Digitized by Google

Gauldœlir 15, 75, 76, 171.
Girkir (Girkia-konungr) 133.
Gullbeinar 125.
Harðengr 21, 154.
Heggnir 173.
Hekluarfar 45.
Heklungar 34, 45, 50, 56, 58, 62, 63, 69, 70, 71, 73, 74, 77, 78, 79, 81, 82, 83, 96, 98, 99.
Helsingjar 27.
Hjaltar 125.
Hǫrðar 47.
Innþrœndir 16.
Jamtr 26, 27, 28.
Kuflungar 108, 109, 111, 112, 113, 114, 115, 116, 117, 120.
Markamenn 173.
Mœrir 47, 139.
Norðmenn 109, 134.
Norðrhǫrðar 53, 55.
Ork(n)dœlir 75, 172.
Orkneyingar 125, 131, 132.
Raumar 175.
Ribbaldar 187, 188.
Rygir 47.
Saxar 120.
Selbúar 14.
Skeynir 173, 185.
Sókndœlir 85, 101, 102.
Suðrmenn 109, 110, 175 (her skr. *Syðr-*).
Sunndœlir 26.
Sunnhǫrðar 21, 55, 154.
Svíar (Svía-konungr) 107, 133, 195.
Sygnir 21. 47, 85, 87, 93, 94, 99, 190.
Tun(s)bergsmenn 90, 120, 121, 176. 177.
Upplendingar 139, 174.
Várbelgir 120, 121.
Vestfyldir 175, 176, 181.
Víkverjar 50, 56, 102, 104, 134.
Vǫrsar 21, 53, 55.
Þilir 173, 175.
Þrœndir 46. 51, 73, 75, 122, 163, 172.

IV. ANDRE NAMN.

A. Litteratur m. m.

Erfidrápa um Þórleif breiðskegg 122.
„Fornar sǫgur" = stjúpmœðra sǫgur 7.
Grágás 122.
Grýla 1.
Gullbúluskrá 133.
Gullfjǫðr 122.
Saga Sverris konungs 1.
Útfarardrápa 91.

B. Skip, vaapn m. m.

Andvaka, lur 54, 181.
Bókaskreppan, skip 141.
Erkisúðin, skip 92.
Fixhryggr, sverd 97.
Fjarðakollan, skip 60.
Fleyit mikla, skip 92, 93, 100.
Gestafleyit, sjaa Fleyit mikla.
Gorsúdin, skip 141.
Grágásin, skip 59.
Gullbringan, skip 80, 81.
Gǫrnin, skip 60.
Hárknífrinn, skip 60.
Hjálpin, skip 87.
Hreinninn, skip 92.
Hugróin, skip 167, 168.
Hǫfðabúzan, skip 59, 61, 63, 181.
Keipa, skip 90.
Maríusúðin, skip 79, 85, 86, 87, 96, 98, 99, 108.
Ógnarbrandrinn, skip 162, 167, 168.
Ólafssúðin, skip 42, 59, 60, 61, 71, 72.
Óskmærin, skip 87.
Rauðsúðin, skip 164, 165, 167, 168 (her skr. *-siðan*).
Refan, skip 56.
Ryðin, skip 42.
Sigrflugan, merke 128, 140, 163, 181.
Skalprinn, skip 167.
Skeggjan, skip 57, 59, 61, 92, 98 (her skr. *Skegginn*).
Skjaldmærin, skip 92.
Stangarfolinn, skip 116.

Digitized by Google

Sunnifustofa, i Bergen 72.
Sygnabrandrinn, skip 149.
Vallabúza, skip 90.
Viðsjáin, skip 87, 141, 168.

C. Kyrkjor, messor m. m.

Allra heilagra kirkja, i Bergen 54.
Allra heilagra messa 21.
Andrésmessa 146.
Bjorgynjarsumar 157.
Bótolfsmessa 166.
Brettifumessa 146.
Fors kirkja 182.
Hallvarðarkirkja, i Oslo 102. 172. 177. 178.
Hallvarðsmessa 137, 146.
Jakóbsmessa 138.
Jónskirkja 153.
Jónsvaka 156.
Kristkirkja, i Bergen 54, 83, 104, 105, 126, 132, 195.
— i Nidaros 36, 40, 71, 76, 114, 115. 142, 170.
Krosskirkja, i Bergen 54, 157.
— i Nidaros 74, 170.
Kyndilmessa 73.
Láfranzkirkja, i Tunsberg 182, 186.
Láfranzvaka 157.
Margrétarmessa 137.
Maríukirkja, i Bergen 83, 116, 117. 129, 157, 158.
— i Nidaros 86.
— i Sarpsborg 10.
— paa Hovudøyi ved Oslo 137, 139.
Maríumessa 158.
Marteinsmessa 69.
Mik(j)álsmessa 108, 115.
Nikoláskirkja, i Bergen 54, 83, 152. 157.
Nikolásmessa 190.
Óláfskirkja, i Bergen 54, 57, 84, 116. 126, 153, 158.
— i Nidaros 162.
Óláfsmessa 65.
Pálsmessa 114.
Pétrskirkja, i Bergen 83.
Pétrsmessa 53.
Postolakirkja, i Bergen 83.
— i Nidaros 169.
Símunsmessa 21.
Steinkirkja, i Bergen 54, 109, 157.
Vitúsmessa 100.

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

19. **Borgarthings ældre Kristenret** i fotolithografisk Gjengivelse efter Tønsbergs Lovbog fra c. 1320. Chr.a 1886. 4to. (Kr. 4,00). (Utsolgt).
20. **Forarbeiderne til Kong Christian den femtes norske Lov.** Udgivne av N. Prebensen og Hj. Smith. Chr.a 1887. 8vo. (Kr. 7,00).
21. **Islandske Annaler indtil 1578.** Udgivne ved Dr. Gustav Storm. Chr.a 1888. 8vo. (Kr. 7,00).
22. **Norges Indskrifter med de ældre Runer.** Udgivne ved Prof. Dr. Sophus Bugge og Prof. Magnus Olsen. Bind 1. Chr.a 1891—1903. 4to. (Kr. 23,60). Bind 2. H. 1. Chr.a 1904. (Kr. 6,80). H. 2. Chr.a 1917. (Kr. 12,00). Bind 3. H. 1. Chr.a 1914. (Kr. 5,00. H. 2. Chr.a 1919. Kr. 16.00).
Indledning: Runeskriftens Oprindelse. Chr.a 1905—1913. 4to. (Kr. 12,00).
23. **Norske Herredags-Dombøger.** Første Række (1578—1604). Udgivne ved E. A. Thomle. I—VI og Navneregister. Chr.a 1893—1903. 8vo. (Kr. 17,60).
Anden Række (1607—1623).
I. Dombog for 1607. Udg. ved E. A. Thomle. Chr.a 1904. 8vo. (Kr. 1.60).
II. Dombog for 1610. Udg. ved E. A. Thomle. Chr.a 1904. 8vo. (Kr. 1,60).
III. Dombog for 1613. Udg. ved E. A. Thomle. Afd. 1—2. Chr.a 1907—1909. 8vo. (Kr. 7,00).
IV. Dombog for 1616. Udg. ved E. A. Thomle. Chr.a 1911. 8vo. (Kr. 2,40).
24. **Nils Stubs Optegnelsesbøger fra Oslo Lagthing 1572—1580.** Udgivne ved H. J. Huitfeldt-Kaas. Chr.a 1892—95. 8vo. (Kr. 2,80).
25. **Otte Brudstykker af den ældste Saga om Olaf den hellige** med Facsimiler. Udgivne ved Dr. Gustav Storm. Chr.a 1893. 8vo. (Kr. 2,40).
26. **Det Arnamagnæanske Haandskrift 310 qvarto.** Saga Olafs Konungs Tryggvasonar er ritaði Oddr munkr. En gammel norsk bearbeidelse af Odd Snorresøns paa latin skrevne Saga om Kong Olaf Tryggvason. Udg. af P. Groth. Chr.a 1895. 8vo. (Kr. 2,40). (Utsolgt.)
27. **Biskop Nils Glostrups Visitatser i Oslo og Hamar Stifter 1617—1637.** Udgivne ved Dr. L. Daae og H. J. Huitfeldt-Kaas. Chr.a 1895. 8vo. (Kr. 1,80).
28. **Historisk-topografiske Skrifter om Norge** og norske Landsdele, forfattede i Norge i det 16de Aarhundrede. Udg. ved Dr. Gustav Storm. Chr.a 1895. 8vo. (Kr. 3,00).
29. **Hirdskraa** i fotolithografisk Gjengivelse efter Tønsbergs Lovbog fra c. 1320. Chr.a 1895. 4to. (Kr. 16,00).
30. **Stavanger Domkapitels Protokol 1571—1630.** Udg. ved Andreas Brandrud. Chr.a 1897—1901. 8vo. (Kr. 8,00).
31. **Historiske Samlinger.** Udgivne af den Norske Historiske Kildeskriftkommission. Bind 1—3. Chr.a 1898—1914. 8vo. (Kr. 21,00).
32. **Presten Søfren Søfrensøns Memorialbog 1564—1599.** Udg. ved A. E. Erichsen. Kr.a 1898. 8vo. (Kr. 0,80).
33. **Regesta Norvegica.** Kronologisk Fortegnelse over Dokumenter vedkommende Norge, Nordmænd og den norske Kirkeprovins. I. 991—1263. Udg. ved Dr. Gustav Storm. Chr.a 1898. 8vo. (Kr. 1,40).
34. **Erkebiskop Henrik Kalteisens Kopibog.** Udg. ved Alexander Bugge. Chr.a 1899. 8v. (Kr. 3,00).
35. **Norges Indskrifter med de yngre Runer:**
Hønen-Runerne fra Ringerike. Udg. ved Sophus Bugge. Kr.a 1902. 4to. (Kr. 1,00).
Indskriften paa en Sølvring fra Senjen. Udg. ved Sophus Bugge og Magnus Olsen. Med antikvariske Meddelelser om Fundet af O. Nicolaissen. Kr.a 1906. 4to. (Kr. 1,00).

(Ældre No. 36: *Diplomatarium Norvegicum*, 17de Samling, er udgaaet af Kildeskriftfondets Skrifter).

36. **Caithreim Cellachain Caisil.** The Victorious Career of Cellachan of Cashel or the Wars between the Irishmen and the Norsemen in the Middle of the 10th Century. Ed. by Alexander Bugge. Kr.a 1905. 8vo. (Kr. 3,60).
37. **On the Fomorians and the Norsemen.** By Duald Mac Firbis. Ed. by Alexander Bugge. Kr.a. 1905. 8vo. (Kr. 1,00).
38. **Det Arnamagnæanske Haandskritt 81 a Fol.** (Skálholtsbók yngsta) indeholdende Sverris saga, Boglungasogur, Hákonar saga Hákonarsonar. Udg. ved A. Kjær. H. 1—2. Kr.a 1910—11. 8vo. (Kr. 7,00).

Digitized by Google

39. **Aktstykker** til de norske Stændermøders Historie 1548—1661. Udg. ved Dr. Osc. Alb. Johnsen. H. 1. Kr.a 1910. 8vo. (Kr. 2,40). H. 2 Kr.a 1916 (Kr. 3,60).
40. **Ældre norske Sprogminder.** I. Maallære og ordtøke fraa Vest-Agter. Utg. ved Torleiv Hannaas. Kr.a 1911. 8vo. (Kr. 1,60).
II. Ordsamling fraa Robyggjelaget fraa slutten av 1600-talet. Utg. ved Torleiv Hannaas. Kr.a 1911. 8vo. (Kr. 1,60).
III. Christen Jenssøns Norske Dictionarium eller Glosebog. I ny utgaave ved Torleiv Hannaas. Kr.a 1915. 8vo. (Kr. 2,40).
41. **Norske folkeminne.** I. 100 „Gamle norske Bunde-Regler". Utg. ved Oluf Kolsrud. Kr.a 1914. 8vo. (Kr. 1,00).
42. **Eirspennill** — Am. 47 fol. — Nóregs konunga sǫgur. Magnús góði — Hákon gamli. Udg. ved Finnur Jónsson. Kr.a 1916. 8vo. (Kr. 14,00).
43. **Oslo Kapitels Protokoller.** Udg. ved Oluf Kolsrud. Første række: Forhandlinger. 1609—1616. H. 1. Kr.a 1914. 8vo. (Kr. 3,00).
Anden række: Kopibøger. 1606—1618. H. 1—2. Kristiania 1913—15. 8vo. (Kr. 6,00).
44. **Akershusregisteret af 1622.** Fortegnelse, optaget af Gregers Krabbe og Mogens Høg paa Akershus slot over de derværende breve. Udg. ved Gunnar Tank. Kr.a 1916. 8vo. (Kr. 5,00).
45. **Catalogue of Norse Manuscripts** in Edinburgh, Dublin and Manchester. By Olai Skulerud. Kr.a 1919. 8vo. (Kr. 8,00).
46. **Sverris saga etter Cod. AM 327 4°.** Utg. ved Gustav Indrebø. Kr.a 1920. 8vo. Kr. (8,00).

Kildeskriftfondets Kommissionærer er:

For **Norge og Sverige: Hr. Jacob Dybwad,** Cristiania.
„ **Danmark: D'Hrr. Lehmann & Stage,** Ljøbenhavn.
„ **De øvrige Lande: Hr. Otto Harrassowitz,** Leipzig.

Av

Det Norske Oldskriftselskabs Samlinger

sælges følgende ved

D'Hrr. Grøndahl & Søn, Toldbodgaden 27, Christiania.

Gammel Norsk Homiliebog. (Codex Arn. Magn. 619 qv.). Udg. af C. R. Unger. Chr.a 1864. 8vo. . . . . **for Kr. 3,00**
(Samlirgenes no. I og V).

Mariu Saga. Legender om Jomfru Maria og hendes Jertegn. Efter gamle Haandskrifter udgivne af C. R. Unger. Cr.a 1871. 8vo. . . . . „ „ **8,00**
(Samlingenes no. XI, XII, XIV og XVI).

Konunga Sögur. Sagaer om Sverre og hans Efterfølgere. Udg. af C. R. Unger. Chr.a 1873. 8vo. . . . . „ „ **8,00**
(Samlingenes no. XIII, XV og XVIII).

Norrøne Skrifter af sagnhistorisk Indhold. Udg. af Sophus Bugge.
1ste hefte (Halfs saga og Nornagests þáttr) . . . . . „ „ **1,20**
2det hefte (Völsunga saga) . . . . . „ „ **2,00**
3die hefte (Hervarar saga ok Heiðreks . . . . . „ „ **2,80**
(Samlingenes no. VI, VIII og XVII).

Anm. Det bemærkes at heromhandlede restoplag af ovennævnte skrifter er meget smaa.
Af „Heimskringla udg. af C. R. Unger. Chr.a 1868" (Samlingenes No. IV, VII, IX og X) er første og andet hefte utsolgt; men af de følgende kan endnu 3die hefte faas for Kr. 2.00 og 4de hefte for Kr. 1,00.
Samlingenes No. II (J. Aars, Oldnorsk Formlære) og No. III (Gunlaugs saga ormstungu. Udg. af O. Rygh) er utsolgt.

Emil Moestue A/S Boktrykkeri.

7 235ST BR2 4664 06/93 53-005-00
Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Stanford University Libraries
3 6105 008 705 928

STANFORD UNIVERSITY LIBRARIES
CECIL H. GREEN LIBRARY
STANFORD, CALIFORNIA 94305-600
(415) 723-1493

All books may be recalled after 7 day

DATE DUE

JUN 9 199

Digitized by Google GAYLORD

Digitized by Google